Prof. Dr. M. Es'ad COŞAN

HADİS DERSLERİ 5

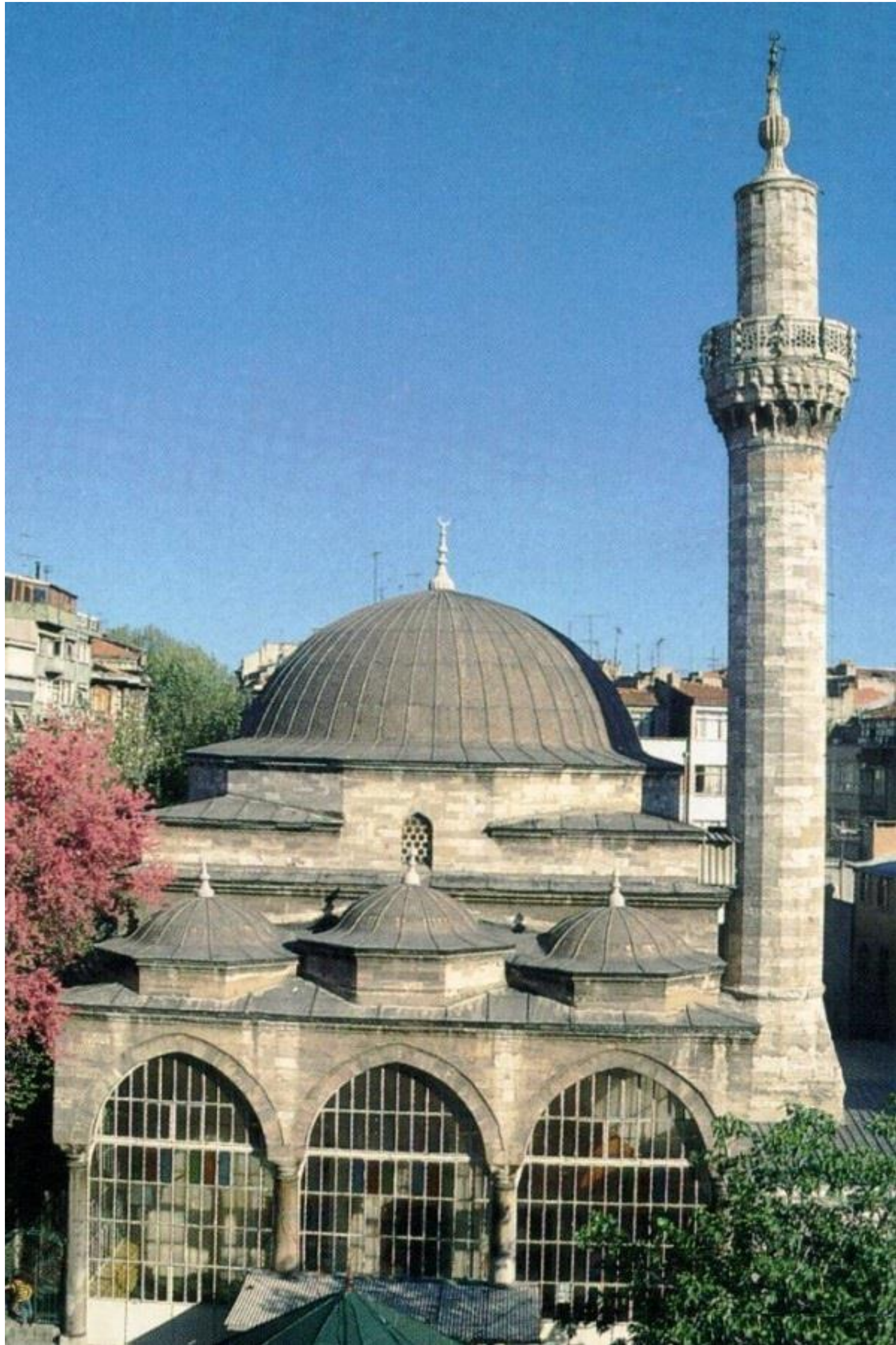


Hazırlayan:

Dr. Metin ERKAYA


بسم الله الرحمن الرحيم

İÇİNDEKİLER



ÖNSÖZ

Gümüşhaneli Hazretleri, tasavvufî bir camiada bir hadis koleksiyonunu, yâni *Râmûzü'l-Ehàdîs*'i ders kitabı olarak ortaya koymuştur. Bu, tasavvuf tarihinde çok mühim ve önemli bir hadisedir. Sonra da, "Bizim şu hadis koleksiyonumuzu dikkatle okursanız, kısa zamanda muhakkik bir alim olursunuz!" buyurmuştur.

Râmûzü'l-Ehâdis, her hadis metninin ilk kelimesi esas alınarak alfabetik olarak sıralanmış hadislerden oluşmaktadır. Her hadis metninin sonunda, hadisin alındığı kaynak, ravi ve bazen de hadisin sıhhati hakkında bilgi verilmiştir.

Gümüşhâneli Hazretleri'nin, az sözle çok mânâ veren, ezberlenmesi kolay, vecîz ve alimlerce muteber 7101 hadisi bir araya getirmesiyle oluşan bu eser, iki bölümden oluşmaktadır: İlk bölüm genel konularda 6400 hadis-i şerif ihtiva etmektedir. İkinci bölüm ise, Peygamber Efendimiz'in evsaf ve şemâilini anlatan 701 hadisten oluşmaktadır. Müellif bu eseri, 125'i aşkın kaynağa müracaat ederek hazırlamıştır.

Müslümanın şeriatin çizgisinden kaymaması için emniyet, hadis-i şeriftedir. Hadis-i şerife sarılmayan kimse, şeriatın çizgisinde devam edemez, ayağı kayar. Çünkü şeriatın çizgisi kıl kadar incedir, kılıç kadar keskindir. Ona ancak hadis-i şerife sarılarak, hadis-i şerif yolunda yürüyerek, takvâ yolunu yol edinerek, ihlâs ile hareket ederek ulaşılabilir.

Onun için, Gümüşhaneli Hazretleri tarafından başlatılan *Ramûz el-Ehâdîs* dersleri, bu dergâhın mürşidleri tarafından devam ettirilmiştir. İskenderpaşa Camii'nde Mehmed Zâhid Kotku (Rh.A) Hazretleri bu dersleri 1977 yılına kadar sürdürmüş; 1977'den itibaren ise, Prof. Dr. M. Es'ad Coşan Hocamız ders yapmıştır. Mehmed Zâhid Kotku Hazretleri'nin vefatından sonra, Ankara'da da düzenli olarak hadis dersleri başlatmışlardır. 28 Şubat dönemi dolayısıyla yurtdışına çıkana kadar bu dersleri devam ettirmişlerdir. Yurt dışına çıkmadan önceki son hadis dersi, 4 Mayıs 1997 Pazar günü İskenderpaşa Camii'de yapılmıştır.

Hadis Dersleri, bu derslerin yazıya aktarılması ve yayına hazırlanmasıyla oluşmuştur. Elinizdeki beşinci ciltte 06. 02. 1983 - 10. 07. 1983 tarihleri arasındaki 21 adet ders yer almaktadır.

Hocaefendi'nin konulara yaklaşımı, açıklamaları, değerlendirmeleri ve tavsiyeleri okuyucunun istifadesine sunulmuştur. Konuşma üslûbunu da muhafaza ederek hazırladığımız bu eserin, okuyucuya pek çok şeyler kazandıracağını ümid ediyoruz.

Konuşmaların yazıya aktarılmasında emeği geçen M. Zahid Erkaya'ya ve M. Esad Erkaya'ya; kaset temininde yardımcı olan kardeşlerimize; teknik konularda yardım eden Hacı Ali Erkaya'ya, Abdüllatif, Ahmed Enis ve Lütfullah Erkaya'ya teşekkür ediyor ve eserin hayırlara vesile olmasını diliyoruz.

Dr. Metin ERKAYA
Sincan, Temmuz 2018

KISALTMALAR

SAS	: *Salla'llàhu aleyhi ve sellem.*
AS	: *Aleyhi's-selâm.*
RA	: *Radıya'llàhu anh/ anhâ/anhümâ.*
Rh.A	: *Rahmetu'llàhi aleyh.*
KS	: *Kaddesa'llàhu sirrahû.*
RE.	: *Râmûzü'l-Ehàdîs*
ME.	: *Muhtâru'l-Ehàdîs*
RS.	: *Riyàzu's-Sàlihîn*
a.g.e.	: Adı geçen eser.
v.	: Vefatı.
vs.	: ve sâire
s.	: sayfa
(خ)	: Buhàrî, *Sahîh*
(م)	: Müslim, *Sahîh*
(د)	: Ebû Dâvud, *Sünen*
(ت)	: Tirmizî, *Sünen*
(ن)	: Neseî, *Sünen*
(ه)	: İbn-i Mâce, *Sünen*
(حم)	: Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*
(عب)	: Abdü'r-Rezzâk, *Musannef*
(ط)	: Tayâlisî, *Müsned*
(ش)	: İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*
(ع)	: Ebû Ya'lâ, *Müsned*
(طب)	: Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*
(طس)	: Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*
(قط)	: Dâra Kutnî, *Sünen*
(حل)	: Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*

(ق) : Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*

(هب) : Beyhakî, *Şuabü'l-İman*

(عق) : Ukaylî, *Duafâ*

(عد) : İbn-i Adiyy, *Kâmil fi'd-Duafâ*

(خط) : Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*

(كر) : İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*

(حب) : İbn-i Hibbân, *Sahîh*

(ك) : Hâkim, *Müstedrek*

(ض) : Ziyâ el-Makdisî, *el-Ehâdîsü'l-Muhtare*

(در) : Dârimî, *Sünen*

(خز) : İbn-i Huzeyme, *Sahîh*

(بر) : İbn-i Abdi'l-Ber, *el-İstiâb*

(غ) : Begavî, *Şerhü's-Sünneh*

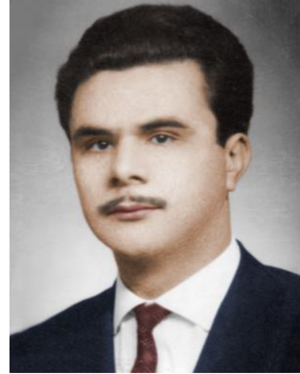
(طح) : Tahâvî, *Şerhü Maâni'l-Âsâr*

PROF. DR. MAHMUD ES'AD COŞAN

(14 Nisan 1938 - 4 Şubat 2001)

14 Nisan 1938 (13 Safer 1357) tarihinde, Çanakkale'nin Ayvacık ilçesinin Ahmetçe köyünde doğdu. Babası Halil Necâti Efendi, annesi Şâdiye Hanım'dır. Anne ve baba tarafından soyu, Buhàra'dan Çanakkale'ye göç etmiş seyyidlere dayanır.

Küçük yaşta iken ailesi İstanbul'a taşındı. 1950'de İstanbul Vezneciler İlkokulu'nu, 1956'da Vefa Lisesi'ni bitirdi. Aynı yıl İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arap-Fars Filolojisi Bölümü'ne girdi. Arap Dili ve Edebiyatı, İran Dili ve Edebiyatı, Ortaçağ Tarihi ile Türk-İslâm Sanatı sertifikalarını alarak, 1960 yılında Edebiyat Fakültesi'nden mezun oldu.



Aynı yıl, Ankara Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi'nde açılan asistanlık imtihanını kazanarak, Klasik-Dinî Türkçe Metinler Kürsüsü'ne asistan olarak girdi. Fakülte yayın komisyonunda iki yıl sekreterlik yaptı. 1965 yılında, XV. Yüzyıl şairlerinden olan *Hatiboğlu Muhammed ve Eserleri* konusunda doktora tezi vererek ilâhiyat doktoru ünvanını aldı. 1967-1968 yıllarında Ankara Yükseliş Mühendislik ve Mimarlık Özel Yüksek Okulu'nda *Türkçe ve Hümaniter Bilgiler* derslerini verdi.

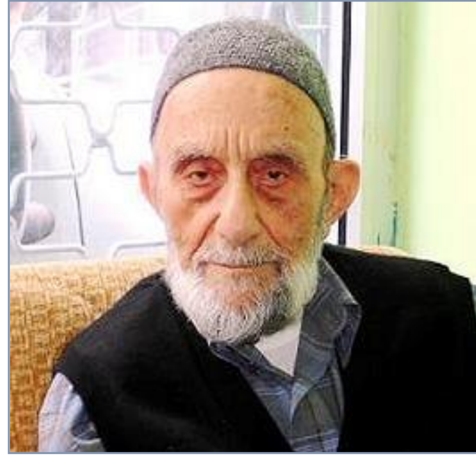
Askerlik görevine Tuzla Piyade Okulunda başladı (15 Ekim 1971). Ağrı Patnos'ta yedeksubay olarak tamamladı (31 Aralık 1972).

1973 yılında, *Hacı Bektâş-ı Velî, Makàlât* adlı doçentlik tezi ile doçent ünvanını aldı ve Ankara Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi Türk-İslâm Edebiyatı Kürsüsü'ne öğretim üyesi olarak tayin edildi. 1977-1980 yıllarında Sakarya Devlet Mimarlık ve

Mühendislik Akademisi'nde Türk Dili ve Edebiyatı dersleri verdi. Yurtdışında çeşitli üniversitelerde misafir öğretim üyeliklerinde bulundu.

1982 yılında, *İbrâhim-i Müteferrika ve Risâle-i İslâmiyye* isimli takdim teziyle ilâhiyat profesörü oldu. Sosyal ve kültürel faaliyetlere daha fazla zaman ayırabilmek düşüncesiyle, 1987 yılında emekliliğini isteyerek üniversiteden ayrıldı.

İlk dînî eğitimini ailesinde gördü. Dedesi Molla Mehmed Efendi, İstanbul'da medreselerde ilim tahsil etmiş ve Gümüşhaneli Ahmed Ziyâüddin Hazretleri'ne intisab etmiş bir kimseydi. Çanakkale Savaşında şehid olmuştur.



Babası Halil Necâti Efendi, küçük yaşta köyünde hafızlığını tamamladı. Gençliğinde Gümüşhaneli dergâhına mensub Çırpılarlı Hacı Ali Efendi'nin medresesine devam etti. İlk tasavvuf dersini de ondan aldı. Medreseler kapandıktan sonra tekrar köyüne döndü. Şadiye Hanım'la evlendi (1928).

Şâdiye Hanım da aynı sülâleden zikir ehli, bilgili bir hanımdı. Bu evlilikten beşi erkek, ikisi kız, yedi çocukları oldu. Prof. Dr. Mahmud Es'ad Coşan Hocaefendi, ailenin dördüncü çocuğudur.

Halil Necâti Efendi, çocuklarını okutmak amacıyla 1942 yılında İstanbul'a taşındı. Bir süre ticaretle meşgul oldu. O sırada, Şehzâdebaşı Damat İbrahim Paşa Camii'nde Serezli Hasîb Efendi'nin sohbetlerine devam etti. Onun vefatından sonra, Kazanlı Abdül'aziz Efendi'ye intisab etti. Onun Ümmügülsüm Camii'ndeki sohbetlerine katıldı. Abdül'aziz Efendi'nin tavsiyesi ile girdiği müezzinlik imtihanını kazanarak, Fatih Müftülüğü'nde göreve başladı. Abdül'aziz Efendi'nin vefatından sonra (1952), irşad görevini sürdüren Mehmed Zâhid Kotku Hazretleri'nin sohbetlerine devam etti. Onun yakın dostlarından oldu.

Bu münasebetle, Prof. Dr. Mahmud Es'ad Coşan Hocaefendi, küçük yaşta hocaefendilerin meclislerinde bulundu, onların maddî ve manevî ilgilerine mazhar oldu.

Edebiyat Fakültesi'nden mezun olduktan sonra, 1960 yazında Mehmed Zâhid Kotku Hazretleri'nin kızı Muhterem Hanım'la evlendi. Aynı yılın sonbaharında, Ankara İlâhiyat Fakültesi'ndeki asistanlık görevi dolayısıyla Ankara'ya taşındılar.

İlâhiyat Fakültesi'ndeki öğretim üyeliği yıllarında, Hocaefendi'nin kapısı herkese açıktı. Öğrencilerin çok sevdiği ve saygı gösterdiği bir kimseydi. Talebe gelir, kapıyı çalar, derdini anlatır, cevabını alır, müsterih bir çehre ile ayrılırdı. Olaylı ve kavgalı zamanlarda öğrencilerin arasına girer, onları akl-ı selime davet eder, kavgaları önlemeye çalışırdı.



1960'lı yıllarda fakültede resmî ders olarak Kur'an-ı Kerim dersi yoktu. Öğrenciler kendi gayretleriyle, Arapça'dan, Farsça'dan faydalanarak Kur'an-ı Kerim öğrenmeğe çalışıyordu. Bunu gören Hocaefendi, müsait zamanlarında hasbî olarak, isteyenlere Kur'an-ı Kerim ve Osmanlıca dersleri veriyordu.

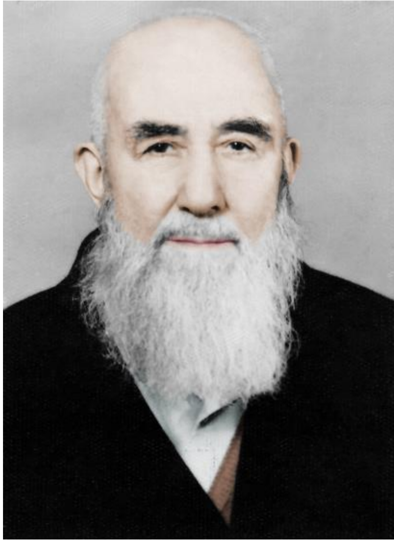
Öğrencilerini bilimsel araştırmalara, master ve doktora yapmaya teşvik ederdi. Öğretim üyeleri arasında saygınlığı vardı. Sahasında söz sahibi idi. Özellikle Türk-İslâm Edebiyatı'nda, ilk müracaat edilen kimseydi. Kendisinden önce profesör olmuş hocalar bile, ağır bir parça, çetin bir şiir oldu mu;

"—Es'ad Bey, şuna beraber bakabilir miyiz?" diye kendisine gelirlerdi. Herkese yardımcı olmaya çalışırdı.

İlk yıllar Kurtuluş'ta oturuyorlardı. Daha sonra Kalaba'ya taşındılar (1963). Evlerinin yakınında cami yoktu. Bir mescid açılması için önderlik etti. Daha sonra onun gayretleriyle bir dernek kurulup, cami yeri alındı. Üstte Kur'an Kur'an Kursu,

altta cami olmak üzere cami inşaatının yapılmasına gayret etti. Buralarda zaman zaman hadis ve tefsir sohbetleri yaptı.

Komşuluk ilişkileri çok mükemmeldi. Bütün yorgunluklarına ve yoğunluklarına rağmen, komşularına da vakit ayırırdı. Karşılıklı ziyaretleşmeler olurdu. Ziyaretlerde tebessümü eksik etmezdi. Ziyaret sırasında, kütüphaneden uygun bir kitap alır, orada bulunanlardan birisine bir yer açtırırdı. Sonra oradan bir miktar okuyarak sohbet ederdi.



Mehmed Zâhid Kotku Hazretleri, hemen her yıl Ankara'ya gelir, evlerinde bir süre misafir kalırdı. Ankara'nın çeşitli semtlerinde, çevre ilçelerde sohbetler, ziyaretler olurdu. Bazen de M. Es'ad Hocaefendi'yi de yanına alır, Anadolu'nun muhtelif şehirlerine beraber seyahat ederlerdi.

1977 Yılında, Mehmed Zâhid Kotku Efendi'nin bizzat elinden tutarak kürsüye oturtması ile İskenderpaşa Camii'nde *Râmûzü'l-Ehàdîs* derslerine başladı. Hafta sonlarında İstanbul'a gidiyor, pazar günü hadis dersini yapıp Ankara'ya dönüyordu.

Mehmed Zâhid Efendi'nin hastalığında, ameliyatında hep yakın hizmetinde bulundu. Son demlerinde de yanıbaşındaydı. Onun arzusu üzerine, 13 Kasım 1980 (5 Muharrem 1401) günü vefatından sonra, cemaatin eğitimiyle ve her türlü meselesiyle ilgilenme, tebliğ ve irşad görevini üstlendi.

Tasavvufî nisbeti; hocası Mehmed Zâhid Efendi vasıtasıyla Nakşibendî Tarikatı'nın, Hàlidiyye kolunun, Gümüşhâneviyye şubesidir. Ayrıca Kàdiriyye, Sühreverdiyye, Kübreviyye, Çeştiyye, Mevleviyye, Halvetiyye ve Bayrâmiyye tarikatlarından da irşada me'zundur.

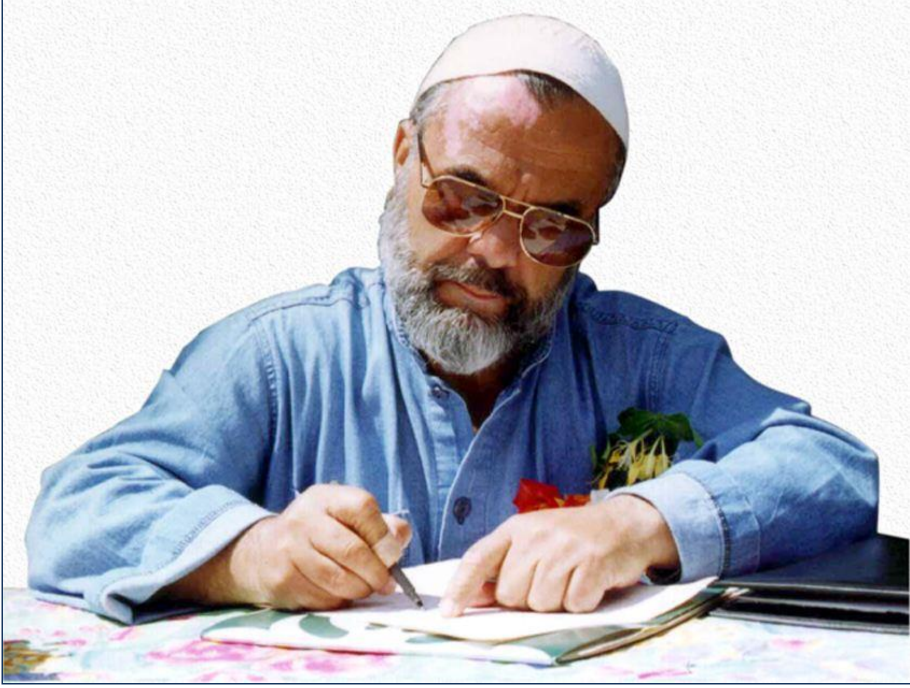
Onun döneminde hadis derslerine ilgi daha da arttı. Cemaat yer bulamadığı için camiye ilâveler yapıldı, ders dinlenilecek yerler beş-altı kat genişletildi. Caminin yanındaki eski binalar alınarak camiye katıldı. Ayrıca Ankara, İzmir, Bursa, Sapanca, İzmit ve Eskişehir'de mutad hadis dersleri başlatıldı.

Mehmed Zahid Kotku Efendi'nin emri üzerine kurduğu "Hakyol Vakfı"nın çalışmalarıyla bizzat ilgilendi, muhtelif yerlerde şubeler açtırdı. Eğitim ve yardımlaşma faaliyetini yaygınlaştırmak için çalışmalar yaptı. Sanat ve kültürle ilgili çalışmalar yapmak üzere "İlim, Kültür ve Sanat Vakfı"nı, sağlık hizmetleri için "Sağlık Vakfı"nı kurdurdu. Hanımların eğitimiyle ilgili olarak "Hanım Dernekleri"nin; çevre ile ilgili çalışmalar yapmak üzere "İlim, Ahlâk, Kültür ve Çevre Dernekleri"nin kurulmasını ve yaygınlaştırılmasını teşvik etti. Bu çalışmalarla toplumun güzel amaçlar için bir araya gelmesini, organize olmasını sağlamaya çalıştı.

Vakıflara ait, harabe haline gelmiş birtakım ecdad yadigârı eserlerin tamir ve tecdidiyle ilgilendi. Onların gayesine uygun olarak tekrar faaliyete geçmesini temin etti. (Ahmed Kâmil Tekkesi, Selâmi Mustafa Efendi Tekkesi, Şeyh Murad Efendi Dergâhı, Şadiye Hatun Şifâ Külliyesi...)

Eğitimin yaygınlaştırılması için basın ve yayın çalışmalarıyla ilgilendi. 1983 Eylülünde İslâm dergisi, 1985 Nisanında Kadın ve Aile ve İlim ve Sanat dergisi yayınlanmaya başladı. Daha sonra, Gülçocuk dergisi çıkartıldı. Sağlık ve bilimle ilgili konularda isePanzehir dergisi yayınlandı. Vefa Yayıncılık adına yayınlanan bu dergilerle yakından ilgilendi ve makaleler yazdı.

Bu dergiler ilgilendikleri sahalarda kamuoyuna önderlik ettiler. Yayınladıkları yazılarla, araştırma dosyalarıyla ve İslâm dünyasından haberlerle halkımızın bilgilenmesine ve bilinçlenmesine katkıda bulundular. İyimser, ümit verici, yol gösterici yazılarla pek çok hayırlı gelişmelere sebep oldular. Haklarında sempozyumlar, doktora tezleri yapıldı. Bir ara İslâm dergisinin tirajı yüz bini aştı. *İslâm* ve *Kadın ve Aile* dergileri, 1998 Haziranına kadar aksamadan yayınlarını sürdürdüler.



Kitap yayıncılığı için Sehâ Neşriyat'ı kurdu; çeşitli dinî, edebî, tarihî, kültürel eserler neşredildi. Yayıncılığın geliştirilmesi, haftalık ve günlük yayınlara geçilebilmesi için çalışmalar başlattı. Onun gayretleriyle bir matbaa tesis edildi (Ahsen), dizgi tesisleri kuruldu (Dehâ).

Sesli ve görüntülü yayıncılık alanında hizmet etmek, millî ve mânevî değerlerimize uygun yayınlar yapmak üzere, *Ak-Radyo* (AKRA) adı altında bir müessesenin kurulmasına öncülük etti (1992). Halen İstanbul'dan radyo yayınları yapılmakta; bu yayınlar uydu vasıtasıyla Türkiye'nin her yerinden, Orta Asya'dan ve Avrupa'dan dinlenebilmektedir.

Onun teşviki ile Ak-Televizyon adı altında Marmara Bölgesine yönelik bölgesel televizyon yayını başlatıldı (1997). Basın-yayın alanında *Sağduyu* isimli günlük bir gazete yayınlandı (3 Mayıs 1998 - 11 Temmuz 1999).

Kaliteli bir eğitimi temin etmek amacıyla, özel eğitim kurumlarının kurulmasını teşvik etti. Çeşitli illerde ilkokul

öncesi, ilkokul ve orta öğrenime yönelik eğitim tesisleri, okullar ve dersaneler kurdurdu. (Asfa)

Halka güvenilir bir sağlık hizmeti verilmesi için poliklinikler ve hastaneler açılmasını teşvik etti. Başta İstanbul olmak üzere bir çok ilde sağlık kuruluşları hizmete açıldı. (Hayrunnisâ Hastanesi, Esmâ Hatun Hastanesi, Afiyet Hastanesi…)

Yurtdışındaki müslümanlarla diyaloğu sağlamak, ziyaretleri kolaylaştırmak amacıyla İskenderpaşa Turizm (İSPA) adı altında bir seyahat acentası kurulmasına öncülük etti. Bu şirket vasıtasıyla hac ve umre programları, çeşitli yurt içi ve yurt dışı geziler; aile ve eğitim toplantıları düzenlendi.

İlmî seviyesi yüksek hocalar yetiştirmek amacıyla İstanbul'da, Ankara'da, Konya'da ve Bursa'da hadis ve fıkıh enstitüleri açtırdı. Buralarda ilâhiyat fakültelerinde okuyan veya mezun olan kimselere, özel hocalardan Arapça, hadis, tefsir ve fıkıh dersleri verdirilmesini temin etti.



Sohbet ve vaazlarına yurt içinde ve yurt dışında büyük ilgi gösterilmesi ve çeşitli yerlere davet edilmesi, onun çok seyahat etmesine neden oldu. Avrupa'da, Kuzey Amerika'da, Afrika'da, Orta Asya'da ve Avustralya'da pek çok ziyaretler, vaazlar, sohbetler yaptı; eğitim programlarına katıldı.

Her yıl hac ve umre dolayısıyla değişik ülkelerden gelen müslümanlarla görüştü, diyalog kurdu. Hakkı ve hayrı, iyiyi ve güzeli tebliğ etme yönünde şumüllü ve verimli çalışmalar yapmaktan bir an bile geri kalmadı. Çevresini de daima bu tür çalışmalara teşvik etti.

1997 Mayıs'ından itibaren hizmetlerini yurtdışında sürdürdü. 1998 yılında Avustralya'nın Brisbane şehrine yerleşti. Tebliğ ve irşad çalışmalarını Avustralya'nın her tarafına yaygınlaştırdı. Pek çok yerde camiler, kültür merkezleri açıldı. Brisban'daki camide, her gün sabah ve yatsı namazlarından sonra, hadis sohbeti yapıyordu.

Radyo sohbetleri yine devam etti. Cuma günleri Ak-Radyo'da yapmakta olduğu hadis sohbetlerine ilâve olarak, salı günleri tefsir sohbetleri yapmaya başladı (29 Eylül 1998). Fâtiha Sûresi'nden başladı. Her sohbette birkaç ayet-i kerime okuyup, izah ediyordu. Vefat etmeden önce yaptıkları son tefsir sohbetinde, Bakara Sûresi 224. ayetine kadar gelmişlerdi.

4 Şubat 2001 (10 Zilkade 1421) Pazar günü, bir cami açılışı yapmak için Grifit şehrine giderlerken, Avustralya yerel saatiyle 12'de (Türkiye saatiyle 04'te) Sydney civarında, Dubbo kasabası yakınlarında geçirdikleri elim bir trafik kazası sonucu, yanında bulunan damadı Prof. Dr. Ali Yücel Uyarel'le birlikte ahirete irtihal eylediler. Ani ölümleri ailesi, yakınları, sevenleri ve bütün müslümanlar tarafından derin bir üzüntüyle karşılandı.

Mübarek naaşları, Sydney'de Auburn Gelibolu Camii'nde kılınan cenaze namazından sonra Türkiye'ye getirildi (8 Şubat Perşembe). 9 Şubat Cuma günü, Fatih Camii'nde yüzbinlerin iştirak ettiği muhteşem bir cenaze namazından sonra, tekbirlerle, salevatlarla, dualarla, gözyaşlarıyla, Ebû Eyyûb el-Ensârî Hazretleri'nin kabri civarında, Eyüp Mezarlığında toprağa verildi.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad Coşan Rh.A, doğu dillerinden Arapça ve Farsça'yı, batı dillerinden Almanca ve İngilizce'yi bilmekteydi. Yurt içinde ve yurt dışında çok yönlü sosyal faaliyetlerini, tebliğ ve irşad çalışmalarını vefat edinceye kadar devam ettirdi.

Rûhu şâd, mekânı cennetî a'lâ olsun...

Yayınlanmış Eserleri:

01. Matbaacı İbrâhîm-i Müteferrika ve Risâle-i İslâmiye (1982)
02. Hacı Bektâş-ı Velî, Makàlât
03. Gayemiz (1987)
04. İslâm Çağrısı (1990)
05. Yeni Ufuklar (1992)
06. Çocuklarla Başbaşa
07. Başarının Prensipleri
08. Türk Dili ve Kültürü
09. İslâm'da Nefis Terbiyesi ve Tasavvufa Giriş (1992)
10. Avustralya Sohbetleri-1 (1992)
11. Avustralya Sohbetleri-2 (1994)
12. Avustralya Sohbetleri-3 (1995)
13. Avustralya Sohbetleri-4 (1996)
14. Yeni Dönemde Yeni Görevler (1993)
15. Haccın Fazîletleri ve İncelikleri (1994)
16. Zaferin Yolu ve Şartları (1994)
17. İslâm, Sevgi ve Tasavvuf (1994)
18. Sosyal Çalışmalarda Organizasyon ve Başarı (1994)
19. Güncel Meseleler-1 (1994)
20. Güncel Meseleler-2 (1995)
21. Hazret-i Ali Efendimiz'den Vecîzeler (1995)
22. Hacı Bektâş-ı Velî (1995)
23. Yunus Emre ve Tasavvuf (1995)
24. Başarı Yolunda Sevginin Gücü (1995)
25. İslâmî Çalışma ve Hizmetlerde Metod (1995)
26. Sosyal Hizmetlerde Hanımlar (1995)
27. Ramazan ve Takvâ Eğitimi (1996)
28. Tebliğ ve İrşad Çalışmaları (1996)
29. İslâm, Tasavvuf ve Hayat (1996)
30. Haydi Hizmete! (1997)

31. İslâm'da Eğitimin İncelikleri (1997)
32. Tasavvuf Yolu Nedir? (1997)
33. İmanın ve İslâm'ın Korunması-1 (1997)
34. İmanın ve İslâm'ın Korunması-2 (1998)
35. Allah'ın Gazabı ve Rızası (1997)
36. Mi'rac Gecesi (1998)
37. Doğru İnanç ve Güzel Kulluk (1998)
38. Ramazan ve Güzel Ameller (1998)



01. ALLAH'TAN HAKKIYLA KORKMAK

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü lillâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-àhirîne muhammedin ve âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ecmaîn...

Emmâ ba'dü fa'lemû eyyühe'l-ihvân! Feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sàhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasili ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

لَوْ خِفْتُمُ اللهَ تَعَالَى حَقَّ خِيفَتِهِ ، لَعَلِمْتُمُ الْعِلْمَ الَّذِي لاَ جَهْلَ

مَعَهُ ؛ وَ لَوْ عَرَفْتُمُ اللهَ حَقَّ مَعْرِفَتِهِ ، لَزَالَتْ لِدُعَائِكُمُ الْجِبَالُ

(الحكيم عن معاذ)

RE. 357/7 (*Lev hıftumu'llâhe teàlâ hakka hìfetihî lealimtümü'l-ilme'llezî lâ cehle meahû; ve lev araftümu'llàhe hakka ma'rifetihî lezâlet li-duàikümü'l-cibâl.*)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemà kàl.

Çok aziz ve muhterem müslüman kardeşlerim!

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, lütfu, bereketi, üzerinize olsun!

Peygamber SAS Hazretleri'nin mübarek hadislerinden bir miktarını hocamız Gümüşhâneli Ahmed Ziyâüddin Efendi Hazretleri merhumun te'lif eylemiş olduğu *Râmûzu'l-Ehâdîs* isimli hadis kitabından bir nebze, bir demet okuyup, izâh edeceğiz...

Bu hadis-i şeriflerin okunmasına izahına geçmeden önce evvelen ve hâssaten numûne-i imtisâlimiz, rehberimiz, Peygamberimiz, Efendimiz Muhammed-i Mustafâ SAS Hazretleri'nin ruh-u pâki için ve onun âl, ashàb ve etbàının ruhları için; ve cümle sàdât ve meşâyıh-ı turûk-u aliyyemizin ervâhı için; eserin müellifi Gümüşhâneli Hocamız'ın ruhu için, hocamız Mehmed Zâhid-i Bursevî Hazretleri'nin ruhu için ve sâir enbiyâ ve mürselîn ve evliyâ ve sâlihînin ervâhı için;

Ve uzaktan ve yakından bu hadis-i şerifleri dinlemek üzere şu mescide cem olmuş olan siz kardeşlerimizin de ahirete intikàl ve irtihâl eylemiş olan bütün sevdiklerinin ve yakınlarının ruhları için, kabirlerinin pür nûr olması, ruhlarının mesrûr olması için;

Bizlerin de Cenâb-ı Mevlâ'nın rızasına uygun ömür sürüp, huzuruna sevdiği, razı olduğu kullar olarak varmamıza vesile olması için; bir Fatiha üç İhlâs-ı Şerif okuyup öyle başlayalım öyle başlayalım; buyurun:

……………………….

a. Allah'tan Korkmak

Bu hadis-i şerif Allah'tan korkmak ve Allah-u Teàlâ Hazretleri'ni bilmekle ilgili. Efendimiz Muhammed-i Mustafâ SAS Hazretleri o hadis-i şeriflerinden buyuruyorlar ki:[1]

لَوْ خِفْتُمُ اللهَ تَعَالَى حَقَّ خِيفَتِهِ ، لَعَلِمْتُمُ الْعِلْمَ الَّذِي لاَ جَهْلَ مَعَهُ ؛ و لَوْ عَرَفْتُمُ اللهَ حَقَّ مَعْرِفَتِهِ ، لَزَالَتْ لِدُعَائِكُمُ الْجِبَالُ

(الحكيم عن معاذ)

[1] Hakîm-i Tirmizi, *Nevâdirü'l-Usül*, c.III, s.106; Muaz ibn-i Cebel RA'dan. *Kenzü'l-Ummal*, c.III, s.142, no:5881; *Camiü'l-Ehadis*, c.XVIII, s.122, no:19020.



RE. 357/7 (*Lev hıftümü'llàhe teàlâ hakka hìfetihî, lealimtümü'l-ilme'llezî lâ cehle meahû*) "Eğer Allah-u Teàlâ Hazretleri'nden hakkıyla korkabilseydiniz; ondan nasıl korkmak gerekiyorsa tam hakkıyla, eksiksiz, tamam bir şekilde Allah-u Teàlâ Hazretleri'nden gerektiği tarzda korkabilseydiniz, onu başarabilseydiniz, yanında cahillik olmayan bir ilme kavuşurdunuz. Öyle bir ilmi öğrenirdiniz ki yanında cahilli yok."

(*Lev araftümu'llâhe hakka ma'rifetihî*) "Eğer Allah-u Teàlâ Hazretleri'ni nasıl bilmek gerekiyorsa öyle bilseydiniz, hakkıyla bilseydiniz; ma'rifetullaha hakkıyla nail olabilseydiniz (*lezâlet li-duàikümü'l-cibâl*) sizin yaptığınız dualarla dağlar yerinden giderdi, yerinden oynardı, zail olurdu, kayar giderdi."

Muaz ibn-i Cebel RA'den, Hakîm-i Tirmizî'nin rivayet ettiği bir hadis-i şerif. İki bölümü var hadis-i şerifin; birincisi, *mehàfetullah*, Allah'tan korkmakla ilgili, ikincisi *ma'rifetullah*, Allah-u Teàlâ Hazretleri'ni bilmekle ilgili.

Mehàfetullah, Allah'tan korkmak nedir? Yâni biz müslümanlığı korku belasına mı yapıyoruz? Ödümüz patladığından, titrediğimiz için mi yapıyoruz? Bunun biraz izah edilmesi lâzım. *Ma'rifetullah,* o da neyin nesidir bir nebze açıklamak gerekiyor dilimizin döndüğünce.

Peygamber SAS Hazretleri buyuruyor ki bir başka hadis-i şerifinde:[2]

رَأْسُ الْحِكْمَةِ مَخَافَةُ اللهِ (الحكيم ، وابن لال عن ابن مسعود)

(*Re'sü'l-hikmeti mehàfetu'llàh*) "Hikmetin başı Allah korkusudur." Yâni her şeyi yerli yerinde, akıllıca, usluca, olgun bir tarzda yapabilmenin temeli, kaynağı, Allah korkusudur.

Demek ki Allah'tan korkmak öyle pasif bir titreme tarzında korku değil; insanı canlandıran, insana güç veren, kaynak mahiyetinde bir çeşit korku...

Nasıl bir korku bu?

"—Adaletten korkmaz mısın?"

"—Korkarım!"

"—Polisten korkmaz mısın?"

"—Korkarım, bir suç işlemesem bile karakol deyince ödüm patlar…"

"—Mahkemeden?"

"—Korkarım!"

"—Savaştan?"

"—Korkarım!"

Bir devlet adamı, bir büyük adam böyle biraz çaşıt kaşla baksa, amir, dairedeki başkan… Korkan insan. Allah-u Teàlâ Hazretleri de makamların en yükseğinin sahibi, kâinatın hàlikı,

---

[2] İbn-i Ebî Şeybe *Musannef*, c.VII, s.106, no:34552; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.470, no:742-744; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.270, no:3258; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.267, no:5873; Süyûtî, *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.XIII, s.56, no:12550.

mâliki, sahibi, mutasarrıfı, bizim rabbimiz, mevlâmız, râzıkımız... Her şeyimiz ondan. Yâni nasıl korkarsan kork. Ödün patlasa yeridir bir kere.

Neden? Çünkü yapamayacağı şey yok. Yapamamak muhal onun için, imkânsız. Bir şeyi yapamamak gibi bir şey bahis konusu değil.

إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ (يٰس: ٨٢)

(*İnnemâ emruhû izâ erâde şey'en en yekùle lehû kün feyekûn.*) "Onun işi, bir şey'i dilediği zaman, ona ancak "Ol!" demesinden ibâretdir; o da oluverir." (Yâsin, 36/82)

"—Olma!" derse, yok olur. O kadar güç, kuvvet sahibi; o kadar saltanat, azamet sahibi.

Bu kadar celâl sahibi olan bir zât-ı celîlu'l-kadîrden korkar insan. Titremek tarzında, ürkmek tarzında bir korku olur; bir... Böyle bir korku vardır.

Bir de; Allah-u Teàlâ Hazretleri bize vücut vermiş, İslâm nasib etmiş, iman nasib etmiş, akıl nasib etmiş, evlat nasib etmiş, mevkii makam nasib etmiş, hanım nasib etmiş, çoluk-çocuk nasib etmiş, para nasib etmiş... Her türlü nimetinin içinde yüzüyoruz.

"—Nereden belli nimet olduğu?"

Hele bir bak etrafına, şu dünyaya. Bir Hindistan'a bak, bir Pakistan'a bak, bir Afrika'ya bak, bir Kore'ye bak, bir buzların olduğu diyarlara bak... *El-hamdü lillâh* güneşimiz var, suyumuz var, mehtabımız var, dağımız var, ovamız var, yeşilliğimiz var, çölümüz var. Her şeyimiz var, ne ararsan memleketimizde hepsi bol, çeşit çeşit nimetler içindeyiz.

Her gün de lütfu devam ediyor, çünkü bir an kesilse lütfu, mahvoluruz biz. Yâni Allah-u Teàlâ Hazretleri bir an, en küçük bir an tecellisini kesse, şu kâinat biter. İpin bir an bağlantısız kalması düşünülebilir mi? Her an tecellide, her an lütufta, her an bize lütfediyor da, yaşıyoruz. Her an kalbimiz atıyor da, yaşıyoruz.

Her gün vücut faaliyetlerimiz devam ediyor da, yaşıyoruz. Her gün nimet yiyoruz da, yaşıyoruz. Hava var da, nefes alıyoruz, teneffüs ediyoruz filan…

Yâni, sonsuz nimetleri şu anda da devam ediyor. Be mübarek, utanmaz mısın ki, bunca nimeti veren Allah-u Teàlâ Hazretleri. Bunca lütfu işleyen, bütün kâinatı sana musahhar kılan; hepsi senin emrinde dağ, ova, bulut, güneş, rüzgâr; hepsi senin için çalışıyor. Yağmur, yer, gök hepsi senin için çalışıp dururken Allah-u Teàlâ Hazretleri şu kâinatın nizamını insanoğluna hizmet etmek şeklinde ayarlamış iken ona asi olmaya ne yüzle elin yüzün varıyor? Utanmaz mısın? Eğer onun rızasına aykırı bir şey yaparsan, onun rızasını kaybedersen, hoşnutluğuna ters bir şey yaparsan, onun sevgisini kaybetmekten korkmaz mısın? Ödün patlar, çok fena…

O halde öyle de olur, öyle de olur. İster kaba-saba bir insan ol; başıma bir yumruk iner, tepeme taş yağar, ateşler içinde kalırım, azabına uğrarım diye kork; istersen bunca lütuf sahibi Mevlâ'ya ben nasıl asi gelirim, elimden gelmez.

Birisi bana küçüklüğümde bir iyilik yapsa, büyüyünceye kadar unutmam. Askerde bir iyilik yapsa, o arkadaşımı unutmam. Birisi hayatımı kurtarsa, birisi kendisini tehlikeye atarak bana bir şey yapsa; ömrümün sonuna kadar ona minnettar kalırım. Bana bunca nimeti veren Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne nasıl isyan edebilirim ben? Tabii, mümkün değil... Nasıl o bir şey söyler de, ben onun tersini yaparım? Nasıl olur da Kur'an-ı Kerim şöyle buyurmuş, ben onun aksini nasıl yaparım? Elim varmaz, titrerim, korkarım, ödüm patlar. Böyle bir korku da olabilir; bu korku da ariflerin korkusu.

Lütfun elinden gitmesi, nimetin elinden gitmesi, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin iltifatının elinden gitmesi… Her zaman Rasûlüllah'ın cemalini görüp dururken bir an görmeyi verse ne olur insan? Deli divâne olur. Öyle arifler var ki, Rasûlüllah her zaman gözünün önünde de;

"—Bir an gözümün önünden kaybolsa Rasûlüllah, kendimi

müslüman saymam!”

Biz nasıl müslümanız, ona göre kıyas edin! Biz de ömrümüzde bir kere rüyada görmüşsek, havalarda gezeriz, yere basmaz ayağımız, “Rasûlüllah’ı görmüşüm rüyada!” diye.

E tabii o nimetlerin sahibi, o nimetlere ermiş insan da ona göre kulluk eder, titrer.

“—Efendim, şeriat insanların gırtlağını sıkıyormuş, tasavvuf gelmiş, kurtarmış.”

Vah cahil vah! Ne tasavvufu anlamışsın, ne şeriatı anlamışsın? Şeriat gırtlak sıkar mı? Sonra erbâb-ı tasavvuf, şeriatın derinliğinin derinliğini icra eder. Sen horul horul uyurken, gece sabaha kadar Allah der o... Dua eder, yalvarır ümmet için; kendisi için de değil.

“—Yâ Rabbi, bu zayıf ümmetlerin hali ne olacak?” diye Rasûlünün izinden öyle dua eder. Yalvarır, yakarır, ağlar, sızlar, çalışır, çabalar; bir anını boş geçirmemeye çalışır.

Hâsılı korkunun çeşitleri var; ama her ne türlü olursa olsun, imana dayanıyor. İnsan böyle Allah-u Teàlâ Hazretleri’nden nasıl korkmak gerekiyorsa, usûlüne uygun, adabına uygun, yerli yerinde bir korkuş ile korktu mu o zaman Allah-u Teàlâ Hazretleri onun gönlüne bir ilim ilhâm eder, cehâlet yok yanında. Bilmemek yok yâni, her şeyi bilir. Neden?

Peygamber SAS Hazretleri zevcât-ı tâhirâtına bazen:

“—Siz şöyle yaptınız, böyle ettiniz, böyle konuştunuz aranızda!” diye söylerdi.

Onlar da derlerdi ki:

مَنْ أَنْبَأَكَ هَذَا ؟ قَالَ: نَبَّأَنِيَ الْعَلِيمُ الْخَبِيرُ (التحرم:٣)

(*Men enbeeke hâzâ*) “Yâ Rasûlallah, bunu sana kim haber verdi?” (*Kàle*) Rasûlüllah Efendimiz de: (*Nebbeeniye’l-alîmu’l-habîr*) “Her şeyi bilen, her şeyden haberdar olan Allah-u Teàlâ Hazretleri’nin elçisiyim ben, o haber verdi.” buyururdu. (Tahrim,

66/3)

İnsan Allah'a hakkıyla kul oldu mu, o zaman Allah bildirir ve ona göre hareket eder insan.

Adamcağızın birisi demiş ki, meşhur bir sözdür, tasavvuf kitaplarında yazılır:

أَنَا أَمْسَيْتُ كُرْدِيًّا ، وَأَصْبَحْتُ عَرَبِيًّا !

(*Ene emseytü kürdiyyen, ve asbahtü arabiyyen*) "Akşam Kürt olarak yattım, sabah Arap olarak kalktım!" demiş.

Yâni Allah bir gecede ulûm-u Arabiyyeyi, dini bilgileri ihsân eylemiş. Cahil bir kimse olarak yatmış, sabahleyin sanki Arapmış gibi dil konuşan insan haline gelmiş.

Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî Rh.A KS diyor ki:[3]

علم كان نبود ز حق بی واسطه

او نپاید همچو رنگ ماشطه

İlm kân nebüved zî hak bî vâsıta,
U nepâyed hemçü reng-i mâşita…

[Hak'tan ilham yoluyla vasıtasız olarak gelmeyen ilim, gelin süsleyen kadının ona sürdüğü renk gibi geçici olur, uçar gider.]

Bir ilim ki Mevlâ'dan insana vasıtasız, gürül gürül gönlüne akmaz; öyle olmayan bir ilim devam etmez, allık gibi, pudra gibi yüzünü yıkadın mı gider. Demek istiyor ki ilim Allah'tan gelmeli insana, vasıtasız akmalı. Demek ki akıyor ki öyle söylüyor. Nasıl yazmış o binlerce beyitlik Mesnevî'yi?

"—Yâhu sen ne biçim adamsın?" diye haber gönderiyor öbür tarafın velileri, "Bütün cihanı birbirine katıştırdın, cihanı velveleye verdin. Aradığını bulduysan otur bir kenara?

[3] Mevlânâ, *Mesnevî*, 3449. Beyit.

Bulamadıysan bu gösteriş ne?" diyor.

Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmi karıştırmış demek ki Anadolu'yu, öyle yer yerinden oynamış. O da cevap veriyor, diyor ki:

Eğer yârin yok ise, neden taleb etmiyorsun?
Eğer yârin buldu isen, neden tarab etmiyorsun?

Eğer yârini bulamadıysan niye bulmak için koşuşmuyorsun? Niye tembel tembel bir kenarda oturuyorsun, niye yârini bulmak için diyar diyar koşmuyorsun, parçalanmıyorsun, hareket halinde olmuyorsun? Eğer bulduysan, niçin sevinip oynamıyorsun? Buldum diye… Hani sevincinden şıkır şıkır oynadı derler ya. Demek istiyor ki: Benim halimi ben sana söylemeyim ama sen şu iki cümleden anla ki? Eğer bulamamışsam, arıyorum da o arayışın telaşıdır bu. Bulduysam da sevincin tezâhürüdür demek istiyor.

Yâni öyle vasıtasız bir ilme ermiş, ermese öteki ilim ilim değildir; asıl ilim budur der mi?

Sabahleyin öteki gemilerin kaptanları Cezâyirli Hasan Paşa'ya diyorlar ki:

"—Efendim, haydi gemileri hareket ettirelim. Düşman bizi bu körfezde bastırır!" diyorlar.

"—Arkadaşlar, biraz daha sabredin, biraz sonra altı yedi parça düşman gemisi gelecek; onları yakalarız, esir alırız, öyle gideriz Cezâyir'e!" diyor.

Kapısından dışarı çıkıyorlar, birbirlerinin yüzüne bakıyorlar:

"—Adam hem denizciliği bilmiyor, hem de bize evliyâlık taslıyor! Bak istikbalden haber veriyor. Ortada bir şey yok, ufuk meydanda, bomboş deniz; güya beş altı tane gemi gelecekmiş de, onları esir alacakmışız, öyle gidecekmişiz…" diyorlar.

Bir saat kadar sonra, ufuktan altı yedi gemi beliriyor. Bunlar körfezden önlerine çıkıveriyorlar. Düşmanlar Türk gemilerini görünce, hemen teslim bayraklarını çekiyor. Gemileri içindeki ganimetlerle alıp Cezâyir'e gidiyorlar.

Nereden bildi? Sabah namazından sonra Hasan Paşa

seccadesinin üzerindeydi. İşrâk'ı bekliyordu, tesbih çekiyordu, Kur'an okuyordu, gözyaşı döküyordu. O zaman işte yanında cehil olmayan ilme ulaşır insan. Rasûlüllah söylüyor; "Eğer Allah'tan hakkıyla korksaydınız, yanında cahillik bulunmayan o ilme, asıl ilme ulaşırdınız."

Ne derler o ilme? *İlm-i ledünnî* derler. Allah tarafından bahşedilmiş bir başka ilimdir. Cahil olur insan, yâni mektep, medrese, hoca görmemiş olur; eli kalem tutmamış olur ama bilir.

Rasûlüllah Efendimiz, söyler misin acaba hangi fakülteleri bitirmişti? Muhakkak beş on tane fakülte bitirdi. Hangilerini bitirdi sayar mısınız, haydi bakalım! Hangi üniversitelerden, kaç tane diploması vardı? Ama her şeyi biliyordu işte.

Nasıl biliyordu? İşte usûlü bu... Allah'tan korkmak lâzım! İnsanlar Allah'tan korktu mu... Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin azabından, gazabından korkabilir, lütfunun kesilmesinden korkabilir, daha başka türlü zarif zarif duyguların tesiriyle olabilir bu korkusu... Korktu mu, Allah-u Teàlâ Hazretleri o zaman ona ihsan ediyor. Gözünün perdesini açıyor, gönlünün perdesini açıyor, gönül gözünü açıyor; o zaman görüyor, görmesi mümkün oluyor.

Bizim arkadaşlardan iki yaşlı amcamız burada i'tikâfa girmişler, tesbih çekmişler, Allah demişler, oruç tutmuşlar, riyâzet yapmışlar; bitirince işi Hocamızın kapısına giderken, birisi müftü, müftü olan ötekisine diyor ki:

"—Bak şimdi Hocamızın kapısına doğru yürüyoruz ya kapı kendiliğinden açılacak…"

"—Deme ya hu? Öyle şey de var mı?" diyor müftü efendi.

Kitaplarda yoktur bu; ama ilm-i hâl derler buna, hâl ilmi. Kapıya doğru yürüyorlar, çat kapı açılıyor. Birbirlerinin yüzüne bakıyorlar giriyorlar içeri. İki gün önce söyledi bana, başından geçen hadise olarak.

(*Ve lev araftümu'llâhe hakka ma'rifetihî*) "Eğer Allah-u Teàlâ

Hazretleri'ni nasıl bilmek gerekiyorsa öyle bileydiniz, o zaman sizin duanızla dağlar yerinden kayardı, zâil olur giderdi."

Koca dağ yerinden kıpırdar mı? İşte insan Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne dayanırsa, ona tevekkül ederse; o zaman gider. Dağlar gider o zaman. Bu ma'rifetullah… Tabii fazla konuşursak olmaz. Lafla anlatılmaz da, insana Allah-u Teàlâ Hazretleri anlatır. Kendisini Allah-u Teàlâ Hazretleri insana kendisi anlatır.

Onun için fazla bir şey denmez ama, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin ma'rifeti, hayatın gâyesidir. Ma'rifetullah bizim şu hayatımızın gâyesidir.

"—Niye geldin dünyaya? Boy pos büyütmek için mi, beden beslemek için mi, tüccarlık yapmak için mi, ziraat yapmak için m? Niye geldin?"

Bu cihana Allah-u Teàlâ Hazretleri'ni bilip, tanıyıp, ona kulluk etmeye geldik, hepimiz… İster bil, ister bilme…

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْاِنْسَ إِلاَّ لِيَعْبُدُونِ (الذاريات:٥٦)

(*Ve mâ halaktü'l-cinne ve'l-inse illâ li-ya'budûn*) "Ben insanları ve cinleri ancak bana kulluk etsinler diye yarattım."(Zâriyât, 51/56) diye bildiriyor bu ayet-i kerimede. Asıl gayemiz bu.

فَأَيْنَمَا تُوَلُّوا فَثَمَّ وَجْهُ اللهِ (البقرة:١١٥)

(*Feeyne mâ tüvellû fesemme vechu'llàh*) "Yönünü ne tarafa dönersen, Allah-u Teàlâ Hazretleri orada..." (Bakara, 2/115)

وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ (الحديد:٤)

(*Ve hüve meaküm eyne mâ küntüm.*) "Siz nerede olursanız olun, Allah-u Teàlâ Hazretleri sizinle beraberdir." (Hadîd, 57/4)

وَاعْلَمُوا أَنَّ اللّٰهَ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ (الأنفال:٢٤)

(*Va'lemû enna'llàhe yehùlü beyne'l-mer'i ve kalbihî.*) "Bilin ki, Allah-u Teàlâ Hazretleri kuluyla gönlü arasında bulunur." (Enfal, 8/24) gibi ayetlerin bize bildirdiği, bize bizden yakın olan Allah-u Teàlâ Hazretleri'ni bilemeden ahirete göçersen; yazık. Çünkü

مَنْ كَانَ فِي هَذِهِ أَعْمٰى فَهُوَ فِي الْآخِرَةِ أَعْمٰى وَأَضَلُّ سَبِيلاً (الاسراء:٧٢)

(*Men kâne fî hâzihî a'mâ, fehüve fi'l-âhireti a'mâ, ve edallu sebîlâ*) "Bu dünyada âmâ olan kimse ahirette de âmâ olacak, ahirette de kör olacak; üstelik yolunu iyice şaşıracak." (İsrâ, 17/72) Ayet-i kerime böyle bildiriyor.

Sen ahirette göreceğini mi sanıyorsun Allah-u Teâlâ Hazretleri'ni? O şerefe herkes eremez ki... Burada çalışacaksın, ma'rifetullahı tahsile gayret edecesin. Gece gündün yalvarıp yakaracaksın, isteyeceksin, zikredeceksin, hatırından çıkartmayacaksın, gayret edeceksin! Bu ilim nereden öğrenilir diye peşine düşeceksin.

"—Allah Allah, edebiyat fakültesinde mi, fen fakültesinde mi, tıp fakültesinde mi öğretiliyor? Acaba astronomi mi tahsil etsem!" filan diye bunun peşine düşeceksin, uğraşacaksın. Başka çaresi yok.

b. Allah'ı Hakkıyla Bilmek

Diğer hadis-i şerif de aynı mânâda:[4]

---

[4] Deylemi, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.370, no:5123; Muaz ibn-i Cebel RA'dan. *Kenzü'l-Ummal*, c.III, s.144, no:5893; *Camiü'l-Ehadis*, c.XVIII, s.130, no:19042.

لَوْ عَرَفْتُمُ اللهَ عَزَّ وَجَلَّ حَقَّ مَعْرِفَتِهِ ، لَمَشَيْتُمْ عَلَى الْبُحُورِ ، وَ لَزَالَتْ بِدُعَائِكُمُ الْجِبَالُ ؛ ولو خِفْتُمُ اللهَ حَقَّ مَخَافَتِهِ ، لَعَلِمْتُمُ الْعِلْمَ الَّذِي لَيْسَ مَعَهُ جَهْلٌ ، ولكن لَمْ يَبْلُغْ ذٰلِكَ أَحَدٌ ، قِيلَ: يَا رَسُولَ اللهِ ، وَلاَ أَنْتَ ؟ قَالَ: وَلاَ أَنَا ، اَللهُ عَزَّ وَجَلَّ أَعْظَمُ مِنْ أَنْ يَبْلُغَ أَحَدٌ أَمْرَهُ كُلَّهُ.

(ابن السني عن معاذ)

RE. 357/8 (*Lev araftümu'llàhe azze ve celle hakka ma'rifetihî*) "Eğer Azîz ve Celîl olan Allah-u Teàlâ Hazretleri'ni hakkıyla bilseydiniz, ma'rifetine hakkıyla ermiş olsaydınız, (*lemeşîtüm ale'l-buhùri*) denizler üzerinde yürürdünüz; (*ve lezâlet bi-duàikümü'l-cibâl*) sizin duanızla dağlar zail olurdu, yerinden oynar giderdi.

(*Ve lev hıftumu'llâha hakka mehàfetihî lealimtümü'l-ılme'llezî leyse meahû cehlün*) Eğer Allah'tan hakkıyla korkaydınız, yanında hiç cahillik bulunmayan o asıl ilme nâil olurdunuz. (*Ve lâkin lem yebluğu zâlike ehadün*) Fakat kimse bu mertebeye erişemedi." buyurdu Peygamber Efendimiz.

(*Kìle: Yâ rasûla'llàh, ve lâ ente?*) "Sen de mi yâ Rasûlallah, sen de mi erişemedin?"

(*Kàle*) Buyurdu ki: (*Ve lâ ene*) Ben de... (*Âllâhu azze ve celle a'zamu min en yebluğa ehadün emrahû küllehû.*) "Allah-u Teàlâ Hazretleri kendi işini tamamen herhangi bir şahsın ihâta etmesinden daha büyük değil midir?" diye cevap verdi.

Yâni bu demektir ki, Allah-u Teàlâ Hazretleri öyle bir zât-ı celîldir ki, insanın küçücük aklı, o ince mânâları, o büyük gerçeği tam mânâsıyla kavrayamayacak kadar büyüktür.

Küçücük bir şeyi tutarsın, biraz daha büyük olursa kucaklarsın. Daha büyük olunca ne yapacaksın? Daha büyük olunca ne yapacaksın? Daha büyük olunca ne yapacaksın? Aciz

kalırsın o zaman. Ellerin yan tarafa düşer, bir şey yapamazsın.

Allah-u Teàlâ Hazretleri de azametine, sıfatlarındaki kemâle nihayet olmayan bir zât-ı celîl olduğu için Allah-u Teàlâ Hazretleri'ni hiçbir kimse hakkıyla bilemez. Yâni tam, bitti, artık bunun ötesi yok, sonuna geldim gibi bir şeye kimse eremez. Onun için Rasûlüllah SAS Hazretleri buyurdu ki:

سُبْحَانَكَ مَا عَرَفْنَاكَ حَقَّ مَعْرِفَتِكَ يَا مَعْرُوفُ !

(*Sübhàneke mâ arafnâke hakka ma'rifetike yâ ma'rûf!*) "Seni tesbih ve tenzîh ederiz yâ Rabbi, seni hakkıyla bilemedik!" dedi.

Ma'rifeti engindi, bütün cihan halkına dağıtılsa, hepsine kâfi gelirdi. Nice elinden tuttuğu, işaret ettiği, baktığı kimseleri bir lahzada kemâlâta eriştiriyordu; ama Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin künhüne tam mânâsıyla vukûf mümkün olmadığı için böyle diyor. Bilmem, anlaşılıyor herhalde mesele...

Biraz buna gayret sarf etmek lâzım! Yâni hulâsâsı şu ki: Biraz şu dünya işlerinden kendimizi çekip, biraz bu işlere de gayret sarf etmemiz lâzım. Hayatımızın gâyesi bu aslında, ama hiç meşgul olmuyoruz da sabahtan akşama kırk yıl, kırk beş yıl, yetmiş yıl yaşadın. Ne yaptın? Çok boş geçiriyoruz vakti. Yâni en mühim şeyleri ne zamana bırakıyoruz, ne kadar sonralara bırakıyorsak bırakıyoruz, bırakıyoruz, bırakıyoruz; ondan sonra da bir gün birden bire, "Hadi gel bakalım, iş bitti!" diyorlar. "Daha ben bitiremedim işi!" falan desen de, alıp götürüveriyorlar insanı.

Onun için tevbeye acele edip, bu hususta çalışmak lâzım!

c. Nasibin Olanla Evlenebilirsin!

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[5]

---

[5] İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LII, s.395, no:11095; Muhammed es-Sa'dî RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.I, s.108, no:500; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.122, no:19021.

لَوْ دَعَا لَكَ إِسْرَافِيلُ وَجِبْرِيلُ وَمِيكَائِيلُ وَحَمَلَةُ الْعَرْشِ وَأَنَا فِيهِمْ ،

مَا تَزَوَّجْتَ إِلاَّ الْمَرْأَةَ الَّتِي كُتِبَتْ لَكَ (كر. عن محمد السعدي)

أن رجلا قال: يا رسول الله ، إني أريد أن أتزوج امرأة ، فادع لي !

قال فذ كره

RE. 357/9 (*Lev deà leke isrâfîlü ve cibrîlü ve mîkâîlü ve hameletü'l-arşi ve ene fîhim, mâ tezevvecte ille'l-mer'ete'lletî kütibet leke.*)

Bu hadis-i şerif de, iki insan birbiriyle evleniyor ya, nasıl oluyor; bunu izah eden bir hadis-i şeriftir.

(*Enne racülen kàle*) Bir kişi gelmiş Rasûlüllah SAS Hazretlerine… (*Yâ rasûla'llàh, innî ürîdü en etezevvece imreeten, fed'u lî.*) "Ben şu kadınla evlenmek istiyorum ya Rasûlallah, bana dua buyur!" demiş. "Bana dua et de o kadınla evleneyim!" demek istemiş yâni. Onun üzerine, Peygamber SAS Efendimiz böyle buyurmuş:

"—Eğer senin için İsrâfil AS dua etse, Cebrâil AS da dua etse, Mîkâil AS da dua etse, Arşı A'lâ'yı taşıyan o yüce melekler de dua etse, ben de onların arasında o duaya katılsam; sen yine de senin için yazılmış olan kadından başkasıyla evlenemezsin! Nasibde ne varsa onunla evlenirsin!" buyurmuş Peygamber SAS Hazretleri.

Bundan iki şey çıkar, üzülmeyin, telaş etmeyin, "Kısmetimiz buymuş." dersiniz, mütesellî olursunuz; takdir buymuş, evin huzurunu yürütmeye gayret edersiniz. Olana razı olup, o şekilde huzuru, vazifelerinizi ifa etmeye gayret edersiniz. Çok da telaş etmeye lüzum yok, demek ki bu işte.

d. Allah-u Teàlâ'nın Kullarını Öğmesi



Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[6]

لَوْ رَأَيْتُمْ أَنَّ رَبَّكُمْ فَتَحَ بَابًا مِنَ السَّمَاءِ ، فَأَرَى مَجْلِسَكُمْ مَلاَئِكَتَهُ يُبَاهِي بِكُمْ ، وَأَنْتُمْ تَرْقُبُونَ الصَّلاَةَ (طب . عن معاوية)

RE. 357/10 (*Lev raeytüm enne rabbeküm feteha bâben mine's-semâi, feerâ mecliseküm melâiketehû yübâhî biküm, ve entüm terkubûne's-salâh.*)

Bu da namazla ilgili bir hadis-i şeriftir. Anlaşılan, Peygamber SAS Efendimiz namaz için toplanmış olan, namazı bekleyen

---

[6] Taberani, *Mu'cemü'l-Kebir*, c.XIX, s.363, no:855; Heysemi, *Mecmaü'z-Zevaid*, c.II, s.160, no:2131; Muaviye RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.VII, s.324, no:19086; *Camiü'l-Ehadis*, c.18, s.124, no:19026.

ashabına dönüp de böyle buyurmuş olsa gerek.

Ashab-ı kirâm mescide gelmişler, namaz vakti gelsin de namaz kılalım diye bekleşiyor herhalde ki, ifadesinden o anlaşılıyor:

(*Lev raeytüm*) "Eğer görseydiniz…" Rasûlüllah görüyor ama ötekilerde o kabiliyet yok… "Eğer Allah-u Teàlâ Hazretleri nasib etseydi de siz de görebilseydiniz, (*enne rabbeküm feteha bâben mine's-semâ*) rabbiniz gökten bir kapı açtı. (*Feerâ meclisekûm melâiketehû*) Meleklerine sizin şurada oturmanızı, şu toplantı yerinde şöyle oturmanızı, meclisinizi gösterdi. (*Yübâhî biküm*) Sizinle iftihar ediyor meleklerine..."

"—Bak şu benim halis, has kullarıma; camiye gelmişler, bana ibadet etmek için nasıl bekleşip duruyorlar!" diye meleklerine o kulları gösterip övünüyor, *mubâhât* eyliyor Mevlâmız. (*Ve entüm terkubûne's-salâh*) "Siz namazı beklerken böyle meleklerine gösteriyor. Keşke bu durumu görebilseydiniz!" diyor Peygamber Efendimiz.

Demek ki insanlar camiye erken gelmeli, camiye erkence gelmenin, namazı beklemenin fazileti çok. İnsan namazı beklemek için, namaz niyetiyle mescide geldi mi, o esnada hep namazda sayılır. Namaz sebebiyle mescide geldiği zaman bütün vakti hep namazda gibi olur. Burası Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin bir manevi kalesidir. Yalnız burası değil, mescidler yâni. Bütün mescidler Allah'ın kaleleridir, manevi kaleleridir. Bu kalelere giren, manevi tehlikelerden mahfuz olur. Manevi hayırlara nail olur, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin iltifat ettiği, sevdiği, övündüğü; başkalarına gösterip gösterip de mübâhât ettiği kimselerden olur.

"—E, ben erken gelip de camiye ne yapacağım hocam?"

Yâhu tesbih çek, düşün;

تَفَكُّرُ سَاعَةٍ ، خَيْرٌ مِنْ عِبَادَةِ سَنَةٍ .

(*Tefekkürü sâatin, hayrun min ibâdeti senetin*)[7] "Bir saatlik bir

---

[7] *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.369, no:1004.

tefekkür, bir anlık bir düşünme, bir senelik ibâdetten daha hayırlıdır.”

Düşün, aklını kullan; bak ma’rifetullah nasıl elde edilecek? Düşüne düşüne bulacaksın. Allah-u Teàlâ Hazretleri’nin nimetlerini, kudretini, kuvvetini, hikmetini düşüne düşüne; ereceksin.

Düşünürsün, Allah-u Teàlâ Hazretleri’ni zikredersin, çünkü en hayırlı ibadetlerden bir tanesi *Allah* demektir, *Lâ ilâhe ila’llàh* demektir, *Sübhàna’llàh, El-hamdü li’llâh, Allàhu ekber* gibi böyle mübarek kelimeleri söylemektir. Aç Kur’an-ı Kerîm oku! Gözünü kapat; hatalarını düşün, ölümü düşün, ölümden sonraki hesabı, haşrı, neşri düşün! Ona göre aklına ne tedbirler geliyorsa onları alırsın; hasılı biz Mevlâ ile kulluk muamelesini, adâbını öğrenmemişiz, âdâb-ı muâşereti öğrenmemişiz de korkuyoruz.

Hani bazı insanlar vardır, bazı muhterem yerlere girmekten korkarlar, çekinirler; “Adabda, erkânda kusur ederim!” falan diye. Halbuki öğrenmemiz lâzım! Allah-u Teàlâ Hazretleri Mevlâmız işte bizim… Gizlimiz, aşikârımız; her şeyimiz ona ma’lûm. Ona âşinâlık kesb etmeye, onunla *el-ünsü bi’llâh*’a, onunla ünsiyet etmeye alışmamız lâzım.

Onu zikrederek, onu düşünerek, onu tefekkür ederek, ondan korkarak, onu anarak o şeye ermemiz lâzım!

e. İnsanoğlunun Açgözlülüğü

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[8]

لَوْ سِيلَ لاِبْنِ آدَمَ وَادِيَانِ مِنْ مَالٍ لَتَمَنَّى إليهما ثَالِثًا ، وَلاَ يَشْبِعُ ابْنَ آدَمَ إِلاَّ التُّرَابُ ، وَيَتُوبُ اللهُ عَلٰى مَنْ تَابَ (طب. عن كعب

[8] Taberani, *Müsnedü’ş-Şamiyyin*, c.III, s.179, no:2028; Heysemi, *Mecmaü’z-Zevaid*, c.X, s.427, no:17795; Ka’b ibn-i İyad RA’dan.

Kenzü’l-Ummal, c.III, s.220, no:6246; *Camiü’l-Ehadis*, c.XVIII, s.126, no:19033.

بن عياض الأشعرى)

RE. 358/1 (*Lev sîle li'bni âdeme vâdiyâni min mâlin, letemennâ ileyhimâ sâlisen, ve lâ yeşbiu'bne âdeme ille't-turâb, ve yetûbu'llâhu alâ men tâb.*)

Bu hadis-i şerif ve buna benzer birkaç rivayet daha var. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

(*Lev sîle li'bni âdeme*) "Şu âdemoğlu için mal dolu iki vadi akıtılsa..." yâni, vadi nedir? İki tarafı dağ olan bir çukur yer. Öyle o kadar büyük bir oluk düşünün, oluktan nasıl su akar. Öyle mal akıtılsa, (*letemennâ ileyhimâ sâlisen*) "Keşke üçüncü bir vadi olsa, oradan da aksa diye temenni eder."

Yâni, "Bana iki tane yetiyor, artıyor, ben bunu ne yapacağım? Karnım doydu, gerisini ne yapayım?" demez de, üçüncü bir vadiden de böyle mal aksa, benim cebim dolsa falan diye temennî eder.

(*Ve lâ yeşbiu'bne âdeme ille't-turâb*) "İnsanoğlu doymaz doymaz; gözünü, gönlünü ancak toprak doldurur. İnsanı ancak toprak doyurur. (*Ve yetûbu'llàhu alâ men tâbe*) Allah-u Teàlâ Hazretleri hatasını anlayıp da kendisine dönen kula tevbe nasib eder. Ona teveccüh eder de bâtıldan ayırıp hakka yöneltir, kendisine getirir." mânâsına...

Şimdi bu hırs, mal hırsı, mülk hırsı; bir başka hadis-i şerifte de anlatılmıştır. Hepimizin de zaten kendi kendimizi kontrol ettiğimiz zaman hemen buluvereceğimiz bir hakikattir.

Bir başka hadis-i şerifte Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:[9]

يَشِيبُ ابْنُ آدَمَ ، وَيَشِبُّ مِنْهُ خَصْلَتَانِ: الْحِرْصُ ، وَطُولُ الْأَمَلِ .

يَهْرَمُ ابْنُ آدَمَ ، وَتَشِبُّ مِنْهُ اثْنَتَانِ: الْحِرْصُ عَلَى الْمَالِ ، وَالْحِرْصُ

[9] *Keşfül-Hafa*, c.II, s.396, no:3254.

عَلَى الْعُمُرِ (م. ت. ه. حم. حب. عن أنس)

(*Yeşîbu'bnü âdeme, ve yeşebbu minhü hasletân*) "İnsanoğlu gün geçtikçe ihtiyarlar, saçı ağarır, bıyığı ağarır, sakalı ağarır da; iki haslet içinde gençleşir, genç kalır, onlar ihtiyarlamaz. Saçı beyazlaşır, bıyığı beyazlaşır, sakalı beyazlaşır ama içinde iki tane duygu genç kalır; hatta daha da gençleşir." Nedir onlar?

(*El-hırsu, ve tûli'l-emeli*) "Hırs; dünyaya, mala, mülke hırsı artar."

"—Yâhu bir apartmanın var. Bir dairesinde oturuyorsun, üç tanesinden kira alıyorsun; katların, bir dükkânın var. Biraz da ahirete yönel, biraz da hayr u hasenâta yönel, Allah için çalış…"

"—Yooo! Ben bunun parasıyla şöyle yapacağım da oradan şeye vereceğim. Beri taraftan bilmem ne yapacağım…"

İsim söylemek istemiyorum, milyonları olan birisi var, parasını daha çok işletmek için götürmüş bankerlere vermiş. Bankerler de almış götürmüşler. Ya hu ne yapacaksın? Senin neyine gerek? Bak bu kadar mal vermiş Allah, her gün bir malını satsan, yüz elli sene yaşasa yine yetecek kadar malı var. İşte gözü doymuyor, hırs…

Bir de Farsça beyit var:

ریشته نخلِ کهن سال از جوان محکمتر است
بیشتر دلبستگی باشد بدنیا پیر را

Rîşte-i nahli köhne sal ez civân muhkemterest
Bişter-i delîştegi bâşed be-dünyâ pîr ra…

"Yıllanmış, yaşlı ağacın kökleri, genç fidanlarınkinden daha kuvvetli, kalın olur. Bunun gibi, ihtiyarın da yaşlandıkça gönlü dünyaya daha sıkı bağlanır."

Allah bize şu dünyadan bir müstağnilik, ona bir tepeden bakma, ona aldırmama nimeti verirse, iyi müslümanlık o zaman

mümkün oluyor. Yoksa biz bunun esiri olduk mu, “Biraz daha kazanayım, biraz daha kazanayım; cuma gider, bayram gider, hayırlı imkânlar, fırsatlar kaçar gider elden. İnsan kendisini bu hırstan korumalı, kurtarmalı.

İnsanoğlunun şu kadarcık bir midesi var. İşte doluyor, bitiyor… Bir de ev lâzım hakîkaten; ondan sonrası “eh bir tane daha garanti olsun, bir tane de çocuğuma olsun, bir de kızıma olsun, bir de bilmem ne olsun; haydi onlara da birer tane daha fazla vereyim. Birer dükkân da gelir olsun, bilmem ne!”

Onları da veriyor Allah... Bu sefer yüzük altın oldu mu kâfi değil, elmas olsun. Elmas oldu mu kâfi değil, taşı büyük olsun. Taşı büyük oldu mu kâfi değil, elmas bilezikli saat olsun. Bilmem elmas bilmem ne olsun. Elmas kâfi değil, yakut olsun, zebercet olsun… Oraya kayıp gidiyor insanoğlu…

Birisi hırs, ikincisi de *tûli’l-emel*; arzularının, emellerinin uzayıp gitmesi. “Şunu yapacağım da bunu yapacağım da arkasından onu edeceğim de…” derken küt ecel geliyor, yarı yolda kesiliyor, iş bitiyor. Yâni insanı aldatıp, Allah’a has halis kulluk etmekten alıkoyan iki şey. Sonra insanları birbirine düşüren de bu; hırs.

Şu memleket mesela hepimize yeter. Parası, pulu; balığı, meyvesi, sebzesi… *El-hamdü lillâh* mübarek bir memleket yâni. Neredeyse birbirimizi yiyip bitirecektik. Gene de öyle, gene birbirimize diş gıcırdatarak bakmak bitmiş değil. Hırs çok kötü bir şey. Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi böyle, bu hırslardan kurtarsın, biraz derin nefes alıp da şu dünyanın hakiki mahiyetini görüp…

Şu dünya ahiretin tarlasıdır, ahiret için de hazırlanıp, hayırlar kazanıp, malımızı biraz Allah yolunda sarf etmeyi nasib etsin! Allah-u Teàlâ Hazretleri buyuruyor ki Tevbe Suresi’nde:

إِنَّ اللهَ اشْتَرٰى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بِأَنَّ لَهُمُ الْجَنَّةَ

(التوبة:١١١)

(*İnna'llâhe'şterâ mine'l-mü'minîne enfüsehüm ve emvâlehüm bi-ennelehümü'l-cenneh.*) "Allah-u Teàlâ Hazretleri Müslümanlardan canlarını ve mallarını satın aldı." Ne vererek satın aldı? (*bi-ennelehumu'l-cenneh*) "Mukabilinde cenneti vererek." Alın cenneti, malınızı, canınızı bana verin. *İşterâ* diyor yâni Allah müşteri oldu, sizden canınızı, malınızı satın aldı. Hâlbuki canı da veren o; malı da veren o. Onun için şairin birisi güzel söylemiş, diyor ki:

Cânı cânân dilemiş, vermemek olmaz ey dil!
Ne nizâ eyleyelim, ol ne senindir ne benim…

Cânı, sevgili istemiş, vermemek olmaz gönül, inat etme. Vereceğiz, madem o istemiş. Ne nizâ eyleyelim, ne çekişip duruyoruz boş yere, o ne senindir ne benim diyor. Öyledir yâni işin doğrusu. Ama Allah biz anlayalım diye, biz hep alışverişle, işimiz maddi olduğu için bize anlatmak için öyle buyuruyor. Hani biz yirmi beş lira veririz, bir ekmek ver deriz. Şu kadar veririz, şunu ver deriz. Bir şey verip bir şey almaya alışmışız. Bizim mantığımız, kafamız böyle alıştığı için Allah-u Teàlâ Hazretleri buyuruyor ki: Allah size müşteri oldu; canınızı, malınızı verin cenneti alın. Yâni ne demek? Canınızla, malınızla Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin yolunda hizmet edin, çalışın.

Eğer dedelerimiz keyif sahibi olsalardı, canları pek kıymetli olsaydı, çok aziz olsaydı, hiç toz kondurmak istemeselerdi; biz buralarda olur muyduk şimdi? Olmazdık, kim bilir nerede olacaktık, ne olacaktı durumumuz. Yâni onlar ahireti düşündüler. Kefenleri başlarına doladılar; o sarık dediğimiz şey ne? Kefeni başına doluyor, ölürsem kefenim olacak diye; arkasından sarkıtıyor. Allah yolunda kendisine saldıran düşmana; müdafaa ediyor memleketi.

Bizim ecdadımız saldırgan da olmamış. Bizi kâfirler aldatırlar, kendi dedelerimizi kötü göstermek için. Saldırgan gibi gösterirler, hep onlar saldırmıştır; hala da onlar saldırıyor. Hala da biz efendi efendi dururken, gelip gelip onlar sataşıyorlar, saldırıyorlar.

Derler ki:

"—Müslümanlar şöyledir, böyledir!"

Kat'iyyen öyle değil.

f. Zekât Fakirler İçin Kâfidir

Şimdi bu can mal meselesi ardından hadis-i şerif de denk düşmüş, arkasındaki hadise geçiverelim bari. Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz müteakib hadis-i şerifte:[10]

لَوْ عَلِمَ اللهُ أَنَّ زَكَاةَ الْاَغْنِيَاءِ لاَ تَكْفِي الْفُقَرَاءَ ، لَأَخْرَجَ لَهُمْ مِنْ غَيْرِ زَكَاتِهِمْ مَا يُقَوِّيهِمْ ، فَإِذَا جَاعَ الْفُقَرَاءُ فَبِظُلْمٍ الْاَغْنِيَاءُ لَهُمْ

(العسكري عن أبي هريرة)

RE. 358/2 (*Lev alima'llàhu enne zekâte'l-ağniyâi lâ tekfi'l-fukarâe, leahrace lehüm min gayri zekâtihim mâ yukavvîhim, feizâ câa'l-fukarâu febizulmin ağniyâe lehüm.*)

Sübhànallah! Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:

"Eğer Allah-u Teàlâ Hazretleri zenginlerin zekâtları, fakirlere kâfi gelmeyecek diye görseydi, öyle bilseydi; öyle olduğunu müşahede etseydi Allah-u Teàlâ Hazretleri o zaman onların zekâtlarından ayrı, o fukaranın yiyip içmesine yetecek mal çıkartırdı yeryüzüne, mülk çıkartırdı. Ama zekât yeter."

Bu sözün arkasında yatan mânâ nedir? Fukaranın ihtiyacını karşılamaya, zenginin zekâtı yeter demek. (*Feizâ câa'l-fukarâu*) "Binâen aleyh fakirler aç kaldı mı, (*febizulmin ağniyâe lehüm*) zenginlerin onlara zulmündendir. Zenginler fakirlere zulmetmiş demektir. Zengin zekâtını vermedi de o fukaracık aç kaldı, açık kaldı demektir."

---

[10] *Kenzü'l-Ummal*, c.VI, s.310, no:15824; *Camiü'l-Ehàdis*, c.XVIII, s.131, no:19043.

Bir daha okuyum, biraz anlaşılması zor ifade ise: "Eğer Allah-u Teàlâ Hazretleri zenginlerin zekâtı fakirlere yetmeyecek diye görseydi, öyle olsaydı; o zaman o fakirler için zenginlerin zekâtlarından gayrı, gıdalarına yarayacak şeyler ihsan ederdi. Öyle değil, zenginlerin zekâtları yeter fakirlere... Gayrı bir şey yaratmasına lüzum yok Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin. Binâen aleyh fakirler aç kalırsa, zenginlerin fakirlere zulmünden dolayıdır bu."

Vermedi zekâtı, zengin olduğu halde, parası çok olduğu halde, zekâtı vermedi, şu fakirler aç kaldı. Zenginlerin fakirlere zulmüdür diyor Peygamber Efendimiz.

Hakikaten de umumiyetle insanda bir zekât vermeme gibi bir cimrilik vardır. Bir insan zekâtını vermiyorsa cimridir, pintidir. Her şeyi söyleyebilirsiniz, Allah'ın farz kıldığı bir şeyi, Allah'ın verdiği maldan vermiyor.

Cömertliğin asgari ölçüsü nedir? Adamın zekâtını vermesidir. Şer'i şerîfin kendisine tayin ettiği zekâtı veriyorsa tamam, bu adam pintilikten, cimrilikten beraat etmiş demektir. Vermediyse, pintidir, cimridir. Biz bu halet-i ruhiyeye rağmen, yâni zenginler kimisi zekâtı verir, kimisi vermez; *el-hamdü lillâh* yine fakirler kayrılıyor bizim memlekette, umumiyetle. Bir de tam verseler, muntazam; gül gülistan olacak ortalık. Hiç o zaman Avrupa'daki gibi kapitalist, sömüren, sömürülen çatışması, kavgası, gürültüsü olmaz, olmayacak, olmamış. Eskiden olmamış, şimdi de olmazdı. İlerde de olmazdı. Yâni müslüman, bu da benim kardeşimdir diye ona kendi malından hayr u hasenâtını yapsaydı, o fakirde ona karşı hoş davranırdı, asker yumruğuyla tepelerine küt diye inip, ezerek;

"—Sus senin grev hakkını aldım, sus senin lokavt hakkını aldım! Edebinle çalış!" şeyine lüzum kalmadan dinimizin emriyle bu yürürdü. Zengin zekâtını verirdi, fakir de edebini takınır, çalışırdı. Alnının teriyle helal lokma götürmeye çalışırdı eve.

"—Tabii neden böyle olmadı hocam? Sen eski devirlerden bahsediyorsun, senin yirminci yüzyıldan haberin yok!" filan

diyebilirsiniz. Neden böyle olmadı? Öğretmedik dinimizi, öğretemedik. Birçok kimse evleniyor da yıkanmaktan haberi yok. Evleniyor, masum çocuk, masum efendi, masum hatun; ikisi de melek gibi, iyi terbiye almışlar, yüksek aile terbiyesi almışlar, Avrupa'da, Amerika'da okumuş; evlenmiş, yıkanmaktan haberi yok. Yâni o kadar yaygın bir cahillik var ki bizim âlimlerimiz ne olacak bakalım, nasıl beraat edecekler ahirette; hiçbir şey öğretmemişler ki, kimse bir şey bilmiyor ki. Herkes onun için ortada, herkes müftü şimdi.

Hukuk profesörü müftü, bilmem kim müftü, doktor müftü... Ne yapsın, ortada cahillik yaygın olunca herkes bir şey söylüyor. Hem de kimisi haramı söylüyor helal diye, kimisi olmadık şeyleri; yâni Kur'an-ı Kerîm'de yasak edilmiş şeyi, yanlışlığı belirtilmiş şeyi söylüyor.

"—Efendim, sen bu içkiyi iç, sıhhat kazanacaksın, bedenin kuvvetlenecek, zayıflamışsın; günahı benim!"

Halbuki, Kur'an-ı Kerîm'de Allah-u Teàlâ Hazretleri diyor ki, böyle diyen bir insan, ötekisinin günahını yüklenemez. Yâni günah işleyene yine günah kalır.

"—Ver seni günahını!" deyince ötekisi günahsız kalmaz. Ama berikisi öyle günaha bedavadan talip olduğu için o kadar günah da ona yüklerler. O istediği günahtan mahrum kalmaz, onun yine tepesine yığarlar; başını aşar o günah ama berikisi de günahtan kurtulmaz.

Bunu bilse mesela demez öyle. Veyahut haramla tedavi edilmeyin diyor Peygamber Efendimiz. Allah-u Teàlâ Hazretleri hastalığı da indirmiştir, şifasını da indirmiştir. Hastalığınıza ilaç arayın; ama haramla tedavi etmeyin. Emir... Bunları bilse insan, yâni Peygamber Efendimiz'in hadislerini okusa, Kur'an-ı Kerîm'i tam okusan, zaten dinimizin ne kadar yüksek, ne kadar büyük hakikatleri ihtiva ettiğini anlayacak, kavga bitecek.

Şimdi dışarıdan gören bizi hiçbir şey bilmez sanıyor. Yobaz, yontulmamış kafalı sanıyor. Hiçbir şey bilmiyor sanıyor, dünyadan haberi yok sanıyor. "Bu adam ne fizik anlar ne

matematik anlar ne dünyayı anlar ne siyaseti anlar ne yaşamayı bilir ne zevk u safayı bilir; işte insan bu dünyaya gelmiş, keyif yapmalı!" filan. Hepsini biliyoruz ama gel bak sen de bir oku; ben de senin içinden yetiştim, senin okuduğun okulları okudum. Hepsini bitirdim bitirdim tavana dayandım, tavandan çatıya çıktım. Çatının üstünde daha yer kalmadı. Ama işte bir de onu okusan sen, o zaman… Bak ben senin bildiğin her şeyi biliyorum ama sen benim bildiğim hiçbir şeyi bilmiyorsun. Bir de gelip bana şey satıyor.

Zekâtı vermekten açıldı bu şeyler. Aman zekât tahakkuk ediyorsa verelim, o fakirin hakkıdır, bizim paramız değildir o. Bir nevi bizim paramız sayılmaz, fakire verilecek o. Fakirin hakkı senden kalmış olur, sen zekât hakkını ver, Allah-u Teàlâ Hazretleri içinden zekâtı ayrılmış mala bereket verir. Nasıl arttığını anlayamazsın, bitiremezsin malını. Yiye yiye bitiremezsin.

İki kardeş varmış, harman yapmışlar beraberce. Buğday ekmişler, biçmişler, harman yapmışlar, sapı-samanı ayırmışlar taneden; samanı bir yere yığmışlar, taneyi bir yere yığmışlar. İki kardeş müşterek çalıştı, bölüşecekler. Birisi kağnı arabasını getiriyormuş, samanı dolduruyormuş, ambarına taşıyormuş. Sonra ikinci sefer araba geliyormuş, dolduruyorlarmış, ötekisi taşıyormuş. Birisi buğday taşıyormuş, ondan sonraki sefer öteki kardeşin. Ama birisi taşırken harmanın başında kalan diyormuş ki:

"—Bu kardeşim evli, birkaç tane çocuğu var. Biz bunu güyâ eşit bölüştük ama ben kardeşime biraz daha vereyim de; çoluk çocuğu var, şimdi fazladan versem almaz."

Kendi malından o tarafa yığıyormuş. Ötekisi geliyor bu sefer bu malı yükleyip gidince, ötekisi de diyormuş ki:

"—Ben evliyim, çoluk-çocuğum var; ama bu kardeşim evlenecek. Buna takı lâzım, mal lâzım, şunu lâzım, bunu lâzım. Ben buna en iyisi şu buğdaydan, samandan biraz ayırayım, şu tarafa iteyim!" diyormuş.



O da ona itiyormuş. Taşıya taşıya malı bitirememişler. Bu ne? İşte bu bereket... Matematik kitabı yazmaz bunu, astronomi kitabı yazmaz. Bu Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin verdiği bir başka şeydir. Bitiremez o malı, yer yer, karnı doyar… Peygamber Efendimiz'in bilmiyor musunuz bir tasla koca bir salon dolusu, mescid dolusu insanı doyurduğunu, daha başka bereket kerametlerini.

g. Ölümün Etkisi

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[11]

لَوْ عَلِمَتِ الْبَهَائِمُ مِنَ الْمَوْتِ مَا عَلِمَ بَنُوا آدَمَ ، مَا أَكَلُوا مِنْهَا لَحْمًا سَمِينًا (الديلمي عن أبي سعيد)

[11] *Kenzü'l-Ummal*, c.XV, s.552, no:42142; *Keşfü'l-Hafa*, c.II, s.154, no:2097; *Camiü'l-Ehadis*, c.XVIII, s.131, no:19045.

RE. 358/3 (*Lev alimeti'l-behâimu mine'l-mevti mâ alime benû âdem, mâ ekelû minhâ lahmen seminâ.*)

Bu da ölüm denilen o acı hadiseyle ilgili bir hadis-i şeriftir. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki SAS:

(*Lev alimeti'l-behâimu*) "Hayvanlar eğer bileydi..." Atlar, koyunlar, kuzular, keçiler, develer, sığırlar, kuzular, horozlar, tavuklar; neyse... Neyi bileydi? (*Mine'l-mevti mâ alime benû âdem*) "Ölümden Ademoğlunun bildiği kadar bilgiyi onlar bileydi, (*mâ ekelû minhâ lahmen semina*) bu şeyden bir et yiyemezlerdi."

Yâni bu hadis-i şeriften şu denmek isteniyor ki: İnsanlar ölümü biliyorlar değil mi? Hepimiz biliyoruz işte geçen gün falanca akrabamız vefat etti de hocalar geldi, yıkadık, kefenledik de; namazı kıldık, filanca kabristana gömdük. Geçen gün de mevlidini okuduk falan. Biliyoruz yâni bu ölüm denilen hadiseyi, biliyoruz ama öyle kalbimiz katılaşmış, nasırlaşmış ki duygularımız; bir gün de bize gelecek aman biraz hazırlanayım diye gayret gelmiyor o ölümden.

Halbuki, o bizim hayvan diye hakaret ettiğimiz zavallı mahlûklar var ya, onlar insanların şu ölüm hakkında bildiği şeyleri bilselerdi iştahları kaçardı, bir şey yiyemez hale gelirlerdi. Yâni insanoğlu duygusuz ve ölümden gerekli dersi almıyor ve dünyaya daldırmış, etrafında bir çok kimse böyle ölüp dururken; bir gün sıranın kendisine geleceğini de düşünmüyor.

Yunus Emre demiş ki:

Halkı bostan edinmiştir,
Dilediğin üzer ölüm!

Üzmek, koparmak mânâsına. Halkı bostan tarlası gibi görüyor ölüm, giriyor arasından birini koparıp gidiyor. Hani karpuzların arasında dolaşırsın kavunlardan, "Şu biraz olmuş, büyümüş galiba!" çat kopartır, götürürsün. Ölüm her gün aramızdan koparız koparıp; bostan edinmiş bizi, bir tanesini alıp gidiyor. Biz hala hiç şey yapmıyoruz. Tüylerimiz diken diken olmuyor, tedbir almıyoruz. Gaflet devam, isyan devam, hata, kusur, başkasının

hakkına tecavüz, malları yığmak, başkasının malını gasb etmek, haksızlık etmek, Allah'a karşı gelmek, Allah'ın kullarını ezmek, üzmek devam. Hiç akıllanmıyor.

h. Dünyanın Değersizliği

Bu da dünya ile ilgili sahih bir hadis-i şeriftir ki, Peygamber Efendimiz dünyayı bize anlatıyor:[12]

لَوْ عَدَلَتِ الدُّنْيَا عِنْدَ اللهِ جَنَاحَ بَعُوضَةٍ مِنْ خَيْرٍ، مَا سَقٰى كَافِرًا مِنْهَا شَرْبَةً (كر. عن أبى هريرة)

RE. 358/4 (*Lev adeleti'd-dünyâ inda'llâhi cenâha baùdatin min hayrin, mâ sekà kâfiren minhâ şerbeten.*)

(*Lev adeleti'd-dünyâ inda'llâhi cenâha baùdatin*) "Eğer dünya Allah katında bir sivrisineğin kanadına denk olabilseydi…"

Bir sivrisineğin incecik bir zar kanadı vardır ya. Ne yaparsınız onu bulsanız? Üflersiniz gider yâni, ne yapacaksınız, sinek kanadı. Bu da sorulur mu?

"—On tane sinek olsa ne olur yâni hocam?"

"Eğer bu bizim dünya dünya diye koştuğumuz şu dünya, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin indinde bir sivrisineğin kanadına denk olabilseydi, ona muadil olabilseydi hayır cihetinden; kâfire bir içim su içirtmezdi Allah." buyuruyor.

Anladın mı şimdi neden Amerika'nın yüz üç katlı apartmanları var, niye safalı köşkleri var? Dinsizlerin, imansızların, şarkıcıların, zânilerin o kadar itibarı var, malları mülkleri var… Yâni herkes para yığıyor, herkes de para yığan kimselere hayranlık duyuyor.

---

[12] İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LII, s.107; Ebû Hüreyre RA'dan.
Beyhaki, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.327, no:10470; Said el-Makberi RA'dan.
Kenzü'l-Ummal, c.III, s.213, no:6209; *Keşfü'l-Hafa*, c.II, s.159, no:2107; *Camiü'l-Ehadis*, c.XVIII, s.130, no:19041.

"—Aman, ne kadar çok parası var!" falan diye.

Bazı öyle dedikodu mecmuaları falan… Vasıtada giderken yanıma birisi oturmuş oluyor, bakıyorum göz ucuyla; öyle haberler var ki, kıpkırmızı oluyor insan. Öyle haberler, öyle resimler; aman yâ Rabbi! Ne kadar şaşırmış… Hem de kadın okuyor.

Geçen gün yanımdaki sırada bir mecmua veya gazete galiba; şöyle başlıklarını uzaktan bir okudum, yüzüm kızardı. Öteki başlığa baktım, yüzüm kızardı. Daha öteki başlığa baktım, gene yüzüm kızardı. Üç tane, dört tane çocuğu yanında oturan kadın, açmış onları okuyor, o resimlere bakıyor.

Hâsılı böyle ciğeri beş para etmez insanlar, zalimler, ırkları katliam eden hainler… Bakıyorsun; izzet, ikram, arabalar, kotralar, villalar, bilmem neler… Vur patlasın, çal oynasın yaşıyorlar ya; kıymeti yok da Allah indinde dünyanın, ondan yapabiliyorlar. Eğer dünya Allah indinde bir sivrisinek kanadı kadar kıymetli olsaydı o zaman birazcık hayırlı, kıymetli bir şey ona gelir diye bir içim su bile vermezdi Allah o kâfire. Kıymeti yok dünyada hadi bakalım şey yapsınlar. Otlayın bakalım! Nasıl olsa bir gün gelecek, bu fani dünya bitecek.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[13]

---

[13] Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.2272, no:2956; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.562, no:2324; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1378; no:4113; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.323, no:8272; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.462, no:687; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.157, no:2782; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.351, no:6465; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.425, no:8298; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.148, no:9797; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VII, s.236; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.350; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.229, no:3103; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.18; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.VIII, s.102; Ebû Hüreyre RA'dan.

Hàkim, *Müstedrek*, c.III, s.699, no:6545; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VI, s.236, no:6087; Bezzâr, *Müsned*, c. I, s.385, no:2498; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.199; Selman RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IX, s.65, no:9236; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.262, no:6108; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.185; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.118, no:145; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VI, s.401, no:3458; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LXII, s.14; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

الدُّنْيَا سِجْنُ الْمُؤْمِنِ ، وَجَنَّةُ الْكَافِرِ (م. ت. ه. حم. حب. طس. ع. هب. عن أبي هريرة ؛ ك. طب. والبزار عن سلمان ؛ طس. حل . و القضائي عن ابن عمر)

(*Ed-dünyâ sicnü'l-mü'mini, ve cennetü'l-kâfir*) "Dünya mü'minin zindanıdır, kâfirin de cennetidir."

Bu dünya müslümanın hapishanesi, hapisiz biz burada... Ölüp hapisten çıkacağız, hakiki yurdumuza ereceğiz, Mevlâmıza döneceğiz. Cennetine, cemaline ereceğiz diye *el-hamdü lillâh* müslüman ne kadar tarab etse, sevinse yeridir. Kâfirin cenneti, varsın; yesin, içsin, otlasın biraz.

Bundan ne çıkar? Kâfirin dünya malına heves etme, kendin şu iki paralık dünya için ahiretini berbat etme kâidesi çıkar. Çıkacak bu. Yâni şu iki paralık dünya için aman etme, miras kavgası yapma, mal kaçırma, gasb etme, haksızlık etme, hırsızlık etmek, arsızlık etme, rüşvet yeme, vatanını satma, askeri sırları satma, şöyle yapma, böyle yapma… Bak ne dersek yeridir; iki para çünkü bu dünya, sivrisinek kanadına değmez bu dünya. Bunun için insan ahiretini mahveder mi? Etme… Değmez…

"—Ama benden daha az tahsil gördüğü halde, daha az çalıştığı halde…"

Yâhu, sen bırak onları… Bu dünyada ne olacak? Sen helâlinle yiyorsun ya, helâl lokma, helâl olarak çalışmışsın, alnından ter damlaya damlaya; katık, tuz, ekmek yiyorsun ya, o çok daha mübarek... Bırak o baklava börek yesin, kaymak yesin; heves etme yâni.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.197, no:6855; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VII, s.129, no:34722; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.137, no:346; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XII, s.6887; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.185, no:6081; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.299, no:1318; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.XIII, s.9, no:12431.

Kàrun o bütün giyimi, kuşamı, ihtişamıyla Mûsâ AS'ın kavmi zamanında bir çıktı, herkes bir baktılar Kàrun'a hayran kaldılar. O ne ihtişam, o ne giyim, o ne kuşam… Hepsi:

يَا لَيْتَ لَنَا مِثْلَ مَا اُوتِيَ قَارُونُ اِنَّهُ لَذُو حَظٍّ عَظِيمٍ (القصص:٧٩)

(*Yâ leyte lenâ misle mâ ûtiye kàrûnu innehû lehû hazzin azîm*) [Keşke Karun'a verilenin benzeri bizim de olsaydı; doğrusu o çok şanslı!] Allah Allah, ne varlık sahibi, ne imkânlar var elinde… Şuna bak, keşke ona verilen şeyler bize de verilseydi diye temenni ettiler." (Kasas, 28/79)

Gece Allah onu eviyle beraber yerin dibine geçirince, ertesi gün anladılar. "Demek ki Kâfirler felâh bulmuyormuş. Aman bizim yolumuz, yerimiz iyiymiş!" dediler. Akılları başlarına geldi.

İki paralık dünya, iki günlük ömür... Bir göz yumup açıncaya kadar geçiyor. Ben bir gözümü açtım, baktım yolun yarısı mıdır sonu mudur bilmiyorum ama epeyce bir, kırkın üstünde sene geçmiş. Herkes için öyle, bir göz yumup açıncaya kadar gidiyor. Allah bizi şu dünyaya aldattırmasın! Haksızlık yaptırtmasın, kendisine has halis kulluk etmek nimetine erdirsin!

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele!

06. 02. 1983 - İskenderpaşa Camii

02. CENNETİN VE CEHENNEMİN HALLERİ

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.
El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ hayri halkıhî muhammedin ve âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...
Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân! Feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh, ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve selem… Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ, ve külle muhdesin bid'ah, ve külle bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sàhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi's-sahîhi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

لَوْ قِيلَ لأَهْلِ النَّارِ إِنَّكُمْ مَا كِثُونَ فِي النَّارِ عَدَدَ كُلِّ حَصَاةٍ فِي الدُّنْيَا ، لَفَرِحُوا بِهَا ؛ وَلَوْ قِيلَ لأَهْلِ الجَنَّةِ إِنَّكُمْ مَا كِثُونَ بِهَا عَدَدَ كُلِّ حَصَاةٍ ، لَحَزِنُوا ؛ وَلَكِنْ جُعِلَ لَهُمُ الأَبَدُ (طب . عن ابن مسعود)

RE. 358/6 (*Lev kîle li-ehli'n-nâri inneküm mâkisûne fi'n-nâri adede külli hasàtin fi'd-dünyâ leferihùbihâ; ve lev kîle li-ehli'l-cenneti inneküm mâkisûne bihâ adede külli hasàtin, lehazinû; ve lakin cüile lehümü'l-ebed)*
Sadaka rasûlü'llàh fî mâ kàl, ev kemà kàl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!
Peygamberimiz Muhammed-i Mustafâ SAS Efendimiz Hazretleri'nin ehâdis-i şerîfesini üstadımız Gümüşhaneli Ahmed Ziyâeddin Efendi Hazretleri'nin cem eylemiş olduğu *Râmûzü'l-Ehàdîs* isimli hadis mecmuasından nakletmeğe yine devam edeceğiz.

Hadis-i şeriflerin izahına geçmeden önce, evvelen ve hâssaten Peygamberimiz Muhammed-i Mustafâ SAS Hazretleri'nin ruhu için, sonra sair enbiyâ ve mürselînin, bütün evliyâullahın ve hâssaten sâdât u meşâyihimizin, Peygamber Efendimiz'den günümüze kadar güzerân etmiş olan din büyüklerimizin;

Okuduğumuz eserin müellifi Gümüşhaneli Ahmed Ziyâeddin Efendi Hazretleri'nin, onun hocalarının ve talebelerinin; ve bu kitabın içindeki okuduğumuz hadis-i şeriflerin bize kadar gelmesinde emeği geçmiş olan ulemânın ve râvîlerin ayrı ayrı ruhları için;

Ve uzaktan yakından Peygamber SAS Efendimiz'e muhabbetinden ve ilme olan rağbetinden dolayı şu meclise teşrif etmiş olan siz kardeşlerimizin ahirete irtihal eylemiş cümle yakınlarının, ana baba ve akrabalarının ruhları için, bir *Fâtiha*, üç *İhlâs-ı Şerîf* okuyup ruhlarına hediye eyleyelim, ondan sonra izaha geçelim!

....

a. Cennetin ve Cehennemin Ebedîliği

Peygamber SAS Efendimiz Hazretleri, Taberânî'nin Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan nakil ve rivayet eylediğine göre, bir keresinde cehennemi tarif ederken şöyle buyurmuşlar:[14]

لَوْ قِيلَ لأَهْلِ النَّارِ إِنَّكُمْ مَا كِثُونَ فِي النَّارِ عَدَدَ كُلِّ حَصَاةٍ فِي الدُّنْيَا ،

لَفَرِحُوا بِهَا ؛ وَلَوْ قِيلَ لأَهْلِ الجَنَّةِ إِنَّكُمْ مَا كِثُونَ بِهَا عَدَدَ كُلِّ حَصَاةٍ ،

لَحَزِنُوا ؛ وَلَكِنْ جُعِلَ لَهُمُ الأَبَدُ (طب . عن ابن مسعود)

[14] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*. c.X, s.179, no:10384; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.379, no:5154; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.725, no:18635; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XIV, s.532, no:39530; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XVIII, s.135, no:19053.



RE. 358/6 (*Lev kîle li-ehli'n-nâri innekûm mâkisûne fi'n-nâri adede külli hasàtin fi'd-dünyâ, leferihù bihâ; ve lev kîle li-ehli'l-cenneti innekûm mâkisûne bihâ adede külli hasàtin, lehazinû; ve lâkin cüile lehümü'l-ebed*) *Sadaka rasûlü'llàh.*

(*Lev kîle li-ehli'n-nâri*) "Eğer ehl-i nâra, yani ateş ehline, yani cehennem ahalisine denilse ki, (*innekûm mâkisûne fi'n-nâri adede külli hasàtin fi'd-dünyâ*) 'Siz ateşte, cehennemde dünyadaki çakıl taşlarının, taş parçalarının sayısı kadar sene cehennemde kalacaksınız!' deseler, (*leferihù bihâ*) muhakkak sevinirlerdi."

Ne demek? Yani ne de olsa, çok da olsa sayıdır, bir gün gelir, biter diye sevinirlerdi.

(*Ve lev kîle li-ehli'l-cenneti*) "Cennet ehline de denilseydi ki, (*innekûm mâkisûne bihâ adede külli hasàtin*) 'Siz cennette dünyadaki çakıl taşlarının, kırık taş parçalarının adedi kadar sene cennette kalacaksınız! Sonra bitecek bu cennetin sefası...' deselerdi, (*lehazinû*) üzülürlerdi." Nihayet bir gün bitecek miymiş, vah diye üzülürlerdi. O kadar uzun seneler kalacağız diye sevinmezlerdi de, sonu gelecek diye mahzun olurlardı.

(*Ve lâkin cüile lehümü'l-ebed*) "Böyle değil; ne cehennem ehli taşlar sayısınca yıl cehennemde kalınca bitecek diye bir şey var, ondan sevinmek mümkün; ne de cennette kalmak bir gün bitecek diye ondan mahzun olmak bahis konusu… Öyle bir şey yok!

(*Hüm fîhâ hàlidûn*) "Ehl-i cennet cennette ebedî kalacaklar, ehl-i cehennem cehennemde ebedî kalacaklar."

İstisnası şudur ki, mü'min olup da günah işlemiş kimseler, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin vaadinin gereği olarak, adaletinin iktizası olarak, bu dünyadaki gafletlerinin, hatalarının, günahlarının, suçlarının karşılığı olarak cehennemde yanacaklar, yanacaklar, ondan sonra çıkacaklar.

"—Kömür gibi olacaklar." diyor hadis-i şerifler, ayet-i kerimeler. "Sonra, hayat suyuyla yıkanacak!" deniyor.

En son cehennemden çıkacak insanın halini bir hadis-i şerif bize anlatır.

"—Yâ Rabbi, beni bu cehennemden çıkar, bu azab tahammül edilir bir azab değil!" diye yalvaracak.

Çıkartacak Allah-u Teàlâ Hazretleri… Cehennemden çıkardı ama Cehennemin dehşeti, azabı, alevi gözünün önünde… O zaman diyecek ki:

"—Yâ Rabbi, yüzümü cehennemden çevir, bakmayayım, görmeyeyim şunu; senden başka bir şey istemem!" diyecek.

Allah onun yüzünü cehennemden döndürecek, o azabı görmez olacak. Sonra cenneti görecek.

"—Yâ Rabbi, şuraya gireyim, senden başka bir şey istemem!" diyecek.

Allah-u Teàlâ Hazretleri ona istediklerini derece derece verecek. Sonra ona cennette o kadar çok şey verecek ki; yeryüzü kadar, gökler kadar mülk verecek, arazi verecek, imkân verecek. Safâ verecek, lezzet verecek, imkân verecek, cennet nimeti verecek de, o cehennemden en son çıkan, cennete en son giren kimse sanacak ki:

"—Allah-u Teàlâ Hazretleri bana verdiği nimeti hiç kimseye vermemiştir. Mümkün mü bu kadar nimet başkasına verilmiş olsun?"

Halbuki cennette dereceler, dereceler var… Allah'ın o bahtiyar kulları ne kadar yüksek derecelerde olacak.

Sonra cehennem mühürlenecek. Artık içindekiler içinde ebedî olarak kalacak. (*Hüm fîhâ hàlidûn*) “Cehennemde ebedî olarak kalacaklar.”

İşte o ebedî kalanlara, “Sen burada dünyadaki taşların adedince sene azab çektikten sonra cehennemden çıkacaksın!” deseler, o bir ümit olacak, bir teselli olacak, bir sevinç menbaı olacak da ferahlanacaklar, sevinecekler ondan…

İşte cehennem böyle.

Cennet de… Cennetin sefasını tattıktan sonra insan onun bitmesine razı olur mu? Allah-u Teàlâ Hazretleri onun için, cennet ehlini de cennette ebediyyen mütena’im eyleyecek. (*Hüm fîhâ hàlidûn*)

b. Cehennem Ehlinin Nefesi

Diğer hadis-i şerif:[15]

لَوْ كَانَ فِي هَذَا الْمَسْجِدِ مِائَةُ أَلْفٍ أَوْ يَزِيدُونَ ، وَفِيهِ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ النَّارِ ، فَتَنَفَّسَ ، فَأَصَابَ نَفَسُهُ ، لاَحْتَرَقَ الْمَسْجِدُ وَمَنْ فِيهِ (ع. ق. في البعث عن أبي هريرة)

RE. 358/7 (*Lev kâne fî hâze’l-mescidi mietü elfin ev yezîdûne, ve fîhi racülün min ehli’n-nâri, feteneffese, feesàbe nefesühû, lehteraka’l-mescidü ve men fîhi*)

Ebû Hüreyre RA’dan rivayet edilmiş. Yine cehennem ehlinin durumunu anlatan bir hadis-i şerif. Peygamber SAS bu hadis-i şerifinde buyurmuşlar ki:

(*Lev kâne fî hâze’l-mescidi mietü elfin ev yezîdûne*) Bu mescidde, konuşmayı yaptığı mescidde, Medine-i Münevvere’de

---

[15] Ebû Ya’lâ, Müsned, c.XII, s.22, no:6679; Heysemî, *Mecmaü’z-Zevâid*, c.X, s.716, no:18602; İbnü’l-Cevzî, *İlelü’l-Mütenâhiyye*, c.II, s.938, no:1564; Ebû Hüreyre RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.XIV, s.534, no:39540; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.146, no:19084.

Mescid-i Nebevî'de yüz bin veya daha fazla insan olsa...

Yüz bin kişiyi tasavvur edebilir misiniz, bilmiyorum. Yüz bin kişi çok büyük bir rakamdır. Kocaman bir lisenin talebeleri İstiklal Marşı için, tören için meydana toplansalar üç bin, beş bin kişidir.

"Yüz bin kişi, kocaman bir kalabalık, çok büyük bir kalabalık… Veyahut daha fazla kişi şu mescidde olsa… (*Ve fîhi racülün min ehli'n-nâr*) Bu mescidde de faraza cehennem ahalisinden, cehennemliklerden bir adam olsa, (feteneffese) nefes alıp verse, (*feesàbe nefesühû*) bu ahaliye nefesi gitse, (*lehteraka'l-mescidü ve men fîhi*) mescid de yanardı, o yüz binden fazla kişi de yanardı." Bir adamın nefesinden hepsi yanardı.

Bu da cehennemin dehşeti hakkında, cehennemde azab çekenlerin sıkıntıları hakkında bir fikir verir.

Ebû Tàlib Peygamber Efendimiz'in amcasıydı. Çok baktı ama imanını ikrar etmedi. Peygamber Efendimiz'i korudu, hıfz eyledi, sakladı, himaye etti ama, "*Eşhedü en lâ ilâhe illa'llah ve eşhedü enne muhammeden abdühû ve rasûlühû*" diyemedi.

Rahatsızlandı, vefat ederken Rasulüllah Efendimiz geldi. Kendisine iyilik yapana vefası var. Amcası, korumuş, kollamış kendisini…

"—Amcacığım, şehadet et, benim Allah'ın hak rasûlü olduğumu söyle! Şehadet et de ben de sana şefaat edebileyim. Ben de sana, bu benim amcamdır, kelime-i şehadet getirdi en son deminde, ya Rabbi bana iman etti, beni ikrar etti, beni kabul etti, benim hak peygamber olduğumu, senin tarafından gönderildiğimi söyledi deyim de şefaat edeyim!" dedi.

Daha bir amel yapamamış yani, ölüm döşeğinde.

"—Biliyorum doğru sözlüsün, iyisin, hoşsun ama Ebu Talip ölümden korktu diye arkamdan teneke çalarlar." dedi.

Ne yaparlarsa yapsınlar ya, kelimeyi şehadet getir. Ehl-i dünyadan, sana ne, ne derlerse desinler. Ağzını tutabiliyor musun zaten? Melek olsan, kusursuz melek olsan, üzerinde bir toz kadar karalık olmasa yine beğenen beğenir beğenmeyen beğenmez. Katrana batmış çıkmış kadar kapkara olsa için dışın, gazeteler bir propaganda yapar bir şey olur herkes seni adam sanır, beğenir. Otobüslerle ziyaretine gelirler. Sübhanallah! Ne yapacaksın sen,

halkın rağbetinden sana ne? Halk beğenmiş beğenmemiş, halkın hepsi muhtaç! O beğense sana ne faydası var, o kızsa sana ne faydası var. Sen halkı bırak, Hàlik'a bak!

c. Bir Tükürükle Gelen Bir Üfürükle Gider

Bir şeyh efendi varmış zamanın birinde. Kamil, kerametleri zahir, Allah'ın has bir kulu… Bir tanecik müridi varmış. Şeyh efendi bir tenha camide imammış, müridi de, tek yegane müridi de müezzinmiş.

Olur mu? E bir tek ümmeti olan peygamberler olduğunu söylüyor ya kitaplarımız. Olur mu olur, ne diyelim. Allah'ın hikmeti. Herkesin gözünden perde kalksa…

الناس نيام، واذا ماتوا ، انتبحوا.

(*En-nâsü niyâmü*) "İnsanlar uykudadır. (*Ve izâ mâtû*) öldükleri zaman, (*intebehû*) o zaman uyanacaklar."

Sen şimdi uyanık mı sanıyorsun kendini? Uyanık mı sanıyor bu insanlar? Hani yüksek tahsil yapmışlar, mevkilere makamlara geçmişler, dünyayı idare ediyorlar, başbakan olmuş, Amerika başkanı olmuş, Rusya'nın bilmem nesi olmuş. Dünyaya ferman okutuyorlar, devletleri birbirine kırdırıyorlar. Görüyor mu bunlar? Uyuyor uyuyor, öldükleri zaman uyanacaklar. Firavun ne dedi?

حَتَّى إِذَا أَدْرَكَهُ الْغَرَقُ قَالَ آمَنْتُ أَنَّهُ لا إِلَهَ إِلاَّ الَّذِي آمَنَتْ بِهِ
بَنُو إِسْرَائِيلَ وَأَنَاْ مِنَ الْمُسْلِمِينَ (يونس: ٩٠)

(*Hattâ izâ edrekehü'l-garaku kàle:*) "Tam boğulma geldiği zaman, boğulma vakti geldiği zaman dedi ki: (*Âmentü ennehû lâ ilàhe ille'llezi âmenet bihi benû isràîle ve ene mine'l-müslimîn*) Gerçekten Benî İsrail'in inandığı Allah'tan gayri bir mâbud olmadığına ben de iman ettim. Ben de müslümanlardanım!" dedi. (Yunus, 10/90) Boğulacağı zaman gözünden perde kalktı çünkü,

ahiret göründü.

İnsanlar uykuda, sonra uyanacaklar. Uyuyanı Allah uyandırsın. Ölmeden evvel ölün, ölmek ne demek işte? Ölmeden evvel ölümden sonraki hali anlayın; ahirete iman edip, aklını başına toplayıp güzel kul olun demek.

Neyse, bir şeyh varmış bir de müridceğizi varmış. Bir gün böyle oturmuşlar, tesbih çekiyorlar. Allah'ı zikrediyorlar, şükrediyorlar, çeşitli safhalar içindeler, müezzin, mürid şeyhine demiş ki, hocam başka şeyhlere bakıyorum kapılarına gelenler, gidenler, ziyaretçiler, el öpenler, etek öpenler… Bir safa, bir tantana, bir saltanat, bir nimet, bir izzet... Bak demiş şurada biz kendi kendimize, hiç kimse ziyarete gelmiyor.

Şeyh efendi bakmış müridi bir tane ama meyletmiş dünyaya. İnsanların kalabalığından hoşlanıyor, ziyaretçi istiyor canı bak. İzzet istiyor. İyi bir şey değil ki, bu dünyanın nesi makbul? Allah'ın rızasından gayri nesi var? İyi bir şey değil.

"—Öyle mi istiyorsun evladım?" demiş.

"—Eh işte öyle olsa da, sizin de evliyaullahtan olduğunuzu, kadr u kıymetinizi herkes bilse…" demiş.

"—Eh, Allah dilerse olur evladım." demiş.

İkindi namazını kılmışlar, sokağa çıkmışlar. Bakmışlar, çocuklar birbirlerine girmiş, bağırışıyorlar. Ağlaşma, kıyamet…

"—Evlâdım, ne oluyor?" diye yanlarına sokulmuş.

Bir tanesi hüngür hüngür ağlaya ağlaya demiş ki:

"—Ben bir kuş yakaladım. Arkadaşım benim elimden almak istedi, ben de vermek istemedim. O başını yakaladı, ben de gövdesini yakaladım. Kuşun kafasını koparttı, kuşum öldü." demiş.

Ondan ağlıyormuş çocuk.

"—Ağlama evladım!" demiş, başını şöyle okşamış. "Getir bakalım şu başını, sen de getir bakalım gövdesini!" demiş.

Getirmişler, Bismillah demiş, tükürüklemiş, yapıştırmış kafasını gövdesine… Kuş pırr diye uçmuş gitmiş.

Kuş uçmuş, çocukların da her birisi bir tarafa dağılmışlar.

"—Hoca dede bir dua etti, bir kuşun kafasını yapıştırdı, valla kopmuştu, kan akmıştı yere. Bir şey yaptı, kuş canlandı, uçtu

gitti.” demişler.

Haydi bakalım, tüm şehir halkı duymuş. Filanca tenha camide bizim kadr u kıymetini bilmediğimiz meğer bir şeyh efendi varmış. Ölmüş kuşun kafasını yapıştırmış da, kuş uçmuş diye bütün şehir çalkanmış.

Ooo cami böyle ağzına kadar dolmağa başlamış. Gelen, giden el öpen, dua eden, hastalar, dertliler, üzüntülüler, problemliler çeşit çeşit. Hepsi gelip gidiyor, derdini söylüyor imiş şeyh efendiye. E o da Allah'ın kullarına merhameten ne yapmak gerekiyorsa bildiği kadarıyla söylüyormuş, Allah'ın yoluna irşat etmeye çalışıyormuş onları ama hizmet müezzin efendiye düşüyormuş. Kahve getir, çay getir, şeker getir, temizle, topla, yemek pişir, ağırla, bulaşıkları yıka, onun başında hepsi. Gecesi gündüzüne karışmış, tespihini çekemez olmuş, namazlarda aklı karışmaya başlamış, işi çok perişan olmuş. Vakit bulamıyor hiç. Kuran okuyamaz olmuş. Hatim indiremez olmuş. Tesbih çekemez olmuş. Bir büyük dert. Şöhret büyük afet. Şöhret çok büyük afet. Niye yangın merdiveninden kaçarlar artistler martistler. Meşhur kimseler. Şöhret zor, herkes şey yaptı mı zor. Bir afet yani.

Bir gün şöyle bir fırsat bulmuş da şeyh efendiye demiş ki:

“—Hocam, galiba ben hata ettim.” demiş.

“—Niye evladım?”

Hani eskiden sizinle tenha tenha ne güzel oturup konuşurduk, sohbet ederdik, sizin ilim irfan hazinelerinden inci mercan saçardınız, ben de dinlerdim, toplardım, ne güzeldi o günler, neydi o günler. Tenha tenha, baş başa. Şimdi sizinle bir mecliste bulunamıyorum. Uykum kalmadı, yorgunluktan bîtabım. Tesbihimi çekemiyorum, Kuran-ı Kerim okuyamıyorum. Meğer ben hata etmişim. Neymiş o eski günler, ne sefalı günlermiş.” diye yakınmış.

Şeyh efendi bakmış ki, müridi halkın teveccühünden bıkmış. Onun hiçliğini, ehemmiyetsizliğini anlamış, Allahu teala hazretleriyle bir ve beraber olmanın kıymetini idrak etmiş.

“—Evladım, öyle istersen, Allah dilerse o da olur.” demiş.

Bir gün koltuğunun altına koyunun bağırsağını şişirmiş, bir

ucunu bağlamış, öteki ucunu bağlamış, gevşek bağlamış ama; koltuğunun altına, cübbesinin altına sokmuş. Cuma namazında, kapıdan içeri girerken şöyle bir bastırmış, bir ses çıkmış. Yürümüş biraz. Cemaat şöyle iki tarafa bakınmışlar, bir ses geldi. Biraz daha yürümüş, biraz daha bastırmış bir ses daha… Biraz daha yürümüş, biraz daha. Bir tanesi demiş ki duydun mu? Duydum, ben de duydum, demiş.

"—Yav hocaefendi abdestini kaçırıyor farkında değil, hutbeye çıkacak, arkasından Cuma namazı kıldıracak. Aman vakit geçmeden hemen başka bir camiye yetişelim!" diyen, pabucunu alan camiden kaçmış.

Birkaç tane, yüzü tutmayan insan kalmış şöyle ön taraflarda. Cami boşalmış. Ondan sonra da bütün şehre yayılmış ki:

"—Filanca caminin imamı iyi bir adamdı ama ihtiyarladı. Zavallı abdestini tutamıyor. Tutamadığının da farkında değil. Abdestsiz abdestsiz cemaate namaz kıldırıyor galiba" filan diye.

Haa öyle mi vah. O zaman arkasına gidersek bizim namazlar kabul olmaz diye kimse gelmemeğe başlamış. Sonunda bir zaman geçmiş, imam ile müezzin kalmış camide. Hiç kimse gelmez olmuş gene. O zaman şeyh efendi demiş:

"—Evlâdım bak eski hale geldik." demiş.

"—Evet efendim."

"—Evlâdım, sen halkın teveccühüne bakma! Bak görüyorsun, bir tükürükle gelen bir üfürükle gidiyor. Sen Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin rızasına bak! Allah severse, ne mutlu… Sevmezse; cümle cihan halkı birleşse, ağıtlar yaksalar arkandan, merasimler yapsalar ne fayda…"

Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemizi sevdiği, razı olduğu ömür tarzına muvaffak eylesin, hidayet eylesin… Sevdiği, razı olduğu amelleri nasib eylesin… Sevdiği, razı olduğu kul olarak huzuruna çıkma nimetine erdirsin cümlemizi… Yoksa gazabına uğrarsak yandık. Gazabına uğradık mı mahvolduk, yandık.

d. Nazarın Etkisi

Bu hadis-i şerif de göz değmesiyle ilgili. İbn-i Abbas RA'dan rivayet edilmiş, sahih olduğunu Tirmizi beyan eylemiş. Diyor ki

peygamber SAS Hazretleri:[16]

لَوْ كَانَ شَيْءٌ سَابَقَ الْقَدَرَ لَسَبَقَتْهُ الْعَيْنُ ، وَإِذَا اسْتُغْسِلْتُمْ فَاغْسِلُوا

(ت. عن ابن عباس)

RE. 358/8 (*Lev kâne şey'ün sabeka'l-kadere lesebakathü'l-aynu, ve ize'stağsiltüm fa'ğsilû*) "Eğer kaderi, eğer Allah'ın takdirini, kader-i ilahiyi bir şey geçecek olsa, değiştirecek olsaydı, göz değmesi, nazar değiştirirdi. Takdir-i ilahiyi bir şey değiştirecek olsaydı göz değmesi değiştirirdi." Yani göz değmesi zarar verebilirdi. Yani ne demek, zarar vermez, Allah'a tevekkül et, korkma demek. Zarar vermez, Allah'a tevekkül ettin mi zarar vermez. (Ve *ize'stağsiltüm fa'ğsilû*) Ama yıkanmak istendiği zaman sizden, yıkanın!"

Şimdi göz değmesine karşı yıkanırlarmış Peygamber efendimizin zamanında, o göz değmesinin tesiri kalmasın diye. Yine de yıkanmak istenildiği zaman sizden yıkanın buyuruyor Peygamber Efendimiz.

Harut ve Marut Babil'e indirilmiş, sihir öğretiyorlar insanlara. Yahudiler de gidip ondan sihir öğreniyorlar ve ama hayırlı yerde kullanmıyorlar da karıyı kocayı birbirinden ayırmakta şurada burada kullanıyorlar sihri. Ayet-i kerimede ne diyor:

وَمَا هُم بِضَارِّينَ بِهِ مِنْ أَحَدٍ إِلاَّ بِإِذْنِ اللَّهِ (البقرة:١٠٢)

(*Ve mâ hüm bi-dàrrîne min ehadin illâ bi izni'llâh*) [Oysa büyücüler, Allah'ın izni olmadan hiç kimseye zarar veremezler.] (Bakara, 2/102)

Allah müsaade etmese onların o sihri, düzenleri, oyunları, birisine bir zarar mı verir? Mümkün değil. Allah-u Teàlâ

---

[16] Tirmizî, *Sünen*, c.VII, s.392, no:1988; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl,c.VI, s.746, no:17665; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.144, no:19079.

Hazretleri'nden her şey demek ki. Yani insan Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne hakkıyla tevekkül ederse, takdire gönül verirse, Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne iltica ederse, hiçbir zarar bahis konusu olmaz. Ama yine de tedbir babında, tedbirlerinizi alın demek.

e. Şişmanlık Hakkında

Yeni bir hadis-i şerif ki, bu hadis-i şerif şişman bir şahsa karşı söylenmiş:[17]

لَوْ كَانَ بَعْضُ هَذَا فِي غَيْرِ هَذَا كَانَ خَيْراً لَكَ (ط. حم. ع. و الباوردي ، طب. ك. هب. ص. عن جعدة بن خالد الجشمي ؛ أن رسول الله صلى الله عليه وسلم رأ ى رجلا سمينا فطعن في بطنه وقال فذ كره)

RE. 358/9 (*Lev kâne ba'du hâzâ fi gayri hâzâ kâne hayran leke.*)

Peygamber Efendimiz SAS bir adamı görmüş. Derli toplu, şişmanca, göbekli bir kimse... Şöyle karnına elini uzatmış, değdirmiş, sonra böyle demiş:

(*Lev kâne ba'du hâzâ*) "Eğer bunun bazısı, (*fî gayri hâzâ*) bundan başka bir şekilde olsaydı, (*lekâne hayran leke*) bu senin için daha hayırlı olurdu."

Yani, demek istemiş ki, sen böyle gamsız kasavetsiz böyle şişmanlamışsın ama, pek böyle yemeğe düşmeseydin de çok şişmanlamasaydın, zayıf olsaydın, böyle olmasaydı daha hayırlı olurdu senin için demiş o şahsa.

Şimdi bu karnın çok doyması, tıka basa doldurulması, çok

---

[17] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.471, no:15909; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.352, no:7890; Tayâlisî, *Müsned*; c.I, s. 171, no:1235; Ca'de ibn-i Hàlid el-Cüşemî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.576, no:16988; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXXIV, s.187, no:37155.

yemek, çeşitli afetleri olan bir yanlış alışkanlıktır bizde.

Bizde küçükken çocuklar yemez, yedirmeye zorla alıştırırız. Evladım ye, çocuğum ye, bunu da ye, istemem dedikçe tıkmağa çalışırız. Küçükken, çocuk az yiyecekken çok yemeye alıştırırız. Ondan sonra da, büyüdükten sonra da haydi bakalım alı koyarsan alı koy çok yemekten. Çok yemek ye.

Çok yemek yeyince ne olur insan? Genellikle çok uyku ister. Çok karnı doydu mu, onu hazmettirmek için bayılır gözleri, yemekten sonra öyle olmaz mı? Talebeler mesela. Öğle yemeğinden sonra, öğleden sonraki derslerde uyur talebe. Hocalar da bilir de onu da hafif dersleri koyar öğleden sonra. Müzik, jimnastik vs. gibi mümkün mertebe. Öyle dersleri koyarlar çünkü uyur çocuk. Matematik dersini o zamana koysa aklı almaz. Ağır dersleri koymazlar.

Yani uyku getiriyor, insanın zihni faaliyetlerini azaltıyor. Sonra? Şehvetini artırır, nefsi kuvvetlendirir, direk gibi olur nefsi, laf dinlemez, söz anlamaz, katı kalpli olur insan yani böyle devam ederse. Hassaslığı kalmaz.

O orucun ikindiden sonraki o hüznünü düşünsenize. Şu mahzunluğu, oruçlunun mahzunluğunu. Dokunsan ağlar. İkindiden sonra bir vaaz dinlese gözleri şıpır şıpır yaş döker. Kuran-ı Kerim'i hocaefendi bir böyle dokunaklı bir tarzda bir okusa ah vah eder.

Neden? Mide boş olunca kalp çalışır. Mide ile kalp birbirine komşu iki uzuvdur, terazinin iki kefesi. Birisi indi mi nasıl yukarı çıkarsa ötekisi, ters istikamette çalışırlarsa, mide doldu mu kalp çalışmaz, mide boşaldı mı kalp çalışır. Sonra insan o şehvetine, şehvet demek yani nefsin çeşit çeşit arzuları. Yemeye karşı olur, şuna karşı olur, buna karşı olur, musikiye karşı olur, gezmeye karşı olur, oyuna karşı olur, romana karşı olur, hikâyeye karşı olur, hikayeye karşı olur, televizyona karşı olur, radyoya karşı olur. Her şeye karşı olur.

Yani iştiha etmek, istek demek. Şiddetli arzu demek. Arzudan karnı doydu artık canı eğlence arar. Karagöz Hacivat oyununda yar bana bir eğlence dediği gibi. Eğlence arar, karnı doydu çünkü. Karnı aç olsa ni bilecek. Ondan sonra kalbi çalışacak. Duyguları

incelecek, gelişecek, onun için açlıkta çok faydalar vardır. Toklukta da çok sıkıntılar zararlar vardır.

Onun için mesela eski tasavvuf kitaplarını açar okursanız, kemalata ermek isteyen bir insan düşünelim yani niyet etti ki, “Tamam ben yanlış yoldaymışım anladım, yolum hatalı. Pekiyi doğru yolu bulayım, Allah’ın arif, kamil, edepli bir kulu olayım.” Ne yapacak diye, o zaman çeşit çeşit tedbirler var.

Tedbirlerden bir tanesi riyazatün nefs’dir. Yani nefsi biraz sıkıntıya sokmak, idmana sokmak. Nefsi biraz inceltmek. Hani riyazatül beden diyoruz jimnastik dediğimiz şey. Hareketler yapıyoruz, koşuyoruz. Şimdi Bursa’dan geliyorduk dün. Yolun kenarında bir sürü eşofmanlı, bu tarafa doğru koşturup duruyorlar, şehirlerarası yollara çıkmışlar artık dar gelmiş şeyler, orada koşturuyor.

“—E niye yoruluyor bu zavallılar?”

Hocam o zavallı değil! O öyle koştuğu yürüdüğü zaman kondisyon buluyor, vücudu güç kuvvet buluyor, adeleleri, idman yapıyor yani. O zaman kuvvetli oluyor. Başkasını koştuğu zaman geçer gider o. Pazusu vurduğu zaman öbür tarafı devirir, öküzü başından tuttu mu çevirir yere yatırır filan yani.”

Demek ki bazı yorgunluklarda fayda var ya beden için, ruh için de öyle. Ruh için de idmanlar lazım demişler ariflerin bir kısmı. Başta ne? Başta *kıllet-i taam*. Az yiyeceksin. Böyle çok doyurursan karnını ne mümkün düşünmek? Uyur kalırsın.

Ondan sonra *kıllet-i menâm*, az uyuyacak. Kaç saat uyursun?

“—Hocam, şöyle akşam işten gelirim, zaten acıkmışım, bir saldırırım sofraya, hoop beş tabak yerim, ondan sonra mahmurluk çöker, televizyon karşımdayken yavaş yavaş gözler kapanır, işte uzanıveririm, üstümü örterler. Bir de bakarım sabah olmuş. Haydi işe geç kalıyorum diye öyle giderim. On iki saat filan olur, on saat olur.”

Olmadı. Böyle uzun uykuyla bu işler olmaz, bu ömür biraz uykudan fedakârlıkla iyi olur insan. İnsan biraz şöyle uykusunu bölmeli, uykusunun yarısında bir kalkmalı. Senin affedersin idrarın var, bilmem şunu var bunu var, on iki saatte patlar insan. Bak sıhhi bakımdan da doğru değil. Arada bir kalkacaksın.

Arkadaşımızın birisinin ayaklarından bir rahatsızlığı vardı da, İngiliz doktoruna gitmiş muayene olmuş Londra'da… Doktor demiş ki:

"—Gecenin bir bölüğünde kalk!"

Geçen gün de gazetenin bir köşesinde okudum baş sayfada, üniversite dershanesinden bir resim çekmiş, beyaz beyaz önlüklü doktorlar, talebeler, bir beyaz önlüklü de hoca, hoca talebelere ders verirken diyormuş ki:

"—Geceyi bütün uyumayın, arada bir kalkın!" diyormuş.

Gece kalkmak doktorluğa uygunmuş, sıhhate uygunmuş. ben de dedim ki:

"—Bakın, bizim hocalarımız bin dört yüz senedir bunu söylerler, daha tıp yokken ortada…"

Bin rekât kılmış gibi, Kâbe'nin olduğu yerde namaz kılarsa, Beytullah'ta kılarsa yüz bin rekât kılmış gibi. Hesapladık on üç sene farz namazlara denk oluyor yani. Bir iki rekât namaz kılıverse orada insan…

"—Bunların hepsinden daha hayırlısı, insanın geceleyin kalkıp kıldığı iki rekat namazdır." diyor.

Ne gafiliz biz, ne kadar cahiliz biz, ne kadar kârını ziyanını bilmez insanlarız biz. Lafı denk düşürüp düşürüp de her vaazda söylüyorum bunu.

İşte az uyku. Az yese zaten uyku uyuyamaz ki insan. Bak akşam az ye, hafif ye, bir dilim ayır şöyle bir kenara, bir buçuk dilim, birazcık hafif ye saat yedide, yat uyu; zaten ikide üçte kalkarsın. Çünkü, vücut dinlenir. Mideyle uğraşmayacak. Mide yormaz onu.

İkide, üçte zaten kalkarsın. Zihnin pırıl pırıl berrak olur. Az yiyince az uyumak da geliyor arkasından. Eh o mübarek vakitte kalkar namaz kılarsın, tespih çekersin, Allah'a dua edersin. Duaların makbul olduğu zamandır, seher vaktidir.

Dağlar ile taşlar ile,
Çağırayım Mevlâm seni.
Seherlerde kuşlar ile
Çağırayım Mevlâm seni

diye Yunus'un uyumadığı zaman işte o. O dertli Yunus'un.

Sonra *kıllet-i kelâm*. Bir de az konuşmak lazım. Çünkü, "Çok söz yalansız olmaz!" demiş dedelerimiz. Doğru mu yanlış mı? Doğru. Çok konuştu mu insan bir yerinde sürçer bu dil, hata eder. Düşüne düşüne konuşmalı insan. Az konuşmalı, öz konuşmalı. *Kıllet-i kelâm*…

Sonra insanları cehenneme ne götürür? Peygamber SAS Efendimizin hadis-i şerifinde bize bildirdiğine göre dil götürür. Ağızımızdaki dil, lisan götürür, bir de nefsi götürür. Şehvani arzuları götürür. İki tane uzvu yani en çok insanı zarara uğratan uzuvdur.

Onun için az konuşmak da kemâlâtın şartlarındandır. Az konuşunca insan, düşünmeye çok vakit bulur da, anlar dünyayı ahireti, hayrı şerri; ona göre hareket eder.

Sonra, bir de *uzlet-i enam* demişler; insanlardan şöyle bir sakin köşeye çekilmek. Kahvenin kenarında Allah-u Teàlâ Hazretleri'ni bulabilir misin? Kalabalık, ver üçlüyü, at papazı, domino, bilmem ne bir sürü ses, gürültü patırtı, olmaz. Gürültü patırtı arasında ders bile çalışamıyor insan.

Tenhaya çekilir insan, tefekküre dalar, tefekkür kıymetli bir ibadettir. O tefekkürlerle insan nice hakikatlere erip Allah-u Teàlâ Hazretleri için makbul olan yola girer.

Bir de *zikr-i müdam* demişler, devamlı zikretmek. Bu İbrahim Hakkı Hazretleri'nin böyle formülüdür. Uzlet-i enam, *zikr-i müdam* da devamlı zikir demek.

"—Hocam başka işimiz olmayacak mı? Tüccarız, esnafız, işçiyiz. Sizin dediğinize kalsa, siz sabahtan akşama insana Allah mı dedirteceksiniz, başka hiç işimiz yok mu?" filan diye hatıra gelebilir.

Onun da çaresi var. Yani olur, oluyor.

f. Müslümanın İmtihanı Bitmez

Bu da bir garip hadis-i şeriftir ki Enes RA'dan rivayet edilmiş.

Peygamber SAS Hazretleri buyurmuşlar ki:[18]

لَوْ كانَ الْمُؤْمِنُ فِي جُحْرِ ضَبٍّ ، لَقَيَّضَ اللهُ لَهُ مَنْ يُؤْذِيهِ

(طس. هب. عن أنس)

RE. 358/10 (*Lev kâne'l-müminü fi hucri dabbin, lekayyada'llàhu lehû men yü'zîhi.*) "Eğer mümin kul, dab denilen bir çöl hayvanı var; ufacık tefecik bir hayvan... O hayvanın deliğine girse, yani şehirden uzaklaşsa, köyden uzaklaşsa, kırda bayırda o küçücük bir deliğe girse, yine Allah ona ezâ verecek birisini musallat eder."

Allah Allah! Yâni insanlardan uzaklaşsa, bir köşeye çekilse bile, yine Allah onu ezâlandıracak birisini musallat eder. Demek ki müslüman dertsiz olmuyor. Demek ki müslümanın kaderi böyle... Yâni ezâya uğrayacak, tahammül edecek, sıkıntı çekecek, tahammül edecek, sabredecek; Allah-u Teàlâ Hazretlerinin indinde derecesi artacak.

Şimdi bize kalsaydı, şöyle hiç İslam tarihi okumamış olsaydık, Peygamber Efendimiz'in nasıl bir hayat sürdüğünü tahmin ederdik? Nasıl bir hayat sürmüş olmasını tahayyül ve temenni ederdik?

Etrafında melekler, cennet bahçeleri... İstediği avucuna geliyor, çeşit çeşit gıdalar, yiyecekler, içecekler... Oradan oraya uçuvermek, oradan oraya gidivermek... Böyle şey istemez mi? Ekseriyet böyle ister. Yâni şu günde müslümanım diyen insanın çoğunun gönlünü yoklasan, "Niye namaz kılıyorsun, niye tesbih çekiyorsun?" desen, çoğunun aklı fikri uçmakta, gezmektedir.

Halbuki evliyaların ulularından Ebû Yezid el-Bistami Hazretleri'nden rivayet olunmuş ki:

"—Bir kimseyi havada uçuyor görseniz, onun kemâlâtına delâlet etmez. Sinek de uçar, sinek çok mu kâmil bir mahlûk?

---

[18] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.146, no:9791; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IX, s.113. no:9282; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.146, no:717; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.139, no:19068.

Değil. Denizde yürüyor görseniz, bu da onun kemâlâtına delâlet etmez. Balık da yüzüyor.

En büyük keramet, istikamet üzere, sırat-ı müstakim üzere olmaktır. Hani günde kırk defa istediğimiz, (*İhdina's-sırâte'l-müstakîm*) "Yâ Rabbi, bizi doğru yola, sıratı müstakime sok!" dediğimiz o sırat-ı müstakimde yürümektir. En büyük keramet odur!

İnsan çok hokkabazlar görüyor, çok hünerli insanlar görüyor, neler yapıyorlar. El hünerleri, çeşit çeşit cambazlıklar, çeşit çeşit şeyler. Kıymeti yok. Mühim olan Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin istediği tarzda kâmil bir kul olup, sırat-ı müstakimde dosdoğru yürümektir. En büyük keramet odur.

Doğru yolda yürümezse, Allah'ın buyruğunu tutmazsa, Rasûlüllah'ın izini izlemezse, ne anladım ben o insanın olgunluğundan? Kavuğu istediği kadar büyük olsun. İsterse bir metre çapında olsun. Cübbesi istediği kadar uzun olsun, üç metre arkasından sürünerek gelsin… Kıymeti yok.

Boynu bükük, gözü yaşlı, fakir aciz naçiz bir kul, Allah'ın indinde sultanlardan daha makbul olabilir. Doğru yolda olunca, kalbi pâk olunca, temiz olunca, Allah'ın istediği yolda yürüyünce… Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin istediği yolda yürümeden Allah'ın sevgisi kazanılmaz. Rasûlüllah'ın izinden gitmedikten sonra Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin iltifatına erilmez. Çünkü o rehber, kılavuz, cennetin rehberi bize... Bize cennetin yolunu tarif etmek için Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin gönderdiği bir elçi, Allah'ın elçisi…

وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَى. اِنْ هُوَ اِلاَّ وَحْىٌ يُوحٰى (النجم:٣-٤)

(*Ve mâ yentıku ani'l-hevâ. İn hüve illâ vahyün yûhâ*) "O kendi nefsinden, kendi keyfinden konuşmamış, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin emirlerini bize nakletmiştir." (Necm, 53/3)

Onun izinden gideceğiz. Onun izinden gitmedikten sonra, ne anladım ben Rasûlüllah'ın bize elçi gelmesinden… Onun izinden gitmezsen, muhalefet edersen, günahlara batarsın.

Olur mu? Olur tabii, hata eder insan. İyi yapayım derken kötü

yapar, istemeyerek. Çocuk sofraya bardak getireyim derken, annesine hizmet edeyim derken, bardağı düşürüp kırabilir ama annesi “Evladım sorun yok, üzülme!” der. Ama bardağı elinden küt diye yere çalarsa, atarsa kendisi, bir daha alır, bir daha atarsa olmaz.

Yani iyi niyetle yürümek isteyen bir insanın hatalarını Allah affeder ama, böyle kasden yapanı affetmez. Onun için en doğru yol odur. Onun için Peygamber Efendimiz’in, hayatına baktığımız zaman görüyoruz ki, çok sıkıntılara uğratmış.

Kaç tane savaş yapmış biliyorsunuz, sayamazsınız. “Kaç tane savaş yaptı?” desek; Bedir’i biliyoruz, Uhud’u biliyoruz, bir sürü savaşı var Peygamber Efendimiz’in… Yani saldırmışlar, uğraşmışlar. Yurdundan çıkartmışlar, doğduğu şehirden çıkarmışlar. Doğduğu eve hasret bırakmışlar kendisini. Neden? “Allah birdir!” dedi diye. “Bu yanlış şeylere tapmayın!” dedi diye. “İnsanların hakkını yemeyin, haram yemeyin, zulmetmeyin!” dedi diye. Çıkartmışlar, atmışlar. Ne sıkıntılar çekmiş, ne üzüntüler geçirmiş. Kaç defa hayatına kasdetmişler.

Demek ki bu hayatta en büyük sıkıntılar en büyük insanlara gelir. Onlar sabrettikçe derecesi artar. Ondan sonra derece derece öteki kullara gelir. En tahammülsüzlere de en az gelir. Tabi az tahammül ettiği için de derecesi az olur. Küçük, sabırsız, küçücük bir şey gelse basıyor feryadı. Basıyor feryadı, tahammül edemiyor. Allah’ın takdirine rızası yok.

Okumadık mı burada hadis-i şerifte? Allah-u Teàlâ Hazretleri ne buyuruyor:

“—Benim takdirime rıza göstermeyen benim mülkümden çıksın gitsin! Kendine başka Rab arasın!”

Öyle buyurmuyor mu hadis-i şerifte? Geçmedi mi geçtiğimiz haftalarda? “Benim takdirime rıza göstermeyen benim mülkümden çıksın, benden başka bir Rab arasın kendisine...”

Var mı başka ilâh? Allah’tan başka ilah yok. Yani kovuyor Allah-u Teàlâ Hazretleri huzurundan. Takdire rıza gösterecek.

Eh, madem peygamberler böyle sıkıntı çekmiş, o Mûsa AS’ın o firavundan çektiği, o İsâ AS’ın etrafındakilerden çektiği, İbrâhim AS’ın Nemrut’tan çektiği, kavminin Nemrut’tan çektiği... İbrâhim

AS'ı ateşe atmamış mı? Mûsa AS'ı öldürmek istememiş mi? Neler neler. Hz. İsâ AS'ın canına kasdetmemişler mi? Eski ümmetler öyle olmamış mı? Eh, o zaman senin başına da gelmesi normal yani. Demek ki, insanın başına üzüntüler sıkıntılar gelebiliyor diye sabredeceksin, sabrettikçe derece alacaksın.

Bak insan yalnız başına kalsa da, bu imtihanlar olurmuş demek. Dağın başına çekilse de; bir ine, mağaraya, bir hayvanın kovuğuna girse bile, gene bir sıkıntı olabilirmiş. Üzülme, sıkıntıları büyütme! Bu dünya hayatı zaten büyütülecek mühim bir şey değil ki. Bir göz yumup açıncaya kadar geçip gidiyor.

Nuh AS 950 sene yaşamış. Sormuşlar:

"—Bu dünya hayatı nasıl?"

"—İki kapılı bir ev gibi…" demiş. "Bir kapıdan giriyorsun, öbür kapıdan çıkıyorsun."

Bir kapıdan giriyorsun öbür kapıdan çıkıyorsun gibi. Köprü gibi yani. Yürüyoruz geçiyoruz. Bir düş gibi, bir hayal gibi, bir rüya gibi. Uyuyorlar insanlar, uyanacaklar, öyle işte.

Onun için bu dünyanın sıkıntılarını da Allah veriyor insana. Dirilten o, öldüren o, yükselten o, alçaltan o, aziz kılan o, zelil kılan o, veren o, alan o…

"—Çok şükür yâ Rabbi! Senin verdiğin nimetlere çok şükür, her halime hamd olsun yâ Rabbi! Her şeyin hoş yâ Rabbi!" diyebildi mi insan, o zaman en güzel sıfat...

Üzülmeyin, dertsiz insan olmaz. Zenginler de dertlidir. Ağalar paşalar da dertlidir. Padişahlar da dertliydi. Dertsiz insan yok ki… Kimisinde dert fakirlikten gelir, kimisine hastalıktan gelir, kimisi de dertsizlikten derde uğrar. O da bir ayrı dert…

Kemdürür yoksulluktan, nicelerin varlığı;
Bunca varlık var iken, gitmez gönül darlığı.

Gönlü dar, sıkılır, patlar, ne yapacağını şaşırır. Amerikalı meşhur bir artist, atlamış arabaya… Tabii adamın parası var, köşkü var, arabası var, her şeyi var. Her şeyi var ama, imanı yok… Polis cezayı yazmış, ondan sonra gene aynı sürat, intihar etmiş gitmiş. Sürmüş sürmüş, mektup bırakmış arkasından, "Bu hayattan bir tad alamadım!" diye.

Alamazsın tabii… Ne var yâni? Lezzet, tat, saadet, parada mı? Mutluluk parada mı? Değil. Parası olup da, bir dokunsan bin tane ah diyen nice insan var. Sıhhatte mi? Değil. Nice pehlivanlar ki yine onlar da dertli… E yüksek memurlukta mı? Değil. Nice yüksek memurlar var, bak bir sor, herkes dertli yani. Dertsiz insan yok. Allah herkese bir çeşit imtihan vermiş.

O bakımdan takdire rıza göster. Üzülme, canını sıkma! Sabrettin mi:

إِنَّ اللّٰهَ مَعَ الصَّابِرِينَ (البقرة:١٥٣)

(*İnna'llàhe mea's-sàbirîn*) "Muhakkak ki Allah sabredenlerle beraberdir, sabredenin yanındadır." (Bakara, 2/153)

Yani ne demek? "Ben o kulumu severim, onun yanı başında yer alırım, ondan yanayım!" demek. "Onun yanındayım!" demek. Allah bizden yana olursa, ne büyük şeref!

Allah'tan afiyet isteriz, saadet selâmet isteriz ama, eh neylerse güzel eyler.

Gelse celâlinden cefâ,
Yahut cemâlinden vefâ,
İkisi de cana safâ;
Lütfun da hoş, kahrın da hoş.

Demiş şairin birisi.

Hak şerleri hayr eyler,
Zannetme ki gayr eyler.
Àrif anı seyreyler.
Mevlâ görelim neyler,
Neylerse güzel eyler.

Vallàhi güzel etmiş,
Billâhi güzel etmiş,
Tallàhi güzel etmiş,
Mevla görelim netmiş?
Netmişse güzel etmiş.

diye böyle bitiriyor *Tefviznâme* adlı şiirini. Ne güzel duygular. Takdire rıza gösteriyor. "Madem sen benim Rabbimsin, madem senin elindenmiş hepsi, hoş yâ Rabbi, kabul ettim diyor. İmandan olur o. İmansız insan basar feryadı…

Birisi bir derde uğramış, başlamış bağırmaya… Peygamber Efendimiz ashabıyla geçiyormuş yanından, kadınmış. Kadınlar malum, çokça saç baş yolar.

"—Ah bizi bırakıp nereye gittin, bu da mı gelecekti benim başıma!"

Gelir ne yapalım, insanlara hep geliyor ya. Sen başka türlü mahlûk musun? Sen de insansın. Gelir ne olacak yani. Saç baş yolar, feryad figan eder, bağırır çağırır.

Gitmiş, nasihat etmiş Peygamber Efendimiz. Tabii Peygamber Efendimiz'e de çıkışmış, demiş ki:

"—Sen benim başıma gelen belânın ne olduğunu biliyor musun?"

Bakmış söz anlayacak insan değil, yürümüş gitmiş Peygamber Efendimiz SAS.

Birisi gelmiş fısıldamış:

"—Kadın sen ne ettin yahu?"

"—Ne ettim?" demiş.

Peygamber bu! Rasûlüllah SAS yanına geldi, bak sen anlamadın. Hemen koşmuş arkasından:

"—Yâ Rasûlallah beni affet, ben seni bilemedim, tanıyamadım seni, affet…"

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[19]

---

[19] Buhârî, *Sahîh*, c.I, s.438, no:1240; Müslim, *Sahîh*, c.II, s.637, no:926; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.210, no:3124; Tirmizî, *Sünen*, c.III, s.314, no:988; Neseî, *Sünen*, c.IV, s.22, no:1869; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.509, no:1596; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.130, no:12339; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.272, no:2040; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VI, s.222, no:6244; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VI, s.176, no:3458; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.119, no:9702; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.65, no:6919; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.362, no:1203; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.208, no:1368; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.172, no:249; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.1477; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III. s.356. no:799; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.III, s.99; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.352, no:7373; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.415, no:3842; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

اَلصَّبْرُ عِنْدَ الصَّدْمَةِ الْأُولٰى (خ. م. د. ت. ن. ه. حم. ط. طس. ع. هب. ق. عد. عن أنس ؛ ع. عن أبي هريرة)

(*Es-sabru inde's-sadmeti'l-ûlâ*) "Sabır, belânın ilk geldiği anda yapılan kendisine hakim olma tavrıdır."

Ondan sonra nasıl olsa kabul edeceksin. Gökten ne yağdı da yer kabul etmedi, nasıl olsa yutacaksın. Üzüntü ilk geldiği zaman sımsıkı dur. "Allah verdi, Allah aldı. Ne yapalım? Bu da Allah'tan!" dersin.

Mü'min yıkılmaz, kâfir yıkılır; arabasına atlar intihar eder.

Libya'da Kaddafi paraları değiştirmiş. Ötekisi zengin, depo etmiş kağıt paraları… Bu, "Kâğıt paraları tedavülden kaldırdım!" deyiverince milyonlar sıfıra inmiş. Paraları almış, cump kendisini denize atmış. Delirmiş yani.

Ne olacak yâhu? Para ne olacak? Bak ona ne olacak diyememiş.

Mü'min der. Mümin dağlar gibi hadise gelir, yarar geçer onları. Denizdeki dalgalar gibi gelir belâlar, o da gemi gibi yarar geçer. Kâfir batar. Bir dalga geldi mi çarpılır batar.

Kadere iman güzel bir şey. Güzel bir edeptir yani, müminin kârıdır. Allah-u Teàlâ Hazretleri'nden belâ istemeyiz, azap istemeyiz, hastalık istemeyiz, sıkıntı istemeyiz ama afiyet isteriz, saadet isteriz, selâmet isteriz, sıhhat isteriz, hoşluk isteriz, nimet isteriz. Ama gelmişse ne yapalım? O daha iyi biliyor. Her şeyi daha iyi biliyor.

حَسْبُنَا اللّٰهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ (آل عمران:١٧٣)

"*Hasbuna'llàhu ve ni'me'l-vekîl.*" [Allah bize yeter, biz ona

---

Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.X, s.453, no:6067; Ukaylî, Duafâ c.III, s.463, no:1519; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.272, no:6510, 6511; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.246, no:647; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.355, no:6462 ve c.XIV, s.52, no:13769.

tevekkül etmişiz; o ne iyi vekildir.] (Âl-i İmran, 3/173)

و كلت إلى المحبوب أمري كله

فإن شاء أحياني وإن شاء أتلفا

Vekkeltü ile'l-mahbûbi emrî küllehû;
Fein şâe ahyânî, ve in şâe etlefâ.

“Sevgiliye her işimi havale ettim; dilerse yaşatır beni, dilerse öldürür.”

g. Cennette Ticaret Olsaydı...

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[20]

لَوْ كَانَ فِي الْجَنَّةِ تِجَارَةٌ لأَمَرْتُ بِتِجَارَةِ الْبَزِّ ، إِنَّ أَبَا بَكْرٍ

الصِّدِّيقُ كَانَ بَزَّازًا (الديلمي عن أنس)

RE. 358/11 (*Lev kâne fi'l-cenneti ticâretün leemertü bi-ticâreti'l-bez, inne ebâ bekrini's-sıddiku kâne bezzâzen.*)

Yine buyurmuşlar ki:[21]

لَوْ كَانَ فِي الْجَنَّةِ تِجَارَةٌ لَبَاعُوا الْبَزَّ ، وَلَوْ كَانَ فِي النَّارِ تِجَارَةٌ

لَبَاعُوا الطَّعَامَ ، وَمَنْ بَاعَ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً ، نُزِعَتُ الرَّحْمَةُ مِنْ قَلْبِهِ

---

[20] Deylemi, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.341, no:5030; Enes ibn-i Malik RA'dan. *Kenzü'l-Ummal*, c.IV, s.33, no:9360; *Camiü'l-Ehadis*, c.XVIII, s.145, no:19082.

[21] *Kenzü'l-Ummal*, c.IV, s.33, no:9361; *Camiü'l-Ehadis*, c.XVIII, s.145, no:19083.

(الديلمي عن أنس)

RE. 358/12 (*Lev kâne fi'l-cenneti ticâreten lebâu'l-bezze, ve lev kâne fi'n-nâri ticâreten lebâu't-taam. Ve men bâe't-taâme erbaîne leyleten nüziatü'r-rahmetü min kalbihî*)

Bu iki hadis-i şerif manifaturacılıkla ilgili. İçinizde manifaturacılar varsa sevinsin. Diyor ki Peygamber Efendimiz birinci hadis-i şerifte:

"Eğer cennette ticaret olsaydı…" Yok, dünyada o, geçim için. Allah cennette, ne isterse verecek kullara… "Eğer cennette ticaret olsaydı, bez ticareti yapmalarını emrederdim onlara." Bez ticareti; bez dokuyor, satıyor. Yani manifaturacılık.

Ebu Bekr-i Sıddik RA da bezzaz imiş. Yani bez alıp satan bir kimseymiş.

Deylemi'den rivayet edilen öteki hadis-i şerifte de:

"Cennette ticaret olsaydı, cennet ehli muhakkak bez alıp satarlardı, kumaş alıp satarlardı. Ve cehennemde dünyadaki gibi bir ticaret olsaydı, yok tabii ama olsaydı, orada yiyecek alıp satarlardı. Kim kırk gece yiyecek satarsa, gönlünden merhamet sökülür." diyor.

Şimdi dünyanın bazı yerlerinde yaprakları sokuyorlar, şöyle belinden aşağısını bir parça örtüyorlar, çıplak geziyorlar. Çıplak yaşanabilir ama gıdasız yaşanmaz. Muhtaç adam, alacak onu… Eğer sen onu muhakkak muhtaç diye insafsızca fiyatı bindirirsen… "Nasıl olsa alacak bunu, ihtiyacı var, Ramazan geliyor, bilmem ne…" filan diye fiyatı yükseltirsen, o zaman tabii adamın zaruri ihtiyaçlarında, mecburluk zamanında onun mecburluğundan istifade edip ihtikâr yapmak oluyor. Böyle böyle merhamet gider insandan… Böyle olmamak şartıyla bir mahzuru yok.

Şimdi insanlara hizmet olsun diye bir yerde az bulunan bir malı gidip de başka yerlerden alıp getiren, celbeden tüccar makbuldür, merzuktur yani Allah ona hayırlı rızıklar ihsan eder diye bir hadis-i şerif var.

Demek ki bir yerde diyelim ki tereyağı azaldı, peynir azaldı veyahut zeytin ihraç edildi, çok azaldı. "Haa İstanbul'da zeytin az,

gideyim de Edremit'ten üç kamyon zeytini yükleyim, satayım şu ahali yesin yav!" Sıkıntısı biraz azalsın diye oradan zeytin getirdi, sattı. Makbul bir şey.

Neden? Temelinde insanlara hizmet duygusu yatıyor. Herkes Edremit'e gidemez ki. Onun mesleği zeytincilik. Gider zeytini alır, burada satar, makbul. Sevaplı bir şey.

Ama yanında zeytini var, depoda duruyor aşağıda, buzhanede duruyor. Zeytin fiyatları kıpırdamaya başladı, biraz daha sakla, biraz daha sakla, biraz daha sakla… "Fiyat artsın öyle satayım, şu kadar kâr…" Buna derler ihtikâr. Böyle halkın muhtaç olduğu gıda maddelerini fazla fiyat artsın da çok kâr edeyim diye saklayıp, halka arz etmeyip ihtikâr yapan tüccar, o da mel'undur, Allah'ın rahmetinden uzak düşer:[22]

اَلْمُحْتَكِرُ مَلْعُونٌ (ك. عن عمر)

(*El-muhtekiru mel'ùnun*) "İhtikâr yapan Allah'ın rahmetinden mahrum kalır."

Allah'ın kullarına merhamet etmek lazım, acımak lazım. Onların yerine koyuver kendini bakalım, hayırlı bir ticaret şey yap. Allah bereket verir, güzellik verir, hoşluk verir, başka yerden daha fazla telafi eder. Malın satıldıkça sat! Satılmadığı durabilir, ama müşteri geliyor yok diyorsun biliyorsun bir hafta sonra artacak fiyatı, o doğru değil. O ihtikârdır. Makbul bir huy değildir. Gıda maddelerinde hele böyle oyunlar, hiç uygun olmadığına işaret burada. Allah-u Teàlâ Hazretleri her şeyi usulüyle yapmayı nasip etsin bize… Merhametsizlikten, karşı tarafı düşünmemekten, gaddarlıktan, cümlemizi korusun…

h. Kadının Kocasına İtaat Etmesi

Abdullah ibn-i Ebi Evhâ'dan, İbn-i Hibban, Ahmed İbn-i Hanbel ve İbn-i Mâce rivayet etmişler bu hadis-i şerifi. Bu hadis-i şerif de hanımların beylere karşı muamelesinin nasıl olması

---

[22] Hâkim, *Müstedrek*. c.II, s.14, no:2164; Hz. Ömer RA'dan.

gerektiğini anlatan bir hadis-i şeriftir:

لَوْ كُنْتُ آمِراً أَحَداً أَنْ يَسْجُدَ لِغَيْرِ اللهِ ، لأَمَرْتُ الْمَرْأَةَ أَنْ تَسْجُدَ لِزَوْجِهَا . وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ ، لاَ تُؤَدِّي الْمَرْأَةُ حَقَّ رَبِّهَا ، حَتَّى تُؤَدِّيَ حَقَّ زَوْجِهَا كُلَّهُ . حَتَّى لَوْ سَأَلَهَا نَفْسَهَا وَهِيَ عَلَى قَتَبٍ لَمْ تَمْنَعْهُ (حم . ه . حب. عن عبدالله بن أبي أوفى)

RE. 358/13 (*Lev küntü âmiren ehaden en yescüde li-gayri'llâhi leemertü'l-mer'ete yescüde li-zevcihâ. Ve'llezi nefsü muhammedin bi-yedihî, lâ tüeddi'l-mer'etü hakka rabbihâ, hattâ tüeddiye hakka zevcihâ küllehû. Hattâ lev seelehâ nefsehâ ve hiye alâ katebin lem temna'hu.*)

Peygamber SAS Hazretleri buyuruyor ki:

(*Lev küntü âmiren ehaden en yescüde li-gayri'llâh*) "Eğer ben herhangi bir kimseye secde etmeyi emretmiş olsaydım, Allah'tan gayri bir kimseye secde etmeyi emredici olsaydım ben… Öyle yapmam ama, hani emredecek olsaydım, faraza, farz-ı muhal veyahut bir ihtimal olarak böyle birisine, "Sen şuna secde et!" diye bir secde tavsiyesinde bulunacak olsaydım, (*leemertü'l-mer'ete yescüde li-zevcihâ*) kadına kocasına secde etmesini emrederdim."

(*Ve'llezî nefsü muhammedin bi-yedihî*) "Şu Muhammed'in SAS canı, kudreti elinde olan Allah'a and olsun ki, yemin ederim ki…" Böyle yemin ederdi Peygamber Efendimiz, böyle çok kullandığı bir tabirdir. "Şu Muhammedin canı, kudreti elinde olan Allah'a andolsun ki" diyor.

(*Lâ tüeddi'l-mer'etu hakka rabbihâ*) "Kadın Rabbinin hakkını edâ edemez, (*hattâ tüeddiye hakka zevcihâ*) kocasının hakkını edâ etmedikçe… Yani kocasının hakkını edâ etmeden, ötekisini tam yapmış olmaz. Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin hakkını edâ edebilmiş olması için, kocasına karşı vecibelerini, vazifelerini yapması lazım!"

(*Hattâ lev seelehâ nefsehâ*) "Eğer kocası hanımını istese, (*ve*

hiye alâ katebin) o da bineğin üzerinde olsa, devenin üzerinde olsa, (*lem temna'hu*) kendisini efendisinden men etmesin! 'Hayır, olmaz şimdi.' demesin!" diye arkasından tavsiye ediyor Peygamber Efendimiz.

Eski ümmetlerde başka kimselere secde vardı. Bizden önce ümmetler geçmiş ya, hani Yusuf AS'ın ümmeti, Musa AS'ın ümmeti, İsa AS'ın ümmeti, o ümmetlerde hürmet nişanesi olarak, saygı ifadesi olarak başkasına secde etmek vardı. Hatırlamaz mısınız Yusuf Sûresi'nde, kardeşlerinin hepsini Kenan Diyarından Mısır'a çağırtıyor Yusuf AS. Ondan sonra anasını babasını da çağırtıyor. Ne yaptılar onlar?

وَرَفَعَ أَبَوَيْهِ عَلَى الْعَرْشِ وَخَرُّوا لَهُ سُجَّدًا (يوسف:١٠٠)

(*Ve rafea ebeveyhi ale'l-arşi ve harrû lehû süccedâ*) [Ana ve babasını tahtının üstüne çıkartıp oturttu ve hepsi onun için (ona kavuştukları için) secdeye kapandılar.] (Yusuf, 12/100)

Hepsi ona secde ettiler, eğildiler. Çünkü evvelce kuyuya atmışlardı. Kuyuya atmışlardı kıskanıp! Ah bu kardeşlerin arasındaki şu işler...

Kıskanıp kuyuya atmışlardı, ama Allah'ın aziz kıldığını kim zelil eder? Kuyuya atmakla zelil olur mu insan? Yere düşmekle cevher sakıt olmaz kadr u kıymetten… Kuyuya attılar ama Mısır'a gitti bakan oldu, Mısır'ın makbul bir insanı oldu, Mısır'ın azizi oldu, tarım bakanı oldu. *Hazâinü'l-ard*, yeryüzünün mahsullerine, zahirelere bakan bir vekil oldu. Bir yüksek şahıs oldu, konağı oldu, malı mülkü oldu.

Allah-u Teàlâ Hazretleri onu aziz kıldı. Güzel huyundan dolayı, tatlı dilinden dolayı, ahlâkından dolayı, sabrından dolayı…

Sonra Yusuf AS ne kadar güzeldir. Ne diyor kadınlar? Eğer bizim istediğimizi yapmazsa, onu hapsederiz ve çeşit çeşit azaplarla azaplandırırız. İşi zorbalığa döküyorlar. İlle Yusuf AS'a kötülük yaptırtacaklar. Diyor ki:

رَبِّ السِّجْنُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا يَدْعُونَنِي إِلَيْهِ (يوسف:٣٣)

(*Rabbi's-sicnü ehabbü ileyye mimmâ yed'ùnenî ileyh*) "Bu gözü dönmüş kadınların tekliflerine uymaktansa, yâ Rabbi, hapse girmem benim için daha iyidir." dedi hapsi tercih etti, hapse girdi. (Yusuf, 12/33)

Ötekisi günah, bir kadınla nikâhsız bir arada olmak günah, bu tarafta hapis var!

وَلَقَدْ هَمَّتْ بِهِ وَهَمَّ بِهَا لَوْلاَ أَنْ رَأَى بُرْهَانَ رَبِّهِ (يوسف:٢٤)

(*Velekad hemmet bihî ve hemme bihâ levlâ en raâ burhâne rabbihî*) "Andolsun ki, kadın ona meyletti. Rabbinin burhanını görmeseydi o da ona heves etmişti, canı çekmişti, istemişti. Ama Rabbinin burhanını gördü."

Açın tefsir kitaplarını da, Rabbinin burhanı neymiş acaba, ne görmüş de Yusuf AS kendini tutmuş? Rivayete göre babasının hayali karşısına dikilivermiş, Şöyle elini ısırarak, "Evlâdım sen ne yapıyorsun?" gibilerden. Toparlamış kendini...

Neler var bak işin iç yüzünde, neler var. İnsan okuyunca, dinleyince neler öğreniyor. İşte Yusuf AS deyince, yani o da bir büyük kahramanlık. Bak Allah'a asi olmuyor, hapse razı oluyor. Çünkü Allah'a isyan hapislerin en kötüsü. Nefse esir oluyor insan, zillete esir oluyor.

Mevlânâ Celâleddin-i Rûmî diyor ki:

"—Bağlarını kopar, hür ol ey birader!" diyor.

Yani müridlerine hitap ediyor Mesnevî'de. "Bağını kopar!" diyor.

"—Sen kendini hür mü sanıyorsun? San bakalım daha, nefsin esiri değil misin? Gece kalkabiliyor musun namaza? Allah'ın buyruğunu tutabiliyor musun, gözünü haramdan alıkoyabiliyor musun? Yasaklardan kendini koruyabiliyor musun?"

Koruyamıyorum. Öyleyse nefsin sana dizgini geçirmiş çekiyor, şeytan. Sen istediğin kadar hürüm de. Bak git, bak git de bakalım gidebilir misin, bırakır mı seni. Esirsin, bağlısın haberin yok.

Hürriyet ne? Hürriyet Allah'a kul olmakta. *Ahrâr* olur insan, hür olur. Allah'a kul oldu mu insan, bir yere kul olur insan. Bin yerden laf dinlemez ki insan, bin yerden buyruk gelirse nereye uyacağını şaşırır insan.

"—Yâ Rabbi sana kulum, senin emrini tutuyorum!" dedi mi, (*iyyâke na'büdü*) hem de diyoruz biz bunu. Bilmeden, farkına varmadan günde kırk defa diyoruz. (*İyyâke na'büdü*) Yalnız sana ibadet ederiz yâ Rabbi! (*Ve iyyâke nestaîn*) Yâ Rabbi yalnız senden yardım isteriz."

Bak neler diyor dilimiz de, aklımız farkında değil.

"—Yalnız sana ibadet ederiz, başka hiçbir şeye boyun bükmeyiz, sadece sana ibadet ederiz yâ Rabbi! Yâ Rabbi sadece senden yardım isteriz."

Kimden yardım istediysem, istediğim dallar kurudu benim. Hayatımda, kimden medet umduysam, en muhtaç olduğum zamanda şu bana şöyle yardım eder dediğim dal kurumuştur. Allah'tan başkasından yardım istenir mi? Sen misin isteyen. İstenmez, istememek lazım!

İstememeyi de günde kırk defa söylüyoruz. Geçiyoruz, el pençe divan duruyoruz. Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin huzuruna da, diyoruz ki:

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ (الفاتحة:٥)

(*İyyâke na'büdü*) Sadece sana ibadet ederiz, başkasına değil, paraya değil, mevkiye değil, makama değil, dünyaya değil, sadece sana ibadet ederiz; (*ve iyyâke nestaîn*) yalnız senden medet umarız." (Fâtiha, 1/5)

………………

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele!

13. 02. 1983 - İskenderpaşa Camii

03. ALLAH NEYİ SEÇMİŞSE O GÜZELDİR

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyidi'l-evvelîne ve'l-àhirîn… Seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn… Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân! Feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llahu aleyhi ve sellem…

Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ, ve külle muhdesin bid'ah, ve külle bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr… Ve bi's-senedi'l-muttasili ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

لَوْ لَمْ يَكُنْ لاِبْنِ آدَمَ إِلاَّ الصِّحَّةُ وَالسَّلاَمَةُ ، لَكَفَاهُ بِهِمَا دَاءً قَاتِلاً

(كر. عن ابن عباس)

RE. 359/1 (*Lev lem yekün li'bni âdeme ille's-sıhhate ve's-selâmete, lekefâhu bihîmâ dâen kàtilâ.*)

An ibni abbâs RA. Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemà kàl.

Çok aziz ve muhterem müslüman kardeşlerim!

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi, lütfu, keremi cümlenizin üzerine olsun.

Peygamber SAS Hazretleri'nin ehâdis-i şerîfesinden bir kısmını, üstadımız, hocamız, Gümüşhaneli Ahmed Ziyâeddin Hazretleri'nin te'lif eylediği *Râmûzü'l-Ehàdis* isimli hadis mecmuasından okumaya devam ediyoruz.

Bu hadis-i şeriflerin okunmasına ve izahına geçmeden önce evvelen ve hâssaten nümûne-i imtisâlimiz, rehberimiz, Peygamberimiz, Efendimiz Muhammed-i Mustafâ SAS Hazretleri'nin ruh-u pâki için ve onun âl, ashàb ve etbàının

ruhları için; ve cümle sàdât ve meşâyıh-ı turûk-u aliyyemizin ervâhı için; eserin müellifi Gümüşhâneli Hocamız'ın ruhu için, hocamız Mehmed Zâhid-i Bursevî Hazretleri'nin ruhu için ve sâir enbiyâ ve mürselîn ve evliyâ ve sâlihînin ervâhı için;

Ve uzaktan ve yakından bu hadis-i şerifleri dinlemek üzere şu mescide cem olmuş olan siz kardeşlerimizin de ahirete intikàl ve irtihâl eylemiş olan bütün sevdiklerinin ve yakınlarının ruhları için, kabirlerinin pür nûr olması, ruhlarının mesrûr olması için;

Biz müslümanların da Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin rızasına uygun ömür sürüp, huzuruna sevdiği, râzı olduğu kullar olarak varmamıza vesile olması için, bir Fatiha, üç İhlâs-ı Şerif okuyalım öyle başlayalım; buyurun:

....

a. Hastalıklar ve Belâlar

Bu hadis-i şerif sıhhat, afiyet ve selâmetin ve onun dışında insanın uğradığı sıkıntıların, belâların, hastalıkların mahiyetini bize anlatan bir hadis-i şerif... Bakın ne kadar enteresan bir ifade ki, Peygamber SAS Hazretleri buyuruyor ki:[23]

لَوْ لَمْ يَكُنْ لاِبْنِ آدَمَ إِلاَّ الصِّحَّةُ وَالسَّلاَمَةُ ، لَكَفَاهُ بِهِمَا دَاءً قَاتِلاً

(كر. عن ابن عباس)

RE. 359/1 (*Lev lem yekün li'bni âdeme*) "Ademoğlu için (*ille's-sıhhatü ve's-selâmetu*) sıhhat ve selametten gayrısı olmasaydı, Ademoğlu devamlı sıhhat ve afiyet üzere olsaydı, devamlı selâmet üzere olsaydı, hiç dertsiz, gamsız, kedersiz olsaydı; vücudu da sapasağlam olsaydı, sıhhat ve afiyetten gayrı bir şey gelmeseydi o kimseye yâni, Ademoğluna... (*Lekefâhu bihîmâ dâen kàtilâ*) Bu

---

[23] İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XV, s.272; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.
Kenzü'l-Ummal, c.III, s.315, no:6722; *Camiü'l-Ehadis*, c.XVIII, s.164, no:19124.

sıhhat ve selâmet, afiyet, ona öldürücü bir hastalık olarak yeter de artardı.”

Yanlış duymadınız, “Eğer insanoğlu, Ademoğlu için sıhhat ve afiyetten gayrı şey olmasaydı. Yâni, hastalık, belâ, üzüntü, sıkıntı hiç gelmeseydi; hep selâmet ve sıhhat üzere olsaydı insanoğulları, Ademoğulları; bu durum onlara öldürücü bir hastalık olarak yeter de artardı bile...” Sıhhatlilik ve selâmet...

Bunun arkasından ne çıkıyor? Daha açık bir Türkçeyle ifade etmek gerekirse; demek ki hastalık da, belâ musîbet de, elem keder ve gam da lâzımmış. Onların bize faydası varmış. Sırf sıhhat afiyet olsaymış, bizim için iyi olmayacakmış. Bu mânâ çıkıyor.

Neden? Hepimiz sıhhat istemez miyiz, afiyet istemez miyiz? İsteriz ama, Allah bazen verir, bazen vermez. Bazımıza verir, bazımıza vermez. Bir hadis-i şerif rivâyet edilmiş ki, onu da okuyayım, bunu biraz açıklayıcı mahiyettedir:

Enes RA’ın Peygamber Efendimiz’den rivâyet ettiğine göre, o da Allah-u Teàlâ Hazretleri’nin şöyle buyurduğunu etrafındaki mü’minlere, ashabına anlatmış:

إِنَّ مِنْ عِبَادِي الْمُؤْمِنِينَ مَنْ يَسْأَلُنِي الْبَابَ مِنَ الْعِبَادَةِ ، وَإِنِّي عَلِيمٌ إِنِّي
لَوْ أَعْطَيْتُهُ إِيَّاهُ ، لَدَخَلَهُ الْعُجْبُ وَ أَفْسَدَهُ ؛ وَ إِنَّ مِنْ عِبَادِي الْمُؤْمِنِينَ
لَمَنْ لاَ يُصْلِحُهُ إِلا الْغِنَى ، وَلَوْ أَفْقَرْتُهُ لأَفْسَدَهُ ؛ وَ إِنَّ مِنْ عِبَادِي
الْمُؤْمِنِينَ لَمَنْ لاَ يُصْلِحُهُ إِلاَّ الْفَقْرُ ، وَلَوْ أَغْنَيْتُهُ لأَفْسَدَهُ . إِنِّي أُدَبِّرُ
عِبَادِي بِعِلْمِي بِقُلُوبِهِمْ ، إِنِّي عَلِيمٌ خَبِيرٌ .

(*İnne min ibâdiye’l-mü’minîne men yes’elunî el-bâbe mine’l-ibâdeti, ve innî alîmün innî lev a’taytühû iyyâhu ledehalehu’l-ucubu ve efsedehû*) “Benim müslüman, mü’min kullarından

öyleleri vardır ki, benden kendisine güzel kulluk etmek için kapıyı açmamı isterler. 'Müsaade et ya Rabbi, sana güzel kulluk edeyim!' diye hoş kulluk taleb ederler.

(*Ve innî alîmun*) "Ben zaten biliyorum, istese de istemese de kulun gönlünden geçeni bilirim, ben onların Hàlikıyım, ben onları bilip duruyorum; olmuşu bildiğim gibi zihninden geçeni bildiğim gibi, olacağı da biliyorum. (*İnnî lev a'taytühû*) Eğer onu ona versem, (*ledehalehü'l-ücubü*) kendini beğenir bu sefer."

"—Ben Allah'a söyle ibadet ettim, böyle ibadet ettim, kırk defa hacca gittim, seksen sene ömrümde bir günah işlemedim, Ramazanlarda hep i'tikâfa girdim..."

Bir sürü şey. Burnu kaf dağına çıkar... Çekilmez bir insan olur. Ucüb daha fenâ, kendini beğenmek daha fenâ. Gelecek zaten ileride...

Onun için (*ve efsedehû*) "Onu ifsad eder, mahveder o."

(*Ve inne min ibâdiye'l-mü'minine lâ yuslehuhû ille'l-gınâ*) Kullarımdan öyleleri vardır ki, onları ancak zenginlik islah eder. (*Ve lev efkartuhû leefsedehû*) Fakir bıraksam azar, sapar. Onun için zenginlik veririm.

(*Ve min ibadiye'l-mü'minîne men lâ yuslehuhû ille'l-fakru*) Bazıları da vardır ki, ancak fakirlik yarar ona. Fakirliği hazmedebilir, fakirlik veririm o zaman; (*ve lev ağneytehû leefsedehû*) aksi takdirde zengin etsem, şaşırıp sapıtabilir."

Peygamber Efendimiz'in zamanında sahabeden bir zat vardı, ismini söylemeyeceğim. İsim zikretmeden anlatacağım. Rasûlüllah SAS'e geldi, dedi ki... Hadisi tamamlayalım da, öyle anlatayım.

وَإِنِّي أُدبرُ عِبَادِي بِعِلْمِي بِقُلُوبِهِمِ ، وَإِنِّي عَلِيمٌ خَبِيرٌ

(*Ve innî leüdebbiru ibâdî bi-ilmî bi-kulûbihim*) "Ben kullarımın gönüllerini bildiğim için onlara göre muamele ederim kullarıma... Gönüllerine göre, onlara uygun olanı yaparım. (*Ve innî alîmun habîr*) Ben her şeyi en iyi bilen, her şeyden en iyi haberdar olanım!"



Anladın mı şimdi, àriflerin neden (*el-hayru fî mahtàrahu'llah*) "Allah neyi seçmişse o güzeldir, o yerindedir." dediklerini?

Mevlâ görelim neyler,
Neylerse güzel eyler!

Dediğinin sebebini anladın mı? O düşüncenin bir temeli varmış, işte bu...

Şimdi Peygamber Efendimiz'in zamanındaki o şahıs, geldi Rasûlüllah'a dedi ki:

"—Ya Rasûlallah! Fakirlikten canım yanıyor, dua et zengin olayım!"

Peygamber SAS buyurdu ki... Çok meşhur bir hikâyedir, bazınız bilir. Bilmeyenlere bir şey olsun, ötekilere tekrar olsun... Dedi ki:

"—Şükrünü eda edebileceğin az bir mal, şükründen aciz

kalacağın çok maldan senin için daha hayırlıdır.”

Onun üzerine gitti, vaz geçti ısrarından. Bir zaman sonra gene geldi:

“—Yâ Rasûlallah! Fakirlikten canım yanıyor, dua et zengin olayım!”

Dedi ki:

“—Ey filanca! Şükrünü edâ edebileceğin az bir mal sana, şükrünü yapamayacağın çok maldan daha hayırlıdır. İsteme bu zenginliği...”

Gene gitti. Üçüncü de gene bir zaman sonra geldi dedi ki:

“—Ya Rasûlallah! Dua et, zengin olayım!”

“—Ya Rabbi, bu şahsa istediğini ver!” dedi Rasûlüllah Efendimiz, elini açtı, dua eyledi.

O günden itibaren, o şahsın koyunların kuzuladı, develeri yavruladı, sürüleri çoğalmaya başladı. Bir bereket, bir çoğalma başladı malında... Her gün her vakit namaza gelirken, gelememeye başladı. Camiye seyrek gelmeye başladı. Neden? Koyun var, kuzu var, deve var; otlatılacak, sağılacak, peynir yapılacak, yoğurt yapılacak... İş, meşgale, bir sürü meşguliyet... Gelemez oldu, sorardı Peygamber Efendimiz:

“—Filanca nerede?”

“—Ya Rasûlüllah, sürüleri var onlarla uğraşıyor, işte gelemiyor!”

“—Yazık oldu ona!” derdi...

Sonra bir zaman geldi, Medine-i Münevvere’nin otlakları o şahsın, Rasûlüllah’ın duasıyla bereketlenen sürülerini beslemeye yetmez oldu. Çıktı yaylalara, ovalara, uzaklara... Haftada bir, cumadan cumaya gelmeye başladı, o Rasûlüllah’ın o mübarek meclislerine...

Söyle bakalım, deve sürüleri mi hayırlı, Rasûlüllah’ın meclisi mi hayırlı, mescidi mi hayırlı! Mahrum kaldı o sohbetten, o gül cemalden mahrum kaldı... Kimisi var canını verir, onu görsem diye… O görüp dururken, görmekten mahrum kaldı. Mahrum kaldı, tabii mahrumiyet işliyor, devam ediyor, devam ediyor...

Sonra zekât ayeti indi:

خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ بِهَا (التوبة:١٠٣)

(*Huz min emvâlihim sadakaten tutahhiruhüm ve tüzekkîhim bihâ*) "Mü'minlerin mallarından bir miktarını al ey Rasûlüm, malları temizlensin; çünkü mallarında fukaranın hakkı var. O hakkı topla, fukaraya dağıtmak için…" (Tevbe, 9/103) diye emir geldi.

آتُوا الزَّكَاةَ (البقرة:٤٣)

(*Âtü'z-zekâte*) "Zekât verin!" (Bakara, 2/43) diye müslümanlara zekât ayeti indi. Zekât verin diye emir geldi.

Rasûlüllah Efendimiz dünyayı gözü gören bir insan değil. Melekler geldi kendisine:

"—Ya Rasûlallah! Dilersen, Allah-u Teàlâ Hazretleri yapacak dilediğini... Şu Mekke'nin, Medine'nin dağlarını sana altın yapacak, ister misin?" deyince

"—Yok, istemem!" dedi.

Altındır o dağlar şimdi. Nasıl altındır? Uranyum vardır, şunu vardır, bunu vardır. Altın bile yanında az kalır.

"—İstemem!" dedi. "Bir gün tok durayım şükredeyim Mevlâm'a; bir gün aç durayım, sabredeyim!" dedi.

Basit bir hayatı tercih etti. Lezzeti, nimeti tercih etmedi. Debdebeyi, saltanı, izzeti istemedi kendisi... Öyle tercih eyledi. Dünyayı istemedi. Şu bizim peşinden koştuğumuz, birbirimizi uğrunda yediğimiz dünyayı, birbirimizi kurtlar gibi parçaladığımız şu dünyayı istemedi.

Dû cihânı ehline verdim hemen

dediği gibi, istemedi... Neticede o şahıs istedi; ama, Resûlüllah'ın sohbetinden mahrum oldu.

Zekât ayeti gelince, Peygamber Efendimiz gözü tok bir kimse olduğu halde, dünyayı taleb etmediği halde, Allah emretti diye, oradan alınacak fukaraya verilecek diye, zekâtı toplamaya başladı. Vazifeliler tayin edip, herkesin zekâtını toplayıp, getirtip, ihtiyaç sahiplerine, fukaraya vermeye başladı.

O zekât vazifelileri, àmilleri, zekât toplayıcıları, o şahsın da sürüsünün başına ulaştılar, geldiler:

"—Allah-u Teàlâ Hazretleri ayet indirdi, emir buyurdu. Deveden şu kadar, koyundan bu kadar nisbette olmak üzere, her mal sahibine şu nisbette, yılda bir kere malından zekât vermek emrolundu. Sen de bunu ver!" deyince, o Rasûlüllah'ın duası bereketiyle malı çoğalan şahıs:

"—Vermem!" dedi.

O malı ona veren Allah... Fakat o, malının kırkta birini, yirmide birini, beşte birini neyse; malın cinsine göre, zekâtını çıkartıp vermekten cimrilendi...

Geldiler:

"—Yâ Rasûlüllah, gittik söyledik ama, o şahıs vermekten imtinâ etti." dediler.

Rasûlüllah kırıldı, Rasûlüllah darıldı; onun semtine bir daha hiç görevli göndermedi. Onların malına mı ihtiyacı var Rasûlüllah'ın? Allah'ın emrini tebliğ için gidiyor, vermezsen verme...

Biz size zekât verin diyoruz diye, sizin zekatınıza ihtiyacımız mı var? Sana veren Allah, bana da verir... Rezzâk-ı àlem, kimsenin kimseye ihtiyacı yok... Zengin terbiye olacak, vermeyi öğrenecek, merhameti öğrenecek... Bundan emretmiş Allah... Zenginin malı içinde fakirin hakkı var. Allah bildiriyor:

وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَعْلُومٌ . لِلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ
(المعارج:٢٤-٢٥)

(*Ve'llezîne fî emvâlihim hakkun ma'lûm. Li's-sâili ve'l-mahrûm.*) [Onlar bilirler ki, mallarında gerek dilenen, gerekse

utancından istemeyip mahrum kalan fakire vermek için belli bir hak vardır.] (Meàric, 70/24-25)

Kimi insan hastadır, kimisi uğraşır uğraşır zengin olamaz. Çoluk çocuğa karışmış. Hırsızlık mı yapsın? Fakirin hakkı var zenginin malında, Allah öyle buyurmuş... Emniyet sibobu, cemiyetin patlamaması için, insanların komünist olmaması için, birbirini malı için yakıp yıkmaması için tedbir, ilâhi tedbir; zekât... Vermeyince darıldı Rasûlüllah Efendimiz… Gitmedi onun semtine, zekât toplayıcılar onun semtine bir daha hiç uğramadılar.

Bir zaman geldi, o adam hatasını anladı; ama Rasûlüllah ahirete irtihal etmişti, iş işten geçmişti onun için yâni... Ebû Bekr-i Sıddık halife olmuştu, RA...

Ebû Bekr-i Sıddık'ın bir özelliği var. İki sene halifelik yaptı, Peygamber Efendimiz'den sonra... Ebû Bekr-i Sıddık'a Arap kabileleri haber gönderdiler.

"—Tamam namaz kılacağız; ama zekât isteme bizden..."

Hani bizim Türkçe'de bir söz vardır, "Para isteme benden, buz gibi soğurum senden!" dedikleri gibi. Namaz kılmak kolay...

"—Namaz kılacağız, ama zekât isteme bizden!"

Dedi ki:

"—Vallàhi, Rasûlüllah zamanında ne zekât veriyorsanız onları verirsiniz; ya da sizinle harb ederim!" dedi.

"Alırım!" dedi, "Alacağım!" dedi. Neden? Adam farzı inkâr ediyor. Bir farzı çiğnemeye çalışıyor, ha namazı çiğnemiş, ha zekâtı... Ha savmı, ha haccı... Fark etmez ki... Allah'ın bir emrini çiğnedikten sonra çatır çatır, ne kıymeti var? Farzlardan bir tanesini çiğnemiş. "Harb ederim!" dedi.

O zekâtı almak için, harb ederim diye buyuran Ebû Bekr-i Sıddık RA'a o adam geldi, dedi ki:

"—Ben de zekât vereceğim!"

"—Senin zekâtını almam!" dedi.

"—Neden?"

“—Rasûlüllah’ın almadığı bir zekâtı ben nasıl alırım?” dedi. “Rasûlüllah almadı, Rasûlüllah’ın almadığı zekâtı ben senden nasıl alırım? Almam!” dedi.

Demek ki, öteki taraftan zekât alırım demesi, harp ederim demesi prensipmiş. Prensibindenmiş... Mala hırsından değilmiş. Mala hırsından olsaydı, bunun da zekâtını alacaktı. “Rasûlüllah’ın almadığını, ben de almam!” dedi. Adam perişan oldu, gitti...

Şimdi o develer, o sürüler ona kâr getirdi mi? Rasûlüllah’ı darılttı, halifeleri ona yüz vermediler... Kâr getirdi mi? Getirmedi.

Onun için, her şeyin hayırlısını istemeli ve Mevlâ’nın kendisine takdir ettiği şeye, insan şöyle irfan gözüyle bakıp da, hikmetini anlayıp da boyun vermeli, boyun bükmeli! “Kabul yâ Rabbi! Neylersen güzel eylersin...” demeli.

Vallàhi güzel etmiş,
Billâhi güzel etmiş,
Tallàhi güzel etmiş,
Mevlâ görelim n’etmiş,
N’etmişse güzel etmiş.

dediği gibi, o şuura erer insan.

Allah-u Teàlâ Hazretleri terbiye için, insanoğlunun başına çeşitli işler getiriyor. Kimisini hasta ediyor. Hasta olan adam, anlıyor o zaman Hanya’yı, Konya’yı:

“—Haa, bir de bu işin hastalık tarafı varmış yâ... Ben de bu dünyayı sadece sıhhatten ibaret sanıyordum.” diyor.

Ölümlerden dönünce, o zaman aklı başına geliyor. İyi insan olmasına vesile oluyor. Ameliyata yatacağı zaman, başlıyor namaz kılmaya... Ya kalkacak, ya kalkmayacak ameliyat masasından... Veyahut, bir amansız hastalığa düştüğü zaman, hoca hoca dolaşmaya başlıyor.

“—Yâhu, sen hiç hocanın semtine uğramazdın, ne oldu?”

Çocuğu olmayınca hocaların semtinde, üfürükçülerin peşinde dolaşmaya başlıyor. Medet umuyor, çare arıyor... Filan hocanın

nefesi kuvvetliymiş, hadi ona... Filanca hocanın şeyi şöyleymiş, hadi ona... Çare arıyor.

Çaresiz bir derde düştü mü insan, çare arıyor. Hasılı, dert insanı terbiye ediyor. Mihnet, meşakkat insanı terbiye ediyor. Hastalık terbiye ediyor, sevap kazandırıyor. Yâni, ötekisi sıhhatli de, sen hasta oldun diye zarar mı ettin sen? Hayır!

أَنِينُ الْمَرِيضُ تَسْبِيحٌ ، وَنَوْمُهُ عِبَادَةٌ (خط. عن أبي هريرة)

(*Enînü'l-marîdi tesbîhun*)[24] "Hastanın iniltisi tesbihtir, uykusu ibadettir."

Günahları mağfurdur. Hatta bir insan ateşli bir hastalığa tutuldu, hummâya tutuldu, ondan sonra iyileşti mi, Allah-u Teàlâ Hazretleri dermiş ki:[25]

قَدْ غُفِرَ لَكَ مَا مَضٰى ، فَاسْتَأْنِفِ الْعَمَلَ (الديلمي عن أنس)

(*Kad gufira leke mâ madà*) "Geçmiş günahların silindi, defter-i a'mâlin tertemiz oldu; (*fe'ste'nifi'l-amel*) haydi bakalım amele yeniden başla! Dikkat et, defterini karalama; defterine kötü yazılar, günahlar yazdırtma!" dermiş.

İşte onun için insanoğlunun eğer sıhhat ve afiyet olsaydı hep işi, çok şaşırırdı. Hiç Allah hatırına gelmezdi.

Rivayete göre Firavun'un hiç başı ağrımamış. Ağrısa, hatırlayacak kendisinin tanrı olmadığını, ilah olmadığını anlayacak. Anlamıştır zaten de, diyor ki utanmaz "O mu daha iyi,

---

[24] İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.II, s.267, no:1117; Hatîb-i Bağdâdî, Târih-i Bağdad, c.II, s.191, no:613; Ebû Hüreyre RA'dan.

Deylemî. *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.249, no:6735; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.560, no:6705; Keşfü'l-Hafâ, c.II, s.1284, no:2287; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.98, no:5891.

[25] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.V, s.365, no:8453; Enes ibn-i Mâlik RA'dan

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.324, no:6769; Süyûtî, *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.XXIII, s.103, no:25657; RE. 494/8.

ben mi daha iyiyim? Ben görünüyorum, o görünmüyor.” diyor.

وَلاَ يَكَادُ يُبِينُ (الزخرف:٥٢)

(*Ve lâ yekâdü yübîn*) (Zuhruf, 52) “Görünmüyor!” diyor, “Görünmeyen mi iyi, görünen mi iyi?” diyor, kendisinin rabliğini, tanrılığını iddia ediyor da, bir de mantık yürütüyor, şaşkın... Sen görebilir misin?

لاَ تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ ، وَهُوَ يُدْرِكُ الْأَبْصَارَ ، وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ (الأنعام:١٠٣)

(*Lâ tudrikühu'l-ebsàr, ve hüve yudrikü'l-ebsàr. Vehüve'l-latîfu'l-habîr*) [Gözler onu göremez, halbuki o gözleri görür. O her şeyi pekiyi bilen, her şeyden haberdar olandır.] (En'am, 103)

Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne bakabilir misin sen? Güneşe bak bakalım, görebilir misin, tahammül edebilir misin? Senin terazin o kadar ağırlığı tartabilir mi? Aciz naçiz bir zerre-i bîçâresin...

Hastalık insanı yola getirir; mihnet meşakkat yola getirir, terbiye eder. Hem de güzel terbiye eder. Öyle sıhhat, afiyet içinde insan anlamadığı çok şeyleri, güzellikleri, o mihnet, meşakkat içinde anlar. Onun için, eskiden çeşitli terbiye metodları varmış. Eskiler kendilerini terbiye etmenin yollarını çok aramışlar.

Onun için, eskiden terbiyeli insan çokmuş. Şimdi terbiyesiz insan çok, çünkü terbiye edilmiyor... Bir yığın terbiyesiz insan var. Sürüyle ekseriyeti, kahir ekseriyeti cemiyetin terbiyesiz... Kimsenin kimseye eyvallahı yok, komşuluğu yok, ahbaplığı yok, arkadaşlığı yok... Senetler geri döner, vaatlere riâyet olunmaz, ticaret alemi bir hangir kavgasıdır, gider... Terbiye yok, edep yok.

Eskiden terbiye etmek için, “Hadi bakalım, seyahate çık!” derlermiş. Neden? Seyahat mihnettir.

اَلسَّفَرُ قِطْعَةٌ مِنْ سَقَرٍ .

(*Es-seferu kıt'atün min sakar*) "Seyahat, yolculuk, cehennem azabından bir azaptır!" diyor eskiler. Hamam bulamazsın, yıkanamazsın, giyemezsin, yiyemezsin, üstün yıpranır, tozlanır, topraklanır, sakalın uzar, saçın uzar... O zaman her yerde her türlü imkân yok, seni uzaktan gören, perişan bir dilenci sanır. Memleketinde aziz idin, kıymetli idin; ama burada kimse senin kadr u kıymetini bilmez. Dolaştırırlarmış terbiye olsun diye.

Yunus Emre de ne diyor:

Gezdim urum ile şâmı,
Yukarı illeri kamu,
Çok aradım, bulamadım,
Şöyle garip bencileyin…

Anadolu'yu dolaşmış, Urum dediği Anadolu. Şam dediği işte Mısır, Suriye, Irak mıntıkası; yukarı iller demiş, Kırım vs.ye gitmiş. Kafkas, Kırım, şuraları, buraları dolaşmış. Öyle kolay kolay insan yetişmiyor. O dolaşmış. O dertli Yunus da, ondan sonra dertli Yunus olmuş. Gezmiş görmüş, çeşit çeşit insanlar görmüş, çeşit çeşit sıkıntılar görmüş. İtilmiş, kakılmıştır; kimse kadr u kıymetini bilmemiştir, horlanmıştır; boyun bükmüştür. Terbiyenin bir yolu...

Yâni, hasılı mihnet, meşakkat de insana fayda verir, yola gelmesine sebep olur, burnu hiç havalardan aşağı inmeyen nice insanların burnunu yere indirir, haddini bildirir. O bakımdan hepsi güzeldir, Mevlâ görelim neyler, neylerse güzel eyler. Sıhhat ve afiyet devamlı olsaydı; insanlara bu öldürücü bir hastalıktan beter bir tesir yapardı. Hiç Allah'ı anmazlardı, hiç yola girmezlerdi. Hastalanmadığı zaman Allah'ın adını anmazdı yâni kimse. Hepsi birer vesile kendisini bulmak için, Allah-u Teàlâ Hazretleri binlerce vesileler şey yapıp, kulun kendisini bilmeye, çekmeye çalışıyor; kul da inat ediyor.

وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَى دَارِ السَّلاَمِ ، وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

(يونس: ٢٥)

(*Va'llàhu yed'ù ilâ dari's-selâm, ve yehdî men yeşâu ilâ sıratin mustakîm*) [Allah kullarını selâmet yurdu olan cennete çağırıyor. O dilediğini doğru yola iletir.] (Yunus, 10/25)

Cennete davet ediyor, "Ey kullarım gelin cennete!" diye... Davetçi de göndermiş. Biz de, biz insanoğulları da gafletle, dalaletle, sapıklıkla ille cennete gitmeyeceğim diye, keçi gibi ayaklarımızı kasıp duruyoruz. Yâni, durumumuz bu. Allah bizlere, hadiselerin arkasındaki hikmetleri görmeyi nasib etsin...

Bu tabii bu gözle görülmez. Bu gözle bu ibretler görülmez, akıl gözüyle görülür. Yâni, basiretle görülür. Gönül gözü açıldığı zaman görür insan. Yoksa herkesin bir mantığı var. Bak Firavun'un da bir mantığı var. Koca Mısır halkını kendisine taptırtıyor da, kepaze bir de mantık ileri sürüyor. Bak Firavun'a... Yâni, mantıksız değil; ama sakîm... Akıl var akl-ı selîm var, mantık var selamette olan bir mantık olması lâzım. Yoksa herkes bir mantık yürütür.

Öküze tapmışlar, buzağıya tapmışlar Mısırlılar... Sen tapar mısın? Ne sesi sese benzer, zavallı bir hayvan. Ağır ağır hareket eder... Ona tapmışlar işte. Buzağıya tapmışlar. Mısırlılar da tapmış, Hintliler de tapıyorlar, bizim oradaki müslümanlarla kavga ediyorlar;

"—Sen bizim öküzümüze hürmet etmedin!" diye...

Caddeden geçerken vasıtalar duruyor, öküz geçecek buradan öbür tarafa diye... Bak akıl işte, onun da bir aklı var da öküze tapıyor. Onun için her aklın kıymeti yok, akl-ı selim olacak, güzel mantık olacak.

b. Mehdi Mutlaka Gelecektir

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[26]

لَوْ لَمْ يَبْقَ مِنَ الدُّنْيَا إِلاَّ يَوْمٌ ، لَطَوَّلَ اللهُ ذَلِكَ الْيَوْمَ حَتَّى يُبْعَثَ فِيهِ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ بَيْتِي ، يُوَاطِىءُ اسْمُهُ اسْمِي ، وَاسْمُ أَبِيهِ اسْمَ أَبِي يَمْلأُ الأَرْضَ قِسْطاً وَعَدْلاً كما مُلِئَتْ ظُلْماً وَجَوْراً (د. طب. عن ابن مسعود)

RE. 359/2 (*Lev lem yebka mine'd-dünyâ illâ yevm letavvela'llàhu zâlike'l-yevme hattâ yüb'ase fihi racülün min ehli beytî, yuvatıu ismühû ismî, ve'smü ebîhi isme ebî, yemleu'l-arda kıstan ve adlâ, kemâ müliet zulmen ve cevrà.*)

İbn-i Mes'ud RA'dan bir hadis-i şerif. Bu hadis-i şerif de Mehdi hakkındadır, Mehdi... Mehdi sözünü çoğumuz duymuşuzdur ki, ahir zamanda Allah-u Teàlâ Hazretleri Peygamber Efendimiz'in soyundan bir muhterem zat gönderecek. O muhterem zat ıslah edecek ortalığı... Bakın ifade şöyle:

(*Lev lem yebkâ mine'd-dünyâ illâ yevmin*) "Dünyada bir günden başka bir gün kalmamış olsa," Yâni, dünyanın ömrü bitti, tek bir gün kaldı, ertesi gün dünya bozulacak. "Bir gün kalsa bile, (*letavvela'llàhu zâlike'l-yevm*) Allah bu günü uzatırdı; (*hattâ yüb'ase fihi raculün min ehli beyti*) benim ehli beytimden, benim ailemden, benim sülâlemden bir insanı baas edinceye kadar, o günü uzatırdı."

Yâni, bu demektir ki, Mehdi gelmeden kıyamet kopmayacak. Önce muhakkak Mehdi gelecek demektir. Bu nasıl bir kimse olacak? (*Min ehli beyti*) "Benim sülâlemden olacak." diyor

---

[26] Ebu Davud, *Sünen*, c.XI, s.353, no:3733; Taberani, *Mu'cemü'l-Kebir*, c.X, s.135, no:10222; Taberani, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.II, s.55, no:1233; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.XIV, s.267, no:38676; *Camiü'l-Ehadis*, c.XVIII, s.161, no:19117.

Peygamber Efendimiz “Benim ailemin ahalisinden olacak, evimin ahalisinden.” Onun soyundan gelecek. Sonra, (*yuvatıu ismühù ismî*) “İsmi benim adıma çakışacak, uyacak; yâni Muhammed olacak. (*Ve’smü ebîhi isme ebî*) Babasının adı da, benim babamın adına uyacak.” Demek ki, Muhammed ibn-i Abdullah olacak. Abdullah oğlu Muhammed olacak bu zatın, Mehdi’nin adı.

Ne yapacak? (*Yemleu’l-arda kıstan*) “Yeryüzünü kıst ve adalet ile dolduracak.” Yâni, dürüstlük, hakkaniyet ve adalet ile dolduracak yeryüzünü. (*Kemâ müliet zulmen ve cebrâ.*) “Daha önceleri, zalimler tarafından nasıl zulümle, cebr ile doldurulmuşsa şu dünya denilen yer; o zat gelince onları silecek de, onun yerine hakkaniyet ve adaletle dolduracak yeryüzünü.” Böyle bir zat gelecek.

Bu hususta çok hadis-i şerifler var. Bu İbn-i Mes/ud RA’dan... Çıkacağı yer hakkında, yapacağı işler hakkında, faaliyetler hakkında uzun izahatlar var.

c. Ucüb Günahtan Daha Kötüdür

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[27]

لَوْ لَمْ تَكُونُوا تُذْنِبُونَ لَخَشِيتُ عَلَيْكُمْ مَا هُوَ أَكْبَرُ مِنْ ذلِكَ الْعُجْبَ ، الْعُجْبَ (الخرائطي ، ك. عن أنس ؛ الديلمي عن أبي سعيد)

RE. 359/3 (*Lev lem tekûnu tüznibûne, lehàşîtü aleyküm mâ hüve ekberu min zâlike el-ucbü, el-ucbü.*)

Ebû Said el-Hudrî RA’den rivâyet edilmiş olan bir hadis-i şerif… Bu hadis-i şerif, kendini beğenmişlik denilen huyun ne kadar kötü olduğunu bize ifade eden bir hadis-i şeriftir.

---

[27] Beyhaki, *Şuabü’l-İman*, c.V, s.453, no:7255; Bezzar, *Müsned*, c.II, s.323, o:6936; Kudai, *Müsnedü’ş-Şihab*, c.II, s.320, no:1447; Enes ibn-i Malik RA’dan.

Kenzü’l-Ummal, c.III, s.515, no:7676; *Camiü’l-Ehadis*, c.XVIII, s.160, no:19115.

Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:

(*Lev lem tekûnu tüznibûne*) "Eğer siz günah işlememiş kimseler olaydınız, günah işlemezler zümresi olsaydınız (*lehàşîtu aleyküm*) ben size korkardım, sizin namınıza, sizden ötürü korkardım, (*mâ hüve ekberu min zâlike*) bundan daha büyük bir derde belâya mübtelâ olmanızdan korkardım."

Nedir bu günahtan daha büyük *belâ?* Eğer günah işlememiş olsaydınız, başınıza daha büyük bir belâ musallat olmasından korkardım. Nedir bu daha büyük bela? (*El-ucbü, el-ucbü*) İki defa tekrarlamış Efendimiz SAS "Kendini beğenmişlik, kendini beğenmişlik..."

Ucüb ne demek? *Acebe* kökünden geliyor. İnsanın kendi kendini beğenmesi, hayran olması... Düşünün bir insanı, aynanın karşısına geçiyor; bir elinde tarak, bir elinde ayna, umurunda mı dünya dedikleri gibi. Aynanın karşısında kendisine hayran:

"—Vay be, ne güzel yaratılmışım; şu boya bak, şu posa bak, şu akla bak! Var mı dünyada benim eşim? Bir tane işte, bir ben varım..." gibi...

Bunu çok kimse söylemez, söylese şaka diye söyler; ama çok kimse bu kanaattedir. Kendisini beğenir... Hele hele birisi hakir görmeye kalksın... Kavgaların çoğu bizi birisi hakir gördüğü zaman çıkar. Ne deriz?

"—Efendim, hakaret etti bana!"

Hakaret etmek ne demek? Hor, hakir görmüş yâni... Hor görmüş aşağıdakini, ondan... Hiç kimse kendisinin aşağı görülmesini istemez, hiç kimse kendisinin değersiz bir kimse sayılmasını istemez.

Hatta Mehmed Akif, biliyorsunuz İstiklâl Marşımızın şairi... Bir şiiri var, çok enteresan... Diyor ki

Tek hakikat var bellediğim dünyadan,
Elli altmış sene gezdimse de şaşkın şaşkın;
Hepimiz kendimizin bağrı yanık aşıkıyız,
Sade ilânı çekilmez bu acaip aşkın…

“Elli altmış yıl dolaştım da, bir tek hakikati tesbit ettim şu insanlar arasından: Herkes kendisine aşık, herkes kendisini beğeniyor.” diyor.

Bıkmış demek ki... Böyle insanlara bakmış, herkes, “Ben, ben, ben!” diyor, herkes kendisini övmek, beğendirmek iddiasında... Onun için bıkmış, o da öyle söylüyor.

İslami bakımdan bu kötü bir şeydir. İslâm’da insanın kendisini beğenmesi çok kötü bir huydur. Daha sonra bir iki hadis-i şerif gelecek, orada da söyleriz, Allah-u Teàlâ Hazretleri bize günah işlettiriyor, günah işliyoruz müslümanlar olarak. Sonra da başımız önümüze eğiliyor, perişan oluyoruz.

“—Tüh! Yine asi oldum Allah’a, yine hata ettim, neydi o şey, niçin yaptım?” filan diye pişmanlık duyuyoruz.

Neden o? İşte Ucuba düşmeyelim diye... Yoksa çekilmez insanoğlu...

Eskiden bir alim zat ile oğlu ve birkaç arkadaşı bir camide i’tikâfa girmişler. İ’tikâf ne demek? Allah rızası için oturup ibadet etmek, camide kalmak, eve gitmemek. Yiyip, içip, orada yatıp; az konuşup, az uyuyup, çokça ibadet etmek... Dışarıda başka işle meşgul olmamak. İ’tikâf bu... Mescidde, Ramazan’ın son on gününde Peygamber Efendimiz i’tikâf ederdi. Başka zamanlarda da yapılabilir. Hatta bir insan caminin kapısından içeri girerken, *(Neveytü sünnete’l-i’tikâf*) “İ’tikâf sünnetine niyet ettim.” diye girerse, iyi olur. Çünkü, “Bir müddetçik dahi dursa, o da i’tikâf sünneti yerine geçer.” diye rivayetler var. Siz de o niyetle girin camiye…

Şimdi i’tikâfa girmişler. Gece olmuş, baba kalkmış, evlat kalkmış; abdest almışlar, ibadet edecekler. Çocuk daha toy, saf; gelmiş babasına demiş ki

“—Baba, ne olurdu, şu kardeşlerimiz de şu mübarek vakitte kalksalardı... Şu seher vaktinde, gece vaktinde abdest alsalardı, böyle horul horul uyuyacaklarına, kalkıp da ibadet etselerdi. böyle, şu kıymetli vakitleri boş geçirmeselerdi.” diye, o öteki

yatanlara bir böyle işaret etmiş bir söz söyleyince, baba demiş ki:

"—Sus evlâdım, ah keşke sen de uyusaydın da, bu sözü söylemeseydin!" demiş...

"—Sen şimdi uyandın, onlar uyuyorlar diye onları çekiştiriyorsun bana; ama onlar uyuyorlar, onlara günah yazılmıyor; sen kalktın sana günah yazılıyor bu sözünden... Keşke sen de uyusaydın da bu sözü söylemeseydin!" demiş...

İşte insanoğlu böyle; ince bak İslâmiyet, görüyorsunuz, bizim ilk başta düşündüğümüz gibi değil. Başka incelikleri var işlerin, daha ikinci, üçüncü planda, perdenin arkasında başka ölçüler var. Demek ki kendini beğenmek Allah indinde makbul bir huy olmadığından Allah böyle günah yaptırtıyor da insanın ucubunu kırıyor, kendini beğenmesini kırıyor.

"—Sen nesin?"

İki para etmez bir bîçare, zerre-i naçizim... Elim kara, yüzüm kara. İyi amellerden elim boş. Ömrüm gafletle geçti. Her dem hatadır karımız. Başka bir şeyimiz, işimiz yok... Her dem hata ediyoruz. Sağa baktın, günah. Sola baktın, günah... Halim nice olacak bilmem...

Hah, aferin, bak biraz haddini biliyorsun, tamam yerinde duruyorsun.

"—E, canım, Allah beni cennete sokmayacak da, başkasını mı sokacak?"

Sus terbiyesiz, sen Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin sana verdiği nimetlerin kaçta kaçını ödedin? Bir göz nimetinin bedelini, parasını almağa kalksa ne yaparsın? Gözünü alıverse Allah, iki gözünü... Kaç para verirsin tekrar görebilmek için? Milyonlar verirsin, İsviçre'ye gidersin, olmadı Amerika'ya gidersin. Yalvarırsın, yakarırsın, göz bankasından göz beklersin. Böbreklerin bir çalışmasa, taş olsa ne yapacaksın? Bir hayır sahibi, vasiyet etse de ölürken böbreklerimi alın da bir hastaya takın diye söylese de ben de biraz daha yaşasam diye çırpınırsın. Bir böbreğin, bir gözün hakkını ödeyemezsin.

Ne yapmışsın sen? Allah sıhhat vermiş de birazcık namaz kılmışsın, tesbih çekmişsin. Ateş olsan, cürmün kadar yer yakarsın. Ne yaptın yâni?

Onun için, kendini beğenmek iyi değildir. Çok yanlış bir iştir, haksızlıktır. Allah böyle bir mantık hatası, sakàmeti içerisine giren kulu sevmez. Sevmediği için, işte günah edip de boynunu bükmek daha iyidir. Bak, Atàullah-i İskenderânî diye Şâzelî ariflerinden bir zat-ı muhterem var, o diyor ki:

رُبَّ مَعْصِيَةٍ اَوْرَثَتْ ذِلًّا وَانْكِسَارًا

خَيْرٌ مِنْ طَاعَةٍ اَوْرَثَتْ عِزًّا وَاسْتِكْبَارًا

Rubbe ma'siyetün evreset zillen ve'nkisâren;
Hayrun min tàatin evreset izzen ve'stikbàrâ.

"Bir günah ki insanda zillet ve gönül kırıklığı meydana getiriyor, haddini bilme duygusu meydana getiriyor; daha hayırlıdır insanda izzet, izzet-i nefs, burun büyüklüğü ve kibir hasıl eden ibadetten..."

Bundan neler çıkar? İki taraflı ders var burada:

Ey arada sırada ibadet edenler, ibadetlerinizle mağrur olmayın! Bilmiyoruz ki kabul oldu mu, olmadı mı? Bakalım güzel yapabildiniz mi, usûlünce yapabildiniz mi, yapamadınız mı?

Ey günah edenler, günahtan da çok me'yus olmayın! Allah-u Teàlâ Hazretleri rahmet sahibidir, affedicidir, bağışlayıcıdır. Kibre düşmekten, günahkâr olmak daha efdaldir. Haddinizi bilin, gözyaşı dökün, boynunuzu bükün; o sultanın kapısında beklemeye devam edin!

d. Hazret-i Ömer'in Şerefi

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[28]

لَوْ لَمْ أُبْعَثْ فِيكُمْ لَبُعِثَ عُمَرٌ ، أَيَّدَ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ عُمَرَ بِمَلَكَيْنِ يُوَفِّقَانِهِ وَيُسَدِّدَانِهِ ، فَإِذَا أَخْطَأَ صَرَفَاهُ حَتَّى يَكُونَ صَوَابًا (الديلمي عن أبي هريرة وأبي بكر)

RE. 359/4 (*Lev lem üb'as fîküm lebuise umerun, eyyeda'llàhu azze ve celle umera bi-melekeyni yuveffıkànihî ve yüseddidânihî izâ ahtaa, sarafâhu hatta yekûne savâba*)

Bu hadis-i şerif Ebû Bekr-i Sıddîk ve Ebû Hüreyre RA'dan rivâyet edilmiştir. Peygamber Efendimiz Hazret-i Ömer'i methediyor bu hadisinde... Hazret-i Ömer RA... Hazret-i Ömer yiğit bir kimseydi, boylu posluydu, güçlü kuvvetliydi, pazuluydu, iri yarıydı... İri yarı bir kimseydi. Öyle karşısına çıkıp da, ona meydan okuyacak kimse yoktu. Bahadırdı yâni, emsalsiz bir yiğitti. Peygamber Efendimiz temenni ederdi ki, "Şu Ömerlerden bir tanesi müslüman olsa..." diye. Allah bu Ömer ibnü'l-Hattab'ın müslüman olmasını nasib etti. Peygamber Efendimiz'i öldürmek üzere yola çıktı. O akşam müslümanlık nasib oldu ona...

Şimdi bu Hazret-i Ömer Hakkında Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

(*Lev lem üb'as*) "Eğer ben peygamber gönderilmeyeydim. Farz edelim ki peygamber ben olmasaydım, gönderilmeseydim, bulunmasaydım aranızda; (*lebuise umerun*) Ömer gönderilirdi.

(*Eyyeda'llàhu azze ve celle umera bi-melekeyni*) Allah-u Teàlâ Hazretleri Hazret-i Ömer'i iki melekle te'yid eder, takviye eder, kuvvetlendirir. Yardımcı iki melek nasib etmiştir ona. (*Ve yüseddidânihî*) O melekler onu doğrulturlar. (*İzâ ahtaa*) Hatalı bir

[28] Deylemi, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.372, no:5127; Hz. Ebu Bekir RA ve Ebu Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.XI, s.581, no:32761; *Camiü'l-Ehadis*, c.XVIII, s.158, no:19111.



iş yaptığı zaman, yönünü doğruya çevirttirirler. (*Sarafahû hattâ yekûne savâbâ.*) İşi doğru oluncaya kadar döndürürler."

Hazret-i Ömer hakkında Peygamber Efendimiz'in sözü bu... Yâni, "Ben peygamber ba's olunmasaydım, Hazret-i Ömer ba's olunurdu." diye iltifat eylemiş, sevdiğini belirtmiş ona.

"—Hazret-i Ömer acaba nasıl bir kimseydi?" derseniz.

Neticeye bakın ki, Peygamber Efendimiz'in kabrinde komşusudur. Kim var Peygamber Efendimiz'in o mübarek Kubbe-i Hadrasının altında yatan onunla beraber? İki zat-ı muhterem var: Birisi Ebû Bekr-i Sıddîk RA, birisi Ömerü'l-Faruk RA, Hazret-i Ömer... İkisi de kızlarını Peygamber Efendimiz'e vermiş oldukları için kayınpeder durumunda… Her ne kadar ahbap, arkadaş, sahabesiyse de yâni bir evlilik nokta-i nazarından da kayınpederi durumunda her ikisi de...

Neden söylüyorum bu sözleri? Dil uzatanlar var bu mübareklere, dil uzatanlar var. Allah doğruyu göstersin, ne diyelim? İnsan doğruyu göremezse, Allah göstermezse insanın hali nice olur? İşte herkesin bir aklı var, herkesi bir tarafa doğru

çekiyor. O Hazret-i Ömer'i beğenmeyenler vardır, aleyhinde konuşanlar vardır. Hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk'ı beğenmeyenler vardır, aleyhinde konuşanlar vardır.

Hazret-i Ömer'in menakıbı hakkında ne kadar konuşsak, çok söz uzar. Yalnız adaletiyle meşhur olduğunu biliyorsunuz. Yâni, öyle bir halifelik etmiş ki, dillere destan olmuş. "Hazret-i Ömer'in adaleti gibi" deniliyor şimdi... Öyle adaletli. Ne kendi ailesine yüz vermiş, ne kendi çoluk çocuğuna yüz vermiş, ne bir başka kimseye yüz vermiş.

Öyle dürüst, öyle atik, öyle çabuk karar veren bir kimse ki birisini çağırmış, demiş ki:

"—Seni falanca yere vali yapacağım, kimseye söyleme."

O şahıs da gitmiş eve;

"—Hanım hazırlan."

"—Ne oluyor?"

"—Hz. Ömer bizi bir yere vali tayin etti, eşyayı topla."

Normal gibi değil mi? Ama Hz. Ömer ne dedi:

"—Kimseye söyleme." dedi.

Hanım da ötekisine söylemiş, ötekisi de berikisine söylemiş, biraz sonra haber yayılmış. Yayılınca Hz. Ömer demiş ki;

"—Seni göndermekten vazgeçtim. Ben sana ne demiştim; kimseye söyleme."

Böyle de çabuk, atik, kararı hemen veren bir kimse.

Gece uyumazmış, dolaşırmış.

Hz. Ömer ile koca karı hikâyesini çok beğendiği için Mehmed Âkif nazmetmiştir; Safâhat'ta vardır. Daha çok menkabeleri var, geceleyin bekçilik ettiğine dair.

O işlerin arkasındaki esrarın bir nişanesi olduğu için söyleyeyim:

Hz. Ömer bir gün gece gezerken bir evden bir ses duyuyor:

"—Kızım sütün içine biraz su kat!"

Eskiden böyle asmolen katlar filan yoktu ki asmolenli katlar, ses hemen dışarıya çıkmasın. İşte bir hurma dallarını dikmişlerdir, aralarına örmüşlerdir çit gibi, üstüne biraz çamur sıvamışlardır, olmuştur; öbür tarafı ev, bu tarafı sokak, basit.

Kızına sesleniyor geceleyin kadın:
“—Kızım, sütün içine biraz su kat.”
“—Anne, halife Hz. Ömer ‘Sütlerin içine su katmayın!’ dememiş miydi, yasaklamamış mıydı?”

Bak o zamanın çocuğundaki ferasete bak. “Halife Ömer öyle ilan etmemiş miydi?” diyor.
“—Etti; ama şimdi Ömer bunu nereden bilecek?” diyor annesi.
Annesi büyük, ama gafil... Kız küçük ama àkıl, akıllı. Birisi gafil, birisi àkil... Halbuki Allah Hazret-i Ömer’e de dışarıda dinlettiriyor. Onu da oraya nasib etmiş. Tam... Bak hiç tesadüf var mı şu kainatta? Bak Hazret-i Ömer’i nasıl oraya kadar yürüttürmüş, o konuşmaları dinlettiriyor bak. Kendisi hakkındaki konuşmaları... Kız cevabı yapıştırıyor.
“—Anne, Hazret-i Ömer görmez; ama Allah duyup görmüyor mu? Haydi Hazret-i Ömer’i aldattın, duymadı; Allah’ı nasıl aldatacaksın?”
İmana bak, evlattaki imana bak...
Neden böyle? Eğer bir adaletli emir, adaletli başkan, müslümanların başına geçmiş bir adaletli zat-ı muhterem, bir beddua etsin, önünde hiç perde yoktur. Şıp diye o şahsa gelir, helâk eder. (*İnne’l-emîre’l-adil*) Adaletli hükümdarın duası makbuldur yâni. Duasına perde yoktur.

Hazret-i Ömer ne yapıyor? O evin kapısı belliyor. “Şu ev!” Ertesi gün gidiyor:
“—Burada bir kız varmış, bu kızı evlâdıma istiyorum!” diyor.
O kızı alıyor evlâdına... Onun soyundan da Emevîlerin arasından, Emevî sülâlesinden II. Ömer [Ömer ibn-i Abdü’l-Aziz] çıkıyor. Bakın ibretlere, sonra nesil bereketi nereden oluyor ona bakın! Evlâtlarım neden hayırsız oldu deme, kusuru kendinde ara. Öyle helâl süt emmiş bir kızdan, nasıl salih bir kimse dünyaya geliyor.
Sonra bak Emevî sülâlesi nasıl bir sülâle idi. Taban tabana zıt hulefa-i raşidîn ile... Dünyaya daldılar, zevk u safaya daldılar, saraylar yaptılar, şarap içtiler, şarap hakkında şiirler okundu

etraflarında, çalgı çalındı, bozdular asr-ı saadetin getirdiği güzel havayı bozdular. O bozuk sülâle içinden, ihtişamlı; saltanatı getirdiler yâni şey varken, İslâm arasından emîrü'l-mü'mininlik varken, uygun olanı başkan seçmek varken, sülale usulünü getirdiler, bir bozuk, günahkâr, hatalı çok sülale; ama onun içinden II. Ömer çıktı, neden? İşte o Hazret-i Ömer'in o seçtiği kızın torunuydu o II. Ömer... Bak ne kadar ibretli işler. Nasıl helal sütün faydası oluyor aşağılara, torunlara.

İşte böyle bir kimseydi Hazret-i Ömer, Allah-u Teàlâ Hazretleri şefaatine nail etsin...

Bir mezhep de çıktı, sonra şey yaptılar. Minberde hoca ille Hazret-i Ali'den gayrı öteki halifelerin hepsine sövecek minberde... Böyle usüller çıkaranlar da oldu. Allah ümmet-i Muhammed'in içine tefrika vermesin... Bu tefrikalardan bizleri korusun, kurtarsın...

e. Hazret-i Adem'in Gözyaşları

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[29]

لَوْ وُزِنَ دُمُوعُ آدَمَ بِدُمُوعِ وَلَدِهِ ، لَرُجِّحَ دُمُوعُهُ عَلَى دُمُوعِ جَمِيعِ وَلَدِهِ
(طب. عد. هب. كر. عن سليمان بن بريدة عن أبيه أصحّ)

RE. 359/5 (*Lev vüzine dumûu âdeme bi-dumûi veledihî, lerucciha dümûuhû alâ dumûi cemîi veledihî*)

Bu hadis-i şerif de Hazret-i Adem AS ile ilgili:

(*Lev vüzine dumûu âdem*) "Âdem AS'ın gözyaşları tartılaydı, teraziye konulabilseydi de Hazret-i Adem'in gözyaşları tartılaydı." diyor Peygamber Efendimiz "bütün Ademoğullarının, bütün

---

[29] Beyhaki, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.500, no:834; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafa*, c.I, s.165; İbn-i Asakir, *Tarih-i Dimaşk*, c.VII, s.414; Mizzi, *Tehzibü'l-Kemal*, c.I, s.276, no:15; Büreyde RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.VI, s.133, no:15144; *Camiü'l-Ehadis*, c.XVIII, s.169, no:19135.

evlatlarının göz yaşlarından daha baskın çıkardı.” Neden? Hazret-i Adem AS çok ağladı, çok ağladı o cennetten çıkarılınca, o hatasından dolayı yeryüzüne itilip, atılınca çok ağladı. Bir hata etmişti, cennette söz dinlemedi, yasak olan bir işi işledi, ondan dolayı Allah-u Teàlâ Hazretleri onu yeryüzüne indirdi. O zaman çok ağladı, ağladığı için Allah-u Teàlâ Hazretleri hatasını bildiği için Âdem AS’ı affetti. Bir kitapta diyor ki, bir günah ki nefse uymaktan dolayı yapılıyor, affedilmesi umulur. Bir günah ki kibirden doğuyor, kibir, kendini beğenmişlikten; o affedilmez diyor. Misalini de şöyle veriyor. Adem AS da söz dinlemedi, İblis AL de söz dinlemedi... Âdem AS’a ne dedi Allah-u Teàlâ Hazretleri Havva Validemizle beraber?

لاَ تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ (البقرة:٣٥)

(*Lâ takrabâ hâzihi’ş-şecerete fetekûnâ mine’z-zàlimîn*) “Şu ağaca yaklaşmayın, bunun meyvesinden yemeyin, sonra zalimlerden, günahkârlardan olursunuz ha!” (Bakara, 2/35) diye yasakladı. Onlar yediler.

Nasıl yediler? O da bir ibretli iş ki, şeytan gelmiş demiş ki, vesvese vermiş onlara:

“—Ben sizi bir ağaca götüreyim, onun meyvesinin yediğiniz zaman elden gitmeyecek bir nimete kavuşacaksınız. Cennette ebedi kalacaksınız!” demiş.

Bak nasıl kandırıyor. Şeytana dikkat edin, nasıl cenneti sevdiğini biliyor Hazret-i Adem’in, o sevgi tarafından nasıl kandırıyor. Onlar da cennette ebedi kalacağız diye tamah ettiler; söz dinlemediler. O tamahtan, o hırstan dolayı, ebediyyen o mülkte kalacağız diye hırs, tamah ettiklerinden, aksine cennetten çıkarıldılar.

Demek ki, tamah iyi bir huy değil, hırs iyi bir huy değil... Demek ki, söz dinlememek iyi bir huy değil diye çok dersler çıkar. İsyan etmişti, söz dinlememiş oldu, ağladı, tevbe etti. Neticede Allah-u Teàlâ Hazretleri onu affetti, üstelik peygamber eyledi

Hazret-i Adem AS'ı...

İblis de söz dinlemedi... Allah-u Teàlâ Hazretleri Hazret-i Adem'i yaratınca, meleklerin hepsine emreyledi:

"—Secde edin!"

Melekler Hazret-i Adem'e secde ettiler. (*İllâ iblîs*) Ancak İblis aleyhilla'neh, Şeytan secde etmedi.

"—Niye secde etmedin?" diye soruldu.

Dedi ki:

أَنَا خَيْرٌ مِنْهُ ، خَلَقْتَنِي مِنْ نَارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ (ص:٧٦)

(*Ene hayrun minhu, halaktenî min nârin ve halaktehû min tîn.*) "Ben ondan daha hayırlıyım! Sen beni ateşten yarattın, onu topraktan yarattın." (Sad: 38/76)

Bak mantığa! Yâhu, neden yaratıldığını bir tarafa bırak, kim yarattı seni? Allah! O söylüyor secde et diye. Ötesi var mı?

"—Hayır, sen beni ateşten yarattın, o topraktan yaratıldı, ben ondan üstünüm!" dedi, secde etmedi.

Kibirden, kendini beğenmişlikten, kendini üstün görmekten, tard olundu huzur-u ilahiden diye böyle anlatılır.

Tabii bunların arkasında, bunlar Kur'an-ı Kerim'deki ayetlerin kelimelerinin bize verdiği imkânlarla söylediğimiz şeyler. Çok esrarlı işler bunlar. Yâni, basit hadiseler değil, kim bilir nice nice izahları olan hadiseler. Neyse...

Bunlar nereden açıldı, bunların hepsi Hazret-i Adem'in ağlaması meselesinden açıldı. O cennetten çıkınca çok ağladı, çok üzüldü, çok gözyaşı döktü. Bunun üzerine Allah-u Teàlâ Hazretleri onu affetti. Neler söylemiş de affolmuş bakalım? O da önemli...

Allah-u Teàlâ Hazretleri buyurmuş ki, bakalım şu sözler size bir şey hatırlatacak mı?

لما كثر بكائه أوحى الله تعالى إليه وأمره أن يقوله:

(*Lemmâ kesüre bükâihî*) Bunu izah kısmından okuyorum, metnin izah kısmından okuyorum. Bakalım sabahleyin bizim camimize gelenlere bir şey hatırlatacak mı bu kelimeler? (*Lemma kesüre bükâîhî*) "Hazret-i Adem'in ağlayıp, gözyaşı dökmesi, böyle seller götürmesi ortalığı, çok ağlaması çoğalınca, (*evha'llàhu teàlâ ileyhi*) Allah ona vahyetti. (*Ve emerehû en yekùleh*) Şöyle demesini emretti:

لا إله إلا أنت سبحانك اللهم وبحمدك ، عملت سوءا وظلمت نفسي ،

فاغفر لي ، إنك أنت خير الغافرين .

(*Lâ ilâhe illâ ente sübhàneke ve bi-hamdik, amiltü sûen ve zalemtü nefsî, fağfirlî, inneke ente hayru'l-gàfirîn.*)

Hatırladınız mı? Bu bizim sabahleyin okuduğumuz dua mecmuasında olan bir dua. Bunu dedi, sonra arkasından yine emir buyurdu Allah-u Teàlâ Hazretleri:

لا إله إلا أنت سبحانك اللهم وبحمدك ، عملت سوءا وظلمت نفسي ،

فارحمني ، إنك أنت أرحم الراحمين .

(*Lâ ilâhe illâ ente subhàneke ve bi-hamdik, amiltü sûen ve zalemtü nefsî, fe'rhamnî, inneke ente erhamü'r-rahimîn.*)

Bunu da dedi. Sonra:

لا إله إلا أنت سبحانك اللهم وبحمدك ، عملت سوءا وظلمت نفسي ،

فتب علي ، إنك أنت التواب الرحيم .

(*Lâ ilâhe illâ ente subhàneke ve bi-hamdik, amiltü sûen ve*

zalemtü nefsî, fetüb aleyye, inneke ente't-tevvâbü'r-rahîm) dedi dedi...

Bu güzel kelimeleri söyleye söyleye, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin affına mazhar oldu.

Mânâlarını söyleyiverelim. Şöyle yalvarmış Atamız Hazret-i Adem AS, o suçunun affı için:

(*Lâ ilâhe illâ ente*) "Ya Rabbi, senden başka ilâh yok, sen varsın, sensin bizim Rabbimiz. (*Sübhàneke*) Seni her türlü noksandan tenzih ederiz, sen her türlü kemalât ile muttasılsın, her şeyin hoştur, güzeldir, tamdır; (*ve bi-hamdik*) seni överiz, sana hamd u sena ederiz. (*Amiltü sûen*) Kusur işledim, kabahat işletim, (*ve zalemtü nefsî*) nefsime zulmettim, günah işlemek suretiyle nefsime zulmettim. Çünkü ben günah işleyince sen azaplandıracaksın, ben o zaman nefsime zulmetmiş oluyorum. Nefsime zulmettim, (*fağfirlî*) beni mağfiret eyle, (*inneke ente hayru'l-gàfirîn*) sen bağışlayanların en güzelisin. En hayırlısısın. Affet beni!" diye bu sözlerle dua etti.

Niye söylüyoruz? "Ey, günahkârlar, siz de duanın adabını öğrenin!" diye. Sonra ikinci de ne dedi:

(*Lâ ilâhe illâ ente sübhàneke*) "Ya Rabbi, senden başka ilah yok, seni tesbih, tenzih ederiz, sana hamd ü sena ederiz, ben kabahat işledim, nefsime zulmettim, (*fe'rhamni*) bana merhamet et, bana rahmet eyle; (*inneke ente erhamu'r-rahimîn*) çünkü sen merhametlilerin en merhametlisisin. Sen beni azap etsen azaplandırırsın, hak ettim; ama merhamet et ya Rabbi, sen merhamet edicilerin en merhametlisisin!"

Üçüncü cümlesi ne:

(*Lâ ilâhe illâ ente subhàneke*) "Senden başka ya Rabbi, ilah yok, seni tesbih, tenzih ederim. Her türlü noksandan mukaddes ve münezzehsin, sana hamd ü sena ederim. (*Amiltü sûen ve zalemtü nefsî*) Ben kabahat işledim, itiraf ediyorum, nefsime zulmettim. (*Fetüb aleyye*) Benim sana tevbemi kabul eyle, sen de bana teveccüh eyle; (*inneke ente't-tevvâbü'r-rahîm*) sen günahkârlar

sana yalvardığı zaman, onların tevbesini kabul edicisin. Rahmet sahibisin, merhamet sahibisin!" diye, bu mânâyı ifade ediyor bu sözler.

İşte bu gibi sözlerle Âdem Atamız hatasını ikrar etti, suçunu itiraf etti, boyun büktü, yalvardı; Allah-u Teàlâ Hazretleri affeyledi.

f. Alimler ve Şehidler

Bir hadis-i şerif daha okuyarak, sözümüzü tamamlıyoruz. Abdullah ibn-i Amr ibnü'l-Âs RA'dan İbnü'n-Neccâr rivâyet etmiş. Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:[30]

لَوْ وُزِنَ مِدَادُ الْعُلَمَاءِ وَدَمُ الشُّهَدَاءِ ، لَرَجَّحَ مِدَادُ الْعُلَمَاءِ عَلٰى دَمِ الشُّهَدَاءِ (ابن الجوزي وابن النجار عن ابن عمرو)

RE. 359/6 (*Lev vüzine midâdü'l-ulemâi ve demü'ş-şühedâi, leracceha midâdü'l-ulemâi alâ demi'ş-şühedâ'.*) "Eğer alimlerin mürekkepleri ile, şehidlerin kanları tartılsalardı; alimlerin mürekkepleri, şehidlerin kanlarını bastırır, daha ağır gelirdi terazide."

Bu ne demektir? Alimin mürekkebi daha kıymetli demektir şehidin kanından. Birisi canını veriyor, kanını akıtıyor, canını veriyor. Can... İnsanın en kıymetli varlığı, o elden gidiyor; ama ötekisi de ilim... İlim de bir candır. Cahilin sen canı mı var sanıyorsun? İlim de bir başka çeşit candır. Ölü gönüller ilimle dirilir.

Ha, buradaki ilim nedir? Satranç ilmi mi? Şu ilim mi, bu ilim mi? Burada bahsedilen ilim, kulu Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne götüren ilimdir. Kulu Allah'a kavuşturan, Allah'ın

---

[30] İbnü'l-Cevzî, *İlelü'l-Mütenâhiyye*, c.I, s.80, no:84; Abdullah ibn-i Amr ibnü'l-As RA'dan.

Câmiü'l-Ehàdîs, c.XVIII, s.169, no:19136.

ma’rifetullahına, muhabbetullahına vâsıl eden ilimdir. İlm-i hakikattır, ilm-i ledündür, ilm-i dindir, ilm-i irfandır, irfan ilmidir. İşte o ilim çok kıymetlidir.

Neden? Şehid o ilim sayesinde şehidliğin kıymetini bilir de, ondan şehadet şerbetini içer. Zengin o ilim sayesinde cömertliğin kıymetini bilir de, hayr u hasenat yapar. Hükümdar o ilim sayesinde adaletin kadr u kıymetini bilir de, adaletle hükmeder. Tüccar o ilim sayesinde dürüstlüğün kadr u kıymetini, helâl lokmanın kadr u kıymetini bilir de, dürüst ticaret yapar. Merhamet eder müşterisine, merhametle muamele yapar da ondan... Yâni nizam-ı alem ilim iledir.

İlim olmazsa hiç bir şey olmaz. İlim olmadı mı, insanlar o zaman öküze taparlar, dünyaya taparlar...

“—Sizin taptığınız benim ayağımın altında!” demiş, döğmeye kalkmışlar Muhiddîn ibn-i Arabî’yi.

Sonra birisi akıl etmiş, kazmış; bir küp para çıkmış. Çoğu paraya tapıyor ya... Paranın kıymeti olmadığını, daha başka şeylerin, kıymetli şeylerin, kıymetsiz şeylerin ölçüsü nedir? İlimdir...

Onun için, Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemizi o güzel, o hakiki ilme, o ma’rifetullaha erdirsin... Cehaletten cümlemizi halâs eylesin... Zulümattan nuruna kavuştursun...

Fâtiha-i şerîfe mea’l-besmele!

20. 02. 1983 - İskenderpaşa Camii

04. ALLAH'IN RAHMETİ VE GAZABI

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.
Rabbi'şrahlî sadrî, ve yessir lî emrî, va'hlül ukdeten min lisânî, yefkahû kavlî...
El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ hayrı halkıhî muhammedin ve alâ âlihî, ve sahbihî, ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...
Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân, feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ, ve külle muhdesetin bid'ah, ve külle bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sàhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi's-sahîhi'l-muttasili ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

لَوْ يَعْلَمُ الْمُؤْمِنُ مَا عِنْدَ اللهِ مِنَ الْعُقُوبَةِ مَا طَمِعَ فِي الْجَنَّةِ أَحَدٌ ،

وَلَوْ يَعْلَمُ الْكَافِرُ مَا عِنْدَ اللهِ مِنَ الرَّحْمَةِ مَا قَنِطَ مِنَ الْجَنَّةِ أَحَدٌ

(ت . عن أبي هريرة)

RE. 359/7 (*Lev ya'lemu'l-mü'minü mâ inda'llàhi mine'l-ukùbeti mâ tamia fi'l-cenneti ehadün. Ve lev ya'lemu'l-kâfirü mâ inda'llàhi mine'r-rahmeti mâ kanita mine'l-cenneti ehadün*)
Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Çok aziz ve muhterem müslüman kardeşlerim!
Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun.
Peygamber Efendimiz SAS Hazretleri'nin mübarek hadislerinden bir miktarını hocamız Gümüşhaneli Ahmed Ziyâüddin Efendi Hazretleri'nin cem' ve telif eylemiş olduğu *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli hadis mecmuasından okumaya devam edeceğiz.

Hadîs-i şerîflerin okunmasına ve izahına geçmezden önce, evvelen ve hâsseten efendimiz Muhammed-i Mustafâ SAS Hazretleri'nin rûh-u pâki için ve onun cümle âl, ashab ve etbâlarının ruhları için ve hâsseten sâdât ve meşâyih-i turuk-u aliyyemizin; Ebû Bekr-i Sıddîk ve Aliy-yi Murtezâ'dan RA, müteselsilen üstadımız Muhammed Zâhid-i Bursevî'ye kadar güzerân eylemiş olan cümle sâdât ve meşâyih-i turûk-u aliyyemiz için ve hulefâsının ve muhiblerinin, müritlerinin ruhları için;

Eserin müellifi Gümüşhaneli Hocamız'ın ruhu için, Hocamız Mehmed Zâhid-i Bursevî'nin ruhu için; ve sâir evliyâ ve enbiyâullahın; sâlih, velî, mahbub kulların ruhları için; ve hâsseten uzaktan yakından bu hadîs-i şerîfleri dinlemek üzere şu camiye toplanmış olan siz kardeşlerimizin de âhirete göçmüş olan bütün yakınlarının ve sevdiklerinin ruhlarının şâd olması için; biz hayatta olan mü'minlerin Cenâb-ı Mevlâmız'ın rızasına uygun ömür sürüp, huzuruna sevdiği, razı olduğu kullar olarak varmamıza bahane, vesile olsun diye bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerîf okuyup öyle başlayalım!

…………………………..

a. Korku ve Ümit

Ebû Hüreyre RA'ın bize rivayet eylediğine göre, Tirmizî'nin te'lif ettiği kitaptan bize geldiğine göre, Peygamber Efendimiz Allah'tan korkmak ve Allah'ın lütfuna ümit beslemek mevzuunda şu hadîs-i şerîfi îrad buyurmuş:[31]

لَوْ يَعْلَمُ الْمُؤْمِنُ مَا عِنْدَ اللهِ مِنَ الْعُقُوبَةِ مَا طَمِعَ فِي الْجَنَّةِ أَحَدٌ ،

وَلَوْ يَعْلَمُ الْكَافِرُ مَا عِنْدَ اللهِ مِنَ الرَّحْمَةِ مَا قَنِطَ مِنَ الْجَنَّةِ أَحَدٌ

[31] Müslim, *Sahih*, c.XIII, s.315, no:4948; Tirmizi, *Sünen*, c.XI, s.451, no:3465; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.334, no:8396; İbn-i Hibban, *Sahih*, c.II, s.56, no:345; Taberani, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.157, no:2879; Ebu Ya'la, *Müsned*, c.XI, s.392, no:6507; Bezzar, *Müsned*, c.II, s.427, no:8331; Deylemi, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.349, no:5056; Ebu Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.III, s.139, no:5867; *Camiü'l-Ehadis*, c.XVIII, s.175, no:19148.

(ت . عن أبي هريرة)

RE. 359/7 (*Lev ya'lemü'l-mü'minü*) "Eğer mü'min bileydi, (*mâ inda'llàhi mine'l-ukùbeti*) Allah nezdinde, Allah-u Teàlâ katında, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin huzurunda, yanında olan cezaları, ne gibi cezalar olacağını bileydi; (*mâ tamia fi'l-cenneti ehadün*) cennete hiç kimse ümit besleyemezdi. 'Ben de belki cennete girerim!' diye kimse ümit edemezdi. Cezalarının çokluğunu, azametini, büyüklüğünü, dehşetini, şiddetini düşünür de;

"—Eyvah! Bu kadar suça bu kadar ceza varken nasıl cennete girebiliriz?" diye herkes cennete girmekten ümidini keserdi.

Buna mukabil, (*Ve lev ya'lemü'l-kâfirü mâ inda'llàhi mine'r-rahmeti*) "Kâfir de Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin huzurunda, katında, nezdinde olan rahmet cinsinden ne gibi lütuflar, mükâfatlar olduğunu bileydi; (*mâ kanita mine'l-cenneti ehadün*) cennetten hiçbir kâfir ümidini kesmezdi. 'Ola ki Allah beni de affeder, ben de girebilirim. Bu kadar geniş rahmeti, bu kadar geniş lütfu keremi varken herhalde ben de girerim.' diye ümit kesemezdi, ümit bağlardı."

Bu hadîs-i şerîften anlaşılan şudur ki, mü'min;

"—Ben nasıl olsa mü'minim, Allah beni cennete sokmayacak da kimi sokar." gibi bir laubali düşünce içine düşmeyecek. Allah-u Teàlâ Hazretlerinin rahmeti de var, ikabı da, azabı da, cezası da var. Kâfir de;

"—Ben artık ömrümü mahvettim, ben bir kere mahvolmuşum, hayatım mahvolmuş bir kere, batmışım, bir daha ben düzelmem. Allah beni affetmez yaptığım suçlardan, günahlardan dolayı, bir daha ben artık katiyen cennete giremem." diye bir ümitsizlik, yeis haline düşmeyecek.

Allah-u Teàlâ Hazretleri ola ki afv u mağfiret eder. Yeter ki anlasın hatasını, suçu kabahatini idrak etsin, boyun büküp edebini, terbiyesini takınsın.

Bu iki kanatlı, dengeli hadîs-i şerîften anladığımıza göre; bir insan mü'minliğine güvenip de burnunu havaya kaldırmayacak; suçuna bakıp boynunu büküp de dağıtmayacak işini, perişan

olmayacak.

“—Ben yine bir çalışayım, ola ki Allah affeder.” diye o ümit içinde olacak. İyi yolda giden kul da korku içinde olacak. İyi yolda giden kula korku yaraşır çünkü korkmazsa…

“—Yahu sabah namazını, öğleyi, ikindiyi kıldım, bir de bitmiyormuş gibi bir de akşamı kıldım, bir de yatsıyı kıldım, eh şöyle de yaptım, bugün elli lira da para verdim fukaraya…” filan.

Yaptığı amelleri gördü mü insan:

“—Sen hesap mı yapıyorsun kulum? Gel bakalım hesaba.” der Allah-u Teàlâ Hazretleri, o da hesap yapmaya başlar. O hesabın altından kalkılmaz ki...

“—Ver bakalım gözün karşılığını, ver bakalım şu İslâm nimetinin mukabilini. Ver bakalım şu nimeti, ver bakalım bu nimeti...” derse hangi nimetini para ile alabiliriz?

El-hamdü lillâh…

وَإِنْ تَعُدُّوا نِعْمَةَ اللّٰهِ لاَ تُحْصُوهَا ، إِنَّ اللّٰهَ لَغَفُورٌ رَحِيمٌ (النحل:١٨)

(*Ve in teuddû ni'meta'llàhi lâ tühsùhâ, inna'llàhe legafûrun rahîm.*) “Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin nimetlerini saymaya çalışsanız, bitiremezsiniz, mümkün değil.” (Nahl, 16/18)

Başlasan Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin benim üzerimde ne nimetleri var diye; bir, iki, üç, dört, beş... Saymaya gücün yetmez. Sayamazsın, bitiremezsin.”

Elin tutması bir nimet değil mi? Çolak olsaydın, ne olacaktı? Gözün görmesi bir nimet değil mi? Kör olsaydın, ne olacaktı? Kulağın duyması bir nimet değil mi? Sağır olsaydın, ne yapacaktın?

Avrupaları, Amerikaları dolaşırdın. Bir orada doktor varmış, tedavi edelim deselerdi, tâ oraya kadar giderdi insan;

“—Ah, şu gözüme bir kavuşsam. Şu dünya gözüyle şu dünyayı bir görsem, hiç görmedim, acaba nasıl? Renk diyorlar, kırmızı diyorlar, mavi diyorlar. Şu gözümden perde bir kalksa da, bir görme ihtimalim varmış, şu dünyayı bir görsem, şu bana şefkatli seslenen anam kimmiş, babam kimmiş, yüzüne bir baksam bir şu perde kalksa.” diye insan parası varsa her şeyi verir. Ödenmez yani.

Ana babanın hakkı ödenmez deniyor. Allah-u Teàlâ Hazretlerini düşünün… Bize hayat vermiş, sayısız nimetler… Her an nimeti devam ediyor. Nimeti kesilse biz ayakta duramayız ki.

Şu lamba nasıl yanıyor? Bu lamba devamlı cereyan geldiği için yanıyor.

Cereyan kesilse ne olur? Lamba orada durur ama yanmaz.

Bir an kesilse ne olur? O anda söner, ondan sonra yine gelirse yine gelir.

İşte Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin bize lütfu, nimeti öyle devam ediyor. Bir an kesiliverse Allah'ın nimeti biz ayakta duramayız ki. Ayakta durmamız bir nimet, kalbimizin atması bir nimet, aklımızın çalışması bir nimet, her şeyi bir nimet. Şu vücudun içinde milyonlarca küçük küçük varlıklar var, hepsi bir araya gelmiş, hepsi vazifesini biliyor, çalışıyor, harıl harıl, tıkır tıkır çalışıyor da biz, biz olarak ayakta dolaşıyoruz.

Kaslar çalışmazsa, kemikler çalışmazsa, kalp çalışmazsa, beyin çalışmazsa, her hangi bir uzuv çalışmadığı zaman mahvoluruz. Hepsi çalışıyor. Bu insan nasıl oluyor da üç adım yürüyor, hayret eder insan.

Bahâeddin Nakşibend Hazretleri'ne;

"—Bana keramet göster!" demiş birisi de, üç adım yürümüş, sonra dönmüş.

"—Efendim, hani keramet göstereceksiniz?"

"—Gösterdim ya… Üç adım yürüdüm, daha ne istiyorsun?"

Keramet ikram demek, yani Allah'ın büyük ikramı; yürüyebiliyoruz, bir şey yapabiliyoruz.

Keramet velîden değil ki. Keramet kimden? Allah'tan, her şey Allah'tan. Her şey Allah'ın bir lütfu olarak veriliyor.

Bizim yaptığımız şeyler ise incir çekirdeğini doldurmaz. Bizim hayır olarak yaptığımız şeyleri ölçsek, biçsek bir şey değil ki; gayet azdır. İnsanoğlu gözünde büyütürse, o zaman Allah o kulu sevmez.

"—Bak şu terbiyesize, şu kadar verdim de o da benim verdiğimden bir zerresini götürmüş, öteki fakire birazını vermiş de bir de bana karşı böbürleniyor. Hepsini ben verdim zaten,

benim malım, mülk benim, bir kısmını öbür tarafa verdim diye bana çalım satmaya kalkıyor.” der.

Onun için birazcık kendisine ibadet etmek nimeti bulaşmış, nasip olmuş mü’min, sakın ha haline gururlanma, kendini bir haldeyim sanma! Çok âciz bir zerreyiz. Sineğin kıymeti olmadığı gibi bizim de bir kıymetimiz yok.

Bizim kıymetimiz imanımızda ve edebimizde; aczimizi idrakte, Allah’ın kulluğunu bilmemizde, iyi kulluk etmemizde, şükrünü edâ etmemizde. Yoksa biz cabbarlanırsak, çalımlanırsak, burnumuzu kaldırırsak, göğsümüzü kabartırsak, kollarımızı açarsak, şişirirsek o zaman Allah-u Teàlâ Hazretleri cezaya uğratır.

Onun için ibadetine mağrur olmayacak mü’min. İmanına mağrur olmayacak. Ayeti kerimede buyruluyor ki:

يَمُنُّونَ عَلَيْكَ أَنْ أَسْلَمُوا ، قُل لاَّ تَمُنُّوا عَلَيَّ إِسْلاَمَكُم ، بَلِ اللَّهُ يَمُنُّ عَلَيْكُمْ أَنْ هَدَاكُمْ لِلإِيمَانِ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ (الحجرات:١٧)

(*Yemünnûne aleyke en eslemû*) Müslüman olmalarını bir lütufta bulunmuş gibi sana hatırlatıyorlar. (*Kul lâ temünnû aleyye islâmeküm*) De ki: Müslümanlığınızı benim başıma kakmayın! (*Beli’llâhü yemünnü aleyküm en hedâküm li’l-îmâni in küntüm sàdıkîn*) Eğer doğru kimselerseniz bilesiniz ki, sizi imana erdirdiği için asıl Allah size lütufta bulunmuştur. ‘Ey kulum, ben seni kâfirken imana sokmadım mı? O büyük bir nimet değil mi?’ diye o minnet etsin.” (Hucurat, 49/17)

Onun minnet etmeye hakkı var. Kulun Allah’a, “Ben müslümanım yâ Rabbi!” diye minnet etmesi, terbiyesizliğin terbiyesizliğinin terbiyesizliği olur.

Onun için, kul edebini takınacak, tevazuunu bilecek, Allah’a boyun bükecek, edeple hareket edecek. Edep dediğimiz şey var; terbiye, boyun büküklüğü, haddini bilmek, güzel huy ile olur.

Bu hadis-i şeriften ve daha başka hadislerden, âyetlerden anladığımıza göre, kul korku ile ümidi dengeli olarak kendisinde

toplayacak, (*beyne'l-havfi ve'r-recâ*) korku ile ümit arasında olacak. Hem korkacak, hem ümit besleyecek.

Bir taraftan;

"—Ola ki Mevlâ bana da lütfeder, yüzüm kara, elim boş ama bana da lütfetmesi melhuzdur, rahmeti çok." diye düşünecek.

Bir taraftan da;

"—Ola ki Mevlâ benim bildiğim, bilmediğim, idrak ettiğim, etmediğim bir şeyden dolayı beni azaplandırır. Bak, eski ümmetlerden nice azaplandırmış, nice cezalandırdığı kimseler olmuş. Biraz fırsat vermiş, mühlet vermiş; ansızın yakalamış, cezayı başlarına geçirivermiş. Kimisini yerin dibine geçirmiş, kimisini rüzgârla helâk etmiş, kimisini zelzeleyle helâk etmiş." diye korku ile ümidi dengeli bir şekilde içinde cem edecek.

Ümitsizliğe düşmek de bir felâkettir. Adama diyorsun:

"—Gel, ıslah ol, tevbe et, bırak şu içkiyi, kumarı..."

"—Kardeşim, ben zaten mahvolmuşum. Ben artık düzelmem." diyor, bir içki kaldırıyor kafasına, bir daha içiyor.

Allah affeder. Öyle şey yapma, senin günahından çok büyük Allah'ın rahmeti. Affedebilir. Ümitsizliğe düşüp de yine kâfirlikte kalma.

Şeytan herkesi bir başka çeşit aldatıyor. Mü'mini ibadetine mağrur edip aldatıyor, Allah'ın rahmetinden uzaklaştırıyor; kâfiri, yaptığı kusurları gözünde büyütüp rahmetinden ümit kestirmek ve rahmetinin kapısını çalmaya yanaşmamakla aldatıyor. Maksat aldatmak değil mi, hepsini bir çeşit aldatıyor. Onun için bir İranlı şair demiş ki... Mevlânâ değil, Mevlânâ'dan evvel yaşamış birisi [Ebû Saîd-i Ebü'l-Hayr] söylemiştir:

بازآ بازآ، هر آنچه هستی بازآ!

گر کافر و گبر و بت‌پرستی بازآ!

این درگه ما درگه نومیدی نیست؛

صد بار اگر توبه شکستی بازآ!

Bâz â bâz â, her ançi hestî bâz â!
Ger kâfir ü gebr u putperestî bâz â!
İn dergeh-i mâ dergeh-i nevmîdî nist;
Sad bâr eger tevbe şikestî bâz â!

Vaz geç, geri gel; ne olursan ol dön, geri gel!
Kâfir de olsan, ateşperest de olsan, *putperest de olsan* dön, bu hak yola gel!
Bu bizim dergâhımız ümitsizlik dergâhı değildir;
Yüz defa tevbeni bozmuş olsan bile dön, yine gel!

"Eğer kâfir de olsan, putperest de olsan, gâvur da olsan, ateşperest de olsan, vazgeç o yolundan, dön hak yola gel. Çünkü bizim dergâhımız, yani Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin dergâhı, dergâh-ı ilâhî, ümitsizlik dergâhı değildir. Bin kere tevbeni bozsa insan yine Allah kabul eder, edebilir." diye o ümidi ifade ediyor.

Hani derler ya:

"—Mevlânâ Celaleddîn-i Rûmî'nin türbesinde var, böyle demiş Mevlânâ…"

Mevlânâ dememiş, İranlı bir başka şair demiş de Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî'nin müritlerinden birisi, o kıt'ayı görmüş, hoşuna gitmiş, yazdırmış, oraya astırmış. Bu dergâha gelsinler diye, öyle bir nükte düşünerek. Yoksa oradaki dergâhtan murat Mevlânâ dergâhı değil, aslâ… O dergâhtan murat dergâh-ı ilâhîdir.

Mevlânâ kim ki, tevbeyi bozmuş bir insanın tevbesini kabul etmek durumunda olsun. O kabul etmez bir kere. Kalkar, hışımla mezarından ona söyleyenin kafasını parçalar.

"—Olur mu? Ben Mevlâm'ın, Rabbim'in edepli bir kulu iken, sen bana niye öyle edepsizlik isnat ediyorsun? Ben yokluğu, tevazuu, haddimi bilmeyi tercih etmişken sen niye bana bunu yapıyorsun?" der.

Onun için o sözü öyle yanlış anlıyorlar. Ümit kesilmeyecek dergâh Allah'ın dergâhıdır. Şair de onu kastetmiş zaten.

Allah'tan ümit kesmeyeceğiz ama korkacağız. Korkacağız

çünkü Peygamber Efendimiz'i düşünün... Kokmanın bir misalini vereyim.

Kim Peygamber Efendimiz?

Kur'ân-ı Kerîm'de Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin methettiği bir peygamber. *Raûfu'r-rahîm* diye methettiği, *Sirâc-ı münîr* diye övdüğü, âlemlere rahmet olarak gönderdiğini bildirdiği, huluk-i azîm üzere olduğunu, güzel ahlâk sahibi olduğunu bildirdiği, kendisine itaati bizim boynumuza vacip, gerekli kıldığı bir zât-ı celîl… Bize numûne-i imtisâl olarak gönderdiğini bildirdiği bir peygamber… Âyetlerle hep bunlar. Hepsini sıralayabiliriz âyetlerin. Bu kadar kat'î…

Ne oldu?

Abdullah İbn Ümmi Mektûm geldi, iki gözü âmâ bir kimse, Rasûlüllah'a bir şey sormak istiyor. Ama Rasûlüllah'ın yanında da hatırlı, itibarlı, mevki makam sahibi, zengin kimseler var. Peygamber Efendimiz onlara bir şey anlatıyor, o da soruyor arada... Peygamber Efendimiz ötekilere İslâm'ı tebliğ edip de onları hak yola çekmeye yine gayretle bir şeyler söylüyor, yine o da bir şey soruyor. İki defa böyle olunca, Peygamber Efendimiz Abdullah ibn-i Ümm-ü Mektûm RA'a yüzünü buruşturdu. Hemen Abese Sûresi nâzil oldu:

عَبَسَ وَتَوَلّٰى . أَنْ جَاءَهُ الْأَعْمٰى . وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّهُ يَزَّكّٰى . أَوْ يَذَّكَّرُ فَتَنْفَعَهُ الذِّكْرٰى (عبس:١-٦)

(*Abese ve tevellâ. En câehü'l-a'mâ. Ve mâ yüdrîke le'allehû yezzekkâ. Ev yezzekkeru fetenfe'ahu'z-zikrâ.*) [Âmânın kendisine gelmesinden ötürü (Peygamber), yüzünü ekşitti ve geri döndü. Belki o temizlenecek yahut öğüt alacak da o öğüt ona fayda verecek.] (Abese, 80/1-4)

أَمَّا مَنِ اسْتَغْنٰى . فَأَنْتَ لَهُ تَصَدّٰى . وَمَا عَلَيْكَ أَلَّا يَزَّكّٰى . وَ أَمَّا

مَنْ جَاءَكَ يَسْعَىٰ . وَهُوَ يَخْشَىٰ . فَأَنتَ عَنْهُ تَلَهَّىٰ (عبس:٥-١٠)

(Emmâ meni's-tağnâ. Feente lehû tesaddâ. Ve mâ aleyke ellâ yezzekkâ. Ve emmâ men câeke yes'â. Ve hüvi yehşâ. feente anhü telehhâ.)

[Kendini (sana) muhtaç görmeyene gelince, sen ona yöneliyorsun! Halbuki onun temizlenip arınmasından sen sorumlu değilsin. Fakat koşarak sana gelen ve (Allah'tan) korkarak gelenle sen ilgilenmiyorsun.] (Abese, 80/5-10)

Yâni, "Ey Rasûlüm, sakın öyle yüz buruşturma. O ötekiler değil, bunda hayır var. Bunun gönlü temiz, bu kendini pak etmeye, içini temizlemeye, imana kavuşmaya gelen has, hâlis... Ötekisinin kibrinden İslâm'a geleceği yok." diye azar gibi yani, terbiye babından o âyet-i kerîme indi. Bu kadar incedir.

Onun için, Peygamber Efendimiz bir hadîs-i şerîfinde buyurmuş ki:[32]

شَيَّبَتْنِي سُورَةُ هُودٍ (ابن مردويه عن أنس)

(*Şeyyebetnî sûretü hûd*) "Beni Hûd Suresi ihtiyarlattı, saçımı sakalımı ağarttı." diyor.

Neden ihtiyarlamış? Ne var o sûrenin içinde?

فَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ (هود:١١٢)

---

[32] Tirmizî, *Sünen*, c.XI, s.106, no:3219; Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.374, no:3314; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.I, s.102, no:107; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.19, no:92; Hz. Ebû Bekir RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VI, s.148, no:5804; Sehl ibn-i Saad RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XVII, s.286, no:790; Ukbe ibn-i Âmir RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXII, s.123, no:318; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.184, no:880; Ebû Cuhayfe RA'dan.

Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.481, no:774; Huzeyfetü'bnü'l-Yemân RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.573, no:2586-2592; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXV, s.140, no:27760; c.XIII, s.423, no:13448, 13449.

(*Festakim kemâ ümirte*) "Nasıl emrolunduysan öylece dosdoğru ol, müstakîm ol!" (Hûd, 11/112) diye emretmiş Allah.

"—Ay ben nasıl dosdoğru olacağım…" diye Rasûlüllah SAS gayret gösterirken, titizlenirken, dikkat ederken saçı sakalı ağarmış.

"—İhtiyarlattı beni, saçıma sakalıma ak düşürdü." diyor.

Bu kadar da Allah'tan korku içinde…

Allah'ın Rasûl-ü Edîbi Peygamber Efendimiz, yani alemlere rahmet olarak gönderilmiş bir peygamber. Biz kim oluyoruz?

O Rasûl-ü Edîb, Allah'ın seçkin kulu, bir hata yapınca böyle âyet nâzil oluveriyor, biz kim oluyoruz?

Hatırlı anamız babamız var da ondan bize bir ayrım, muamele mi yapılacak? Mevkiimiz, makamımız bir şey mi ki oradan bir şey mi olacak? Mevki makam nedir yani? Neyimize güveniyoruz da bu kadar günah ederiz de hiç telaşlanmayız? Niye bizim saçımız, sakalımız ağarmadı?

Bizim ak, pak olmamız lazım. Rasûlüllah SAS Efendimiz'in saçına sakalına o âyetlerin heybetinden ak düşmüşse, bizim baştan aşağıya kireç gibi olmamız lazım! Tepeden tırnağa bizim kara bir yerimiz kalmaması lazım, korkmasını bilsek.

Onun için, ey müslümanlar, amelinize güvenmeyin, işin sonu nasıl gelecek diye bakalım! Allah cümlemize hüsn-i hâtime nasib etsin…

"—Filanca büyük hoca…"

Sonu ne olacak, bilmiyoruz ki.

"—Filanca büyük alim…"

Acep kalbi nasıl, bilmiyoruz ki.

"—Filanca büyük âbid…"

Acaba devam ettirebilecek mi ömrünün sonuna kadar?

Her şey meçhul, Allah'ın rahmetine sığınırız, boynumuzu bükeriz;

"—Aman yâ Rabbi, eğer bir güzel haldeysem, beni bu halde dâim tut, beni bu güzel halden aşağıya düşürme."

Bir kötü haldeysek;

"—Yâ Rabbi, kötü haldeyim, şu nefsimi yenemedim, şu şeytana yine uydum, yine aldandım, yine hata ettim, yine hata ettim yâ

Rabbi, sen benim elimden tutmazsan benim halim nice olur?” diye yalvaracağız, başka bir şey yok.

Bizim elimizden gelen bir tek şey var: Dua etmek. Başka hiçbir şey yok, yapacağımız o… Türkçesi yalvarmak, yakarmak”.

b. Kendini Beğenmenin Kötülüğü

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[33]

لَوْلاَ أَنَّ الْمُؤْمِنَ يُعْجَبُ بِعَمَلِهِ لَعُصِمَ مِنَ الذَّنْبِ حَتَّى لاَ يُهِمَّ بِهِ ،

ولٰكِنَّ الذَّنْبَ خَيْرٌ لَهُ مِنَ الْعُجْبِ (الديلمي عن أبي هريرة)

RE. 359/8 (*Levlâ enne’l-mü’mine yu’cebu bi-amelihî leusıme mine’z-zenbi hattâ lâ yühimme bihî, ve lâkinne’z-zenbe hayrun lehû mine’l-ucbi*)

Bak bu demin okuduğumuz hadîs-i şerîfin arkasından hadîs-i şerîf de mâna itibariyle hemen tamamlamakta… Deylemî’nin Müsnedü’l-Firdevs’inden, Ebû Hüreyre RA’ın nakledip bize bildirdiğine göre, Peygamber Efendimiz şöyle buyurmuşlar:

(*Lev lâ enne’l-mü’mine yu’cibu bi amelihî veya yü’cebu bi-amelihi*) “Eğer yaptığı ibadete, güzel amele, amel-i sâlihe, kul mağrur olup da ucba, kibre, kendini beğenmişliğe düşmemiş olsaydı…”

“—Namaz kıldım, bu Ramazan’da itikâfa girdim, kırk gün halvet çektim ben, haberin var mı senin? Kırk gün ben yirmi bir tane üzümle, bir bardak çay ile ibadet etmişim, sen beni ne sanıyorsun? Ne tesbihler çekmişim ben, kaç defa binlerce tesbihi çevirmişim...” filan meselâ…

“Öyle ameline mağrur olma durumu eğer olmasaydı insanoğlunda, (*leusıme mine’z-zenbi hattâ lâ yühimme bihî*) Allah onu korurdu da hiç günah edesi hali olmazdı, günaha heves

---

[33] Deylemi, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.III, s.355, no:5069; Ebu Hüreyre RA’dan. *Kenzü’l-Ummal*, c.III, s.514, no:7673; *Camiü’l-Ehadis*, c.XVIII, s.193, no:19191.

etmezdi, meyletmezdi, korurdu Allah."

Ama korumuyor, günaha düşürüyor kulu. Neden?

(*Ve lâkinne'z-zenbe hayrun lehû min'l-ucbi*) "Çünkü günah, kendini beğenmişlikten, ucubdan daha ehven. Kendini beğenmişlik daha kötü! Daha kötü, daha fena, daha tehlikeli."

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin şamarına daha çok mâruz kalır insan o durumda. Kendini beğenmiş oldu mu, bir tokat yer, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin sillesi iner; perişan olur, darmadağın olur.

Günahı Allah neden veriyor insana, insan neden günah işliyor?

"—Yâ Rabbi, yine yapmak istemiyordum, yine yapıverdim şu hatayı."

Boynu bükülüyor, itirazı kalmıyor:

"—Yâ Rabbi eğer sen beni azaplandırsan, reva bana."

Kadere imanı teşekkül ediyor içinde, güzel duygular teşekkül ediyor.

Bir kör amca ile karşılaştık;

"—Niye gözün kör oldu?" dedim.

Anlattı.

"—Bu bana revadır. Sus, çok memnunum!" diyor.

Bir gözü kör olmuş da "Çok memnunum!" diyor.

"—Çok memnunum ki Allah-u Teàlâ Hazretleri bana bildiriyor ki; 'Ey kulum, bak göz nimeti ne kadar büyük bir nimet, eğer iyi kulluk etmezsen öteki gözünü de alırım, görürsün o zaman.' diye bu bana ibret. Çok iyi, çok memnunum, çok mesrurum." diyor.

Allah Allah… Allah'ın ne kulları var.

Neden oluyor?

Böyle biz günah işlemesek, bu duygulara gelmeyiz ki... Boynumuzu büküyoruz, diyoruz ki;

"—Yâ Rabbi, sen beni cehenneme atsan, cehennem kütüğü olarak çatır çatır yaksan, reva mı? Reva… Sen zulüm mü ettin? Hâşâ, sümme hâşâ… Sen nimet ihsan ettin, sen izzet ikram eyledin, sen lütfeyledin; ben âsî oldum, revadır bana!" diyoruz, boynumuzu büküyoruz.

Hiç kıpırdayacak halimiz kalmıyor. O zaman edepli bir kul olarak, tamam, makbul oluyoruz.



Ama şöyle göğsünü gerip de insan, ceketini şey yapıp, yeleğine elini sokup, altın kösteğini gösterip, koca göbeğini gerip:

"—Ben hacca da gitmişim, ilkokul da yaptırdım, ortaokul da yaptırdım, bir de hastane yaptırdım…" filan derse, o zaman kendini beğenmiş oluyor.

Sakın hastane filan yaptıran varsa içinizde alınmasın, ben hadisi izah etmek için söylüyorum. Böyle deyip kendini beğendiği zaman daha fena oluyor, sevmiyor Allah.

Bundan çıkacak ders şudur ki: Tevazuumuzu takınalım, haddimizi bilelim, ucba düşmeyelim. Ucub, insanın kendini beğenmesi, kendinde bir şey var sanması, amelini makbul sayması.

Bilmiyoruz ki… Bir sürü günahlarımız var…

Var mı? Var, biliyorum. Amellerim kabul oldu mu, olmadı mı; onu bilmiyorum. Günahlarımı biliyorum, ettim. Ama yaptığım ameller kabul oldu mu, olmadı mı; onu bilmiyorum çünkü bazen ameller kabul olmuyor.

Namaz kılıyorsun sen.
"—Kıldın mı namazı?"
"—Kıldım."
"—Ya kabul olmadıysa?
"—İkindiyi kıldın mı?"
"—Kıldım."
E Allah kabul ederse…

Ya kabul etmediyse? Zaten kabul olmaması için bir yığın sebep. Abdesti doğru düzgün almaz. Yüznumaraya girer, arkasından çıkar hemen abdest alır. Yahu bozuldu yine yürürken. Bozuldu, farkında değilsin; ıslandı, bozuldu, abdestin kaçtı. O abdestim var diye geliyor camiye. Olmaz!

Çok çeşitli incelikleri var işin. İnsanın çok dikkat etmesi lazım, mütevâzı olması, haddini bilmesi lazım. Tevazuu seviyor Allah.

Hz. Âdem AS bir hata etti. İblis aleyhillâne o da bir hata etti. Birisi hatasını bildi, tevbe etti, istiğfar etti, ağladı. Hz. Âdem Atamızın ağlamasını toplasak, cümle cihan halkının Hz. Âdem'den bugüne kadar ağlamasını bir tarafa toplasak, o daha baskın gelirdi, diyor; hadîs-i şerîf geçti geçen hafta. Çok ağladı, ağladı, gözyaşı… Gözyaşı affettiriyor işte.

Biz de öyle terbiyemizi takınalım da inşaallah Allah'ın edepli, arif, zarif kulları olalım.

c. Yöneticilere Sövmeyin!

Abdullah ibn-i Amr ibnü'l-Âs RA'ın Peygamber Efendimiz'den rivayet ettiği ve Deylemî'nin *Müsnedü'l-Firdevs*'te naklettiği bir hadîs-i şerîf. Bu hadîs-i şerîf müslümanların başına geçmiş olan komutanlarla ilgili olan bir hadîs-i şerîftir. Diyor ki hadîs-i şerifte:[34]

لَوْلاَ أَنَّكُمْ تَسُبُّونَ أُمَرَاءَكُمْ ، لأَرْسَلَ اللهُ عَلَيْهِمْ نَارًا فَأَهْلَكَتْهُمْ ، إِنَّمَا

[34] Deylemi, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.355, no:5072; Abdullah ibn-i Amr ibnü'l-As RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.VI, s.63, no:14851; *Camiü'l-Ehadis*, c.XVIII, s.202, no: 19214.

يَدْفَعُ اللهُ بِسَبِّكُمْ إِيَّاهُمْ (الديلمى عن ابن عمرو)

RE. 359/9 (*Lev lâ ennekûm tesubbûne ümerâeküm, leersele'llàhu aleyhim nâran feehlekethüm, innemâ yedfeu'llàhu bi-sebbiküm iyyâhüm.*)

"Eğer siz emîrlerinize..." Emir deyince, ferman elinde olan başkan, yukarıda bulunan kimse, her rütbe, her cins olabilir. İlle askerî bir silsile-i merâtib anlaşılmaz. Meselâ, bir kasabanın belediye başkanı, bir şehrin hâkimi de emîrdir. Eskiden bu kadar taksimat yokmuş. Diyor ki:

(*Lev lâ ennekûm tesubbûne ümerâeküm*) "Eğer siz emîrlerinize, başkanlarınıza, sözünü dinlemek durumunda bulunduğunuz, âmir durumunda olan kimselere sövmeyeydiniz..."

Demek ki zulmediyor, halk da kızıyor:

"—Allah kahretsin, Allah belâsını versin, defolsun, yıkılsın, boynu devrilsin, boynu altında kalsın..."

Hani çeşit çeşit laflar söyler ya insan, buna benzer şeyler. Sebbetmek, sövmek demek. Sövmenin böyle çeşitleri, kötü sözler.

"Eğer böyle söylemeyeydiniz, (*leersele'llàhu aleyhim nâran*) Allah onlara ateş gönderirdi; (*feehlekethüm*) o ateş onları helâk ederdi." Zulmetmiş, haksızlık... Ötekiler sabredip sussaydı, ateş gelir onları yakardı. (*İnnemâ yedfeu'llàhu*) "Allah def ediyor, o ateşi onlara göndermiyor; (*bi-sebbiküm iyyâhüm*) sizin onlara sövmenizden dolayı."

Çünkü siz sövünce;

"—Hah, sen söverek bir iş mi yapacaksın, haydi ne iş varsa gör..."

O zaman onlara şey yapmıyor, def ediyor onların başına gelecek o cezayı.

Bu hadîs-i şerîften bilmiyorum ne gibi dersler çıkar? Burada Hocamız ne kadar güzel söylemiş, oradan okuyacağım. Hocamız bu kitabı yazmış, hadisleri toplamış, Gümüşhaneli Hocaefendi rahmetullahi aleyh, bir de izahı var, izahı da kocaman, böyle ciltler halinde izah etmiş, oradan okuyorum, diyor ki:

(*Fesebbehüm lâ yecîzü*) "Demek ki onlara sövmek caiz değil; sövmeyeceksiniz. (*Bel yedurru bi'l-bilâdi ve'l-ibâd*) Sövmek hem beldeye zarar verir, hem kullara zarar verir."

Kötü şeyden iyi bir şey olmuyor, yani sövmekten bir şey hâsıl olmuyor. Beldeye de, kullara da zarar verir.

(*Ve in câru*) "Cevr u cefâ edici, zalim kimseler olsalar bile, sövdüğün zaman kullara da, beldeye de zarar gelir." Terbiyeni takınacaksın, sövmeyeceksin!

(*Li-enne mansıbehüm yüsânü ani's-sebbi*) "Çünkü makamları sövmekten mahfuz." Allah mahfuz kılmış. Madem müslümanların emîri, makam önemli. O makam sövme makamı değil, ona sövmek olmuyor. Çünkü onların nasb olundukları o mevkiler, makamlar sövmekten mahfuz tutulmuştur.

O idarî makam, o şahıslar gelir gider, şahıslar fâni. Çok yaşasa seksen, doksan yıl yaşıyor, gidiyor. Makam önemli. Sen makama sövmeye alışırsan, nizam kalmaz âlemde. Bak İslâm ne kadar güzel! Şimdi idareciler bu hadisleri bilseler, hemen sağa sola yazarlar, hoşlarına gider.

(*Ve'l-imtihân*) "Mevkileri, makamları sövmekten mahfuz tutulmuştur ve bu imtihandır. (*Beli'l-vâcibu ed-duâu bi'l-ıslâhi*) Öyle sövmek yerine, yapılması gereken onların ıslah olmasına dua etmektir."

"—Yâ Rabbi bu mevkie, makama çıktı bu adamcağız… Mevki, makam sarhoşluk verir insana, kolay değil, sen bunu ıslah eyle yâ Rabbi, doğru yola getir! Kolay değil, ben çıksam belki ben de şaşırırım. Altında arabalar, hizmetçiler, paralar, pullar, izzet, ikram, itibar..."

Biz üniversitede hocayız, hocalık bile şaşırtıyor insanı. Talebe geliyor, hocam diyor, hürmet göre göre insan bozuluyor. Tevazuunu koruyabilmek kolay bir şey değil.

Onların ıslahına dua edeceğiz:

"—Yâ Rabbi, ıslah eyle, yazık, bu hem dünyasını mahvediyor böyle yapınca, hem de âhireti gidecek. Zulmettiği için âhirette hesabı sorulacak. Aman bu kardeşimizi koru yâ Rabbi, zulmettirme, adaletiyle şöhret bulsun."

Eski ümmetlerden Sâsânîlerin hükümdarı *Enûşirvan* veya *Nûşirevân* derler, adaletiyle tanınmış bir kimseymiş. Asırlar

geçtiği halde adaletli diye anılıyor.

Meşhur Abbasi halifesi Hârunü'r-Reşîd oturuyormuş. Yanında Peygamber SAS Hazretleri'nin bir hadisini okumuşlar. Şöyle diyormuş hadis-i şerifte:

ان الامير العادل ، والعلم العامل ، لا تأ كل الأرض لحومهما .

(*İnne'l-emîre'l-âdile, ve'l-àlime'l-àmile, lâ te'külü'l-ardu lühûmehümâ*) "Adaletli emîr, yani hükümdar, idareci, başkan, âmir ile, ilmi ile âmil olan alim kimsenin etlerini toprak yiyemez."

Gömüldüğü zaman toprak onun etini çürütmez, kokuşturmaz, o öyle dipdiri çürümeden kalır vücudu. Hani bazılarının kabirleri açılıyor da, "Olduğu gibi duruyor, kefeni bile çürümemiş!" deniliyor ya, salah ifadesi bu.

Ne diyor hadîs-i şerîfte? Bir: Adaletli hükümdar, adaletli başkan, adaletli âmir. İki: İlmi ile âmil olan bilgin.

Halka talkın verip de kendisi salkımı yutmuyor, söylediğini kendisi de tutuyor. İlmiyle âmil, bilgisine göre yaşıyor; vakur, dürüst, tok sözlü, sevimli, yumuşak huylu, merhametli; gaddar değil.

"—Tamam, ilmiyle alim belli. Acaba bu adaletle hükmeden kimsenin etini de toprak yemezmiş, doğru mu, yanlış mı, ne yapalım?" demişler.

O zaman Nûşirevân'ın kabri duruyormuş. Şimdi bilmiyorum duruyor mu, nerededir? "Açalım kabrini!" demişler, nasıl olsa gayrimüslim, İslâm'dan önce yaşamış bir kimse… Yoksa kabir açmak doğru değil İslâm'da. Açmışlar meraktan, "Hadîs-i şerîf 'Adaletli hükümdarın etini toprak yemez!' diyor, bakalım bu adam adaletli mi, değil mi?" diye açmışlar, bakmışlar, Nûşirevân'ın naaşı, cesedi olduğu gibi duruyor kabrin içinde...

Neyse, baş tarafa dönüyoruz. Demek ki dua edeceğiz:

"—Yâ Rabbi, sen bunları ıslah eyle! Yâ Rabbi, sen bunlara hakkı göster! Yâ Rabbi, sen bunları doğru yola ilet, doğruya uydur, adaletle hareket etsinler…"

Hem dünyada insanların sevgisini kazanırlar, hem âhirette sevap kazanırlar. Çünkü bir âmir hayra sebep oldu mu, hayrı

yapan herkesin yaptığı hayırlar kadar ecir onun defterine yazılır.

Bir kaide koyuyor ortaya:

“—Şu şöyle olacak.”

Herkes öyle yapıyor. Hayırlı, sevap bir şey… İnsanlar onu yaptıkları müddetçe, o adamcağız onu emretti diye defterine boyna sevap yazılır. Kendisinin işlemediği sevaplar bile yazılıyor, başkasının yaptığından... Onun için, dua edeceğiz, bir.

(*Ve şükrü li-salâhiyetihim*) Eğer doğru yolda iseler idareciler, o zaman da:

“—Yâ Rabbi, çok şükür. El-hamdü lillâh. Bak filanca memleketin başında bir herif var, Allah… Bir ceza, zehir zemberek bir şey, asıyor, kesiyor, hapislere atıyor, kadınlar mazlum, çocuklar perişan... El-hamdü lillâh, bizim memleketimiz güllük gülistanlık, başımıza Allah bir iyi insan vermiş.” filan diye iyi ise, salah sahibi ise, şükredeceksin. Kötü ise ıslahına dua edeceksin.

Terbiye buymuş. Bu kitap bundan seksen sene önce yazılmış bir kitap; böyle imiş müslümanlığın terbiyesi.

(*Ve rüşdihim*) “Hem sâlih kimseler olmasına dua edeceğiz, hem de doğruca gitmelerine şükredeceğiz.” Sonra?

(*Ve sabru li-cebrihim ve ta’addîhim*) “Hücumlarına, cevr ü cefâlarına da sabredecek.”

Ne kadar içtimaî terbiye var İslâm’da bak! Ne kadar sağlam bünye… Ne kadar güzel! İsyan, darp, vurma, kırma, kan dökme, can yakma filan tarzında olmuyor da dua edeceksin, iyi haldeyse şükredeceksin, kusurlarına da sabredeceksin, cevr ü cefâlarına da sabr u tahammül edeceksin diye Hocamız yazmış, ben de Arapça metni okuyarak size söyledim.

d. Yöneticileri Kötülemeyin!

Hz. Âişe Vâlidemiz’den yine rivayet olunmuş ki:[35]

---

[35] *Kenzü’l-Ummal*, c.VI, s.6, no:14588; *Camiü’l-Ehadis*, c.XVI, s.188, no:16556.

لاَ تَشْغَلُوا قُلُوبَكُمْ بِسَبِّ المُلُوكِ ، ولَكِنْ تَقَرَّبوا إِلَى الله تَعَالى بِالدُّعَاءِ لَهُمْ ، يُعَطِّفِ الله قُلُوبَهُمْ عَلَيْكُمْ (ابن النجار عن عائشة)

(*Lâ teşgalû kulûbeküm bi-sebbi'l-mülûki*) "Kalplerinizi, gönüllerinizi hükümdarlara sövmekle meşgul etmeyin! (*Ve lâkin takarrabû ila'llàhi teàlâ*) Aksine Allah'a yaklaşın! (*Bi'd-duài lehüm*) "Onlara dua etmek suretiyle Allah'a yakın olun!" Bak, onlara dua edildi mi, yakın oluyor insan…

(*Yuattıfi'llàhu kulûbeküm aleyküm*) "Allah onların kalplerini size karşı muhabbetle doldurur, öyle hareket ederseniz. (*Fe'stakîmû*) Siz doğru yolda olun, (*ye'stakîmû*) onlar da doğru yolda olurlar. (*Kemâ tekûnû yüvellâ aleyküm*) Siz nasıl iseniz, öyle kimseler sizi idare eder. Lâyık olduğunuz idare ile idare olunursunuz."

كما تدين تدان

(*Kemâ tedînü tüdân*) "Sen nasıl bir şey yaparsan, ona göre bir muamele görürsün. Nasıl davrandıysan sana öyle muamele yapılır."

الجزاء من جنس العمل.

(*El-cezâu min cinsi'l-amel*) "Allah kullarına mükâfâtı, yaptıkları işin durumuna göre verir."

İnsanın karşılaştığı karşılık, yaptığına muvafıktır. Sen ne yaptıysan sen onu görüyorsun. Allah her şeyi adaletle yapıyor. diye bir edep öğreten hadîs-i şerîf geldi.

Şimdi, hatırıma bir hikâye geldi. Nizâmü'l-Mülk'ü herkes tanır, meşhur bir Abbasî veziri. Rakamlar hatırımda değil, bütçeden korkunç paralar ayırmış, ilme, medreselere tahsis etmiş. Medrese, medrese, medrese, medrese... Müderrislere, hocalara, ilim adamlarına para yardımı yapmış. Böyle çok para yardımı

yapınca… Herkesin dostu var, düşmanı var. Bir kısım düşmanlar da gitmişler, hükümdara demişler ki —hükümdar o zaman Melik Şah:

“—Efendim, senin vezirin hazineyi çarçur ediyor, devletin hazinesini, askerî masraflara tahsis edecekken medreseye tahsis ediyor, bir sürü mektep medrese yapmakla meşgul...”

“—Vay, öyle mi? Çağırın.” demiş.

Çağırmışlar. Melik Şah delikanlı, yiğit, genç bir hükümdar.. Nizâmü'l-Mülk yaşlı, saçına, sakalına ak düşmüş bir vezir. Gelmiş, hışımlı çağırıldığı için korka korka geliyor, belli olmaz ki ne gibi bir muamele ile karşılaşacağı.

“—Lala, sen benim hazinemi, ben sana emanet ettim, çarçur edermişsin, boş yerlere harcarmışsın, orduya çok sarf etmemişsin.” demiş.

Nizâmü'l-Mülk ağlamış, demiş ki:

“—Hükümdarım, ben senin bir kölenim, esir pazarına götürsen, satsan, üç dört altın ederim; çünkü tarlada çalışamam. Gücüm kuvvetim azalmış, ne işe yarar bu diye, üç dört altın bir şey ederim. Seni satsak, e sen de biraz güçlü kuvvetli şeysin, bilmem şu kadar edersin.

Şimdi, senin askerlerin var, ekseriyetle çalgı çalarlar, eğlence ile meşgullerdir, içki içerler. Bunlar seni korumak istedikleri zaman, işte iki arşın boyundadır kılıçları, o mesafeden korurlar. Ok attıkları zaman kırk elli arşın öteye gider, o kadar mesafeye kadar düşmanı sokturmazlar. Menzilleri o kadardır silahlarının. Onlar o kadar koruyabilirler, bunlar sana bir şey getiremezler. Yani seni tam koruyamazlar.

Ben sana öyle bir ordu hazırlıyorum ki ey hükümdar; senin bu askerlerin yatıp uyuduğu zaman, o ordu kalkar, devri o alır, nöbeti o alır. Seccadenin başına geçer, Kur'an okur, namaz kılar, secde eder, ağlar, yalvarır, yakarır. Senin mülkün onların duası ile korunur. Yoksa sen düşmana karşı ancak işte kırk-elli arşına kadar koruyabilirsin. O dualarla korunursun…” diyor. Böyle bir güzel izah yapıyor. Ondan sonra hükümdar hak vermiş.

Ama düşünün, bu kaç asır önce olan bir şey… İlmin irfanın, hayırlı kimselerin duasının ehemmiyetini nasıl kavramış bir vezir

ve hükümdarı nasıl irşad ediyor. Demek istiyor ki;

"—Ey hükümdar, bu önemli, bu adamlar ahlâklı insanlar, ilim, irfan öğrenecekler, senin orduna da senin halkına da ahlâk öğretecekler. Ahlâkı bütün yekpare bir millet olacak senin emrin altındaki millet, yekpare bir millet olacak, kim yenebilir onu? Onlar koruyacak seni."

Hakikaten de öyle olmuştur. Büyük Selçuklu İmparatorluğu diyoruz, nereden nereye... Anadolu'dan Horasan'a, Hindistan'a kadar; Hint okyanusundan Karadeniz'e, Hazar Denizi'ne kadar. Mıntıka geniş, her taraf emirleri altına girmiş. Her tarafta medrese yapmışlar, ilim irfan gelişmiş, kuvvetlenmiş, kuvvetli bir şey olmuş. Büyük bir devlettir Selçuklular.

İşte onlar parçalanmış da miras yüzünden, İran Selçukluları, bilmem ne Selçukluları... Bizim Anadolu Selçukluları da mirastan kendilerine düşen yerde hükmetmişler. Ondan sonra iktidar değişmiş, Osmanlı olmuşlar, sonra iktidar değişmiş, bizim dedelerimiz, biz olmuşuz.

Ama nasıl olmuş? İlimle, irfanla ve ahlâkla. Bak ahlâkın önemini ne güzel anlatıyor.

"—Ben sana daha kuvvetli bir ordu hazırlıyorum hükümdar, onlar seccadelerinde dua edince sen daha iyi korunursun." diyor.

Ben düşünürüm her zaman Osmanlı nasıl başarı kazanmış, nasıl yenmiş dört bin kişi, altmış bin kişilik orduyu? Nasıl gitmişler tâ Münih'in yanına kadar? At oynatmışlar, tâ Almanya'nın içlerinde ordugâhları var bugün, nasıl gitmişler oralara kadar? Nereden geliyor bu yürek, bu bahadırlık? Nereden geliyor bu güç kuvvet?

Nüfusu çok değilmiş ki… Bilmem yakın zamanlarda Osmanlıların nüfus sayımı yapılmış, on altı milyonmuş nüfus. Biz şimdi kırk küsur milyonuz. Çok da değil.

Nereden? İlim, irfan ve ahlâktan, dinden... Öyle güzel ahlâkı var ki Avrupalı meftun, hayran;

"—O gelsin daha iyi. Ötekisi geleceğine bu gelsin." diyor.

Macarlar az mı çalışmışlar; "Osmanlılar gelsin de, Avusturyalılar gelmesinler!" diye. Açın tarih kitaplarını okuyun. Osmanlılara meyletmiş adamlar. Önce harp etmişler, sonra keşke

Osmanlılar gelse, din hürriyeti var, karışmıyorlar; ahlâk, namus var, şey var diye Osmanlıları istemişler ama Avusturyalılar bastırmış, yenmiş, biz geri çekilmek zorunda kalmışız filan... Osmanlılar ahlâkları sayesinde tutunabilmiş, yoksa sayı üstünlüğü yok.

E senin boyun posuna, işte bugün görüyorsunuz insanları, yine aynı insanlardır. İşte Almanyalılar daha boylu poslu, Alman yani. Onların da pazuları var, şeyleri var. Bizim dedelerimiz belki ufak tefekti bizim gibi, onlar da dev gibi insanlar değildi ki.

Nedir kuvvet?

Pazu kuvveti değil, başka bir kuvvet var. O kuvvet iman kuvveti… İşte biz o imanla oralara hâkim olmuşuz, iman sayesinde. Öyle bir otorite var, öyle bir ahlâk var, ihtilaf yok. Bak ne kadar güzel şeyler söylüyor şu hadîs-i şerîfte, ne kadar güzel terbiyeler veriyor, ne güzel içtimaî terbiye veriyor.

Yekpare bir millet birbirine kenetlenmiş, sabırlı, ölümden korkmayan, Allah yolunda çalışmayı seven, güzel ahlâklı, sevdirmişler. Onlar da müslüman olmuş, çoğu müslüman olmuş. Papazları bile müslüman olmuş. Dönmüş, dönmüş, ermiş, İslâm'ı sevmişler, girmişler.

Söz çok, sözü açar uzar. Evet, anlaşılıyor ki demek ki dua edeceğiz.

Bir de Osmanlıları kim kurdu? Tarih kitaplarından bir de onu söyleyeyim. Osmanlıları kim kurdu?

"—Osman Gazi geldi de Söğüt yaylalarında gezdi de, ilk önce Bursa civarında yerleşti de ondan sonra İnegöl'ü aldı, sonra Bursa'yı aldı."

Bırak onları, onlar işin neticesi.

"—Nasıl oldu bu iş?"

Osmanlıların kurucusu bence Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî'dir. O daha önce yaşamış, birkaç asır önce veyahut şu kadar sene önce… O ahlâkı koyuyor ya Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî, Hacı Bektâş-ı Velî, ötekisi berikisi… Onlar bir ahlâk koyuyorlar ortaya… Din için, iman için gayret ediyorlar. Tembel durmamışlar, çalışmışlar.

Ondan sonra güzel huy, ondan sonra kardeşlik, bağlılık,

muhabbet birbirlerine; âmirin memura sevgisi, memurun âmire bağlılığı, itaati, sapasağlam bir cemiyetimiz varmış. Rumeli Hisarı gibi, Anadolu Hisarı gibi kenetlenmiş insanlar, hepsi birbirine muhabbetli, hepsi ilim, irfan sahibi, hepsi arif, zarif kimseler.

O zaman Türkiye'de yapılan, dikilen çiçeklerin haddi hesabı yok.

Gelmiş Avrupalı Baron de Büsbek, Edirne'den elçi kafilesiyle yedi kuleden geçmiş, şubat ayında mı, kış aylarında lale, sümbül bahçeleri arasından geçmiş;

"—Bu Osmanlılara akıl ermez. Küçücük bir çiçeğe dünyanın parasını verirler, çiçek sevgisi çok muazzamdır." diyor.

Zarif, arif, kibar, duygulu, iç âlemi zengin, terbiyeli, efendi insan; ölümden korkmayan, düşmanına zulmetmeyen, düşmanını yendiği zaman arkadaş gibi elini uzatabilen insanlar.

"—Sen de asil bir kimsesin, kader belki başka türlü tecelli etseydi, belki ben sana yenilirdim, rahatına bak, üzme canını, olur böyle şeyler. Hadi git bakalım memleketine, ben senden korkmuyorum, daha çok ordu topla da yine gel!" diyen insan. Şövalyeleri göndermiş memleketine;

"—Şundan kesebildiğim kadar kestiğim kârdır." dememiş. Osmanlı bu, Osmanlılık nereden geliyor?

Dinden, imandan, ahlâktan geliyor. Netice itibariyle ahlâk. O zaman biz de şimdi ahlâklı yapalım; İnsanlara ahlâk dersleri okutalım, ahlâklı olsun.

Yahu keşke olsaydı… Baltayla insanın kafasını açsan, içine ahlâk sokulur mu?

Ölür adam. Küt diye vurdun mu kafasına, kafası ikiye ayrıldı mı, ölür insan. İçine öyle sokmakla olmaz.

Bir çiçeği sen çabuk büyüteyim dersen, kökünden çekersen büyür mü çiçek? Kopar sapından. Her şeyin bir usûlü, yöntemi, şekli şemaili var.

Nasıl olur? Sen onu imanlı yaparsın, imanlı yetiştirirsin; Allah'tan korkan bir insan olur. Onun bekçisi yanında; artık polise filan hacet kalmayacak bir şey kazandırdın sen ona. Hırsızlık edemez, nasıl etsin; âhiretten, hesaptan âgâh, haberdar insan.

"—Yarın beni Allah hesaba çekecek!" der.

Başkasının malını yer mi? Kırk sene sonra götürür, malını verir:

"—Yahu ben seni aradım aradım, bulamadım. Sen nerelerdeydin? Kırk senedir seni arıyorum, al şu parayı ya. Yanımda dura dura ter döktüm." diye götürür, parayı verir.

İman, imanlı insan, "Yaratılanı hoş gör, Yaradan'dan ötürü." der. Ötekisinin öyle ufak tefek hesabına bakmaz ki… Bak ne diyor:

"—Eğer cevr ü cefâ ediyorsa, sabret!" diyor.

Ne sağlam bünye… Şimdi bize bir başka ahlâk aşılıyorlar: İsyan, isyan, isyan... Adam Mercedes'i taşlıyor. Neden?

"—Ben fakirim, o zengin. Niye biniyor kerata?" diyor, camını kırıyor. Ama kendisi de fırsat buldu mu bir Mercedes alıyor. Madem öyle, sen alma; sen paranı hayra sarf et… Kızgınlık, hınç... Patron işçiden, işçi patrondan…

Hep ahlâk eksikliği… Bunu anlatmaya çalışıyoruz. Siz anlıyorsunuz da herkese anlatmaya çalışıyoruz ama fiilen anlamıyorlar. Dindarlık, ahlâk, iman; bilhassa âhirete iman, bilhassa kıyamet gününe, hesaba, mizana iman.

"—Terazi tartılacak da zerre kadar hayır işlemişse görecek insan, zerre kadar şer işlemişse görecek." diyen bir insan, o zaman ufak tefek şeylere aldırmaz.

"—Sen bana haksızlık ettin, eh ben Allah'tan ecrimi bekliyorum, pekâlâ." der, gider, dalaşmaz onunla.

Hayatımda çok misallerini gördüm, ben bunları nazarî olarak söylemiyorum. Allah-u Teâlâ Hazretleri Ekremü'l-ekremîn; sen şuradan bir şeyden vazgeçiyorsun Allah için, Allah öbür tarafta on mislini veriyor. Kovmuyor ki senin de Rabbin, onun da Rabbi. Mahrum bırakmıyor; mükâfatlandırıyor. Bir kapıyı kapıyor imtihan için "peki" diyorsun, öbür taraftan on tane kapı açıyor "gel kulum" diyor.

İman… İman oldu mu her taraf gül, sümbül bahçesi olur mânevî bakımdan. İnsanlar öyle olur, kibar olur; aptal olmaz. Aptal değil.

Mü'min aptal, ahmak, enayi değildir. Her şeyi bilir, senden âlâ bilir. Hatta bilmezse Allah bildirir, senin kalbinden geçenleri okur

o. Ama onun hesabı başka; o âhirette sevabı bekliyor, Allah'tan korkuyor, Allah'ın huzurunda mahcup olmaktan korkuyor, hesaba göre hareket ediyor.

Sen paldır küldür hareket ediyorsun; haram yiyorsun, zulmediyorsun, kan içiyorsun; su içmiyorsun, kan içiyorsun. Dolduruyorsun kadeh kadeh, maşrapa maşrapa, kâse kâse; kan içiyorsun.

Ne demek kan içmek? Onun bunun kanını, iliğini kurutup sırf kendi keyfine, zevkine bakıyorsun. Olmaz!

Nasıl düzelecek bu iş? İşte içine imanı yerleştireceksin.

İnsanın en kıymetli cevheri ne? Parmağına taktığı pırlanta, elmas yüzük mü, yoksa zümrüt olanı mı, yoksa yakut olanı mı?

Hayır! En kıymetli cevheri insanın şu kalbindeki Allah'a imanı. *Âmentü bi'llâh.* Sen varsın yâ Rabbi! Senin huzuruna geleceğim yâ Rabbi! En kıymetli şey bu! İnsanı insan yapan, insanı sultan yapan bu… Ama fakir olur, filozoflar ayağının tozu olamaz onun. Öyle imanlı insan, o iman ile filozoflar yanında ayağının tozu olamaz.

Allah bize o imanın kadrini, kıymetini anlamak nasib etsin…

Kaybetmişiz bir ara, hepimiz hayvanîleşmişiz, birbirimize muhabbetsiz bakıyoruz. Düşman; o bana düşman bakıyor, ben ona düşman bakıyorum. Bir punduna getirsem, bunu oturduğu yerden devirsem; bir punduna getirsem, onun yerine ben geçsem; ah bir punduna getirsem, onun arabasına ben binsem; ah bir punduna getirsem, onun oturduğu yerde ben otursam.

"—O ne yapsın?"

Ne yaparsa yapsın, ben yaşayayım.

Böyle demişiz, birbirimize karşı yumruklarımızı sıkmışız, dişlerimizi gıcırdatıyoruz. Hani nerede muhabbet? Yok.

Neden yok? İman gitti de ondan. Hesabı Allah'ın huzuruna varacağımız şekilde yapmaz olduk. Gülüyoruz şimdi.

"—İman mı? Hoca, yirminci yüzyılda yaşıyoruz, sen imandan bahsediyorsun. İnsan babasına itimat etmeyecek bu devirde, kardeşine itimat etmeyecek; gaddar olacaksın, hayat mücadelesi. Sen yemezsen başkası seni yer."

Böyle diyor, şimdi felsefe böyle.

“—Ya sen onu yiyeceksin ya o seni yiyecek; başka çaresi yok.” diyor.

“—Ha, doğru ya.”

Birkaç misallerine bakıyorsun;

“—Galiba bu doğru.” diyorsun.

“—Bunlar masalmış, din kitaplarında var, hocalar bin dört yüz yıl önceden eski şeylerden, açıyorlar, eski yazılı şeylerden, Arapçalardan okuyorlar. Nerede yirminci yüzyıl, nerede bu?” diyorlar.

Ama onların bilmediği bir şey var; biz onların yirminci yüzyılını, matematiğini, elektronik beynini, astronomisini, her şeyini biliyoruz, onlar bizim ilmimizi bilmiyorlar. Yanıldıkları nokta o. Biz onların her şeyini biliyoruz, isterseniz okutalım; karşımıza getiririz, okuturuz. Onlar bizimkini bilmiyorlar. Bizimkinin doğru olduğunu anlayamadıkları için öyle hor görmesinler garipleri. Biz iki tarafı bildikten sonra bu tarafı tercih ediyoruz, ya sen? Sen bilmeden yanlış yolu tercih ediyorsun.

Var mısın; mantık, muhakeme, şöyle yazıya dayanan bir münakaşa, delillere dayanan bir münakaşaya?

İslâm’ın önünde kimse tahammül edemez. Ne komünisti, ne kapitalisti, ne bilmem şucusu, ne bucusu… Ezer geçer İslâm. Allah te’yid etmiş, Allah-u Teàlâ Hazretleri desteklemiş; ezer geçer.

Madem İslâm böyle, hiç fırsat bırakmadan ezip geçiyor, en iyisi söylettirmemek İslâm’a. Başka çare yok, söyledi mi kazanıyor.

“—Evladımı müslüman ediyor ya!”

Kâfir öyle diyor şimdi.

“—Allah Allah, bu müslümanların işi ne acayip, geliyor benim evladımı müslüman ediyor. En iyisi müslümanları hiç konuşturmayalım. Silelim ortadan. Ya nedir bundan çektiğimiz?” diyor. Mekke müşrikleri gibi düşünüyorlar.

Düzenimiz bozulmasın diye mesela Mekkeliler;

“—Aman bizim putlarımıza dokunma.” dediler.

Puta tapılır mı ya?

“—Sana para verelim.” dediler Peygamber Efendimiz’e;

“—Para istiyorsan, zengin yapalım seni. Kızlarımızın en

güzellerinden seç, onunla evlendirelim, hükümdarımız yapalım. Yalnız, bırak, dokunma şu bizim putlarımıza.” dediler.

Peygamber Efendimiz ne diyor;

“—Bir elime ayı koysanız, kamer, mehtap; bir elime güneşi koysanız, yine bu davadan vazgeçmem!”

Hakikat bu çünkü. Hakikat, hakikat en önemli şey!

e. Allah’ın Rahmeti Geniş

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[36]

لَوْلاَ أَنَّكُمْ تُذْنِبُونَ ، لَجَاءَ اللهُ بِقَوْمٍ يُذْنِبُونَ فَيَسْتَغْفِرُونَ اللهَ ، فَيَغْفِرُ لَهُمْ

(كر. عن أنس ؛ أن أصحاب النبي صلى الله عليه وسلم ، شكوا إليه إنا نصيب من الذنوب فقال لهم... فذ كره)

RE. 359/10 (*Lev lâ enneküm tüznibûne, lecâe’llahu bi-kavmin yüznibûne feyestağfirûna’llàhe, feyağfiru lehüm.*)

Bu hadîs-i şerifte —bugün hep müjdeli hadisler geliyor, gözünüz aydın olsun— Peygamber Efendimiz buyuruyor ki... Peygamber Efendimiz neden buyurmuş bu hadisi, önce onu söyleyeyim.

(*Şekev ileyhi*) “Ashâb-ı kirâm geldiler, boyun büküp şikâyetlendiler Rasûlullah SAS hazretlerine, dediler ki:

(*İnnâ nusîbu mine’z-zenbi*) “Yâ Rasûlallah, günahlara bulaşıyoruz, günah ediyoruz.” Hatasını anlıyor, rahatsız kendi günahından, yaptığı şeyden.

“—Olmamamız lazım amma günaha saplanıyoruz yine. Günah ediyoruz ya Rasûlallah.” diye şikâyetlendiler. Ne olacak bizim bu halimiz diye telaş ediyor, âhirette hesap var ya.

---

[36] İbn-i Asakir, *Tarih-i Dimaşk*, c.VII, s.372; Enes ibn-i Malik RA’dan.
Taberani, *Dua*, c.I, s.508, no:1800; Selman-ı Farisi RA’dan.
Kenzü’l-Ummal, c.IV, s.246, no:10368; *Camiü’l-Ehadis*, c.XVIII. s.201, no:19212.



“—Aman yâ Rasûlallah, halimiz ne olacak?” diye söyleyince, bakalım ne buyurmuş Peygamber Efendimiz böyle diyen kimselere. Diyor ki:

(*Lev lâ ennekûm tüznibûne*) “Eğer siz günah işlemeseydiniz, işlemeyeydiniz, (*leceale'llàhu bi-kavmin yüznibûne feyestağfirû-na'llàhe*) Allah günah işleyen, sonra Allah'tan tevbe istiğfar isteyen kavim getirirdi. (*Feyağfiru lehüm*) Sonra onları affederdi.”

Allah Gafûru'r-rahîm olduğu için, o sıfatı da tecelli edecek. Onun için kul günah da işler. Hikmetlerini daha dün söyledik ki günahın bile bir faydası var insana.

Neden? Edepsizlikten kurtarıyor, edep dairesine getiriyor, terbiyeye sokuyor, hizaya getiriyor da ondan. Hiçbir kimse bu hadîs-i şerîflerden ters mânalar çıkartıp da hani “günaha dalıp gideyim” filan gibi bir mâna çıkartmaz inşaallah.

“—Ümitsizliğe düşmeyin, günah işlemiş olsanız da Allah affeder.” demek. Bundan çıkacak mâna budur. Günahlarınıza tevbe istiğfar edin, Allah affeder, korkmayın, bağışlanmamaktan korkmayın demek bu.

f. Azabın Kaldırılmasının Sebebi

Sonuncu hadis-i şerif, sayfanın sonunda:[37]

لَوْلاَ عِبَادٌ لِلّٰهِ رُكَّعٌ ، وَصِبْيَةٌ رُضَّعٌ ، وَبَهَائِمُ رُتَّعٌ ، لَصُبَّ عَلَيْكُمُ الْعَذَابُ صَبًّا ، ثُمَّ لَتُرَصُّونَ رَصًّا (طب . والبغوى ، ق. عد. وابن مندة عن مالك بن عبيدة الديلمى عن أبيه عن جده)

RE. 359/11 (*Lev lâ ibâdün li'llâhi rukkeun, ve sıbyetün ruddaun, ve behâimü rütteun, lesubbe aleykümü'l-azâbü sabben, sümme leturassùnne rassan.*)

Bu hadîs-i şerîf de Allah'ın niçin kullara merhamet ettiğini; gücü kudreti sonsuz iken, her şeyi yapmaya gücü yeterken, Kahhar iken, niye kahretmediğini kullarını izahı sadedinde bir hadîs-i şerîf. Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz;

(*Lev lâ ibâdün li'llâhi rukkeun*) "Eğer Allah'ın rükû edici, namaz kılıcı kulları olmayaydı." Üç sınıf sayacak, bir tanesi bu. Bunlar bunlar olmasaydı başınıza çok belâlar gelirdi diyecek, hadisin ana mânâsı bu.

(*Lev lâ ibâdün li'llâhi*) "Eğer Allah'ın kulları olmasaydı..." Nasıl kullar? (*Rukkeun*) "Rükû ediciler, Allah'ın önünde eğiliciler..." Kimsenin önünde eğilmez ama Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin huzurunda eğilir, ona ibadet eder, namaz kılar, onun varlığı, birliği, azameti karşısında haddini bilir, ona kulluk etmeye çalışır.

Başka? (*Ve sıbyetün ruddaun*) *Subye*, *sübyan* kelimesini ahalimiz bilir, çocuklar, sabîler demek. *Rudda'* süt emen çocuklar... Eğer rükû edici kullar olmasaydı, süt emen yavrular, sabîler olmasaydı... (*Ve behâimü rütteun*) Ve otlayan masum

---

[37] Taberâni, *Mu'cemü'l-Kebir*, c.XXII, s.309, no:785; Beyhaki, *Sünenü'l-Kübra*, c.III, s.345, no:6618; Dûlâbî, *el-Künâ ve'l-Esmâ*, c.I, s.407, no:232; İbn-i Kàni', *Mu'cemü's-Sahabe*, c.IV, s.232, no:1042; Heysemi, *Mecmaü'z-Zevaid*, c.X, s.391, no:17651; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s:163, no:2119; Mâlik ibn-i Ubeyde Rh.A babasından, o da dedesinden.

Camiü'l-Ehadis, c.XVIII, s.206, no:19226.

hayvancıklar olmasaydı… (*Lesubbe aleykümü'l-azâbü sabben*) "Üzerinize Allah'ın azabı yağmur gibi yağardı. (*Sümme leturassùnne rassan*) "Sonra birbirinize geçerdiniz böyle, birbirinizle ezilirdiniz, yani hurdahaş olurdunuz, birbirinize girerdiniz.."

Demek ki:

"—Ha başıma ateş yağmıyor, taş yağmıyor. Neden yağmıyor?" derseniz, sebebi bu...

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi azabından, gazabından emniyette eylesin… Bizi onlardan uzak eylesin.

Bizim herkese karşı sevgimiz var. Kimsenin ne malında gözümüz var, ne mevkiinde gözümüz var, ne makamında gözümüz var, ne koltuğunda gözümüz var. Biz herkesin iyi olmasını isteriz.

Bizim elimizdeki nimetleri almak isteyenlere de Allah bol nimetler versin. Kimseye bir kıskançlığımız, hasedimiz yok. Allah'ın hazinesi sonsuz. Ona da verir, bana da verir. Benim zaten midem şu kadar, işte o doydu mu; tamam... Bir de kışın üşümedim mi, yazın yanmadım mı, susuz kalmadım mı; yetiyor, ne olacak; gerisi zevk, sefâ...

Giyindin mi oluyor da işte İngiliz kumaşı dersen, deri ceket filan dersen oradan fark ediyor. Yoksa giyindin mi giyiniyorsun, ne olacak… İhtiyaçları insanın aslında büyüttüğümüz kadar çok değil. Geçinir insan ama işte birbirimize caka satacağız diye biraz işi yokuşa vurduruyoruz.

Allah bizleri lütfuyla keremiyle ıslah eylesin…

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele!

27. 02. 1983 - İskenderpaşa Camii

05. HACERÜ'L-ESVED

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.
El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyidi'l-evvelîne ve'l-àhirîn… Seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn… Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...
Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân! Feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llahu aleyhi ve sellem…
Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ, ve külle muhdesin bid'ah, ve külle bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr… Ve bi's-senedi'l-muttasili ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

لَوْلاَ مَا مَسَّ الحَجَرَ مِنْ أَنْجَاسِ الجَاهِلِيَّةِ مَا مَسَّهُ ذُو عَاهَةٍ إِلاَّ شُفِيَ ،
وَمَا عَلَى الأَرْضِ شَيْءٌ مِنَ الجَنَّةِ غَيْرُهُ (ق عن ابن عمرو)

RE. 360/1 (*Levlâ mâ messe'l-hacere min encâsi'l-câhiliyyeti mâ messehû zû âhetin illâ şufiye, ve mâ ale'l-ardi şey'ün mine'l-cenneti gayrühû*)
Sadaka rasûlü'llàh, fîmâ kàl, ev kemâ kàl.

Aziz ve muhterem müslüman kardeşlerim!
Allah-u Teâlâ Hazretlerinin selâmı, rahmeti, bereketi cümlenizin üzerine olsun.
Şurada Peygamber SAS Hazretleri'nin mübarek hadislerinden bir miktarını okuyup izah edeceğiz.
Peygamber SAS Hazretleri'nin ehâdis-i şerîfesinden bir kısmını, üstadımız, hocamız, Gümüşhaneli Ahmed Ziyâeddin Hazretleri'nin te'lif eylediği *Râmûzü'l-Ehàdis* isimli hadis mecmuasından okumaya devam ediyoruz.
Bu hadis-i şeriflerin okunmasına ve izahına geçmeden önce

evvelen ve hâssaten nümûne-i imtisâlimiz, rehberimiz, Peygamberimiz, Efendimiz Muhammed-i Mustafâ SAS Hazretleri'nin ruh-u pâki için ve onun âl, ashàb ve etbàının ruhları için; ve cümle sàdât ve meşâyıh-ı turûk-u aliyyemizin ervâhı için; eserin müellifi Gümüşhâneli Hocamız'ın ruhu için, hocamız Mehmed Zâhid-i Bursevî Hazretleri'nin ruhu için ve sâir enbiyâ ve mürselîn ve evliyâ ve sâlihînin ervâhı için;

Ve uzaktan ve yakından bu hadis-i şerifleri dinlemek üzere şu mescide cem olmuş olan siz kardeşlerimizin de ahirete intikàl ve irtihâl eylemiş olan bütün sevdiklerinin ve yakınlarının ruhları için, kabirlerinin pür nûr olması, ruhlarının mesrûr olması için;

Biz müslümanların da Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin rızasına uygun ömür sürüp, huzuruna sevdiği, râzı olduğu kullar olarak varmamıza vesile olması için, bir Fatiha, üç İhlâs-ı Şerif okuyalım öyle başlayalım; buyurun:

....

a. Hacerü'l-Esved Hakkında

Hadîs-i şerîflerin birincisi, Hacerü'l-Esved hakkında.

Hacerü'l-Esved, renginden dolayı esved diye sıfatlanmış. Rengi koyu renkli olduğu için esved denmiş. *Hacer* de "taş" demek. *Hacerü'l-Esved*. Ama "*Hacer-i Es'ad*" da diyenler var; yani "en mes'ud, en saîd, en uğurlu, en bahtiyar taşlardan birisi."

Bu taşı İbrâhim AS, tavafın başlangıcı olmasının nişânesi olmak üzere Beytullah'ın köşesine yerleştirmiş. Ondan sonra Beytullah'ı tavaf edecek olan hacılar, ibadet ehli, umreciler, mu'temirler ona selam edip istilâm edip ondan sonra oradan başlıyorlar. Şöyle yukarıdan baktığımız zaman, saatin ibresinin dönüşünün tersi istikamette Beytullah'ın etrafında tavafa devam ediyorlar, o ibadetlerini, vazifelerini yapıyorlar. Hacerü'l-Esved'in yanından geçerken de her seferinde ona el kaldırıp, "*Bi'smi'llâhi allàhu ekber!*" deyip onu istilâm edip ondan sonra tavafın şavtına devam ediyorlar.

Bu Hacerü'l-Esved tabii telaştan, gürültüden, sıkıntıdan, izdihamdan, kalabalıktan dolayı gidenler tarafından doğru düzgün görülememektedir.



Hacerü'l-Esved; büyücek bir tepsi gibi, bir halka gibi olan gümüşten kalın bir çerçeve içindedir. İçerisi oyuktur, o gümüş yüzük gibi olan şeyin içeriye doğru, iç kısmındadır, çıkıntı da değildir. Taş dikkatli bakıldığı zaman turuncu renkli, sarı renkli, kırmızı renkli bir damarlı renkli zemin; yapıştırıcı, birleştirici malzemenin içinde on iki kadar parçadır.

İbrahim AS onu oraya koyduğu zaman yekpâre idi. Sonradan çeşitli sebeplerle parçalanmıştır.

Abdullah ibn-i Zübeyr döneminde (683-692) çıkan bir yangında üç parçaya ayrılmış, parçaları birbirine yapıştırılarak gümüş bir mahfaza içine alınmıştır.

930 yılında Karmatîler Mekke'de katliam ve yağma yaptılar, Hacerü'l-Esved'i yerinden söküp Necid'e götürdüler. Böylece Kâbe uzun bir süre Hacerü'l-Esved'siz kaldı. Nihayet 950 yılında Fatımî Halifesi Mansûr-Billâh'ın emriyle, diğer bir rivayete göre ise Abbasî Halifesi Mutî'-Lillâh'ın 30.000 dinar fidye ödemesi üzerine *Hacerü'l-Esved* Mekke'ye getirilerek yerine yerleştirilmiş ve gümüş mahfazası tamir edilerek yenilenmiştir.

Daha sonra, Hacerülesved'i çalma veya ondan bir parça koparma yönünde birçok teşebbüs olmuşsa da bunlar engellenmiş, koparılan parçalar özenle yerine monte edilmiştir.

Bu taşa ait küçük bir parça Kanunî Sultan Süleyman döneminde bir hadım ağası tarafından İstanbul'a getirilmiş ve türbe kapısının üst tarafına konulmuştur.

Bir parçası da, Sultanahmet'de bir cami var, mâlum o meydan bittikten sonra aşağı doğru inilince, adını şu anda hatırlayamayacağım, o caminin de bir yerinde ben gittiğim zaman gösterdiler, "Bu da Hacerü'l-Esved'in bir parçasıdır." dediler. Orada da bir parçası var. Parçalandığı için demek ki o devirde parçalarının bir kısmı da buraya getirilmiş.

Bu Hacerü'l-Esved, mübarek bir taştır. Hz. Ömer onu öpmüş de demiş ki:

"—Rasûlüllah'ın öptüğünü görmeseydim öpmezdim. Sen de bir taştan ibaretsin!"

Hz. Ali Efendimiz diyor ki:

"—Yâ Ömer, öyle deme! Bu taş senin bildiğin taşlar gibi değil; bu taş fayda da verir, zarar da verir. Bu taş hep önünden geçip de kendisine istilâm edenlere, '*Bi'smi'llâhi allàhu ekber!*' deyip de tavaf edenlere kıyamet gününde şehadet edecek. Bu önemli bir taştır, lâlettayin bir taş değildir." diyor.

Onun üzerine, Hz. Ömer Hz. Ali Efendimiz'in şöyle göğsüne vurmuş:

"—Allah'ın verdiği ilim, sana mübarek olsun!" demiş.

Ne güzel insanlar! Koca muhterem insanlar, hepsi büyük, abide gibi değerli insanlar. Halife ama karşı taraftan bir hak söz söylenince ne güzel karşılıyor.

Ötekisi de bak:

"—O büyüktür. Bir laf söyledi, ben de susuvereyim." demiyor, hakkı söylüyor.

Çok edepler var, büyüklerin hayatlarını okumakta bize çok fayda var. Bakın bizim bu okuduğumuz da Rasûlüllah'ın hayatından sahnelerdir.

Hadis ne demek? Rasûlüllah Efendimiz'in ya sözüdür, ya fiilidir, ya takriridir. Rasûlüllah'ın hayatından bize pencere

açılıyor da, biz oradan onun hayatının sahnelerine bakıyoruz. Çok istifade ediyoruz.

Bir de:[38]

عِنْدَ ذِكْرِ الصَّالِحِينَ تَنْزِلُ الرَّحْمَةِ .

(*İnde zikri's-sàlihîne tenzîlü'r-rahmeh*) "Sàlih insanlar yad olunduğu, anıldığı, zikredildiği zaman Allah'ın rahmeti oraya yağar, iner."

Salih insanların, büyük kimselerin, büyük evliyâullahın, ashâb-ı kirâmın hayatını okuyun, ibretle okuyun, dikkatle okuyun; her hareketlerinde çok ibretler var.

Meselâ, Hz. Ömer. Birçok hadîs-i şerîflerden belli ki babayiğit, bahadır bir kimse, boylu poslu bir kimse, güçlü kuvvetli, pazusunu kimse alt edecek durumda değil. Kılıcı kuvvetli, yumruğu, pazusu ağır, kuvvetli bir kimse ama birisi hanımını şikâyet etmek üzere Hz. Ömer'in evine gelmiş, o da kapıdan dışarıya çıkmış, diyor ki:

"—Onlar bizim yemeklerimizi pişirirler, ihtiyaçlarımızı görürler, onları hoş gör."

Bakın, "Gücüm kuvvetim var, ben hanımı ezerim, döverim, vururum, kırarım." demiyor. Çok ibretler var. Onların hayatlarını okursak, hayatımızı nasıl geçirmemiz gerektiğine dair bilgiler alırız.

İşte bu mübarek taş hakkında neler söylesek az gelir de, bu mübarek taşın hakkında Peygamber Efendimiz şu hadîs-i şerîfi buyurmuş, diyor ki:[39]

---

[38] Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VII, s.285; Süfyan ibn-i Uyeyne Rh.A'ten. Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.III, s.249; Ahmed ibn-i Hanbel, *Zühd*, c.I, s.325; Şevkânî, *el-Fevâidü'l-Mecmûa*, c.I, s.254, no:109; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.763, no:1772.

[39] Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.75, no:9012; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.449, no:4033; Abdullah ibn-i Amr ibnü'l-As RA'Dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.216, no:34734; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.209, no:19228.

لَوْلاَ مَا مَسَّ الحَجَرَ مِنْ أَنْجَاسِ الجَاهِلِيَّةِ ، مَا مَسَّهُ ذُو عَاهَةٍ إِلاَّ شُفِيَ ،

وَمَا عَلَى الأَرْضِ شَيْءٌ مِنَ الجَنَّةِ غَيْرُهُ (ق. هب. عن ابن عمرو)

RE. 360/1 (*Levlâ mâ messe'l-hacere min encâsi'l-câhiliyyeh*) "Eğer cahiliyet devrinin necasetlerinden, pisliklerinden Hacerü'l-Esved'in üstüne temas etmiş şeyler olmasaydı..."

İslâm'dan evvel cahiliyye devri vardı. O devirde o taşın üstüne temas etmiş, yer etmiş, sürülmüş cahiliyet devri pisliklerinden, küfründen, yanlış itikatlarından, bozukluklarından bir şeyler olmasaydı; (*Mâ messehû zû àhetin*) "Âmâlık gibi, cüzzam hastalığı gibi, abras hastalığı gibi, semavî âfet olarak bir derde giriftar olan bir dertli insan, kim olursa olsun, kim ona temas etseydi; (*illâ şüfiye*) mutlaka şifa bulurdu."

Cahiliye devrinin kötü fikirleri, kötü itikadları kirletti de tesir olmuyor. Yoksa ona değse insan şifa bulurdu.

Cüzzam ne demek? O zaman tedavisi imkânsız bir hastalık. Şimdi de işte bilmem "Onu yapıyorlar, bunu yapmıyorlar mı; çok zor." diyorlar ama cüzzamlıları bir yere ayırıyorlar.

Abras hastalığında derinin üstünde bölge bölge renk değişmeleri oluyor, Sonra onlar deri kanserine çeviriyormuş. Ben doktorlara sordum. O da bir amansız hastalık… Bilhassa o sıcak memlekette güneş ışıklarının deride yaptığı tahribattan dolayı olan amansız ve öldürücü bir hastalık.

Âmâlık; gözlerin görmemeye başlaması. Bitti işte, göz bir kere bozuldu mu bir daha düzelmez.

İşte o hastalıklar bile ona temas ettiği zaman iyi olurdu ama demek ki o cahiliye devri yok mu, ah o cahiliye devrinin o kötü itikatları, kötü fikirleri… O cahiliye devri Araplarının kötü âdetleri olmasaydı, Hacerü'l-Esved'in üzerinde bu şifa olurdu.

(*Ve mâ ale'l-ardi şey'ün mine'l-cenneti gayruhû*) "Cennetten yeryüzünde bundan başka hatıra yoktur; cennetten inmiştir."



Peygamber Efendimiz'in bir hadîs-i şerîfi var ki:[40]

الْحَجَرُ الْأَسْوَدُ مِنَ الْجَنَّةِ (حم. عن أنس ؛ ن. عن ابن عباس)

(*El-hacerü'l-esvedü mine'lcenneti*) "Hacerü'l-Esved cennet-tendir." buyurmuş.

Mübarek bir taştır. İşte bunun hakkında Peygamber SAS Hazretleri böyle buyurmuş. İmam Suyûtî Hazretleri de (*İsnâdühû hasenün*) "Sahih isnadlı bir hadîs-i şeriftir." buyuruyor. İbn-i Abbas'tan rivayet edilmiştir. Abdullah ibn-i Amr ibnü'l-Âs'tan da

---

[40] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.277, no:13974; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.III, s.420, no:803; Neseî, *Sünen*, c.IX, s.390, no:2886; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.400, no:3916; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.307, no:2796; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.450, no:4034; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.IV, s.219, no:2733; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.214, no:34724; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XII, s.177.no11712.

rivayet edilmiştir diye anlatıyor.

Allah-u Teàlâ Hazretleri oraları ziyaret etmek nasib etsin… Hacerü'l-Esved'i öpmek, ona temas etmek nasib etsin…

"—Yâ Rabbi! Evet, hacca geldi, tavaf etti, beni selâmladı, benim karşımdan geçti." diye onun şefaatine mazhar olmayı cümlemize nasib eylesin...

Bir husus daha var: Hacerü'l-Esved'in başında çok çekişme oluyor. Tabii insanlar sevdikleri için, hepsi birden hücum ediyorlar. Herkes hücum edince de izdihamdan dolayı bir itişme, kakışma oluyor. İnsanlar itişmiyor ama hücum ettiği için insanların omuzları çatırdıyor.

Şahsen ben bunu; "Müslümanlara ezâ, cefâ olmasın." diye uygun görmüyorum. Uzaktan durun, hele kadınlar filan oraya hiç girmeyip uzaktan selamlarsa, böyle işaret etmek de gitmiş, elini sürmüş gibi olur. Ezâ, cefâ vermemek bakımından...

Fakat Abdullah ibn-i Ömer RA hacda; "Mutlaka öpeceğim!" demiş; bir girmiş, burnu kanamış. Çıkmış abdestini tazelemiş, tekrar gelmiş; yine girmiş, yine burnu kanamış. Tekrar çıkmış, abdest almış; tekrar girmiş. Buradan anlaşılıyor ki öyle yapana da herhalde bir ruhsat tarafı var.

Demek âşık ki onun öneminden dolayı; "Rasûlüllah öyle yaptı." diye o gayretle yapmak istiyor. Hz. Ömer'in oğlu, ashâb-ı kirâmın fakihlerinden. O da öyle yapmış. Okudum, hayret ettim. "İlla o mübarek taşı öpeceğim." diye, aşkından, şevkinden burnu tekrar tekrar kanamış da, tekrar tekrar dışarıdan abdest almış, yine girmiş. O da öyle. İctihad farkı, kanaat farkı. O da öyle düşünmüş.

Allah-u Teàlâ Hazretleri iyi niyetle yapılan her harekete ecir verir; kanaatler farklı olsa bile, mühim olan iyi niyet...

b. İctihadlar Farklı Olabilir

"—Efendim, filanca arkadaş horul horul uyuyor."

Belki "Geceleyin kalkayım." diye şimdi uyuyor. O zaman şimdiki uykusu iyi bir şey.

"—Filanca arkadaş uyumuyor."

Eh, işte "Uyku uyumayayım da tesbih çekeyim, sevap kazanayım." diye düşünüyor.

O da güzel! Hepsinin niyetine göre Allah ola ki ecir, sevap verir.

Ashâb-ı kirâmın olsun, ondan sonra gelen müslümanların olsun, yaptıkları hareketlerde iyi insanların aleyhinde dili dedikoduya hiç bulaştırmamak lazım.

“—İyi insansa onun kanaati odur, içtihadı o tarzda tecellî etmiş, düşünmüş, taşınmış, aklı onun daha uygun olduğu kanaatine varmış, onun için öyle yapmış.” diye hepsini hoş görmek lazım!

“—Efendim, filanca sahabe filanca sahabenin üstüne hücum etmiş, harp etmişler, darb etmişler.”

Karışma sen! Onların zamanında olsaydın durumun daha zor olurdu, illa bir tanesinin yanında olacaktın. İşte çok şükür, kaç asır sonra gelmişsin. Allah senin elini kanlarına bulaştırmamış, dilini ne bulaştırırsın? Çok dikkat etmek lazım.

Onun için bizim ulemamız kitaplarında yazmışlardır ki ashâb-ı kirâmın arasındaki bazı münâzaalar, çekişmeler ictihat farkındandır. Yoksa birisini kötüleyip tepeleyip ötekisinin tarafını tutmak uygun değildir, ictihadı o tarzdadır. İnsan düşünür taşınır, düşünürse bazı inceliklerini bulur. İyi niyetle düşünmeli. İnsan iyi niyetle düşünürse, bazı kötü şeylerin iyi olduğunu anlar. Bir misalle anlatayım.

Bir zât İmâm-ı Âzam Efendimiz’in şöhretini duymuş, onu merak etmiş. “Kûfe’de bir fakih var, bir alim var ama emsalsiz bir alim.” demişler. İmâm-ı Âzam, en büyük imam, çok kıymetli bir alim. Eşyasını satmış savmış, çıkınını yanına almış, çarığını ayağına geçirmiş, Horasan’dan kalkmış Kûfe’ye gelmiş.

Neden?

“—Şu zât-ı muhteremi tanıyayım, bu zât-ı muhteremin hizmetine gireyim, onun yanında hizmet ederken ömrüm geçsin, vefatım bunun yanında olsun, vefat edince bu muhterem zât cenaze namazımı kıldırsın da âhirete böyle bir ağzı dualı, makbul bir insanın kıldırdığı namazla, duayla geçmiş olayım.” diye düşünmüş.

O devirde o niyetle Horasan’dan kalkmış, İran’ı geçmiş.

Hicretten ne kadar sonra? Peygamber Efendimiz’den bir buçuk



asır sonra, yüz elli yıl kadar bir zaman geçmiş. Kûfe'ye gelmiş.

Kûfe neresi? Kûfe, Bağdat civarında bir kasaba, şehir. O zaman yeni kurulmuş, Araplar oraya bir kasaba kurmuşlar, tesis etmişler, yerleşmişler; bir şehir olmuş. O zamanki şehirler de şimdi bizimkiler gibi uçsuz bucaksız değildir; etrafında suru vardır, beş-on evden ibarettir. Tahminen bizim şimdiki köyler gibidir.

Neyse Kûfe'ye gelmiş, çarşısına gitmiş, bir dükkâna girmiş, bir adama sormuş:

"—Burada İmâm-ı Âzam Ebû Hanîfe, Numan ibn-i Sâbit denen bir zât varmış, şöhretini duydum, geldim. Nerededir, nasıl bulurum?" deyince, adam demiş ki;

"—Bak işte, şu karşıdan geleni görüyor musun; o adam."

Bir de bakmış ki muntazam bir cübbe, bembeyaz güzel bir sarık, tertemiz bir kılık kıyafet. Horasan'dan gelen; "Eyvah" demiş. "Galiba bu ehl-i dünya, süslü, temiz giyiniyor. Benim nazarımda şöyle bir aba giyecekti sırtına, boynu bükük bir ihtiyar olacaktı, hırpâni kılıklı olacaktı, dünyaya meyletmeyen bir insan olması lazımdı. Bu, süslü muntazam giyinmiş. Giyimine kuşamına

dikkat eden bir insan. Eyvah, hata mı ettik acaba?" diye düşünmüş.

Şöyle uzaktan takip ederken İmâm-ı Âzam Hazretleri çarşıda yürümüş, bir manav dükkânının önüne gelmiş. Manav dükkânı önünde sekiz-on tane üzüm küfesi varmış. Üzümlere bakmış, bu da uzaktan ona bakıyor. İmâm-ı Âzam Hazretleri üzümlerden bir almış, bir daha almış, bir daha almış. Her küfeden beşer onar üzüm atıştırmış.

Bu uzaktan demiş ki:

"—Bu nasıl imam, bu nasıl fakih, bu nasıl takvâ ehli insan ki içeriye girinceye kadar üzümle karnını doyurdu. Çeşni, hadi bir baksa neyse ne. Oradan oradan kaç tane aldı. Üzümle neredeyse karnını doyurdu. Bu benim tahmin ettiğim gibi bir insan değil demek ki; öyle olsaydı harama, helâle dikkat ederdi."

Neyse o öyle düşünüp dururken, İmâm-ı Âzam Hazretleri, kapıdan yine çıkmış karşı sokağın içine girmiş. O da yürümüş, sokağa kadar gelmiş, "Nereye gidiyor?" diye bakmış. Bakmış, İmâm-ı Âzam orada köşede bir kadınla senli benli konuşuyor.

"—Vay, bu adam köşe başında kadınlarla da konuşuyor." demiş. Bir de gülüşmüşler; "Bak bir de kadına güldü." demiş. "Ben en iyisi bu adamla hiç tanışmadan dosdoğru tekrar Horasan'a döneyim, bu benim umduğum adam değil." demiş.

Tam dönüp gideceği sırada İmâm-ı Âzam Hazretleri arkasından adıyla seslenmiş ona:

"—Ey filanca, dur!" demiş. Yanına gitmiş.

Şimdi bir kere ismini nereden bildi; deyince bir afalladı. Daha hiçbir şey yapmadan demiş ki;

"—O manav dükkânı benim dükkânım. O üzümler benim bağlarımın üzümü. Ben adamlarıma çok sıkı tembih ettim, aman koruk koparmayın, olmamış üzüm koparmayın, ticaretime gölge düşürmeyin, haram katmayın, aman olgun üzüm olsun. Acaba dediklerimi yaptılar mı, diye üzümleri kontrol ettim. O kadar çok yiyişim kendi üzümümü, adamlarımı kontrol etmek içindi. Ticaretime haram karışmasın diyeydi."

İş şimdi düzeldi mi? Elbette, düzeldi. İnsan kendi üzümünden yer, adamlarını da araştırır.

"—O sokağın içinde konuştuğum kadın, benim kendi hanımım.

İnsan kendi hanımıyla konuşur. Ona dedim ki; 'Akşama hazırlık yap, uzak bir diyardan, Horasan'dan bize bir misafir gelecek, ona yemek hazırla.' dedim."

Adam tabii kıpkırmızı olmuş.

"—Sonra" demiş, "Şu üstümdeki kıyafetlere gelince, süslü, temiz kıyafet, kıymetli elbiseler, sarıklar... Rasûlüllah SAS Hazretleri buyurdu ki:[41]

إِنَّ اللهَ تَعَالَى جَمِيلٌ ، يُحِبُّ الْجَمَالَ ، وَ يُحِبُّ إِذَا أَنْعَمَ عَلَى عَبْدِهِ نِعْمَةً أَنْ يَرَى أَثَرَهَا عَلَيْهِ (هناد عن يحيى بن جعدة)

RE. 87/11 (*İnna'llàhe teàlâ cemîlün*) "Hiç şüphe yok ki yüce Allah güzeldir, (*yühibbü'l-cemâl*) güzelliği de sever. (*Ve yuhibbü izâ en'ama alâ abdihî ni'meten, en yerâ eserehâ aleyhi*) Ve bir kuluna vermiş olduğu, bahşetmiş olduğu, ihsan etmiş olduğu nimetinin eserinin kulun üzerinde görülmesini de sever."

Allah sana ne verdi? İlim verdi. Konuş bakalım, dinlesinler, ilminden istifade etsinler.

Ne verdi? Para verdi. Dağıt bakalım, görelim parayı... Fakir misin, zengin misin belli değil; dağıt da, şu fukarâ-ı müslimîn istifade etsin. Namını yürütecek hayr u hasenât, sana sadaka-i câriye olacak çeşme yaptır, köprü yaptır, han yaptır, hamam yaptır. Zenginsen, zenginliğin görünsün.

"—Ben de zenginim. Allah bana zenginlik verdi." demiş.

İmâm-ı Âzam Hazretleri zengindi, varlıklı insandı, ticaretle iştigal ederdi. Talebelere kendisi para verirdi.

"—Evlâdım sen nereye gidiyorsun?"

"—İşe gidiyorum."

"—Ne kadar para alıyorsun?"

---

[41] Hünnâd, *Zühd*, c.II, s.421, no:826; Yahyâ ibn-i Ca'de Rh.A'ten.

Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.163, no:6201; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.143, no:1067; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.951, no:17191; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.224, no:688; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VIII, s.13, no:6778.

"—Şu kadar."

"—Al sana benden daha fazla para; gel, ilim öğren!"

Talebeye kendisi para verirdi, oturturdu, ilim öğretirdi. Meclisinde böyle nice kıymetli insanlar, o meşhur imamlar, arkasından yetişen kimselerin bir kısmı böyle yetişmiştir.

"—Evladım sen kimsin?"

"—Filancanın oğluyum, kuyumcunun yanında çalışıyorum."

"—Ne kadar alıyorsun?"

"—Şu kadar."

"—Bırak onu, gel benim dersime, ben sana daha fazla para veririm." derdi, öyle yetiştirirdi.

Bir mesele konuşulduğu zaman hepsine sorardı. "Şöyle bir mesele var, bu hususta senin görüşün nedir?" derdi, müzâkere ederlerdi.

İmam-ı Âzam Hazretleri mantık, muhakeme bakımından emsalsiz bir insandı. Hukuk bilgisi bakımından, zihninin müstakimliği bakımından emsalsiz bir insandı.

"—Allah bana zenginlik verdi; işte bu zenginliğin eseri üzerimde görülsün." diye yapıyor.

Ben zengin gibi giyineceğim ki fukara beni bilecek, gelecek, isteyecek. Fakir gibi giyinirsem fukara bana acır, para vermeye kalkar.

İstanbul'da geçen haftalar anlattım. Ankara'da bir kasabaya gittim, bir kasaba değil de kenar mahalleye gittim. Eskiden Ankara'ya yakın köymüş. Namaz kıldık. "Konuş." dediler; bildiğimiz birkaç âyetten, hadisten cemaate söyledik, dışarıya çıktık.

Cemaat;

"—Nasılsınız, iyi misiniz, hoş geldiniz, burada ne arıyorsunuz, kimsiniz?" diye soruyor.

Biz de onlara sorduk.

Baktım bir adamcağızın yakası yamalı, elbisesi yamalı, üstü başı, ayağındaki meshi filan eski; baktım fukaracık. Müslüman adam; camiye geliyor, giyimi kuşamı da çok hırpâni. Cebimden şöyle bir miktar para çıkardım, vereyim, dedim.

Adam:

“—Olmaz, ben zenginim yahu, benim malım var, mülküm var, ticarethanem var. İstemem, almam.” dedi.

E peki zenginsen zengin gibi giyin! Bak, ben sana para vermeye kalktım.

Biz Hicaz’da giyinip Harem-i Şerîf’e gidiyorduk, fukara dosdoğru yanımıza geliyordu, el açıyordu. Herhalde giyimimizden bizi bir şeye benzetiyor, zengin sanıyor, dosdoğru yıldırım gibi bizim önümüze geliyor, bizden bir şey istiyor. Veyahut sabah namazından sonra oturuyorduk, yanımıza geliyor çöküyor. Kıyafetimizden herhalde, “Temiz giyinelim!” filan diye elbisemizi yıkıyoruz, bembeyaz gidiyoruz, ondan.

İmâm-ı Âzam Hazretleri de demiş ki; “Allah, verdiği nimetin eserini kulunun üzerinde görmek ister de ondan böyle giyiniyorum.”

Şimdi bu niyet de düzeldi mi? Bu da düzeldi. “Sen, içime bak.” demiş.

İçine bakmış, mütevazı. Dış görünüş itibariyle adam onun yanına yanaşmayacaktı da memleketine geri dönecekti ama izah edince iş düzeldi. Onun gibi işte. Ameller niyetlere göredir.

Bu sözü nereden açmıştık, hatırlatalım: Ashâb-ı kirâm arasındaki muamelelerden.

“—Hz. Âişe Validemiz, Hz. Ali Efendimiz’le şöyle olmuş, Aşere-i Mübeşşere’den filanca ile falanca, filancalar ile şöyle yapmış.”

Sen hiç karışma, aman! Bak, bir izah edilir; onlar berat ederler, sen bu sefer onlara dilini uzattığın için ceza çekersin.

İhtilaflarına karışma! Müslüman ihtilafı örtücü olacak, ihtilafa parmağını takıp da cart diye yırtıcı olmayacak.

Hacerü’l-Esved ile ilgili olan hadîs-i şerîfi bitirdik; gelelim ikincisine. Bu ikinci ve üçüncü hadîs-i şerîf de köpeklerle ilgili.

c. Evde Köpek Beslemek

Peygamber SAS Hazretleri buyuruyor ki:[42]

---

[42] Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.437, no:1410; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.IX, s.392, no:3196; Neseî, *Sünen*, c.XIII, s.220, no:4206; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.56, no:20590; Neseî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.III, s.148, no:4791; İbn-i Asâkir, *Mu’cem*, c.I,

لَوْلاَ أَنَّ الْكِلاَبَ أُمَّةٌ مِنَ الأُمَمِ لأَمَرْتُ بِقَتْلِهَا ، فَاقْتُلُوا مِنْهَا كُلَّ أَسْوَدَ بَهِيمٍ ، وَمَا مِنْ أَهْلِ بَيْتٍ يَرْتَبِطُونَ كَلْباً إِلاَّ نَقَصَ مِنْ عَمَلِهِمْ كُلَّ يَوْمٍ قِيرَاطٌ: إِلاَّ كَلْبَ صَيْدٍ ، أَوْ كَلْبَ حَرْثٍ ، أَوْ كَلْبَ غَنَمٍ (حم. ت . ن. ه. عن عبدالله بن مغفل)

RE. 360/2 (*Levlâ enne'l-kilâbe ümmetün mine'l-ümemi le emertü bi-katlihâ, fa'ktülû minhâ külle esvede behimin, ve mâ min ehl-i beytin yertebitûne kelben illâ nekasa min amelihim külle yevmin kırâtun: İllâ kelbe saydin, ev kelbe harsin, ev kelbe ganemin.*)

Mânasını verelim, biraz da söyleyecek sözümüz var:

(*Levlâ enne'l-kilâbe ümmetün mine'l-ümem*) "Eğer köpekler de canlı topluluklarından bir grup olmasaydı, -ümmet, 'grup' demek- canlı gruplarından bir grup olmasaydı." (*Leemertü bi-katlihâ*) Hepsinin öldürülmesini emrederdim."

Rasûlgllah SAS Hazretleri Kur'ân-ı Kerîm'de Raûf ve Rahîm diye tavsif ediliyor. Çok re'fetli, kalbi yumuşak, çok merhametli Rasûlüllah, niye öldürür?

Burada öldürmekten bahsediyor; onu izah etmem lazım. Çünkü insanın zihnine takılır:

(*Fa'ktülû minhâ külle esvede behimin*) "O köpeklerden siyah olup da, siyahlığı çok kara olanları öldürün!"

(*Ve mâ min ehl-i beytin*) "Hiçbir ev halkı yoktur ki, (*yertebitûne kelben*) evine köpek bağlar, köpek besler, evinde köpek bulundurur: (*illâ nekasa min amelihim külli yevmin kîrâtun*) amellerinden, yaptıkları hayırlı işlerden her gün bir kırat eksilir,

---

s.441, no:907; Ruyânî, *Müsned*, c.III, s.470, no:1274; Abdullah ibn-i Mugaffel RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.44, no:40013; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.193, no:19189.

bir kırat miktarı noksanlaşır.”

Neden noksanlaşır? O köpeği bağladı, besliyor diye.

(*İllâ*) “İstisnası var, (*kelbe saydin*) av köpeği müstesna… (*Ev kelbe harsin*) Tarlayı bekleyen köpek müstesna… (*Ev kelbe ganemin*) Koyunu bekleyen köpek müstesna…”

“Hizmet görüyor, iş yapıyor; onlar müstesna... Böyle olmayan bir köpek ev sahibinin, ev halkının amelinde her gün bir kırat noksanlaştırır.”

Önce kıratı izah edelim. Kırat ne demek?

“—Hocam ben duydum ki benim tanıdığımın yüzüğündeki taş, dokuz kıratmış.”

Bu kırat, o kırat değil. O kırat aşağı yukarı, bir gramın beşte biri kadar bir miktardır. Meselâ, on kıratlık bir elmas taş ne demek? Aşağı yukarı iki gram filan demektir. O ayrı; kıymetli taş ölçüsü olan kırat ayrı. Hadîs-i şerîfte geçen kırat başka.

Bir başka hadîs-i şerîfte Peygamber Efendimiz’e:

“—Kırat ne kadardır?” diye sormuşlar.

Buyurmuş ki:

“—Cebel-i Uhud, Uhud Dağı kadar.”

Bir kırat, hadîs-i şerîfte geçen kırat, o elmascılıkta geçen kırat değildir.

Cebel-i Uhud nedir? Medine bir güzel hurmalık, ovalık, düz bir yerdir. Bir tarafında kara taşlıklar vardır, öbür tarafında başka şeyler vardır; vadi iki taraftan devam eder. Medine ovasının şimal tarafında, şimal-i şarkiyesinde, yekpare koca bir dağ vardır. Ovanın ortasında yekpare durduğundan *Uhud* denmiş, ehad kelimesi ile ilgili, tek..

Uhud dağı, yekpare, kocaman bir dağdır. Burada Büyük Çamlıca, Küçük Çamlıca bir arada düşünülse, biraz daha uzun veyahut Kayış Dağı ve arkası, o Aydos Dağı düşünülse, öyle bir dağ, yekpare büyücek bir dağ.

“O ev ahalisinin amelinden her gün bir kırat eksiliyor.” buyruluyor. Bu demektir ki: “Beslemeyin! Pek ihtiyaç yoksa köpek beslemeyin!”

Pekiyi, acaba o zaman biyoloji ilmi çok mu gelişmişti? Zooloji ilmi çok mu gelişmişti? Araplar hayvanları çok mu iyi biliyordu?



Sonra acaba bu köpeğin anatomisini çok mu iyi incelemişlerdi? Köpeği kesmişler, biçmişler, mikroskopta incelemişlerdi de, onun faydalarını, zararlarını ansiklopedilerde okumuşlar, yazmışlar mıydı?

Hayır, hayır, hayır, hayır! Hiçbir şey yoktu ama Rasûlüllah, Allah'ın Rasûlü, Peygamber SAS Hazretleri; "Köpek beslemeyin!" diyor.

Aradan yıllar, yüzyıllar geçiyor, bir zaman geliyor, sonra ilim anlıyor ki köpek tehlikeli bir mahlûk. Bir kere köpeğin salyasında kuduz hastalığı var ki insanı öldürür; öldürücü bir hastalık bu, çok tehlikeli bir hastalık.

Sonra yine köpekte bir hastalık var ki o insana geçerse -parazit, vücut paraziti dediğimiz- insanda vücuda girip de yaşayan kurtlar meydana geliyor; onlar da insanın adalelerine yerleşiyor, felç yapıyor.

Köpekte böyle olduğu gibi, ona benzer şeyler hınzırda da var. Meselâ, birisi hınzırın etini yese o etin arasından, o kurtçuğun yumurtası mideye giriyor, midede yumurtanın kabuğu çatlıyor, kurt dışarıya çıkıyor, vücuda dağılıyor, felç yapıyor, beyne gidiyor, daha başka âzâlara gidiyor.

Onun için bizim dinimiz herkese karşı ölçülü, ilmî esaslara uygun hüküm koymuştur. Ne kadar isabetle söylemiş, ne kadar yerli yerinde söylemiş, ne kadar ilmî, ne kadar mantığa, ilme, irfana, yirminci yüzyıla uygun şey söylemiş. On dört asır önce, 1400 sene önce söylemiş.

Şimdi insan; "Köpek eti tehlikelidir, köpek beslemek tehlikelidir, kuduz yapar, bilmem ne yapar." diyebilir.

"—Domuz eti içinde şu hastalıklar var." diye doktorlar diyorlar.

Biz müslümanlar yemiyoruz da, Almanlar yiyorlar.

Ama ben geçenlerde Almanya'ya gitmiştim. Arkadaş bir gazete gösterdi, gazetede üç beş sütun, bir kocaman başlık yazı, domuz eti aleyhinde…

"—Bir haftadan beri, televizyonda domuz eti aleyhinde neşriyat yapıyorlar." dedi.

Yiyorlar ama doktorlar;

"—Ey ahâli, yemeyin, zararlı!" diyorlarmış.

"—Domuz etinin zararları üzerine yapılan yayın bir haftadır devam etti." dedi.

Almanlar, biz müslümanlar değil. Biz müslümanlar Almanya'ya gidip de Alman televizyonunda onlara konuşuyor değiliz. Almanlar laboratuvarda eti inceliyorlar, bu etin hasselerini anlıyorlar. Hayvanı inceliyorlar, hayvanın hasselerini, özelliklerini anlıyorlar, ondan dolayı; "Bu eti yemeyin!" diyorlar.

Bunu batı Yirminci Yüzyıl'da anlamış. Bizim dinimiz ne zaman söylemiş? 1400 yıl önce…

Fransa'daki o operatör profesör var ya, Moris Bükey, Kur'an'ı incelemiş; o zaman müslüman olmuş. Onun dediği doğru. O:

"—Biz ilim adamları Kur'an'ı 1400 yıl geriden takip ediyoruz, Kur'an önde…" diyor.

"—Neden önde?"

“—Çünkü bizden 1400 yıl önce, evvelden söylemiş.”

İlim bulduktan sonra söylemek hüner değil. 1400 yıl önce söylemiş; ilim, fen, teknik, teknoloji 1400 yıl sonra yürümüş, yürümüş, ilerlemiş. Elektronik cihazlar çıkmış, mikroskoplar çıkmış, tıp ilmi gelişmiş, teşrih ilmi gelişmiş de, tam 1400 sene sonra söylüyor. İlim söyledikten sonra söylemek hüner değil.

Ama bir de başka acayip tezatlı şeye işaret edeyim ki, ilim söyledikten sonra aksini yapmaya ne dersiniz?

İlim söyledikten sonra ilme tâbi olmak lazım. İlim, “Köpek tehlikelidir, domuz eti zararlıdır, muzırdır.” dedikten sonra, Türkiye’de domuz eti yedirmeye çalışmak ne demek? O ne oluyor? Taassubun taassubunun taassubunun taassubu olur.

Biz el-hamdü lillâh ilme, fenne tâbiyiz. İlim ve fen bizim dinimizin bize emrettiği şeydir. İlim Çin’de bile olsa gidip alırız. Her müslüman ilim öğrenmekle emrolunmuştur. Peygamber Efendimiz’in zamanında Araplarda okuma yazma bilen yoktu. Koca Mekke-i Mükerreme’de okuma bilen, yazıyı okumasını bilen on yedi taneydi; alim demiyorum, okumasını bilen on yedi kişiydi.

Rasûlüllah geldi, Bedir Harbi’nin esir alınan müşriklerine:

“—Sen burada on kişiye okuma yazmayı öğret, serbestsin!” dedi.

Şu ilim aşkına bak! Kendi zevcelerine, Âişe-i Sıddîka Validemiz’e Kur’ân-ı Kerîm’i öğrettirdi. Kadınlar da erkekler de ilme sımsıkı sarıldılar, ilmi ilerlettiler.

İslâm geldikten sonra ilme çok büyük sevgi var. Bizim ilme saygımız sonsuzdur. İlim diyor ki:

“—İnceleyeceksin, arayacaksın, hakkı bulacaksın, hakka tâbi olacaksın!”

“—Baş üstüne!” diyoruz.

Bizim dinimiz ilme açıktır, ilmi teşvik etmiştir, ilimle müttefiktir, ilme de yüzde yüz uygundur. Hatta ilimden de ileridir. İlim İslâm’ın hak, doğru olduğunu, 1400 seneden sonra yavaş yavaş anlıyor; hem de kâfir iken, hıristiyan iken anlıyor da müslüman oluyor.

Bizim ilimde durumumuz böyle; ya bunların durumu ne? Herkes Mersin’e giderken bu tersine gidenlerin durumu ne?

Avrupa domuz etini yememeye çalışırken, bize domuz eti aşkını aşılamaya çalışanlara ne dersiniz? Taassubun taassubun taassubu... Demek ki kafası bozuk.

Allah ıslah etsin. Dua edelim, Allah akıl fikir versin.

d. Köpeklerin Öldürülmesi

Diğer hadîs-i şerîf de bu hadîs-i şerîfin bir başka ifadesi:[43]

لَوْلاَ أَنَّ الْكِلاَبَ أُمَّةٌ مِنَ الأُمَمِ ، لأَمَرْتُ بِقَتْلِ كُلِّ أَسْوَدَ بَهِيمٍ ؛ فَاقْتُلُوا الْمُعَيَّنَةَ مِنَ الْكِلاَبِ ، فَإِنَّهَا الْمَلْعُونَةُ مِنَ الْجِنِّ (طب. طس. ع . عن ابن عباس)

RE. 360/3 (*Levlâ enne'l-kilâbe ümmetün mine'l-ümemü, leemertü bi-katli külli esvede behimin, fa'ktülü'l-muayyinete mine'l-kilâbi, feinnehe'l-mel'ûnetü mine'l-cinni*)

"Eğer köpekler canlı gruplarından bir grup olmasaydı, öldürtülmelerini emrederdim ama etmiyorum. Kara, simsiyah olan ve gözlerinin üstünde ikinci bir göz varmış gibi siyah lekesi bulunanları öldürün! Çünkü onlar mel'undur ve cinlerin mel'unlarındandır." diye rivayet edilmiş.

Biz köpek beslemeyi pek sevmeyiz. Ama bak ne güzel, dinimiz mantıklı, Peygamberimiz ne güzel istisna etmiş:

"—Eğer av köpeği ise beslenebilir. Eğer tarlayı bekleyen köpekse beslenebilir. Eğer koyuna bakan, kurttan koruyan köpekse beslenebilir." diyor.

Ne kadar mantıklı. Hüküm koyuyor, kötülüğünü beyan ediyor ama istisnasını da söylüyor.

---

43 Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.349, no:11979; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.136, no:2719; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.IV, s.330, no:2442; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.IV, s.63, no:6100; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.50, no:40040; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.191, no:19186.

Avrupa'da böyle değil. Almanya'ya gittim, her şeyi muntazam; sokakları, caddeleri tertemiz, yeşillik, intizamlı, tıkır tıkır saatinde filan, güzel.

Köpeklerden nefret geldi. O kadar köpek; küçük, büyük, kocaman, eşek gibi kocamanı, kedi gibi küçük. Bir kendisi ısırıyor, bir ona ısırtıyor.

"—Hans, gel." diyor, otobüse biniyor. "Şu tarafta dur." diyor, "Otur bakalım." diyor, oturuyor, "Kalk" diyor, kalkıyor. Somya'da beraber, her şeyleri beraber.

Hatta bir arkadaş dedi ki; "Hocam, bunlar çocuk beslemekten hoşlanmıyor. Çocuğun derdi var, yetiştirilmesi zor. Çocuk beslemek yerine bir köpek ediniyorlar, sevgilerini ona tahsis ediyorlar; vakitlerini böyle rahat geçiriyorlar."

İkindi vakti köpeğini alıyor, büyük parkları filan var, dosdoğru köpeğini gezdirmeye götürüyor. Lokantası var; köpek lokantası. Lokantaya götürüyor, ikram ediyor. Tasmayı çıkarmış, köpeği salıveriyor; "Hadi oğlum, oyna!" diyor, köpek parkta bir oraya koşuyor, bir oraya koşuyor.

Hani bir çocuk evden çıktı mı parka gidince neşelenir ya onun gibi. Başka bir köpeğin yanına gidiyor ama terbiyeli.

Köpekleri bile çok güzel terbiye etmişler. Isırma, saldırma filan yok; söz dinliyor. Almancayı öğretmişler, gel dediği zaman geliyor git dediği zaman gidiyor. Evlerinin vazgeçilmez bir parçası hâline gelmiş. Çok büyük bir tutkunluk var. Bizde pek öyle değildir.

e. Hüküm Vermenin Zorluğu

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[44]

لَيَأْتِيَنَّ عَلَى الْقَاضِي الْعَدْلِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ سَاعَةٌ ، يَتَمَنَّى أَنَّهُ لَمْ يَقْضِ

[44] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.75, no:24508; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.IV, s.344, no:6986; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.93, no:14989; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.211, no:19234.

بَيْنَ اثْنَيْنِ فِي تَمْرَةٍ قَطُّ (حم. عن عائشة)

RE. 360/4 (*Leye'tîne ale'l-kâdı'l-adli yevme'l-kıyâmeti sâatün, yetemennâ ennehû lem yakdı beyne isneyni fî temretin kattu*)

Hz. Aişe Validemiz'den; hâkimlik mesleği ile ilgili bir hadîs-i şerîf. Peygamber Efendimiz söylemiş de Hz. Aişe Validemiz bize naklediyor. O duymuş, duyduğu şeyi bize naklediyor:

(*Leye'tiyenne*) "Muhakkak ve muhakkak gelecek, mutlaka gelecek." Nûn-u te'kid-i sakîle ile söylüyor.

Kime gelecek? (*Ale'l-kàdı'l-adli*) "Adaletli kadıya gelecek."

Ama *ale'l-kâdî el-adli* diyor, *ale'l-kâdî el-âdil* demiyor.

Bu, Arapça bilenlerin anladıkları bir inceliktir ki *kâdî el-âdil* dese, adaletli kadı demek olur. *Kâdî el-adl* deyince, o zaman serâpâ, baştan aşağı adalet, çok adaletli, baştan aşağı adalet kesilmiş demek.

Adalet duygusu iliklerine işlemiş, rüşvet ne, haksızlık ne; babası gelse dinlemez, hakkı söyler, hakkı tutar.

İşte böyle serâpâ adalet kesilmiş bir kadıya bile gelecek. Ne zaman? (*Yevme'l-kıyâmeti*) "Kıyamet gününde." Ne gelecek? (*Sâatün*) "Bir zaman gelecek."

"Kıyamet gününde serâpâ adalet kesilmiş olan bir hâkime, bir kadıya bile öyle bir zaman, öyle bir saat gelecek ki, (*yetemannâ*) o kadı temennî edecek; (*ennehû lem yakdı beyne isneyni fî temretin*) keşke iki kişi arasında bir hurma meselesinde bile, bir hurma ihtilafında bile hükmetmeseydim.' diye temenni edeceği bir saat gelecek."

Ne demek bu? Bir daha toparlayalım:

"Adaletli, serâpâ adalet kesilmiş olan bir kadıya kıyamet gününde mutlaka ve mutlaka öyle bir saat gelecek ki, o saatte o temenni edecek; 'Keşke iki kişi arasında değil büyük meseleler, küçük bir hurma hususundaki ihtilafı halletmek için bile hükmetmeseydim.'"

Ne demek bu? Kadıların işi çok müşkül demek.

"—E, ne yapalım? Ben kadı değilim."

Hayır! Bu hadis-i şeriften bize de pay çıkar:

Bir; şu bakımdan pay çıkar. Biz de zaman zaman hükmederiz.

İki oğlumuz, kızımız arasında hükmederiz. İki komşu arasında hükmederiz. Meseleleri çözmek için fikirler ileri süreriz. Biz de kendi kendimize kadılık taslarız. Biz de bir şeyler yaparız; bir. Oradan bizi ilgilendiriyor.

Adaletli olacaksın, serâpâ adaletli olacaksın; yine de tir tir titreyeceksin.

İkincisi; İslâm'da adaletin ne kadar önemli, ne kadar değerli, kıymetli olduğu çıkıyor.

Hileli rüşvet almak; "İki tarafa da bakıp da hangisinden daha çok menfaat gelecek." diye düşünmek veyahut "Bu benim tarafımdan, bu karşı taraftan, bu benim grubumdan, öteki karşı gruptan." demek.

Adalet ettiğin zaman bile yine tehlike var; çok dikkat etmesi lazım.

"—Hocam, o zaman, hâkimliği bırakalım, çok tehlikeli, hiç yapmayalım."

Öyle şey yok; o da yok. Eğer gelip de sana birileri; "Sen hâkimlik yapacaksın!" dedi mi, Allah'a sığınıp yapacaksın. Vazifeden kaçmak da olmaz. Sen kaçarsın, ötekisi kaçarsa o vazifeler de ihmal edilmiş olur.

Buradan çıkacak ders şudur ki:

"—Çok adalet edeceksin! Çok adaletli kadı'nın bile başı çok derde girecek, çok dikkat etmek lâzım!"

İslâm'da adalet çok muhteremdir. Adaleti saptırmamak için herkese çokça hizmet düşer.

Mesela nasıl düşer? Sen de rüşvet vermeyeceksin, hâkimlerin ahlâkını bozmayacaksın! sen de adalete razı olacaksın.

وَلَوْ عَلَى أَنْفُسِكُمْ أَوِ الْوَالِدَيْنِ وَالْأَقْرَبِينَ (النساء:١٣٥)

(*Ve lev alâ enfüsiküm evi'l-vâlideyni ve'l-akrabîn*) "Kendinizin aleyhinde bile olsa, annenizin babanızın bile aleyhinde olsa, akrabalarınızın bile aleyhine olsa, adaletle hükmedin, adaletten ayrılmayın!" (Nisa,4 /135)

Hak hüküm tecelli edeceği zaman, senin de aleyhine olsa,

ananın babanın da, yakınlarının da aleyhine olsa adaleti tercih edeceksin, doğru söyleyeceksin.

İcabında; “Evet, maalesef bu oldu, istemezdim ama böyle oldu.” diyeceksin. “Bu benim babamdır.” diye onun lehine yalancı şahitlik yapmayacaksın mesela.

Adalet çok önemli!

العدل أساس الملك .

(*El-adlü esâsü'l-mülk*) “Adalet egemenliğin temelidir.”

Ne demek, kısacası nedir? İnsanlar idare ediliyorlar, idare mekanizması var. Grup halinde olunca idare edilmesi lâzım. Şehirler, memleketler teşekkül etmiş, devletler teşekkül etmiş, bir idare mekanizması da var. “Bu idare ve bu hâkimiyet, bu idareyi yapmak ancak adaletle olur.” demek.

Başarılı idareler adalet temeli üzerinde yükselir. Adalet olmadı mı temeli olmayan bina ne olursa öyle olur. Adalet olmadı mı devletler yıkılır. Bizim büyüklerimiz bunu kısaca herkesin anlayacağı gibi şöyle anlatmış:

“—Biri yer biri bakar, kıyamet ondan kopar.” demiş.

Adaletsiz ya, o zaman ondan kıyamet kopar.

“Hem bildiğimiz mânâda kıyamet öyle kopacak, bu dünyanın sonu öyle gelecek hem de insanların arasında kavgalar, gürültüler çıkar da küçük küçük kıyametler kopar, binlerce kıyamet kopar. Hercümerc olur, cemiyet kaynaşmaya başlar.” demek.

Adalete çok dikkat etmemiz lâzım, adalete çok yardımcı olmamız lâzım. Hak bir şahitlikten kaçmamamız lâzım. Birisi haksızlık yaptığı zaman o haksızlığı himaye etmememiz lâzım!

Bakın, bu hususta bir misal vereyim:

Birisi Yugoslavya'dan İsviçre'ye gitmiş. İsviçre'ye yerleşmiş bir akrabasına misafir olmuş. O da demiş ki:

“—Bugün tatildir, dağlara çıkalım.”

Dağlara çıkmışlar. Arabayı bir kenara park etmişler, gezinmişler. Çayırlık kısım da varmış, tepelik kısım da varmış, dere kısmı da varmış, kenarda meyve ağaçları da varmış. Meyve ağaçlarında güzel güzel elmaların sarktığını görünce, İsviçre'ye

Yugoslavya'dan gelen misafir, uzanmış bir elmayı koparmış, yemiş.

Akşam eve dönmüşler, kapı çalınmış:

"—Burada Yugoslavya'dan gelen filanca isimli birisi var mı?"

"—Var."

"—Beş yüz lira para cezası!"

İsviçre frangı. "Şu kadar frank para cezası."

Neden?

"—Sen dağ başındaki filanca mevkide sana ait olmayan bir ağaçtan elma kopardın, yedin. Onun için bu kadar ceza."

Adam utanmış, sıkılmış, çıkarmış, o cezayı polise ödemiş. Polis gitmiş.

Sonra evde otururlarken kendi aralarında; "Ya, Allah Allah! Bu polis bunu nereden öğrendi? Kimse yoktu, dağ başı, ıssız bir yerdi. Bir sen vardın, bir ben vardım."

Ev sahibi demiş ki:

"—Benim olmam yetmiyor mu? Benim var olmam kâfi değil mi?"

Ev sahibi ihbar etmiş:

"—Benim misafir elma çaldı, elma kopardı." diye, o ihbar etmiş.

Bak, bu bize göre kalleşlik. Öyle deriz:

"—Vay, ev sahibi böyle yapar mı?"

Tabi daha güzeli, deseydi ki:

"—Koparma, yasaktır, günahtır."

Biz öyle derdik. Bizim eski Osmanlı terbiyesi:

"—Sakın ha koparma, günahtır. Sana ait olmayan bir şeye nasıl elini sürersin?" derdik, biz de söylerdik. İslâmî terbiye onu gerektirir. Şimdi söylersen; "Canım olur mu, evine misafir gitmişim, söylüyor!" denir.

İşte öyle yaptıkları için cemiyetlerinde bir intizam var, haksızlık olmuyor. Suçlu insanı himaye etmiyorlar. Önemli bir şeydir; bilmiyorum anlatabildim mi?

Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemizi her hususta âdil kimseler eylesin…

f. İnsanların Kalplerinin Bozulması

Bu hadîs-i şerîf de bize dünyanın bozulma zamanına, âhir zamana ait bilgi kazandıran, mâlumat veren bir hadîs-i şeriftir:

لَيَأْتِيَنَّ عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ ، قُلُوبُهُمْ قُلُوبُ الأَعَاجِمِ . قِيلَ: وَمَا قُلُوبُ الأَعَاجِمِ ؟ قَالَ : حُبُّ الدُّنْيَا ، سُنَّتُهُمْ سُنَّةُ الأَعْرَابِ ، مَا آتَاهُمُ اللهُ مِنْ رِزْقٍ جَعَلُوهُ فِي الْحَيَوَانِ ، يَرَوْنَ الْجِهَادَ ضَرَراً ، وَالصَّدَقَةَ مَغْرَماً

(الطبرانى عن ابن عمرو)

RE. 360/5 (*Leye'tiyenne ale'n-nâsi zemânün kulûbühüm kulûbü'l-acemi. Kîle ve mâ kulûbü'l-acem? Kàle: Hubbü'd-dünyâ, sünnetühüm sünneti'l-a'râbi, mâ etâhüm min rızkin cealehû fi'l-hayevâni, yerevne'l-cihâde dararan, ve's-sadakate mağramen*)

Kim rivayet etmiş? Abdullah ibn-i Amr ibnü'l-Âs rivayet eylemiş. Peygamber Efendimiz SAS buyuruyor ki:

(*Leye'tiyenne*) "Mutlaka ve mutlaka olacak ve gelecek. (*Ale'n-nâsi zemânün*) İnsanlara, şu insanların üzerine bir zaman mutlaka ve mutlaka gelecek ki, o zamanda." Kulûbühüm kulûbü'l-acemi. "Kalpleri yabancı kalbi olacak, yabancı insan kalbi olacak."

Peygamber Efendimiz bunu kime hitaben söylüyor? Ashâbına, mü'minlere karşı söylüyor. İman etmiş kimselere, Allah'a mûtî insanlara söylüyor.

Acem dediği, o zaman kimler? Mü'minlerin dışındaki yabancılar.

"Öyle bir zaman mutlaka gelecek ki insanların kalpleri yabancı insan kalpleri gibi olacak."

Ashâb-ı kirâm; "Yabancı insan kalpleri nasıl olur?" diye merak etmiş ve sormuşlar: (*Yâ rasûla'llah! Ve mâ kulûbü'l-acem*) "Bu yabancı kalpleri ne demek oluyor?"

Acem kalbi ne demek? İranlı demek değil, Arabın dışındakilere acem derler, yabancı mânasına… Nasıl olur bu kalpler?

(*Kàle*) Diyor ki: (*Hubbü'd-dünyâ sünnetühüm*) "Dünyayı

sevmek, onların itiyatlarıdır, tutturdukları yollarıdır.”

“—Bu dünya sevilmez mi hocam? Bak dağları var, Boğaziçi var, çamları var, Çamlıca’sı var, denizi var, plajı var, meyveleri var, sebzeleri var, parası pulu, binaları, güzel yerleri var.”

Bu dünyadan maksat dünyalık; dünyalıkları sevmek. Bu dünyada kalacak olan şeylere insanın gönül bağlayıp da âhireti unutması.

Nice bir besleyesin, bu kadd ile kàmeti
Düştün dünya zevkine, unuttun kıyameti.

dediği gibi Yunus’un, bu dünyanın zevkine düşer de insan, zevk ü safahate düşer de âhireti unutursa, hesabı kitabı unutursa, bir gün gelip de Allah-u Teàlâ Hazretleri’nin huzurunda kendisine bir bir yaptıklarının sorulacağını unutursa, işte o zaman o dünyaya, dünyalığa dalmış olur; yemeye içmeye dalmış, zevk ü sefaya dalmış olur. İşte makbul olmayan bu.

Yoksa insanın bir manzarayı görüp de “Oh, maşaallah, ne güzel yaratmış Allah! Maşaallah, ne güzel havası var, şu manzaranın güzelliğine bak, şu boğazın letafetine bak! Şu çiçeğin kokusunun hoşluğuna bak!” der.

Sahibini bilirse makbul bile olur.

“—Ne güzel yaratmış Mevlâ!” dersen makbul olur.

فَتَبَارَكَ اللّٰهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ (المؤمنون:١٤)

(*Fetebâreke’llàhu ahsenü’l-hàlikîn*) [Yapıp yaratanların en güzeli olan Allah pek yücedir.] (Mü’minîn, 23/14)

Bir köylü dahi bir sarı çiçeği alır; bakar bakar da gözleri şıpır şıpır yaşarır. Bir profesörden daha üstün. O çiçeğe bakıyor da onun Halik’ını düşünüyor; ona hasretinden, ona sevgisinden, ona hayranlığından gözlerinden yaşlar boşanıyor.

Az bir duygu mu? Gayet kıymetli bir duygu.

İşte dünyayı sevecekler; âhireti unutacaklar, hesabı kitabı unutacaklar, bu dünyanın zevkine, sefasına dalacaklar; mesuliyet yok, ölçü yok, adalet yok, paldır küldür bir yaşayış...

Bu yol, bu gidiş kimlerin yoludur? (*Sünnetü'l-a'râbi*) Bedevilerin yoludur. Mektep medrese görmemiş, medeniyet görmemiş dağlıların, çöllülerin yoludur, İlimden irfandan uzak kalmış insanların yoludur. İslâm'da bedevîlik makbul değil.

Bedevîlik niye makbul değil? "İlim irfan yok." diye makbul değil. Hadis-i şerifte geçiyor ki:

"Köyde yaşayan insan, şehirde yaşayan insana nisbetle, cennete beş yüz sene geriden gelecek."

Köy daha iyi değil mi? Sakin, günah yok, eğlence yok, bar yok, pavyon yok filan.

O tarafı değil. İlim irfan şehirde; hoca var, profesör var, kitap var, kütüphane var, soracağın şey var, mektep var, medrese var. İlim irfan insanı Allah'a iyi kulluk etmeye yönelten vasıta. Onlar orada çok, öbür tarafta yok. İnsan kaş yapayım derken cahillikle göz çıkarır.

Onun için hadîs-i şerîfte öyle geçmiş.

Tabii, Peygamber Efendimiz'in yanına gelmemiş, dağda bayırda kalmış, sadece deve gütmekle vaktini geçirmiş, bir şeyden haberi yok; bu insanlarda iyi duygular gelişir mi? Gelişmez.

Onun için onlara bedevî, bedevî âdeti diyor. Şehre gelip de medenileşince, İslâm'ı öğrenince kıymetli.

Peygamber Efendimiz zamanında bedevilerden üç kişi geldi.

"—Hastayız ya Rasûlallah!" dediler.

Peygamber Efendimiz de;

"—Gidin, filanca yerde, Beytülmal'in develeri var, sütlerini için, iyi olun."

Oraya gittiler, bedevî adam; yetişmemiş, ham. Orada develerin sütlerini içtiler. Bir zaman sonra iyileştiler. İyileşince, deve çobanlarını öldürdüler, develeri çaldılar, gittiler. Ya o sana iyilik yapmak istedi, anlasana... O sana iyilikti, oraya gönderilmen lütuftu, develerin o sütlerinden içtin, istifade ettin. Rasûlüllah Efendimiz de yakalattı, cezalandırdı tabi.

Bak, cahillik, cahillerin âdetidir demek bu. Dünyaya meyletmek, ilim irfan, İslâm bilmeyen cahillerin âdetidir.

Arifler ne yapar? Arifler ebedî hayatı gözler. Bu dünya altmış sene, yetmiş sene, seksen sene… Arif isen ebedî, sonsuz, binlerce milyonlarca sene sürecek olan hayatını imar etmeye bak. Burası

bir imtihan dünyası, burası bir tarla; burada ekeceksin, orada biçeceksin.

Allah-u Teàlâ Kur'an-ı Kerim'de buyuruyor ki:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللهَ وَلْتَنْظُرْ نَفْسٌ مَا قَدَّمَتْ لِغَدٍ (الحشر:١٨)

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenû*) "Ey iman edenler! (*İtteku'llah*) Allah'tan korkun! (*Veltenzur nefsün mâ kaddemet li-gad*) "Kişi ahirete şimdiden ne gönderdiğine baksın!" (Haşr, 59/18) diyor.

Kişi baksın, yarına ne gönderiyor? Sen bugün yarına ne gönderdin?

"—Bilmem, nereden gönderilir, nasıl gönderilir, ne gönderecektim hocam?"

Ahirete sevap gönderilir, hayır gönderilir, takvâ gönderilir, ihlâs gönderilir, sàlih amel gönderilir, insanların hayır duası alınıp da o gönderilir.

Bugün sabahtan beri onlardan ne yaptın? Kimin gönlünü yaptın? Kime ne hayır işledin? Hastayı mı ziyaret ettin? Fakire sadaka mı verdin? İki dargının arasını mı barıştırdın? Karı kocayı birbirleriyle iyi geçime mi sevk ettin? Ne yaptın? Ne hayırlı iş yaptın? İnsanlara faydalı ne iş yaptın?

İşte o ahirete gider.

(*Ve'l-tenzur nefsün mâ kaddemet li-gad*) "Yarına şimdiden ne gönderdiğine bir baksın!" buyruluyor.

Burası öyle bir yer, bir fırsat. Yoksa burası oturup da yan gelip yatılacak bir yer değil, çalışma yeri burası... Nasıl mektepte çocuklar sene içinde çalışıyorlar da tatilde zevk yapıyorlarsa, gezip tozuyorlarsa; burası çalışma yeri, ahiret safa yeri… Burada çalışacaksın. Eğer burada zevke sefaya dalarsan, imtihanları kazanamazsın!

Çocuk futbola alıştı, sinemaya alıştı, gezmeye alıştı, kumara alıştı, eğlenceye alıştı; dersin başına oturamıyor, çalışmıyor, zevkte. Ne olur? Sınıfı geçemez, hayatta başarı sağlayamaz.

Filanca dükkân sahibi, dükkânı ihmal etti; gitmiyor, çalışmıyor, her gün kahvede… Ne olur? İflas eder. Onun gibi.

Burası çalışma yeri, ahireti kazanma yeri… Arifler ahireti gözetir; cahiller bu dünyaya hiç ölmeyecekmiş gibi, tırnaklarını geçirmiş gibi yapışırlar. Ama tırnakları söküle söküle buradan çekilip alınırlar. Çalı çıkartılır gibi çatur çutur yine buradan sökülüp alınır.

Bu dünyada ebedî kalmayı çok insanlar istemiş. Firavunlar; "Ebedî kalalım!" diye kendilerine Beyazıt kulesinin ikisi kadar, 147-150 metre yüksekliğinde taş yığmışlar, ev yapmışlar. Ehramlar yapmışlar. Ne olmuş? Sağ kalmışlar mı?

Arifler ahireti düşünür. Allah bize hakiki ilmi, irfanı ihsan eylesin…

Pekiyi bu dünyayı sevip de, bu dünyaya meyletmek kimin işiymiş? Cahillerin işiymiş, (*sünnetü'l-a'râb*) bedevîlerin işiymiş; mektep medrese görmemiş, dağlıların, çöllülerin işiymiş.

(*Mâ etâhüm min rızkin cealehû fi'l-hayevân*) "Kendilerine bir rızık gelirse, onu hayvana verirler."

Bakın, ahir zamanın huylarını anlatıyor: Birisi neydi? Kalpleri acem kalbi gibiydi, dünyayı severlerdi; âdetleri, töreleri, cahil insanların töreleri gibiydi. İkincisi, kendilerine bir gıda, rızık geldiği zaman, (*cealehû fi'l-hayevân*) hayvana verirler, hani adamın köpeğine yedirdiği gibi. Tam zamanımızı anlatıyor.

(*Yerevne'l-cihâde darâran*) "Allah yolunda cehd sarf etmeyi, cihad etmeyi zarar görürler."

"—Ne lüzumu var yâ, otur oturduğun yerde, hiç değer mi uğraşmaya? Otur otur, rahatına bak!" derler.

(Ve's-sadakate mağramen) "Zekâtı da borçlanmak görürler."

"—Eyvah, bizim malımızdan bir miktar daha azaldı! Zekât verirsek malımız azalır, borca düşeriz, parasız pulsuz kalırız." gibi görürler.

Demek ki iman gitmiş, gönülleri dünyaya bağlanmış, rızkın kadrini kıymetini bilmiyorlar, israfa sürüklenmişler, cihad etmiyorlar. Halbuki cihad, bu dinin amellerinin zirvesidir, en kıymetli şeydir; her müslüman cihad edecek.

Türkiye'de kaç tane hoca var? Az… Hepimiz cihad edeceğiz. Hepimiz Allah yolunda çalışacağız, gayret sarf edeceğiz. İslâm'ın

güzel âdetlerini herkese öğreteceğiz.

“—Efendim, ben herkese nasıl öğreteyim?”

Evindekilere öğreteceksin. Evindekilere sözün geçmez mi? Kardeşine sözün geçmez mi? Komşuna sözün geçmez mi? Çalıştırdığın çırağa sözün geçmez mi? Bir insanı kazansan kârdır. Hepimiz cehd sarf edeceğiz. Cihad demek, “cehd sarf etmek.”

Kâfirler, müslümanları bastırmak için cehd sarf ediyorlar. Biz de basılmamak için cehd sarf edeceğiz. Cihad, müşâreket ifade eden bir kelimedir; “karşılıklı gayret sarf etmek.”

Düşman neye gayret sarf ediyor?

“—Anadolu’dan da sürsem de, esir etsem!” diye.

Sen neye gayret edeceksin? Irzını, namusunu, vatanını, haysiyetini, iyiliğini, imanını korumaya gayret sarf edeceksin. O da gayret sarf edecek.

Bu cihad sözünün altında çok ince mânalar var. Deniyor ki, denmek isteniyor ki sizi şu güzel imandan ayırmak isteyen maddî, mânevî düşmanlar var:

Maddî düşman mâlum; çepeçevre kuşatmış, silahlanıyor, hazırlanıyor, hücum edecek. Manevî düşman; şeytan, dünya sevgisi, insanın nefsi, nefis, içimizden, içimiz, kendimiz.

Onun için cehd sarf edeceğiz. Onun için nefisle uğraşmaya da *cihad-ı ekber* demiş Peygamber Efendimiz.

Nefisle nasıl uğraşılır?

Nefis sana der ki:

“—Yan gel yat!”

Akıl da der ki:

“—Hayır, kalk, çalış!”

Nefsin karşısına çıkacaksın, dinlemeyeceksin, aklın dediğini yapacaksın.

Nefis sana der ki:

“—Çok çalışma, bedavadan kazan! Şöyle bir kestirme yol var, böyle yaparsan başkalarının parası cebine otomatikman girer, hiç zahmetsiz girer.”

Akıl da der ki:

“—Yok, o iş haram, yasak, bu taraftan alnının teriyle çalış! Alnının teriyle çalışıp kazandığın helâl rızık sana fayda verir,

Allah bereket verir, onun hayrını görürsün; öbürünün hayrını görmezsin. Haramdan milyonlar kazanırsın, bir evin olmaz, olan da gider. Helâlden küçücük küçücük paralar nasıl bir araya gelir, bilemezsin; Allah sana bir sıcak yuva verir, daha rahat edersin. Harama dalma, helâlinden ye!"

İşte nefisle uğraşmak, işte cihad...

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi İslâm'ın özüne vakıf kimseler eylesin… Dünyayı hedef alıp da ahireti unutan cahillerden etmesin... Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin bize verdiği rızıkların, nimetlerin kadrini, kıymetini bilmeyi nasib etsin… İsraf ettirmesin…

Cihadı, din uğruna gayret sarf etmeyi, uğraşmayı, çalışmayı bizim mesleğimiz etsin… Ve Allah yolunda zekât vermek, hayr u hasenât yapmak bize hoş gelsin; bir borçlanmak gibi, bir ters iş gibi gelmesin… Allah'ın emirlerinin tatlılığını, güzelliğini idrak etmeyi Allah cümlemize nasib eylesin…

Fâtiha-ı şerife mea'l-besmele!

06. 03. 1983 - İskenderpaşa Camii

06. AHİR ZAMANDA KÖTÜLÜKLERİN ARTMASI

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.
El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ hayri halkıhî muhammedin ve âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...
Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân! Feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh, ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve selem… Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ, ve külle muhdesin bid'ah, ve külle bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sàhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi's-sahîhi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

لَيَأْتِيَنَّ عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ ، لَوْ وَقَعَ حَجَرٌ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ ، مَا وَقَعَ إِلاَّ عَلَى امْرَأَةٍ فَاجِرَةٍ ، أَوْ رَجُلٍ مُنَافِقٍ (كر. في تاريخه عن أنس)

(*Leye'tiyenne ale'n-nâsi zemânün, lev vakaa hacerün mine's-semâi ile'l-ardı, mâ vakaa illâ ale'mreetin fâciretin, ev racülin münafikın*)
Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Peygamberimiz Muhammed-i Mustafâ SAS Efendimiz Hazretleri'nin ehâdis-i şerîfesini üstadımız Gümüşhaneli Ahmed Ziyâeddin Efendi Hazretleri'nin cem eylemiş olduğu *Râmûzü'l-Ehàdîs* isimli hadis mecmuasından nakletmeğe yine devam edeceğiz.

Hadis-i şeriflerin izahına geçmeden önce, evvelen ve hâssaten Peygamberimiz Muhammed-i Mustafâ SAS Hazretleri'nin ruhu

için, sonra sair enbiyâ ve mürselînin, bütün evliyâullahın ve hâssaten sâdât u meşâyihimizin, Peygamber Efendimiz'den günümüze kadar güzerân etmiş olan din büyüklerimizin;

Okuduğumuz eserin müellifi Gümüşhaneli Ahmed Ziyâeddin Efendi Hazretleri'nin, onun hocalarının ve talebelerinin; ve bu kitabın içindeki okuduğumuz hadis-i şeriflerin bize kadar gelmesinde emeği geçmiş olan ulemânın ve râvîlerin ayrı ayrı ruhları için;

Uzaktan yakından Peygamber SAS Efendimiz'e muhabbetinden ve ilme olan rağbetinden dolayı şu meclise teşrif etmiş olan siz kardeşlerimizin ahirete irtihal eylemiş cümle yakınlarının, ana baba ve akrabalarının ruhları için, bir *Fâtiha*, üç *İhlâs-ı Şerîf* okuyup ruhlarına hediye eyleyelim, ondan sonra izaha geçelim!

....

a. Ahir Zamanda Kötülüğün Çoğalması

Sözümüzün mukaddimesinde metnini okumuş olduğumuz hadîs-i şerifte Peygamber SAS Efendimiz âhir zamanla ilgili mâlumat veriyor. Efendimiz şöyle buyuruyor:[45]

لَيَأْتِيَنَّ عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ ، لَوْ وَقَعَ حَجَرٌ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ ، مَا وَقَعَ إِلاَّ عَلَى امْرَأَةٍ فَاجِرَةٍ ، أَوْ رَجُلٍ مُنَافِقٍ (كر. في تاريخه عن أنس)

RE. 360/6 (*Leye'tiyenne ale'n-nâsi zemânün*) "İnsanların üzerine bir zaman gelip çatacak ki, (*lev vakaa hacerün mine's-semâi ile'l-ardı*) o zamanda eğer gökten yere bir taş düşse; (*mâ vakaa illâ ale'mreetin fâciretin, ev racülin münâfık*) ancak bir

---

[45] Deylemi, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.439, no:5349; Ebu Hüreyre RA'dan.
Kenzü'l-Ummal, c.XI, s.186, no:31149; *Camiü'l-Ehadis*, c.XVIII, s.214, no:19241.

fâcire kadının veya bir münafık adamın üstüne düşer, başka bir yere düşmez.”

Öyle bir zaman gelecek ki, Peygamber Efendimiz bu zamanın gelişini nun-u te’kid-i sakile ile söyleyerek (*leye’tiyenne*) diye ifade buyuruyor: “Mutlaka ve mutlaka gelecek; şeksiz şüphesiz. Öyle bir zaman gelecek ki, muhakkak ve mutlaka gökten yere bir taş düşecek olsa, ancak bir fâcire kadının veyahut bir münafık adamın üstüne düşer.”

Yeryüzünün her tarafı fâcire kadın ile münafık erkek ile dolu olacak da, bir boş yere düşme ihtimali olmayacak; taşı toprağı her tarafı onlarla dolacak.

Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemizi sàlih kullarından eylesin…

Fâcire kadın ne demek? *Zalime*, zalim bir kadın demek. Bir mânasıyla da kötü kadın demek. Kötü yola düşmüş kadın mânasına…

Ahmed Ziyâeddin Hocamız şerhinde:

وشرُّها أشدُّ من شرِّ ألف فاسقٍ

(*Ve şerrühâ eşeddü min şerri elfi fâsikın*) “Böyle bir kadının şerri, bin tane fâsık adamın şerrinden daha şiddetlidir.” diyor.

Hayâ mefhumu olmayan öyle bir kadın, bin tane fâsık adamdan daha büyük zarar verir.

Gazeteleri, mecmuaları görmez misiniz? İnsan evine gazete alamaz hâle geldi. Tirajı artsın diye resimler, resimler, resimler... Eve o gazete sokulur mu? Olmaz diyecek duruma geldi.

İnsan seyahatlerde, vasıtada sağdaki soldaki adamların okuduğu gazetelere baktığı zaman, bakamaz oluyor. Aman başını bu tarafa çeviriyorsun, bu tarafa baktığın zaman orada da öyle bir şey; başka tarafa çeviriyorsun. Göz kapatmaktan başka çare kalmıyor. O hale geldi.

b. Ebüd-Derdâ RA’ın Hikayesi

İnsanoğluna neslinin bekàsı için, meşru yolda kullansın diye verilmiş olan bir takım arzular vardır ki karnı acıkır, yemek talep

eder, yemek yemese ölür. Hani bazen çoluk çocuk iştahsız oluyor, hadi iştah şurupları arıyoruz. "Ne yedirirsek ne içirirsek iştahı açılır." diyoruz ya, Allah demek ki her şeyi yerli yerinde yaratmış. Bu yemek iştahı olacak ki o şahıs yemeğini yesin, vücudu ayakta sağlam dursun, Allah'a kulluğunu sağ sâlim, iyi bir şekilde yapabilsin.

Çünkü, Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[46]

اَلْمُؤْمِنُ الْقَوِيُّ خَيْرٌ وَأَحَبُّ إِلَى اللهِ مِنَ الْمُؤْمِنِ الضَّعِيفِ، وَفِي كُلٍّ خَيْرٌ (حم. م. ن. عن ابي هريرة)

230/11 (*El-mü'minü'l-kaviyyü hayrun ve ehabbü ila'llàhi mine'l-mü'mini'd-daîfi, ve fî küllin hayr*) "Bütün müslümanlar hayırlıdır ama; kuvvetli müslüman zayıf müslümandan hem daha hayırlıdır, hem Allah'a daha sevgilidir."

Müslüman kuvvetli olacak. Bedenine karşı da insanın vazifesi var.

Meşhur bir kıssa da mâlum, Medine-i Münevere'ye geldikleri zaman Peygamber Efendimiz, muhacirler ile Medine'nin ahalisi olan müslümanları, ensarı kardeş eyledi. O kardeşlik esnasında Selman-ı Fârisî RA ile Ebü'd-Derdâ RA kardeş oldular. Fevkalade yakınlar.

İşte o yakınlık esnasında, bir keresinde Selman-ı Fârisî, Ebü'd Derdâ RA'ın evine gitti, baktı ki ev perişan; hanımına baktı, hanımının üstü başı perişan…

---

[46] Müslim, *Sahîh*, c.XIII, s.142, no:4816; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.87, no:76; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.366, no:8777; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XIII, s.29, no:5722; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.159, no:10457; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.216, no:194; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.89, no:20668; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.230, no:6346; Hamîdî, *Müsned*, c.II, s.474, no:1114; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.I, s.266, no:221; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.222, no:443; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.187, no:6580; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.115, no:540; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.298, no:2713; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXII, s.95, no:24408.



“—Ne bu hal?” diye sordu.

“—Senin kardeşin Ebü’d-Derdâ dünyayı terk etti.” dedi.

Dünyaya itibar etmiyor, âhirete çalışıyor, âhiretin kazancını elde etmeye çalışıyor; ne evine baktığı var, ne hanımına baktığı var, ne para peşinde, ne pul peşinde; her taraf perişan.

İçeriye girdi, biraz sonra Ebü’d-Derdâ RA geldi.

“—Hoş geldin kardeşim!” diye candan bağrına bastı, sevincini izhar eyledi. Hemen yemek çıkardı, “Buyur kardeşim, ye” dedi.

Selman-ı Fârisî:

“—Sen de otur, beraber yiyelim.” dedi.

“—Yok, ben niyetlenmiştim, sen buyur, ye.” deyince;

“—Olmaz, sen yemezsen ben de yemem.” dedi.

Yanına oturttu, beraberce yediler.

Demek sevap kazanmak için oruca niyetlenmiş; Ramazan orucunu kimse böyle bozduramaz da… Zaten Ramazan olsaydı Selman-ı Fârisî Hazretleri de oruçlu olurdu, onun oruçlu olmamasından Ramazan olmadığı anlaşılıyor, yanlış bir mâna

çıkarılmasın.

Demek ki sevap kazanmak için tuttuğu nafile bir oruç imiş.

Pekâlâ dedi, oturdu o zaman, orucunu bozdu, "Gününe gün tutarım." diye düşündü içinden. Beraber oturdular, yediler.

Akşam oldu, Ebü'd-Derdâ RA, ev sahibi olarak Selman-ı Fârisî RA'a bir döşek serdi.

"—Buyur, yat kardeşim." dedi.

"—Sen ne yapacaksın?"

"—Benim biraz meşguliyetim var."

Namaz kılacak, tesbih çekecek, dua edecek, Kur'an okuyacak…

"—Yok, sen yatmazsan ben de yatmam. Sen de yat!" dedi.

Selman-ı Fârisî ısrar edince, yattı ama uyumadı. Selman-ı Fârisî Hazretleri'nin nefesleri muntazamlaşınca; "Tamam, uyudu galiba." diye yavaşça yatağından kalkmak istedi, kalkıp namaz kılacak.

Selman-ı Fârisî RA bileğinden yakaladı; "Yat aşağıya." dedi. Bu hal birkaç defa tekerrür etti bu; sonra baktı ki kurtuluş yok, yattı, uyudu.

Ama gecenin yarısı geçtikten sonra böyle büyük zâtlar, teheccüd namazı kılar; o gecenin, o kıymetli vaktini bilir. O vakit gelince, teheccüd zamanı gelince, Selman-ı Fârisî onu kaldırdı. "Haydi, şimdi kalk!" dedi. Beraberce abdest aldılar, teheccüd namazlarını kıldılar, seherlerde istiğfar ettiler, dualar eylediler.

Sonra sabah namazının vakti yaklaşınca kalktılar, Mescid-i Nebevî'ye gittiler, namazı kıldılar. Amma Ebü'd-Derdâ RA Peygamber Efendimiz'in yanına vardı;

"—Yâ Rasûlallah! Şu Selman-ı Fârisî'nin bana yaptıklarını bir bilsen. Benim orucumu bozdurdu, kılmayı itiyat edinmiş olduğum namazlarımı kıldırmadı, gecemi uyku ile geçirtti." diye şikâyetlendi.

Onun üzerine Peygamber SAS Efendimiz Selman-ı Fârisî Hazretleri'ni de dinledi. Sonra, Ebü'd-Derdâ RA'a hitaben dedi ki:[47]

---

[47] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXII, s.112, no:285; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.275, no:8128; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.II, s.176, no:20; İbn-i Asâkir, *Târih-i*

يَا أَبَا الدَّرْدَاءِ ! إِنَّ لِجَسَدِكَ عَلَيْكَ حَقًّا ، وَلأَهْلِكَ عَلَيْكَ حَقًّا ، وَلِرَبِّكَ عَلَيْكَ حَقًّا ؛ وَأَعْطِ كُلَّ ذِي حَقٍّ حَقَّهُ ! صُمْ وَ أَفْطِرْ ، وَقُمْ وَنَمْ ، وَائْتِ أَهْلَكَ (حل. عن أبي جحيفة)

RE. 492/10 (*Yâ ebe'd-derdâ*!) "Ey Ebü'd-Derdâ! (*İnne li-cesedike aleyke hakkan*) Hiç şüphe yok ki bedeninin, vücudunun senin üzerinde hakkı vardır. Bu hakkı bu vücuduna vermezsen, bu elin, bu ayağın, bu vücudun senden davacı olur."

Sen bunu yıpratamazsın; içki içip yıpratamazsın, kumar oynayıp yıpratamazsın, kötü yerlerde zayıf düşürüp yıpratamazsın.

(*Ve li-ehlike aleyke hakkan*) "Aile efradının, zevcenin ve çoluk çocuğunun senin üzerinde hakkı vardır."

Evlenmişsin, o hanımın mesuliyetini almışsın, o hanımın sende hakkı var. Bir bey olarak, koca olarak senin ona karşı vazifelerin var. Sonra evine bakacaksın! Onun yemesi içmesi sana havale edilmiş, Allah'ın emaneti…

(*Ve li-rabbike aleyke hakkan*) "Rabbinin senin üzerinde hakkı vardır." Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne karşı görevler var, İbadetlerden, Allah'ın hakkı diye bahsediliyor.

(*Ve a'ti külle zî hakkın hakkahû*) "O halde, her hak sahibine hakkını ver!"

(*Sum ve eftir*) "Bazı günler oruç tut, bazı günler tutma, iftar et! (*Ve kum ve nim*) Geceleyin namaza kalk, bazı zamanlarda uykunu da uyu! (*Ve'ti ehleke*) Eşinin yanına da git!" buyurdu.

Yani, "Ailenle de ilgileneceksin; alışverişle, evin geçimiyle de ilgileneceksin; vücudunun sıhhatini de koruyacaksın. Çok oruç

Dimaşk, c.XLVII, s.116; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.188; Ebû Cuhayfe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.45, no:5403; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXIII, s.27, no:25480.

tutup, çok uykusuz kalıp, onu halsiz, bîtâb, zayıf, hasta, sararmış-solmuş bir duruma getirmeyeceksin; her şeyi ölçülü yapacaksın!" dedi.

Mâlum, dinde her şeyin hayırlısı, huyların da hayırlısı, amellerin de hayırlısı ölçüye uygun olandır. Çok yapmak değil; çok yaparsın, sonunda yapamaz olup bıraktığın zaman iyi olmaz. Çoktan başlayıp yapamadığın zaman iyi olmaz. Ölçülü gideceksin.

Cömertlik derken, elindekini saçarsın, çoluk çocuğun muhtaç duruma düşer; öylesi makbul değil. Cesaret yapayım derken kendini perişan edersin; öylesi makbul değil.

Her şeyin, her ahlâkın bir ifrat denilen aşırı tarafı vardır, bir de tefrit denilen aşağı tarafı vardır. Aşırılıkla aşağılık arasında denge, orta yerde; dinimiz her şeyin güzelini emretmiştir insanın ona uyması lazım.

Bu şey de öyle; insanlara verilmiş yemek arzusu gibi, evlenme arzusu da öyle, kötü bir arzu mu?

Hâşâ, sümme hâşâ! Allah-u Teèlâ Hazretleri kötü şeyi yapar mı, yaratır mı? Her şeyi güzellerin güzeli, her şeyi güzel. Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin her işi güzel.

Şair ne güzel söylemiş:

Vallàhi güzel etmiş,
Billâhi güzel etmiş,
Tallàhi güzel etmiş,
Mevlâm görelim n'etmiş?
N'etmişse güzel etmiş!

Hakikaten de öyledir, ben de yemin ederim: Her şeyi güzeldir, her şeyi yerli yerindedir. Her şeyi hikmetlidir; sebebi var, hikmeti var.

Yemek yemek meşru mu? Meşru... Tıka basa doldurmak yasak, haram. Öyle şey yok, israf yok!

Romalılar zevk için yerlermiş, yerlermiş, karnı doyup yiyemez hâle geldi mi gidip istifra edermiş, sonra yine gelip yerlermiş. Bak, İslâm'da böyle şey yok!

"—Midenin birazını gıda ile dolduracaksın, birazını su ile

dolduracaksın, birazını boş bırakacaksın, daha yemeğe iştahın varken sofradan kalkacaksın!" gibi yemek âdâbı var.

Tıka basa doldurmak yok!

Demek ki yemeğe karşı iştah normal ama, onu aşırı tatmin edeceğim diye göbeğine tıka basa tıkmak doğru değil! Yastığın içine pamuk teper gibi tepmek doğru değil.

c. Evlenmek Benim Sünnetimdir

Elbette evlenmek normal bir şey. Peygamber SAS Efendimiz hadis-i şerifinde buyuruyor ki:[48]

اَلنِّكَاحُ سُنَّتِي ، فَمَنْ رَغِبَ عَنْ بِسُنَّتِي فَلَيْسَ مِنِّي (ه. عن عائشة)

(*En-nikâhu sünnetî*) "Nikâhlanmak, evlenmek benim yolumdur, sünnetimdir, usûlümdür. (*Femen rağıbe an sünnetî, feleyse minnî*) Kim benim sünnetimden yüz çevirirse, benden değildir." buyuruyor.

Demek ki doğru, demek ki güzel. Zaten güzel olmasa Peygamber Efendimiz evlenmezdi.

Allah'a iyi kulluk etmek, evlenmemek suretiyle dağ başlarına çekilip ibadet etmek şeklinde olsaydı, Rasûlüllah Efendimiz öyle yapardı. Öyle yapmadı; demek ki normal. Ama o arzuyu gayrimeşru yollarda kullandı mı insan en büyük günaha girer. Hem o zaman ne haklar çiğniyor, ne haklar çiğneniyor, arkasından ne kötülükler çıkıyor, peşinden ne fenalıklara müncer oluyor.

Onun için haysiyetini, namusunu takınmaz öyle bir kadın hakikaten bin adamdan daha zararlı. Görünmezse bir zararı olmayacak ama ortaya çıkıp da, süslenip boyanıp taranıp da yaptığı kötülüğün bin tane insana zararı dokunur. Bin tanesinden

---

[48] Lafız farkıyla: İbn-i Mâce, *Sünen*, c.V, s.439, no:1836; İmam Mâlik, *Muvatta'* (Rivâyet-i Muhammed), c.II, 427; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.271, no:44407; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.324, no:2833; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXII, s.312, no:24976.

daha zararlı olur, onun için bu okuduğum metinde böyle buyrulmuş.

Demek ki kıyamete doğru insanların kadınlarının huyları böyle olacak. Gökten bir taş düşse ya böyle bir kadının üstüne düşecek, ya münafık bir adamın…

d. Münafığın Alâmetleri

Münafık ne demek? Nifak ehli.

Münafığı nereden tanıyacağız? Bir alâmeti olacak. Arabanın numarası olur, evin bir numarası olur. Her şeyin bir vasfı, belli bir alâmeti olur. Münafıklığın alâmeti nedir?

Peygamber SAS Hazretleri'nin başka hadîs-i şerîflerinden bazı nümuneler, bazı şeyler anlıyoruz. Peygamber Efendimiz şöyle buyuruyor:[49]

آيَةُ الْمُنَافِقِ ثَلاثٌ: إِذَا حَدَّثَ كَذَبَ ، وَإِذَا وَعَدَ أَخْلَفَ ، وَإِذَا اؤْتُمِنَ خَانَ (حم. خ. م. ت. ن. عن أبي هريرة ؛ ابن النجار عن ابن مسعود)

RE. 5/4 (*Âyetü'l-münâfikı selâsün*) "Münafığın alâmeti üçtür:

1. (*İzâ haddese kezebe*) "Konuştuğu zaman yalan söyler." Doğru sözlü değil, yalancılığı itiyat edinmiş; münafıklık alameti.

2. (*Ve izâ vaade ahlefe*) "Bir şeyi va'd ettiği zaman yerine

[49] Buhàrî, *Sahîh*, c.I, s.21, no:33; Müslim, *Sahîh*, c.I, s.78, no:59; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.19, no:2631; Neseî, *Sünen*, c.VIII, s.116, no:5021; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.357, no:8670; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.406, no:6533; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.206, no:4803; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.85, no:11240; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.329, no:11127; İbn-i Asâkir, Târih-i Dimaşk, c.XIV, s.59; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.426, no:8315; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Mekârimü'l-Ahlâk*, c.I, s.46, no:118; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.35, no:53; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.I, s.35; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı Isfahan*, c.IV, s.475, Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.167, no:842; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.19, no:22; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.I, s.53, no:60.

getirmez, tutmaz sözünü. Vaad ederse vaadinden cayar, hilafına hareket eder."

'—Hani sen bana dün akşam öyle demiştin?'

Hiç aldırdığı yok, akşam verir sözü, sabaha çiğner geçer.

"—İşte şu kadar para ver de, ben sana şu zamanda ödeyeceğim."

Ödemez.

"—Şöyle yaparsan. böyle olsun."

"—Tamam, söz mü?"

"—Söz."

Tutmaz; münafıklık alameti.

3. (*Ve ize'tümine hâne*) "Kendisine emanet olunursa, güvenilirse, güvenilmiş şekilde muamele yapılırsa, ona hıyanet eder."

"—Al şu para yanımda olmuyor, senin yanında duruversin, sonra lazım olunca gelip alırım!" gibi kendisine bir şey emanet olunsa, hainlik eder."

Münafığın alâmetleri bunlardır. Bu sıfatları düşünün. Münafık nasıl oluyormuş?

Demek ki yalan sözlü, vaadinde durmayan, oynak, kaypak bir insan, başkasını aldatmaya çalışan bir insan.

Bunların temelinde ne yatar? Allah'tan korkmamak yatar. İnsan Allah'tan korksa böyle yapar mı? Hesabı düşünmemek yatar. Âhirette hesaba çekileceğini bilen bir insan böyle bir şey yapar mı? Yapmaz.

Bizim tanıdıklardan birisi, birisine iki bin beş yüz liraya bir makine satmış. Adam beş yüz lirasını göndermiş. 1975 senesinde. Geriye iki bin lirası kalmış. Beşte birini ödemiş, iki bin lirası kalmış. Ondan sonra ödememiş, gitmiş. Onlar da artık, tamam demişler, batan alacaklardan kabul etmişler.

Kamyonla malları alıyor, kayboluyor gidiyor; haydi bakalım nerede bulacaksın da, nereden yakalayacaksın da parayı alacaksın. Batakçı!

"—Eh, öyle bir batakçıya mal kaptırdık." demişler, defterden silmişler, 1975 senesinde.

Şimdi kaçtayız? 1983'te... Sekiz sene sonra birisi kapısını

çalmış, demiş ki:

“—Benim abim buradan bir makine almış, size iki bin lira borcumuz var; onu vermeye geldim.”

“—Ben onu bilmiyorum, deftere bir bakayım.” demiş.

Defteri açmış, aramış, bakmış; evet, iki bin beş yüz kiralık bir mal almış, şimdi iki bin lirası kalmış.

“—Tamam, iki bin lirayı vereyim, helalleşelim!” demiş.

“—Eğer helallik istiyorsan, ben bu iki bin lira ile hakkımı helal etmem.” demiş.

Çünkü 1975’in iki bin lirası ile ne işler yapılabilirdi. Şimdi iki bin lira bir talebeye çerez parası oluyor. Üniversitede bir talebenin cebine harçlık oluyor. Bunda bir haksızlık var.

Kalkmış gitmiş, bir âlime sormuş:

“—Efendim, madem iki bin lira borcu var, onu verirsen helalleşmesi lazım.”

“—Yok” demiş, “Sen böyle birisine sordun, böyle cevap getirdin ama dünyanın bir de bu hâli var; paranın hakiki değerinde düşme var.”

Kalkmış onun üzerine müftülüğe gitmiş, müftü efendilerden sormuş, onlar da kitapları açmışlar, demişler ki;

“—İslâm’da zulmetmek de yok, zulme uğramak da yok; zalim olmak da yok, mazlum olmak da yok.”

Ne sen aldan, ne aldat.
Bunda vardır asıl tat.
Budur insana veren
Saadeti iki kat...

Aldatmayacak, aldanmayacak... Burada borçlu olan kimse öbür tarafı aldatıyor. O iki bin lirayı o zaman verseydi, dükkânın sahibi o makinenin bir tanesinden alır, koyardı; şimdi bu iki bin lira ile ne alacak? Olmaz.

Demiş ki:

“—O makinenin şimdiki fiyatı ne ise onu hesaplayın, alacağını, vereceğini ona göre yapın.”

Hesaplamışlar; o makine yirmi sekiz bin lira olmuş. İki bin beş yüz lira, yirmi sekiz bin lira; on mislinden fazla. O zaman beş yüz

lira vermiş. Şimdi yirmi bin lira vermesi lazım.

Bakın, dikkat edin, ben bu hikâyeyi niçin anlatıyorum?

"—Bu adamın bende alacağı var." diye Allah korkusundan o parayı vermek için Karadeniz'den kalkmış gelmiş. O da "Hakkımı helal etmem!" deyince, bir alime sormuş, gelmiş. Yine "Olmadı." deyince, başka birisine gidiyor. Bak, ne kadar uğraşıyor.

Neden uğraşıyor? Allah'tan korkuyor, hesaptan korkuyor. Sonunda, "Pekiyi, ben yirmi bin lira vermeye razıyım." demiş. Neden? "Hesap ahirete kalmasın." diye. Âhirette para yok ki âhirette ödesin. Âhirette insanın hâli harap olur.

"—Yirmi bin lirayı da ödemeye razıyım. Ama şu anda yanımda o kadar para yok, bana müsaade tanı, ona göre."

Dükkân sahibi de:

"—Kardeşim, ben senin bu huyunu beğendim; yarısını, on bin lirasını sana bağışladım. Kalan parayı da aldığım zaman yine bir hayra kullanacağım, benim aklıma yatmadı." diyor.

Bakın iyi insanlar nasıl borcunu, alacağını takip ediyor. Masal gibi. Masal gibi oldu.

Şimdi bilerek geliyor, kravat takıyor, başına fötr şapka takıyor, gayet güzel tıraşlı, pırıl pırıl ayakkabılar; patron, altın köstekli saat yeleğinde;

"—Bana şu takımları ver, şunları ver, şunları ver, kamyonuma at, işte adresim, işte çekler." filan.

Ötekisi;

"—Pekiyi efendim, baş üstüne efendim." diyerek, elini ovuşturarak bir kamyon mal dolduruyor.

Adam parasını bile sormuyor; on beş bin lira mı, yüz elli bin lira mı, ne yazarsa yazsın;

"—Ne ise hesaba yaz." diyor, hemen çeki imzalıyor; "Buyur, al!" diyor, kamyon gidiyor.

Ondan sonra ne çekin karşılığı var, ne o adreste o insan var. Gidiyor...

Bazen de, "Beni falancaya, filancaya sor!" diyor.

"—Olur." diyor, telefonu açıyor:

"—Birisi benden mal almak istiyor, bu adam kim, tanır mısın?"

"—Tanıyorum."
"—Mal vereyim mi?"
"—Ver."
Ötekisine soruyor;
"—Mal vereyim mi?"
"—Ver."
Tamam, malı veriyor. Ama ertesi gün birisi geliyor, diyor ki;
"—Efendim, bu batakçı; bu adam senin malların parasını vermeyecek."
"—Nereden bildin? Ben üç kişiye sordum."
"—Onların da ondan alacağı var." diyor.

Sorduğu o üç kişinin de alacağı var; "Bu malı buradan alırsa ötekilere o borçları öder." diye, adam kendi borcunu kurtarmak için buradakinin canını yakıyor, iyi diyor.

Adam iyi olduğundan değil, o adam bana; "Sen benim hakkımda iyi dersen, ben senin borcunu öderim." demiş, diye yapıyor. Bunlar ne alâmeti? Allah'tan korkmama alâmeti.

Deminki misal ne alâmeti? Allah'tan korkmama alâmeti.

Demek ki o kötü zaman geldiğinde kadınlar kötüleşecek, erkekler de böyle kaypak, kalleş, sözüne güvenilmez, işine güvenilmez insanlar haline gelecek.

El-hamdü lillâh, daha aramızda çok iyi insanlar var. Allah'ın Allah'tan korkan çok kulları var, halis muhlis kulları var. Dikkat edelim; Allah-u Teàlâ Hazretleri bize bizim amelimize göre muamele eder. Çocuklarımızı iyi terbiye edelim, kendimizi iyi terbiye edelim, sağlam, has, halis müslümanlar olalım. İnşaallah o devirleri Allah bizden uzak eylesin…

Epeyce bozuldu ama iyiler de var, iyi insanlar da var, haramı, helali düşünenler de var.

e. Harama, Helâle Dikkat Edilmemesi

Bu hadîs-i şerîf de yine Peygamber Efendimiz'in kıyamete yakın, âhir zamanda olacaklarla ilgili bir ihbar-ı nebevîsidir.

Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:[50]

لَيَأْتِيَنَّ عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ ، لاَ يُبَالِي المَرْءُ بِمَا أَخَذَ المَالَ ؛ أَمِنْ حَلاَلٍ ، أَمِنْ حَرَامٍ (حم. خ. عن أبي هريرة)

RE. 360/7 (*Leye'tiyenne ale'n-nâsi zemânün, lâ yübâli'l-mer'ü bimâ ehaze'l-mâle; e min halâlin, e min harâmin*)

(*Leye'tiyenne*) "Muhakkak, mutlaka gelecek, (*ale'n-nâsi*) "İnsanların üzerine, (*zemânün*) bir zaman."

"İnsanların üzerine bir zaman gelecek ki, (*lâ yübâli'l-mer'ü bimâ ehaze'l-mâle*) o zaman adam malı nereden aldığına aldırmayacak; (*e min halâlin, e min harâm*) haramdan mı aldı, helalden mi aldı, aldırmayacak." Öyle bir zaman gelecek.

Bak, Peygamber SAS Efendimiz'in zamanının paklığını bu sözden anla; o zamanda hiç öyle bir şey yokmuş ki hayretle söyleniyor. O zaman insanlar harama, helale çok düşkünlermiş; haramdan almamaya herkes gayret ediyormuş. Cemiyette müesses olan kanaat, yerleşmiş olan fikir; helal alınır, haram alınmaz tarzındaymış.

Peygamber Efendimiz istikbale ait;

"Muhakkak insanların başına bir zaman gelecek. O zaman insanlar malı nereden aldığına hiç aldırmayacaklar, helalden mi, haramdan mı, hiç aldırmayacaklar." buyuruyor.

Mâlumdur, Hz. Ebu Bekir RA'ın kölesi kendisine bir tabak yiyecek getirmiş. Yemiş. Yedikten sonra sormuş;

"—Bunu nereden getirdin?"

Bir-iki rivayet var.

"—İşte ben cahiliye zamanında muska yazmıştım, onun bedeli; veyahut bir müşrikin, Allah'a inanmamış bir kimsenin düğününden aldığım bir hediye." diye, geliş yerinin helâl

---

[50] Buhari, *Sahih*, c.VII, s.254, no:1941; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.435, no:9618; İbn-i Asakir, *Mu'cem*, c.I, s.355, no:723; Ebu Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.XI, s.137, no:30937; *Camiü'l-Ehadis*, c.XVIII, s.213, no:19238.

olmadığını anlayınca parmağını sokmuş, boğazını gıcıklattırmış, yediği, yuttuğu şeyi boğazından dışarı çıkarmış.

Demiş ki;

"—Haram ile hâsıl olan ete cehennem ateşi yakışır."

Haramı yiyorsun da et oluyor mu? Haramla vücudunda hücre oluyor mu? Onu ne paklar?

Cehennem ateşi paklar. Cehennemde çatır çatır yanınca, o zaman paklanır.

Ye, istediğin kadar haramı ye... Yiyen yesin. İsterse polisi aldatsın, isterse komşuyu aldatsın, isterse hâkimi aldatsın... Haramı yesin! O haramla hâsıl olan çocuktan da hayır gelmez, etten de hayır gelmez, maldan da hayır gelmez, evden de hayır gelmez, arabadan da hayır gelmez. O araba bir gün başında paralanır. O ev bir gün çoluk çocuğu ile beraber yanar, kül olur.

Allah-u Teàlâ Hazretleri:

وَاللّٰهُ عَزِيزٌ ذُو انْتِقَامٍ (آل عمران:٤)

(*Va'llàhu azîzün zü'ntikàm*) "Allah-u Teàlâ Hazretleri mutlak izzet sahibidir, mutlak galiptir, hükmü hakimdir ve intikam sahibidir." (Âl-i İmrân, 3/4) buyuruyor.

İntikamı var. Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin intikamı şiddetlidir. Ehl-i küfrün, ehl-i dalâletin, kötü insanların fırsat bulunca yaptığına bakma sen; imtihan dünyası olduğu için Allah-u Teàlâ Hazretleri şöyle iplerini biraz salıveriyor, ama hiçbir kötü insanın hoş hâlini gördün mü? Sonunda kötülüğü ibretle ortaya çıkmıyor mu? Allah nasıl cezasını çektiriyor!

Geçen gün Ankara'da bir şey anlattılar. Birisi birisini öldürüyor. Hani şu anarşik devrede, geçtiğimiz devrede birisi ötekisini öldürmüş. Bir tek şahit var. Görmüş; tabanca bu tarafta bu adam tarafından tutuldu ve o adam ötekisini takır takır vurdu, öldürdü. Görmüş, görgü şahidi. Ama para vermişler, tehdit etmişler, ne yapmışlarsa yapmışlar, o adam:

"—Evet, ben bu adamın bu adama tabanca sıktığını, öldürdüğünü gördüm." dememiş, şahitlikten kaçmış.

Öldürülen çocuk on altı yaşındaymış. Üstelik öldüren katiller para pul ile işi idare etmişler;

"—Bu öldürme işini, bu öldürülen çocuğun dayısı yaptı." demişler, bir de dayısına yüklemişler mi kabahati?

Dayısı da yirmi sene hapis yemiş. Birisi on altı yaşında ölüyor, ötekisi de yine aynı aileden yirmi yıl hapis. Öbür taraf güya intikam alıyor.

Şimdi öbür tarafın başına Allah ne getirdi bilemeyiz? Belki getirmiştir; onu da bilmiyorum ama şahitlikten kaçan şahsın; görgü tanığı olan, o hadiseyi gören şahsın çocuğu on altı yaşına gelmiş, küt ölmüş.

Öteki öldürülen kaç yaşındaydı? On altı yaşındaydı.

Bu şahitlikten kaçan adamın çocuğu kaç yaşına gelince öldü? On altı yaşına gelince öldü. Tutuşmuş mu etekleri? Tutuşmuş.

"—Eyvah, ben şahitlikten kaçtım, hakkı söylemedim." diye etekleri tutuşmuş, başlamış telaş etmeye.

Çocuk da gitmiş elden; kendi çocuğu da ölmüş. O ciğerparesi gidince, "Allah Allah, bunun da yaşı on altı, onun da yaşı on altı. Niye Allah benim elimden bu çocuğu aldı?" diye başlamış düşünmeye.

Şahitlikten kaçanın başına bu gelirse, o haltları karıştıranın başına ne gelir; onu Allah bilir. Allah Azîz'dir, Zü'ntikâm'dır.

Azîz ne demek? İzzet sahibi; her istediğini yapar, güç sahibi, kimse mâni olamaz.

Zü'ntikâm ne demek? İntikam sahibi. Hani kan davası, bilmem ne filan oluyor ya, Allah-u Teâlâ hazretleri de mücrimden, zalimden mazlumun hakkını alır; o intikamı yanına koymaz, onu alır.

Ama niye anında almıyor? Hikmetleri var, her şeyi hikmetli. Her hadiseyi getir bana söyle; gördüğüm kadar hikmetlerini söyleyeyim. Bir gün önce olması yersiz olur, zamanı da yerindedir. Yaptığı iş de yerindedir, şekli de güzeldir. Hayran kalırsın. "Allah Allah, ne ibretli, ne hikmetli!" diye hayran kalırsın.

İşte insanlar bunları, bu hakikatleri unutacaklar.

Neden?

El-hamdü lillâh, biz burada hadis kitabını okuyoruz, siz de orada oturdunuz tek dizinizin üstünde, “Peygamber Efendimiz’in hadisi” diye tahammül ediyorsunuz; diziniz ağrıdığı halde hadîs-i şerîfleri dinliyorsunuz.

Elhamdülillah, Allah sizden de razı olsun, bizden de razı olsun, cümlemizi cennetiyle cemaliyle müşerref etsin.

Ama şuradaki insanlar, şu mekânın ebadı ne ki? Burada oturan insan kaç kişi? İstanbul’un nüfusu altı milyon mu oldu, sekiz milyon mu oldu? O kadar nüfusa göre bu nedir?

Bu kadar insan. Bunlar duyuyor, bunlar duyduğu zaman yapmaz, ama duymayanlar ne olacak? Duymayan, aldığı para haram mı helal mi, eline geçti mi kâr sayacak.

İşte hadîs-i şerîfte söylenen durum. O zaman aslında bu hadîs-i şerîflerin televizyondan, radyodan yayınlanmasının teşvik edilmesi lazım.

f. Faiz Yemeyen Kalmayacak

Üçüncü hadîs-i şerîfe geçtik. Bu sahih hadîs-i şerîfte de Peygamber Efendimiz yine kıyamet manzaralarından, kıyametin ahvalinden bir ahvali bize önceden, o zamandan haber vermiş:

لَيَأْتِيَنَّ عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ ، لاَ يَبْقَى مِنْهُمْ أَحَدٌ إِلاَّ أَكَلَ الرِّبَا ، فَإِنْ لَمْ يَأْكُلْهُ أَصَابَهُ مِنْ غُبَارِهِ (د. ه. ك. عن أبي هريرة)

RE. 360/8 (*Leye’tiyenne ale’n-nâsi zemânün, lâ yebkà minhüm ehadün illâ ekele’r-riba fein lem ye’külhü esâbehû min ğubârihî*)

Sadaka rasûlü’llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Efendimiz, başımızın tacı, Peygamberimiz, numune-i imtisalimiz Muhammed-i Mustafâ Hazretleri buyuruyor ki:

(*Leye’tiyenne ale’n-nâsi zemânün*) “İnsanların üzerine bir zaman gelecek, çatacak; insanlar öyle bir zamana ulaşacaklar ki, (*lâ yebkà minhüm ehadün illâ ekele’r-ribâ*) onlardan faiz yemeyen hiçbir kimse kalmayacak; muhakkak ribâ yiyecekler. (*Fein lem*

ye'külhü) Eğer yemezse de, (*esâbehû min gubârihî*) üstüne tozundan isabet edecektir."

Tozundan isabet etmesi ne demek? Mâlum şöyle bir tertemiz kap içinde temiz temiz meyveleri yıkasan, tozlu bir yolun kenarına koysan, biraz sonra gelsen ne olur?

Atlı geçer, yaya geçer, araba geçer, tozları kaldırır kaldırır, o meyveleri, o yiyecekleri tanıyamazsın; üstünü toz sarar. Onun gibi, "Adam faiz yemese bile tozu üstüne üşüşecek, günahı bulaşacak." demektir. Faizin günahı bulaşacak.

Nasıl demişler:

(*Lien yekûne mûkilehû*) "Faizi yediren kimse olmak suretiyle..."

Bakın, yemek de günah, yedirmek de günah. Bir şeyin yapılması haram oldu mu, yapılmasına vesile olmak da günahtır.

"—Ben faiz almıyorum, yediriyorum."

Onu da yapamazsın.

"—Ben içki içmiyorum, ikram ediyorum."

Onu da yapamazsın. İçki haramsa, ikram da edemezsin, sunamazsın.

"—Efendim, ben sadece taşırım."

Taşıyamazsın; o da yasak. Sunamazsın!

"—Efendim, benim fabrikamda sıkıyorlar, ben başka şeye karışmıyorum."

Sıktıramazsın, sunamazsın, sunmasını emredemezsin.

"—Ben akıllı bir insanım, elimle tutar mıyım, hizmetçiyi çağırıyorum, 'Al bakalım, bunu şunlara şunlara sun!' diyorum, kendim sunmuyorum."

Sundurdun mu, o da günah olur. Hiç fark etmez. Öyle kaçamak yok. Bir şey haramsa haramdır. Bak burada ne diyor:

"—Onu yediren kimse olmak suretiyle ona tozu gelir."

Günahına öyle bulaşır insan.

(*Ev mütevassıten fîhi*) "Veyahut aracı olur."

"—Bak, bu faizle para veriyor, senin de paraya ihtiyacın var galiba, gel bakalım, sen bundan al!" diye aracı oldu, belki komisyon da aldı, belki almadı; ne olursa olsun, günah komisyonu geliyor ona, o faize bulaşıyor.

(*Ev kâtiben*) "Veyahut, 'Sen şundan şu kadar para mı aldın? Tamam, ben yazıvereyim, yazmak elimden geliyor.'" diyor, yazıyor. O zaman da günah ona bulaşır.

(*Ev şâhiden*) "Bir akit var ortada, borç akdi, şahit oluyor; şahit olup da o işlemin tahakkuk etmesi için ne türlü yardım ile yardımcı olmuşsa gelir, bulaşır."

(*Ev muâmile'l-murâbi*) "Veyahut ribayı veren kimse ile muamelesi olan bir kimse olur, ortaklık filan gibi…

(*Ev men âmele meahû*) "Veyahut onunla iş yapan kimse olur. (*Ve haleta mâlehû bi-mâlihî*) Onunla ortaklık yaptığı için, malı ötekisiyle karışır."

Tozu nereden isabet eder, o bilinsin diye buna benzer şekilleri saymış,

"—Efendim, ben faiz yemiyorum." diyen insanlar; tozunun isabet etme, bulaşma şekillerini de göz önünde bulundursunlar diye, ben de şerhinden alimlerimizin açıkladıkları şeyleri size açıkladım.

İslâm neden faizde böyle yapıyor?

İslâm faize karşı, hadîs-i şerîfte, âyet-i kerîmede belirtilmiş.

Niye böyle yapıyor?

İslâmiyet istiyor ki insan alnının teriyle kazansın. Alnının teriyle kazanmayı çok teşvik ediyor.

Birisi dilenirmiş, Peygamber Efendimiz ona diyor ki;

"—Git, dağdan odun topla, getir, sat, fakat dilenme."

Onu öğretiyor, dilendirmiyor.

"—Dilenme, git dağdan odun topla, sat."

Sonra işçi akşama kadar çalıştı mı, akşam ücretini alacak ya;

"—Alnının teri kurumadan işçinin ücretini verin!" diyor.

Sonra insanın kendi elinin kesbi, alnının teri olarak kazandığı para helâl para olarak evine bereket getiriyor, çoluk çocuğuna hayır getiriyor, kendi vücuduna sıhhat, âfiyet getiriyor.

İslâmiyet; "Kimse kimseyi oturduğu yerden istismar etmesin, herkes hakkıyla yesin, şu fâni dünyada geçimini, yaşamını hakkıyla yapsın da başkasının sırtına binip, başkasının kanını emmesin." diye böyle yapıyor; bundan dolayı böyle istiyor.

Onun için kendisinin gayreti olmadan, bedavadan gelme şekli

olduğundan dolayı Allahu a'lem, bu ribâyı Kur'ân-ı Kerîm yasak etmiş, hadîs-i şerîfler böylece bize bildirmiş. Biz de sizlere bildiriyoruz.

Peygamber Efendimiz veda haccında; "Bildirdim mi yâ Rabbi?" derdi.

Hüccaca nasihat etti, veda hutbesini irad eyledi, birisi de yüksek sesle Peygamber Efendimiz'in sözlerini tekrar ederdi. Ondan sonra da ellerini açıp; "Tebliğ ettim mi, yâ Rabbi?" derdi.

Bizden bildirmesi. Biz kitaptan okuyoruz, bildiriyoruz.

g. Akılsız Yöneticiler

Bu hadîs-i şerîf de yine gelecek zamanla, âhir zamanla, bozulan zamanla ilgili bir hadîs-i şerîftir. Peygamber Efendimiz her ne kadar yüzlerce sene önce, asırlar önce yaşamışsa da, asırlar sonrasını Allah-u Teàlâ Hazretleri ona bildirmiş. Buyuruyor ki:[51]

لَيَأْتِيَنَّ عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ ، يَكُونُ عَلَيْكُمْ أُمَرَاءُ سُفَهَاءُ ، يُقَدِّمُونَ شِرَارَ النَّاسِ ، وَيُظْهِرُونَ حُبَّ خِيَارِهِمْ ، وَيُؤَخِّرُونَ الصَّلاَةَ عَنْ مَوَاقِيتِهَا ؛ فَمَنْ أَدْرَكَ ذَلِكَ مِنْكُمْ فَلاَ يَكُونَنَّ عَرِّيفًا ، وَلاَ شُرَطِيًّا ، وَلاَ جَابِيًّا ، وَلاَ خَازِنًا (أبو يعلى ، والضياء عن أبي هريرة)

RE. 360/9 (*Leye'tiyenne ale'n-nâsi zemânün yekûnü aleyküm ümerâü süfehâü, yükaddimûne şirâre'n-nâsi ve yüzhirûne hubbe hıyârehüm ve yüahhirûne's-salâte an mevâkîtihâ; femen edreke zâlike minküm, felâ yekûnenne arifen, ve lâ şuratıyyen, ve lâ câbiyen, ve lâ hâzinâ*)

---

[51] Ebû Ya'la, *Müsned*, c.II, s.362, no:1115; İbn-i Hacer, *Metalibü'l-Aliyye*, c.VI, s.373, no:2222; Heysemi, *Mecmaü'z-Zevaid*, c.V, s.432, no:9225; Ebu Hüreyre RA'dan.

Camiü'l-Ehadis, c.XVIII, s.216, no:19245.

Dinimiz hak din, peygamberimiz hak peygamber, kitabımız hak kitap. İşte aşikâr, gün gibi görülüyor. Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:

(*Leye'tiyenne ale'n-nâsi zemânün*) "İnsanların üzerine bir zaman muhakkak ve mutlaka gelecek." Ne olacak o zaman? (*Aleyküm ümerâu süfehâü*) "O zaman başınızda sefih emirler olacak."

Ümera ne demek? Emretme salahiyeti kendisinde olan; idareci, başkan, reis, komutan mânasına.

Sefih ne demek? Akılsız demek. Böyle akılsız kimseler başınıza geçecek.

(*Aleyküm*) "Sizin başınıza böyle kimseler geçecek."

(*Yükaddimûne şirâre'n-nâsi*) "Bunlar insanların en şerlilerini takdim edecekler, öne geçirecekler." Kimlerin önüne geçirecekler? (*Ve yüzhirûne hubbe hıyârihim*) "Kendilerini en hayırlıları seviyormuş gibi gösterdikleri halde, en şerlileri başa geçirecekler."

Buradaki ve ile başlayan cümle cümle-i hâliyyedir, hâl cümlesidir.

(*Ve yüzhirûne hubbe hıyârihim*) "En hayırlılarını seviyormuş gibi göstermekle beraber aslında halkın en şerlilerini başa geçirecekler." Zalim, gaddar, Allah'tan korkmaz, kanun nizam tanımaz kimseleri aslında geçirecekler ama, halkın umumiyetinden korktukları için iyileri seviyormuş gibi davranacaklar.

(*Ve yüahhirûne's-salâte an mevâkîtihâ*) "Ve namazları, vakitlerinden tehir ederek kılacaklar." Sübhanallah! Namazları vakitlerinden tehir ederek kılacaklar. Ne kötü adamlar ki, vaktinde bile kılmayacaklar namazı da tehir ederek kılacaklar. Öğle ezanı okunmuş, tehir edecek edecek, ikindiye yakın öyle kılacak. İkindiyi akşama yakın kılacak. Asıl vakitlerinden geçe bırakacaklar.

(*Femen edreke zâlike minhüm*) "Onlardan bu durumları kim görürse, kim o gibi insanların bu halleriyle karşılaşırsa, (*felâ yekûnenne arîfen*) sakın ha, kethüda olmasın."

Arîf; siyasîlerin, idarecilerin yakınında vekilharç, gibi, kethüda gibi hizmet gören kimse...

(*Ve lâ şeratıyyen*) Hani eskilerin pazarbaşı dedikleri kimseler. Yani belediye zabıtası hizmeti gibi, polis hizmeti gibi hizmetler yapan. Neticede onlara bağlı, onların memuru durumunda...

(Ve lâ câbiyen) "Vergi toplayıcı." Yani halkın arasında dolaşıp da sultanlara o vergilerini alan.

(Ve lâ hâzinen) "Onların hazinedarı, bekçisi olmasın."

Bu hizmetler ne demek?

"—Bu gibi zalimlerin maiyetinde onlara hizmetçi olarak çalışmasınlar." demek.

Bu durumlar Emevîler zamanından başlamış. Asr-ı saadet dediğimiz o saadet asrının arkasından, Rasûlullah'ın torununu öldürme durumu bile başlamış.

Nasıl öldürür insan? Nasıl eli varır? Nasıl Rasûlullah'ın o mübarek başını öptüğü, kucağına alıp sevdiği mübarek torununa kılıç kaldırır? Nasıl keser? Çoluk çocuğunu, karısını, haremini nasıl öldürür? Ne kadar fena! İşte böyle...

Bir kere daha okuyalım.

"—Muhakkak ve muhakkak insanların üzerine bir zaman gelecek ki."

"Sizin üzerinize" diyor. Muhataplarının üzerine. Muhatabı hem kendisini o anda dinleyen sahabelerdir, hem de ondan sonra ümmetinden olan kimselerdir. Biz de hadîs-i şerîfi okuduğumuza göre bir bakıma muhatabız sayılırız.

"Böyle sefih, beyinsiz, aklı fikri yerinde olmayan, doğru düşünmeyen idareciler olacak ve onlar iyilerini seviyormuş gibi göstererek kötü insanları başa geçirecekler ve namazları geç vakitlere tehir edecekler. Onların yanında, onların hizmetinde bir hizmet almayın." diye Peygamber Efendimiz söylemiş.

h. Çocuğun Babasını Cennete Götürmek İstemesi

Şimdi şu hadîs-i şerîfi çok iyi dinleyin:[52]

---

[52] İbn-i Hibban, *Sahih*, c.I, s.486, no:252; Ebu Ya'la, *Müsned*, c.II, s.315, no:1049; Heysemi, *Mecmaü'z-Zevaid*, c.I, s.315, no:462; Ebu Said el-Hudri RA'dan.

لَيَأْخُذَنَّ رَجُلٌ بِيَدِ أَبِيهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، فَيَقْطَعَنَّهُ النَّارُ ، يُرِيدُ أَنْ يُدْخِلَهُ الْجَنَّةَ ، فَيُنَادِي: أَنَّ الْجَنَّةَ لاَ يَدْخُلُهَا مُشْرِكٌ ، إِنَّ اللهَ عَزَّ وَجَلَّ حَرَّمَ الْجَنَّةَ عَلٰى كُلِّ مُشْرِكٍ ! فَيَقُولُ: رَبِّ ، أَبِي ! رَبِّ أَبِي ! رَبِّ ، أَبِي ! فَيُحَوَّلُ فِي صُورَةٍ قَبِيحَةٍ ، وَرِيحٍ مُنْتِنَةٍ ، فَيَتْرُكُهُ (ط. ع . حب . ك. بز. ض. عن أبي سعيد)

RE. 360/10 (*Le-ye'huzenne racülün bi-yedi ebîhi yevme'l-kıyâmeti, feyaktaannehü'n-nâru, yürîdü en yüdhılehu'l-cennete, feyünâdâ: inne'l-cennete lâ yedhuluhâ müşrikün, inna'llàhe azze ve celle harreme'l-cennete alâ külli müşrikin! Feyekùlü: Rabbi, ebî! Rabbi, ebî! Rabbi, ebî! Feyuhavvelu fî sûretin kabîhatin, ve rîhin müntinetin, feyetruküh*)

Bu hadîs-i şerîfi çok can kulağıyla dinleyin. Peygamber SAS Hazretleri buyuruyor ki;

(*Leye'huzenne racülün bi-yedi ebîhi*) "Adam babasının elini muhakkak ve muhakkak tutacak. Babasının elini yakalayacak, muhakkak ve muhakkak tutacak." Ne zaman? (*Yevme'l- kıyâmeti*) "Kıyamet gününde babasının elini tutacak."

"Niçin tuttu?" diye merak ediyorsunuz. Sevgisinden... Sevgisinden babasının elini tutacak. Hani insan birisinin elini tutar da çeker, bir yere götürmek ister ya, babasının elini böyle tutacak. (*Fe'lyükattiannehü'n-nâre*) "Fakat ateş önlerini kesecek."

Nereye gitmek istiyorlardı da kesti?

Burada söylenmiyor ama adam cennetlik. Babasının elinden tutup cennete götürmek istiyor. Elinden tutmuş. İnsan babasını sevmez mi?

"—Gel babacığım" tarzında, elinden tutmuş götürüyor ama önüne cehennem ateşi çıkıyor, yolu kesiyor, geçmesi mümkün

---

Kenzü'l-Ummal, c.XI, s.488, no:32303; *Camiü'l-Ehadis*, c.XVIII, s.219, no:19251.

olmayan bir durum oluyor.

(*Yürîdü en yüdhılehü'l-cennete*) "Onu cennete sokmak istiyor."

"Kıyamet gününde muhakkak ki adam babasının elini tutar. Fakat o babasını cennete sokmak isterken, ateş onun yolunu keser. 'Haydi gel babacığım, cennete!' diye sokmak isterken, ateş onun yolunu keser."

(*Feyünâdâ*) "Ve kendisine nida olunur." Kim nida eder? Allah-u Teàlâ Hazretleri meleklerine nida ettirir. Böyle bir nida duyar, bir ses duyar:

(*İnne'l-cennete lâ yedhulühâ müşrikün*) "Cennete müşrik olan giremez. Allah'a şirk koşan kimse cennete giremez. (*İnna'llàhe azze ve celle harreme'l-cennete alâ külli müşrikin*) Azîz ve celîl olan Allah-u Teàlâ Hazretleri cenneti her müşrik üzerine haram kılmıştır. Müşrik olsun da cennete girsin, mümkün değil!"

Cennete müşrik giremez, her müşrik üzerine Allah-u Teàlâ hazretleri cenneti haram kılmıştır. Bir kimsenin müşrikken cennete girmesi mümkün değil.

Böyle bir ses duyar. Ateş önünü kesti, babasını cennete sokamadı, orada kaldı, bu sesi duyuyor. Buradan ne anlıyoruz?

Demek ki kendisi mü'min, cennetlik ama babası müşrik, kâfir, babası mü'min değil, babası müslüman olmamış. Ama babalık-evlatlık münasebetlerinden, muhabbetinden, şefkatinden dolayı babasının elinden yakalamış içeriye sokmak istedi, karşısına ateş çıktı. Böyle de bir ses gelir:

"—Cennete müşrik giremez. Azîz ve Celîl olan Allah-u Teàlâ, cenneti her müşrik üzerine haram kılmıştır."

(*Feyekùlü: Rabbi, ebî*) "Bunun üzerine der ki: 'Ey benim Rabbim, bu benim babamdır! (*Rabbi, ebî*) Yâ Rabbi, ey benim Rabbim, bu benim babamdır! (*Rabbi, ebî*) Yâ Rabbi, bu benim babam."

Tam tercemesi şöyle:

"—Yâ Rabbi, babam; yâ Rabbi, babam; yâ Rabbi, babam!"

Bu sahneyi düşünün:

"—Bu benim babam!" diyor, babasını sevdiğinden cennete sokmak istiyor.

Bakalım ne olacak?

(*Feyuhavvelü fî sûretin kabîhatin*) "Fakat babasının şekli kötü bir surete döndürülür. (*Ve rîhin müntınetin*) Ve kokusu çirkin bir kokuya döndürülür. (*Feyetrüküh)* Onun üzerine onu terk eder."

Bakar ki yanındaki çirkin bir şey, kokusu da berbat bir koku; o zaman onu terk eder.

Müşrik; ilk önce aslî suretiyle dünyadaki suretiyle duruyordu, babasının elinden tuttu ama; "Yâ Rabbi, bu benim babam; yâ Rabbi, bu benim babam; yâ Rabbi bu benim babam!" deyince sureti çirkin bir surete, kokusu da çirkin, berbat bir kokuya, burnunun direğini kıracak bir kokuya döndürülür; o zaman terk eder.

İşte böyle, müşrik iken cennete girmek yok. Mü'min olacak insan, müslüman olacak.

Müşriklik ne demek? Şirket sözü Türkçe'ye girmiş bir sözdür. Şirket, ortaklık demek, biliyorsunuz. Şerik, ortak demek. Müşrik de, "Allah'a ortak koşan kimse" demek.

Ne demiş oluyor? Allah var ama iki tane, bir tane; o var, bir de yanında şu var. Veyahut Allah var, oğlu var, iyilik tanrısı var, kötülük tanrısı var. Veyahut üç tane var, beş tane var, ne ise.. Veyahut evet Allah var ama bu putlar da bizim tanrımız, biz onlara tapıyoruz, bunlar ona şefaatçi olacaklar. Müşrikler böyle biliyorlardı.

Araplar; "Bu putlar Allah katında bizim şefaatçimiz, biz onlara tapıyoruz, onlar da bize şefaat edecekler, bizi cennete sokacaklar." diyorlar.

Bu da bir şirk, bu da bir ortak koşma durumu.

Bir de hepimizi korkutacak bir söz söyleyeyim ki Peygamber Efendimiz şöyle diyor:

إِنَّ أَخْوَفَ مَا أَخَافُ عَلَى أُمَّتِي شِرْكٌ خَفِيٌّ

(*İnne ahvefe mâ ehâfü alâ ümmetî şirkün hafiyyün*) "Benim ümmetim için en çok korktuğum şey, gizli şirktir, hafî şirktir."

Bir müşriklik var, aşikâr, tamam. "Allah iki tanedir, üç

tanedir, beş tanedir.” gibi yalan yanlış, eğri büğrü söz söylüyor. Bir de gizli şirk var, aşikâr değil.

Diyorlar ki:

“—Yâ Rasûlallah! Gizli şirk ne ola ki? Nedir gizli şirk?”

Diyor ki:

“—Riya, gösteriş; sevap beklenilen bir amelini insanlar beğensin, diye yapmak.”

Çok güzel namaz kılıyor; aman bayılırsın, boynu bükük, gözleri bilmem nasıl, kendinden geçmiş, tâdil-i erkân ile namaz kılıyor. Neden?

“—Filanca adam görsün de bana mâlî yardım yapsın.” diye.

Olmadı! Sen o namazı Allah için kılacaksın, bir de o adamı düşünerek kıldın; riya oldu, gösteriş oldu. Allah riyayı sevmez. Ameller sırf Allah rızası için yapılacak. Hem o sebepten ona da şirk-i hafî diyor.

Allah’tan dileriz, bizleri affeylesin… Bizi ne büyük şirke soksun, ne gizli şirke soksun; ne aşikâresine, ne gizlisine bulaştırmasın. Her şeyimizi Allah için yapalım!

Bir kere Allah-u Teàlâ Hazretleri’nin varlığını, birliğini tam idrak edelim. Allah-u Teàlâ Hazretleri’nin eğer bir tane daha ortağı olsaydı, kavga ederlerdi:

“—Şu kul cennete girsin, şu girmesin! Şu şöyle olsun, bu böyle olmasın!”

Olur mu hiç? Akıl var, mantık var.

Allah-u Teàlâ Hazretleri biz anlayalım diye âyet-i kerîmesinde şöyle buyuruyor:

لَوْ كَانَ فِيهِمَا اٰلِهَةٌ اِلاَّ اللّٰهُ لَفَسَدَتَا (الأنبياء:٢٢)

(*Lev kâne fîhimâ âlihetün illa’llàhu lefesedetâ*) “Semavatta ve yerde, yerlerde göklerde Allah’tan başka müteaddit tanrılar olsaydı, çarpışırlardı, kâinatın düzeni bozulurdu.” (Enbiyâ, 21/22)

Sen hiç direksiyonda iki tane adam gördün mü? Arabada birisi o tarafa götürmek istiyor, birisi bu tarafa götürmek istiyor, olur mu? Bir tanesi götürecek işte. Onun gibi. Anlayalım diye, “Ortağı olsaydı berbat olurdu, işler bozulurdu, fesada giderdi.” buyuruyor.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bir; şeriki yok, naziri yok, veziri yok, emsali yok, ona benzeyen bir şey yok. Tek güç, kuvvet sahibi, kudret sahibi, lütuf sahibi, ihsan sahibi, kerem sahibi, merhamet sahibi, rahmet sahibi, ama tek.

Tamam, *amennâ ve saddaknâ*… O Allah'a bu sıfatları ile, Kur'ân-ı Kerîm'de, Rasûlüllah'ın bildirdiği şekilde iman ettik. Amentü billah. Allah'a iman ettik. Tamam.

Allah bizi şirk-i hafîden de korusun. Amelleri sırf Allah rızası için yapmayı nasib etsin... Başkasının beğenmesi, beğenmemesi, sevmesi, sevmemesi önemli değil! Ne olacak? Allah sevsin, kâfi. O sevdi mi kâfi. O korudu mu kâfi…

Amerika ile Rusya'nın, Çin'in orduları hepsi birden toplansalar, en modern silahlarını alsalar, bir tek âciz, nâçiz ama Allah'ın sevgili kulunun üzerine yürüseler, bir şey yapamazlar. Allah kâfi…

O halde bizim yapacağımız bir tek şey var; Allah'a kul olmak, Allah için yapmak, Allah'a has kul olmak. Allah-u Teàlâ Hazretleri bize onu nasib ve müyesser eylesin…

Fâtiha-ı şerife mea'l-besmele!

13. 03. 1983 - İskenderpaşa Camii

07. İSLÂM'IN HERKESE ULAŞMASI

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ hayri halkıhî muhammedin ve âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân! Feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh, ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve selem… Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ, ve külle muhdesin bid'ah, ve külle bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sàhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi's-sahîhi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

لَيَبْعَثَنَّ اللهُ مِنْ مَدِينَةٍ بِالشَّامِ ، يُقَالُ لَهَا حِمْصُ ، سَبْعِينَ أَلْفًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، لاَ حِسَابَ عَلَيْهِمْ ، وَلاَ عَذَابَ ؛ مَبْعَثُهُمْ فِيمَا بَيْنَ الزَّيْتُونِ وَالْحَائِطِ فِي الْبَرَثِ الأَحْمَرِ مِنْهَا (حم. طب. ك. عن عمر)

RE. 361/1 (*Leyeb'asenne'llàhu min medînetin bi'ş-şâmi, yukàlü lehâ hımsu, seb'îne elfen yevme'l-kıyâmeti, lâ hisâbe aleyhim, ve lâ azâbe; meb'asühüm fîmâ beyne'z-zeytûni ve'l-hâiti fi'l-bersi'l-ahmeri minhâ*)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Çok aziz ve muhterem müslüman kardeşlerim!

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi cümlenizin üzerine olsun. Efendimiz Muhammed-i Mustafâ Hazretlerinin mübarek hadîs-i şeriflerinden bir miktarını *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli hadis kitabından okumaya devam edeceğiz.

Hadis-i şeriflerin izahına geçmeden önce, evvelen ve hâssaten Peygamberimiz Muhammed-i Mustafâ SAS Hazretleri'nin ruhu

için, sonra sair enbiyâ ve mürselînin, bütün evliyâullahın ve hâssaten sâdât u meşâyihimizin, Peygamber Efendimiz'den günümüze kadar güzerân etmiş olan din büyüklerimizin;

Okuduğumuz eserin müellifi Gümüşhaneli Ahmed Ziyâeddin Efendi Hazretleri'nin, onun hocalarının ve talebelerinin; ve bu kitabın içindeki okuduğumuz hadis-i şeriflerin bize kadar gelmesinde emeği geçmiş olan ulemânın ve râvîlerin ayrı ayrı ruhları için;

Uzaktan yakından Peygamber SAS Efendimiz'e muhabbetinden ve ilme olan rağbetinden dolayı şu meclise teşrif etmiş olan siz kardeşlerimizin ahirete irtihal eylemiş cümle yakınlarının, ana baba ve akrabalarının ruhları için, bir *Fâtiha*, üç *İhlâs-ı Şerîf* okuyup ruhlarına hediye eyleyelim, ondan sonra izaha geçelim!

……………………..

a. Humus'tan Sàlihlerin Ba'solunacağı

Mukaddimede metnini okumuş olduğum hadîs-i şerifte Peygamber Efendimiz; "Şam mıntıkasında bir yer ahâlisinin âhirette makbul kimseler olarak ba's olunacaklarını" bildiriyor.

Şöyle buyuruyor:[53]

لَيَبْعَثَنَّ اللهُ مِنْ مَدِينَةٍ بِالشَّامِ ، يُقَالُ لَهَا حِمْصُ ، سَبْعِينَ أَلْفًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، لاَ حِسَابَ عَلَيْهِمْ ، وَلاَ عَذَابَ ؛ مَبْعَثُهُمْ فِيمَا بَيْنَ الزَّيْتُونِ وَالْحَائِطِ فِي الْبَرْثِ الأَحْمَرِ مِنْهَا (حم. طب. ك. عن عمر)

---

[53] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.19, no:120; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.77, no:317; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.754, no:18701; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XV, s.180; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.II, s.359, no:1466; İbnü'l-Cevzî, *İlel*, c.I, s.308, no:493; Hz. Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.274, no:35021; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.224, no:19267.

RE. 361/1 (*Leyeb'asenne'llàhu min medînetin bi'ş-şâmi, yukàlü lehâ hımsu, seb'îne elfen yevme'l-kıyâmeti, lâ hisâbe aleyhim, ve lâ azâbe; meb'asühüm fîmâ beyne'z-zeytûni ve'l-hâiti fi'l-bersi'l-ahmeri minhâ*)

(*Leyeb'asenna'llàhu*) "Muhakkak ki Allah tarafından ba's olunurlar. (*Min medînetin bi'ş-şâmi*) Şam eyaletindeki bir şehirden ki, (*yukàlü lehâ hıms*) Humus adı verilen bir şehirden. (*Seb'îne elfen*) Yetmiş bin kişi..."

"Kıyamet gününde yetmiş bin kişi bu Şam eyaletindeki, bir şehir ki ona Humus adı verilir, Allah tarafından ba's olunurlar. (*Lâ hisâbe aleyhim, ve lâ azâbe*) Onların hiçbir hesabının görülmesine lüzum kalmaz ve onlara hiç azap edilmez." Hesapsız, azapsız doğrudan doğruya ba's olunurlar ve cennetlik olurlar. Allah'ın makbul kullarıdır.

(*Meb'asühüm fîmâ beyne'z-zeytûni ve'l-hâit*) "Onların ba's olunma yerleri Zeytun ve Hâit denilen, (*fi'l-bersi'l-ahmeri minhâ*) Bers-i ahmer denilen yerden, o mıntıkadan, Zeytun ve Hâit isimli iki mıntıka arasından ba's olunurlar."

Humus'taki bu şahısların kim oldukları hakkında hadîs-i şerifte izahat yok. Yalnız şerhte bir ifade var, İbnü'l-Esîr diyor ki:

(*Erâda bihâ arzan karîbetin min hıms*) "Hadîs-i şerifte şu kelimelerle tarif edilen yer, Humus şehrine yakın bir araziyi tarif ediyor. (*Kutile fîhâ cemâatin mine'ş-şühedâi's-sâlihîn*) Burada salih kimselerden bir grup öldürülmüştü. İşte onları beyan etmek için Peygamber Efendimiz bu hadîs-i şerifi irad buyurmuştur." diyor.

Tabii ne zaman olduğu hakkında bir izahat yok. Bu Humus civarında yetmiş bin kişi ne zaman öldürüldü de, onlar ne zaman böyle hiç hesap azap görmeden kaldırılacaklar, bir izah yok.

Benim hatırıma geliyor ki geçtiğimiz zamanlarda Suriye'de birtakım hadiseler oldu; Hama'da, Humus'ta çok çarpışmalar olmuş. Camiler yıkılmış, binlerce insan öldürülmüş. Acaba onlar mıdır, yoksa daha başka bir grup mudur, bilmiyoruz.

Fakat insan; dini, inancı, imanı dolayısıyla ve mazlum olarak, haksız yere bir zalim zümre tarafından Allah yolunda şehid edildiği zaman; o zaman bu hadîs-i şeriften o kaideyi çıkarabiliriz

ki âhirette Allah-u Teàlâ Hazretleri onları hesap ve azap görmeden ba’s edecek.

Bu dünya hayatı da nasıl olsa gelip geçiyor. Allah-u Teàlâ Hazretleri bize dünyada da âhirette de bir hoş yaşam nasib eylesin, güzel hayat nasib eylesin... Rızasına uygun ömür sürmeyi nasip etsin,,. Belâlardan, musibetlerden, düşman şerrinden beldelerimizi ve bütün müslüman beldelerini hıfz u himâye eylesin…

Bizim şerefimizi düşmanların ayakları altında payimal etmesin. İslâm’ın izzeti ile yaşayıp alnı açık, başı dik, vakur, faziletli insanlar olarak yaşamayı nasip etsin. İman-ı kâmil ile ölmeyi nasip etsin.

Düşman bir memleketi çiğnedi mi, insanın hürriyeti elden gitti mi, çok zor olur. Allah öyle ağır imtihanlarla bizi imtihanlara mâruz bırakmasın. Çarpışırsın; sen ölürsün, arkada kalanlar, ölemeyenler, ölümden korkanlar, geride kalan çoluk çocuk, ihtiyarlar, onlar da o düşmanın insafsızlığına terk edilmiş olur, ne sıkıntılar çekerler. Allah bütün mazlumlara yardımcı olsun...

b. Hacerü’l-Esved’in Şahitlik Etmesi

Bu hadîs-i şerif de Hacerü’l-Esved ile ilgili. Geçtiğimiz haftalarda hatırlarsınız, Hacerü’l-Esved hakkında başka rivayetler de geldi. O münasebetle Hacerü’l-Esved’i anlattık ki, cennetten gelme mübarek bir taştır, esrar dolu, mahiyeti hakkında pek çok esrar vardır, öyle bir taştır.

Yekpâre bir taş halinde değildir, gümüşten kalın bir çerçeve içinde, kırmızımtırak, kavuniçi birleştirici bir maddenin içine on-on iki parça parçalanmış da o içine dondurulmuş, tespit edilmiştir, çimento içini tespit eder gibi küçük küçük parçalar halinde.

Çünkü bazı zalimler, cahiller Kâbe’ye hücum etmişlerdir, müslümanları kırıp geçirmişlerdir de, Hacerü’l-Esved’i yerinden söküp ta Necid’e, dağlık yerlere kaçırmışlardır. Nelerden sonra onlardan alınmıştır. Bu dünyadan çok zalim insanlar gelmiş geçmiş. Neler, neler olmuş…

Bu Hacerü’l-Esved müstesna bir taştır. Bu taş hakkında bu



hadîs-i şerif de onun müstesnalığını gösteren bir işaret oluyor:[54]

لَيَبْعَثَنَّ اللّٰهُ الْحَجَرَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، وَلَهُ عَيْنَانِ يُبْصِرُ بِهِمَا ، وَلِسَانٌ يَنْطِقُ بِهِ ، يَشْهَدُ عَلَى مَنِ اسْتَلَمَهُ بِحَقٍّ . وَكَذَلِكَ رَوَاهُ جَمَاعَةٌ عَنْ حَمَّادٍ وَكَذَلِكَ رَوَاهُ جَمَاعَةٌ عَنْ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ عُثْمَانَ وَقَالَ بَعْضُهُمْ فِى الْحَدِيثِ: لِمَنِ اسْتَلَمَهُ بِحَقٍّ (حم. حب. طب. ق. عن ابن عباس)

[54] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.291, no:2643; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.63, no:12479; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.75, no:9014; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.63, no:1839; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.IX, s.26, no:3712; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.219, no:34748; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.224, no:19266.

RE. 361/2 (*Leyeb'asenna'llàhu'l-hacere yevme'l-kıyâmeti, ve lehû aynâni yenzuru bihimâ, ve lisânü yantıku bihî yeşhedü li-meni'stelemehû bi-hak*)

(*Leyeb'asenna'llàhu'l-hacere yevme'l-kıyâmeti*) "Allah-u Teàlâ Hazretleri kıyamet gününde bu Hacerü'l-Esved'i ba's edecek. (*Ve lehu aynâni yenzuru bihimâ*) Onun iki gözü olacak, bakacak bu Hacerü'l-Esved... (*Ve lisânü yantıku bihî*) Ve konuşan bir dili olacak." Niye konuşacak? (*Yeşhedü li-meni'stelemehû bi-hak*) "Hacerü'l-Esved'e istilâm edenlere şahitlik edecek."

Mâlum, tavafa başlamadan önce selam verip, el sürüp, işaret edip de, "*Bi'smi'llâhi allàhu ekber!*" demeye Hacerü'l-Esved'i istilâm etmek deniliyor.

"—Kendisine hak olarak, gerçek olarak, mü'min olarak istilam eden herkese şehadet edecek."

"—Yâ Rabbi! Bu kulun geldi, bana elini sürdü veyahut bana uzaktan işaret etti. Bu kulun senin emrettiğin hac farzını yerine getirdi. Kâbe-i Müşerrefe'ye hürmet etti, onun etrafında tavaf etti, benim önümden geçti; ben şahidim, ben gördüm; işte şehadet ediyorum." diye söyleyecek diyor Peygamber Efendimiz.

Bu hadîs-i şerif İbn Hibban'da, Ahmed ibn-i Hanbel'de, Taberânî'de, Beyhâkî'de İbn-i Abbas RA'dan rivayet olunmuştur. Tirmizî de buna benzer bir hadîs-i şerif rivayet etmiştir. Ve hasen bir hadîs-i şerif demiştir. Süyutî isimli hadis alimi de buna benzer ifadeler ile hadîs-i şerifin sıhhatini beyan etmiştir.

Yapar mı, olur mu? Olur.

Kur'ân-ı Kerîm'de hiç inkâr edemeyeceğimiz âyetlerde Allahu Teàlâ Hazretleri buyuruyor ki:

يَوْمَ تَشْهَدُ عَلَيْهِمْ أَلْسِنَتُهُمْ وَأَيْدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

(النور: ٢٤)

(*Yevme teşhedü aleyhim elsinetühüm ve eydîhim ve ercülühüm bimâ kânû ya'melûn*) [O gün dilleri, elleri ve ayakları, yapmış olduklarından dolayı aleyhlerinde şahitlik edecektir.] (Nur, 24/24)

Daha başka ayet-i kerimelerde de geçiyor. Bu bizim dillerimiz,

ellerimiz, ayaklarımız, şu ciltlerimiz, derilerimiz; insanoğullarının bu âzâları kıyamet gününde o insan hakkında şehadet edecek.

“—Yâ Rabbi! Evet, bu inkâr ediyor ama meyhaneye gitti, bunu içti. Evet, bu inkâr ediyor ama şu günahları işledi.” diyecek.

Onlar da diyecekler ki:

لِمَ شَهِدتُّمْ عَلَيْنَا (فصلت:٢١)

(*Lime şehidtüm aleynâ*) “Ey uzuvlarımız! Ne diye bizim aleyhimize şehadet ediyorsunuz, ne diye söylüyorsunuz?” (Fussilet, 41/21) diyecekler.

Onlar diyecek ki:

قَالُوا أَنطَقَنَا اللَّهُ الَّذِي أَنطَقَ كُلَّ شَيْءٍ (فصلت:٢١)

(*Kàlû entakana’llàhü’llezî entaka külle şey’*) “Her şeyi konuşturmağa kàdir olan Allah, bizi konuşturttu.” (Fussilet, 41/21) “Her şeyi konuşturan Allah-u Teàlâ Hazretleri bize konuş dedi, konuşmamak mümkün mü? Bizi o konuşturdu.”

“—E nasıl konuşur?”

“—Allah-u Teàlâ Hazretleri konuşturur.”

Konuşmayı bize Allah öğretti.

خَلَقَ الإِنسَانَ . عَلَّمَهُ الْبَيَانَ (الرمن:٣-٤)

(*Haleka’l-insân. Allemehü’l-beyân*) “İnsanı yarattı ve konuşmayı da bize Allah öğretti.” (Rahmân, 55/3-4)

Yoksa biz bu kafayla bir şey öğrenebilir miydik, bir şey yapabilir miydik? Bize bu kabiliyeti veren Allah, bu konuşmayı da öğreten Allah!

Rahman Sûresi’nin başında öyle beyan ediyor. Bu konuşma da Allah’ın bize bir lütfu. Bizi bu tarzda konuşturan Allah-u Teàlâ Hazretleri; başka varlıkları da hem bizim gibi konuşturur, hem başka türlü konuşturur. Taştan ses gelir, ağaçtan ses gelir.

Dilerse getirir, her şeye kàdirdir.

Bu hadîs-i şeriften bizim anlayacağımız, çıkacak mâna şudur:

Bir insan hakiki bir niyetle mü'min-i kâmil olarak hacca gider de Hacerü'l-Esved'in önünden geçerse o Hacerü'l-Esved ona şahit olacak, lehine şehadet edecek. Eğer kötü bir insansa aleyhine şehadet edecek.

"—Geldi yâ Rabbi! Evet haccetti ama niyeti ticaret yapmaktı. Geldi ama şu şu şu maksatları vardı. 'Her şeyi yaptım, bir de hacı desinler.' diye geldi; yoksa senin rızan için gelmedi. Veyahut mahallesinde çok sıkıştırmışlar; 'Ya paran var pulun var, hacca gitsene, gitmiyorsun, ayıp oluyor.' diye. "Dur şunların dillerinden kurtulayım.' diye geldi." neyse…

Allah'ın rızasından gayrı bir sebeple gelenin de aleyhinde şehadet edecek. Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi rızasına uygun, sàlih amel işleyen kullardan eylesin.

c. Ribatlarda Nöbet Beklemenin Fazîleti

Gelelim çok müjdeli, çok tatlı, mânalı bir hadîs-i şerife:[55]

لَيَبْعَثَنَّ اللّٰهُ أَقْوَامًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، يَتَلأْلأُ وُجُوهُهُمْ يَمُرُّونَ بِالنَّاسِ كَهَيْئَةِ الرِّيحِ ، يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ بِغَيْرِ حِسَابٍ . قِيلَ : وَ مَنْ هُمْ يَا رَسُولَ اللّٰهِ ؟ قَالَ: أُولَئِكَ قَوْمٌ أَدْرَكَهُمُ الْمَوْتُ وَهُمْ فِي الرِّبَاطِ (عق. عن أبي هريرة)

RE. 361/2 (*Leyeb'asenna'llàhu akvâmen yevme'l-kıyâmeti yetele'leü vücûhühüm yemurrûne bi'n-nâsi kehey'eti'r-rîhi, yedhulûne'l-cennete bi-gayri hisâb. Fekîle: Ve men hüm yâ rasûla'llàh? Kàle: Ülâike kavmün edrekehümü'l-mevtü ve hüm fi'r-ribât*)

Ebû Hüreyre RA'dan bir hadîs-i şerif. Peygamber Efendimiz bir kavmi methederek onları tarif eylemiş. Ben de onun gibi önce

---

[55] Ukaylî, *Duafâ*, c.I, s.51, no:39; Ebû Hüreyre RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.329, no:10746; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.224, no:19265.



tarif edeceğim, “Bu kavim kimmiş?” diye sizi meraklandıracağım; çünkü Peygamber Efendimiz o usülle anlatmış.

(*Leyeb’asenna’llàh*) “Allah-u Teàlâ Hazretleri ba’s eder.”

Ba’s etmek ne demek? Demin okuduklarım üç hadîs-i şerifte de geçti. Kaldırmak demek, göndermek demek.

İnsanlar ölecekler ya. Hepimiz ölmeyecek miyiz? Öleceğiz.

Mezara girmeyecek miyiz? Ya taşımız olacak ya olmayacak, ama hepimiz göçeceğiz, toprak olacağız. Şu hayat bitecek, burası fâni, hepimiz öleceğiz.

Ondan sonra, bitti mi? Hayır.

Allah-u Teàlâ Hazretleri buyuruyor ki:

أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لاَ تُرْجَعُونَ (المؤمنون: ١١٥)

(*E fehasibtüm ennemâ halaknâküm abesen ve ennekiim ileynâ lâ türceùn*) “Siz, benim sizi boş yere yarattığımı mı sanıyorsunuz? Bana dönmeyeceğinizi mi sanıyorsunuz?” (Mü’minûn. 23/115)

“—Öyle şey olur mu?” demek istiyor; âyet-i kerîmede tehditli bir soru var.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bütün bu ölenleri bizim bilmediğimiz bir başka şekil ile tekrar diriltecek.

“—Diriltebilir mi?”

Yoktan yarattı ya; sen küçücük bir zerre iken koca bir adam oldun. Küçücük bir ağaç, küçücük bir çekirdekten koca bir ağaç çıktı. Haydi onun tohumu var.

O tohumlar yokken yarattı. Şu yerler, gökler yokken, yeri göğü birbirinden ayırdı; yeri yaptı, göğü yaptı, arzı yaptı, yıldızları yaptı, Güneş’i yaptı, Ay’ı yarattı, hepsini bir nizama koydu, hayatı başlattı, hayatı geliştirdi, insanları üretti, türetti, hayvanlarla şu yeryüzünü bezedi, ağaçlarla çiçeklerle donattı… Her şeyde büyük bir dikkatle yapılmış bir matematik, kat’îlik var. Her şeyde bir intizam var.

Dünya, Güneş’in etrafında dönüyor. Dünya kendisi bir başka âlemlerin içinde. Hepsi birden Samanyolu dedikleri, kehkeşan dedikleri bir yıldız kümesi içinde… Anafora tutulmuş gibi dönüp duruyorlar. Nereye doğru çekiliyorlar, bilmiyoruz.

Bütün bu Güneş ve Güneş’in içinde bulunduğu şeyler uzaktan, gökten resmi çekildiği zaman bakılıyor ki, anafor işareti gibi dönmüş. Belli ki bir şey onları ortasına doğru çekiyor. Bir yere doğru gidiyoruz; bakalım nereye doğru gidiyoruz?

Allah-u Teàlâ Hazretleri, Dünya’yı Güneş’in etrafında dönerken dik döndürmemiş; yirmi üç derece meyilli tutmuş. İyi ki meyilli tutmuş. Dik tutsa bir yer daima yaz olacak, bir yer daima kış olacak, hiç değişmeyecek, mevsimler olmayacak. Soğuktan donanlar donacak, sıcaktan yananlar yanacak. Ama döner kebapçısı gibi. Güneş’in etrafında bir Güneş’e yaklaşıyor, bir uzaklaşıyor; Güneş’e bir o tarafını gösteriyor, bir öbür tarafını gösteriyor; bir Kuzey Yarım Küre’de yaz oluyor, bir Güney Yarım Küre’de yaz oluyor.

Bir tarafta kış oluyor, mikroplar ölüyor, öbür tarafta yaz oluyor. Ondan sonra kışın dağlarda, yükseklerde karlar birikiyor, baharda aşağılardan patlak veriyor, pınarlar olarak suları depo ediyor Allah. Yazın denizlerden buharlaştırıyor, dağların üstüne

yükseltiyor. Bir eşsiz nizam!

Eğer bu yirmi üç derece meyil olmasaydı halimiz harap olurdu. Eğer dünyamız Güneş'e şimdiki yakınlığından birazcık daha yakın olsaydı -hesaplıyorlar- hiç çaresi yok, birazcık daha yakın olsaydı, bütün canlılar kavrulurdu. Biraz daha uzak olsaydı, herkes donardı. Tam ölçülü. Allah-u Teàlâ Hazretleri her şeyi hikmetle, her şeyi teraziyle yapmış.

İşte o Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi de yaratmış, bu dünyaya göndermiş. Ondan sonra da ba's edecek. Bizi kaldıracak; bizim bildiğimiz bilmediğimiz bir şekil ile tekrar diriltecek.

Her şeye aklın eriyor mu? Böbürlene böbürlene duruyorsun. Şu televizyonun şu resmi nasıl aldığını bile bilmezsin daha… Ama işte yapınca görüyorsun. Anlatsalar da anlamazdın. Bir yerden bir profesör gelseydi; "Bak şu usulle, şöyle şöyle yaparsan görüntü çıkar." deseydi, sen buradan televizyonu kendin yapabilir miydin? Şimdi her şey yapılmış, karşına geliyor da seyrediyorsun. Radyo öyle, daha başka şeyler öyle...

Hâsılı, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin her şeyini biz idrak edebilir miyiz? Biz cahilleriz. Bizim kulağımız seslerin bir kısmını duyuyor, büyük bir kısmını duymuyor. Çok az bir kısmını duyuyormuş. "Dalga boyu" diyorlar. Bizim kulağımız dalga boyu şu kadardan aşağıda olanları duymuyor. Patlatacak kadar çok ses çıksa bile kulağımız onu almıyor. Daha yukarıdakileri almıyor.

Gözümüz de öyle; her ışığı görmüyor. Her ışığı gözümüz görmüyor. Belli bir dalga boyundan belli bir dalga boyuna kadar olan aradaki ışıkları görüyor; yukarıdakini görmüyor, aşağıdakini görmüyor, başka aletlerle görüyorlar.

Bak meselâ, geceleyin karanlıkta adam nişan alıyor, öbür taraftaki düşmanını vuruyor.

"—Nasıl vuruyor?"

Kırmızı ötesi ışınlarla çalışan dürbünü var, o karanlıkta öbür tarafı görüyor. Senin gözünün almadığı ışığı o aletle görüyor da, ona göre oradaki gölgeyi fark edip nişan alıp vuruyor. Öyle silahlar yapmış adamlar. Karanlıkta senin görmediğin yeri gören şeyler yapmışlar.

Âciziz; az bir ışık görüyoruz, az bir ses duyuyoruz. Hatta

hayvanlardan bile bazı noktalarda aşağıyız. Yanımızdaki atımız duyuyor, kedimiz, köpeğimiz duyuyor, kuşlar duyuyor kaçıyorlar, acayip bir şey oluyor, gürültü patırtı oluyor, kaçıyorlar. Biz öyle gafil gafil dururken ya yanardağ patlıyor, ya zelzele oluyor, ya başka bir şey oluyor da neden sonra; "Demek kuşlar ondan kaçmış!" diyoruz. Her şeyi bilemeyiz.

İşte o Allah'ın tekrar diriltmesine, tekrar mezardan kaldırmasına inandık. (*Ve'l-ba'sü ba'de'l-mevti hakkun.*) "Ölümden sonra tekrar dirilmek haktır." İşte ona ba's derler. Allah-u Teàlâ Hazretleri ba's edecek, insanları tekrar diriltecek.

Bu hadis-i şerifte, kimleri diriltecek diyor?

لَيَبْعَثَنَّ اللّٰهُ أَقْوَامًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَتَلأْلأُ وُجُوهُهُمْ يَمُرُّونَ بِالنَّاسِ كَهَيْئَةِ الرِّيحِ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ بِغَيْرِ حِسَابٍ . فَقِيلَ: مَنْ هُمْ يَا رَسُولَ اللّٰهِ ؟ قَالَ: أُولَئِكَ قَوْمٌ أَدْرَكَهُمُ الْمَوْتُ وَهُمْ فِي الرِّبَاطِ .

(*Leyeb'asenna'llàhu akvâmen yevme'l-kıyâmeti*) "Allah-u Teàlâ Hazretleri, bazı kavimleri kıyamet gününde ba's edecek, diriltecek, kaldıracak."

(*Yetele'leü vücûhühüm*) "Yüzleri nurdan pırıl pırıl parıldıyor." Öyle bir kavim ki yüzleri nurdan pırıl pırıl ışıldıyor, yaldız gibi pırıldıyor, ışık kaynağı gibi.

(*Yemürrûne bi'n-nâsi*) "İnsanların arasından geçip giderler. (*Kehey'eti'r-rîhi*) Rüzgâr esip geçer gibi insanların arasından geçip giderler."

Geçip giderler de ne olur? (*Yedhulûne'l-cennete bi-gayri hisâb*) İnsanlar bekleyedursun, hesaba uğramadan, kendilerine hesap sorulmadan dosdoğru cennete giderler." İnsanların arasından rüzgâr gibi geçip giderler, hesapsız cennete girerler.

Bunlardan olmayı istemez miyiz? Hepimiz isteriz. Allah bizi böyle eylesin inşaallah…

(*Kîle*) "Denildi ki…" Diyenler kim? Peygamber Efendimiz'i

dinleyenler.

Peygamber Efendimiz böyle bir kavmi anlatınca; "Allah kıyamet gününde bazı kavimleri kaldıracak, bazı toplulukları ki yüzlerinde nurlar ışıldayıp duracak ve onlar, insanların arasından geçip cennete hesapsız dosdoğru girecekler." deyince, ashab-ı kirâm tarafından soruldu:

(*Men hüm yâ rasûla'llàh*) "Yâ Rasûlallah, bunlar kim?"

(*Kàle*) "Peygamber Efendimiz buyurdu ki: (*Ülâike kavmün edrekehümü'l-mevtü ve hüm fi'r-ribat*) Onlar öyle bir topluluktur ki, ölüm geldi, onları buldu; onlar hudut kalelerinde bekçilik yapıyorlardı."

Hudutlarda muhafızlık yapıp dururlarken ölenler. Öyle hudutlarda bekçilik yapan kimselere bizim dinimizin tabirinde "murabıt" derler. Onların kaldıkları hudut kalelerine de "rıbat" adı verilir.

Pek çok kimse bu hadîs-i şeriflerin kendilerine anlattığı hakikatlere kavuşmak için, o neticelere vâsıl olmak için bu hadîs-i şeriflere dayanarak; "Biz İslâm âleminin bekçiliğini yapacağız." diye hudutlara kadar gitmişlerdir, hudutlarda düşmanı beklemişlerdir. Gece uyku uyumamışlardır.

Ama o nöbeti neden tuttular?

"—Ah komutan görmese de şurada biraz uyusak!" demeden, niye böyle ihlasla tuttular?

Allah'a imanlarından.

"—Ben burada nöbet tutayım, ben uykusuz kalayım da arkadaki kardeşlerim rahat uyusunlar, bacılarım, nenelerim, analarım rahat uyusunlar." diye bunlar hudutta beklediler.

Arkada ne kadar insan namaz kıldıysa onların kıldığı namazdan bunlara pay var. Ne kadar huzur içinde ibadet yapabildilerse o insanların yaptığı ibadetlerden bunlara pay var. Böylece bunların sermayeleri eşsiz hesapsız. Allahu Teàlâ Hazretleri onun için onları hesapsız olarak cennetine dâhil ediyor.

İşte bizim dedelerimiz de böyleydi.

Anadolu ne idi? Anadolu İslâm Alemi'nin kenarı idi, hududuydu. Bu tarafta müslümanlar vardı, öbür tarafta Rumlar

vardı. Bizim dedelerimiz geldiler; “Bakalım hudut neresiymiş?” dediler.

“—Söğüt Yaylası...”

Yallah Söğüt Yaylası’na gittiler, yerleştiler. Osman Gazi, aşiret olarak geldi, oraya yerleşti. Ötekiler şu tarafa yerleştiler, oralarda güzel güzel oturdular, etraflarındaki insanlarla iyi muameleler kurdular. Uğraştılar, didindiler, müslümanları korudular, hudut karakolu vazifesi” gördüler.

Allah-u Teàlâ Hazretleri de; “Siz benim dinime yardım edersiniz de ben sizin yaptığınız iyiliği karşılıksız bırakır mıyım?” buyurdu.

Tabii bunu duymuş değiliz de neticeden öyle anlıyoruz. “Alın size” dedi, büyük topraklar ihsan etti Allah. Anadolu’muz bize dedelerimizin mirası; hudutlarda beklemenin bereketi bu.

Onlar ehl-i dünya olsalardı, ticaretle meşgul olsalardı, zevk u sefâ peşinde koşsalardı biz şimdi buralarda değildik. Kim bilir neredeydik, durumumuz ne olurdu?

Onlar âhireti düşündüler, dünyalığı hiç düşünmediler; Allah da hem dünyayı verdi hem âhireti. Biz onlara medyûn-u şükranız, bizim onlara şükran borcumuz var. Şurada duruyoruz ya, Rus gavurunun emri altında değiliz ya, başka filanca gavurun emri altında, yumruğu altında inlemiyoruz ya... İşte onların hepsine şükran borcumuz var, teşekkür borcumuz var, minnet borcumuz var. Bize ne güzel yerleri vermişler bak, el-hamdü lillah…

Boğaz var, emsalsiz; Çamlıca var, emsalsiz; Adalar var, emsalsiz; denizi var, dağı var, güzel suları var, bereketli toprakları var… Allah müslümanlara bağışlasın, kâfirlere çiğnetmesin…

Şimdi o dedelerimizin hepsine biz borçluyuz. O borç nasıl ödenir?

Yolunda yürümekle, kadrini bilmekle, bu emanetin sahiplerinin —bize hangi şartlarla emanet etmişlerse— şartlarına riayet etmekle olur.

İşte bizim buraları da hudut karakolu iken, anavatan olmuş. Daha ötelere gitmişiz, oraları hudut karakolu iken, vatan olmuş. Daha ötelere gitmişiz, daha ötelere gitmişiz… Allah yolunda

çalıştıkça Allah da bize ihsan etmiş.

Vakta ki bu zenginlikleri görüp de Allah'ın yolundan dönünce, zevk u sefâyı tadınca, onlara dalınca, o zaman nimetler birer ikişer geri alınmaya başlamış. Çünkü Kur'ân-ı Kerîm'de Allah-u Teàlâ Hazretleri açıkça beyan ediyor:

لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ وَلَئِنْ كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ (إبراهيم:٧)

(*Lein şekertüm leezîdenneküm*) "Siz eğer şükredici olursanız, verdiğim nimetlerin şükrünü yapacak bir duyguda olursanız, şükürle hareket eden kullar olursanız; ben mutlaka ve mutlaka, o nimetlerinizi arttırırım. (*Ve lein kefertüm inne azâbî leşedîd*) Eğer küfrân-ı nimette bulunursanız, yâni nimetin kıymetini bilmezseniz, değerlendirmezseniz, küçümserseniz; o zaman da azabım çok şiddetli olur." (İbrâhim, 14/7)

İşte Allah yolunda durmaktan, yürümekten dedelerimiz hem dünyayı, hem âhireti elde ettiler, Allah ihsan etti.

Sizin hayatınızda da öyle olmuyor mu? Bir küçük iyilik yapıyorsunuz, en aşağı on mislini görüyorsunuz.

"—Bak geçen gün şöyle yapmıştım da bu bana ondan geldi." diyorsunuz.

Kesene davranıyorsun, birisine götürüp bir bin lira para veriyorsun, bakıyorsun on bin lira bir başka yerden gelmiş.

"—Haydi şu yetime bakayım, bunun başını okşayayım, sırtını sıvazlayayım, baş göz edeyim de yuva sahibi yapayım, gönlünü hoş edeyim." diyorsun; bakıyorsun ticarethanene para akıyor. "Allah Allah, bu müşteri nereden geldi?" diyorsun.

Ankara'da böyle hayırsever arkadaşlarım var; "Bu kadar masraf etmeyin." diyorum, bazı şeylere para harcıyorlar.

"—Hocam başkaları dururken bize para akıyor. Aynı işi yapan öteki insanların hepsi dururken, bize para akıyor." diyorlar.

Akar. İstersen sen de dene. İşte böyle.

"—Pekiyi hocam, dedelerimiz böyle yapmışlar, Allah razı olsun, nur içinde yatsınlar. Allah şefaatlerine nâil etsin. Bize ne? Biz şimdi nasıl yapalım? Tekrar askere girmek istesek olmaz, nasıl

yapacağız?”

Şimdi benim bir müjdem var; âcizâne, nâçizâne bir kanaatim var:

Bunlar hududu neden bekliyorlardı?

“—Müslümanlar rahat etsin.” diye.

Bunlar hudutta neden duruyorlardı?

“—Düşmanlar mağlup olsun, müslümanları yenemesinler.” diye.

Şimdi İslâm’a hizmetin başka şekillerinde de siz müslümanları koruyorsanız, müslümanlara faydalı oluyorsanız, müslümanların imanını koruyorsanız, imanına hizmet ediyorsanız, onların rahat, huzur içinde ömür sürmelerine sebep olabiliyorsanız o da rıbattır. Çünkü kâfir gelse toprağı alır, ama iman gitti mi ahiret de gidiyor.

En önemli şey, imana hizmet etmektir. O bakımdan öyle sanıyorum ki, İslâm’a hizmet için insan gayret sarf ederse, uğraşırsa, evlâdını hayırlı evlât yetiştirirse, başkalarına İslâm’ı anlatmaya çalışırsa, İslâm’a karşı, müslümanlara karşı yapılan hücumlarda onları koruyacak, kollayacak gücünün yettiği tedbirler nelerse, onları almaya çalışırsa, umulur ki Allah yolunda murabıt, Allah yolunda bekçilik yapanlar zümresine erer.

Her zaman söylediğim bir başka husus daha var, yine söyleyeceğim ki iyice yerleşsin: Bizim milletçe bekàmız, selâmetimiz, saadetimiz eskiden olduğu gibi imanımıza dayanıyor. Eskiden de öyleydi, bugün de öyle. Şimdi biz ne elde etmişsek imanımızdan dolayı elde etmişiz.

Evet sen; “Yirminci Yüzyıl’da din olur mu, iman olur mu?” dersin, “Canım hangi asırda yaşıyoruz, bırak şu gerilikleri, gericilikleri!” dersin, “Bırak safsatayı!” dersin.

Safsata değil... Bak ben fen de okudum, teknik de okudum, teknik okullarda da, üniversitelerde de hocalık yaptım, öbür tarafta da... Safsata değil, bunlar gerçek. Ama bin dört yüz yıl önce söylenmiş. Bunların dilinden anlamak lazım, ne demek istediğini anlamak lâzım. Bunları bırakırsanız, imansız oldu mu insan hiçbir işe yaramaz.

Allah’a inanmayan imansız yürek, paslı bir demir gibi sinede yüktür. O adam hiçbir işe yaramaz. O adam vatanı satar, o adam

rüşvet alır, o adam hıyanet eder. O adam fırsatını buldu mu çalar, o adam fırsatını buldu mu öldürür, o adam fırsatını buldu mu hırsızlık yapar, her şeyi yapar.

İnsanı insan yapan imandır; insanı sultan yapan, yüksek insan yapan imandır. Onun için bu imanın kadrini, kıymetini bilelim.

Mirasyedi gibi bu imanın nimetlerini har vurup harman savurup da sonradan tüh, vah filan deyip diz dövmeye gerek yok. Başından söylüyoruz, ta önceden beri söylediğimiz gibi... Bizi dinleyenler, bizim söylemek istediğimizin daha âlâsını anlarlar. Bizim demek istediğimizin daha ötesini, daha âlâsını anlarlar.

Bu iman, bizim hayatımızın sebebidir. Biz bu imandan sıyrıldık mı Avrupa bizi yutar, Rusya bizi yutar, Amerika bizi yutar, başka devletler bizi yutar; bizim hiçbir şeyimiz kalmaz. Eğer insanca yaşamak istiyorsak, haysiyetli olarak, şu dedelerimizin bize emanet ettikleri topraklara sahip olarak, çaldırmadan, çırptırmadan, kaptırmadan yaşamak istiyorsak, bu imanı bırakmamamız lâzım!

Kâfir bunu çok iyi biliyor. Fransızlar Cezayir ile savaşırken Cezayir müslüman diyarıydı, oraya hücum ettiler, orayı müstemleke yapmak istediler, çok insan öldürdüler. Fransızlar, Cezayir nüfusunun üçte birini öldürdüler. Üçte birini!

Orayı Fransızlaştırmak için orada yüzde otuz, yüzde kırk insan öldürdüler.

Parlementoda, onların meclislerinde, bir tanesi eline Kur'an'ı almış, öteki Fransız mebuslara göstermiş, demiş ki:

"—Müslümanların elinde bu Kur'ân-ı Kerîm olduğu müddetçe siz oraları alamazsınız. Bundan uzaklaştırın! Bundan, bu Kur'ân-ı Kerîm'den uzaklaştırın. Bu Kur'ân-ı Kerîm onlarda oldukça mümkün değil, oraları alamazsınız!" demiş.

Onun için kâfir bizim kuvvetimizin nereden geldiğini biliyor; bizim dinimize, imanımıza o saldırıyor, o saldırtıyor, o dinimizi tahrip ediyor.

Bizim dinimiz gericilik dini değil. Bizim dinimiz akıl, mantık dini… Bizim dinimizin gerçeklerini ilim bin dört yüz sene sonra keşfetti. Bir kısmını da daha ileride keşfedecek.

Bu dinin, bu imanın kadr u kıymetini bilelim! Bizim

devletimizin bekàsı, imanımıza bağlıdır. İman olmadı mı her şey gider. O halde herkes elinden geldiği kadar dine, imana, İslâm'a hizmet etmeli…

d. İslâm Her Yere Yayılacak

Bu hadis-i şerif, İslâmî hakikatlerin dünyanın her yerine ulaşacağı ve her insanın mes'ul olacağına dair. Herkes mes'ul, hiçbir kimse; "Ben Afrika'nın Hotanto kabilesi arasında yaşıyordum veya Klimenjero'nun karlı dağlarında yaşıyordum, İslâm'ı duymadım." diyemeyecek. Onu gösteren bir hadis-i şerif:[56]

لَيَبْلُغَنَّ هَذَا الأَمْرُ مَا بَلَغَ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ، وَلاَ يَتْرُكُ اللهُ عَز وجل بَيْتَ مَدَرٍ وَلاَ وَبَرٍ، إِلاَّ أَدْخَلَهُ اللهُ هَذَا الدِّينَ، بِعِزِّ عَزِيزٍ، أَوْ بِذُلِّ ذَلِيلٍ، عِزًّا يُعِزُّ اللهُ بِهِ الإِسْلاَمَ، وَذُلاًّ يُذِلُّ اللهُ بِهِ الْكُفْرَ (حم . طب . ك. ق. ص. عن تميم الداري)

RE. 361/4 (*Leyeblüğanne hâze'l-emrü mâ beleğa'l-leylü ve'n-nehârü, ve lâ yetrükü'llàhu azze ve celle beyte mederin ve lâ veberin, illâ edhalehu'llàhu hâze'd-dîne yüizzü azizin, ve yüzillü zelîlin, izzen yüizzü'llàhu bihi'l-islâme, ve züllen yüzillu'llàhu bihi'l-küfr.*)

Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:

(*Leyeblüğanne hâze'l-emrü*) "Bu iş ulaşacak, yetişecek; (*mâ beleğa'l-leylü ve'n-nehârü*) gecenin gündüzün eriştiği her yere…" Ne demek? Gece gündüz nerede oluyor? Dünya üzerinde… Dünya

---

[56] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.103, no:16998; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.477, no:8326; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.II, s.58, no:1280; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IX, s.181, no:18400; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.II, s.79, no:951; Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.XIII, s.389, no:5387; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VI, s.7, no:9807; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.444, no:5359; Temîm-i Dârî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.267, no:1345; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.226, no:19270.

üzerinde her yere bu iş ulaşacak.

Rasûlüllah SAS Efendimiz bunu ne zaman söylüyor? Müslümanlar ile Arap yarımadasında herkesin cedelleştiği sırada söylüyor. Daha Arap yarımadasından ötesinin bile çok bilinmediği sırada söylüyor.

"—Bu iş her tarafa ulaşacak, gecenin gündüzün ulaştığı her yere yayılacak."

Neden? Hak rasûl… Allah bildiriyor, doğruyu söylüyor. Bu din her tarafa gidecek.

Sonra? (*Ve lâ yetrüku'llàhu azze ve celle beyte mederin ve lâ veber*) "Çamurdan veya kıldan, yapılma veya örülme hiçbir ev kalmayacak ki Allah oraya bu dini yetiştirmemiş, ulaştırmamış, bildirmemiş olsun."

"—Bu İslâm bilgisi her eve ulaşacak. Her eve İslâm'ın hakikatleri erişecek. Çamurdan yapılan eve de gidecek, kıldan örme eve de gidecek." diyor.

Ne demek? Bedevîlerin arasına da gidecek, şehirlilerin arasına da gidecek. Her tipten insanın arasına yayılacak.

(*İllâ edhalehu'llàhu hâze'd-dîn*) "Allah, hiçbir ev bırakmayacak ki oraya İslâm'ı sokmasın, bu dini sokmasın." Dünya üzerinde her insan mutlaka bu dini duyacak.

(*Yuizzu azizen, ve yüzillü zelîlen*) "Böylece Allah aziz insanları aziz edecek, zelil insanları hor, zelil edecek." Mes'ul tutacak.

(*İzzen yuizzü'llàhu bihi'l-islâm*) "Allah bazılarını müslümanlığa sokmak suretiyle aziz edecek. (*Ve züllen yüzillu'llàhu bihi'l-küfr*) Bazı kimseleri de kâfir kalmak suretiyle hor, zelil edecek."

Peygamber Efendimiz son peygamber. Ondan başka peygamber gelmeyecek. Dünyanın her köşesine bu İslâm bilgisi gidecek, her tarafa gidecek. Uyana ne mutlu!

İsterse uysun, isterse uymasın kendi keyfi bilir. Şu kâinatın sahibinin bizim müslüman olmamıza da ihtiyacı yok, bizim kâfir kalmamızdan dolayı da bir zararı yok. Bütün cihan halkı, hepsi Allah'ın varlığını bilseler, gece gündüz ona âsi olmadan ibadet etseler, hazinesine bir zerre eklenmez, azametine bir şey ilave olmaz. Cümle cihan halkı, hepsi kâfir olsalar, müşrik olsalar,

hepsi Allah'a âsi olsalar, hazinesinden, azametinden bir zerre eksilmez. Ne kıymeti var?

İsterse bir anda mahveder; isterse yok eder, isterse var eder.

Şimdi, gökte bazı kara noktalardan bahsediyorlar. Teleskoplarla gökyüzünü seyrettikleri zaman birtakım fizikî, kimyevî hadiseler oluyormuş da, bütün atomlar bir yere temerküz edip, sıkışıp, kesafet peyda edip, birden çok yoğun bir kütle hâline geliyormuş.

Halbuki bizim bu dünyamız, bizim bu cisimlerimiz, benzetme olsun diye söylüyorum, pasta gibi kabartılmış durumda. Hani bir pastayı sıkıştırsan sıkıştırsan bir dilim pastayı küçücük bir şey yaparsın ya, veyahut kocaman süngeri bastırsan nasıl küçücük yaparsın. Şimdi bizim bu maddeler, cisimlerin hepsi atomları yayılmış durumda…

İşte ne oluyorsa bazı yıldızlar ömürleri sona erdiği zaman, içindeki birtakım enerjiler tükendiği zaman, kütleler birbirlerinin üzerinde temerküz edip sıkışıyormuş, koca bir yıldız mesela çok küçücük bir şey hâline geliyormuş.

Atomlar birbiri üstüne düştüğü için, aralıkları kalmadığı için, çok koyu, çok kuvvetli bir kütle oluyor ve çok kuvvetli bir cazibesi oluyormuş. İnsan onların bir yakınına geldi mi veya bir başka yıldız, kuvvetli kütleler ötekileri çektiği için çekiyormuş, arasına katıyormuş. Bir anda yok oluyor, yakınından geçen bir şeyi adeta yutuyor gibi, kendisine çekip onu da mahvediyormuş.

Dünyamız öyle bir şeyden geçse, yoğunlaşmış bir kütle hâline gelmiş bir yıldızın yanından geçse, bir anda bir var, bir yok işte! Ne kıymeti var?

Allah-u Teàlâ, şu kâinatın hâlikı, şu kâinatın mutasarrıfı olan, işleten Allah-u Teàlâ Hazretleri; dilese bir anda mahveder. Hiç ihtiyacı yok. İhtiyaç bizde.

Allah-u Teàlâ Hazretleri esbabını halk eylemiş; cümle cihan halkı bu İslâm'ı duydu, Allah'ın varlığını, birliği duydu: Allah var ve bir tane. Tek; şeriki, naziri yok.

Peygamber SAS Efendimiz'in hak peygamber olduğunu cümle cihan halkı anladı. Zamanında da anlamışlardı, şimdi ilim erbabı da inceliyor, inceliyor; "Tamam, bu hak peygamber." diyor.

Papazı da, hahamı da, daha başkası da elini vicdanına koydu mu insafa geliyor ve ikrar ediyor, Müslümanlığı kabul ediyor. Herkes bu İslâm'ı duydu ve duyacak, hiç duymayan kalmayacak. Müslüman olursa aziz olur, kâfir olursa zelil olur; insanoğulları kendisine eder.

Bizim için de öyle… Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin bizim namazımıza, niyazımıza ihtiyacı var mı? Yok.

Bizim ihtiyacımız var. Namaz bize nur; oruç bize kalkan; zekât bizim cemiyetimizi koruyan bir nimet; hac bizi birbirimizle bağdaştıran, kardeşliğimizi temin eden bir mükemmel ibadet. Her şey bizim lehimize… Hepsi bizim şahsen veya ruhen veya cemiyet olarak saadet ve selametimiz için konulmuş güzel nizamlar...

قُلْ إِنَّ اللّٰهَ لاَ يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ (الأعراف:٢٨)

(*Kul inna'llàhe lâ ye'muru bi'l-fahşâ'*) "Ey Rasûlüm! Onlara de ki: Allah kötü şey emretmez!" (A'raf, 7/28)

Dileseydi, kötü şeyi emretseydi, biz Allah'a hesap soramazdık.

لاَ يُسْأَلُ عَمَّا يَفْعَلُ وَهُمْ يُسْأَلُونَ (الأنبياء:٢٣)

(*Lâ yüs'elü ammâ yef'alü ve hüm yüs'elûn*) [Allah, yaptığından sorumlu tutulamaz; onlar ise sorguya çekileceklerdir.] (Enbiyâ, 21/23)

Biz hesaba çekiliriz ama Allah'ı hesaba çekemeyiz. "Niye bana bunu emrettin?" diyemeyiz. Ama her şeyi iyi, her emrettiği şey iyi. Hatta cihad bile iyi; kan dökülüyor, can yanıyor, ama o cihad olmasa daha beter olacak. O cihad olmasa daha büyük zulümler olacak da, Allah ondan nice mazlumluklardan sonra müslümana cihad etmeyi emretmiş.

Allah-u Teàlâ Hazretleri İslâm'ın kadr u kıymetini bilmeyi bizlere nasib eylesin… Çok büyük bir nimet sahibiyiz. İnsanın leb demeden leblebiyi anlaması lâzım! Bu nimete sımsıkı sarılması lazım! Elinin altında çok kıymetli bir şey olsa, yumruk kadar elmas olsa, insan gecesini gündüzünü şaşırır; "Aman hırsızlar duymasın, gangsterler bunu benim elimden çalmasın!" diye, ne

tedbir alacağını şaşırır.

İslâm bunların hepsinden kıymetli bir cevherdir. Aman hırsızlar çalmasın, şeytan uğramasın, imanımızı elimizden almasın. Biz bu İslâm'dan ayrı düşmeyelim. Allah-u Teàlâ bizi iman ile yaşatsın, iman ile huzuruna göçmeyi nasib eylesin…

e. Kardeşlerimi Bir Görseydim!

Arkasından bir müjdeli hadîs-i şerif daha, insanı mest eden bir hadîs-i şerif daha:[57]

يَالَيْتَنِي أَرَى إِخْوَانِي وَرَدُوا عَلَيَّ الْحَوْضَ فَأَسْتَقْبِلُهُمْ بِالآنِيَةِ فِيهَا الشَّرَابُ ، فَأَسقيهمْ مِنْ حَوْضِي قَبْلَ أَنْ يَدْخُلُوا الْجَنَّةَ ، قِيلَ: يَا رَسُولَ الله ! أَلَسْنَا إِخْوَانَكَ ؟ قَالَ: أَنْتُمْ أَصْحَابِي ؛ وَإِخْوَانِي مَنْ آمَنَ بِي وَلَمْ يَرَنِي. إِنِّي سَأَلْتُ رَبِّي أَنْ يُقِرَّ عَيْنِي بِكُمْ ، وَ بِمَنْ آمَنَ بِي وَلَمْ يَرَنِي (حل. عن ابن عمر)

RE. 361/5 (*Yâ leytenî erâ ihvânî veredû aleyye'l-havdâ feestakbilühüm bi'l-âliyeti fîhe'ş-şerâbü, feuskîhim min havdî kable en yedhulü'l-cennete. Kîle: Yâ rasûla'llàh, elesnâ ihvânek? Kàle: Entüm ashâbî; ve ihvânî men âmene bî ve lem yeranî. İnnî seeltü rabbî en yukırre aynî bi-küm, ve bi-men âmene bî ve lem yeranî*)

Bir gün Peygamber Efendimiz SAS buyurmuş ki;

(*Yâ leytenî*) "Keşke ben, (*erâ ihvânî*) ihvanımı görseydim, kardeşlerimi görseydim."

"—Ah ne olurdu, ne olaydı, keşke ben kardeşlerimi göreydim!" demiş Peygamber Efendimiz.

"—Arapça *ihvân* ne demek?"

---

[57] Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VII, s.255; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.XII, s.183, no:34581; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.231, no:19282.

"—Kardeşler" demek. *Ahî* "kardeş" demek; *ihvân* "kardeşler" demek.

"—Keşke ben kardeşlerimi göreydim!" demiş Rasûlüllah Efendimiz.

Hitaba dikkat et; Rasûlüllah SAS, "kardeşim" diyor.

"—Ben Havz-ı Kevser'in başındayken yanıma geliyorlar da, ben de elimde kadehlerle onları karşılıyorum. İçlerinde meşrubat var; cennete girmelerinden evvel o cennet meşrubatından, kendi Havz-ı Kevser'imden, onlara ikram ediyorum."

"—İkram olsun." diye kendi eliyle sunuyor.

"—Keşke o ihvanımı göreydim, o kardeşlerimi göreydim!" demiş.

Onun üzerine;

Kîle. "Ashâb-ı kirâm tarafından kendisine denildi ki, soruldu ki." Yâ Rasûlallah, (*elesnâ ihvânek*) Biz senin ihvanın değil miyiz, kardeşlerin değil miyiz?"

"—Keşke onları göreydim!" diyorsun, işte biz senin karşındayız ya. Biz senin kardeşlerin değil miyiz?" demişler.

Hayran kalmışlar, onlardan olmayı istemişler.

(*Kàle*) O zaman Peygamber Efendimiz buyurmuş ki;

(*Entüm ashâbî*) "Sizler benim ashabımsınız."

Tabirler farklı.

(*Ve ihvânî*) "Benim ihvanım, benim kardeşlerim, (*men âmene bî ve lem yerani*) beni görmeden bana iman edenlerdir."

Aradan asırlar geçmiş, seneler geçmiş; "Rasûlüllah hak rasûl" diye inanmış, "Onlar benim ihvanım!" diyor.

(*İnnî seeltü rabbî en yukırre aynî biküm ve bimen âmene bî velem yeranî*) "Ben Mevlamdan talep ettim, istedim ki sizinle ve beni görmeden bana iman edenlerle, benim gözümü şenlendirsin, nurlandırsın."

Şimdi el-hamdü lillah, bu hadîs-i şerife göre, biz bugün sevincimizden uçsak yeridir. Hani "Peygamber Efendimiz'in ashâbı olamadım." diye üzülürüz ya; ihvanı olabiliriz. Aradan asırlar geçmiş, biz onu görmeden, onun mübarek sohbetine erişememişiz ama iman etmişiz:

(*Amentü bi'llah*) "Allah'a inandım, vardır, birdir, şeriki, naziri

yoktur. (*Ve muhammedün rasûlü'llah*) Muhammed onun elçisidir, rasûlüdür, peygamberidir: ona da iman ettim. Allah ne buyurmuşsa Peygamber Efendimiz bize bildirmiş. Kur'ân-ı Kerîm'den, hadîs-i şeriflerden hepsi başımın tacıdır, hepsine uymayı kabul ettim." diye insan böyle bir güzel ümmet olabilse, şu iltifata bak!

Cennete girmeden önce, Rasûlüllah Efendimiz'in mübarek elinden Havz-ı Kevser kadehlerinden içmeyi Allah cümlemize nasib eylesin...

f. Hac ve Umre'nin Devam Edeceği

Bu da haccın çok uzak zamanlara kadar devam edeceğinin bir işareti, müjdesi. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[58]

لَيُحَجَّنَّ هٰذَا الْبَيْتُ ، وَلَيُعْتَمَرَنَّ بَعْدَ خُرُوجِ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ

(حم . خ . عن أبي سعيد)

RE. 361/6 (*Leyuhaccenne hâze'l-beytü*) "Bu beyt, bu ev, yâni Beytullah, yâni Kâbe, Kâbe'nin olduğu o Harem-i Şerif muhakkak ziyaret olunacak, buraya haccedilecek. Umre de yapılacak, hac da yapılacak. Ne zamana kadar? (*Ba'de hurûci ye'cûce ve me'cûc*) "Ye'cûc ve Me'cûc çıktıktan sonra bile."

Ye'cüc ve Me'cüc, âhir zamanda çıkacaklar. Şark tarafından gelip, her tarafı kasıp kavurup, suları içip, bitirip gelecekler. Kaynaşacak böyle; çok kalabalık bir taife. Kıyamet alâmeti olarak çıkacak.

"—İşte ondan sonra da yine zaman gelecek, yine bu Beytullah'a hac yapılacak, umre yapılacak." diye Peygamber Efendimiz bildirmiş.

---

[58] Buhàrî, *Sahih*, c.VI, s.8, no:1490; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.27, no:112333; İbn-i Hibban, *Sahîh*, c.XV, s.247, no:6832; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.293, no:941; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XV, s.163; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.304, no:1030; Ebû Said el-Hudrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XIV, s.339, no:38866; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.234, no:19288.



"—Bu kıyamete doğru bir de Afrika tarafından bir hücuma uğrayacak." diye hadîs-i şeriflerde geçmiş.

Habeş kavmi tarafından, o taraftan bir hücum olacak ve onlar Kâbe'ye kasdedip ona zarar verecekler.

Demek ki, Allahu Teàlâ Hazretleri bizim Beytullahımız'ı, Kâbemiz'i kıyamete kadar bâki kılacak; orada hac işlemi, umre işlemi yapılacak.

Mâlûm, *hac* belli zamanda olan ziyaretin, belli usullere göre yapılan ziyaretin adıdır. *Umre* de o hac mevsiminin dışında, insanın Hicaz'a gittiği zaman Beytullah'a ibadet maksadıyla yaptığı ziyarete derler.

Birisi *umre*, birisi *hac*... Umre ve hac daha önceki günahlara kefarettir. İki hac arasında, iki umre arasında yapılan günahlara kefarettir.

Kefaret ne demek? İnsanın günahlarının silinmesine vesiledir. Çok kıymetli iki ibadettir. Çünkü insan "Allah'ın emrini tutacağım." diye, mâlî ve bedenî çok zahmetler ve meşakkatler çekip oralara varıyor da, o peygamberlerin yetişme yerlerinde, o kumların üstünde, o sıcakların altında Allah'ın emirlerini yerine getiriyor.

Oralara İbrâhim AS gitmiş, Nuh AS gitmiş, İsmail AS dolaşmış, her peygamberin, Musa AS'ın, diğerlerinin oralarda emareleri var.

Hz. Âdem Atamız Kâbe'nin olduğu yere çadırını kurmuş, ilk önce yerleşmiş. Oralar ta ezelden ebede böyle mübarek yerler.

Allah-u Teàlâ Hazretleri görenlere tekrar tekrar yine gitmeyi nasip eylesin. Görmeyenlere de görmeyi, ziyaret etmeyi, haccetmeyi, umre etmeyi nasip eylesin.

g. Her İhtiyacını Allah'tan İstemek

Bu hadîs-i şerif de dua ile ilgili. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[59]

لِيَسْأَلْ أَحَدُكُمْ رَبَّهُ حَاجَتَهُ كُلَّهَا ، حَتَّى يَسْأَلَهُ شِسْعَ نَعْلِهِ إِذَا انْقَطَعَ

(ت. حب . عن أنس)

RE. 361/8 (*Liyes'el ehadüküm rabbehû hâcetehû küllehâ, hattâ yes'elehû şis'a na'lihî ize'nkataa*)

(*Liyes'el*) İstesin demek. (*Leyes'elü*) diye de okumak caizdir diye izahta geçiyor. İnsanoğlu ister." demek.

(*Liyes'el ehadüküm rabbehû hâcetehû küllehâ*) "Sizden biriniz Rabbinden ihtiyacı olan her şeyi istesin!" Çekinmesin, tükenmez, bir zarar yok. Allah-u Teàlâ Hazretleri çok istedin diye darılmaz. Bilâkis memnun olur.

"Ne ihtiyacı varsa hepsini istesin! (*Hattâ yes'elehû şis'a na'lihî ize'nkataa*) Koptuğu zaman nalınının, ayağındaki pabucunun bağını bile istesin!" Az bir şey diye düşünmesin. Azı çoğu yok, ne istersen istesin.

---

[59] Tirmizî, *Sünen*, c.XII, s.47, no:3536; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VI, s.130, no:3403; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.40, no:1116; İbn-i Sinnî, *Amelü'l-yevm ve'l-leyle*, c.II, s.172, no:353; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.460, no:5423; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.228, no:17221; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Câmiü'l-Ehàdîs, c.XVIII, s.335, no:19554.

Allah-u Teàlâ Hazretleri Ekremü'l-ekremîn'dir ve kendisinden istenmesini sever. Kendisinden istenmesi de ibadettir. Şu kıldığımız namaz gibi, tuttuğumuz oruç gibi ona dua etmek de ibadettir.

Neden dua ediyor? İmandan. Allah'a iman etmiş, varlığına birliğine tam inancı var, güvenci var; "Yâ Rabbi! Daraldım, ihsan eyle…" diyor, elini açıyor, yalvarıyor, yakarıyor.

"—Sen bilirsin." diyor, "İstiyorum." diyor, "Şöyle bir sıkıntım var." diyor.

İmandan dolayı…

Onun için istemek ibadetin özüdür, kendisidir. Allah dilimizi dualı eylesin…

Tabii insanın kendisi için istemesi iyi… İstediği ya verilir, ya verilmez; ama mutlaka hayırlı bir karşılık görür; Allah ya cennette ona bir sevap verir, ya bu dünyada istediğini verir veyahut "Kulum, az istedin." der, daha fazlasını verir.

Fakat istemenin bir güzel şekli vardır ki, hiç reddolunmayacak, garantili bir şekli; bir müslüman öteki müslümana onun arkasından, o yokken, onun hayrına bir dua etti mi, Allah onu reddetmez. Bir müslüman kardeşinin gıyabında, onun hakkında yaptığın duayı Allah reddetmez.

Dene bak, dene... Birisine bir dua et! Hidayete gelmesine dua et, şuna dua et, buna dua et. Allah ihsan eder. O dua reddedilmez.

Onun için biraz da kardeşlerimiz için dua edelim, zaman ayıralım…

Fâtiha-i şerife mea'l-besmele!

20. 03. 1983 - İskenderpaşa Camii

08. İYİLİĞİN KARŞILIKSIZ OLMASI

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm,
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.
El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîne seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...
Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân; feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llah, ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin sallallahu aleyhi ve sellem ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ ve külle muhdesin bid'ah ve külle bid'atin dalâleh ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr ve bi's-senedi'l-muttasili ile'n-nebiyyi salla'llahu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

لَيْسَ الْوَاصِلُ بِالْمُكَافِئِ ، وَلَكِنَّ الْوَاصِلُ إِذَا انْقَطَعَتْ رَحِمُهُ وَصَلَهَا
(حم. خ. حب. د. ت. طب. ق. عن ابن عمرو)

RE. 361/9 (*Leyse'l-vâsılü bi'l-mükâfî ve lâkinne'l-vâsılu ize'nkataat rahimühû vasalehâ.*)
Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemà kàl.

Çok aziz ve muhterem müslüman kardeşlerim!

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi cümlenizin üzerine olsun... Peygamber Efendimiz'in mübarek hadis-i şeriflerinden bir demet, hocamızın hocası Gümüşhanevî Ahmed Ziyâüddin Efendi Hazretleri'nin telif eylemiş olduğu hadis mecmuasından okuyup izah edilecek.

Bu hadis-i şeriflerin izahına geçmeden önce, evvelen ve hâssaten Peygamber Efendimiz'in ruh-ı pâki için ve onun mübarek âl, ashâb ve etbâının ruhları için; cümle sâdât ve meşâyih-ı turuk-u aliyyemizin ruhları için ve sâir enbiyâ ve mürselînin ve cümlesinin âl ve ashâbının ruhları için;

Eserin müellifi Gümüşhaneli Hocamız'ın ruhu için, onun

talebelerinin, hocalarının ruhları için; eserin içindeki hadis-i şeriflerin bize kadar gelmesine emek sarf etmiş olan râvilerin ve alimlerin ruhları için; hocamız Muhammed Zâhid-i Bursevî Hazretleri'nin ruhu için;

Uzaktan, yakından bu hadis-i şerifleri dinlemek üzere şu mescide toplanmış olan siz kardeşlerimizin ahirete intikal etmiş olan bütün sevdiklerinin ve yakınlarının ruhları için; biz hayatta olan müslümanların da, Cenâb-ı Hakk'ın rızasına uygun yaşayıp, huzuruna sevdiği, râzı olduğu kullar olarak varmamıza vesîle olması için, bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerîf okuyalım! Buyurun:

....

a. Sıla-i Rahim

Dersin başında Arapça metnini okumuş olduğumuz hadis-i şerifte Peygamber Efendimiz sıla-i rahim ile ilgili bir inceliği bize öğretiyor. Buyuruyor ki sevgili Peygamberimiz Muhammed-i Mustafâ SAS Hazretleri:[60]

لَيْسَ الْوَاصِلُ بِالْمُكَافِئِ ، وَلٰكِنَّ الْوَاصِلُ إِذَا انْقَطَعَتْ رَحِمُهُ وَصَلَهَا

(حم. خ. حب. د. ت. طب. ق. عن ابن عمرو)

RE. 361/9 (*Leyse'l-vâsılu bi'l-mükâfî, ve lâkinne'l-vâsılü ize'nkataat rahimühû vasalehâ.*)

---

[60] Buhàrî, *Sahîh*, c.5, s.2233, no:5645; Tirmizî, *Sünen*, c.4, s.316, no:1908; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.1, s.530, no:1697; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.2, s.163, no:6524; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.2, s.188, no:445; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.6, s.363, no:6623; Bezzâr, *Müsned*, c.6, s.359, no:2371; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.6, s.221, no:7953; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.7, s.27, no:12999; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VI, s.275; Hamîdî, *Müsned*, c.II, s.271, no:594; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.II, s.238, no:1587; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.401, no:5222; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXI, s.270; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.III, s.301; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.IV, s.58, no:1674; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.368, no:6984; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.257, no:19347.

(*Leyse'l-vâsılü bi'l-mükâfî*) Sıla-i rahim eden, akrabaları ile alâkalarını sürdüren, arkadaşlarıyla kardeşliğini sürdüren, dostlarıyla dostluğunu koparmayan, küsüşmeyen, darılmayan, ayrılmayan, sırt dönmeyen kimse, *vâsıl* diye adlandırılıyor. Vasledici, arayı bağlayıcı, arayı koparmayan, bağlayan kimse diye adlandırılıyor hadis-i şerifte.

"*Vâsıl*, yâni böyle alakaları sürdürücü insan, bir mükâfî, karşılık olarak böyle yapan kimse değildir. Yâni muhatabı olan, akrabası veya kardeşi veya dostu kendisine iyi davranıyor da, güzel muamele ediyor da, gelip gidiyor da, o da ona iade-i ziyâret yapıyor, karşılık veriyor. Onun karşılığını bekleyerek kendi hareketlerini tanzim ediyor, onunla ahbaplığını, arkadaşlığını sürdürüyor. Aslı alâkayı sürdürücü makbul kul bu değildir. (*Ve lâkinne'l-vâsıla*) Asıl alâkaları kopartmayan, sevgi bağlarını kesip atmayan makbul kul, (*ize'nkatıat rahimühû*) onun akrabaları, yakınları kendisinden alakayı kestiği halde, (*vasalehâ*) onlarla ilgiyi devam ettirendir. Asıl makbul kul budur."

Yoksa, karşı taraftaki geliyor, o da ona iade-i ziyarette bulunuyor. Karşı taraftaki güleç yüz gösteriyor, bu da güleç yüzlü. Karşı taraftaki ona iyi davranıyor, bu da iyi davranıyor. Ahbaplık devam ediyor. Bunu herkes yapar.

Hani bizde bir atasözü vardır:

"—İyiliğe iyilikle mukabele etmek, her kişinin kârıdır." Herkes bunu yapar. İyilik yaptı mı bir insan, ona teşekkür eder, o da bir fırsat bulursa iyilik yapmak ister. "Ama kötülüğe iyilikle muamele etmek, kötülüğe iyilikle karşılık vermek her kişinin kârı değildir; o, er kişinin kârıdır." Adam olmak lâzım, mert olmak lâzım! Bayağı bir güçlü kuvvetli olması lâzım insanın...

"—Neye karşı güçlü kuvvetli olacak? 90 kilo mu olacak? Pazusunun çapı kırk santim mi olacak? Kuvvet nerede?"

Nefsini yenmekte güçlü olacak. İçinden kızgınlık geliyor, köpürüyor, boğazından dışarıya fışkırıyor, kızıyor karşı tarafa. Yenik, karşı tarafın haksızlığına rağmen, yâni karşı tarafın kendisine ters muamele etmesine rağmen, ben bunu Allah rızası için yapıyorum deyip, kapısına gidip, kapıyı çalıp, onunla

ahbaplığı sürdürendir. Asıl babayiğit o... Herkes onu yapamaz.

"—Filancayla konuşmuyorum ben."

"—Neden?"

"—Efendim ne bileyim geçen gün selâm verdim, almadı. Kerata benim selâmımı almayınca, ben de onun yüzüne bakmıyorum artık."

Bunu herkes yapar. Nefsin de hoşuna gider bu. Ama ona gidersen o zaman zor.

Böyle bir şey hatırıma geldi: Bizim dostlarımızdan birisi, bu ahlâk, edeb, tasavvuf, terbiye yoluna girmiş. Hocası demiş ki:

"—Dargınlarla barışacaksın. Hak sahiplerine haklarını vereceksin. Helalleşeceksin. Ahiret yolcusussun. Ahirete gideceksin. Orada hesap vermek zor... Burada işlerini düzelt, pürüz bırakma... Dava bırakma ahrete... Ahiret mahkemesine iş bırakma, hallet!" gibilerden nasihat etmiş.

O da kendisi üniversite hocası, gitmiş, derdi olan kimselerin yanına, selâm vermiş:

"—Kardeşim, ben seninle barışmak istiyorum." filan demiş, barışmış.

Ötekisi de şaşırıyor. Allah Allah... Daha önce koridorda gördüğü halde selâm vermeyen, yüz döndüren, öbür tarafa dönen, aleyhinde çalışan insan bu sefer kendisi geliyor, yalvarır, yaltaklanır gibi konuşmak istiyorum diyor. Şaşırıyor ama sonra da gene barışıyor.

Gelmiş hocasına demiş ki:

"—Hocam ben böyle yapıyorum ama, dargın olduğum kimselere gidiyorum, barışıyorum ama nefsime çok ağır geliyor ve izzet-i nefsim kırılıyor."

Hocaefendi demiş ki:

"—Evlâdım, nefsin izzeti mi olur? Şu senin nefis dediğin şey ne?

إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ إِلاَّ مَا رَحِمَ رَبِّي.

(*İnne'n-nefse leemmâretün bi's-sûi illâ mâ rahime rabbî*) [Çünkü nefis aşırı derecede kötülüğü emreder. Ancak Rabbimin merhamet edip esirgediği nefis müstesnadır.] (Yusuf, 12/53)

Birkaç istisnası vardır —Allah'ın has, halis kulları— ama, bu nefis insana kötülük emredip duran bizim hayvânî tarafımız, beşerî tarafımız. Bize 'Namaz kılma!' diyen, 'Oruç tutma!' diyen, 'Yan gel yat!' diyen, 'Hayırlara koşma!' diyen, 'Camiye gitme!' diyen, 'Zevkine, keyfine bak!' diyen... Bizi böyle ot gibi, nebat gibi, diğer canlılar gibi yaşamağa sevk etmeğe çalışan, yeyip içip yan gelip yatmağa, keyfe, safâya teşvik eden bir şey... Onun izzeti mi olurmuş? Onun izzetini kıracaksın, onu ayaklar altına alacaksın da, ondan sonra kâmil bir kimse olacaksın!" diye çok güzel bir cevap vermiş.

"—Evlâdım nefsin izzeti mi olurmuş?" diye söyleyince, ben de düşündüm, hakikaten bu izzet-i nefis sözünü çok kullanır dururuz. İnsanın izzet-i nefsi kırılıyor, izzet-i nefsi var filan diye. Bazı tabirlerin üzerinde yeniden düşünmekte fayda var diye geldi hatırıma.

b. Güzel Huy Nedir?

Bir başka hadis-i şerif var, bu hadis-i şerifin mânâsını takviye edici. Peygamber Efendimiz, ashâb-ı kirâmdan bir zât-ı muhtereme diyor ki:

"—Sana güzel huylu olmayı tavsiye ederim."

O zât da soruyor:

"—Yâ Rasûlallah! Güzel huy nasıl olur? Nedir güzel huy?"

Diyor ki Peygamber Efendimiz:[61]

---

[61] Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.I, s.329, no:236; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.334; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.563, no:3912; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.279, no:909; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Mekârim-i Ahlâk*, c.I, s.23, no:21; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.235, no:20881; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.III, s.83, no:297; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.277; Ebû Hüreyre RA'dan.

مَكَارِمُ أَخْلاَقِ عِنْدَ اللهِ ثَلاَثَةٌ: تَعْفُو عَمَّنْ ظَلَمَكَ ، وتُعْطِي مَنْ حَرَمَكَ ، وَ تَصِلُ مَنْ قَطَعَكَ (خط. عد. عن أنس)

(*Mekârimü ahlâkı inda'llàhi selâsetün*) Allah indinde mekârim-i ahlâk üçtür:

1. (*Ta'fû ammen zalemeke*) "Sana zulmeden kimseyi senin affetmendir."

2. (*Ve tu'tî men harameke*) "Sana vermeyen, senden esirgeyen kimseye, zaman dönüp de bir fırsat gelince senin vermendir."

3. (*Ve tasilü men kataake*) "Seninle alâkasını kesene senin gidip gelmendir. Alâkayı koparan dostuna, akrabana senin gidip gelmendir, alâkayı kesmemendir."

Dikkat ediniz ki, bu üç misalde de, bu hadis-i şerifte olduğu gibi karşılıksız iyilik var. Karşı taraftan bir iyilik görüp de ondan sonra yapmak değil, aksine kötülük görüldüğü halde kötülüğe iyilikle muamele durumu var. İşte asıl kıymetli olan bu. *Mükâfi'* olursa insan, yâni karşısındakinin yaptığına mukabele ederse o kolay... Ama karşımızdaki menfî hareket ettiği halde biz müsbet hareket edeceğiz.

Neden böyle yapacağız? Allah sevsin diye. Allah'ın rızasını kazanmak için. Allah'ın rızası böyle kazanılıyor. Rasûlüllah Efendimiz böyle buyurmuş. Onun için böyle yapacağız.

"—Akrabadan filanca bana darılmış..."

Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.178, no:7285; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XVII, s.269, no:739; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Mekârim-i Ahlâk*, c.I, s.22, no:19; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.222, no:7959; Ukbe ibn-i Amir RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.364, no:5567; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.221, no:7956; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.235, no:20880; Hz. Ali RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.40, no:5239; RE. 394/4; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.499, no:11291.



Sen anmazlıktan gelirsin, gidersin. Filanca sana haksızlık etmiş... Fark etmemiş gibi görünürsün, gidersin. Farklı muamele edersin. Filanca sana falanca zamanda haksızlık etti... Olsun, bağışlarsın. Ne olacak? Herkes bırakıp gidiyor şu dünyayı. Kimse kalmıyor. Hiç kimse kalmıyor şu dünyada. Kimsenin eline de kalmıyor. Mal da yalan, mülk de yalan... Ne güzel söylemiş Yunus Emre:

Mal da yalan, mülk de yalan,
Var biraz da sen oyalan!

Hadi ben oyalandım, şu kadar vakit geçirdim, iş işten geçtikten sonra anladım. Hadi biraz da sen oyalan bakalım, biraz da seni aldatsın şu dünya hayatı. Herkes aldanıp duracağına bir kişi aldanınca onun nasihatinden, onun durumundan ötekiler istifade etse de Allah'ın rızasına uygun hareket etseler ya! İnşâallah bizler öyle yapalım. İnşâallah her hareketimizde ölçü

Allah'ın rızasını kazanmak olsun.

Yoksa "Karşı taraf bana bir kötülük yaptı, ben de ona şu kötülüğü yaparım. O benim harmanımı yaktı, ben de onun harmanını yakarım. O benim aileden birisini öldürdü, ben de onun ailesinden birisini öldürürüm." diyor adamlar. Demiyorlar mı? Kan davası dediğimiz şey ne? "O benim amcamı öldürmüştü. Ben de onun akrabasından birisini bir yerde bir yakalarsam görür gününü!" çekiyor silahı, öldürüyor. Kan davası dediğimiz nedir?

Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemizi güzel huylu eylesin... Şu nefsimizi ve bizi kötülüklere kışkırtan şeytanın vesveselerini yenmeyi cümlemize nasib eylesin...

c. İman ve İlim

لَيْسَ الْإِيمَانُ بِالتَّمَنِّي ، وَلاَ بِالتَّحَلِّي ، وَلَكِنْ هُوَ مَا وُقِّرَ فِي الْقَلْبِ ، وَصَدَّقَهُ الْفِعْلُ . الْعِلْمُ عِلْمَانِ: عِلْمٌ بِاللِّسَانِ ، وَعِلْمٌ فِي الْقَلْبِ. فَأَمَّا عِلْمُ الْقَلْبِ ، فَالْعِلْمُ النَّافِعُ ؛ وَعِلْمُ اللِّسَانِ ، حُجَّةُ اللهِ عَلَى ابْنِ آدَمَ

(أبو نعيم ، وابن النجار عن أنس)

RE. 361/10 (*Leyse'l-îmânü bi't-temennî, ve lâ bi't-tehallî, ve lâkin hüve mâ vukkıra fî'l-kalbi, ve saddakahu'l-fi'l.*

El-ilmü ilmâni: İlmün bi'l-lisâni, ve ilmün fi'l-kalb. Feemmâ ilmü'l-kalbi, fe'l-ilmü'n-nâfiu; ve ilmü'l-lisâni, huccetu'llàhi ale'bni âdem.)[62]

---

[62] Hadisin ilk yarısı şu kaynaklarda bulunmaktadır:

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, II/177, no: 30351, VI/163, no: 35211; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, I/80, no: 66; Hasan RA'dan.

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs,* c.II. s.404, no: 5232; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Hadisin ikinci yarısı ise şu kaynaklarda bulunmaktadır:

Dârimî, *Sünen*, Mukaddime, 34, no: 368; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, VII/82, no: 34361; Hz. Hasan RA'dan.

Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, 2/294, no: 1825; Fudayl ibn-i İyâd'dan.

Bu hadis-i şerifi çok dikkatle. can kulağıyla dinleyip hatırınızda tutun!

Peygamber SAS Hazretleri buyuruyorlar ki:[63]

لَيْسَ الْإِيمَانُ بِالتَّمَنِّي وَلاَ بِالتَّحَلِّي ، وَلَكِنْ مَا وُقِّرَ فِي الْقَلْبِ وَصَدَّقَهُ الْفِعْلُ (الديلمي عن أنس ؛ هب. ش. والحكيم عن الحسن مرسلاً)

(*Leyse'l-imânü bi't-temennî ve lâ bi't-tahallî, ve lâkin hüve mâ vukkıra fî'l-kalbi ve saddakahu'l-fi'l.*)

(*Leyse'l-îmânü bi't-temennî*) "İman, ümit etmekle, hayal etmekle değildir, (*ve lâ bi't-tehallî*) dışını sözle, tavırla, edâ ile süsleyip, dışa öyle görünmekle de değildir. Hayal de değildir, dış görünüş de değildir demek istiyor. Temennî demek, hayal kurmak, ümit etmek, tahmin etmek, içinden emel beslemek mânâsına gelir. Tahallî de süslenmek mânâsına gelir. Yâni bir insan güzel sarık sarıyor, bembeyaz bir sarık, bembeyaz bir cübbe giymiş, ütülü, tertemiz, sakalı güzel, tıraşlı, her tarafı itinalı filan...

Dışı öyle. Ama içi? Yâni sadece bu dış önemli değil. Mühim olan içinde ne var? Kabın dışı altın ama içi zehirse ne olacak? Dışın kıymeti olmayacak o zaman. Altın olmasının kıymeti yok. Mühim olan iç. Onun için Peygamber Efendimiz buyurmuş ki: "İman, ümit etmekle, heves etmekle, iştiha duymakla, şöyle böyle olsa filan diye temennî etmekle değildir. Dışını süslemekle de değildir.

İbn-i Cevzî, *el-İlelü'l-Mütenâhiye*, I/82, no: 88; Câbir RA'dan.

[63] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.404, no:5232, Enes ibn-i Mâlik RA'dan. İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.289; Ebû Hüreyre RA'dan.

Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.80, no:66; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VII, s.189, no:35211, Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usûl fî Ehàdîsü'r-Rasûl*, c.III, s.16; Hasan-ı Basrî Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.25, no:11; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.243, no:19317,19318.

Peki nedir? (*Ve lâkin hüve mâ vakara fî kalbihî*) "Fakat iman denilen şey, insanın gönlüne gelip oturan bir şeydir. İnsanın kalbine gelir, yerleşir iman. Oturur, (*ve saddakahu'l-fi'lü*) ve kişinin yaptığı fiiller, hareketler iman ehline yakışan fiil olur. Fiilinde görülür iman."

Neden bu adam böyle yaptı? Mü'min de ondan böyle yaptı der insan. Yaptığı harekete bakar, mü'min. Falanca adam sahtekâr mı, riyâkâr mı, has halis bir kimse mi? E Allah deyince, ayet okuyunca göz yaşları döküyor, titriyor, zekatını veriyor, namazını kılıyor... Müezzin minareden "Haydin namaza!" dediği zaman işini bırakıp geliyor... Fiili, imanını gösteriyor. Yoksa mini etek giyip, baş açık, göğüs açık, omuz açık... "Sen benim kalbime bak!" demiyor. Olmaz ki! Sen mü'minsen imanının eseri olacak. Mü'minin bir yaşayışı var. Neye göre bir yaşayışı var? Ahkâm-ı dîne uygun bir yaşayışı var. Müslümanın bir dünyası var. Nasıl bir dünyası var? Allah'ın emirleri ve yasaklarıyla hudutları çizilmiş bir dünyası var. Müslüman rüşvet verir mi? Veremez. Müslüman faiz yiyebilir mi? Yiyemez. Müslüman haksızlık yapabilir mi? Yapamaz. Müslüman başkasının malını gasp edebilir mi? Edemez. Müslüman, bir başkasının tarlasından izni olmadan geçebilir mi? Geçmez. Müslüman başkasının ağacından meyva koparır mı, fidanından çiçek kopartır mı? Kopartmaz. Müslüman, başkasının karısına, kızına yan bakar mı? Bakmaz. Müslümanın yasakları var. Müslümanın dünyası var, müslümanın değer hükümleri var, kıymet hükümleri var. Müslüman şunu iyi bilir, bunu kötü bilir. İyi bildiği şeyi yapar, kötü bildiği şeyi yapmaz. Ötekisi? Ötekisi laf... Peygamber Efendimiz öyle buyuruyor. (*Leyse'l-îmânü bi't-temennî*) "İman temennî ile değildir."

"—Ben mü'minim. İnşâllah ben iyi müslümanım. Öyle heves ediyorum."

Heves ediyorsun ama göster fiilinde. Kalbe girecek Allah korkusu. O Allah korkusu sana sabah ezan okunurken yatakta yatmayı haram kılacak. Yapamayacaksın. Allah çağırıyor diyeceksin. Harama el uzatamayacaksın. Yalnız kaldığın zaman

da günahı işleyemeyeceksin. Kimse görmediği yerde de hata yapamayacaksın. İman senin içinde bekçi olacak. O cevher sana kıymet verecek.

Yoksa;

“—Nesin sen?”

“—Müslümanım el-hamdü lillah. Sen benim kalbime bak.”

Ben senin kalbine ne bakayım? Ben senin kalbini göremem ki! Ben seni sineye bakarım. Sen camiye geliyor musun, sen zekatı veriyor musun, sen fakire acıyor musun, sen yanında çalıştırdığın insanın hakkını veriyor musun, ortaklık yaptığın kimseye, ortaklığın şartlarına uygun hareket ediyor musun, sattığın malı iyi satıyor musun, yaptığın işi hâlis, temiz, has, güzel iş yapıyor musun? İmanlı öyle yapar.

Hadis-i şerifin devamında Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:[64]

الْعِلْمُ عِلْمَانِ: عِلْمٌ بِاللِّسَانِ، وَعِلْمٌ فِي الْقَلْبِ. فَأَمَّا عِلْمُ الْقَلْبِ فَالْعِلْمُ النَّافِعُ؛ وَ عِلْمُ اللِّسَانِ، حُجَّةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَى ابْنِ آدَمَ

(أبو نعيم، وابن النجار عن أنس؛ ش. والحكيم عن الحسن مرسلاً؛ خط. عن جابر)

(*El-ilmü ilmân*) “İlim iki çeşittir, iki türlüdür, iki tanedir: (*İlmün bi’l-lisân*) Birisi dil ile söylenen ilimdir.” Dil döner, söyler,

---

[64] Dârimî, *Sünen*, c.I, s.114, no:364; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XIII, s.235, no:35502; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.407, no:1161; Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü’l-Usûl fî Ehàdîsü’r-Rasûl*, c.II, s.303; Hasan-ı Basrî Rh.A’ten.

Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.IV, s.346, no:2179; Câbir ibn-i Abdullah RA’dan.

Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.III, s.68, no:4194; Hz. Aişe RA’dan.

Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.II, s.294, no:1825, Fudayl ibn-i Iyad Rh.A’ten.

Kenzü’l-Ummâl, c.X, s.133, no:28667, 28946, 28947; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XIV, s.363, no:14498, 14499 ve c.XVIII, s.244, no:19318; RE. 361/10.

kelimeleri ağızdan dökülür insanın. Bir şeyler söylüyor. “Vay, ne kadar güzel, ne bilgili adam, neler söylüyor.”der insan. Dilden söyler.

(*Ve ilmün fi'l-kalb*) “Bir diğer ilim vardır ki o da gönüldedir.” İkinci ilim dinde değildir, insanın içindedir. Gönlüne yerleşmiştir. Gönlündedir o bilgi, o ilim. (*feemmâ ilmü'l-kalbi fe'l-ilmü'n-nâfiu*) “İşte gönlün içindeki o ilim var ya, faydalı ilim odur.”

“—Sen iyice hayat tecrübelerinden anladın mı, Allah'a tevekkül edince Allah seni kurtarıyor.”

“—Anladım hocam! Birkaç defa denedim, tevekkül ettim Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne, Allah-u Teàlâ Hazretleri beni o sıkıntılardan kurtardı.”

İşte o ilim senin kalbinde, dilde değil. Denemişsin, içine yerleşmiş. Faydalı ilim o. Sen denedin mi ki Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne asi geldiğin zaman sana bir tokat geliyor, şefkat tokadı veyahut ceza tokadı... “Ey kulum! Sen Müslümansın. Kâfir yapar. Ama sen yapma!” diye bir tokat vurur Allah-u Teàlâ Hazretleri. Bir mânevî tokat gelir... “Haaa, geçen gün şöyle bir hatalı iş yaptım da başıma bundan geldi.” der insan, anlar.

Hani geçen haftalar size anlattım ya… Yalancı şahitlik etmiş de, birisini katil yerine bilmem kaç sene hapiste yatırtmış, şey yapmış. Sonra kendisinin aynı yaştaki çocuğu ölüvermiş.

Cezayı gördün mü, Allah'a asi olduğu zaman cezanın geldiğini gördün mü? Korkar mısın? Korkarım. İşte o ilm-i nâfi' o, senin içine yerleşmiş hakiki bilgi o…

“—Ben Allah'tan korkarım, bunu yapamam!” diyor musun sana bir kötülüğü teklif ettiklerinde? “Yapamam yâ, üstüme gelmeyin, mümkün değil, yapamam.” diyor musun?

Tamam, senin içinde bir ilim var, bir bilgi var ki onu yaptığın zaman Allah senden hoşnut olmayacak diye içine iyice yerleşmiş, bir şey yapmıyorsun. Veyahut koşuyor musun bir hayra?

Bak şimdi biraz evvel bir hacı ablamızın yanına teşekküre gitmiştik, oradan geldik. Falanca yerdeki arsasını 1 milyon liraya satmış. 500 bin lirasını getiriyor, hayra veriyor. Senin 50

milyonun var, 25 milyonunu verebilir misin? Bak senin yanında 25 milyon kalacak, daha fazla. Oraya 500 bin lira kalıyor, senin yanına 25 milyon kalıyor. Verebilir misin? Veremem. O hacı abla senden daha cömert. Onun 500 bin lira vermesi, senin 25 milyon vermen kadar kıymetli. Daha cömert. Veriyor çünkü. İhtiyacı var müslümanların, her şey parayla oluyor.

Geçen hafta söylediler bana:

"—Üç tane yetim, anaları babaları yok... Evlerine gittim, perişan, rutubetli... Yiyecekleri, içecekleri yok." dediler.

Birisi —Allah râzı olsun— bir 5 bin lira vermişti. Gönderdik. Hadi bu 5 bin lirayla şey yapsın dedik. Parayla oluyor. Yâni "Allah afiyet versin... Allah versin..." demekle olmuyor ki! Parayla oluyor.

Şimdi bu camimiz... Bak arkadaşlarımızın yarısı ayakta. Hadis dinlemeğe geliyorlar. Peygamber Efendimiz'in hadisleri. Dinleyecekler, hayatlarını ona göre tanzim edecekler. Yarısı ayakta, yer yok…

E caminin sağını solunu alsak, aşağı taraflarındaki evleri, şeyleri alsak, avluyu yağmurdan, çamurdan korunur hale getirsek, kardeşlerimiz geniş yerde otursalar; hanım kardeşlerimiz otursalar, dinleseler, Rasûlüllah'ın emirlerini, yasaklarını duysalar da hayatlarını ona göre tanzim etseler iyi değil mi? İhtiyaç var.

Bak Ramazan gelecek şimdi, erkekler gelecek burada hatimle namaz kılacaklar, safâ sürecekler. Salevât-ı şerîfe getirecekler, gözyaşı dökecekler, içleri zevkten zevke geçecek, memnun olacaklar. Ya hacı teyzeler ne yapacak? Kadınlara yer yok. Ondan sonra, bu kadınlar niye böyle yapar, niye boyanır, niye şöyle gezer, niye böyle gezer diyoruz.

Bilmezse yapar. Mahzuru yok sanır. "Benim kalbim temiz." der. Birkaç kişiden de öyle duymuşsa... "Benim kalbim temiz." der, bilmez şeyi. Kadın koku süründü mü onun kokusunu başka bir yabancı duydu mu lanet eder melekler ona. Onu bilse o kadın o kokuyu sürünür mü? İyi bir şey diye sürünüyor.

Bilmesi için de dinlemesi lâzım. Dinlemesi için de dinleyecek yer lâzım. Dinleyecek yeri temin etmesi için de erbâb-ı hamiyetin, cömerdin kesesini açıp da Allah rızası için buraya şey koyması lâzım. Bana verme parayı. İşte şurada aşağıda ev... Git al. Ben para falan istemiyorum kimseden. Çünkü kendimin paraya ihtiyacı yok. Ben de veririm imkânım varsa. Benim paraya ihtiyacım yok el-hamdü lillâh… Ama hayra hepimizin ihtiyacı var.

Hepimiz hayır yapacağız ki, öldükten sonra arkamızdan hayırla yâd olunalım. İskender Paşa'nın ruhuna her gün böyle tümen tümen sevap gidiyor. Sabah burada Allah deniliyor, Kur'an okunuluyor, Yasin okunuyor, hatimler indiriliyor, böyle dersler veriliyor, namazlar kılınıyor... Adamcağız öleli 400 sene olmuş, ölmesinden 400 sene geçmiş, hâlâ defterine melekler sevap yazıyorlar.

Bu bir iddia da değil. Hadis-i şerifte böyle bildiriyor Peygamber Efendimiz. Hayır sahibi, sadaka-i câriye sahibi olan insanın, hayrı ayakta durduğu müddetçe defter-i a'mâli çalışır.

İşte ilmin birisi böyle insanın kalbine yerleşmiş ilimdir. Denemiştir, kalbi yüzde yüz kànîdir, öyle hareket eder.

"—Ben haram parayı çocuğuma yedirmem." diyor meselâ bir memur. "Yedirmem! Ben deli miyim çocuğuma haram parayı yedireyim. Sonra sakat olur çocuğum." diyor.

Tamam, onda faydalı ilim var. Ötekisi de deveyi bulsa hamuduyla yutacak. O da rüşvetten filan korkuyor. Ötekisi yemeyince diyor ki:

"—Sen bana getir, ben yiyeyim." diyor.

Öyle doktor var ki:

"—Sen içkiyi iç, günahı bana." diyor.

Kimse kimsenin günahını yüklenmez ama o öyle dediği için onun günahı kadar günahı buna zammederler, eklerler. Artı o adamın günahı. Ama o adamdan günah eksilmez. Onun için Allah cümlemize ilm-i nâfi', faydalı ilim nasib eylesin...

Bu bizdeki ilim herkeste vardır. Avrupa'dan bir müsteşrik

getir, oryantalist getir yâni şu Arapça, Farsça'yı okumuş olan ama hristiyan olan bir adamı getir, İslâm'a göre sabrın önemi nedir, sadakanın değeri nedir, İslâm'da kaç çeşit mali mükellefiyet vardır de, belki söyler adam. Dili söyler ama kalbi kâfir, başka dinden. Dil önemli değil. Kalp önemli. Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemizin kalbini mamur eylesin... Kalbi harap olmasın...

Hadis-i şerifin sonunda bildiriyor ki Peygamber Efendimiz: (*Ve ilmü'l-lisân huccetu'llàhi ale'bni âdem*) "Dil ilmi, dil ucunda bulunan bilgiler, dille söylenen bilgiler..." İçte değil de dışta söylenen bilgiler. Bunlar nedir? (*huccetu'llàhi ale'bni âdem*) "Bunlar, Allah'ın Ademoğluna aleyhte vesikalarıdır."

Nedir aleyhte vesika? "Gel buraya kul!" diyecek Allah-u Teàlâ Hazretleri "Sen bunu başkasına söylemedin mi? Dilinle söyledin. Niye tutmadın? Biliyordun bak bunun böyle yapılmaması gerektiğini, şu hayrın şöyle yapılması gerektiğini biliyordun, bilmeseydin söylemezdin. Biliyordun, neden tutmadın?" diye aleyhine hüccet olacak, aleyhine delil olacak.

Onun için, Allah-u Teàlâ Hazretleri buyuruyor ki:

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لاَ تَفْعَلُونَ. كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللهِ أَنْ تَقُولُوا مَا لاَ تَفْعَلُونَ.

(*Lime tekùlûne mâ lâ tef'alûn*) "Ey iman edenler! Niçin yapmadığınız, yapamayacağız şeyleri dilinizle söylüyorsunuz?" (*Kebüre makten inda'llàhi en tekùlü mâ lâ tef'alûn*) Yapamayacağınız, yapmadığınız şeyleri söylemek, Allah indinde büyük kızgınlığa sebep olur. Çok büyük kızgınlık meydana getirir." (Saff: 2,3)

Ya yapabileceğin şeyi söyle veyahut yapamayacağın şeyi söyleme. Yâni yapabileceğin kadar söyle. Mehmed Akif'in güzel bir şiiri vardır. Nevruz adında bir yeğeni var demek ki, ona söylüyor:[65]

---

[65] M. Akif Ersoy, Safahat, s. 510, İnkılâp ve Aka Kitabevi, İstanbul, 1966.

İhtiyar amcanı dinler misin, oğlum, Nevruz?
Ne büyük söyle, ne çok söyle; yiğit işte gerek!
Lâfı bol, karnı geniş soyları taklid etme;
Sözü sağlam, özü sağlam, adam ol, ırkına çek!

Bizim dedelerimiz öyleydi. Az konuşurlardı. Yaptığını da söylemezdi hatta. Kimse bir şey yapmadı sanıyor ama koca camiler, o kesme kesme taşlardan yapılmış kervansarayları, medreseleri kim yaptı? Kitap yazmıştır, başına adını yazmaz adam mütevazı olsun diye, Allah bilsin diye. Hayır yapar, gizli yapar, geceleyin dağıtır sadakayı. Bırakır, kaçar gider hayrı. Avucuna bırakır, kaçar gider. Öyle yapmışlar.

Dilde olmasın ilmimiz, bilgimiz, Allah-u Teàlâ Hazretleri, bilgiyi gönlümüze yerleştirsin... Tabii o bilginin gereğini tatbik etmeyi de cümlemize nasib eylesin... Bildiğimizle amel etmeyi nasib eylesin...

İşte o ilm-i kalb denilen, ilm-i nâfi' denilen şey, işte o ilm-i tasavvuf. Dinde fıkıh sahibi olmak, *tefakkuh fi'd-dîn* denilen şey. Allah cümlemizi dinde fakih eylesin... Rabbi zidnî ilmâ...

d. Deccal Fitnesi

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[66]

لَيُدْرِكَنَّ الدَّجَّالُ قَوْماً مِثْلَكُمْ ، أَوْ خَيْراً مِنْكُمْ ؛ وَلَنْ يُخْزِيَ اللهُ أُمَّةً ، أَنَا أَوَّلُهَا ، وَعِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ آخِرُهَا (الحكيم ، ونعيم بن حماد في الفتن ،

[66] Hâkim, *Müstedrek*, III/43, no: 4351; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, IV/206, VII/414, no: 36971; Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usûl fî Ehâdîsi'r-Rasûl*, II/93; Münâvî, *Feyzü'l-Kadîr*, V/355. (Abdurrahman ibn-i Cübeyr, babasından rivâyet etmiştir.) İbn-i Hacer, isnadının hasen olduğunu söylemiştir. (Gümüşhanevî, *Levâmiu'l-Ukùl*, IV/18.)

و تعقب ك . عن عبد الرحمن بن جبير عن أبيه . قال الذهبي هذا خبر منكر)

RE. 362/1 (*Leyüdrikenne'd-deccâlü kavmen misleküm ev hayren minküm; ve len yühziya'llahu ümmeten, ene evvelühâ, ve îsebnü meryeme âhiruhâ*)

Bu hadis-i şerif de iyi insanların dünyanın en sonuna kadar eksik olmayacağını bildiren bir hadis-i şeriftir. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:

(*Leyüdrikenne'd-deccâlü*) "Deccal denilen mel'un bulacak, idrak edecek, karşılaşacak, karşısında hazır bulacak..." Kimi? (*Kavmen mislekküm*) "Sizin gibi bir topluluk bulacak." Kime söylüyor Peygamber Efendimiz bu sözü? Sahabe-i kirâm *—rıdvânu'llahi teàlâ aleyhim ecmaîn—* hazretlerine diyor. "Sizin gibi insanlarla karşılaşacak Deccal. (*ev hayren minküm*) ve yahut sizden daha hayırlı kimselerle karşılaşacak." Söze bak, söze dikkat! Ya sizin misliniz veyahut sizden daha hayırlı kimselerle karşılaşacak Deccal.

Biliyorsunuz Deccal, ahir zamanda çıkacak. Ahir zamanda çıkacak, şerleri takviye edecek, hayırları ters gösterecek. Birtakım olağanüstü şeyler gösterip herkesi kendisine cezb edecek. Ölüleri diriltecek, kuru yerleri yeşertecek... Bazı böyle olağanüstü kabiliyetler gösterecek ama, ona asıl mü'min kimseler aldanmayacak.

Deccal büyük bir fitnedir. Çünkü iyi bir şeymiş gibi gösterip, halkı kendisine bağlayıp aldatacak. Deccal, halkı aldatacak. Onun cennet diye çağırdığı şey, aslında cehennem yolu olacak. Onun cehennem gibi kötü gösterdiği yol da, aslında hak yol olacak. Deccal, demek ki bir büyük fitneci, bir büyük gerçekleri ters çevirici bir kimse ve varlık ki, hayrı şer, şerri hayır gösterecek. İyiliği kötülük gibi gösterecek, kötülüğü iyilik gibi gösterecek.

Kim ona uyarsa, ona tabi olursa cehenneme gidecek. Kim ona

karşı gelirse o cennetlik olacak. Ama iyi mü'min olanlar, kalp gözü açık olanlar, onun alnında (*hâzâ kâfirun*) yazısını görecekler. "Bu kâfirin ta kendisidir." diye anlayacaklar. Bir şeyler yapıyor ama... Ortalığı yeşertiyor filan... Ama kâfir olduğunu anlayacaklar hareketinden.

Onun için Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[67]

اتَّقُوا فِرَاسَةَ الْمُؤْمِنِ فَإِنَّهُ يَنْظُرُ بِنُورِ اللهِ (ت. عن أبي سعيد)

(*İttekù firâsete'l-mü'min feinnehû yenzuru bi-nûri'llâhi*) "Mü'minin ferasetinden, anlayışından kork, çünkü Allah'ın nuruyla bakar." Lalettayin bir bakışla bakmaz. Ciğerini okur insanın. Karşımdaki adam bir şeyler söylüyor... Ne söylerse söylesin, ciğeri beş para etmez. Anlar... Bir hareketine bakar, bir sözüne bakar, özü sözünü tutmuyor, uygun değil, bu adam beş para etmez der, şıp diye anlar.

Geçenlerde bizim arkadaşlardan birisinin babası geldi, ağlıyor... İki gözü iki çeşme;

"—Benim oğlum beş vakit namaz kılan, iyi bir kimseydi, sapıttı, yolu şaşırdı." diyor.

Ne yapmış şaşırmış da? Eski güzel ibadetlerini filan bırakmış, bir başka zümreye uymuş, kapılmış ona. O zümrenin kitabını getirmiş,

"—Baba bunu oku." demiş.

Babası okumuş,

"—Evladım, sen tahsil görmüş bir insansın, ben cahil bir insanım. Şu kitap beş para etmez. Ben bu kitabın beş para etmediğini anladım. Bak içinde ne kadar bozgunculuk var. Sen bunu tahsilinle anlayamadın mı?" demiş.

---

[67] Tirmizî, (44) *Tefsîrü'l-Kur'an*, 15, 3127; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.
Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.312, no:3254; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.102, no:7497; Ebû Ümâme RA'dan.

Şimdi Deccal nedir? Hakikaten böyle bir gözü olan tek bir şahıs mıdır? Bir gözü olan, böyle olağanüstü şeyler yapıp da halkı aldatan bir tek şahıs mıdır yoksa bu bir sembol müdür ve bu sembolden murad nedir gibi şeyler... Bilmiyoruz tabii. Biz Allah'ın aciz naçiz kullarıyız. Öyle bir şeyi de söylemek durumunda değiliz. Ama kimisi de diyor ki:

"—Bak şu medeniyet dediğimiz şeye! Medeniyet diye giriyor da tek gözlü. Sadece maddeyi görüyor, mânevî hayatın inceliklerini görmüyor. Ahlâkı, adabı görmüyor, mânevî değerlerin kadr ü kıymetini anlamıyor, girdiği yerde ahlâk, adab, ne gibi meziyetler varsa, yüksek insanî değerler varsa yıkıp götürüyor. Kim ona tabi olursa, aslında imanından sıyrılıp gidiyor, cehennem yolunu seçmiş oluyor. Kim onun hakiki çehresini anlarsa kurtuluyor." diye öyle bir mânevî mânâ verenler de oluyor.

Kimisi de diyor ki:

"—İşte bu gözü kör olan filanca adamdır. Şöyle etti, böyle etti..." filan diyor. Her ne ise...

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[68]

إِنَّهُ لَمْ يَكُنْ نَبِيٌّ بَعْدَ نُوحٍ إِلاَّ وَقَدْ أَنْذَرَ الدَّجَّالَ قَوْمَهُ وَإِنِّي أُنْذِرُكُمُوهُ

(حم. د. ت. حب. ك. عن أبي عبيدة بن الجراح)

(*İnnehû lem yekün nebiyyün ba'de nûhin illâ vekad enzere'd-deccâle kavmehû*) "Nuh AS'dan sonra kavmini Deccal'e karşı uyarmamış hiçbir peygamber yoktur." (*Ve innî ünzirûkümûh*) Şüphesiz ben de sizi uyarıyorum."

Büyük bir fitne, çok büyük karışık bir iş…

---

[68] Tirmizî, (31) Fiten, 55, no: 2234; Ebû Dâvud, (39) Sünnet, 25, no: 4756; Ahmed ibn-i Hanbel, I/195, no: 1693; Buhârî, *Târih-i Kebîr*, V/97, no: 279; Ukaylî, *Duafâ*, II/263, no: 817; Ebû Ubeydetü'bnü Cerrâh RA'dan.

Ebû Ya'lâ, *Sünen*, II/332, no: 1074; Heysemî, *Mecmau'z-Zevâid*,VII/336; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Bundan bize çıkacak ders nedir? İmanı öğrenelim, neyin imana uygun olduğunu, neyin imana ters olduğunu anlarız. Eğer Kur'an'a sarılırsanız, eğer şu okuduğumuz hadisler gibi hadislere sarılırsanız sapıtmazsınız. Kimse sizi aldatamaz, kimse sizi kandıramaz.

Sizi kandırmak isteyen insanın ilk adımı nedir? İlk adımı, sizi Peygamber Efendimiz'in sünnetinden ayırmak istemektedir.

"—Sünnet canım bu..."

Ne olmuş! Niye ağzını, burnunu kıvırıyorsun? Sünnet olunca bir şey mi? Sünnet ya işte Peygamber Efendimiz'in yolu, tavsiyesi, emri. Daha ne istiyorsun? Dudak kıvırıyor sünnet diye. Sünneti sen ne sandın? Sünnet, benim dinimin iki kuvvetli temelinden birisi. Sen sünnete ne diye burun kıvırıyorsun, dudak kıvırıyorsun? Oradan vaz geçirdi mi, sünnetten vaz geçirdi mi, "Allah'ın kitabı yeter." dedi mi, seni orada kandırır. Çünkü Kur'an-ı Kerim'in ayetlerini keyfine göre te'vil eder.

Bu hadis-i şerifler Kur'an'ın bekçisidir. Kur'an'ın ayetlerinin başında durur, o Kur'an'ın ayetlerini kalbi bozuk insanların yalan yanlış tefsirlerine fırsat vermez hadis-i şerif. Bir insanda hadis bilgisi oldu mu Kur'an'ı doğru anlar. Kur'an-ı Kerim, hadis-i şerif ile açıklanır. Kur'an-ı Kerim Rasûlüllah'ın hayatı ile belli olur. Kur'an-ı Kerim'in nasıl anlaşılması, hayata nasıl tatbik edilmesi gerektiği, hadis-i şerif ile anlaşılır.

Onun için hadis-i şerife sımsıkı sarılacaksın, Kur'an-ı Kerim'e sımsıkı sarılacaksın. Hiç korkma! "Sizin aranızda ben, iki büyük kitle bırakıyorum, zümre bırakıyorum, onlara sarıldınız mı asla sapıtmazsınız." diyor Peygamber Efendimiz. "Kur'an-ı Kerim ve benim hadisim." diyor.

Başka bir hadis-i şeriflerinde Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[69]

---

[69] Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.III, s.346, no:1813; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.59, no:4160; Heysemî, *Mecmau'z-Zevâid*, c.I, s.155, no:697 ; Câbir RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.194, no:983; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIV, s.206, no:14124.

عَسَى أَحَدُكُمْ يُكَذِّبنِي وَهُوَ مُتَّكِئٌ عَلَى أَرِيكَتِهِ ، يَبْلُغُهُ الْحَدِيثُ عَنِّي ، فَيَقُولُ: مَا قَالَ ذَا رَسُولُ اللهِ ، دَعْ هٰذَا ، وَهَاتِ مَا فِي الْقُرآنِ (أبو نصر السجزي في الابانة وقال غريب عن جابر ؛ أبونصر عن أبي سعيد)

RE. 315/10 (*Asâ ehadüküm en yükezzibenî ve hüve müttekiün alâ erîketihi, yebluğuhu'l-hadîsü annî, feyekùlü: Mâ kàle zâ rasûlü'llàh, da' hâzâ, ve hâti mâ fi'l-kur'ân.*)

(*Asâ ehadüküm en yükezzibenî*) "Sizden biriniz muhtemeldir ki belki beni yalanlayacak, sakın öyle yapmayın! Nasıl yalanlayacak? (*Ve hüve müttekiün alâ erîketihî*) "Koltuğuna yaslanmış, yâni keyfi yerinde, göbeği kocaman, rahatı yerinde, karnı tok, sırtı kalın, ensesi kalın bir kimse... (*Yebluğuhu'l-hadîsü annî*) Benden bir hadis-i şerif kendisine vâsıl olur da, o zaman der ki:

(*Mâ kàle zâ rasûlü'llàh*) 'Rasûlüllah bunu söylemez, söylememiştir. (*Da' hâzâ, ve hâti mâ fi'l-kur'ân*) Sen bunu, bu hadis-i şerifi bırak, Kur'an'da ne varsa ona uy!' der. Böyle diyenlere aldanmayın!" diye bizi uyarıyor Rasûlüllah Efendimiz.

Onun için hadis-i şerife sarılacağız, sünnet-i seniyyeye sarılacağız. Ehl-i sünnet ve'l-cemaatten olacağız. Hadis-i şerifi inkâr etti mi insan öyle bir bereket gidiyor ki üzerinden, nereye yuvarlanacağı belli olmaz.

Bak burada da Peygamber Efendimiz diyor ki: "İyi insanlar hiç eksik olmayacak, o tanrılık davasında olan o deccal çıktığı zaman bile yine karşısında sahabe gibi insanlar olacak. Hatta sahabeden daha hayırlı insanlar olacak. O daha hayırlılık nereden olur? Şöyle olabilir: Sahabe-i kirâm, Rasûlüllah Efendimiz'i gördü, mübarek cemaline gözleri deydi, erdi, sözlerini dinlediler, sohbetinin şerefiyle şereflendiler, nimetlendiler, elbette mü'min olacak.

Ama gel bakalım sen, küfrün böyle dalgalar gibi insanın üstüne hücûm ettiği, her tarafta fitnenin, fesadın kaynaştığı bir zamanda has müslüman ol, Allah'ın yolunda dosdoğru yürü,

haramlara bulaşma, dünyaya meyletme, Allah'ın rızasının yolundan ayrılma, hadi bakalım göreyim seni.

Hiç sokakta açık kadın yokken, insanın gözüyle günah işlemesi zor olur. İlle gideceksin, bir cama tırmanacaksın, camdan içeriye bakacaksın, günah öyle olur. Ama sokaklarda mekşûfe kadınlar dolaşıp dururken insan nereye bakacağını şaşırır. Sağa baksan orada var, bu tarafa çevirirsin, burada var. Önüne bakarsın, önünde var, arkana bak... Ne yapacaksın? Göz yumacaksın, başını ayağının ucuna eğecek, kız gibi gözün yerde yürüyeceksin ne yapalım. Zor.

Meşhur iki evliya kardeş varmış. Birisi dağda çobanlık yaparmış, ötekisi de şehirde kundura tamirciliği yaparmış, eskiciymiş. Dağdaki çoban, kardeşini ziyarete gitmek istemiş. Hayvanlarından süt sağmış, mendilinin içine... E mendilde süt durur mu? Keramet gösteriyor. Mendilde süt normal olarak durmaz ama mendilin içinde… Şehre ağabeyinin dükkanına girmiş,

"—Selâmün aleyküm ağabeyciğim!" demiş,

"—Aleyküm selâm kardeşim. Hoş geldin. Otur bakalım şuraya."

"—Sana biraz süt getirdim."

"—As şuradaki direkteki çiviye."

Direkteki çiviye asmış.

Oturup konuşurlarken, ne yapıyorsun, ne ediyorsun derlerken, bir kadın gelmiş o devre göre.

"—Eskici baba, şu benim ayağımın şeyi koptu, şunu diken misin, yapar mısın?" diye elini uzatıp da, eli çarşaftan biraz çıkıp bileği görününce, rivayete göre o dağdan gelen kardeş, yâni keramet gösterip mendilin içinde keramet gösterip süt getiren kardeşin gözü takılmış kadının bileğine...

O zaman başlamış mendilden dım, dım, süt damlamağa… Aşağıya damlamağa başlamış. O zaman ağabey demiş ki öteki kardeşe:

"—Aman kardeşim, gözüne dikkat et. Burası şehirdir. Burada

evliyalık kolay değildir. Dağda çobanlık yapmağa benzemez." demiş.

Zordur. Onun için öyle küfrün kaynaştığı bir zamanda Rasûlüllah'ın yolunda yürüyene çok ecir var. Peygamber Efendimiz buyurmuş ki bir hadis-i şerifte:[70]

مَنْ تَمَسَّكَ بِسُنَّتِي ، عِنْدَ فَسَادِ أُمَّتِي ، فَلَهُ أَجْرُ مِائَةِ شَهِيدٍ

(الديلمي ، وابن حجر ، عد. عن ابن عباس)

(*Men temesseke bi-sünnetî, inde fesâdi ümmetî, felehû ecru mieti şehîd*) "Ümmetiminn bozulduğu zamanda, fesada uğradığı zamanda benim sünnetime sarılana yüz şehid sevabı var."

E bir şehid sevabı olsa, yeter bize... Öpüp başımıza koyarız. Sen bir kere şehid olsan ne olacak? Cennete gideceksin. Allah izzet ikram edecek. Seni bir çeşit hayat ile diri kılacak.

بَلْ أَحْيَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ

(*Bel ahyâun inde rabbihim yurzakùn*) (Âl-i İmrân: 169) Mevlâ sana rızıklar ihsân edecek. Hatta şehid memnun olacak. Diyecek ki, geride kalanlara demek isteyecek ki:

"—Yâhu korkmayın, burada çok nimet var, çok izzet var, çok ikram var, şehidliğin makamı çok yüksek."

يَسْتَبْشِرُونَ بِنِعْمَةٍ مِنْ اللهِ وَفَضْلٍ

---

[70] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.198, no:6608; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzan*, c.II, s.246, no:1033; İbn-i Adiy, *Kâmil fî'd-Duafâ*, c.II, s.327; Beyhakî, *Zühdü'l-Kebîr*, c.I, s.221, no:217: Ebû Abdullah ed-Dekkak, *Meclis fî Ru'yetu'llah*, c.I, s.218, no:503; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.200; İbn-i Fâris RA'dan. Münzirî, *Tergîb ve Terhib*, c.I, s.41, no:65.

(*Yestebşirûne bi-ni'metin mina'llàhi ve fadlin*) (Âl-i İmrân: 171) Onlara söylemek isteyecek geride kalanlara. Hiç bir insan öldükten sonra dünyaya dönmek istemeyecek. Ne yapsın bu murdar dünyayı? Kimse istemeyecek ama, şehidler dünyaya tekrar gelmek isteyecek. Neden isteyecek? "Bir daha savaşayım, bir daha şehid olayım... Bir daha savaşayım, bir daha şehid olayım... Bir daha savaşayım, bir daha şehid olayım..." diye, tekrar tekrar şehid olmak için isteyecek. Öyle yüksek bir makam. Bir şehidlik yeterken, Rasûlüllah Efendimiz, "Yüz şehid sevabı var!" diyor.

İşte ondan hadis okuyoruz biz burada size. İşte ondan siz hadis dinliyorsunuz. Rasûlüllah'ın yolundan gidelim diye, o makama erelim diye. Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemizi umduklarımıza nail eylesin... Korktuklarımızdan emniyette eylesin...

e. Musibet Zamanı Söylenecek Söz

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[71]

لِيَسْتَرْجِعْ أَحَدُكُمْ فِي كُلِّ شَيْءٍ ، حَتَّى فِي شَسْعِ نَعْلِهِ ، فَإِنَّهَا مِنَ الْمَصَائِبِ (ابن السني في عمل يوم وليلة عن أبي هريرة)

RE. 362/2 (*Liyesterci' ehadüküm fî külli şey'in, hattâ fî şes'i na'lihî feinnehâ mine'l-mesâib.*)

Bu hadis-i şerif, bir musibetle karşılaşan müslümanın, ona karşı ne söylemesi gerektiğini ve onu ne zaman söylemesi gerektiğini anlatan bir hadis-i şeriftir.

Müslüman bir musibetle karşılaştı. Meselâ arkadaşı geldi, ona

---

[71] Değişik lafızlarla, aynı manayı ifade edecek şekilde: Beyhakî, *Şuabü'l-İmân*, VII/117, no: 9693; İbn-i Hibban, *El-Mecrûhîn*, III/122, no: 1214; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.14, no:3475; Ebû Hüreyre RA'dan.

Münâvî, *Feyzü'l-Kadîr*, V/355.

dedi ki:

“—Yâ hani şu bizim Hasan amca vardı ya...”

“—Eee?”

“—Sizlere ömür, trafik kazasında vefat etmiş.”

Meselâ, böyle dedi farz edelim. Ne diyecek o üzüntülü, elemli haberi duyan müslüman?

إِنَّا لِلّٰهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ (البقرة:١٥٦)

(*İnnâ lillâhi ve innâ ileyhi râciùn*) “Hepimiz Allah’ın kullarıyız, hepimiz ona döneceğiz.” (Bakara, 2/156) Bu dünya fânî. Takdir onundur. Biz onun yaratığıyız. Ne dilerse öyle eder.

Mülkünde hak tasarruf eder, keyfe mâ yeşâ’
İsterse kendi yok eder, isterse var eder.

Nasıl isterse öyle yapar. (*İnnâ lillâhi ve innâ ileyhi râciûn*) denilecek. Bu bir ayet-i kerimedir. Ayet-i kerimenin içinde bize emredilmiş bir cümledir ki:

إِذَا أَصَابَتْهُمْ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلّٰهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ (البقرة:١٥٦)

(*İzâ esâbethüm musîbetün kàlû*) “Mü’min-i kâmiller kendilerine bir musibet geldiği zaman derlerdi ki: (*İnnâ lillah ve innâ ileyhi râciûn*)” diye Kur’an-ı Kerim bize bildiriyor. (Bakara, 2/156)

O halde biz de böyle istirca’ denir buna, böyle bir musibet ile karşılaşınca bu sözü söyleyeceğiz. Evet, usul, yol, hadiselerin, musibetlerin karşısında takınacağımız tavır bu.

Şimdi bu bilgiyi bildiğinize göre, Peygamber Efendimiz buyuruyor ki hadis-i şerifte:

(*Liyesterci’ ehadüküm*) “Sizden her biriniz, (*İnnâ lillâh ve innâ ileyhi râciûn*) diye bu cümleyi, bu sözü söylesin (*mine’l-mesâibi*)

musibetlere karşı, (*fî külli şey'in*) her şeyde, (*hattâ fî şes'i na'lihî*) ayağına taktığı terliğin bağı koptuğu zaman bile öyle desin. (*Feinnehâ mine'l-mesàib*) Çünkü o da bir musibettir. Ayağında kopmasaydı güzelce yürüyüp gidecektin. Koptu, başladın sürümeye, yürüyememeğe. O zaman bile öyle desin!

Demek ki, musibetlere karşı söyleyeceğimiz o şeyi küçük, ufak, büyük demeden her yerde söylememizi Efendimiz bize tavsiye etmiş oldu. Öğrenin, öğrenelim, yazalım:

إِنَّا لِلّٰهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ (البقرة:١٥٦)

(*İnnâ li'llâhi ve innâ ileyhi râciûn*)

f. Komşusu Aç İken Tok Olan Kimse

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[72]

لَيْسَ الْمُؤْمِنُ بِالَّذِي يَشْبَعُ ، وَجَارُهُ جَائِعٌ إِلَى جَنْبِهِ (خ. في الأدب ، ع. طب. ك. عن عائشة ؛ ق. خط. عن ابن عباس)

RE. 362/3 (*Leyse'l-mü'minü bi'llezî yeşbeu, ve câruhû câiun ilâ cenbihî.*)

Bunu da şimdi, biraz iktisad tahsili yapmış olan, iktisadî sistemleri bilen, komünizm nedir, kapitalizm nedir, istismar nedir, sömürü nedir filan, bunların böyle fazlaca —mesleği icabı—

---

[72] Buhârî, *el-Edebü'l-Müfred*, I/52, no: 112; Ebû Ya'lâ, Müsned, V/92, no: 2699; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-Kübrâ*, XII/154, no: 12741; Hâkim, *Müstedrek*, II/15, no: 2166; Hz.Aişe RA'dan.

Beyhakî, *Sünen-i Kübrâ*, III/10; Beyhakî, *Şuabü'l-İmân*, III/225, no: 3389, V/31, no: 5660; Hatîb-i Bağdâdî, *Tarih-i Bağdad*, X/391; İbn-i Ebî Hâtim, *İlel*, II/329, no: 2507; İbn-i Abbas RA'dan.

Hakim, hadisin sahih olduğunu; Zehebî, zayıf olduğunu; Heysemi, Taberânî'nin ravilerinin sika olduğunu söylemiştir. (Gümüşhanevî, *Levâmiu'l-Ukùl*, IV/18.)

lafını duymuş olan kimseler dinlesin.

Bak Peygamber Efendimiz SAS ne buyuruyor: (*Leyse'l-mü'minü*) "Mü'min, ehl-i iman değildir." Kim? (*Bi'llezî yeşbeu ve câruhû câiun ilâ cenbihî*) "Yan tarafındaki komşusu aç iken kendisi doyan mü'min değildir. Yan taraftaki komşusu aç iken kendisi doyan, karnını şişiren mü'min değildir." diyor Peygamber Efendimiz. Ne kadar büyük bir tehdit... Yâni, mü'min değildir demek, çok fena bir noktaya götürür insanı.

"—Nedir bu mü'min değildir? Ben '*Lâ ilàhe illa'llàh, muhammedün rasûlü'llàh*' diyorum ama, komşumla biraz alâkam zayıf?"

Buradaki "Mü'min değildir!"den murat, "İyi bir müslüman böyle yapmaz!" demek. Kâmil bir mü'min böyle yapmaz. Kâmil bir mü'min ne yapar? Komşusuyla ilgilenir. Komşusu açsa, yemeği bölüşür. Derdi varsa, derdine ortak olur. Sıkıntısı varsa, yardımcı olur. Hizmet mümkünse, hizmet eder. Komşuluğu güzel yapmağa çalışır.

İşte İslâm, komşuluk haklarına böyle önem veriyor, bir. Bir de etrafındaki cemiyetin mensuplarıyla ilgili olmamızı, dikkat etmemizi, onlarla alâkamızı sürdürmemizi bize öğretiyor iki.

Şimdi bu prensip varken bir müslüman ne yapar? Komşusunu kollar, bakar, biraz geçimi iyi değilse ona yemek gönderir, yardım eder, çoluk çocuğuna bir şeyler verir filan... Neticede o kimseyi o sıkıntıların elemlerinden kurtarır. Açlıktan kurtarır, yardımcı olur ona. O da öteki kardeşine sevgi duyar. Bana sıkıntılı zamanımda yardım etti bu kardeşim der.

Benim bir tanıdığım var... Dükkânına oturdum, gelene çeşitli muamele yapıyor. Birisine hoş geldin diyor; birisine buyur ediyor, çay ikram ediyor; ötekisine kaşlarını çatıyor; ötekisini yazıhaneye bile almıyor, camı açıyor, oradan parayı alıyor veriyor, tamam, gidiyor... Bir tanesine çok soğuk muamele etti.

"—Niye soğuk muamele ettin?" dedim.

"—Bu, borç aldı geçenlerde... Borcun zamanı geldiği halde hâlâ borcunu vermedi. Şimdi gene borç almak istiyor. Yâni tattıracak

borcu, kaçıp gidecek. Yüz vermeğe gelmez. Yüz verdin mi olmaz. Sen o parayı ver, borcunu öde! Ben sana malı vermişim, sen onu satmışsın. Ne diye vermiyorsun benim paramı?”

Bir tanesine çok iltifat etti, buyur filan...

“—Niye buna iltifat ettin?” dedim gittikten sonra.

“—Bu, güzel huylu bir arkadaş… Tâ işin başındayken bir gün bana geldi. Boyun bükük: ‘Ağabey ben fakir bir insanım. Sana verecek param yok. Bana iki çuval pirinç ver, ben şu pirinçleri götürüp satayım, sana parasını getireyim!’ dedi, yalvardı.

Baktım, haline acıdım, itimad ettim, iki çuval pirinç verdim ona... Hakikaten o iki çuval pirinci çarşıda, pazarda sattı, parasını getirdi, ödedi. İki çuval daha aldı, ödedi. İki çuval daha aldı, ödedi...

Eh Allah öyle dürüst, borcuna sadık olan esnafa yardım eder. Yardım etmiş, işi ilerlemiş. Şimdi bilmem hangi semtte, çok büyük bir bakkaliye dükkânı varmış. “Hiç başka bir dükkâna gitmez. O ilk başta ben ona iyilik yaptım diye, dosdoğru bana gelir. Başka yere gitmez, fiyat da sormaz, ‘Şunları şunları benim dükkânıma gönder!’ der, gider.” diyor.

İşte biz çevremizle ilgileneceğiz, yardımcı olacağız, açlıklarını gidereceğiz, çıplaklıklarını gidereceğiz, komşularımızın sıkıntılarını gidereceğiz, bize oradan zarar gelmemesine çalışacağız, bizim onlara mazarratımızın dokunmamasına gayret edeceğiz. İyi mü’min böyle yapar. İmanın gereği, komşuya ikram etmektir.

“—Hocam şimdi yanımdaki komşu, bilmiyorum ne tip adam...”

İslâm’da komşu hakkı başlı başına bir haktır. Komşuluk hakkı başlı başına bir haktır. Eğer yahudi de olsa, ermeni de olsa, hristiyan da olsa değişmez. Komşuluk hakkı var. Komşuluk yapacaksın ona, güzel muamele edeceksin. Eğer mü’minse iki misli olur hakkı. Hem komşuluk, hem de mü’minlikten dolayı iki kat olur bağlantısı. Bir de akraba ise üç misli olur. Ama akraba olduğu halde, alt alta bir apartmanda oturup kalktıkları halde birbirleriyle kanlı bıçaklı olursa bir insan, ona ne demeli

bilmiyorum. İyi müslüman değil yâni. İyi müslüman olmayı Allah böyle bizim hareketlerimizde göstermek nasib etsin...

Ekseriyetle kendimize pek itimat etmeyelim, iyi müslümanlar değilizdir. Umumiyetle kendinizi yoklayın, kendimizi yoklayalım, çok kusurumuz vardır. Yâni biz kendimiz namaz kılıyoruz diye, biraz böyle hayr ü hasenât yapıyoruz diye, hacca gittik filan diye bir şey sanırız kendimizi. Çok kusurumuz vardır. İyi müslümanlık kolay değil. İyi müslümanlık, güzel huy demektir.

İmâm-ı Azam Hazretleri'nin hanesine komşusu gelmiş. Oturmuş biraz ama, şöyle burnunu tutarak oturmuş. Ondan sonra da:

"—Yâ komşu, affedersin, söylemeyecektim ama mecbur kaldım. Senin evde çok çetin bir koku var."

"—Var, biliyorum." demiş.

"—Nedir bu?"

Hık mık filan... Sonunda anlaşılmış. Komşunun lağımı patlamış, oradan geçiyor su. Onun evinden geçiyor. Komşunun lağımı. Tabii çirkin kokar. Oradan geçiyor. Adam mahçup olmuş. Kendi lağımı patlamış da orayı öyle pis kokutuyor.

"—Yâ insan söylemez mi? Bak benim lağımım patlamış, senin evinden geçiyor. Bir haber verseydin tamir ettirseydim."

Sonradan bakmış, onun o sabrı, komşuya eza cefâ vermemek için, onu üzmemek için sabretmesi komşunun şeyine, hoşuna gitmiş. Böyle bir dinin sahipleri, hak din sahipleridir demiş, kendi yolunu bırakmış, imana gelmiş, müslüman olmuş gayr-ı müslim iken… Böyle kitaplar yazarlar.

Onun için, çevremizle ilgileneceğiz. Müslüman sosyal bir insandır, ictimâî yönü olan bir insandır. Dağın başında yaşamıyoruz. Yaşamayı da tavsiye etmemiş Peygamber Efendimiz. Çevremizle ilgileneceğiz. Çevremizde olan bitenle, etrafımızda olan bitenle, mahallemizle ilgileneceğiz. Semtimizle ilgileneceğiz. Şu semtin meseleleriyle ilgileneceğiz.

Bu memleketin meseleleriyle ilgileneceğiz, fikrimizi ortaya

koyacağız, gayretimizi ortaya koyacağız, şu memleketi güzelleştirmeğe çalışacağız hepimiz, temiz, pak etmeğe çalışacağız. Pislikleri gidermeğe çalışacağız. Hırsızlığı engellemeğe çalışacağız. Rüşveti kesmeğe çalışacağız değil mi. Yâni ne çeşit kötülük varsa bunları engellemeğe çalışacağız.

g. Gönül Gözü Görmeyen Kimse

لَيْسَ الْأَعْمٰى مَنْ يَعْمٰى بَصَرِهِ، إِنَّمَا الْأَعْمٰى مَنْ تَعْمٰى بَصِيرَتِهِ

(ك. هب. والديلمي عن عبد الله بن جراد)

RE. 362/4 (*Leyse'l-a'mâ men ya'mâ basaruhû, inneme'l-a'mâ men ta'mâ basîretühû.*)[73] Bu hadis-i şerifi de söyleyelim, bitirelim. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki: "A'mâ, yâni gözsüz, gözleri görmeyen kör kimse, (*men ya'mâ basaruhû*) gözleri kapalı olan kimse değildir, gözü kör olan kimse değildir. (*İnneme'l-a'mâ*) Asıl, hakiki a'mâ, ancak ve ancak (*men ta'mâ basîretühû*) gönül gözü kör olandır." Yoksa insanın bu gözü kör olabilir.

Hatta bir hadis-i şerifte eskiden geçmişti. Eğer hatırınızda tutabiliyorsanız, ben söyleyince belki bir kısmınız hatırlayacak:[74]

قَالَ اللهُ: مَنْ سُلِبَتْ كَرِيمَتَيْهِ عَوَّضْتُهُ مِنْهُمَا الْجَنَّةَ

(طب. طس. عن جرير)

(*Kàle'llàhu*) Allah-u Teàlâ Hazretleri buyurdu ki: (*Men sülibet kerîmeteyhi*) "Bir insanın gözlerini alırsam, o da sabırla karşılarsa;

---

[73] Beyhakî, *Şuabü'l-İmân*, II/127, no: 1372; Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usûl fî Ehâdîsi'r-Rasûl*, I/211; Münâvî, *Feyzü'l-Kadîr*, V/355. (Abdullah ibn-i Cerâd RA'dan rivâyet edilmiştir.) Ayrıca Zehebî'nin Duafâ'sında yer almaktadır. (Gümüşhanevî, *Levâmiu'l-Ukùl*, IV/19.)

[74] Taberânî, *Mü'cemü'l-Kebîr*, c.II, s.303, no:2263; Heysemî, *Mecmau'z-Zevâid*, c.II, s.309; Cerîr RA'dan.

(*avvadtühü minhüme'l-cenneh*) o gözlerine mukabil mutlaka ona cenneti veririm."

Duası makbul, sahabeden bir zât [Sa'd ibn-i Ebî Vakkas RA] herkese dua edermiş, dediği şıp diye olurmuş. Kendisinin gözleri görmez oluyor da, istemiyor kendisinin gözlerinin açılmasını... Diyorlar ki:

"—Sen kendine de dua etsene! Bize dua ediyorsun, oluyor her istediğin... Kendine de dua etsene!"

Demiş ki:

"—Ben Allah'ın takdirini, gözümün nurundan daha çok severim!"

Râzı... Ne güzel duygularla... Allah onların şefaatine nail eylesin...

İnsanın gözü görmeyebilir ama, iyi kalpli olur, hayırsever olur, hoş insan olur, mü'min insan olur, ibadet ehli olur... Asıl körlük, gönül gözünün kapalılığı… Gönül gözü kapalı olunca insan hayrı görmez, şerri işler; doğru yolu görmez, yanlış yolda gider. İnsanlara iyilik yapmanın kadr ü kıymetini bilmez. Bu dünyanın faniliğini bilmez, bu dünyadan sonra bir zaman gelip de ahirette hesap verileceğini, bir büyük mahkeme kurulacağını bilmez. Bu dünyada böyle burnunun doğrusuna, yalan yanlış işler yaparak yürür gider.

E bunun gözleri görüyor ama, görse yanlış yolda gitmeyecekti. Aslında görmüyor, gönül gözü kör…

İşte asıl körlük, o gönül gözünün kör olmasıdır. Yoksa bir insana Allah bazen, iki gözü görmediği halde birçok şeyleri gösterir. Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemizi gönül gözü açık, içi nurlu, hakkı gören, Hakk'a tâbi olan kullardan eylesin...

Fâtiha-i Şerîfe mea'l-besmele!

27. 03. 1983 – İskenderpaşa Camii

09. BÜYÜK CİHAD

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn... Seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ecmaîn...

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh.. Ve külle dalâletin ve sàhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

لَيْسَ المُؤْمِنُ بِالطَّعَّانِ ، وَلاَ اللَّعَّانِ ، وَلاَ الْفَاحِشِ ، وَلاَ الْبَذِيِّ

(خ. في الأدب ، حم. ت. ع. حب. ك. هب. عن ابن مسعود)

RE. 362/5 (*Leyse'l-mü'minü bi't-ta'àni, ve le'l-la'àni, ve le'l-fâhişi, ve le'l-beziyyi.*)
Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemà kàl.

Çok muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti cümlenizin üzerine olsun...

Peygamberimiz, efendimiz Muhammed-i Mustafâ SAS'in, mübarek ehàdis-i şerîfesinden bir nebze, bir demet şurada sizlere nakledeceğim.

Bu hadis-i şeriflerin okunmasına ve izahına geçmezden önce, hàssaten Efendimiz'in rûh-u pâki için ve onun mübarek ashab ve etbâının ruhları için; cümle sâdât ve meşâyih-ı turuk-u aliyyemizin ruhları için, bütün evliyâullah ve mukarreb kulların ruhları için; Peygamber Efendimiz'den sâir enbiyâ ve mürselînin

ve cümlesinin âlinin ruhları için;

Eserin müellifi Gümüşhànevî Hocamız'ın ruhu için, bilhassa hocamız Muhammed Zâhid-i Bursevî Hazretleri'nin ruhu için; bu eserin içindeki bilgilerin bize kadar gelmesinde emeği geçmiş olan alimlerin ve râvilerin ruhları için;

Uzaktan yakından bu hadis-i şerifleri dinlemek üzere ve davetimize lütfen ve keremen icabet eyleyerek, şuraya gelip bizleri sevindirmiş olan, siz kardeşlerimizin de ahirete intikal etmiş olan bütün sevdiklerinin ve yakınlarının ruhlarına hediye olmak üzere, kabirlerinin pür nûr, ruhlarının memnun olması için;

Biz hayattaki müslümanların da Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin rızasına erip, afiyet ve saadet üzere yaşayıp, Cenâb-ı Mevlâ'mızın huzuruna sevdiği, râzı olduğu kullar olarak varmamıza vesile olması için, bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerîf okuyup öyle başlayalım! Buyurun:

....

a. Mü'minin Vasıfları

Dersin başlangıcında metnini okuduğumuz hadis-i şerif, mü'minin vasıfları ile ilgili. Mü'min, yâni iman ehli, yâni Allah'a, Rasûlüllah'a, Kur'an-ı Kerim'e inanmış, Allah'a bağlanmış, İslâm'a girmiş, hak yolda yürüyen kimse. Böyle bir kimse nasıl olmalıdır? Mü'minlerin vasıflarına dair eserler var, okunabilir. Bu hadis-i şerifte Peygamber Efendimiz, nasıl olmaması gerektiğini bildiriyor:[75]

لَيْسَ الْمُؤْمِنُ بِالطَّعَّانِ ، وَلاَ اللَّعَّانِ ، وَلاَ الْفَاحِشِ ، وَلاَ الْبَذِيِّ

[75] Tirmizî, (25) Birr ve Sıla, 48, no: 1977; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, IX/20, no: 5088; İbn-i Hibban, *Sünen*, I/421, no: 192; Hâkim, *Müstedrek*, I/57, no: 29, I/58, no: 31; Beyhakî, *Sünen-i Kübrâ*, X/193,243; Beyhakî, *Şuabü'l-Îmân*, IV/293, no: 5149; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, VI/162, 30338; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-Evsat*, II/225, no: 1814; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-Kebîr*, X/207, no: 10483; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, I/404, no: 3839; Buhârî, *Edebü'l-Müfred*, I/122, 332; Heysemî, *Mecmau'z-Zevâid*, I/97; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

(خ. في الأدب ، حم. ت. ع. حب. ك. هب. عن ابن مسعود)

RE. 362/5 (*Leyse'l-mü'minü bi't-ta'âni*) "Mü'min ta'n edici değildir." Yâni insanların haysiyetlerine ta'n edip onları diliyle rencide eden, üzen kimse değildir. Onlara diliyle tecavüz edip de huzurlarını bozan, gönüllerini yıkan kimse değildir. Mü'min böyle yapmaz. Mü'minin işi gönül yapmaktır. Mü'minin işi, Allah'ın kullarının gönüllerine riâyet etmektir. Bizim inancımıza göre, mü'minin gönlü Kâbe gibidir. Çünkü Allah-u Teàlâ Hazretleri, bir pâk gönüllü kulun kalbine nazar eyler. Kalbine nüzûl eyler. Kalbine lütfeyler, tecelli eyler, nazargâh-ı ilâhîdir, tecelligâh-ı ilâhîdir mü'minin kalbi... Öyle muhterem bir yerdir. O kalbi insan nasıl kırar?

Şöyle müzede antika bir kristal tabağı kırabilir misiniz? Topkapı Sarayı'ndaki müstesna, o camekânın içindeki güzel bir cam eşyayı, bir kıymetli, mücevherli bir eşyayı kırabilir misiniz? Kıramazsınız kıymetli diye. Mü'minin gönlü de öyledir. Mü"minin haysiyeti de o kadar önemlidir, o kadar kıymetlidir. Bunun için değil bıçak çekmek, değil boynuna tel dolamak, değil yumruk vurmak, değil kanını dökmek, değil soğuk soğuk ayaklar altına almak, değil işkence etmek, diliyle bile ta'n etmez. Diliyle onu rencide edici söz söylemez müslüman öteki müslümana... Öyle bir huyu yoktur müslümanın. Müslüman, diliyle başkasına ta'n edici, gönül yıkıcı, onu rencide edici değildir.

"—Pekiyi yâ Rasûlallah, inşâallah bundan sonra kalp yıkmayayım, inşâallah dilimle başkasına zarar vermeyeyim!" diye karar verelim, bunun böyle olmaması gerektiğini anladığımıza göre.

Biliyorsunuz sözleri söylemek kolay. İşte okuyoruz, biz de söylüyoruz. Ama o sözlerin gereğince hareket etmek zor. İşte zor olan o. Hepimiz müslümanız el-hamdü lillâh. Şuraya camiye geliriz, namaz kılarız. İmanımızın eseri... Kur'an okuruz, imanımızın eseri. Ramazan gelir, hiç ummadığımız insanlar oruç

tutar. Hiç kimseyi hor görmeyin! Nice böyle divâne diye tanıdığınız insanların içinden, nice àrifâne tanımlı insanlar çıkar.

Ehl-i irfânım deyu kimseye ta'n eyleme sen;
Deftere, divâna sığmaz söz gelir divâneden!

Ama çok da kusurlarımız vardır. Hele bir de hanımlarımızdan bir sorsunlar bakalım! Evde nasılız? Hele bizi çocuklarımızdan bir sorsunlar. Hele bir de başkalarının ağzından bizi bir dinlesinler. Hele bir maiyetimizdekilerden... Hele bizden daha aşağıda olan insanlardan bir sorsunlar bizi bakalım, rütbesi bizden biraz daha aşağıda olanlardan... Bakalım onlar bizim hakkımızda ne diyor?

Hele hele bir toplantıdayken, biz o toplantıdan ayrılıp gittikten sonra arkamızdan ne deniliyor? O önemli. "İyidir, hoştur ama Allaaaah..." mı diyorlar, yaka mı silkiyorlar?

Hani II. Mahmud zamanında birisi varmış —isim söylemeyelim de gıybet bâbına girmesin— çok huzursuz etmiş ahaliyi, ölmüş...

Hepimiz öleceğiz. Kim kalacak? Mümkün mü kalmak? Öyle kalmak mümkün olsaydı Rasûlüllah Efendimiz şimdi aramızda sağ olurdu. Yâni hayatın kaidesi. Allah hayatı da halk etmiş, ölümü de halk etmiş. Ölüm de bir nimet. Ölümün de arandığı çok yerler var. Şevk duyulduğu yerler var.

Lebîd ibn-i Rebîa, Arap şairlerinden, rivâyete göre 156 yıl yaşamış. Diyor ki bir şiirinde, çok dokunur bana:[76]

ولقد سئمتُ منَ الحياةِ وطولِها
وسؤالِ هذا الناسِ: كيفَ لبيدُ ؟

Ve lekad seimtü mine'l-hayâti ve tùlihâ,
Ve suâlî hâze'n-nâsi, keyfe Lebîdü?

[76] Lebîd ibn-i Rebia, *Divân*, c.I, s.18.

“Hayattan ve hayatın uzayıp gitmesinden bıktım. Ve insanların, ‘Lebîd nasıl? Lebîd nasıl?’ diye benim böyle halimi hatırımı sormalarından bıktım.” diyor.

Ben yaşlı dedelerden, “Yâ Rabbi, al artık şu emanetini.” diyenleri bilirim... Ölüm de lâzım! Ölüm de nimet... Ölümün de yeri var, zamanı var. Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi mü’min-i kâmil olarak yaşatsın...

Eh, öldükten sonra yok olmayacağız ki, Rabbimizin huzuruna gideceğiz.

وَإِلَيْنَا تُرْجَعُونَ (الأنبيا:٣٥)

(*Ve ileynâ turceùn*) “Bize döneceksiniz.” (Enbiyâ, 21/35) Buyuruyor Allah-u Teàlâ Hazretleri. Avdetimiz vatan-ı aslîmize, Allah-u Teàlâ Hazretleri’ne. Eh, onun sevdiği, râzı olduğu bir kul olarak,

يَاأَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ. ارْجِعِي إِلَى رَبِّكِ رَاضِيَةً مَرْضِيَّةً

(الفجر:٢٧-٢٨)

(*Yâ eyyetühe’n-nefsü’l-mutmainneh*) “Ey mutmainne nefis, (*İrciî ilâ rabbiki râdıyeten merdıyyeh.*) Mevlâ senden râzı, sen Mevlâ’ndan râzı olarak dön Rabbine!” (Fecr: 89/27-28) diye bir hitaba mazhar olursa insan, durur mu burada? Şu mezbelelik cihanda durur mu? Durmak ister mi? O zaman düğün gecesi olur. Yâni ölüm, Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî Rh.A’in dediği gibi şeb-i arûz olur, düğün gecesi olur. O da lâzım, o da lâzım.

Herkes gidiyor. Ama arkamızdan ne diyecekler? Tabii arkamızdan insanların demesi mühim değil diye düşünebiliriz ama, insanlar bizim hakkımızda bizim onlara yaptığımız tesire göre konuşurlar. O bakımdan insanların şahadetleri önemli.

İsmini söylemediğim o eski zamanda yaşamış insanın [Hàlet

Efendi] ardından demişler ki:

Ne kendi eyledi rahat,
Ne halka verdi huzur,
Yıkıldı gitti cihandan,
Dayansın ehl-i kubûr.

"Ne kendi eyledi rahat, ne halka verdi huzur, yıkıldı gitti cihandan, dayansın kabir arkadaşları, kabirdekiler, kabir arkadaşları... Çünkü o azap çektikçe, etraftakiler gene onun kokusundan, bağırtısından rahatsız olacaklar. Etrafındaki kabir arkadaşları dayansın. Dünyadakiler kurtuldu." diyorlar.

Ne acı bir şey. Böyle bir sözle arkasından anılmak ne kadar kötü!

Onun için, biz hanımımıza kendimizi beğendirmeliyiz. Yâni, "Efendi Hazretleri'nden Allah râzı olsun!" diyebilmeli hepimiz hakkında...

"—Eh ben bir kötülüğünü görmedim. Kızdıysa Allah için kızmıştır. Hatun, sen şu başını ne açarsın? Hatun, ben sana çarşıya pazara çıkma demedim mi? Ben sana istediğinden âlâsını getiririm. Hatun sen niye şunu şöyle yaptın diye onları... Ama başka hiç bir şeyini görmedim el-hamdü lillâh. Dövmedi, sövmedi, hakkımı yemedi, çiğnemedi... İşte el-hamdü lillâh bizi geçindirdi, ele güne muhtaç etmedi. Bir de şunu bıraktı." filan...

Ne bileyim böyle memnun olmalı. Çoluk çocuğu, eşi dostu, komşuları...

Bir hocaefendi vardı, Rumeli Hisarı gibi, kale gibi sağlam bir müslümandı, öyle bir insandı. Vefat etmiş... Komşuları camları açmışlar, tabutu giderken:

"—Bizi bırakıp nereye gidiyorsun hocam?" diye ağlaşmışlar.

Yâni o gösteriş olmaz, riya olmaz, gidiyor artık. Ölmüş gitmiş diye düşünür hani gösteriş için yapan, riyakâr olarak yapan... Giderken, "Hocam bizi bırakıp nereye gidiyorsun?" diye ağlaşmışlar. Şu Haliç tarafında bir yerde imamlık yapardı da,

mahalle halkı ağlaşmış. Öyle olmalı insan. Yâni başkasına zarar vermemeli.

Bu ölçüye dikkat edelim! Başkası bizim için önemli değil. Allah'ın değerlendirmesi önemli... Bazen kullar yanlış değerlendirir. Bazen kulların yanlış değerlendirmesi yüzünden adlî hatalar olur. Bazen mazlumlar, mâsumlar cezayı çeker. O ayrı... Ama sàlih insanların değerlendirmesi, halkın şehadeti önemli. Çünkü halka yapılan muamelenin bir neticesidir o. O belli olur.

Yâni adlî hata binde bir olur da, umûmiyetle sen insanı komşusundan bir sor, bak, bilir. Filanca arkadaşına bir sor, bilir. Dükkân komşusundan sor, bilir. Askerlik arkadaşından sor, bilir. Talebeyi talebeden sor, nasıl bilir... Hocayı talebeye sor, nasıl bilir hocanın zaafını, meziyetini. Herkes birbirini bilir. Herkesin aklı fikri var. Ziya Paşa'nın dediği gibi:

En ummadığın keşf eder esrâr-ı derûnun,
Sen herkesi kör, àlemi sersem mi sanırsın?

Herkesin aklı var. Şıp diye değerlendirir, notunu verirler. Haa, bu kibirli... Haa, bu kendini beğenmiş... Haa, bu menfaatperest... Ha bu zàhirde iyi görünüyor ama, arkasında şu şey yatıyor... Hemen belli ederler. Hele Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne her şey malum.

Onun için, iyi vasıflı müslüman olmağa gayret edelim! Hemen dilimizle başkasına eza verici kimse olmayalım. (*Leyse'l-mü'minü bi't-ta'àn*) Müslüman diliyle başkasına ta'n edici, sağdırıcı, yıkıcı, yakıcı değildir, bir.

(*Ve le'l-la'àn*) "Müslüman lânet edici de değildir." Yâni insanlara, "Allah lânet etsin, Allah'ın lâneti üzerine olsun!" filan gibi sözlerle, lânet yağdıran bir kimse değildir. Lânet ne demek? "Allah lânet etsin." deniliyor meselâ, bir kimse için. Ne demek o? "Allah'ın rahmetinden mahrum kalsın, uzak olsun!" demek. Lânetin mânâsı bu.

Allah'ın rahmetini sen mi taksim edeceksin? Yâni Allah birisine rahmet etmek istiyor da, sen niye karşısına çıkıyorsun meselâ. Öyle bir istekle niye dikiliyorsun Allah rahmet etmesin diye? Kızdığından... E Allah rahmetine lâyık gördüyse, senin o sözün zaten fayda etmez. Sen dilini iyide kullan.

İnsan bir böyle lânet sözünü söyleyerek şey yapar, bir bu açıkça "Allah'ın lâneti onun üzerine olsun." diye söylemek. Bir de kinaye yoluyla "Allah'ın gazabına uğrasın, Allah onu cehennemine soksun, cehenneme kadar yolu var..." gibi sözlerle. O da bir çeşit lânet. Böyle şeyler de söylemez müslüman. Neden? Müslüman kibardır da ondan, zariftir de ondan.

Müslüman, karşısındakinin pespâyeliğine, alçaklığına göre tavrını değiştirmez ki. Müslüman Müslümandır; Karşısındaki ne olursa olsun. Karşısına kimi getirirsen getir müslümanın asaleti alnında pırıl pırıl parlar, devam eder. Karşısındaki adam, baktı biraz edepsiz, terbiyesiz; onun seviyesine düştü, onunla küfürleşiyor, lânetleşiyor... Yapmaz müslüman. Müslümanın bir seviyesi var, kalitesi var. Düşmez o derekeye. Karşısındakine uymaz.

Demek ki, müslüman ta'n edici değil, lânet edici değil. (*Ve le'l-fâhiş*) "Fuhşiyyât sözler, kötü, çirkin, küfür gibi sözler de söylemez. Çirkin söz çıkmaz müslümanın da ağzından." Yâni bazı kimseler de çok alışmıştır bunlara. Böyle kötü sözlere... İyi insandır, hoş insandır, fakat kafasını kızdırdın mı yandın. Karşısındakine, ağzını açar, gözünü yumar... Ona da alışmamak lâzım.

Bizim tanıdıklarımızdan öyle kimseler var ki, sinirlendiriyorsun, *Lâ ilàhe illa'llàh* diyor. Damarına bas, sinirlendir, sinirlendir... En kızdığı zaman *Lâ ilàhe illa'llàh* diyor. Veya dedelerimiz ne demiş? *Hasbüna'llàh* demiş. Hasbüna'llàh ne demek? Allah-u Teàlâ bana kâfî demek, yeter demek. Cümle cihan bir tarafa, Allah bir tarafa... Yâni ben Allah'ın dostu olduktan sonra, ben Allah'a tevekkül ettikten sonra, Allah bana yeter

demek. Amerika gelsin, Rusya gelsin, cümle cihan halkı gelsin... Beş milyon insan gider. Hasbüna'llàh!

Mü'minlere demişler ki:

"—Kâfirler toplaştı, orduyu çekti, üstünüze geliyor."

فَزَادَهُمْ إِيمَانًا ، وَقَالُوا حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ (آل عمران:١٧٣)

(*Fezâdehüm imânâ*) Bu haber onların imanlarını arttırmış. (*Ve kàlû hasbüna'llàhu ve ni'me'l-vekîl*) Ve demişler ki: "Allah bize kâfîdir. O bizim ne iyi vekilimizdir." (Âl-i İmrân, 3/173)

Cümle cihan halkı gelsin, mü'mini kimse korkutamaz. Mü'min bir şeyden korkmaz. Yâni dünyevî bir şeyden korkmaz. Ölüm... Eh, ölecek. İşkence... Eh, Allah göstermesin. Şu, bu, hastalık, sıhhat, ıvır zıvır... Bir şeyden korkmaz. Mânevî bir şeyden korkar korkarsa; Allah'ın rahmetinden uzak düşmekten, Allah'ın azabına, gazabına uğramaktan, Allah'ın rızasına aykırı bir duruma düşmekten korkar. Allah'ın hoşnut olduğu yerde canını verir müslüman...

Geçen gün bir kitapta okudum, hoşuma gitti. Yazan meşhur bir profesör... İsmini söylemeyeceğim. Kıbrıs harekâtı olduğu zaman Finlandiya'daymış. Meşhur bir adam ya, profesör, unvanı var, oraya resmî bir görevle gitmiş. Demişler ki, Finlandiya'da röportaj yapan kimseler, radyo evinden, gazeteden, basından:

"—Beyefendi, haberiniz var mı Türkiye ile Kıbrıs arasında bir harekât başladı, bir savaş hali var. Siz de buradasınız. Neler hissediyorsunuz?"

Çok güzel cevap vermiş. Yâni, şu anda kelime kelime nakledemeyeceğim ama, diyor ki:

"—Uzakta kaldığımdan dolayı öyle bir hizmetin içinde olamadığıma müteessifim." diyor. Yâni "Milletime, imanıma, mazlum kardeşlerime hizmet edememenin, uzakta bulunmanın üzüntüsü içindeyim." diyor.

Ötekiler sanıyor ki uzakta olduğundan, harpten darptan

uzakta duruyor, rahat… Başkası öyle ama, ben Finlandiya'da rahatlık çekiyorum gibi bir histe olacak... Hayır, "Çok üzgünüm aralarında olamadığıma..." diyor. Böyledir işte müslüman.

Bu vatan kimin?

Bu vatan toprağın kara bağrında
Sıra dağlar gibi duranlarındır.[77]

---

[77] Orhan Şaik Gökyay'a (1902-1994) ait şiirin tamamı şöyle:

BU VATAN KİMİN?

Bu vatan, toprağın kara bağrında
Sıradağlar gibi duranlarındır;
Bir tarih boyunca, onun uğrunda
Kendini tarihe verenlerindir...

Tutuşup: kül olan ocaklarından,
Şahlanıp: köpüren ırmaklarından,
Hudutlarda gaza bayraklarından,
Alnına ışıklar vuranlarındır...

Ardına bakmadan yollara düşen,
Şimşek gibi çakan, sel gibi coşan,
Huduttan hududa yol bulup koşan,
Cepheden cepheyi soranlarındır...

İleri atılıp sellercesine,
Göğsünden vurulup tam ercesine,
Bir gül bahçesine girercesine,
Şu kara toprağa girenlerindir...

Tarihin dilinden düşmez bu destan:
Nehirler gazidir, dağlar kahraman,
Her taşı bir yakut olan bu vatan,
Can verme sırrına erenlerindir...

Gökyay'ım ne yazsan ziyade değil,
Bu sevgi bir kuru ifade değil,
Sencileyin hasmı rüyada değil,
Topun namlısında görenlerindir...

demişler. Güzel bir tarif yâni.

Bir gül bahçesine girercesine
Şu kara toprağa girenlerindir.

demişler. "Gül bahçesine girer gibi" sözü üzerinde durmak istiyorum. Gül bahçesine girercesine, şu kara toprağa girmiştir bizim ecdadımız. Bizim ecdadımız, zevk ü safâ peşinde koşan insanlar olsaydı, durum çok farklı olurdu. Ama onlar, Allah rızası için canlarını koymuşlar ortaya, Mevlâ da onlara, dünya ve ahiretin —sadece ahiretin değil, dünya ve ahiretin— hayırlarını ihsân etmiştir.

Şu cennet gibi memleket... Hiç bu Boğaz'a gittiniz mi, Çamlıca'ya çıktınız mı, Adalar'a gittiniz mi, Emirgân'a gittiniz mi? Tabii gittiniz. Ne güzel yerler. Dünyada bir tane deniliyor.

Neden o? İşte Allah yolunda kul cömertlik ediyor. Cömertliğin çeşitleri var. Mal cömertliği var, ten cömertliği var, bedeni cömertlik, yâni hizmete koşuyor insan. Ten cömertliği var. Canım feda olsun diyor. Canım feda olsun yoluna!

Peygamber Efendimiz'e hitap ederken öyle hitap ederdi ashab-ı kirâm:[78]

فِدَاكَ أَبِي وَ أُمِّي يَا رَسُولَ اللهِ !

---

[78] Buhàrî, *Sahîh*, c.IV, s.1541, no:3968; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.184, no:2836; Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA'dan.

Müslim, *Sahîh*, c.II, s.686, no:990; Neseî, *Sünen*, c.V, s.10, no:2440; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.152, no:21389; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VII, s.85, no:34386; Tirmizî, *Sünen*, c.III, s.12, no:617; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.27, no:19597; Ebû Zer RA'dan.

Neseî, *Sünen*, c.VI, s.185, no:3496; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.335, no:8407; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.VII, s.158, no:12611 ve 12612; Ebû Hüreyre RA'dan.

Neseî, *Sünen*, c.IV, s.49, no:1932; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.186, no:12961; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VII, s.260; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.]

Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.I, s.421,no:556; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.281; Hz. Ali RA'dan.

(*Fidâke ebî ve ümmî yâ rasûla'llàh!*) "Anam babam sana fedâ olsun ey Allah'ın Rasûlü!" Böyle hitap ederlerdi.

Eh insanın en kıymetli şeyi canıdır. Görmüyor musun, insanlar kendi canını korumak için, başkalarının canına nasıl kıyıyorlar! Hele onlara kimse de bir şey demiyor. Nefis müdafaası filan diyorlar. En kıymetli şey, can.

Demek ki, kötü sözlü de olmayacak müslüman, lanet edici de olmayacak, ta'n edici de olmayacak. (*Ve le'l-bez*iy) "Konuşmasında pespaye sözler, doğru da olsa, haklı da olsa söylemeyecek müslüman."

Demek ki, hulâsaten bu hadis-i şeriften anladığımıza göre, müslüman küfürbaz olmayacak, lânet sözü çıkmayacak, kalp kırıcı söz çıkmayacak. Başkasının ırzına, haysiyetine, namusuna tecavüzü ifade eden şeyler söylemeyecek. Müslüman, edeb-i kelâma riâyet edecek.

Onun için, büyüklerimiz bunu tam tahakkuk ettirmişler. Bu hadisleri bizden önce okumuşlar onlar. Ezberlemişler, hayatlarında tatbik etmişler. Ne diyorlar yüznumaraya gitmeğe? Abdeste gitmek diyor. Ne demek? Abdest demek, namaz için elini yüzünü yıkaması demek insanın. Terbiyeye bak. Dikkat ettiniz mi kelimeye? Yüznumaraya gitti demiyor, helaya gitti demiyor. Abdest tazelemeye gitti. İşte buna edeb-i kelam derler, terbiye derler. Her şeyi böyle ecdadımızın... İncelersen, kelimeler üzerinde durursan görürsün. O nereden? O da İslâm'dan geliyor.

Müslüman öyle lalettayin insan değildir. Müslümanı hor hakir görür uzaktaki. Neden? Müslüman süslemez ki dışını. Lüzum görmez. Allah benim kalbime bakacak, dışı süsleyip de içi harap oldu mu kıymeti yok diye içindeki huyların güzel olmasına bakar, sözlerin güzel olmasına, kalbinin iyi niyetlerle dolu olmasına bakar. Sonra, karşısındaki insan kadrini kıymetini bilmezse, üzülmez, bir yerde sevinir içinden. Hafifçe sevinir de yâni.

Kadr ü kıymetini bilmiyorlar. Varsın bilmesin ne olacak? Başkasından bir şey beklemiyor ki, Allah'tan bekliyor. Bilmesin...

Medine-i Münevvere'de çok lüks bir otelde, çok geniş bir daire... Aşağıdan kıymetli bir eşya çıkartıyorlarmış. İşte sipariş edilmiş çarşıdan pazardan... Milyoner, milyarder yâni dairede oturan adam. Hizmetçiler merdivenlerden o güzel, kıymetli şeyi çıkarmışlar, kapıları çalıp açmışlar, daireye girmişler, o lüksün lüksü dairenin içine. Ufak tefek bir adam görmüşler;

"—Çekil kenara!" falan demişler, bağırmışlar, çağırmışlar kendi dilleriyle...

Ondan sonra aşağıya koşmuşlar:

"—Sahibi nerede bu dairenin?" demişler.

O çekil kenara dedikleri adammış. Kıyıda sessiz sedasız duruyor. Hindistan'ın Haydarabat nizamıymış. Yâni adam sultan… Ama gık dememiş, gülmüş, çekilmiş kenara. İhtiyacı yok ki, ötekisi ona hürmet etmiş ya da etmemiş... Tatmin olmuş insan.

Müslüman tatmin olmuştur. Tatmin olmamış insanların tafrasından neler çekeriz. Tatmin olmamış... Allah! Aman yâ Rabbi! İlle sana kendisini saydıracak, kıymetini bildirecek. Ne tavırlar… İllallah dersin. Müslüman bilinmedi mi hoşuna gider, boynunu büküverir, kenarda durur. Misalleri çok, siz de hatırlarsınız.

b. Gerçek İyilik

Bu da ikinci hadis:[79]

لَيْسَ الْبِرُّ فِي حُسْنِ اللِّبَاسِ وَالزَّيِّ ، وَلَكِنَّ الْبِرَّ السَّكِينَةُ وَالْوَقَارُ

(أبو نعيم عن أبى سعيد)

RE. 362/6 (*Leyse'l-birrü fî hüsni'l-libâsi ve'z-zeyyi, ve lâkinne'l-birre's-sekînetü ve'l-vakàru*)

Birr, yâni iyi vasıflı, kaliteli, has halis, iyi insan olmak.

[79] Münâvî, *Feyzü'l-Kadîr*, II/226. (Ebû Said RA'dan rivâyet edilmiştir.)

Hayırlı, bereketli, güzel vasıflı bir kimse olmak. (*Leyse'l-birr*) "Bu güzel vasıflı oluş, (*fî hüsni'l-libâsi ve'z-zeyyi*) güzel elbise giymekte değildir, kıyafetinde değildir." Dış suretinde değildir insanın iyiliği, kalitesi, kıymeti, hayırlı, bereketli bir kimse olması... Bak o sözün arkasından bu hadis-i şerif tam mevzû itibariyle de denk düştü. Bu ikinci hadis-i şerif, fakat mevzûsu denk.

(*Ve lâkinne'l-birr*) O iyilik, hayırlılık, bereketlilik, hoşluk nedir? (*Es-sekînetü ve'l-vakàr*) "Kişinin sakin olmasıdır, vakûr olmasıdır." Sakin... Yanında konuştuğu zaman, için dinlenir. Hareket ettiği zaman acele etmez. Sakin sakin... Gayet tabii bir şekilde konuşur karşında. Sen de içinde bir serinlik, bir rahatlık duyarsın onun halinden. İşte odur asıl. Dış kıyafet değil, insanın dili ve içinin o hali, o sekineti, o sükûneti, o vakarıdır asıl iyilik.

Kur'an-ı Kerim'de de biliyorsunuz, bu birr kelimesi geçiyor. Yâni, birr ü takvâ sahibi insan olmak:

لَيْسَ الْبِرَّ أَنْ تُوَلُّوا وُجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَ الْمَغْرِبِ وَلٰكِنَّ الْبِرَّ
مَنْ آمَنَ بِاللّٰهِ وَ الْيَوْمِ الْآخِرِ وَالْمَلٰئِكَةِ وَ الْكِتَابِ وَ النَّبِيِّنَ ، وَ آتَى
الْمَالَ عَلٰى حُبِّهِ ذَوِى الْقُرْبٰى وَالْيَتَامٰى وَالْمَسَا كِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ
وَالسَّائِلِينَ وَفِي الرِّقَابِ ، وَ أَقَامَ الصَّلٰوةَ وَ آتَى الزَّكٰوةَ ، وَ الْمُوفُونَ
بِعَهْدِهِمْ إِذَا عَاهَدُوا ، وَ الصَّابِرِينَ فِي الْبَأْسَاءِ وَ الضَّرَّاءِ وَ حِينَ
الْبَأْسِ ، أُولٰئِكَ الَّذِينَ صَدَقُوا ، وَأُولٰئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ (البقرة:١٧٧)

(*Leyse'l-birre en tüvellû vücûheküm kıbele'l-meşrikı ve'l-mağribi*) "Böyle hayırlı, iyi bir insan olmak, yönünüzü o tarafa, bu tarafa çevirmek değildir." diyor. Kuru, dış şekilden ibaret değildir. Şarka garba döndürmek değildir birr ü takvâ...

(*Ve lâkinne'l-birre men âmene bi'llâhi ve'l-yevmi'l-âhiri ve'l-*

melâiketi ve'l-kitâbi ve'n-nebiyyîn) "Asıl iyilik, o kimsenin yaptığıdır ki, Allah'a, ahiret gününe, meleklere, kitaplara, peygamberlere inanır."

(*Ve âte'l-mâle alâ hubbihî zevi'l-kurbâ ve'l-yetâmâ ve'l-mesâkîne ve'bne's-sebîli ve's-sâilîne ve fi'r-rikàb*) "Allah'ın rızasını gözeterek yakınlara, yetimlere, yoksullara, yolda kalmışlara, dilenenlere ve kölelere sevdiği maldan harcar."

(Ve ekàme's-salâte ve âte'z-zekâh, ve'l-mûfûne bi-ahdihim izâ àhedû, ve's-sàbirîne fi'l-be'sâi ve'd-darrâi ve hîne'l-be's) "Namaz kılar, zekât verir. Antlaşma yaptığı zaman sözlerini yerine getirir. Sıkıntı, hastalık ve savaş zamanlarında sabreder.

(Ülâike'llezîne sadekù, ve ülâike hümü'l-müttekùn) "İşte doğru olanlar, bu vasıfları taşıyanlardır. Müttakîler ancak onlardır!" (Bakara, 2/177)

Yani, "Allah'a inanacak, ahiret gününe inanacak, o inancının gereğini yapacak ve malından hayır u hasenât yapacak, Allah'ın sevgisini kazanmak maksadıyla miskinlere, yetimlere merhametli olacak..." diye ayet-i kerime böyle bildiriyor.

İslâm, şekil dini değildir. İslâm, dış kalıp dini değildir. İslâm, dışı ve içi aynı anda beraberce yürütme dinidir. Nice dış kalıbı yerinde, yakası kolalı, kravatı pahalı, elbisesi ütülü insan vardır ki, kalbini açsan iğrenirsin. Olmaz, kıymeti yok. Kalbini açabilsen iğrenirsin, görebilsen iğrenirsin.

Eskilerden çocuğun birisi, bir evliyaullahtan zâtın oğlu veya torunu bakmış, birçok adamlar gelmiş gitmiş de...

"—Aaa, tilkilere bak! Aaa, domuzlara bak! Aaa şunlara bak." filan diye...

Böyle insanlar geliyor ama, hayvan isimleri söylüyor. Şöyle bakmış şeyh efendi:

"—Şu çocuğa biraz şöyle başkasının gördüğü, göz hakkı olan yiyeceklerden yediriverin!" demiş.

Yedirmişler, tamam artık, bir şey görmemeğe başlamış.

Sîretlerini görüyormuş gelen adamların. Oradan gelip geçen insanların kimisi domuz gibi, kimisi domuz gibi, kimisi tilki gibi,

kimisi aslan gibi, kimisi sırtlan gibi, kimisi pas gibi... Yâni çocuk öyle kalp gözü açık olarak, saf saf "Aaa, şu tilkiye bak, şu domuza bak!" filan diye söyleyince, "Şuna biraz başkasının gördüğü yiyecekten yediriverin!" demiş.

Tabii başkasının gördüğü yiyecek, çarşıda pazarda böyle sallaya sallaya aldığın, başkasının canının çektiği şey, haklı hukuklu, göz haklı bir şey oluyor. Onu yedirince, o bereket gitmiş, mânevî gözü kapanmış.

İşte dış şeklini görüyoruz. Mühim olan için güzel olması. İçimiz Allah'ın rızasına uygun olmazsa, yaramazsa, içimizde böyle yılanlar, çıyanlar kaynıyor gibi olursa, duygularımız başkalarına karşı... Tebessümümüzün altında hınç, hırs, kin, gazap yatıyorsa, kötü niyet yatıyorsa olmaz. Müslüman, içi de, dışı da mâmur olan insan demektir.

Efendim müslüman iç terbiyesine önem verir. Güzel... Büyüklerimiz de öyle diyor.

"—Evlâdım, ilim öğrendiğin gibi edeb de öğren!" diyor.

Edeb, içe ait bir şeydir.

"—Tamam, o halde dışa aldırmayalım!"

Yok! Kat'iyyen öyle bir şey demedik. Peygamber Efendimiz yanında ayna gezdirirdi, tarak gezdirirdi, misvak gezdirirdi, saçını sakalını tarardı. Temiz giyinirdi. Yeni olmak şartı yok, yamalı olabilir. Ama temizdi dış görünüşü itibariyle. Öyle pejmürde, perişan, pis, pasaklı olmak mânâsına değil.

Bilmez misiniz ki, Peygamber Efendimiz namaz kılacak insanların arasına girip de safları düzeltirdi. Göğüslerinden iterdi kimilerini;

"—Sen öne çıkmışsın, biraz geriye git, sen biraz bu tarafa gel!" diye safın bile intizamına dikkat ederdi.

Onun için buyurmuşlar ki:[80]

---

[80] Müslim, *Sahîh*, c.I,s.324, no:433; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.236, no.668; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.317, no:993; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.254, no:13689; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c. II, s.82; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.V, s.548, no:2174; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.266,no:1982; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.V, s.354,

سَوُّوا صُفُوفَكُمْ فَإِنَّ تَسْوِيَةَ الصُّفُوفِ مِنْ تَمَامِ الصَّلاَةِ

(م. د. ه. عن أنس)

(*Sevvû sufûfeküm, feinne tesviyete's-sufûfi min temâmi's-salâh*) "Saflarınızı düzenleyiniz, çünkü intizamlı saf namazın tamamlığıyla ilgilidir. Yâni, saf eğri büğrü olursa, namaza menfî tesiri olur."

Saf düzgün olmazsa, eğri büğrü olursa, olmaz. Bak, müslüman safta bile intizama girecek. Ön safta boş yer varken arkada kalsa, olmaz. Yâni müslümanlık kâmil bir dindir.

"—Nasıl kâmil hocam?"

Şöyle kâmildir ki, şekle de önem verir, ruha da önem verir. Dışa da önem verir, içe de önem verir. Bilgiye de önem verir, edebe de önem verir. Dünyaya da önem verir, ahirete de önem verir. Her şeyi tamdır. Hiç bir şeyi eksik, gedik bırakmaz.

Geçen gün yangın olmuş Boğaziçi'nde, Beylerbeyi Camii'nin kubbesinin yarısı yanmış. Oradan geçerken gördük. Bu taraftan bakıyorsun, kubbe tam gibi görünüyor, öbür taraftan bakıyorsun, yarısı yanmış. Bu taraftaki tam görünüşünün kıymeti var mı? Kubbenin yarısı gitmiş. Antika, güzelim avize gitmiş. Onun gibi olmayalım!

Bir bakıyorsun bu taraftan, öbür tarafı yanık, harap. Öyle olmasın içimiz. İçimiz de temiz, pak olsun. Ne olur şu ömrünü kinle, hırsla, başkasına ezâ cefa etmekle geçireceğine, başkasının gönlünü hoş etmekle, Allah râzı olsun dedirtmekle, gönlüne neşe sokmakla geçirsen? Gönlünü şen etmekle geçirsene olur?

---

no:2997; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.99, no:4957; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.323, no:1263; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XI, s.227, no:5958; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LIV, s.94, no:11378; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.307, no:3388; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Lafız farkıyla: Buhàrî, *Sahîh*, c.I, s.254, no:690; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

c. Bir Müslümanı Sevindirmenin Karşılığı

Bak, Peygamber Efendimiz'in bir hadis-i şerifi var. Buyuruyor ki, Peygamber Efendimiz... Bak İslâm'ı bilmiyoruz emin olun bizler. İslâm'a düşman olanlar da bilmiyor, dost olanlar da bilmiyor İslâm'ı. İslâm'ın bu halini bilse, düşman olur mu? Peygamber Efendimiz diyor ki:[81]

مَنْ سَرَّ مُسْلِمًا بَعْدِي ، سَرَّنِي فِي قَبْرِي ؛ وَمَنْ سَرَّنِي فِي قَبْرِي ، سَرَّهُ اللهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ (أبوالحسين ، وابن النجار عن ابن مسعود)

RE. 423/9 (*Men serre müslimen ba'dî, serrenî fî kabrî*) "Kim benden sonra bir müslümanı sevindirirse, kabrimde yatarken beni sevindirmiş olur." Az bir şey mi, bu sözün altındaki mânâya bak! (*Men serrenî fî kabrî*) "Kim beni kabrimde sevindirirse, (*serrehu'llàhu yevme'l-kıyâmeh*) kıyamet gününde Allah da onu sevindirir."

Müslümanın hatırına riayet etmenin önemine bak! Sen ne diye gıybet edersin? Niye kalp kırarsın, niye kötü şaka yaparsın, niye boynunu büktürürsün, niye köşede ağlatırsın?

Öyle bir söz söylersin, içine koyar, sana bir şey söylemez, köşeyi döndükten sonra ağlar adam. O Allah'a şikâyetçi olmasa, Allah onun namına senden intikamını alır onun. Onu ağlattın mı sen, o şikâyetçi olmasa bile, o sevdiği kul için Allah senden intikamını alır. Çünkü Allah'ın sevgili kuluyla zıtlaşmak, ona düşmanlık etmek Allah'a harb açmak demektir. Kim harb edebilir Allah-u Teàlâ Hazretleri ile? Kahrolur, perişan olur.

İslâm böyle işte.

İslâm böyle ama anlatmaya, anlatmaya İslâmiyet nasıl

[81] *Kenzü'l-Ummâl*, c.VI, s.674, no:16413; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.376, no:22394.

bilinmiş? İslâmiyet, kabalık sabalık dini, çöl kanunu.... Hâşâ sümme hâşâ! Evet çöl kanunu ama, öyle güzel bir kanun ki işte bak var mı başka kitaplarda bunlar? Bak bu sözler bin dört yüz yıl önce söylenmiş sözler. Var mı emsâli?

"—Eski... Bırak şu eski şeyleri!"

Eski ama bak eskimiş mi? Söz evvelden, 1400 yıl önceden gelmiş ama eskimiş mi? Pırıl pırıl, elmas gibi, pırlanta gibi. Elmas eskir mi? Yakut eskir mi? Kazıyorsun, Hititlilerin zamanından elmas çıkıyor. Ama bakır yemyeşil oluyor. Bakır bozuluyor. Altın bozuluyor mu? Bozulmaz. Elmas bozulmaz. Asil, kıymetli olan şeyler bozulmaz. Onların eskiliği, kıymetinin üstüne bir kıymet daha katar.

Yere düşmekle cevher, sakıt olmaz kadr ü kıymetten...

Elmas yere düşüverse çamurun içine, kıymeti düşer mi? Düşmez. Şöyle bir oğuşturursun, elmas pırıl pırıl gene karşında.

Evet 1400 yıl önceki söz ama, haydi bakalım gel de istersen faydalanma. Her gün yeniden faydalanıyoruz. Okudukça her gün yeniden aşık oluyoruz Rasûlüllah'a... Her hadisinde bir kere daha aşık oluyoruz. Kim var böyle bu kadar, insanları bu güzel duygulara eriştirmiş, bu kadar güzel terbiyeyi yapmış kim var, hangi filozof var, hangi batılı yazar var?

Var mı Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî gibi bir adam, insanlara öyle şefkatle kucak açmış? İngiliz geliyor teselli bulmağa, Avrupalı geliyor ziyaretine… Var mı Yunus gibi? Ama nereden kazanmışlar o mertebeleri, o güzellikleri, o duyguları? İşte senin o 1400 yıl önce dediğin... 1400 yıl önce ama isterse Hazret-i Adem devrinden olsun, güzel şey o zamandan da kıymetlidir. Yâni ne kadar eski olursa olsun.

Eski şey ile, eskimiş şeyi ayırmak lâzım. Eski şey antika olur, kıymeti artar. Eskimiş şey, yıpranmış, bozulmuş şeyin kıymeti olmaz. O kadar zamana rağmen yıpranmıyorsa, daha da kıymetli demektir.



Emin olun, İslâm'ın düşmanları İslâm'ı bilmiyor da ondan düşman. Bu günün müslümanları da, İslâm'ı iyi bilmediği için din yolunda olamıyorlar. Bu da bizim hatamız. Şimdi herkes bizi, kaşları çatık, elinde ucuna bir sivri çivi batırılmış sopa olan, köşe başında bekleyip önüne gelenin kafasına sopanın çivili tarafını vurmağa hazır insan sanıyor.

Değil yâhu! İşte bak Peygamber Efendimiz'in hadis-i şeriflerini burada aylardır okuruz, yıllardır okuruz. Siz şahit olun! Şu sözleri ben kendim uydurmuyorum ki. Mümkün değil uydurmam. Evet üniversitede hocayım ama, mümkün değil beş tanesini, üç tanesi bir araya getiremeyiz. Getiremez kimse. Allah tarafından gelmeyince, kulların yapacağı iş değil bu. Bunun arkasında ilâhî kudret var. Ne kadar güzel söylemiş... Canımız feda olsun yoluna, sünnet-i seniyyesine…

d. Güzel Konuşmak, Hakkı Söylemektir

Bu hadise de bakın! Ne diyor Peygamber SAS Efendimiz, o gelmişlerin, geleceklerin efendisi. O, konuştuğu zaman inci mercan saçan Rasûlüllah Efendimiz buyuruyor ki:[82]

لَيْسَ الْبَيَانُ كَثْرَةَ الْكَلاَمِ ، وَلَكِنْ فَصْلٌ فِيمَا يُحِبُّ اللهُ وَرَسُولُهُ ؛

وَ لَيْسَ الْعِيُّ عِيَّ اللِّسَانِ ، وَلٰكِنْ قِلَّةُ الْمَعْرِفَةِ بِالْحَقِّ (أبو نعيم ،

والديلمي عن أبي هريرة)

RE. 362/7 (*Leyse'l-beyânü kesrete'l-kelâm, ve lâkin faslün fîmâ yuhibbu'llàhu ve rasûlühû; ve leyse'l-ayyu ayye'l-lisâni, ve lâkin kılletü'l-ma'rifeti bi'l-hakkı.*)

(*Leyse'l-beyânü kesretü'l-kelâm*) "Beyan, içindeki maksadını ifade edebilme kabiliyeti insanın, söz söyleme, meramını anlatma, (*kesretü'l-kelâm*) çok sözle değildir. Meramı anlatmak çok sözle değildir. Veyahut güzel konuşmak, çok konuşmak demek değildir."

Vır vır vır vır... Çok konuşmak değildir güzel konuşmak. Güzel konuşma sahibi olan insan, çok konuşma sahibi olan insan demek değildir. Nedir? (*Ve lâkin faslün fîmâ yuhibbu'llàhu ve rasûlühû*) "Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin ve Rasûlüllah'ın sevdiği şeyi tayin edebilmektir. Hak ile batılın arasındaki çizgiyi bilmektir, çizebilmektir. Hakkı batıldan ayırt edebilme kabiliyetidir."

Burada Rasûlüllah SAS Efendimiz, hak sözü söylemek ve doğruyu konuşmayı bize anlatmağa çalışıyor. Niye (*kesretü'l-kelâm*) demiş oluyor, bu sözün altında ne mânâ yatıyor? Bırakın kelimeleri süsleyip yaldızlayıp da altında insan aldatmacayı! Mühim olan Allah ve Rasûlüllah'ın sevdiği şeyi ayırt edip de onu ifade edebiliyor musun, ona uyabiliyor musun, onu söyleyebiliyor

---

[82] İbn-i Hibban, *Sahîh*, c.XIII, s.113, no:5796; Deylemî, *el-Firdevsü bi-Me'sûri'l-Hitâb*, c.III, s.399, no:5215; Münâvî, *Feyzü'l-Kadîr*, c.V, s.356. Heysemî, *Mevâridü'z-Zamân*, c.I, s.492, no:2010; Ebû Hüreyre RA'dan.

musun? Kısaca hak dediğimiz şeyi, hakkı söyleyebiliyor musun?

Konuşma nedir? Yoksa bir insan çok fasih olmayabilir, çok tatlı dilli olmayabilir, kendisinde şive, lehçe bozuklukları olabilir, telaffuzunda kusur olabilir. Söylediği nasıl, mühim olan o. Söylediği güzel mi? Bir insan çok güzel konuşabilir, canbaz olur, düzenbaz olur, aldatıcı olur, yankesici olur, çok güzel konuşur.

Bilmez misiniz çıkarlar bir otomobilin üzerine, ne kadar insanı tatlı tatlı saatlerce meşgul edecek sözler söylerler bir şey satacak, ilaç satacak filan... Tatlı tatlı... "Ey ahali!" filan diye başlarlar, saatlerce insan dinler.

Hatırlarım, Kadıköy vapurlarında satıcılar filan kaçak gelirlerdi, İnsan da şaşırır. Bir şey satacak neticede, yâni bir ticari faaliyet fakat güzel konuşurlar. Bu değil demek istiyor Rasûlüllah Efendimiz. Mühim olan konuştuğun zaman hakkı söyleyebiliyor musun? Asıl şey odur.

Sonra devamında buyuruyor ki: (*Ve leyse'l-ayyu ayye'l-lisân*) "Meramını iyi anlatamamak, güzel konuşamamak, dili iyi kullanamamak şeklinde olan kusur değildir. O nedir? (*Ve lâkin kılletü'l-ma'rifeti bi'l-hakki*) Hakkı bilmemektir, hakkı bilmek hususunda bilgisinin, ma'rifetinin az olmasıdır insanın."

Bak ölçüye, ne kadar sade. Hiç dünya ehli insan kokusu var mı bu kelamda? Biz dünya ehli insanlar, sözleri allayıp pullamaya meraklıyız. Seci yaparız, kafiye yaparız, düzenleriz, tanzim ederiz, iyi kompozisyon olsun, iyi nutuk olsun... Bak Rasûlüllah hepsini bir tarafa şöyle elinin tersiyle adeta itiyor gibi, öyle geliyor bana manasını düşünürken. Diyor ki:

"—Hakkı söyle. Güzel konuşmak hakkı söylemektir. Bozuk konuşmak, telaffuzda vs.de bozukluk demek değildir, hakkı bilmemektir." diyor.

Bak ne güzel ölçü söylüyor. Hadi gör bakalım! Bunun üzerine, mahkemede yalan şahitlik yap bakalım! Hadi gel bakalım, bunun üzerine iki kimse arasında hakem olduğun zaman, ters bir iş yap

bakalım! Hadi ağzını açtığın zaman yalan yanlış bir şey söyle bakalım. Nasıl sağlam ölçü veriyor Rasûlüllah Efendimiz. Dış şeklin hiç önemi yok, mühim olan altında hak olup olmaması mânâsına geliyor.

Ne kadar güzel sözler! Edebiyatçıların ilk önce öğretmesi gereken şey bu. Birçok şey öğretiyoruz, kaplana kanat takıyoruz. Öyle demiş eskilerden birisi, o doğu dinlerinden, işte Konfüçyüs dedikleri filozofları var onların, bir tanesi... Demiş ki:

"—İyi ki kaplanın kanadı yok."

"—Neden?" demişler.

"—E kanadı olsa uçar, daha çok zarar yapar da ondan."

Biz güzel konuşmayı öğrettik Edebiyat Fakültesinde. Hukuk Fakültesinde nutuk çekmeyi öğrettik insanlara. Pekiyi, Hakk'a bağlılık duygusunu öğretmemişsek ne olacak? Berbat! Kaplana kanat taktın. Şimdi kaç kişiyi aldatacak o diplomayla. Kaç kişiyi aldatacak... İlk önce bunu öğretsek ya! Yâni bileğini kessen, kafasını kessen doğru söylemeyi öğretsek ya...

Sabahleyin konuştuk bir doktor dostumuzla. Çok seviyorum, çok güzel şeyler söylüyor... Diyor ki:

"—Müslümanlar İslâm'ı bilmiyor! Bilmeden tecrübelerin nasıl tatbik edileceğini... Şişman, yağlı, kalbi rahatsız, bacağı romatizmalı şey insanlara... Yemesini bilmiyorlar. Fazla kalori alıyorlar, lüzumsuz şey yapıyorlar..."

Rasûlüllah gene bildirmiş. Yine müslüman olmayışımızdan. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

"—Yemeğe iştahın varken kalk sofradan."

Tıka basa doldur da, "Allah! Artık bir lokma daha alamayacağım." tarzında ye demiyor ki.

"—Birazını yemeğe, birazını suya ayır, birazı da boş kalsın midenin." diyor.

Peygamber Efendimiz'in zamanında hiç hastalanmazlarmış.

Sonra hareket… Sonra yemekte israf meselesi var.

Hasılı oradan söz açıldı da diyor ki:

“—Biz gazetelerde, mecmualarda halka tıbbî öğütler veriyoruz, hiç kıymeti yok. Kızamığı ben yazdım. Kızamık şöyle hastalıktır, 39 derece ateş yapar, insanın derisinde kırmızı kırmızı benekler olur... Kıymeti yok ki bunun. Onu doktor bilsin, sana ne! Ben bilmesem ne olur? Sen bana asıl hastalığa tutulmamam için gerekli tavsiyeleri söyleyebilir misin?

Ben fırına gidiyorum, tırnakları bu kadar uzun adam hamur yoğuruyor. Altı mikrop. Peygamber Efendimiz, tırnakları kesin dememiş mi? İnsanın içine, iyi bir müslümansa temizlik duygusu yerleşecek.

Ekmekleri suya batırıp kesecek cihaz var gram gram yâni bir ekmek yapmak için. Benim teftiş yaptığım zamanlarda adam kendinden geçmiş, ağzına sokup sokup öyle bölüyor hamurları... İşte su var, alet var, o tarzda yap.

Nizamnâmelere göre 45 cm. yukarıda olması lâzım unun. Öyle değil. Oturtulmuş yere. Oradan böcek geçer, fare geçer, şöyle olur, böyle olur...

Yâni müslümanlık her şeyi söylemiş ve bizim onları içimizde sindirmemiz lâzım, ona göre hareket etmemiz lâzım. O zaman sıhhat kazanırız, saadet de buluruz. Cemiyetimiz de mutlu olur, her şeyimiz güzel olur.

İslâm’ı bilmeyişimizden aksıyor her şey... Dost da bilmiyor İslâm’ı, düşman da bilmiyor. Eğer siz İslâm’ın dostuysanız İslâm’ı iyi öğrenin, iyi müslüman olun, başkasına iyi nümune olun. Yoksa kötü nümune olduk mu, İslâm’a düşmanlık ediyoruz. Ters anlıyor bizi öyle görünce ötekisi. Bakıyor:

“—Müslüman bu mu, ben bunun gittiği yola gitmem.” diyor, “Bu mu müslüman adam? Vaz geçtim ben.” diyor, öbür tarafa gidiyor.

Ötekisinin şeyi ilk başta daha cazibeli geliyor. Onun için, her şeyimizin bu hadis-i şerifte olduğu gibi özüne dikkat edelim! Yâni dış boyamaya değil de, içe dikkat edelim! Sözümüz doğru olsun, özümüz doğru olsun, içimiz temiz olsun, temizlik içimize işlemiş olsun. Her şeyimizi evimizde de, kendimiz de tertemiz yapalım!

e. Cihadın Başka Bir Çeşidi

Bu sefer de hadis-i şerif cihadla ilgili:[83]

لَيْسَ الْجِهَادُ أَنْ يَضْرِبَ رَجُلٌ بِسَيْفِهِ فِي سَبِيلِ اللهِ ، إِنَّمَا الْجِهَادُ مَنْ

عَالَ وَالِدَيْهِ وَعَالَ وَلَدَهُ ؛ فَهُوَ فِي جِهَادٍ ، وَمَنْ عَالَ نَفْسَهُ يَكُفُّهَا عَنِ

النَّاسِ ، فَهُوَ فِي جِهَادٍ (كر. والديلمى عن أنس)

RE. 362/8 (*Leyse'l-cihâdü en yadribe'r-racülü bi-seyfihî fî sebîli'llâh*)

"—Hocam şimdi yakalandın. İşte bak müslümanlık iyilik dini diyordun. Bak şimdi cihadla ilgili bir hadis-i şerif geldi. Cihadda işte mâlum asmak kesmek... Şimdi bak hadis-i şerif geldi." diyecekler dinleyenler.

Yok! Öyle değil. Bakın Peygamber Efendimiz cihadı nasıl anlatıyor:

(*Leyse'l-cihâdü en yadribe'r-racülü bi-seyfihî fî sebîli'llâh*) "Cihad, kişinin kılıcını Allah yolunda kaldırıp vurması değildir. (*İnneme'l-cihâd*) Cihad ancak şudur; (*men àle vâlideyhi ve àle veledihî*) ana babasının ve evlâdının ihtiyaçlarına koşmaktır. (*Fehüve fî cihâdin*) O cihaddadır. Onların ihtiyaçlarını karşılamak için, helâl rızık kazanmak için koşan, giden, çalışan kimse cihaddadır. (*Ve men àle nefsehû yeküffühâ ani'n-nâsi*) Nefsine gayret edip de, nefsinin başkasına zarar vermesini önlemektir cihad. Kişinin kendisinin insanlara zarar vermesini önlemektir. (*Fehüve fî cihâdin*) Böyle yaparsa insan, cihadda olur."

Şimdi bakın bir kere daha kendi kelimelerimle, bizim bu

---

[83] Deylemî, *el-Firdevsü bi-Me'sûri'l-Hitâb*, III/402, no: 5225. Münâvî, *Feyzü'l-Kadîr*, V/356. Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

günün lisanına göre anlatmaya çalışayım: Cihad demek, cehd sarf edip, gayret sarf edip uğraşmak demek. Savaşmaktan ziyade uğraşmak demek. Uğraşıyor kişi.

Çeşitli uğraşma çeşitleri var. Kılıcını alırsın, düşmana saldırırsın, vurursun, kırarsın. İnsanlarda ilk hatıra gelen, budur. Biz de de budur. Yâni umumiyetle o hatıra gelir. Bu lâzım değil mi, kötü bir şey mi? Değil. Bu kötü bir şey değil. Çünkü bu olmazsa insanlar —herkes melek değil, zalimler var, hainler var, hırsızlar var, yol kesiciler var, saldırganlar var, teröristler var, sömürücüler var... O zaman insanın kendi malını, canını koruması gerekiyor. O zaman cihad da olacak.

Biz ne ezalar cefalar çekmiş bir mazlum milletiz. Bak kitap yazmış ulemalardan birsi, "Ölüm daha güzeldi." diye. Neden? Hicret edip, göç edip geldiği, muhacir olduğu o eski memlekette nelerle karşılaşmış da... Ölüm daha güzeldi diyor, onlarla karşılaşmaktansa, ölseydik daha iyiydi. Neler görmüş demek ki. E böyle görünce savaş olmaz mı? O zaman savaş da güzel.

Savaş da güzel! Hepsi güzel. Dinimizin her emri makul. Dinimiz hayat dini. Bizim İslâm'ın savaş ile ilgili ayetlerini öne sürüp de öbür taraflarını saklayarak sadece onları öne sürüp de bize ta'n eden adamlar kuzu kuzu duruyorlar mı? Dünyaya bak. Kazan gibi kaynıyor. Her yerde kesilen kesilene, öldürülen öldürülene! Şu Assam'da, Hindistan'da görmüyor musunuz? Afrika'da görmüyor musunuz, Amerika'da görmüyor musunuz? Afrika'da ne zulümler, ne haksızlıklar, ne gasıplar, ne katiller... Yâni onlar halka talkını verip kendileri salkımı yutuyorlar. Onlarda arkasında böyle güzel duygular da yok. Biz umumiyetle kendimizi müdafaa yolunda yaparız. O da güzel.

Bazı herifler var, çıkmışlar, diyorlar ki:

"—Askerlik olmamalı! Bayrak olmamalı! Bilmem ne olmamalı..."

İyi, güzel, bak ne insani duyguları var diyorsun. Açıyorsun kitaplarını, karıştırıyorsun:

"—Ey ahali! Hazırlanın, kılıç kuşanın, silahlanın, Armagedon

savaşı yapacağız kâfirlerle." diyor.

Yâni hristiyan misyonerleri... Bir taraftan şunun bunun aleyhinde konuşuyor, bizi gevşetecek. Ondan sonra kendisi savaşa hazırlanıyor. Yâni, bize silah bıraktıracak, silahsızken üstümüze saldıracak. Pekiyi, sen madem barışçısın, madem bayrağı bile çok görüyorsun, askerlik gaddar bir meslek diye şey yapıyorsun. E peki nedir bu Armagedon savaşı hikâyesi senin kitabında? Kendi adamına diyor ki: "Hazırlan harb edeceğiz, keseceğiz onları." diyor, bize gelirken gülüyor, boynunu büküyor. Savaş da iyi değil, askerlik de kötü meslek, bayrak da fena, bilmem ne...

Cihadın bu tarafı lâzım. İslâm hayat dini, hakikat dini. Öyle hayallerde gezen bir din değil. Hayatın kendisi olduğu için hayatta her şey gerekir.

"—Efendim ben kavga etmeyi sevmem. Hiç ömrümde kimseyle kavga etmedim."

E peki, affedersin, hanımınla, çocuğunla giderken üç tane sarhoş önüne çıksa, hanımını, çocuğunu senden almak istese, ne yapacaksın? O zaman ben kimseyle kavga etmedim diye bir kenara çekilirsen, tüh sana! Olur mu öyle!

"—Kim malı, ırzı ve namusunu, haysiyetini, şerefini korumak için ölse şehiddir." diyor dinimiz.

Sen kamyonunla gidiyorsun dağ başında… Çıkmış üç tane haydut, yankesici, harami... Diyor ki: "Ver paraları!" Mecbur değilsin vermeğe. Dinimiz öyle bir şey demiyor. "Kim kendi malını korumak için diretir, mücadele ederken ölürse, şehiddir." diyor. Dinimiz öyle pasif bir din değil. Hayat dini, hakikat dini. Çık bakalım karşısına. Önünü kesmeseydi. Maskeyi takıp da, makineliyi alıp da çıkmasaydı karşına. Yâni sen de... Öyle kuru gürültüye pabuç bırakmak yok.

Onun için o cihad olacak. Onunla ilgili çok ecirler var. Niye peki Peygamber Efendimiz, "Cihad, kişinin kılıcını alıp Allah yolunda savurması, vurması değildir." diyor burada? Bu bir üsluptur. Peygamber SAS Hazretleri demek istiyor ki:

“—Ey müslümanlar! Hani siz ayetlerden, hadislerden Allah yolunda can vermek, müslümanları korumak için cihad etmek, murabıtlık etmek, nöbetçilik etmek faziletlidir diye biliyordunuz ya sevabını; bak o bile az kalır, geride kalır, ondan da daha önemli daha kıymetli şekiller vardır.” demek istiyor.

Yâni bu gibi üsluplarda Peygamber Efendimiz bir şey söyledi mi, demektir ki; “Bak o kadar önemli şeyden bile önemli!” Önemli bir şeyi zikredip, öteki önemli şeye bizim dikkatimizi çekmek için söylüyor.

Allah yolunda cihad etmek sevap mı? Sevap. Ölen nedir? Şehiddir. Çok büyük ecir var. O cihad değil de diyor burada Peygamber Efendimiz, demek istiyor ki ondan da üstün şekiller var. Onunla mukayese edildiği zaman bunun kıymeti anlatılsın diye söylüyor. Bilmem anlatabildim mi?

Hadis-i şerifi bir daha okuyalım: (*İnneme'l-cihâd*) *İnnemâ*'ya edât-ı tahsis derler Arapçada. Yâni ancak ve sadece mânâsına gelir. “Cihad sadece şudur.” diyor, bu bastırmak için, başka bir şey değildir, en önemli budur diye bu kelimeyi kullanmış. Ayet-i kerimede, meselâ:

إِنَّمَا يَخْشَى اللهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ (فاطر:٢٨)

(*İnnemâ yahşa'llàhe min ibâdihi'l-ulemâ*) “Allah'tan ancak alim kullar korkar.” (Fâtır: 28) (*İnnemâ*) Ancak alim kullar korkar. Cahil bilmez ki! Cahil bilmediği için der ki:

“—Efendim, ben cahilliğimle gitmeğe razıyım.”

Hacı Bayram'da namaz kılmışlar, bir münakaşa çıkmış kapıdan çıkınca. Birisi bir politikacının aleyhinde konuşmuş, o da onu seviyormuş. İsim zikretmiyoruz. O da onu çok seviyormuş. Diyor ki:

“—Sen onun aleyhinde konuşma!”

İyi, konuşma demesi buraya kadar normal.

“—Sen onun aleyhinde konuşma, ben onun için cehenneme bile

girerim." diyor.

Tevbe estağfirullah! Denir mi? Cahil! Cehenneme gireceksin madem, Hacı Bayram'da ne işin var? Cehennemin yolu başka yerde. Cahil!

Onun için, (*İnnemâ yahşa'llàhe min ibâdihi'l-ulemâ*) Allah'tan korkmasını da alimler bilir, cahil bilmez. Öyle lambur lumbur konuşur, hata eder.

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ (الحجرات :١٠)

(*İnneme'l-mü'minûne ihvetün*) "Müslümanlar başka bir şey değildir, ancak kardeştir." (Hucurat, 49/10)

İnnemâ edatı var. "Başka bir şey değildir, ancak kardeştir." Hasım olamaz, düşman olamaz, kin tutamaz, birbirinin karşısına çıkamaz demek yâni. Ancak kardeştir.

Bunun gibi burada da (*İnneme'l-cihâd*) "Cihad ancak şudur: Kişi ana babasına ve evladına bakmak için gayret sarf ediyorsa, çalışıp çabalıyorsa; (*fehüve fî cihâdin*) o cihaddadır."

"—El-hamdü lillah, alâ ni'meti'l-İslâm! Ne güzelmiş benim dinim. Demek ki, ben sabah yedi buçukta kalkıp dükkânıma gidince cihadda mı oluyorum?"

Evet cihadda oluyorsun, şek ve şüphe yok… İmanın varsa, temiz hareket ediyorsan, İslâm'a uygun hareket ediyorsan; evet cihaddasın.

Neden? Anana babana bakacaksın, muhtaç etmeyeceksin, çoluk çocuğuna bakacaksın, muhtaç etmeyeceksin. Helâlinden kazanacaksın, helâlinden eve getireceksin, helâl lokma yedireceksin evlatlarına… Mürüvvetini göreceksin, güzel hallerini göreceksin, onlar sana hayırlı evlat olacak. "Babacığım! diyecek, seni yerde oturtmayacak, terliğini çevirecek, elinin üstünde tutacak. Elini öpecek, huzurunda, başbakan olsa, paşa olsa el pençe divan duracak.

Sonra? (*Men âle nefsehû yeküffühâ ani'n-nâsi fehüve fî cihâdin*)

“Kim kendi nefsini terbiye etmekle meşgul oluyorsa işte o cihaddadır.” Bak ne kadar önemli!

Bir şey daha söyleyeyim bununla ilgili. Diyor ki büyüklerimizden birisi... Malum hani Ramazan’da on gün i’tikâfa giriyoruz ya, onun gibi kırk gün böyle ibadet için bir kenara girip tesbih çekip, Allah deyip ibadet ederlermiş. Şimdi oraya girerken nasıl niyet eder insan? Namazlarda nasıl niyet ediyoruz:

“—Yâ Rabbi senin rızan için şu namazın sünnetini, farzını veyahut şu nafile namazı kılmağa niyet ettim. Allahu ekber...”

Şöyle niyet edecekmiş:

“—Şu benim nefsim var ya, nefsim içimden, uslanmayan nefis... Şimdi dışarıda gezdi mi, onun kalbini kırar, bunun canını yakar, birçok kimseye zararı dokunur. Şunu kırk gün şuraya sokayım da, şu muzırdan öteki halk biraz rahat etsin, kurtulsun.”

O niyetle niyet edip öyle girecek. Bak terbiyeye, müslümanın terbiyesine. İşte insan, kendi nefsini düzeltmek, adam etmek için gayret ederse, o gayretin içinde olursa cihaddadır.

“—Bu bir hadis-i şerifi hatırlattı bana hocam.” diyeceksiniz.

Peygamber Efendimiz’in ashabından bir grup Medine-i Münevvere’ye gelmişler savaştan. Üzerlerinde zırhlar, altlarında binekler, ellerinde silahlar... Binmişler... Peygamber Efendimiz de var aralarında. Diyor ki:[84]

رَجَعْنَا مِنَ الْجِهَادِ الأَصْغَرِ إِلَى الْجِهَادِ الأَكْبَرِ ، مُجَاهَدَةُ الْمَرْءِ بِنَفْسِهِ .

(*Race’nâ mine’l-cihâdi’l-asgari ile’l-cihâdi’l-ekberi*) “Küçük savaştan büyük savaşa geldik.” Büyük savaş ne? (*Mücâhedetü’l-mer’i bi-nefsihî*) “Kişinin kendi nefsiyle savaşması...”

İşte bizim içimizde bir nefsimiz var, kontrol etmezsek çok

[84] Lafız farkıyla: Beyhakî, *Zühdü’l-Kebîr*, c.I, s.388, no:384; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XIII, s.523, no: 7345; Câbir ibn-i Abdullah RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.IV, s.430, no:11260; *Keşfü’l-Hafâ*, c.I, s.425, no:1363; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XV, s.139, no:15164.

zararlar yapar. İnsan ne kadar yükselirse yükselsin, bu nefsin terbiye edilmesi lâzım. İçinin edeplenmesi lâzım. Vicdanının, kalbinin terbiye görmesi lâzım. Zihninin yontulması lâzım. Duygularının yumuşaması lâzım, ıslah olması lâzım. Bunun için çalışan insan cihaddadır işte. Bak burada da, (*fehüve fî cihâdin*) diyor. Yâni insanlara şerli olmasın diye, insanlardan zararını çekmek için kendi nefsini terbiye eden insan cihadda oluyor.

Görüyor musunuz İslâm'ı! Nasıl meseleleri kaba ölçülerle görmüyor. Bizi tenkid edenlere, cihad diye tenkid ederken bu hadis-i şerifi söyleyin onlara:

"—Asıl cihad, insanın güzel, helâl kazanmak için ticaret yapmasıdır. Asıl cihad, kendisinin kusurlarını, kötü ahlâkını atmak için kendisinin nefsiyle uğraşması, onu terbiye etmeğe çalışmasıdır." diyor.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bize İslâm'ı güzelce öğrenmek nasib etsin... Öğrendiğimiz güzelce tatbik etmek nasib eylesin...

Biz İslâm'dan uzaklaşınca insanlıktan da uzaklaşırız. Hayvanlığa düşer insanlar. Hayvanlık derekesine düşer. Ondan sonra birbirlerine kıyarlar.

Eğer biz eski o çelebiliği, o eski merhametliliği, o eski zerafeti, o eski terbiyeyi, o eski özlediğimiz kitaplarda roman okur gibi, masal dinler gibi okuyup dinlediğimiz şeylerin tekrar olmasını istiyorsak mü'min olacağız. Başka çare yok. Mü'min olacağız bir, ondan sonra İslâm'ı öğreneceğiz.

İslâm'ı nereden öğreneceğiz? Hadis-i şerifler serâ pâ edeb. Edeb kitabı bunlar. Edebiyat kitabı. Yâni her çeşit edeb. Konuşmanın edebi, susmanın edebi, çalışmanın edebi, kazanmanın edebi, çocuk yetiştirmenin edebi... Hayatın edebi var hadis-i şeriflerde.

Aman Rasûlüllah'ın sünnet-i seniyyesine sımsıkı sarılın! Peygamber SAS buyurmuş ki:[85]

---

[85] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.198, no:6608; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzan*, c.II, s.246, no:1033; İbn-i Adiy, *Kâmil fî'd-Duafâ*, c.II, s.327; Beyhakî,

مَنْ تَمَسَّكَ بِسُنَّتِي ، عِنْدَ فَسَادِ أُمَّتِي ، فَلَهُ أَجْرُ مِائَةِ شَهِيدٍ

(الديلمي ، وابن حجر ، عد. عن ابن عباس)

(*Men temesseke bi-sünnetî, inde fesâdi ümmetî, felehû ecru mieti şehîd*) "Ümmetin bozulduğu, fesada uğradığı zamanda, benim sünnetime sarılana; yâni şaşırmayan, sapıtmayan, sünnet-i seniyyeye uygun yaşayan insanlara yüz şehid sevabı verilecek." buyurmuş. Müjdeler olsun!

Fâtihâ-i şerîfe mea'l-besmele!

03. 04. 1983 – İskenderpaşa Camii

Zühdü'l-Kebîr, c.I, s.221, no:217: Ebû Abdillah ed-Dekkak, *Meclis fî Ru'yetu'llah*, c.I, s.218, no:503; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

10. İMANINA ŞAŞILACAK KİMSELER

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn... Seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ecmaîn...

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh.. Ve külle dalâletin ve sàhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

لَيْسَ الْقُرْآنُ بِالتِّلاَوَةِ ، وَلاَ الْعِلْمُ بِالرِّوَايَةِ ؛ وَلٰكِنَّ الْقُرْآنَ بِالْهِدَايَةِ ،

وَالْعِلْمُ بِالدِّرَايَةِ (الديلمي عن أنس)

RE. 362/9 (*Leyse'l-kur'ânü bi't-tilâveti, ve le'l-ilmü bi'r-rivâyeh: ve lâkinne'l-kur'âne bi'l-hidâyeti, ve'l-ilme bi'd-dirâyeh.*)
Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemà kàl.

Çok aziz ve muhterem müslüman kardeşlerim!

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi, lütfu, keremi üzerinize olsun...

Peygamber Efendimiz'in ehàdis-i şerîfesinden müyesser olan bir miktarını, size okuyup izah edeceğiz.

Bu hadis-i şeriflerin okunup izaha geçilmesinden önce, evvelen ve hàssaten efendimiz Muhammed-i Mustafâ Hazretleri'nin ruh-u pâki için ve sair enbiyâ ve evliyâullahın ruhları için; Peygamber Efendimiz'in âlinin, ashâbının ve etbâının ruhları için; cümle sâdât ve meşâyih-ı turuk-u aliyyemizin ruhları için; bu eserin müellifi hocamız Ahmed Ziyâüddîn-i Gümüşhànevî Hazretleri'nin

ruhu için; bu eserdeki hadis-i şeriflerin bize kadar gelmesinde emek sarf etmiş olan ulemânın ve râvîlerin ruhları için; hocamız Mehmed Zâhid-i Bursevî Hazretleri'nin ruhu için;

Uzaktan yakından bu hadis-i şerifleri dinlemek üzere şu mescide cem olmuş olan siz kardeşlerimizin de, ahirete irtihâl eylemiş olan cümle yakınlarının ve sevdiklerinin ruhları için; biz yaşayan müslümanların da, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin rızasına uygun ömür sürüp, sonunda huzuruna sevdiği, razı olduğu kullar olarak çıkmamıza vesile olması için, bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerif kıraat edelim! Buyurun:

....

a. Kur'an-ı Kerim ve İlmin Hakikati

Dersimizin başlangıcında metnini okumuş olduğumuz hadis-i şerif, Kur'an-ı Kerim'in ve ilmin ne olduğunu bize ifade ediyor. Peygamber SAS Hazretleri buyuruyorlar ki:[86]

لَيْسَ الْقُرْآنُ بِالتِّلاَوَةِ ، وَلاَ الْعِلْمُ بِالرِّوَايَةِ ؛ وَلٰكِنَّ الْقُرْآنُ بِالْهِدَايَةِ ،

وَالْعِلْمُ بِالدِّرَايَةِ (الديلمي عن أنس)

RE. 362/9 (*Leyse'l-kur'ânü bi't-tilâveti*) "Kur'an-ı Kerim okumak ile değildir; (*ve le'l-ilmü bi'r-rivâyeti*) ilim de rivâyet etmekle değildir." Ben filancadan duydum, falanca alim şöyle demiş, şu kitapta şöyle yazıyor diye rivâyet etmekle değildir.

"Kur'an-ı Kerim okumakla değildir, ilim de başkasından rivâyet edip nakletmekle değildir. (*Ve lâkinne'l-kur'âne bi'l-hidâyeti*) Fakat, Kur'an-ı Kerim hidayet iledir. (*Ve'l-ilme bi'd-dirâyeti*) İlim de anlayış ve idrak iledir."

Şimdi bu sözlerin mânâsını biraz açıklayalım:

---

86 Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.398, no:5214; Enes ibn-i Mâlik RA'dan *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.550, no:2462; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.250, no:19334.

Kur'an-ı Kerim Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin indirdiği kitaptır. Allah-u Teàlâ Hazretleri Kur'an-ı Kerim'i, Peygamber Efendimiz Muhammed-i Mustafâ Hazretleri'ne 23 senede ceste ceste inzâl eyledi. 23 sene içinde indirdi. Bir defada, bir cilt halinde indirmedi, 23 senede indirdi. Gönüllerimiz sağlamlaşsın, mânâsını öğrenelim, müslümanlar bu bilgileri hazmetsin, iyice onun mûcebine göre hareket etmeleri mümkün olsun diye.

Terbiyevî bir sebepten, öğretmeye dayalı, öğretmenin usûlüne dayalı bir sebepten dolayı, Allah-u Teàlâ Hazretleri bize peygamber gönderdi. O Peygambere vahyini ceste ceste, bölüm bölüm, ayet ayet indire indire, hadiselerin içinde bizi yetiştire yetiştire Kur'an-ı Kerim'in ahkâmına bizi muttalî eyledi. Kur'an-ı Kerim ile hitabını bize tamamladı. Allah'ın kelamı... Allah'ın kelamından daha üstün bir kelam tasavvur edilebilir mi? Hiç bir bakımdan tasavvur edilemez.

Sözlerin en güzeli Kur'an-ı Kerim'dir. Sözlerin en doğrusu Kur'an-ı Kerim'dir. İlimlerin en üstünü Kur'an-ı Kerim'dedir. Çünkü her şeyi bilen Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin kelâmıdır, kelâm-ı kadîmidir. Onun vahyidir.

O halde şerefi sonsuz, kıymeti sonsuz... Bizim kitabımızdır, bizim rehberimizdir, nümûne-i imtisâlimizdir. Onun içindeki ayetlere vâkıf oluruz, öğreniriz, hayatımızı ona göre tanzim ederiz. Ahkâmına tâbî oluruz. Olmamız gerekir.

"—Eh bu kadar güzel bir kitap... Binâen aleyh, sabah akşam okuyorum, tamam mı?"

Hayır! Okumak kifâyet etmez. Çünkü Peygamber Efendimiz, "Kur'an-ı Kerim okumakla değildir." diyor. Bu hadis-i şerif şahit... Okumanın kâfî gelmediğine bu hadis-i şerif delâlet ediyor. İnsan Kur'an-ı Kerim'i okur da, nice Kur'an okuyan insanlar vardır ki, Kur'an-ı Kerim onların boğazlarından daha aşağıya nüfûz etmez.

Daha aşağıda ne var? Kalp var, gönül var. Yâni kalplerine inmez. Kalbinden söylemiyor, gönlünün derinliğinden söylemiyor, sevgiyle söylemiyor, bağlılıkla söylemiyor; diliyle söylüyor. Kıymeti yok...

Kur'an-ı Kerim o kadar kıymetli bir kitaptır ki, ona sevgiyle uzaktan bakan insan bile ecir kazanır. Okuma bilmese insan, şöyle sayfalarını açıp sevgiyle baksa, ecir kazanır. *Elif, lâm, mim* diye okusa, *elif*'i için Allah bir hasene ihsân eder, *lâm*'ı için bir hasene ihsân eder, *mim*'i için bir hasene ihsân eder, sonsuz ecirlere nâil eder. Ama iyi niyetle, samimi kalp ile okuyacak.

Fakat yetmez! Kur'an-ı Kerim bize, tilavet edilsin de ondan sonra cüz kesesinin içine konulup, rafa kaldırılsın diye inmemiştir. Kur'an-ı Kerim bizim hayatımızı tanzim etmek için, Allah tarafından gönderilmiş ahkâmın, emirlerin, yasakların, hakikatlerin toplandığı kitaptır. Biz o hayata göre hazırlanmazsak, o emirlere göre hayatımızı tanzim etmezsek, okumak bizi kurtarmaz demek. Bu hadis-i şerif bunu gösteriyor.

Bizim bugün, 20. Yüzyıl müslümanlarının en yaygın hastalığıdır bu hadis-i şerifte işaret edilen hastalık... Kur'an-ı Kerim okuruz ama, içindeki emirleri tutmayız, yasaklardan uzaklaşmayız.

Olmaz! Allah-u Teàlâ Hazretleri neyi emretmişse, onu tutmamız lâzım! Neyi yasakladıysa, ondan uzak durmamız, kaçınmamız lâzım!

Kaçınmadığımız takdirde Kur'ân-ı Kerîm bizden davacı olur, bizim yakamıza yapışır. Çünkü Allah ona o salâhiyeti verecek. Bize davacı olur. Yakamıza yapışıp da "Beni okudu da, benim içimdeki ahkâm ile amel etmedi." diye önce Kur'an-ı Kerim davacı olur.

O halde gözümüzü açmamız lâzım, dikkat etmemiz lâzım. Birkaç sure ezberlemekle, işin bitmediğini bilmemiz lâzım. Kur'an-ı Kerim'i baştan sona anlayarak okumamız lâzım. Ahkâmını öğrenmemiz lâzım. Her ayet-i kerimenin içindeki ahkâmı tahkîk etmeğe, hakikat haline getirmeğe, hayatımıza sokmağa, hayatımızın temel prensibi haline getirmeğe çalışmamız lâzım!

İnsan bildiği ile amel ettiği zaman, Allah-u Teàlâ Hazretleri böyle bir iyi niyetli kimseye, bilmediği ilimleri de öğretir. İlim nasıl olur? O büyük alimler, o deryâlar, o ummanlar, o ilim ummanları, o ilim deryâları nasıl alim olmuşlar? Bildiğiyle amel ettiği için… İnsan bildiği ile amel etti mi, o bilgisi zihnine yerleşir.

O bakımdan, Kur'an-ı Kerim sadece okumak değildir. Sadece birkaç hafızı toplayıp da, vefat etmiş bir kimsemiz için cüzleri dağıtıp da okutturmak değildir. Onun içindeki ahkâm önemlidir. Hayatımızın yürüyüş tarzı önemlidir. Giyiniş tarzımız önemlidir. Yeyiş tarzımız önemlidir. Oturuş, kalkış tarzımız önemlidir. Evimizin şekli şemâili önemlidir. Kalbimizin niyetleri, zihnimizdeki maksatlar önemlidir. Yoksa, kuru kuruya okumak insanı kurtarmaz. Belki vebalini arttırır. Belki, "Sen bu Kur'an-ı Kerim'in şurasını okudun da niye onu tatbik etmedin?" diye insana, aleyhinde hüccet olur. Aman ona dikkat edelim!

Bizim bu asırda çektiğimiz sıkıntıların temelinde Kur'an-ı Kerim'i sevdiğimiz halde, bilmememiz yatıyor. Seviyoruz. Hiç kimseye Kur'an-ı Kerim'i sevmiyorsun diyemem. Severiz. Okunduğu zaman gözyaşı dökeriz, ağlarız. Ama yetmez. Acıdır, zordur, sıkıntılıdır ama öğreneceğiz, diz çökeceğiz, okunuşunu öğreneceğiz, mânâsını öğreneceğiz.

Geçenlerde Şişli'den bir doktor ile hanımı İslâm'a ilgi duymuşlar. Bir arkadaş bana geldi, söyledi. Dedi ki:

"—Orada birileri var, Kur'an-ı Kerim'i öğrenmek istiyorlar. Ne yapsınlar?"

Şaşırdım, kaldım. Sordum:

"—Ben İstanbul'u iyi bilmiyorum. Kur'an-ı Kerim'i güzelce okutan, anlatan yerler neresi?" diye.

Tabii Kur'an kursları vardır... Oralarda hadis tefsir okutuluyordur. İlâhiyat Fakültesi vardır. İmam-hatip okullarında okutuluyordur ama bir meslek sahibi insan, bir doktor, bir mühendis, esnaftan bir kimse, sabahleyin işine gitmek zorunda olan, dükkânı olan, işi olan bir kimse Kur'an'ı nasıl öğrenecek? Yok. Bunları öğrenecek yerler yok.

Olmaz ki! Olmayınca hepimiz vebal altındayız. Hepimiz... Başta ben, sonra sizler... Ben derim ki:

"—Yâ Rabbi, bana bir mekân sağlasalardı, okuturdum."

Mekân lâzım, halı lâzım, kışın soğuksa ısıtmak lâzım, temizlemek lâzım, şilte lâzım, minder lâzım, ışık lâzım... Geceleyin okutacağımız yer lâzım.

Hiç düşünmemişiz. Ne yapacak bu esnaf?

"—Öğrenmesinler efendim Kur'an-ı Kerim'i..."

Olur mu, kimse böyle diyebilir mi? Demez de zaten. Kim okutacaksa buyursun, okutsun der. Bizim müesseselerimizi kurmamız lâzım! Var mı şu Türkiye'de, nüfusun kàhir ekseriyeti müslüman şu memlekette, "Hayır, biz Kur'an-ı Kerim'in öğretilmesini, öğrenilmesini istemiyoruz." diyen? Yok! Herkes Kur'an-ı Kerim'i seviyor. Çünkü okutuyorlar yakınlarına, vefat ettiği zaman hatimler yapıyorlar, Mevlidler yapıyorlar. Mü'min insanlar.

En ummadığın insan bile, bakıyorsun, hoşuna gidiyor, güzel şeyler yapıyor. Bakıyorsun boyalı, açık saçık bir kadın... Birkaç defa başıma geldi:

"—Allah Allah... Yâ ihtiyarlamış artık bu ne boyanıyor?" dedim.

İhtiyarlamış, hâlâ boyanıyor. Yâni, genci boyansın mânâsında demiyorum da... Aklını başına toplaması lâzım! "Artık rüzgâr esmiş, deniz dalgalanmış, çalkanmış, durulmuş, aklı başına gelmiş artık. Başında kavak yelleri esme zamanı geçmiş." filan diye, insan hani böyle bazen şaşırıyor, garipsiyor. Biraz kendini toparlasa, güzelliğin mânevî şeylerle sağlandığını bilse... Yâni, belli bir yaştan sonra, bir insanın güzelliği belki sadeliğindedir. Takıp takıştırmasında değildir, sadeliğindedir. O güzelliği anlasa filan diyor insan. Neyse... "Allah Allah, dinden imandan nasıl uzak..." falan derken, bakıyorsun, otobüse binecek;

"—Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm. Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm." diyor.

Aman yâ Rabbi, çok şükür yâ Rabbi! Bakıyorsun, pırıl pırıl

iman ifade eden sözler söylüyor. E biraz meşgul oluverdin mi, bakıyorsun en uzak gibi gördüğün insan İslâm'a ısınıyor.

"—Benim yolum böyle yol değildi ama, ne yapayım şaşırmışım. Ah keşke mümkün olsa da, hak yola dönsem!" diyor.

O halde, o hak yola dönmek isteyen insanlara hak yolu öğretemediğimiz zaman, bütün müslümanlar, hepimiz mes'ulüz. Ne kadar paraya ihtiyacımız var bizim? Şu midemizin dolması lâzım! Şu sırtımıza bir şey giymemiz lâzım, hem örtünelim diye, hem de üşümeyelim diye... Başımızı sokacak bir ev olması lâzım! Gerisi ne oluyor? Gerisi, hepsi bize vebal oluyor. Hepsi...

Nasıl evimize, dükkânımıza bir müfettiş grubu gelse maliyeden, "Çıkart bakalım defterlerini!" dese... "Nereden ne aldın, nereye ne verdin, vergini ne kadar yatırdın?" diye... Nasıl insanın sırtı terler? Hepsi hesap... Hesabını veremeyeceğimiz şeyler. Onun için, bu paraları biraz Allah'ın yoluna sarf etmemiz lâzım.

Bizim aklımıza geliyor ki: İslâm'ı yaymak için ille kılıcı çekivereceksin, hücum edeceksin düşmana. Yâhu, önce düşmana kılıç sallamak yok! Önce İslâm'ı tebliğ etmek var. Sen anlatabildin mi İslâmiyet'i? Doğru dürüst bir Kur'an-ı Kerim'in tefsiri yazıldı mı? Evet, el-hamdü lillâh yazılmağa başladı.

Doğru düzgün, "Ben Kur'an öğrenmek istiyorum arkadaş, elli yaşıma geldim ama göster bana yer." diyen insana yer hazırladın mı?

Şu camide tek diz üstünde durur kardeşlerimiz, üç tane hadis-i şerifi dinleyecekler diye. Tek dizi üstünde bir saat durur diken üstünde durur gibi. Niye geniş yerimiz yok? Hanımlar için yer yoktur... Erkekler dinler, hanımlar dinleyemezler. Niye böyledir? Ama çoğumuzun hem yazlığı vardır, hem kışlığı vardır, öyle değil mi? Yanlış mı söylüyorum, hatalı mı söylüyorum? Bu caminin etrafında pırıl pırıl dershaneler olmalı değil mi? İslâm ilimle yan yana değil mi, beraber değil mi? İsteyen on tane, yirmi tane hoca şöyle dizili olmalı değil mi şurada?

Sen Kur'an-ı Kerim mi öğrenmek istiyorsun, buyur. Pırıl pırıl dershane, pırıl pırıl masalar. Tertemiz. İslâm'ın temizlik nümunesi. "Gör, bak İslâm nasıl temizlik dinidir!" diye, şöyle kapısını açıp da iftiharla gösterebileceğimiz dershaneler olmalı değil mi? Sabahleyin ev hanımları için, öğleden sonra talebeler için, akşamleyin beyler için diyebileceğimiz yerler olmalı değil mi? Yok. Neden yok? İlk başta boynumuz bükülüyor, para... Paramız yok da ondan...

Ama bu memleket, fakir bir memleket değildir arkadaşlar! Emin olun fakir bir memleket değildir. Bizim memleketimiz zengin memlekettir. Bizim memleketimizi, isterse o eski sadrazamın dediği gibi, gemilerin yelkenlerini atlastan yapar, halatlarını ibrişimden yapar. Yapar! Yaparız ve vardır para... Zaten işte şu kadarcık midemiz var. Avucunu şöyle topladığın kadar... İşte bir onu dolduracaksın, bir sırtına giyeceksin. Öteki ihtiyaçlar ihtiyaç değil.

Paranın çokluğundan ne yapacağını şaşırıyor insanlar. Sen bir borç para istersin, sana para vermez ama, falanca yerde %50 faiz var deyince beş milyon çıkar ortaya. Hepimiz böyleyiz. Kendi kendimize hastalığımızı niye saklayalım birbirimizden. Ortaya koyalım da, düzeltelim! Bu paraları Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin yolunda sarf etsek de, ahirete hayrımız olsa, bu memlekete de hayrımız olsa, daha iyi değil mi?

Şu vatanın evlâtları, dinden imandan uzak, milliyet duygusundan, memlekete hizmet aşkından mahrum, mes'uliyet şuuru taşımayan insanlar olup, havâî insanlar olup da mânen düşmanlarımızın karşısında ezilmiş insanlar olacaklarına, pırıl pırıl, ahlâklı, temiz, terbiyeli insanlar olsa daha iyi değil mi?

Biz bu kalkınma hamlesine Japonya ile beraber başladık, Japonya havalarda uçuyor, biz daha yerlerde sürünüyoruz. Niye Japonlar yaptı da, biz yapamadık? Sonra müslümanlığımıza söz geliyor. Dikkat edin, bizim kusurluluğumuzdan müslümanlığa leke sürülüyor. Müslümanlar işte böyledir diyorlar. Atom bombası

patlatmasaydı Amerika, Japonya neler yapacaktı daha. Atom bombasıyla durdurdu. Çin'e saldırdı, şuraya saldırdı, buraya saldırdı... Neredeyse her yeri alacaktı yâni Endonezya'yı, Avustralya'yı alacak bir hali vardı. Enerji dolu. Neden böyleymiş? Birisi dedi ki:

"—Japonların başarısının —muvaffakiyet demiyorum, başarı diyorum— sebebi zihniyetindedir."

"—Neymiş zihniyeti?" dedim, anlattılar biraz.

Japon adaları mukaddes topraklarmış inançlarına göre. Oraya düşmanı sokar mı adam? Japonların inancına göre vazife başında bir insan öldü mü, bizim şehid dediğimiz kimseler gibi olurmuş. Onlar öyle sanıyorlar. Binâen aleyh, çalışırken ölse bir insan cennete gidecek diye düşünüyorlarmış.

E böyle düşününce, adam uçağa biniyor, vazife başında, mukaddes topraklarını korumak, kollamak için çarpışırken Amerikan savaş gemisinin üstüne uçağını dikiyor, çarptırıyor, kendisi de ölüyor ama gemiyi de batırıyor. Neden canından vazgeçiyor? Vazife başında ölmek şehidliktir diye düşündüğü için. Tıkır tıkır tıkır tıkır çalışması lâzım! Vazife şuuru... Öyle yaptığı zaman sevap kazanacağım diye düşünüyor, kendi mantığına göre... Böyle kazanmış filan diyorlar.

Düşündüm, taşındım... Tüh, yazıklar olsun biz müslümanlara! Yâhu, bizim inancımız bunlardan aşağı mı? Bizim inancımız pırıl pırıl... Onlar güneşe tapıyorlar. Başlarındaki imparatora güneşin oğlu diyorlar. Sakat yâni. E biz Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne iman etmişiz. Ahirete iman etmişiz. Ahirette hesaba iman etmişiz. Niye tembel tembel dururuz, niye kahvehanelerde dururuz, niye sokaklarımız pistir? Herkes sokağının önünü temizlese ya hadis-i şerife göre, pırıl pırıl olsa ya sokaklar! Ağaç dikmek sevaptır, sadaka-i câriyedir. Niye her taraf yemyeşil değil? Biz iyi müslüman değiliz de ondan. Müslümanız ama, zayıf müslümanlarız.

İslâm öğretilmemiş, anlatılmamış. Adam öyle şeyler düşünüyor ki adam İslâm deyince... Yâni bir münevveri, biraz

şöyle dindarı tanımayan, Avrupa'da okumuş, dinden imandan uzaklaşmış bir insanı karşına al, biraz konuş; dindar insandan korkar. Küçük çocukların öcüden korktuğu gibi korkar. Dindar insan kendisini yiyecek diye düşünür. Yâhu biz adam yemeyiz! Niye adam yiyelim, insan eti haram bizde...

Adam yemeyiz biz ama anlatamamışız birbirimize... Şu memleketin evlâdıyız. Adam Amerika'ya gitmiş, Avrupa'ya gitmiş, görmüş oradaki intizamı; burada intizamsızlığı görünce, kabahati getirip müslümanlığa yapıştırıyor. "Müslümanlık iyi olsaydı burası düzelirdi." diyor.

Düzgündü belki ama bizim belimizi kırdılar. Düşman dört bir taraftan hücum etti, elimizi ayağımızı kesti, güdük bıraktı, topal bıraktı. Gözümüzü oydu, kör bıraktı. Ne yapalım, İslâm'ı bilemiyoruz. İslâm'ı biz bilsek tatbik ederiz. Biz tatbik edince, başkası hayran kalır, müslüman olur.

Bizim eski ecdadımız için dünyanın dört bir yanından adamlar kasideler yazarlarmış. Osmanlı deyince adamlar böyle hürmetle ceketlerini iliklerlermiş. Bugün Lübnan' da, Suriye'de bir insana iltifat etmek istiyorsan, (*Ente osmanlî*) "Sen Osmanlısın." diyeceksin. Koltukları kabarıyor adamın. Yâni sen çok yüksek, çok kibar bir insansın demek.

Ama biz neyiz şimdi? Unutmuşuz İslâm'ı. Biz İslâm'ı sadece cami yapmak diye anlıyoruz. Camiyi de ille kubbeli olacak diye düşünüyoruz. İlle iki tane minaresi olacak... Yâ bir minare yeter! Minaresiz de olur! Çatıyla da olur. Mühim olan caminin içindeki cemaat! Cemaat şuurlu olmadıktan sonra, seksen tane kubbesi olsa... Süleymaniye'nin içinde üç kişiyle, ikindi namazı kılınca ne kıymeti var?

Mühim olan cemaat... Mühim olan eğitim. Mühim olan insanların terbiye olması, arif olması, zarif olması, birbirini seven insanlar olması. Birbirimizi sevemiyoruz ki! Hükümet, millet, birbiriyle böyle aman kavga etmesin diye herkes böyle şey yapıyor. Yâhu niye kavga ediyor? Bunun sebebini araştıran yok.

Niye kardeş kardeşle kavga ediyor? İdeal yok, iman yok, şuur yok, inanç yok, ahiret duygusu yok. Ahirette hesap vereceğine dair mesuliyet duygusu yok. O insanı zaptedemezsin ki sen. Seksen bin tane polis koysan başına... Zeki insanlar polisleri de aldatır, gene işini yapar. İnsanoğlu kurnaz. Banka soyuyorlar o kadar tedbirle, yerin altını kazıp, her türlü şeylerden kurtulup, tedbirden geçip bankayı soyuyorlar gene. Okuyoruz gangster haberlerinde.

Onun için, iman en önemli. Şekil önemli değil. Yâni, ahkâma vâkıf olacağız ve İslâm'ı yaşayacağız ve İslâm'ı öğrensinler diye, işin iç yüzüne vâkıf olsunlar diye biraz para sarf edeceğiz. Bana para vermeyin. Ama şuraya salon yapın. Konferans salonları yapın, dershaneler yapın. Muhitin çocukları gelsin, ders çalışsınlar. Masaları bulsunlar, ışıklı salonları bulsunlar. Kızıyorsun değil mi, sokakta oynuyorlar bağıra çağıra diye? Yap bakalım kütüphane, gelip okuyacak bulamayacak mısın? Yapmışsın da gelmiyor mu? Yer bulunmuyor kütüphanelerde. Gene çalışmak isteyenler de var.

Hâsılı biraz daha şuurlu olacağız, çalışacağız. İş, şekilde, yaldızda değildir, iç taraftadır. Kur'an-ı Kerim bile sadece okumakla olmaz. Kur'an-ı Kerim, içindeki ahkâma riâyet edip hidayet üzere olmakla olur. Sen Kur'an ehli misin, Kur'an-ı Kerim okuyor musun? Okuyorum. Hani? Ne şeklin müslümana benzer, ne tavrın müslümana benzer, ne ticaretin müslümana benzer, ne yaşayışın... Olmaz!

Arap şairlerinden birisi diyor ki:[87]

تَعْصِي الْإِلٰهَ وَأَنْتَ تُظْهِرُ حُبَّهُ

هٰذَا لَعَمْرِي فِي الْقِيَاسِ بَدِيعُ

---

[87] Beyhakî, *Şuabü'l-İmân*, c.I, s.386, no:491; Gazâlî, *İhyâ*, c.VI, s.402; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.203, no:2284.

لَوْ كَانَ حُبُّكَ صَادِقًا لَأَطَعْتَهُ

إِنَّ الْمُحِبَّ لِمَنْ يُحِبُّ مُطِيعُ

Ta'si'l-ilâhe ve ente tuzhiru hubbehû,
Hâzâ leamrî fi'l-kıyâsi bedîu;
Lev kâne hubbüke sàdıkan leeta'tehû,
İnne'l-muhibbe li-men yuhibbu mutîu.

(*Ta'si'l-ilâhe ve ente tuzhiru hubbehû.*) "Hem Allah'ı seviyorum diyorsun, hem de Allah'a àsî oluyorsun, sözünü dinlemiyorsun, günah işliyorsun, şeytana uyuyorsun."

(*Hâzâ leamrî fi'l-kıyâsi bedîu*) "Ömrüme and içerim ki, şöyle bir akla, mantığa vurduğun zaman, teraziye vurduğun zaman, bu yanlıştır, tezattır. Hem seviyorsun, hem dinlemiyorsun; olmaz böyle şey!"

(*Lev kâne hubbüke sàdıkan leeta'tehû*) "Eğer senin sevgin gerçek olsaydı, senin sevgin hakîkî bir Allah sevgisi olsaydı, ona itaat ederdin, mutlaka itaat ederdin."

(*İnne'l-muhibbe li-men yuhibbu mutîu.*) "Seven, sevdiğine itaat eder, sevgiyle bağlanır; bir sözünü iki etmez, gözünün içine bakar."

Hepimiz zayıf müslümanlarız. Pamuk ipliğiyle bağlıyız İslâm'a... Birazcık zor geldi mi, küt kopuveriyor İslâm'dan, yuvarlanıp gidiyor çukurlara, aşağılara... Sağlam değil bağlantılarımız. Onun için, şöyle aklımızı başımıza ciddi ciddi alalım, çoluk çocuğumuz için, kendimiz için, muhitimiz için, memleketimiz için, İslâm için, dinin imanın öğrenilmesi, öğretilmesi için biraz cömert olalım, biraz gayretli olalım! Biraz şu sıcak paraları Allah rızası için sarf edelim! Biraz şu keyifleri, rahatları terk edelim!

Televizyonun başında sabahtan akşama kadar esir. Çizgi film var, renkli film var, bilmem ne var, şu var, maç var, boks var, bilmem ne var... Sabahtan akşama kadar esir. Peki bu dışarıdaki işler ne olacak? Ondan sonra da bir zaman geliyor:

“—Hadi bakalım bitti vakit, yürü ahirete!” diyorlar.

O zaman temenni ediyor:

“—Ah, yâ Rabbi, biraz daha yaşasam da, Allah yolunda gayret etsem... Tam tevbe edecektim, tüh! Sakal bırakacaktım, hacca da gidecektim, eski borçlarımı da ödeyecektim...”

Geçmiş ola! Mazi geçti. İstikbal ya gelir, ya gelmez. Şu içinde bulunduğun anda müslüman olmağa bak, İslâm’a faydalı olmağa bak!

(*Ve le’l-ilmü bi’r-rivâyeti*) “İlim de rivayetle değildir.” Yâni falan kitapta okudum, şu alim şöyle demiş, bu böyle demiş... Buna rivâyet derler. Rivâyet ediyor, naklediyor yâni. Olmaz! İlim idrak ile, onu kavramak iledir.

Onun için, hepimiz dua edeceğiz. Diyeceğiz ki:

“—Yâ Rabbi! Sen bizi dinde idrakli eyle, dinde fakih kıl. Hakkı hak olarak görüp tâbi olmayı bize nasib et... Bâtılı bâtıl olarak görüp, ondan kendimizi korumayı bize ihsân eyle... Çünkü herkes doğru bir şey yapıyorum diye yapıyor. Yazın deniz kenarlarına gidip de, karısıyla kızıyla plajlarda vakit geçirenler... Sorsan kurnaz kurnaz başını sallar, der ki:

“—Ooo, senin dünyadan haberin yok. Ben güneşten istifade edeceğim, C vitamini gelişecek, D vitamini gelişecek, kemiklerim sağlam olacak, kışın nezle olmayacağım.”

O da bir mantığa göre yürüyor. O da bir şeyler düşünüyor. Anlayış versin Allah... Neyin doğru, neyin eğri olduğunu bize anlama kabiliyeti ihsân etsin...

Kur’an hidayet ile, yâni doğru yola girmekle, ilim de idrak ile, fehim ile, anlayış, seziş kabiliyeti ile olacak. Bir sözü dinlediğiniz zaman, bir hadisi, bir ayet-i kerimeyi, birisinin bir vaazını dinlediğiniz zaman, bir kitabı okuduğunuz zaman şöyle bir bilginize vurun. Olur mu, olmaz mı?

Bir matbaa, mürettip hatasını, adam doğru zannedip yanlış iş yapıyor. Çok misaller var. Kuru kuruya şekle baktığından... Anlayışınızı harekete geçirin. İslâm’ın özünü kavramağa çalışın.

Geçenlerde birisi kitap göndermiş bana, *Dinin Özü* diye isim yazmış. Dinin özü işte bunlar. Bunlardan hiç bahsetmiyor, başka şeylerden bahsediyor. Dinin özü bu işte. Bak, ne kadar güzel bir esas bildiriyor: Kur'an-ı Kerim okumakla değildir, doğru yola gitmekledir, hidayet üzere olmakladır. İlim rivâyet etmekle değildir, kavrayışla, anlayışladır. İnsan kavrayışlı olmadı mı, taşıma suyla değirmen dönmez. Aklına bin tane nasihat söylesen, yine işi yanlış yapar gelir. Ters yapar. Allah anlayış versin bize, dinde fakih kılsın...

b. Lâ ilâhe illa'llàh Ehlinin Mükâfâtı

İbn-i Ömer RA'dan rivâyet edilmiş. Peygamber SAS Hazretleri müjdeliyor ehl-i *Lâilâhe illa'llah'ı*, diyor ki:[88]

لَيْسَ عَلٰى أَهْلِ لاَ إِلٰهَ إِلاَّ اللهُ وَحْشَةٌ فِي قُبُورِهِمْ ، وَلاَ فِي مَحْشَرِهِمْ ،
وَلاَ فِي مَنْشَرِهِمْ ، وَكَأَنِّي أَنْظُرُ بِأَهْلِ لاَ إِلٰهَ إِلاَّ اللهُ ، وَقَدْ خَرَجُوا مِنْ
قُبُورِهِمْ ، يَنْفُضُونَ التُّرَابَ عَنْ رُؤُوسِهِمْ ، وَيَقُولُونَ : اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي
أَذْهَبَ عَنَّا الْحَزَنَ (عد. كر. هب. عن ابن عمر)

RE. 362/10 (*Leyse alâ ehli lâ ilâhe illa'llàhu vahşetün fî kubûrihim, ve lâ fî mahşerihim, ve lâ fî menşerihim, ve keennî enzuru bi-ehli lâ ilâhe illa'llàh, ve kad haracû min kubûrihim, yenfudùne't-turâbe an ruûsihim, ve yekùlûne: El-hamdü*

---

[88] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.1, s.110, no:100; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.9, s.181, no:9478; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.3, s.386, no:5180; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.271; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.1, s.266; Cürcânî, *Târih-i Cürcan*, c.I, s.325, no:588; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.55, no:176; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.89, no:16807; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.170, no:2143; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.271, no:19383. (06. 10. 1995 tarihli cuma sohbetinde aynı hadis anlatılıyor.)

li'llàhi'llezî ezhebe anne'l-hazen.)

"*Lâ ilâhe illa'llah* ehline kabirlerinde yalnızlık, sıkıntı yok." Nerede? "Mahşerde de bir sıkıntı yok. Sanki ben *Lâ ilâhe illa'llâh* ehlini, toprağı şöyle yarmışlar, kabirden kalkmakta olduklarını görüyor gibi oluyorum. Başlarından şöyle toprağı yarıp kalkıyorlar kabirden ve diyorlar ki: (*El-hamdü li'llâhi'llezî ezhebe anne'l-hazen*) 'Bizim üzerimizden sıkıntıyı, üzüntüyü, kederi def eden, uzaklaştıran Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne hamd olsun.' diyerek kabirlerinden kalktıklarını görüyor gibi oluyorum." diyor.[89]

Şimdi bu hadis-i şerifi biraz izah edelim. Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:

(*Leyse alâ ehli lâ ilàhe illa'llàh vahşetün fî kubûrihim*) "*Lâ ilàhe illa'llàh* ehli kabirlerinde yalnızlık çekmeyecekler. Tenhalıktan, kimsesizlikten dolayı bir ürperme haline düşmeyecekler."

Ama kabir bir karanlık yerdir, daracık bir çukurdur, üstü toprakla örtülüdür, iki tarafı dardır. İnsan uzandığı yerden kalkmak istese, başı yukarıdaki tahtalara vurur. Ama yalnızlık çekmeyecek.

Ne demek *Lâ ilàhe illa'llàh* ehli? Bu *Lâ ilàhe illa'llàh* kelime-i tevhîdinin mânâsını hazmetmiş, bu sözü şuurla söyleyen ve gereğini yapan insan için demek. Yoksa, *Lâ ilàhe illa'llàh* deyip de, sözünü söyleyip de tersine giden insanlar için böyle bir müjde yoktur.

Burada (*Leyse alâ ehli kavli lâ ilàhe illa'llàh*) demiyor, *"Lâ ilàhe illa'llàh* söyleyenlere kabirde sıkıntı yok!" diye söylemiyor. Onu yaşayıp da, onun ehli olmuş kimselere sıkıntı yok diyor.

Ama gereğince hareket etmezse, o bu duruma ermez. *Lâ ilàhe illa'llàh*'ın ehli olmamız lâzım. Yâni onu cân u gönülden söyleyip

---

[89] El-Heysemî, *Mecmau'z-Zevâid*, Dâru'l-Kütübi'l-Arabî, Beyrut, h. 1407, X/82-83; değişik lafızlarla, aynı manayı ifade edecek şekilde, Taberânî, *el-Mu'cemü'l-Evsat*, Dâru'l-Harameyn, Kahire, h. 1415, IX/181, no: 9478; Beyhakî, *Şuabü'l-İmân*, Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyyeh, Beyrut, m.2000/h.1421, I/111, no: 100; el-Münzirî, *et-Tergîb ve't-Terhîb*, Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyyeh, Beyrut, h. 1417, II/269, no: 2359.

benimsemiş olan ve ona göre hareket eden kimseler olmamız lâzım!

Lâ ilàhe illa'llàh ne demek? Allah'tan başka ilâh yok demek. Allah'tan başkasına tapılmayacak olduğunu ifade ediyor. E insanlar başka şeylere tapmışlar mı? Derecelerine göre, cahilliklerinin seviyesizliğine göre çeşit çeşit şeylere tapmışlar. Öküze tapanlar var. Öküze tapmışlar Mısırlılar. Hintliler hâlâ tapıyorlar öküze... Yıldızlara tapmışlar, Ay'a, Güneş'e tapmışlar. Elleriyle yaptıkları taşlara, ağaçlara, putlara tapmışlar. Dağlara, kayalara tapmışlar. Bazı hayvanlara tapmışlar...

Bunlar görünenleri... Sonra kimisi şöhrete tapmış, kimisi paraya tapmış, kimisi mevkiye, makama tapmış, kimisi bu dünyaya tapmış, kimisi şeytana tapmış insanların ve tapıyor, tapmakta... İmâm Gazâlî Hazretleri öyle diyor:

"—Şu gözünüzden perde bir kalksa da, bir görseniz kim kime ibadet ediyor. Kimisi nefis putunun karşısına geçmiş, 'Emret ey benim nefsim, emrindeyim. Sana kulluk etmek için hazırım, buyur!' diyor. Kimisi rükûda, kimisi secdede nefsinin karşısında; 'Buyur, ne dersen yapmağa hazırım!' diyor."

Muhiddin ibnü'l-Arabî KS, Suriye'de —Şam'da— demiş ki:

"—Sizin taptığınız benim ayağımın altında..."

Öldürecek gibi olmuşlar. Sonra bir tanesi akletmiş, kazmış, bakmış ki orada bir küp altın var. Ona tapıyor kimisi, dini imanı para... Sımsıkı sarılıyor paraya; sayıyor sayıyor, hayra da sarf edemiyor. Ondan sonra ölüp gidiyor. Hesabı ona, sefası vârislere...

"—Sen bunu nereden kazandın, niye hayra sarf etmedin, niye cimrilik ettin, niye o öbür taraftaki mazlumlar aç dururken, susuz dururken, çıplak dururken vicdanın sızlamadı?" diye hesabı ona.

Öteki mirasçılar safâ ile yerler. Har vurup harman savururlar.

Onun için, Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi Allah'tan gayriye taptırmasın... Fiilen tapar insanlar. Tapmıyorum diyenler kendilerini bir yoklasınlar. "Canım, olur muymuş öyle şeyler?" diyenler, yoklasınlar bakalım, hayatlarını hangi gayenin peşinde harcıyorlar? Bir kurcalasınlar bakalım kendilerini... Kimisi reis

olmak ister, kimisi zengin olmak ister, kimisi ağa olmak ister, kimisi paşa olmak ister, kimisi bilmem şöyle, kimisi böyle...

Kim neyin peşinde koşuyorsa, neye hizmet ediyorsa ona tapıyor. *Lâ ilàhe illa'llàh* diyenler de, Allah'ın ibadete layık olduğunu bilmişler, Allah'a kulluk etmeğe söz vermişler. E Allah'tan gayriye tapınırlarsa, bel bağlarlarsa, gönül bağlarlarsa, Allah'tan gayriye uyarlarsa... Allah-u Teàlâ Hazretleri bir şey buyurmuş, ötekiler başka şey buyurmuş... Allah yolundan ayrılıp da şeytana taparsa, *Lâ ilâhe illa'llàh* demenin kıymeti olur mu? Olmaz! Onun için Allah-u Teàlâ Hazretleri bize bunun idrakini ihsân eylesin... Duyarak söyleyenlerden eylesin... Yaşayanlardan eylesin...

Ashàb-ı kirama demişler:

"—Toplandılar, geliyorlar üstünüze, ordu geliyor hücuma..."

"—*Hasbüna'llàh*..." demişler, "Allah bize yeter!" demişler.

Her şeye kàdir değil mi Allah-u Teàlâ Hazretleri? Her işinde böyle düşünüp de, böyle yapabiliyor musun? Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne hakkıyla tevekkül edebiliyor musun? Hakkıyla bağlanabiliyor musun? Allah'a havale edebiliyor musun sıkıntılarını, üzüntülerini?

İşte bağlansan, şeytan tesir edemez.

إِنَّهُ لَيْسَ لَهُ سُلْطَانٌ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ

(النحل:٩٩)

(*İnnehû leyse lehû sultànün ale'llezîne âmenû ve alâ rabbihim yetevekkelûn.*) [Gerçek şu ki, iman edip de Rablerine tevekkül edenler üzerinde onun (şeytanın) bir hàkimiyeti yoktur.] (Nahl, 16/99)

Allah'a hakkıyla tevekkül etsen, şeytan sana tesir edemez, düşman tesir edemez, kimse korkutamaz seni... Herkes senden korkar; "Dürüst, dosdoğru insan... Bunun yanında haksızlık

yapılmaz.” der.

Kabirde vahşet çekmeyecek. Vahşet, yalnızlık demek; yalnızlıktan dolayı ürkmek, sıkıntı duymak demek... Kabirde vahşet yok. Yâni, yoldaş gönderecek Allah onlara... Onlarla enîs olacak yoldaşlar, gönlünün hoş olacağı yoldaşlar ihsân edecek kabirde insana. Onlar sàlih ameller, okuduğu Kur’an-ı Kerim’ler, yaptığı ibadetler, kıldığı namazlar, yaptığı haclar, verdiği zekâtlar, çepeçevre etrafına toplanacaklar, kabri cennet bahçelerinden bir bahçe olacak.

Sonra insanlar mahşer yerinde kalktıkları zaman, hepsi çıplak olarak kalkacaklarmış kabirlerinden... Kalkacaklarmış ama, kimsenin kimseyi görecek hali yok. Herkesin işi başından aşkın, derdi başından aşkın. Diz çöküp binlerce sene bekleyeceklermiş. Ne kadar dehşetli, ne kadar tehlikeli, ne kadar uzun meşakkatli bekleyişler olacak. Orada yine ehl-i *Lâ ilàhe illa’llàh*’a, yâni *Lâ ilàhe illa’llàh*a hakkıyla sahip olan, ona ehil olan kimselere orada da sıkıntı yok. Onlar ayrılacak. Onlar o sıkıntıları çekmeyecekler.

Onun için, *Lâ ilàhe illa’llàh*’ı candan söyleyelim! Çok çok söyleyelim! Sadece dilden söylemeyelim, gönülden söyleyelim! Mânâsına hakim olarak, sahip olarak, onu hayatımıza bayrak edinerek, inşâallah *Lâ ilàhe illa’llàh*’ın hakiki ehilleri olalım!

İşte onlar, öyle kabirden kalktıkları zaman da, bir sıkıntıda olmadıkları için diyecekler ki:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَذْهَبَ عَنَّا الْحَزَنَ

(*El-hamdü li’llâhi’llezî ezhebe anne’l-hazen*) “Bizden üzüntüleri, sıkıntıları, akıbet endişesini, telaşını alan Allah-u Teàlâ Hazretleri’ne hamd ü senâ olsun!” diyecekler. Çünkü müjdelenecekler onlar. Hem vefatları esnasında müjdelenecekler:

فَرَوْحٌ وَرَيْحَانٌ وَجَنَّةُ نَعِيمٍ (الواقعة: ٨٩)

(*Feravhun ve reyhânün ve cennetü naîm*) [Ona rahatlık, güzel rızık ve Naîm cenneti vardır.] (Vâkıa, 56/89)

لاَخَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلاَ هُمْ يَحْزَنُونَ (البقرة: ٣٨)

(*Lâ havfün aleyhim ve lâ hüm yahzenûn*) [Onlar için herhangi bir korku yoktur ve onlar üzüntü çekmezler.] (Bakara, 2/38) "Korkmayın, siz cennet ehlisiniz, size endişe yok!" diye onlar müjdelenecekler.

Onun için, rahat edecek onlar. Ötekiler telaşta, onlar müjdelenecekler. Öteki insanların hepsi telaşta, bunlar telaşta olmayacaklar.

Diğer hadis-i şerif de bunun bir başka rivayeti... Aynı mânâ bir kere daha geçmiş:[90]

لَيْسَ عَلَى أَهْلِ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ وَحْشَةٌ فِي قُبُورِهِمْ، كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَيْهِمْ، إِذَا انْفَلَقَتِ الأَرْضُ عَنْهُمْ، يَقُولُونَ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ، وَالنَّاسُ بُهْمٌ (خط. كر. وتمام عن ابن عباس)

RE. 362/11 (*Leyse alâ ehli lâ ilàhe illa'llàhu vahşetün fî kubûrihim*) "*Lâ ilàhe illa'llàh*'a ehil olan insanlara kabirlerinde vahşet, yalnızlık, sıkıntı, o sıkıntıdan dolayı ürküntü olmayacak. (*Keennî enzuru ileyhim ize'nfelekati'l-ardu anhüm*) Yer üzerlerinden ayrılıp, dağılıp, açıldığı zaman, onların kabirden kalktıklarını görüyor gibi oluyorum. (*Yekùlûne lâ ilàhe illa'llàh*) O zaman onlar, '*Lâ ilàhe illa'llàh*' diyerek kabirlerinden kalkarlar. (*Ve'n-nâsü bühmün.*) İnsanların hepsi böyle sıkıntılı, telaşta ve

---

[90] Bağdâdî, Hatîb, *Târihu Bağdâd*, Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyyeh, Beyrut, ty., V/305, no: 2814.

müşkül meselelerinden dolayı başı dertte iken, onlar *'Lâ ilàhe illa'llàh'* diyerek kabirlerden böyle safâ ile, hoşluk ile ve gönül mutmainliği ile kalkacaklar."

İşte ondan, *Lâ ilàhe illa'llàh*'ın mânâsı üzerinde çalışmak lâzım! Yâni, bu eskilerin yaptığı işleri hor görmeyin, çalışmalarını hor görmeyin! Derslere çalışırsın; bir ehliyet alacak olsan, günlerce kursa gidersin, çalışırsın da, bir *Lâ ilâhe illa'llàh*'ın ne demek olduğu üzerinde bir müddet çalışmak gerekmez mi, mânâsını iyice anlamak için? Anladığını sanıyorsun ama, bak çalışsan biraz, ne kadar anlamadığını o zaman anlayacaksın!

c. Asıl Zenginlik Gönül Zenginliği

Bu hadis-i şerif de gerçek zenginliğin, hakiki zenginliğin ne olduğunu anlatıyor. Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:[91]

لَيسَ الْغِنٰى عَنْ كَثْرَةِ الْعَرَضِ ، وَلٰكِنَّ الْغِنَى غِنَى النَّفْسِ

(ع. طس. ض. عن أنس)

RE. 362/12 (*Leyse'l-gınâ an kesreti'l-aradi, ve lâkinne'l-gınâ*

---

[91] Buhârî, *Sahîh*, c.XX, s.79, no:5965; Müslim, *Sahîh*, c.V, s.268, no:1741; Tirmizî, *Sünen*, c.VIII, s.377, no:2295; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XII, s.167, no:4127; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.243, no:7314; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.105, no:276; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.453, no:679; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.203, no:7274; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.290, no:10343; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.V, s.404, no3079; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.437, no:8464; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.211, no:1207; Tahàvî, *Müşkilü'l-Asâr*, c.XIII, s.265, no:5283; Hàris, *Müsned*, c.I, s.487, no:310; İbn-i Asâkir, Mu'cem, c.I, s.48, no:77; Hünnâd, *Zühd*, c.I, s.339, no:624; Ebü'ş-Şeyh, *Emsâl fi'l-Hadîs*, c.I, s.114, no:74; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IV, s.99; Ebû Hüreyre RA'dan.

Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.341, no:7202; Ziyaü'l-Makdîsî, *Ehàdîsü'l-Muhtâreh*, c.III, s.96, no:2351; Ebü'ş-Şeyh, *Emsâl fi'l-Hadîs*, c.I, s.114, no:75; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.404, no:7159; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.171, no:2148; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.312, no:17758; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.249, no:19332.

gıne'n-nefs.)

(*Leyse'l-gınâ an kesreti'l-arad*) "Zenginlik eşya, mal, mülk çokluğundan değildir." Şu kadar eşyası var, bu kadar malı var, bu kadar mülkü var, şu kadar devesi, koyunu var... Zenginlik bu değildir. Ya nedir?

(*Ve lâkinne'l-gınâ*) "Zenginlik, (*gıne'n-nefsi*) gönül zenginliği, nefis zenginliğidir." Yâni, Allah'ın kendisine vermiş olduğuna râzı, başkasının malında gözü yok, kanaat sahibi, Allah'ın takdirine rızâ sahibi... Başkasından bir şey istemekte yapışkan değil, "İlle bana onu da ver!" filan diye... Olmadığı zaman mahzun değil... Şöyle hür, ihtiyacın baskısı altında ezilmiş değil; hür insan. E asıl zenginlik, böyle bu ruh zenginliğidir.

Yunus Emre'nin bir şiiri hatırımdadır, diyor ki:

Kemdürür yoksulluktan, nicelerin varlığı,
Bunca varlık var iken, gitmez gönül darlığı.

Bazı insanların varlığı, yokluktan daha da fenadır. O kadar varlık olduğu halde, gönül darlığı gitmez bir türlü diyor. Gönlü dar, gönlü zengin değil. Bir sürü parası vardır, eli titreye titreye çıkartır, fakire bir yirmi beş kuruş verir, bir lira verir. Yâhu ver, doysun da, candan bir "Allah râzı olsun!" desin.

İşte fırsat eline geçmiş, bak şurada üç tane yetim var, beş tane bilmem şey var. Çıkart, bir verdiğin zaman doyur! Bir daha başkasından bir şey isteyecek şeyi kalmasın. Seni gördüğü zaman, elektrik çarpmış gibi yerinden kalksın, böyle bir şey yapsın. Çok ver!

Gönlü zengin olması lâzım insanın... O parayla pulla filan değil. Asıl zenginlik, insanın hàl-i hazırdaki imkânı içinde yapabildiği hayırla ölçülürmüş. Yâni, insanın on lirası varken çıkartıp üç lirasını, bir lirasını verebiliyorsa; o zengindir, o cömerttir, verebiliyor. O zaman veremiyorsa, eline geçtiği zaman da veremeyecek demektir. Daha fazlası geçtiği zaman da veremeyecek demektir. Onun için, insanın davranış tarzından o

belli olur.

Bak ne kadar mânevî şeylere işaret ediyor hadisler, dikkatinizi çekerim. İslâmiyet şekil dini değildir, öz dinidir. Ne kadar güzel anlatıyor İslâm'ın özünü, hakikatini, iç yüzünü ne kadar güzel anlatıyor Rasûlüllah Efendimiz. "Şekilde kalmayın, öze inin!" diye, "İşin iç yüzünü anlayın, mahiyetine idrakiniz ersin!" diye.

d. Kölelerin ve Atların Zekâtı

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:

لَيْسَ عَلَى الْمُسْلِمِ فِي عَبْدِهِ وَلاَ فَرَسِهِ صَدَقَةٌ (ش. خ. م. حم. د. ن. ت. ه. عن أبي هريرة ؛ ش. عن علي)

RE. 362/13 (*Leyse ale'l-müslimi fî abîdihî ve lâ fî feresihî sadakatün.*) "Müslim kula, kölelerinde ve atlarında sadaka yoktur."[92] diye Peygamber Efendimiz buyurmuş. Yâni, sadakadan maksat zekât.

Bizim Hanefî fıkhımıza göre, tabii hayvanların da zekâtı vardır da cihad için beslenen atlar için, kendi ihtiyacında kullandığı hayvanlar için, herhangi bir zekât gerekmez demek oluyor. Yoksa ticaret için olunca, diğer şeyler için olunca, onların o ilmihal kitaplarında yazılan ölçüler içinde zekâtlarının verilmesi lâzım.

Bu devirde tabii bu köle meselesi zaten kalmadı. At da tarihe karışmak üzere... Artık at beslemek çok lüks bir şey oldu. Galiba, bir tane at dört milyon lira filanmış. Ancak çok zenginler bir at alıyorlar da, işte yarış atı; müsabakalarda koşturmak, ata binmeyi öğrenmek için. Eskidendi...

---

[92] Buhârî, (24) Zekât, 45, no: 1463; Müslim, (12) Zekât, 2, no: 982, Ebû Dâvud, (9) Zekât, 11, no: 1595; İbn-i Mâce, (8) Zekât, 15, no: 1812; Mâlik, *Muvatta'*, Dâru İhyâi't-Türâsi'l-Arabî, ty., I/277; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, Müessesetü'l-Kurtuba, Mısır, ty, II/279, no: 7743; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, el-Mektebetü'l-İslâmî, m.1970/h.1390, IV/29, no: 2285.

e. Miskin Kimdir?

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[93]

لَيْسَ الْمِسْكِينُ الَّذِي تَرُدُّهُ الأُكْلَةُ وَالأُكْلَتَانِ ، وَلَكِنَّ الْمِسْكِينَ الَّذِي لَيْسَ لَهُ غِنًى ، وَيَسْتَحِيي ، وَلاَ يَسْأَلُ النَّاسَ إِلْحَافًا (خ . ن. عن أبي هريرة)

RE. 363/1 (*Leyse'l-miskînü ellezî türeddühü'l-ekletü ve'l-ekletâni, ve lâkinne'l-miskîne ellezî leyse lehû gınen, ve yestahyî, ve lâ yes'elü'n-nâse ilhâfâ*)

Miskin, yâni kendisine hayır görülmesi gereken fakir, yoksul kimseyi tarif ediyor bu hadis-i şerifte Peygamber Efendimiz. Onlara zekât verilir. Asıl böyle miskinin nasıl olması gerektiğini bize bildiriyor.

(*Leyse'l-miskînü ellezî türeddühü'l-ekletü ve'l-ekletân*) "Miskin denilen, fakir denilen insan, kendisine bir lokma veya iki lokma verilen kimse değildir. Asıl miskin, (*ve lâkinne'l-miskîne'llezî leyse lehû gınen*) parası pulu olmayan kimsedir asıl miskin, (*ve yestahyî*) fakat utanır, (*ve lâ yes'elü'n-nâse ilhâfâ*) insanların yakasına yapışıp da zorla, "Bana bir şey ver yâ, muhtacım!" filan diye de ısrarla istemez, kenarda kalır.

Cahil olanlar, onun iç yüzünü, durumunu bilmeyenler, uzaktan bakanlar onu zengin sanır. Halbuki muhtaçtır, Allah'tan hayâsından, insanlardan utancından, haysiyetinden, temiz, pâk gönüllü olmasından kimseden bir şey istemez, sessiz, sedâsız durur, ihtiyaç içinde kıvranır, yedi sekiz tane çocuğu vardır,

---

[93] Buhari, *Sahih*, c.V, s.327, no:1382; Nesei, *Sünenü'l-Kübra*, c.II, s.45, no:2354; Ebu Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.VI, s.452, no:16500; *Camiü'l-Ehadis*, c.XVIII, s.255, no:19342.

kimseye bir şey demez. Veyahut borcu vardır, bir şey demez. Asıl miskin odur.

Yâni, demek istiyor ki Peygamber Efendimiz: "Hayır yapacaksanız, öyle bir iki lokma vermek suretiyle yapmayın. Hakiki miskini arıyorsanız, arayın, böylesini bulun!" demek istiyor. Bir iki lokma bir şey veriyorsun, "Tamam, ben fakire bir hayır yaptım!" diye, içinde bir tatmin duygusu yerleşiyor, tamam. Bugün hayrımı yaptım... Ne yaptın? İki lokma verdin.

Üç kuruşluk bir mum alsa, yandırsa,
Cümle kâinâtı ziyâda sanır.

Yâ ne yaptın, bir mum yaktın. Bütün kâinâtı aydınlatmaz ki! Mum, işte dibini aydınlatır. Birazcık böyle etrafını aydınlatır. Çok büyük bir şey yapmış filan sanıyor.

Burada iki mânâ var. Birisi bize ait: Biz verdiğimiz zaman, böyle bir iki lokma filan vermeyelim. İkincisi, hakiki fakir kimdir, ona ait: Hakiki fakir, insanlardan böyle gidip de lokma lokma bir şeyler dilenen, onu meslek edinmiş gibi insan değildir. Asıl fakir, aranıp da bulunacak fakir. Sessiz, sedâsız, utangaç, kenarda durur ama, ihtiyacı vardır hakikaten. Zengin değildir ve insanların yakasına yapışıp bir şey istemez. Öylesini arayıp bulmak lâzım!

Zekât mevsimi yaklaşıyor. Umumiyetle insanlar bu Üç Aylarda, Ramazan'da filân zekâtını verir. Getirirler, ihtiyaç sahiplerine dağıtırlar. Herkes şöyle etrafındaki insanlara baksın! Köyünde, kentinde, mahallesinde hakikaten muhtaç olan kimler var, onlara bir iyice dikkat etsin, arasın!

Kimisi bu işi meslek edinmiştir, işi gücü oradan buradan zekât toplamaktır. O da bir hırsa bürünmüş.

Medine-i Münevvere'de anlattılar: Birisi biraz sadaka, hayır vermek istemiş, gitmiş kenarda duran bir siyâhî zenciye biraz para vermiş.

"—Allah râzı olsun!" demiş, almış.

Ötekisine gitmiş, ona da vermek istemiş. O demiş ki:

"—Almam!"

"—Niye?"

"—Biraz önce birisi verdi. Bu günlük tamam." demiş.

Medine'nin fukarası tabii... Oraya gelmiş fukaracık ama, mü'min. "Tamam, bugünlük tamam." demiş, "İstemem." demiş. Aldırtamamış. "Al yâhu!" filan dediyse de, almamış.

Nerede öylesi? İşte öylesini arayıp bulup, önceden tesbit etmeli ki insan, öylelerini kollayabilmiş olsun. Öyle insanları kollamak lâzım!

İkinci hadisi okuyorum. Onun da mânâsı aşağı yukarı aynı:[94]

لَيْسَ الْمِسْكِينُ الَّذِي يَطُوفُ عَلَى النَّاسِ ، فَتَرُدُّهُ اللُّقْمَةُ وَاللُّقْمَتَانِ ، وَ التَّمْرَةُ وَالتَّمْرَتَانِ ، وَلَكِنِ الْمِسْكِينُ الَّذِي لاَ يَجِدُ غِنًى يُغْنِيهِ ، وَ لاَ يُفْطَنُ لَهُ فَيُتَصَدَّقَ عَلَيْهِ ، وَلاَ يَقُومُ فَيَسْأَلَ النَّاسَ (مالك ، خ. م. حم. د. ن. حب. عن أبي هريرة ؛ حم. حل. عن ابن مسعود)

RE. 363/2 (*Leyse'l-miskînü'llezî yetùfü ale'n-nâsi, fetüreddühü'l-lukmetü ve'l-lukmetâni*) "Miskin, insanları dolaşıp da kendisine bir lokma, iki lokma verilen kimse değildir." Bu kapıdan başlar, sokaktan, tık tık, tık tık... Her kapıdan bir şey ister. Torbası doludur, cebi doludur. Şöyle...

Hiç unutmuyorum, Bayezit Camii'nde namaz kıldık, çıktık. Birisi para istiyor.

---

[94] Buhari, *Sahih*, c.V, s.330, no:1385; Müslim, *Sahih*, c.V, s.243, no:1722; Nesei, *Sünen*, c.VIII, s.359, no:2525; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.316, no:8172; İbn-i Hibban, *Sahih*, c.VIII, s.139, no:3352; Ebu Ya'la, *Müsned*, c.XI, s.220, no:6337; Taberani, *Müsnedü'ş-Şamiyyin*, c.IV,s.272, no:3258; İmam Malik, *Muvatta'*, c.V, s.1351, no:3414; Nesei, *Sünenü'l-Kübra*, c.II, s.45, no:2353; Ebu Hüreyre RA'dan.

“—Utan yâhu!” dedi cemaatten birisi. “Şu cebindekiler nedir?” dedi.

Ben de hiç bakmamıştım. Bir de baktım ki, cebi yarısına kadar para dolmuş, para ağzını açtırmış. Ağırlık yaptığı için böyle cebinin üst tarafı kapanmıyor. Ne dileniyorsun işte almışsın!

Kimisi böyle... “İşte miskin, böyle insanları dolaşan değildir, kendisine bir hurma, iki hurma verilen değildir. (*Ve lâkinne'l-miskînü'llezî*) Asıl miskin o kimsedir ki, (*lâ yecidü gınen yuğniyehû*) zenginlik imkânı bulamıyor, kendisini müstağnî kılan insanlardan bir zenginlik bulamıyor.”

(*Ve lâ yeftunü lehû feyetesaddaka aleyhi*) “Ve anlaşılmıyor ki kendisine tasadduk olunsun. (*Ve lâ yekùmü feyes'elü'n-nâs.*) İnsanlardan dilenmeye de kalkmayan kimsedir.”

Asıl miskin bu kimsedir. Böylesini arayıp bulun ve ona hayr u hasenât yapın!” diye Peygamber Efendimiz bildiriyor.

f. Asıl Pehlivan

Peygamber Efendimiz burada da pehlivanı anlatıyor:[95]

لَيْسَ الشَّدِيدُ الَّذِي يَغْلِبُ النَّاسَ ، وَلٰكِنَّ الشَّدِيدُ الَّذِي يَغْلِبُ نَفْسَهُ عِنْدَ الْغَضَبِ (لعسكري فى الأمثال عن أبي هريرة)

RE. 363/3 (*Leyse'ş-şedîdü'llezî yağlibü'n-nâse, ve lâkinne'ş-şedîde'llezî yağlibü nefsehû inde'l-gadab.*)

“Kuvvetli insan, güçlü kuvvetli, pehlivan insan, insanları yenen kimse değildir. Asıl pehlivan, şiddetli, kuvvetli, güçlü, pazulu insan o kimsedir ki, (*ellezî yağlibü nefsehû inde'l-gadab*)

---

[95] İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.I, s.446, no:516; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.402, no:5223; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.IV, s.191, no:1421; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.522, no:7715; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.169, no:2140; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.248, no:19329.

kızdığı zaman kendisine hakim olabilen kimsedir.”

Kızdığın zaman tepenin tası atıyor da, ne yaptığını bilmez bir hale geliyor musun? Ağzından ne çıktı, ne ettin hiç haberin yok, vurdun, kırdın, dağıttın ortalığı... Bu zayıf insan, kendi nefsini yenemiyor daha. Hâkim olamıyor kendisine... Öyle dışarıda, isterse on tane insanı tuşa getirsin, kıymeti yok. Asıl güçlü kuvvetli insan o kimsedir ki, kızdığı zaman kendisine hâkim olabilir.

Buradan ne çıkıyor bize? Nefsimize hâkim olmayı öğrenmeliyiz. Asıl pehlivanlık budur. Asıl güçlülük, kuvvetlilik budur. Nefsimize hakim olmayı öğrenmeliyiz. Zaten Ramazan'da idman yapıyoruz, önümüzde yemek varken yemiyoruz, nefsimize hakim oluyoruz. Sigara tiryakisi, Ramazan'da hiç sigarayı aramaz; Ramazan'dan sonra gene başlar. Halbuki, işte hazır bırakmağa alışmıştın. Ondan sonra da bırak da, kalbin, damarın sağlam, sıhhatli kalsın.

Kızdığımız zaman, kendimize hâkim olmalıyız, parlamamalıyız. Sakin sakin, hilm ile, düşüne taşına işimizi yapmalıyız. Çünkü insan gazap etti mi, gazap halinde ne yaptığını, ne edeceğini bilmez. Sonra çok pişmanlık duyar. Büyüklerimiz:

“—Öfkeyle kalkan zararla oturur.” demişler.

İşte bu hadislerden çıkan mânâ.

g. Uzun Yaşamanın Önemi

Bu hadis-i şerif de, İslâm'da müslüman olarak uzun yaşamanın önemine dair:[96]

لَيْسَ أَحَدٌ أَفْضَلَ عِنْدَ اللهِ عَزَّ وَجَلَّ ، مِنْ مُؤْمِنٍ يُعَمَّرُ فِي الْإِسْلَامِ ؛

---

[96] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.163, no:1401; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.209, no:10674; Abd ibn-i Humeyd, Müsned, c.I, s.65, no:104.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.665, no:42637; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.371, no:1185; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.339, no:17554.

لِتَكْبِيرِهِ ، وَ تَحْمِيدِهِ ، وَ تَسْبِيحِهِ ، وَ تَهْلِيلِهِ (حم. وعبدبن حميد

عن طلحة)

RE. 363/4 (*Leyse ehadün efdale inda'llàhi azze ve celle, min mü'minin yuammeru fi'l-islâmi; li-tekbîrihî, ve tahmîdihî, ve tesbîhihî, ve tehlîlih.*)

Peygamber Efendimiz'e üç kişi gelmiş bir kabileden, müslüman olmuşlar. Peygamber Efendimiz demiş ki:

"—Bunlara kim bakar, gözetir, bunların ihtiyacı olan cihad malzemesini kim alır?"

Ebû Talha RA demiş ki:

"—Ben yapacağım bu işi."

Almış, onları techiz etmiş. Sonra İslâm için savaşlara iştirak etmişler ve şehid olmuşlar. Birisi ölmüş, birisi daha sonra ölmüş, birisi daha sonra ölmüş... Sonra Ebû Talha RA, yâni onların ihtiyaçlarını görüveren, işin mali tarafını karşılayıp da gerekli malzemeyi kendilerine alıveren sahabi, onları cennette görmüş ve gelmiş Rasûlüllah SAS'e:

"—Yâ Rasûlallah! Hani o üç kişi vardı ya, işte şehid oldular. Ben onları cennette gördüm. Üçü de cennette." deyince, Peygamber Efendimiz bu hadis-i şerifi zikir buyurmuş:

(*Leyse ehadün efdale inda'llàhi azze ve celle*) "Aziz ve Celîl olan Allah-u Teàlâ'nın huzurunda, onun yanında, İslâm'da ömür sürüp de yaşlanmış kimseden daha faziletli bir kimse yoktur." Saçını sakalını ağartmış, beli iki kat olmuş, İslâm olarak yaşamış, ömrü uzun. Ondan daha faziletli kimse yoktur Allah indinde... Neden? Sebebini de izah etmiş:

(*Li-tekbîrihî ve tahmîdihî ve tesbîhihî ve tehlîlihi*) "Allah-u Teàlâ Hazretleri'ni ta'zim etmesinden, ona tekbir getirmesinden, *Allàhu ekber* demesinden, ona hamd etmesinden, şükretmesinden, Allah-u Teàlâ Hazretleri'ni senâ eylemesinden; Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin kemâlini idrâk edip onu tesbih etmesinden ve *Lâ*

ilàhe illa'llàh diyerek, onu böyle tevhid etmesinden dolayı kazandığı sevaplarladır bu. Uzun yaşayınca bunları çok yapıyor, çok söylüyor, çok sevap kazanıyor, çok faziletli kimse oluyor.

Bir başka hadis-i şerifte de geçmiş ki, Peygamber Efendimiz buyurmuş:[97]

خَيْرُ النَّاسِ مَنْ طَالَ عُمُرُهُ ، وَحَسُنَ عَمَلُهُ

(حم. ت. عن عبد الله بن بسر)

(*Hayru'n-nâsi men tàle umruhû ve hasüne amelühû*) "Sizin en hayırlınız, ömrü uzun olup da ameli iyi olandır." Yâni insan müslüman olarak yaşadı mı, ne mutlu o kimseye!

Bugün bir hacı amcamızı ahirete uğurladık. 80 küsür yaşında... Mekânı cennet olsun. Cümle geçmişlerimizle beraber Allah lutf u keremiyle muamele eylesin... Eh, ömrünü 80 yıl İslâm'da geçirmiş. Herkes de şehadet ediyor ki hep İslâm için çalışırdı, hiç boş durmazdı. Şu camilerin ne zaman bir hayrı olsa hemen en öndeydi, çok gayret ederdi diye. Ne mutlu!

---

[97] Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.566, no:2330; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.40, no:20431; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.398, no:2742; Hàkim, *Müstedrek*, c.1, s.489, no:1256; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.116, no:864; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.327, no:5449; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.II, s.81, no:818; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XIII, s.256, no:35565; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.371, no:6317; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VII, s.229; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.XI, s.354, no:4529; Bezzâr, Müsned, c.II, s.37, no:3623; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.337, no:17548; Ebû Bekre RA'dan.

Tirmizi, *Sünen*, c.VIII, s.315, no:2251; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.188, no:17716; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.371, no:6318; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.379; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.II, s.118, no:1441; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.492, no:3431; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.III, s.104, no:1883; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.182, no:509; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XIII, s.254, no:35561: İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXVII, s.141, no:5758; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IX, s.51; Şeybânî, *el-Âhâd ve'l-Mesânî*, c.II, s.532, no:1356; Abdullah ibn-i Büsr RA'dan.

Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.353; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.667, no:42648, 42649; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XII, s.363, no:12101.

h. İmanına Şaşılacak Kimseler

Bir hadisi daha okuyup dersi bitireceğim, zaman dolduğu için. Bu hadis-i şerifi okumamın sebebi şudur ki; Peygamber Efendimiz bu hadis-i şerifle sizlere bizlere iltifat etmiş oluyor. Yâni gönül alıcı bir hadis-i şerif, bizi teselli edici. Peygamber SAS Hazretleri buyurmuş ki:[98]

لَيْسَ إِيمَانُ مَنْ رَآنِي بِعَجَبٍ ، وَلٰكِنَّ الْعَجَبَ كُلَّ الْعَجَبِ لِقَوْمٍ رَأَوْا أَوْرَاقًا فِيهَا سَوَادٌ ، فَآمَنُوا بِهِ أَوَّلَهُ وَآخِرَهُ (أبو الشيخ عن أنس)

RE. 363/5 (*Leyse imânu men raânî bi-acebin, ve lâkinne'l-acebe külle'l-acebi li-kavmin raev evrâkan fîhâ sevâdün, feâmenû bihî evvelehû ve âhirehû.*)

Peygamber Efendimiz bu hadis-i şerifinde buyurmuş ki: "Beni gören kimsenin imana gelmesine şaşılmaz. Bu şaşılacak bir şey değildir. Bütün mânâsıyla tam olarak şaşılacak şudur ki, şu kavme, şu topluluğa, şu insanlara şaşılır ki, hayret edilir, hayran kalınır ki, onlar bir kitap görmüşlerdir, sayfalar görmüşlerdir, onda yazılar vardır, bakmışlardır, iman etmişlerdir." Nedir o kitap dediği? Kur'an-ı Kerim. Yazılar dediği içindeki ayetler. Rasûlüllah ahirete göçtükten sonra Kur'an-ı Kerim'i alıp okuyup oradan müslüman olanlara iltifat ediyor Peygamber Efendimiz. Asıl şaşılacak olan kimseler bunlardır. Başından sonuna Kur'an-ı Kerim'i okuyup da ona iman edenlere şaşılır diye.

Bir de aşağıda izahta buyrulmuş ki: [99]

---

[98] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs c.*III, s.404, no:5231; Enes ibn-i Mâlik RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.XII, s.184, no:34582; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XVIII, s.243, no:19315.

[99] Ahmed Ziyâüddin Gümüşhanevî, *Levâmiu'l-Ukùl*, IV/25; Heysemî, *Mecmau'z-Zevâid*, Dâru'l-Kütübi'l-Arabî, Beyrut, h.1407, X/65.

قَالَ رَسُولُ الله ، صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ: أَيُّ الخَلْقِ أَعْجَبُ إِلَيْكُم إِيمَاناً ؟ قَالُوا : الْمَلٰئكَةَ. قَالَ: وَمَا لَهُمْ لاَ يُؤْمِنُونَ وَهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ. قَالُوا : فَالنَّبِيُّونَ. قَالَ: وَمَا لَهُمْ لاَيُؤْمِنُونَ وَالْوَحْيُ يَنْزِلُ عَلَيْهِمْ ؟ قَالُوا : فَنَحْنُ. قَالَ: وَمَا لَهُمْ لاَ تُؤْمِنُونَ وَ أَنَا بَيْنَ أَظْهُرِكُمْ ؟ قَالَ: فَقَالَ رَسُولُ اللهُ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَلاَ إِنَّ أَعْجَبَ الْخَلْقِ إِلَيَّ إِيمَانًا لِقَومٍ يَكُونُونَ مِنْ بَعْدِكُمْ يَجِدُونَ صُحُفًا فِيهَا كِتَابٌ، يُؤْمِنُونَ بِمَا فِيهَا.

(*Kàle rasûlü'llah, salla'llàhu aleyhi ve sellem*) Peygamber SAS Efendimiz bir gün etrafındaki kimselere sormuş:

(*Eyyü'l-halkı a'cebü ileyküm îmânen*) "İmanı bakımından sizin en çok şaşırdığınız, en çok hayret ettiğiniz, en yüksek imana sahip, en hayranlık duyulacak imana sahip kişi, mahlûkat kimdir?" diye sormuş.

Peygamber Efendimiz böyle sorardı... Sorulu cevaplı olunca daha iyi öğretilir diye, böyle öğretirdi İslâm'ın inceliklerini. Sormuş.

(*Kàlû*) Demişler ki: (*El-melâikeh*) "Yâ Rasûlallah, melekler..."

(*Kàle*) Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:

(*Ve mâ lehüm lâ yü'minûne ve hüm inde rabbihim*) "Onlar Rablerinin huzurunda, inanmasınlar da ne yapsınlar? Melekler niçin inanmasın? Mümkün mü inanmamak, elbette inanacaklar. O şaşılacak bir şey değil!"

(*Kàlû*) Onun üzerine demişler ki: (*Fe'n-nebiyyûn*) "Peygamberlerdir."

(*Kàle*) Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:

(*Ve mâ lehüm lâ yü'minûne ve'l-vahyü yenzilü aleyhim*) "Onlar

niye iman etmesinler ki, vahiy kendilerine iniyor. İnanmaz mı peygamberler? O da normal.”

(*Kàlû: Fenahnü*) “O zaman bizleriz yâ Rasûlüllah!” demişler. “İman bakımından en hayranlık duyulacak, beğenilecek insanlar bizleriz.”

(*Kàle*) Onun üzerine Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:

(*Ve mâ leküm lâ tü'minûne ve ene beyne azhürikümm*) “Ben sizin karşınızdayken siz nasıl olur da inanmazsınız? Ben mucizeler gösterip duruyorum, tebliğ ediyorum ahkâm-ı ilâhîyi, nurumu saçıp duruyorum üzerinize, pırıl pırıl aydınlatıyorum ortalığı. İnanmayıp da ne yapacaksınız?”

Böyle sıraladıkları halde isabet etmeyince, beklemişler. (*Fekàle rasûlü'llah, salla'llàhu aleyhi ve sellem*) O zaman Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:

(*Elâ inne a'cebe'l-halkı ileyye îmânen*) “Bakın, dikkat edin! İman cihetinden insanların en şaşılacak olanı, en hayran olunacak insanlar şunlardır ki: (*Lekavmün yekûnûne min ba'dî*) Benden sonra bu dünyaya gelirler yaşamaya, (*yecidûne suhufen fîhâ kitâbün*) içinde yazılar olan sayfalar bulurlar, (*yü'minûne bimâ fîhâ*) içindekilere iman ederler.”

“Asıl iman bu, kıymetli iman bu!” diye bizlere dokunuyor. Bu güzel sözün bir ucu bize geliyor el-hamdü lillâh... Sıkı durun, sevinçli olun, hiç tasalanmayın, gam keder çekmeyin, el-hamdü lillâh doğru yoldayız. El-hamdü lillâh, çok çok faziletli bir durumdayız. El-hamdü lillâh eğer iman eder de, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin yolunda yürürsek, bize hiç kimse erişemez. Bizim kazandığımız mertebeleri kimse kazanamaz.

Şu dünyanın iki para etmez metaına aldanmayın! Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne has halis kulluk etmeğe bakın! Kur'an-ı Kerim'e bağlanın! Çok büyük şerefe sahibiz.

i. Kardeşlerime Bir Kavuşsaydım!

Geçen haftalar okuduk ya, Peygamber SAS Efendimiz şöyle

buyurmuş:[100]

مَتٰى أَلْقٰى إِخْوَانِي ؟ قَالُو: أَلَسْنَا إِخْوَانَكَ ؟ قَالَ: بَلْ أَنْتُمْ أَصْحَابِي ؛ وَ إِخْوَانِي ، الَّذِينَ آمَنُوا بِي وَلَمْ يَرَوْنِي ، أَنَا إِلَيْهِمْ بِالْأَشْوَاقِ (ع. و أبو الشيخ عن أنس)

RE. 390/2 (*Metâ elkà ihvânî! Kalû: Elesnâ ihvânek? Kàle: Bel entüm ashâbî; ve ihvânî, ellezîne âmenû bî ve lem yeravnî, ene ileyhim bi'l-eşvâk.*)

Diyor ki, SAS Efendimiz:

(*Metâ elkà ihvânî*) "Ne zaman karşılaşacağım kardeşlerimle? İhvânımla ne zaman karşılaşacağım?"

Tabii ashâb-ı kiram bu sözü duyunca şaşaladılar, öğrenmek için sordular:

(*Kàlû: Elesnâ ihvânek?*) "Yâ Rasûlallah, bizler senin ihvânın, kardeşlerin, din kardeşlerin değil miyiz ki, 'Ne zaman göreceğim, karşılaşacağım?' diye söylüyorsun?" diye sordular.

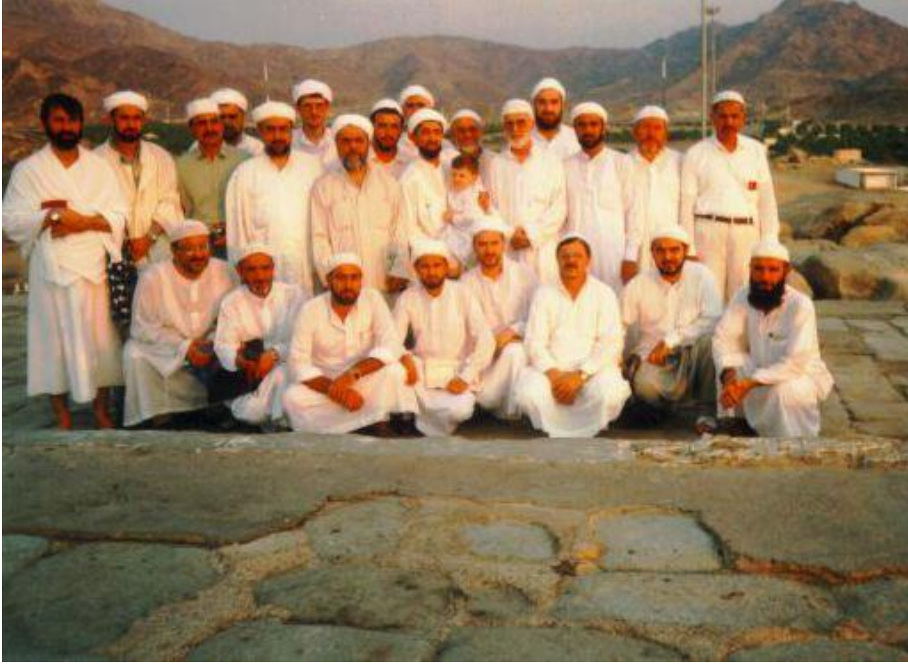
(*Kàle*) Peygamber Efendimiz buyurdu ki:

(*Bel entüm ashâbî*) "Hayır, siz benim ashàbımsınız. (*Ve ihvânî*) Benim ihvânım diye söylediğim zaman kasdettiklerim, (*ellezîne*) o kimselerdir ki, (*âmenû bî*) bana iman ettiler, (*ve lem yeravnî*) beni görmedikleri halde... Beni görmeden, benden sonraki asırlarda gelip, '*Eşhedü enne muhammeden abdühû ve rasûlühû*' diye kelime-i şehâdet getirerek, 'Muhammed Allah'ın kulu ve rasûlüdür' diyerek bana iman getirdiler, görmedikleri halde. Benim asıl kardeşlerim dediğim onlardır. (*Ene ileyhim bi'l-eşvâk*) Ben onlara karşı şevkler içinde, arzular, iştiyaklarla dopdoluyum." buyurdu.

---

[100] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.155, no:12601; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.341, no:5494; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VI, s.118, no:3390; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.336, no:34583; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.53, no:16697; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIX, s.348, no:20940.



Peygamber SAS Efendimiz, kendisinden sonraki asırlarda İslâm'ı öğrenip, Kur'an'ı okuyup, Peygamber Efendimiz'i sevip, ona bağlanan kimselere böylece iltifat ediyor. Yâni, sizlere kardeşim diyor.

Rasûlüllah SAS, sevgisinden söylüyor yâni. Öyle kardeşim diye herkese demez. Ötekiler imrenmişler, ashàb-ı kirâm, "Yâni biz senin kardeşin değil miyiz?" diye sormuşlar. Onlara, "Siz değilsiniz, benden sonra gelenler!" diyor.

Başka bir rivayette şöyle bir müjde var:[101]

مَنْ تَمَسَّكَ بِسُنَّتِي ، عِنْدَ فَسَادِ أُمَّتِي ، فَلَهُ أَجْرُ مِائَةِ شَهِيدٍ

(الديلمي ، وابن حجر ، عد. عن ابن عباس)

---

[101] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.198, no:6608; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzan*, c.II, s.246, no:1033; İbn-i Adiy, *Kâmil fî'd-Duafâ*, c.II, s.327; Beyhakî, *Zühdü'l-Kebîr*, c.I, s.221, no:217: Ebû Abdullah ed-Dekkak, *Meclis fî Ru'yetu'llah*, c.I, s.218, no:503; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

(*Men temesseke bi-sünnetî, inde fesâdi ümmetî, felehû ecru mieti şehîd*) "Ümmetin bozulduğu, fesada uğradığı zamanda, benim sünnetime sarılana, yüz şehid sevabı verilecek." buyruluyor.

Ümmetin bozulmağa yüz tuttuğu devirde Peygamber Efendimiz'in sünnetine sarılana yüz şehid sevabı var. Müjdeler olsun!

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele!

10. 04. 1983 - İskenderpaşa Camii



11. GERÇEK FAKİR

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn... Seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ecmaîn...

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh.. Ve külle dalâletin ve sàhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

لَيْسَ الْمِسْكِينُ الَّذِي تَرُدُّهُ الأُكْلَةُ وَالأُكْلَتَانِ ، وَلٰكِنَّ الْمِسْكِينَ الَّذِي لَيْسَ لَهُ غِنًى ، وَيَسْتَحِيي ، وَلاَ يَسْأَلُ النَّاسَ إِلْحَافًا (خ . ن. عن أبي هريرة)

RE. 363/1 (*Leyse'l-miskînü'llezî türeddühü'l-ekletü ve'l-ekletâni, ve lâkinne'l-miskîne'llezî leyse lehû gınen, ve yestahyî, ve lâ yes'elü'n-nâse ilhâfâ*)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemà kàl.

Çok aziz ve muhterem müslüman kardeşlerim!

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi, lütfu, keremi üzerinize olsun...

Peygamber Efendimiz'in ehàdis-i şerîfesinden müyesser olan bir miktarını, size okuyup izah edeceğiz.

Bu hadis-i şeriflerin okunup izaha geçilmesinden önce, evvelen ve hàssaten efendimiz Muhammed-i Mustafâ Hazretleri'nin ruh-u pâki için ve sair enbiyâ ve evliyâullahın ruhları için; Peygamber

Efendimiz'in âlinin, ashâbının ve etbâının ruhları için; cümle sâdât ve meşâyih-ı turuk-u aliyyemizin ruhları için; bu eserin müellifi hocamız Ahmed Ziyâüddîn-i Gümüşhânevî Hazretleri'nin ruhu için; bu eserdeki hadis-i şeriflerin bize kadar gelmesinde emek sarf etmiş olan ulemânın ve râvîlerin ruhları için; hocamız Mehmed Zâhid-i Bursevî Hazretleri'nin ruhu için;

Uzaktan yakından bu hadis-i şerifleri dinlemek üzere şu mescide cem olmuş olan siz kardeşlerimizin de, ahirete irtihâl eylemiş olan cümle yakınlarının ve sevdiklerinin ruhları için; biz yaşayan müslümanların da, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin rızasına uygun ömür sürüp, sonunda huzuruna sevdiği, razı olduğu kullar olarak çıkmamıza vesile olması için, bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerif okuyalım! Buyurun:

....

a. Miskin Kimdir?

Metnini mukaddimede okuduğum hadis-i şerifte Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[102]

لَيْسَ الْمِسْكِينُ الَّذِي تَرُدُّهُ الأُكْلَةُ وَالأُكْلَتَانِ ، وَلَكِنَّ الْمِسْكِينَ الَّذِي لَيْسَ لَهُ غِنًى ، وَيَسْتَحِيي ، وَلاَ يَسْأَلُ النَّاسَ إِلْحَافًا (خ . ن. عن أبي هريرة)

RE. 363/1 (*Leyse'l-miskînü'llezî türeddühü'l-ekletü ve'l-ekletâni, ve lâkinne'l-miskîne'llezî leyse lehû gınen, ve yestahyî, ve lâ yes'elü'n-nâse ilhâfâ*)

Miskin, yâni kendisine hayır görülmesi gereken fakir, yoksul

[102] Buhari, *Sahih*, c.V, s.327, no:1382; Nesei, *Sünenü'l-Kübra*, c.II, s.45, no:2354; Ebu Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.VI, s.452, no:16500; *Camiü'l-Ehadis*, c.XVIII, s.255, no:19342.

kimseyi tarif ediyor bu hadis-i şerifte Peygamber Efendimiz. Onlara zekât verilir. Asıl böyle miskinin nasıl olması gerektiğini bize bildiriyor.

(*Leyse'l-miskînü ellezî türeddühü'l-ekletü ve'l-ekletân*) "Miskin denilen, fakir denilen insan, kendisine bir lokma veya iki lokma verilen kimse değildir. Asıl miskin, (*ve lâkinne'l-miskîne'llezî leyse lehû gınen*) parası pulu olmayan kimsedir asıl miskin, (*ve yestahyî*) fakat utanır, (*ve lâ yes'elü'n-nâse ilhâfâ*) insanların yakasına yapışıp da zorla, "Bana bir şey ver yâ, muhtacım!" filan diye de ısrarla istemez, kenarda kalır.

Cahil olanlar, onun iç yüzünü, durumunu bilmeyenler, uzaktan bakanlar onu zengin sanır. Halbuki muhtaçtır, Allah'tan hayâsından, insanlardan utancından, haysiyetinden, temiz, pâk gönüllü olmasından kimseden bir şey istemez, sessiz, sedâsız durur, ihtiyaç içinde kıvranır, yedi sekiz tane çocuğu vardır, kimseye bir şey demez. Veyahut borcu vardır, bir şey demez. Asıl miskin odur.

Genellikle fukarâyı biliriz; Harem'de görüyoruz, çevrede görüyoruz, yanaşıyor:

"—Ben hastayım, miskinim, bana biraz para ver. Açım..." diyor. Sen de bir doyumluk bir şey veriyorsun veya bir-iki riyal veriyorsun, beş riyal veriyorsun.

Bazısı da ısrar ediyor. Birisi gidiyor, birisi geliyor. Veya verinceye kadar yanından ayrılmıyor, tekrar tekrar söylüyor... Buna *ilhaf* derler, "Arsızlıkta ısrar etmek" demek.

Hakiki miskin, öyle insan insan dolaşıp da herkesten birer ikişer, birer ikişer para toplayan değildir. Parası pulu, malı, yiyeceği içeceği yok ama utanıyor ve hayasızlık yapıp da insanlardan bir şey istemiyor. Hakiki miskin odur. Asıl onu bulmak lâzım.

İkinci hadis-i şerifte, bunu biraz daha başka türlü rivayet olarak almış. Yine Ebû Hüreyre RA'dan:[103]

---

[103] Buhari, *Sahih*, c.V, s.330, no:1385; Müslim, *Sahih*, c.V, s.243, no:1722; Nesei, *Sünen*, c.VIII, s.359, no:2525; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.316,

لَيْسَ الْمِسْكِينُ الَّذِي يَطُوفُ عَلَى النَّاسِ، فَتَرُدُّهُ اللُّقْمَةُ وَاللُّقْمَتَانِ، وَالتَّمْرَةُ وَالتَّمْرَتَانِ، وَلكِنِ الْمِسْكِينُ الَّذِي لاَ يَجِدُ غِنًى يُغْنِيهِ، وَلاَ يُفْطَنُ لَهُ فَيُتَصَدَّقَ عَلَيْهِ، وَلاَ يَقُومُ فَيَسْأَلَ النَّاسَ (مالك، حم. ق. د. ن. عن أبي هريرة)

RE. 363/2 (*Leyse'l-miskînü ellezî yetûfu ale'n-nâsi*) "İnsanları dolaşıp onlardan bir şey isteyen miskin, fakir değildir." (*Fetereddühü'l-lukmatu ve'l-lukmatâni*) "Ona bir lokma veya iki lokma veriliyor."

Burada *lokma* kelimesi kullanıldı, orada *ekle* kelimesi kullanıldı. (*Lakama ve'l-takama*) "Ağzıyla hap diye ısırmak" demek. Mesela kaplan avını iltikam eder, yani lokma eder, ağzını açıp 'hap' diye ısırıp alır. Buna lokma denir, bir ısırımlık demek. *Ekle* de bir yiyimlik demek. Birisi ısırımlık, birisi yiyimlik demek oluyor.

Miskin, insanları dolaşıp da kendisine bir lokma veya iki lokma verilen, bir hurma veya iki hurma verilen kimse değildir. Hakiki miskin o değildir. Gerçek miskinlikten de kurtuluyor. Bir lokma, bir lokma, bir lokma, bir temre, bir temre, bir temre; ondan sonra herkesten fazla oluyor. Bir tekerleme vardır Türkçe'de, ne derler:

"—Ananız taş yesin, yarım yarım beş yesin!" derler galiba...

Yani az az yiyince, hepsinden biraz biraz alınca çok oluyor. Aslında o fakirlikten kurtuluyor. İstemeyi meslek edinmiş olduğu için, on kişiyi kandırsa, birer riyal alsa on riyal ediyor, beşer riyal alsa yüz riyal ediyor; yevmiyeyi doğrultuyor. Aslında fakir bile değil; çok istemekle fakirlikten de çıkıyor.

---

no:8172; İbn-i Hibban, *Sahih*, c.VIII, s.139, no:3352; Ebu Ya'la, *Müsned*, c.XI, s.220, no:6337; Taberani, *Müsnedü'ş-Şamiyyin*, c.IV,s.272, no:3258; İmam Malik, *Muvatta'*, c.V, s.1351, no:3414; Nesei, *Sünenü'l-Kübra*, c.II, s.45, no:2353; Ebu Hüreyre RA'dan.



(*Velâkini'l-miskînü*) "Fakat asıl miskin şu kimsedir ki, (*ellezî lâ yecidü gınen yuğnîhi*) kendisini insanlardan bir şey dilenmekten kurtaracak bir varlığa sahip değil. (*Ve lâ yuftenu lehû*) Durumundan da fakir olduğu anlaşılmıyor, sezilemiyor. (*Feyütesaddeku*) Anlaşılsa tasadduk edilecek." Birisi acıyacak veya bu hakiki fakir diyecek, çıkartacak verecek. Farkına varılmıyor ki kendisine tasadduk edilsin.

(*Ve lâ yekùmu*) "Kalkmıyor. (*Feyes'elü'n-nâsi*) İnsanlardan bir şey istemek için kalkıp da dolaşmıyor. İşte asıl acınacak fakir budur, bunu bulmak lazım!" demiş oluyor Peygamber Efendimiz.

İkinci rivayetin meşhur hadis kitaplarının çoğunda olduğu görülüyor. Buharî'de, Müslim'de, Ahmed ibn-i Hanbel'de, Ebû Dâvud'da, Neseî'de. Sıhah-ı Sitte'nin dördünde var, bir de Ahmed ibn-i Hanbel'de var.

Tabii gelen insana bir şey verilir; madem istiyor, verilir. Belki hakikaten haklıdır.

"—Seni aldatıyor?"

Aldatıyorsa, Allah onun hakkından gelsin.

Ama asıl, farkına varılamayan insanları arayıp bulmak esas

olmalı. İslâm cemiyetinin, İslâm milletinin işi bu olmalı ve insan bunu başarmalı. İmamlar, bir caminin cemaatini bilen kimseler bilmeli ki; bu camiye gelenlerden şunlar şunlar fakir veyahut mahallemizden şu şu evlerdeki insanlar gerçekten yoksul...

Bir kere hatırlıyorum, babam Ramazan Bayramı'nda kendisine tebrike gelen bir kimseye çıkartmış biraz para vermiş. Adamın gözleri yaşarmış. Babam diyor ki:

"—Yahu ben onun o kadar muhtaç olduğunu tahmin etmemiştim..."

Bir kadıncağız bizim camimize gelirmiş, ihvânımızdanmış, Hocamız'a bağlıymış; hastalanmış. Edirnekapı'da surların bir gediğinde yaşıyormuş. Yani zavallının evi barkı yok; mağara gibi surun bir gediğinde, bir girintisinde, bir kapı eşiği bir yer ayarlamış kendisine, belki tenekelerle kapattı, orada yaşıyormuş. Bir de aklen özürlü çocuğu varmış. Erkek çocuk ama çalışıp da anasına bakacak bir çocuk değil; özürlü, mazeretli, sakat bir çocuk varmış, o da zavallının çocuğuymuş.

Bunları bizim Hale Hanımlar Derneği yaptıkları zekât çalışmalarında, hayır çalışmalarında duymuşlar, gitmişler. Bu fukarâcıklara on beş gündür kimse yardım etmemiş. O mahalleli de, hepsi mi fakirdi, farkına mı varmadılar? Hani:

"Komşusu açken tok yatan bizden değildir." diyor Peygamber Efendimiz, "mü'min değildir" diyor. Anlayamamışlar; on beş gündür açmış zavallılar... Kadın yatalak hasta, oğlan deli, zavallı... On beş gün orada aç...

Onu arkadaşlar evlerine almışlar. Çok acımışlar, çok üzülmüşler. Almışlar, yıkamışlar... Kirlenmiş, çünkü hasta. Yeni elbiseler giydirmişler... Gül gibi sıcacık... Kış günü de, yakacak da yok... Yıkamışlar, yedirmişler, giydirmişler... Bir tehlikesi vardır uzun zaman aç kalan insanların; birden iyi bakmaya da gelmez. Bunu, içeride doktor hanım da var, bilir. Birden bakınca, vücut alışkın olmadığından, fazla gıdalar filan... Birkaç gün sonra kadıncağız ölmüş, vefat etmiş.

Fakat çok üzüldüm, dedim ki;

"—Allah razı olsun ki bulmuşsunuz. Ama temenni ederdik ki o

kadıncağız hiç o duruma düşmeseydi.”

İşte İslâm cemiyetinin, cemaatinin görevi bu: İstemeyen, kalkmayan, dolaşmayan fakiri bulmak ve o fakire yardımı götürmek. Asıl o, esas o.

Ne insanlar var; çocukları verem oluyor, kan kusuyorlar, mahalle aralarında izbe bodrumlarda yaşıyor, romatizma oluyorlar, bilmediğimiz hastalıklara tutuluyor.

Bizim camide bir oda açtık, bir doktor nöbetçi bırakıyoruz. “Bedava muayene yapılır.” diye de pankartlar astık, oraya gelsinler, muayene olsunlar diye.

Romatizma oluyor, romatizması kalbine vuruyor, ölüm derecesine geliyor; bilmiyor. Ödem oluyor, ödemi şişiyor, vefatı ondan oluyor. Bunları vaktinde bilmek lazım, yardım elini uzatmak lazım.

Bu sabah şu bizim evin ev sahibi doktor geldi. Sudan’a gitmiş, Afganistan’a gitmiş... Öyle şeyler anlattı ki Bilal, ben Müslümanlığımızın nasıl müslümanlık olduğunu kendi kendime sormak zorunda kaldım. O kadar derbederiz ki, İslâm milletleri birbirlerinden o kadar habersiz ki, o kadar yardımsız ki, o kadar başı bozuk ki... Yürekler acısı...

Allah bize gayret kuvvet versin. İnşaallah biz düşündüğümüz organizasyonları yapalım da güzel çalışmalar ortaya koyabilelim.

b. Asıl Pehlivan

Üçüncü hadîs-i şerîf, Ebû Hüreyre RA’dan rivayet edilmiş. Bu hadîs-i şerîfi duymuşsunuzdur. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[104]

لَيْسَ الشَّدِيدُ الَّذِي يَغْلِبُ النَّاسَ ، وَلَكِنَّ الشَّدِيدُ الَّذِي يَغْلِبُ

---

[104] İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.I, s.446, no:516; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.III, s.402, no:5223; Tahàvî, *Müşkilü’l-Âsâr*, c.IV, s.191, no:1421; Ebû Hüreyre RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.III, s.522, no:7715; *Keşfü’l-Hafâ*, c.II, s.169, no:2140; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.248, no:19329.

نَفْسَهُ عِنْدَ الْغَضَبِ (لعسكري فى الأمثال عن أبي هريرة)

RE. 363/3 (*Leyse'ş-şedîdü'llezî yağlibü'n-nâse, ve lâkinne'ş-şedîde'llezî yağlibü nefsehû inde'l-gadab.*)

"Kuvvetli insan, pehlivan, güçlü insan, insanlarla tutuştuğu zaman onları yenen değildir. Fakat asıl güçlü insan, kızdığı zaman kendisine hâkim olan, nefsini yenen insandır."

Peygamber Efendimiz'e birisi geldi, sordu:

"—Bana bir şey tavsiye et, ne tavsiye edersin yâ Rasûlallah?" dedi.

Peygamber Efendimiz:

(*Lâ tağdab*) "Gazaplanma!" dedi.

"—Bir daha tavsiye et." dedi.

(*Lâ tağdab*) "Gazaplanma!" dedi.

"—Bir daha tavsiye et."

(*Lâ tağdab*) "Gazaplanma!" dedi.

Gazap etmemek, kızmamak çok önemli, güzel bir huy. Sinirlenmeyip sakin olmak, sükûnetle karşılamak güzel bir şey.

Herkeste olmuyor; bazıları parlayıveriyor, sinirleniveriyor. Başta ben... Ben çok sinirliyim. Kendime bakıyorum; çok üzülüyorum, çok seviniyorum, çok sinirleniyorum... Tabii yaradılış da değişmez. Bazı insanlar aceleci olur, bazı insanlar yavaş olur, bazı insanlar sinirli olur, bazıları sakin olur. Ama sinirlendiği zaman kendini tutmak; asıl kavî, asıl pehlivan, asıl güçlü insan o.

c. Uzun Yaşamanın Önemi

Dördüncü hadîs-i şerif… Bu hadis-i şerif de, İslâm'da müslüman olarak uzun yaşamanın önemine dair:[105]

---

[105] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.163, no:1401; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.209, no:10674; Abd ibn-i Humeyd, Müsned, c.I, s.65, no:104.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.665, no:42637; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.371, no:1185; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.339, no:17554.

لَيْسَ أَحَدٌ أَفْضَلَ عِنْدَ اللهِ عَزَّ وَجَلَّ ، مِنْ مُؤْمِنٍ يُعَمَّرُ فِي الْإِسْلَامِ ؛ لِتَكْبِيرِهِ ، وَ تَحْمِيدِهِ ، وَ تَسْبِيحِهِ ، وَ تَهْلِيلِهِ (حم. وعبدبن حميد عن طلحة)

RE. 363/4 (*Leyse ehadün efdale inda'llàhi azze ve celle, min mü'minin yuammeru fi'l-islâmi; li-tekbîrihî, ve tahmîdihî, ve tesbîhihî, ve tehlîlih.*)

Bu da Ahmed ibn-i Hanbel'de ve Abd ibn-i Humeyd'de Talha RA'dan rivayet edilmiş bir hadîs-i şerîf.

"Aziz ve celil olan Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne, İslâm içinde ömür geçirip de uzun yıllar muammer olmuş bir mü'minden daha faziletli kimse yoktur."

Neden dolayıdır bu? Uzun ömürlü mü'minin Allah indinde çok faziletli olmasının sebebi nedir?

(*Li-tekbîrihî*) "Bu mü'minin *Allàhu ekber* demesindendir. (*Ve tahmîdihî*) *El-hamdü li'llâh* demesindendir. (*Ve tesbîhihî*) *Sübhàna'llah* demesindendir. (*Ve tehlîlihî*) *Lâ ilâhe illa'llah* demesindendir." Zikirlerinden, ibadetlerinden dolayıdır.

Allah'ın indinde en faziletli insan, uzun yıl yaşayan müslüman. Onun için, uzun yaşamayı hedef almak lazım. Uzun yaşamaya gayret etmek lazım. Vücudu uzun yaşayacağım diye kullanmak lazım, hor kullanmamak lazım. Vücudun hakkını vermek lazım.

Peygamber SAS Efendimiz Ebü'd-Derdâ RA'a hitaben şöyle buyurdu:[106]

يَا أَبَا الدَّرْدَاءِ ! إِنَّ لِجَسَدِكَ عَلَيْكَ حَقًّا (حل. عن أبي جحيفة)

---

[106] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXII, s.112, no:285; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.275, no:8128; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.II, s.176, no:20; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XLVII, s.116; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.188; Ebû Cuhayfe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.45, no:5403; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXIII, s.27, no:25480.



(*Yâ ebe'd-derdâ*!) "Ey Ebü'd-Derdâ! (*İnne li-cesedike aleyke hakkan*) Hiç şüphe yok ki bedeninin, vücudunun senin üzerinde hakkı vardır. Bu hakkı bu vücuduna vermezsen, bu elin, bu ayağın, bu vücudun senden davacı olur."

"—Bana hakkımı vermedin, beni dinlendirmedin, beni uyutmadın, benim gıdamı vermedin!" diye hakkını isteyebilir, davacı olabilir.

Öyle insanlar var ki kumar oynayacağım diye masanın başından kalkmıyor. Öyle insanlar var ki sigara dumanları içinde saatlerini heder ediyor. Öyle insanlar var ki meyhanelerde içkilerle karaciğerini, midesini, bütçesini mahvediyor. Öyle insanlar var ki daha başka yollarla, yerlerde sıhhatini kaybediyor. Bunların hepsi vebaldir.

Vücudun da davacılığı vardır. Her şeyin âhirette hesabı olacak. Her hak sahibi hakkını isteyecek.

"—Boynuzlu koyundan boynuzsuz koyun hakkını alacak." diye hadîs-i şerîf var.

Dedelerimiz bunu atasözü hâline getirmişler, aslı hadîs-i şerîftir. Boynuzlu ötekisini süsünce hak yerde kalmıyor; o boynuzsuzu ötekisinden hakkını alacak.

Onun için, haklara riâyet etmek lazım. Hakkını çiğnememek lazım. Hakkını vermezlik yapmamak lazım. Hak sahibine hakkını vermeli.

Çocuğun anne baba üzerinde hakkı var. Kadının kocası üzerinde hakkı var. Herkes ana babanın çocuk üzerinde hakkı olduğunu biliyor ama çocuğun anne baba üzerinde hakkı olduğunu bilmiyor.

"—Haydi oradan ya, çocuğun da hakkı mı olurmuş!"

Olur işte. Hadîs-i şerîfte Peygamber Efendimiz bildiriyor. Zayıfın da hakkı var, kadının da hakkı var, çocuğun da hakkı var, bebeğin de hakkı var. Onun için, her hak sahibinin hakkının ne olduğunu bilip bizim ödememiz gerekiyorsa o hakkı ödememiz lazım. Ödemezsek, o hak sahibi yarın gelip hakkını isteyecek.

Ne zaman isteyecek? Öyle bir gün de isteyecek ki:

يَوْمَ يَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ أَخِيهِ. وَأُمِّهِ وَأَبِيهِ. وَصَاحِبَتِهِ وَبَنِيهِ. لِكُلِّ امْرِئٍ مِنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُغْنِيهِ (عبس:٣٤-٣٧)

(*Yevme yefirrü'l-mer'ü min ahîh. Ve ümmihî ve ebîh. Ve sàhibetihî ve benîh. Li-külli'mriin minhüm yevme izin şe'nün yuğnîh.*) [O gün kişi kardeşinden, annesinden ve babasından, hanımından ve çocuklarından kaçar. O gün herkesin kendine yetip artacak bir derdi vardır.] (Abese, 80/34-37)

Niye bunlar birbirlerinden kaçıyor?

Bunlar beraber yaşadılar, birbirlerine hakları geçti, onun için. Birisi ötekisinin hakkını çiğnedi, vermedi. Kardeş ama bastırdı; "Ver onu!" dedi, bilmem ne dedi... Böyle çeşitli şeyler oluyor. O hak sahibi yarın rûz-i mahşerde o hakkı alacak.

Gıybet edilenin gıybet edenin üzerinde hakkı var. İftiraya uğrayanın iftira edenin üzerinde hakkı var. Bunların hepsi haktır, çok önemlidir. İsteyecek.

Bu dünyada bilmiyor.

Bana birisi yanaşıyor, geliyor, diyor ki;

"—*Selâmün aleyküm* hocam. Hakkını helâl et hocam."

Niye? Niye helallik istiyorsun benden? Ne bileyim, öyle beleşten, bedavadan...

"—Aç şu kağıdın altına imza atayım hocam."

Ne olacak? Üstünde ne yazıyorsun, belli değil. Öyle kolay imza olur mu?

"—Hocam, senin çok aleyhinde konuştuk da, işte maalesef... Bağışla..."

"—Tamam, pekiyi. Ama ben sana hakkımı helal edeyim ama senin aldattığın, kandırdığın, şaşırttığın insanlar o şaşkınlıkta devam ederse senin tevben seni kurtarmaz; onların vebali sana boyuna gelecek."

İnsan yanlış bir iş yapmasın; devam eder durur. Tevbe eder, hatasını anlar;

"—Ya hocam, ben seni böyle bilmiyordum, bana seni yanlış anlattılar. Hakkını helal et."

"—Pekiyi, edeyim ama senin şaşırttıkların ne olacak?

Ordudaki namaz ve niyazla ilgili hususta bir yazı yazdım; o yasakları koyanların aleyhinde ve Refah partisi sözcüleriyle paralel, aynı istikamette... Akşam gazetesi bunu çarpıtmış, ters bir şekilde yorumlamış:

"—Esad Hoca Refah Partisi'ne çattı." demiş.

Öyle bir şey yok! Ne niyetimde var, ne yazıda var. Yazı doğru düzgün okunursa orada kimin kastedildiği yazının bütünlüğünden görülür. Yani bir çarpıtma var, o çarpıtmaya dayalı birisi de kalkmış, bir şeyler konuşmuş. Be adam, bir yazının aslını okusana!

Âyet-i kerîme var, *Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*:

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَإٍ فَتَبَيَّنُوا (الحجرات:٦)

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenû in câeküm fâsıkun bi-nebein fetebeyyenû*) "Fasıkın birisi size bir haber getirirse enini, boyunu,

kökünü, aslını, astarını araştırın; bakalım doğru mu, yanlış mı?" (Hucurat, 49/6)

Çünkü ara bozmak için fitne fesat veya yalan yanlış bir şeyler olabilir.

Bazen birisine gidiyorsun:

"—Ya sen böyle dedin mi?"

"—Tevbe tevbe, demedim hocam! Yok öyle bir şey!" diyor.

"—Sen böyle dedin diyorlar."

Onun adına söz söyleniyor. İşin aslını esasını tahkik etmek lazım.

d. İmanına Şaşılacak Kimseler

Peygamber SAS Hazretleri buyurmuş ki:[107]

لَيْسَ إِيمَانُ مَنْ رَآنِي بِعَجَبٍ ، وَلٰكِنَّ الْعَجَبَ كُلَّ الْعَجَبِ لِقَوْمٍ رَأَوْا أَوْرَاقًا فِيهَا سَوَادٌ ، فَآمَنُوا بِهِ أَوَّلَهُ وَآخِرَهُ (أبو الشيخ عن أنس)

RE. 363/5 (*Leyse imânu men raânî bi-acebin, ve lâkinne'l-acebe külle'l-acebi li-kavmin raev evrâkan fîhâ sevâdün, feâmenû bihî evvelehû ve âhirehû.*)

Enes RA'dan.

"—Beni gören kimsenin iman etmesi şaşılacak bir şey değildir."

Tabii iman edecek; Peygamber Efendimiz'i görmüş, onun zamanında yaşamış, elbet iman edecek. Muhammed-i Mustafâ bu; Allah'ın Rasûlü, mucizelerle, ap âşikâr mucizelerle müeyyed, Seyyidü'l-evvelîne ve'l-âhirîn.

"Beni gören insanın imanı şaşılacak bir şey değildir. Fakat asıl şaşılacak, tam mânasıyla şaşılacak şudur ki, li-kavmin şu insanlara şaşılır ki, (*raev evrâken*) kâğıtları gördüler; (*fîhâ*

---

[107] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs* c.III, s.404, no:5231; Enes ibn-i Mâlik RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.XII, s.184, no:34582; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.243, no:19315.

sevâdün) üzerindeki yazıları okudular."

Üstüne harfler yazılmış. *Sevad*, siyahlık demek. "Kağıtların üzerinde karalamalar gördüler, yazılar gördüler. (*Feâmenû bihî evvelehû ve âhirehû*) Başından sonuna hepsine iman ettiler. Asıl bunların imanı önemli, kıymetli."

Peygamber Efendimiz zamanında yaşamadılar ama âyetleri gördüler, hadîs-i şerîfleri gördüler, bilgileri gördüler; okudular, öğrendiler, iman ettiler. "İşte asıl kıymetli, şaşılacak iman budur." buyruluyor.

Arapça'da *aceb*, şaşmak mânasına geliyor, bir; bir de hayran olmak mânasına geliyor.

(*Hel acibte fî hâzâ*) "Bu şeyden acebe düştün mü?"

Aceb ne demek burada? "Buna hayran oldun mu? Hakikaten çok güzel..." mânasına şeylere de aceb deniliyor.

Bunu "hayran olunacak" diye tercüme etsek daha güzel olur.

"Beni görüp bana iman eden kimseye, onun imanına hayran olmak, hayran olunacak bir şey değil. Fakat asıl tam mânasıyla hayran olunacak şu insanlardır ki; birtakım kâğıtları gördüler, üzerinde karalamalar, yazılar, bilgiler var; onlara başından sonuna kadar inandılar. İşte asıl onların imanlarına hayran olunur."

Çünkü gayba inanmış oluyorlar.

Tabii biz gayba inanıyoruz ama başından sonuna kadar elhamdülillah imanımız mantık, akıl, ilim, irfan ile kale gibi sağlam. Etraftaki insanları, dünya üzerindeki çeşitli toplulukları görüyoruz, duyuyoruz; nelere inanıyorlar...

Hindistan'da kobra yılanına tapınan var. Türkiye'de şeytana tapınan var.

Şeytana tapınanları duydun mu? Şeytana tapınan var!

Hani şeytana uyup da günah işlediği için, "Bu şeytana tapınıyor." demek ayrı... Mesela parayı çok seviyor da paraya tapınıyor diyoruz. Öyle değil, şeytana tapınanlar var!

Niye tapınıyorsun?

"—Korkunç bir mahlûk, şerrinden korunmak için tapınıyoruz." diyorlar.

Türkiye'de bu inançta olanlar var.

Horoza tapınanlar var. Ta Etililer'den kalmış inançlar...

Daha daha nelere tapınanlar var; taşlara, ağaçlara, söylemekten haya edeceğim şeylere tapınanlar var.

İlâhî dinler var, peygamberler gelmiş, bilgiler getirmiş; o peygamberlerin kavimlerinin bugünkü inançlarına bakıyoruz; al hıristiyanları, al yahudileri, al şunları, al bunları; onlarda da bir şey yok!

Acaba İslâm'ın güzelliği, ben müslüman doğdum da kendim müslüman olduğum için mi bana güzel geliyor?

Hayır! Adam hıristiyan doğup, hıristiyan kültürüyle yetişip dinleri inceleyip müslüman oluyor. Demek ki İslâm'ın kendisi güzel! Yahudi olarak doğuyor, sonra üniversiteye gidiyor, inançsızlığa düşüyor, felsefe okuyor, çeşitli inançları inceliyor, sonra müslüman oluyor. Adam diplomat, çeşitli ülkelerde geziyor, çeşitli kavimlerin inançlarını görüyor, bakıyor; "Allah Allah, Budistler böyle ibadet ediyor. Brahmanlar Ganj nehrinin pis çamurlu sularına giriyor, öyle ibadet ediyor..." İşte şöyle böyle müslüman oluyor.

Adam modern tahsil görmüş, filozof sıfatını kazanmış, sosyalist filozof olmuş, mütefekkir adam müslüman oluyor. Önemli bu. Papaz; inceliyor, araştırıyor, müslüman oluyor. Çok önemli! Çünkü bu tarafgir bir adamdı, taraf tutan bir adamdı, onun müslüman olması çok önemli!

e. Cinlere Tesir Eden Ayetler

Enes RA'dan rivayet edildiğine göre, Peygamber SAS Efendimiz şöyle buyurmuş:

لَيْسَ شَيْءٌ أَشَدُّ عَلٰى مَرَدَةِ الْجِنِّ مِنْ هٰؤُلاَءِ الْآيَاتِ فِي سُورَةِ الْبَقَرَةِ:

وَإِلٰهُكُمْ إِلٰهٌ وَاحِدٌ ، اَلْآيَتَيْنِ (البقرة:١٦٣-١٦٤) (الديلمى عن أنس)

RE. 363/6 (*Leyse şey'ün eşeddü alâ meredeti'l-cinni min hâulâi'l-âyâti fî sûreti'l-bakarati: Ve ilâhüküm ilâhün vâhid*)

"Cinlerin azgınlarına Bakara Sûresi'ndeki şu âyetlerinden

(Bakara, 2/163-164) daha şiddetli tesir eden başka bir şey olamaz:

وَإِلَهُكُمْ إِلَهٌ وَاحِدٌ لاَ إِلَهَ إِلاَّ هُوَ الرَّحْمَانُ الرَّحِيمُ (البقرة:١٦٣)

(*Ve ilâhüküm ilâhün vâhidun lâ ilâhe illâ hüve'r-rahmânü'r-rahîm.*) [İlâhınız bir tek Allah'tır. Ondan başka ilâh yoktur. O, Rahmân'dır, Rahîm'dir.] (Bakara. 2/163)

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضِ وَاخْتِلاَفِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَالْفُلْكِ الَّتِي
تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِمَا يَنفَعُ النَّاسَ وَمَا أَنزَلَ اللّٰهُ مِنْ السَّمَاءِ مِن مَاءٍ
فَأَحْيَا بِهِ الأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ وَتَصْرِيفِ الرِّيَاحِ
وَالسَّحَابِ الْمُسَخَّرِ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالأَرْضِ لآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ
(البقرة:١٦٤)

[Şüphesiz göklerin ve yerin yaratılmasında, gece ile gündüzün birbiri peşinden gelmesinde, insanlara fayda veren şeylerle yüklü olarak denizde yüzüp giden gemilerde, Allah'ın gökten indirip de ölü haldeki toprağı canlandırdığı suda, yeryüzünde her çeşit canlıyı yaymasında, rüzgârları ve yer ile gök arasında emre hazır bekleyen bulutları yönlendirmesinde düşünen bir toplum için Allah'ın varlığını ve birliğini isbatlayan birçok deliller vardır.] (Bakara. 2/164)

f. Mü'minin Kokusu

Bu hadis-i şerif Enes RA'dan. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[108]

---

108 *Kenzü'l-Ummal*, c.I, s.165, no:826; *Camiü'l-Ehadis*; c.XVIII, s.264, no:19364.

لَيْسَ شَيْءٌ أَطْيَبُ مِن رِيحِ الْمُؤْمِنِ ، وَإِنَّ رِيحَهُ لِيُوجَدُ بِالْآفَاقِ ،

وَرِيحُهُ عَمَلُهُ وَالثَّنَاءُ عَلَيهِ (أبو نعيم عن أنس)

RE. 363/7 (*Leyse şey'ün atyabu min rîhi'l-mü'mini, ve inne rîhahû leyûcedü bi'l-âfâki, ve rîhuhû amelühû ve's-senâu aleyhi*)

"Mü'minin hoş kokusundan daha güzel, daha latif bir koku yoktur. Ve mü'minin kokusu âfaktan, ta uzak yerlerden, ufuklardan duyulur."

(*Ve rîhuhu amelühû*) "Mü'minin kokusu icraatıdır, yaptıkları ibadetleridir, taatleridir."

(*Ve's-senâu aleyhi*) *Aleyhi*, onun üzerine demek. *Ve's-senâ'* da övmek demek. (*Ve's-senâu aleyhi*) "Onun üzerine övmesi."

Neyin üzerine övmesi?

Allah-u âlem, Allah-u Teâlâ Hazretlerine olan, deminki hadîs-i şerîfte geçtiği gibi; tesbih, tahmid, tekbir, tehlil vesaire ile, o güzel şeylerle kulluğunu ifade etmesi. İşte kokusu onlar.

Burada, hadîs-i şerîfte mü'minin kokusu olduğu bildiriliyor ve bu kokunun ufuklardan duyulduğu, gözün görebildiği en uzak noktalardan bile duyulabildiği bildiriliyor. Bazı büyüklerimizin hayatlarındaki kendilerinin karşılaştıkları olaylardan biliyoruz; bu kokuyu bazı insanlar bazı kereler duyuyorlar. Mesela bir koku duyuyor, yanındakine diyor ki:

"—Yâ ben bir koku duydum, sen duyuyor musun?"

"—Yok..."

"—Ya çok güzel bir koku..."

Mübarek bir meclise mesela evliyâullahtan birisi geliyor, onun ruhâniyeti bir koku yapıyor; ama kabiliyeti ve o andaki durumu müsait olan bazı insanlar duyuyor.

İhvanımızdan birisi [Prof. DR. Osman Çataklı] böyle bir hadis okunduğu zaman, "Mü'minin kokusu duyulur, evliyâullahın kokusu daha güzel duyulur..." diye, Hocamız için demiş ki:

"—Hocam, bu şeyleri okuyorsunuz, o zaman sizin de kokunuzunn duyulması lazım!"

Bir zaman sonra sabah namazında camide bekliyormuş. Hocamız sabah camiye girerken muazzam bir koku duymuş.

Hatta Hocamız dönmüş ona, şöyle bir bakmış yürümüş. “Sen koku mu istiyordun, işte kokla...” gibilerden... Kendisi böyle anlatıyor; kendisinin hâlet-i rûhiyesi ile beraber böyle anlatıyor.

Mesela bir türbeyi ziyaret ediyorsun. Türbeyi on kişi ziyaret ediyor. Bir tanesi diyor ki;

“—Yâ içeride çok muhteşem, çok muazzam, çok latif, çok güzel bir koku duydum. Siz duydunuz mu?”

Ötekiler diyorlar ki;

“—Biz öyle bir şey fark etmedik.”

Kimisine o ruhâniyetle irtibat nasib olduğu için, o şeyi hissediyor.

g. Dilin Azab Görmesi

Peygamber SAS Efendimiz, Enes RA’ın rivâyet ettiği bir hadis-i şerifinde şöyle buyurmuşlar:[109]

لَيْسَ شَيْءٌ مِنَ الْجَوارِحِ يُعَذِّبُ أَشَدَّ مِنَ اللِّسَانِ ، يَقُولُ اللِّسَانُ: يَا رَبِّ ، عَذَّبْتَنِي بِعَذَابٍ لاَ يُعَذَّبُ بِهِ الْجَسَدُ ، قال : خَرَجَتْ مِنْكَ كَلِمَةٌ بَلَغَتِ الْمَشْرِقَ والْمَغْرِبَ فَسُفِكَ بِهَا الدِّمَاءُ. وَعِزَّتِي لأُعَذِّبَنَّكَ عَذَابًا ، لاَ أُعَذِّبُهُ شَيْئًا مِنَ الْجَوارِحِ (حل . عن أنس ؛ الديلمي عن معاذ)

RE. 363/8 (*Leyse şey’ün mine’l-cevârihi yuazzebü eşedde mine’l-lisâni. Yekùlü’l-lisânu: Yâ rabbi azzebtenî bi-azâbin lâ yuazzebü bihi’l-cesedü. Kâle: Harecet minke kelimetün belağati’l-meşrıka*

---

[109] Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.III, s.385, no:5176; Muaz ibn-i Cebel RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.III, s.1004, no:7896; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.268, no:19373.

ve'l-mağribe fesüfike bihe'd-dimâu. Ve izzetî leüazzibenneke azâben lâ üazzibuhû şey'en mine'l-cevârih)

"İnsanın organlarından, uzuvlarından, âzâlarından, dilden daha şiddetli bir şekilde azaplanan hiçbir âzâ yoktur. En şiddetli azabı dil görecek. Ve bunun üzerine dil, lisan, diyecek ki:

'—Yâ Rabbi! Beni öyle bir azapla azaplandırıyorsun ki, cesedin başka bir âzâsını hiç azaplandırmadığın özel ve şiddetli bir azapla azaplandırıyorsun.'

Allah-u Teàlâ Hazretleri ona buyuracak ki:

'—Senden öyle bir söz çıktı ki maşrıkı mağribi tuttu, doğuya batıya yayıldı ve o sözden dolayı kanlar döküldü, insanlar birbirleriyle çatışmaya girdi. Onun için, seni âzâlardan hiçbirini azaplandırmadığım bir şekilde azaplandıracağım.' diyecek." diyor Peygamber Efendimiz, Enes RA'ın rivayet ettiğine göre.

Buradan anladığımız; dilin vebali çok büyük ve dilden çıkan yalan yanlış sözlerden dolayı fitne fesat, musibet çok yayılıyor, çok zararlar oluyor. Bir komutanın yanlış bir emri değil midir, "Atın şu atom bombasını!" demesi, o binlerce insanın ölmesi? Bir ağızdan çıkan bir söz değil midir, bir harbi başlatan?

Yunus Emre'nin sözü çok güzel, Allah rahmet eylesin:

Söz ola, kese savaşı,
Söz ola, kestire başı.
Söz ola, ağulu aşı,
Yağ ile bal ede bir söz.

Söz olur, savaşı keser; söz olur, başı kestirir; söz olur, zehir zemberek, tatsız tuzsuz bir aşı yağ ile bal eder.

Karı koca mutludur, fakirdir, kuru ekmekleri vardır, ortada tatsız tuzsuz bir yemekleri vardır ama mü'minlerdir, birbirlerine bağlılıkları tamamdır, Allah'a tevekkülleri tamamdır, "Hanım aldırma, ziyanı yok." der veya hanım beyine der ki:

"—Efendi üzülme, helal lokma yiyoruz ya, haram yesek daha fena, cehennemde azabı olacak... Eh, haydi yiyelim, mühim olan şu vücudun ihtiyacının karşılanmasıdır."

Yağ ile bal ediyor işte; sofrada huzur içinde yemeği yiyorlar, bitiyor.

Veyahut insan bir laf söylüyor, savaşı kesiyor:
"—Teslim!" diyorsun, savaş bitiyor.
"—Time out!" diyorsun, oyun duruyor. Bir söz işte...

Söz ola, kese savaşı. Söz ola, kestire başı… Tabii olmadık bir söz söyleyince de insanın kafası gider.

Ama Yunus Emre öyle dememiş, sonradan halk onu öyle çevirmiş. Yunus'un sözü şöyle:

Söz ola, kese savaşı.
Söz ola, bitire başı.

Başı bitirmek demek: *Baş*, eski Türkçede yara demek. *Bitirmek* de yarayı iyi etmek demek. Yani, "Söz olur, savaşı keser. Söz olur, yarayı iyi eder, gönül yarasını tedavi eder." demek. Ama Türkçe'nin o eski kelimelerini bilmediği için birisi:

"—Ya bu baş bitmek ne demek, olsa olsa kestire başıdır." diye uydurmuş.

Doğrusu: *Söz ola, bitire başı…*

Pekiyi ne yapmak lazım, dille çok günaha giriliyor?

Dili dikkatli kullanmak lazım. En iyi çare sükûttur. Çünkü sen konuşmadığın zaman emniyette oluyorsun, konuştuğun zaman tehlike beliriyor. Onun için, "Sükut ibadettir." buyurmuş Peygamber Efendimiz.

Birçok kimse sükutun ibadet olduğunu bilmez. Bir yerde biraz otursa, herkes sussa birisi ille ortaya bir laf atar.

"—Neden?"

Konuşulmuyor diye sıkılır.

Halbuki sükût ibadettir. Onun için, evliyâullahın, eski büyüklerimizin, meşâyihin huzurunda gelirlermiş, otururlarmış, herkes başını eğermiş. İbadet de ondan. Hoca efendi istese kendisi konuşur. Otururlarmış, öyle feyz alırlarmış.

Şimdi millet sükûta o kadar yabancı ki biraz sükût oldu mu sıkılıyor, hemen havadan sudan bir konu açıyor; "Yahu bugün hava biraz yağmurlu..." E ne olacak, yağmurlu olsun, güneşli olsun... Şimdi konuşulacak şey mi? Meteoroloji mi burası, meteoroloji dairesi mi? Veyahut olmadık başka bir konu... Sükût

bozulsun diye. Sanıyor ki sükût kusurlu. Halbuki sükût ibadettir.

Dilini tutmak önemli; bu bir.

İkincisi; dili zikrullahla meşgul etmek lâzım. Eline tesbih alırsın; bin tane çekersin, beş bin tane çekersin, *Allah* dersin, *Lâ ilâhe illa'llàh* dersin, *Sübhàna'llàh* dersin, *Allàhu ekber* dersin, Peygamber Efendimiz'in tavsiye ettiği nice zikirler var. Dolu bardağın içine bir şey konulmaz. Dil bir şeyle meşgulken başka bir meşguliyet gelmediğinden, sen onu hayırla meşgul ettiğin için şerli bir duruma düşmekten kurtarmış olursun.

Başka bir çare; ilim öğretmektir, hadis okumaktır, Kur'an okumaktır, ayet okumaktır...

Bazıları susmayı öğrenmek için, hoca efendiler baklaya okuyup üflerlermiş, ağzına baklayı alırmış. Sebebi; baklanın dış kabuğu kalındır, kolay kolay ıslanmaz, uzun zaman ağızda durur. Onun için, biraz bir şey konuşacakken bakla ağzında olduğu için hatırına geliyor, tam konuşacak, takur tukur bakla var; "Ha, ben konuşmayacaktım..." diyor konuşmalarını süzüyor. Neyi konuşacağını, neyi konuşmayacağını düşünüyor. Onun için, "Çıkar ağzından baklayı." sözü vardır. Çıkart da konuş...

Çare bunlar. Ya hayır söyleyecek, ya susacak.

h. Her Gün İnsana Seslenir

Dokuzuncu hadis-i şerif:[110]

لَيْسَ مِنْ يَوْمٍ يأتي عَلَى ابْنِ آدَمَ إِلاَّ يُنَادِي فِيهِ : يَا ابْنَ آدَمَ، أَنَا خَلْقٌ جَدِيدٌ ، وَأَنَا عَلَيْكَ غَدًا شَهِيدٌ ، فَاعْمَلْ خَيْرًا فِيَّ أَشْهَدْ لَكَ غَدًا ، وَ إِنِّى لَوْ قَدْ مَضَيْتُ لَنْ تَرَانِي أَبَدًا. وَيَقُولُ اللَّيْلُ مِثْلَ ذٰلِكَ

---

[110] Ebu Nuaym, *Hilyetü'l-Evliya*, c.II, s.303; Deylemi, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.382, no:5162; Ma'kıl ibn-i Yesar RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.XV, s.796, no:43161; *Camiü'l-Ehadis*, c.XVIII, s.316, no:19515.

(أبو القاسم حمزة بن يوسف السهمي في كتاب آداب الدين ، و
الرافعي عن معقل بن يسار)

RE. 363/9 (*Leyse min yevmin ye'tî ale'bni âdeme illâ yunâdâ fîhi: Yebne âdem, ene halkun cedîdün, ve ene aleyke gaden şehîdün, fa'mel hayran fîyye eşhed leke gaden, ve innî lev kad madaytu len terânî ebeden. Ve yekùlu'l-leylu misle zâlike.*)

Ma'kıl ibn-i Yesar RA'dan. Buyurmuş ki Peygamber Efendimiz:

"Âdemoğlunun üzerine gelen hiçbir yeni gün yoktur ki o, insana şöyle seslenmiş olmasın..."

Her gün güneş doğup da gün başladığı zaman şu şeyleri seslenir, bağırır, nida eder, söyler.

Kime söyler? Âdemoğullarına, yani sizlere, bizlere ve bütün insanlara her gün güneş doğduğu zaman, yeni bir gün, yeni bir gündüz başladığı zaman şu sözlerle hepsi nida eder.

Bize her gün ne der: (*Yebne âdem.*) "Ey Âdem AS'ın oğlu..."

Biz Hz. Âdem'den türediğimiz için Âdemoğluyuz, benî Âdemiz.

"—Ey Âdemoğlu! (*Ene halkun cedîdün*) Ben yeni bir mahlûkum, Allah beni yeni yaratıyor. Ben yeni bir yaratığım. Zaman olarak ben yeni bir yaratığım. *(Ve ene aleyke gaden şehîdün*) Yarın ben senin aleyhine şahit olacağım!"

İçinde yaşadığımız gün, zaman ve mekân bizim aleyhimize yarın mahkeme-i kübrâda şahitlik yapacak.

(*Fa'mel hayren fîyye*) "Benim zamanım içinde, zamanım zarfında, bugün zarfında sen hayır işle! (*Eşhed leke gaden*) Ben de yarın senin hayır işlediğine şahitlik edeyim. Günah işleme de aleyhinde şahit olmayayım. (*Ve innî lev kad madaytu len terânî ebeden*) Ben geçip gittikten sonra beni bir daha göremeyeceksin."

Bir geldim, gidiyorum, bir daha beni göremeyeceksin. Ama âhirette şahit. Kaç gün yaşamışsa insan, her gün insan için âhirette şahit. (*Ve yekùlü'l-leylü misle zâlike*) "Gece de böyle seslenir."

Güneş battığı zaman, gece geldiği zaman, o da:

"—Ey Âdemoğlu! Ben yeni bir yaratığım. Yarın mahkeme-i kübrâda senin hakkında şahitlik yapacağım. Benim içimde hayır

işle de ben de sana hayır işlediğine dair şahitlik yapayım. Ben geçip gittikten sonra bir daha beni asla görmeyeceksin.” der.

Gece de der, gündüz de der. O halde yirmi dört saatte zaman olarak bizim iki tane şahidimiz var; birisi gündüz, birisi gece. Yaptıklarımıza bunlar şahitlik edecek. Diyecek ki:

“—İşte benim içimde şu saatte namaz kıldı. Peygamber Efendimiz’in mescidine gitti, cemaatle namaz kıldı. Üçüncü rekâta yetişti.” Veya; “Yürüdü, namaz kıldı.” diyecek. Veyahut; “Uyudu, sabah namazına kalkmadı.” diyecek. Veyahut; “Yalan yere yemin etti. Ticaret yaparken ‘Vallahi idare etmez!’ dedi, halbuki idare ederdi. “Veyahut; “Birisine kötülük yaptı, onu üzdü, ağlattı...” filan diyecek, böyle şahitlik edecek.

Yarın insana kimler şahitlik edecek?

Bir; bu hadîs-i şerîfteki zaman gece, gündüz şahitlik edecek.

İki; omuzlarındaki iki melek şahitlik edecek. Melakâni âdilâni şâhidân. “Bunlar adaletli iki şahit. Hem de yazıyorlar, bunların tespitleri yazılı; defter-i a’mâlimize cızır cızır yazıyorlar. Melekler şahitlik edecek.

Başka? Âzâlarımız bizim aleyhimize şahitlik edecek. Derilerimiz, gözlerimiz, kulaklarımız, dillerimiz, ellerimiz, ayaklarımız kendi aleyhimize, kendi varlığımız aleyhine şahitlik edecek.

Kur’ân-ı Kerîm’de âyetler var. Kendi varlığımız onlara:

لِمَ شَهِدتُّمْ عَلَيْنَا (فصلت:٢١)

(*Lime şehidtüm aleynâ?*) “Neden bizim aleyhimize şahitlik yaptınız şimdi?” (Fussilet, 41/21)

قَالُوا أَنطَقَنَا اللهُ الَّذِي أَنطَقَ كُلَّ شَيْءٍ (فصلت:٢١)

(*Kàlû entakana’llàhü’llezî entaka külle şey’*) “Her şeyi konuşturmağa kàdir olan Allah, bizi konuşturttu.” (Fussilet,

41/21) Konuşmamak elimizde değil.

"—Konuş!" deyince tıkır tıkır konuşacağız. Teybe basınca sesin çıktığı gibi... Çare yok.

Sonra kim şahitlik edecek? Bikâu'l-arz. O işin işlendiği mekân, o da şahitlik edecek. Ağaç diyecek ki:

"—Yâ Rabbi! Evet, benim altımda, gölgemde bu herif çaldığı koyunu kesti, etini torbaya doldurdu, götürdü."

Ağaç şahitlik edecek. Toprak şahitlik edecek. Mağara şahitlik edecek... Neyse, neresiyse... Gazino şahitlik edecek. Sahil şahitlik edecek:

"—Evet, buraya benim üstüme masayı kurdular yâ Rabbi, sofrayı hazırladılar, içki şişelerini dizdiler, lıkır lıkır içtiler." diyecek.

Mekânlar, zamanlar, âzâlar, melekler şahitlik edecek...

Âzâlara unutturur, bikâu'l-arz'a, mekânlara, arzın o işin işlediğini bölgelerine unutturur. Allah aşk ile, sıdk ile tevbe etti mi bütün delilleri yok ediyor, hepsini siliyor. O da müjde tabii...

Allah bizi hakiki tevbe edenlerden eylesin. Şimdiye kadar ne ettiysek ettik, bundan sonra cümlemizi güzel kulluk yapmaya muvaffak eylesin.

i. Dünya ve Ahiret Dengesi

Onuncu hadis-i şerif:[111]

لَيْسَ بِخَيْرِكُمْ مَنْ تَرَكَ دُنْيَاهُ لآخِرَتِهِ، وَلاَ آخِرَتَهُ لِدُنْيَاهُ حَتَّى يُصِيبَ مِنْهُمَا جَمِيعًا، فَإِنَّ الدُّنْيَا بَلاَغٌ إِلَى الآخِرَةِ وَلاَ تَكُونُوا كَلاًّ عَلَى النَّاسِ (الديلمى، كر. عن أنس)

[111] İbn-i Asakir, *Tarih-i Dimaşk*, c.LXV, s.197; Hatib-i Bağdadi, *el-Müttefik ve'l-Müteferrik*, c.III, s.391, no:1788; Deylemi, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.409, no:5249; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.III, s.238, no:6334; *Keşfü'l-Hafa, c.II, s.169, no:2139; Camiü'l-Ehadis, c.XVIII, s.260, no:19352.*

RE. 363/10 (*Leyse bi-hayriküm men tereke dünyâhu li-âhiretihî, ve lâ âhiretehû li-dünyâhu, hattâ yusîbe minhümâ cemîan, feinne'd-dünyâ belâğun ile'l-âhireti ve lâ tekûnû kellen ale'n-nâs*)

Enes RA'dan meşhur bir hadîs-i şerîf:

"Sizin hayırlınız, âhireti kazanacağım diye dünyasını terk eden, veyahut dünyalık kazanacağım diye âhiretini terk eden değildir; (*hattâ yusîbe minhümâ cemîan*) ikisinin de hayrını elde etmeye çalışandır."

Onu yapmadıkça hayırlı değildir. Birisini yapan hayırlı değildir.

Adam meselâ diyor ki:

"—Bana çalışmak gerekmez. Gelirim, Peygamber Efendimiz'in mescidinde gece gündüz ibadet ederim..."

"—E ne olacak?"

"—Paraya ihtiyaç olduğu zaman biraz saflar arasında dolanırım, dilenirim, yiyecek bir şeyler alırım. Hırpânî giyinirim. Bana âhiret lazım."

Bu makbul değil. Dünyasını tamamen terk ediyor, çoluk çocuğunu, evini, işini gücünü, dünya hayatının gerektirdiği çalışmaları ihmal ediyor. Veyahut diyor ki;

"—Bana evlilik gerekmez. Evlenmeyeceğim."

Bizim bir doktor kardeşimiz var, bacak kadar çocuğu var. Boğaz köprüsünden geçiyorlarmış, daha yeni konuşmaya başlamış çocuk:

"—Anne ben evlenmeyeceğim." demiş.

"—Niye oğlum?" demiş.

"—Evlendim mi çoluk çocuk olur, onlarla kim uğraşacak?" demiş.

Küçük, üç veya dört yaşında... Güle güle bir hâl olduk...

Eskiden böyle düşünenler vardı:

"—Ne yapayım evlenip de? Evlendin mi hanım olacak, kira olacak, ev derdi olacak, geçim derdi olacak, çocuklar olacak, çocukları büyütmek gerekecek, hastalanacaklar, okul isteyecek, giyim isteyecek... Aman, istemez; ben âhiretimi kurtaracağım!"

Böyle fikirler vardı. Dervişlerden de mücerret dervişler vardı;

diyar diyar gezen, evlenmeyenler vardı.

Peygamber Efendimiz diyor ki;

"—Âhiret için dünyasını terk eden en hayırlınız değildir."

"—Dünyası için âhireti terk eden?"

Tabii o da hayırlı değil, onu zaten biliyoruz. Âhireti terk etmek felâket. Dünya ne ki; âhiret ebedî, sonsuz, her türlü hazinelerin olduğu yer. Onu terk ediyor, dünyanın iki paralık muvakkat ömrüne koşturuyor. Tabii o zaten doğru değil.

Ne yapacak? İkisini birden usturuplu ve ustalıklı kullanacak.

(*Feinne'd-dünya belâğun ile'l-âhireti*) "Çünkü dünya, insanı âhirete götüren bir vasıtadır."

Dünya hayatında yaşıyorsun, âhireti kazanıyorsun. Dünya hayatında a'mâl-i sâliha işlersen cenneti kazanıyorsun. Dünya âhirete götüren, âhireti sağlayan bir araç.

(*Ve lâ tekûnu kellen ale'n-nâs*) "Sakın insanlara yük olmayın!" Geçiminizi başka insanların sırtına yükleyip beleşten yaşamaya kalkışmayın! Kendiniz çalışın, kendi ihtiyaçlarınızı kendiniz karşılayın! Böylece insanlara yük olmadan yaşayın!

Tabii kendi ihtiyacını kendisi karşılaması için insanın ne yapması lazım? Para kazanması lazım!

Para kazanmak için ne yapmak lazım? Bir iş tutması lazım; ya ticaret, ya ziraat, ya sanat, ya memuriyet, ya cihad... Bir şey yapacak, bir meşguliyet olacak.

Bu meşguliyet meşrudur. Ticaret sevaptır, Peygamber Efendimiz'in mesleğidir. Peygamber Efendimiz ticaret yaptı ve çok güzel yaptı. Ticareti tavsiye buyuruyor. Namuslu tüccarın peygamberlerle, sıddıklarla, şehidlerle Arş'ın gölgesinde gölgeleneceğini bildiriyor. Binâen aleyh, usûlüne uygun olarak, haram yemeden, yalan söylemeden, aldatmadan, eksik tartmadan, borcunu ödeyerek, haklara riâyet ederek ticaret yapıldı mı sevabı var.

Mesela, bugün burada yediğimiz yiyeceklerin büyük bir kısmı Medine'de yetişmez. Eskiden burada, Medine'de ticaret gelişmediği zaman; "Yediğimiz bütün ekmekler kurtluydu." diyorlar. Daha yaşayan insanlar, burada Medine'nin kırk yıl, elli yıl öncesini bilen insanlar; "Bütün ekmeklerimiz kurtluydu,

böcekliydi; artık biz böceği filan ayırmazdık, aldırmazdık. Çünkü kurtsuzunu bulmak mümkün değildi.”

Hurmalar kurtlu, sular sıcak...

Şimdi ne var? Air conditioner var. Çarşı pazar ithal malı meyvelerle dolu. Tavuklar var, etler var, kebaplar var, hazır yemekler var, balıklar var, sebzeler var, meyveler var. Bunların birçoğu ithal ediliyor, buraya getiriliyor.

Halkın ihtiyacı olan şeyleri getiren tüccar bir hizmet görmüş oluyor. Bundan dolayı sevap alıyor. Üstüne kâr koyup hem para kazanıyor, hem de bir ihtiyacı karşıladığı için sevap kazanıyor.

Hiç burada tüccar olmadığını düşünün! Peygamber Efendimiz’in mescidi çölün ortasında; haydi bakalım, ne yapacaktık?

Her şeyimizi kendimiz yanımızda getirecektik. Tarhanaları alacaktık, ocakları yüklenecektik, tangur tungur... Ondan sonra unları alacaktık... Her şeyimizi buraya getirecektik, mahrumiyetlerle kendimiz yapacaktık, kendimiz yiyecektik, hayatımızı idâme ettirmeye çalışacaktık. Suyu almaya koşturacaktık, nereden buluruz diye... Abdest alırken suyu dirhem dirhem, damla damla harcayacaktık...

Her şey yerli yerinde. Bunların hepsinin tabii bir sevabı var, bir hizmet bunlar; iyi niyetle yapıldığı zaman hepsi sevap.

Bu konuda beş-altı tane hadîs-i şerîf var.

İnsan sırf âhiret için çalışmayacak. Sanır ki, sırf âhireti için çalışırsa çok sevap kazanır. Yanlış bir fikir. Dünyalık için de vakit ayıracak ki kimseye yük olmasın. Hatta yük olmak ne demek; para kazansın da başkalarına hayır hasenât yapsın, sevap kazansın! Yetimler, dullar, sur kovuklarında yaşayanlar, yakacak yiyecek bulamayanlar var; harp var, darp var, açlık kıtlık olan dünyanın bir sürü bölgesi var, fakir müslümanların olduğu yerler var. Çalış, çabala, kazan; hayır yap, sevap kazan. Sırf kendi ihtiyacını karşılamaktan öte, hayır kazan.

Çocukları ben küçükken bir bayramda Fatih Sultan Mehmed Han cennetmekân’ın kabrine götürdüm.

“—Çocuklar, İstanbul’u seviyor musunuz?” dedim.

“—Seviyoruz.”

“—Güzel mi?”
“—Güzel.”
“—Neresini seviyorsunuz?”
“—Boğazı güzel, yalılar var, manzarası güzel, Çamlıcası güzel…”
“—İstanbul’u bize Fatih Sultan Mehmed aldı; ordusuyla çarpıştı, cihat etti, aldı. Gelin, şunu bu bayramda ziyaret edelim.” dedim.

Gittik, türbe kapalı. Fatih Sultan Mehmed’in türbesi Fatih camiinin önünde. Türbe kapalı, camlar örtülü, tozlu... Camlara elimizi dayadık, içerisi görünmüyor. Dışarısı perişan. Yerlere padişahlar çakıldan desenli döşeme yapmışlar, onlar bozulmuş. Her taraf toz toprak, pislik içinde... Dışarıdan Fâtihalarımızı okuduk, dualarımızı ettik.

Bizim küçük çocuk dedi ki;
“—Baba ben zengin olursam ilk işim bu türbeyi tertemiz güzel yapacağım!”

Ayıp ya! Adam bize İstanbul’u almış vermiş; biz türbesine bakamıyoruz ya! Bu kadar edepsizlik olmaz ya!

Eskiden bir eve görücü gelirmiş, gidermiş dolabın üstünde üst tarafa parmağını sürermiş, toz var mı diye... Görünen yerleri tabii temizlerler ama üst tarafa, perdenin üstüne toz var mı diye bakarlarmış.

İnsan oraya bir tane müstahdem tutar:
“—Parasını ben vereceğim, burayı gıcır gıcır istiyorum. Camları pırıl pırıl olacak, etrafı tertemiz olacak, çöp olmayacak. Parasını ben vereceğim.” der, o da camını çerçevesini güzelce temizler.

Evet, bir bekçisi oluyor, para almak için oraya oturuyor. Kapıya kasasını koymuş, sandalyesini koymuş; girenden çıkandan para alıyor. O değil. Bakacak, bahçeyi tanzim edecek.

Bizim Hocamız Süleymaniye hazîresine defnolundu. İhvan seviyor; gül ağaçları diktiler, etrafı düzelttiler. Çamur oluyordu, oraya iri taşlarla çamurların üstünü örttüler. Kabrini yaptırdılar, parmaklıkları yaptırdılar. Bak, sevilen insanın bakılıyor, kabrinde güller açıyor.

Fatih Sultan Mehmed Han da Peygamber Efendimiz'in methine mazhar olmuş bir sultan. (*Ni'me'l-emîru emîruhâ*) "Ne iyi komutandır o İstanbul'u fetheden komutan!" diyor. İşte o fethetti. Ne iyi komutan! Niye ona bakmıyoruz?

Bir şey daha hoşuma gidiyor. Sultanlardan birisi, Sultan Abdülmecid galiba:

"—Her perşembe akşamı, perşembeyi cumaya bağlayan akşam, benim kabrimde Hâlidî dervişleri -yani bizler- Hatm-i Hâcegan yapsın!" diye vasiyet etmiş.

Padişah Sultan Abdulmecid… Hoşuma gitti.

Nerede türbesi? Bâb-ı Âli'de.

Adamcağız, "Hatm-i Hâcegan yapın orada!" demiş. Koca padişah, zamanında herkes karşısında el pençe divan duruyordu, sözünü dinliyordu, padişahtı; şimdi öldü gitti, kimse lafını dinlemiyor. Olur mu ya, ayıp! Acıyorum, üzülüyorum.

Nakşî, Hâlidî dervişi, bizim dergâh... Bizim dergâhın vazifesi; orada Hatm-i Hâcegan yapmamız lâzım! Bunu arkadaşlara bildirelim. Ben de gitmedim ya... Perşembeyi cumaya bağlayan bir akşam ben de gideyim de bu işi yapalım!

j. Yahyâ AS'ın Mübârekliği

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[112]

لَيْسَ أَحَدٌ مِنَ الآدَمِيِّينَ إِلاَّ قَدْ عَمِلَ خَطِيئَةً ، أَوْ هَمَّ بِهَا ، إِلاَّ مَا
كَانَ مِنْ يَحْيَى بْنِ زَكَرِيَّا (اسحاق بن بشير ،كر. عن معاذ)

RE. 363/11 (*Leyse ehadün mine'l-âdemiyyîne illâ kad amile hatîeten, ev hemme bihâ, illâ mâ kâne min yahye'bni zekeriyyâ.*)

"Hiçbir Âdemoğlu yoktur ki, Âdemîlerden hiçbir insan yoktur ki bir hatîe, bir günah, bir hatalı iş işlememiş olsun; (*ev hemme*

---

[112] İbn-i Asâkir, *Tarih-i Dimaşk*, c.LXIV, s.194; Muaz ibn-i Cebel RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.521, no:32429; Camiü'l-Ehadis, c.XVIII, s.242, no:19312.

bihâ) veyahut ona niyetlenmemiş olsun."

(*İllâ mâ kâne min yahy'ebni zekeriyyâ*) "Yalnız Zekeriyyâ AS'ın oğlu Yahyâ hiç günah işlemedi. Ondan hiç günah sâdır olmadı."

Yahyâ AS çok mübarek bir zatmış. Zekeriyya AS'ın oğlu. İsa AS'la teyze çocukları. Hiç günah işlememiş mübarek...

Tabii günah işlememek çok güzel şey de, insanın aklı başına çok sonra geliyor. Gençlik gidiyor... Çocukluk devrinde hoş görüyorlar:

"—Çocuktur, yapsın."

Olur mu ya? Çocuktan kötü alışınca büyüyünce frenleri tutmuyor. Küçükten frenli alışacak ki, büyüyünce iyi olsun. Çocuklukta cam kırar, erik çalar, ağaçları taşlar, şöyle yapar, böyle yapar... E ne olacak?

Delikanlı olduğu zaman da başka kusurlar işliyor. Ondan sonra, daha başka kusurlar işliyor. Ondan sonra, daha başka kusurlar işliyor. Çocukları küçükten yetiştirmek lâzım!

Ne yapacağız bilmiyorum... Çok zor... Çocuk yetiştirmek fevkalâde zor bir şey! İyi yetiştirenlere ne mutlu! Yetiştirme işini bitirip de selâmete çıkaranlara ne mutlu! Çok zor...

Küçükken hoş görülüyor.

Ben burada bakıyorum Araplar'ın kızlarına; kol, baş, bacak, her tarafı açık! Anası tepeden tırnağa örtünüyor, peçe de örtüyor, elleri eldivenli, ayakları çoraplı, hiçbir yeri görünmüyor. Aferin, mâşaallah… E bu kızın hali ne? Kazık kadar olmuş...

"—Küçük, ziyanı yok."

Hiçbir dükkânda hem uzun etekli olsun, hem uzun kollu olsun, hem yakası kapalı olsun, bir kız gömleği bulamazsınız; isterseniz arayın! Torunlarımıza hediye götürelim diye biz aradık. Eteği uzun, kolu kısa; kolu uzun, eteği kısa... Ya bunun her tarafı tam olanı yok mu?

"—Yok."

"—Neden?"

"—Olsun!" diye çocukları yetiştiriyoruz. "Çocuktur, ziyanı yoktur." diyoruz. Halbuki Peygamber Efendimiz buyuruyor ki;

"—Çocuğun avreti büyüğün avreti gibidir." Büyük nasıl örtünecekse küçük de öyle örtünecek.



Avustralya'da Mehmed diye bir arkadaş vardı, küçücük çocuklarını ne güzel çarşaflı marşaflı örttürüyordu. Ne kadar hoşuma gidiyordu... Minicik kızlar; tepeden tırnağa örtülü.

Öyle alıştıracaksın, öyle sevdireceksin, öyle para vereceksin, öyle hediye vereceksin; "Aferin evlâdım!" diyeceksin.

Ben bizim torunları zorluyorum. Ben başörtüsünü seviyorum diye örtüyor. "Dede" diyor, geliyor, beni öpüyor. Biraz sonra bakıyorum, atmış, orada koşturuyor.

Neden? Alışmamış. Tabii okula gidiyor...

Çocuktan alıştıramazsan büyüdüğü zaman olmaz. Ağaç yaşken eğilir.

Ben ne zaman bir yerde bir çalgı, dımbırtı sesi duysam üzülürüm, hoşlanmam. Saz, söz, çalgı sesi duydum mu gam kasâvet çöker, üzülürüm.

Neden? Küçükken rahmetli anamın telkini, öğretmesi ona karşı bir nefret aşılamış bana; ne gazinoyu severim, ne çalgıyı severim... Oralardan bir şey bulaşacakmış gibi korkarak geçerim. Duyduğum zaman da memnun olmam.

Bu ne? Annenin, babanın yetiştirmesi…

Küçükken:

"—Haydi evlâdım, oyna evlâdım, çal evlâdım... Haydi bakalım, bak bu ne güzel şarkı söylüyor. Bak ne güzel dans ediyor..."

Küçücük çocuğu baleye götürüyor, gönderiyor. Bale sanki ilericilik sembolü gibi. Kısacık etek veya vücuda yapışık giyim kuşam...

Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi günahların büyüğünden, küçüğünden korusun… Evlatlarımızı da günahlara hiç bulaşmadan yaşayacak gibi yetiştirmek nasib etsin... Küçükten iyi müslüman olarak yetiştirmek nasib etsin...

Allah hepinizden razı olsun…

Sübhâne rabbinâ rabbi'l-izzeti ammâ yasifûn. Ve selâmün âle'l-mürselîn. Ve'l-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn. el-fâtihah!

20. 04. 1996 - Medine



12. EHL-İ CENNETİN ÜZÜNTÜSÜ

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn... Seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ecmaîn...

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh.. Ve külle dalâletin ve sàhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

لَيْسَ يَتَحَسَّرُ أَهْلُ الجَنَّةِ عَلَى شَيْءٍ إِلاَّ عَلَى سَاعَةٍ مَرَّتْ بِهِمْ لَمْ يَذْكُرُوا اللهَ عَزَّوَجَلَّ فِيهَا (طب. هب. عن معاذ)

RE. 364/1 (*Leyse yetehasseru ehlü'l-cenneti alâ şey'in illâ sâaten merret bihim lem yezkürü'llâhe fîhâ.*)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemà kàl.

Çok aziz ve muhterem müslüman kardeşlerim!

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi, lütfu, keremi üzerinize olsun...

Peygamber Efendimiz'in ehàdis-i şerîfesinden müyesser olan bir miktarını, size okuyup izah edeceğiz.

Bu hadis-i şeriflerin okunup izaha geçilmesinden önce, evvelen ve hàssaten efendimiz Muhammed-i Mustafâ Hazretleri'nin ruh-u pâki için ve sair enbiyâ ve evliyâullahın ruhları için; Peygamber Efendimiz'in âlinin, ashâbının ve etbâının ruhları için; cümle sâdât ve meşâyih-ı turuk-u aliyyemizin ruhları için; bu eserin müellifi hocamız Ahmed Ziyâüddîn-i Gümüşhànevî Hazretleri'nin ruhu için; bu eserdeki hadis-i şeriflerin bize kadar gelmesinde

emek sarf etmiş olan ulemânın ve râvîlerin ruhları için; hocamız Mehmed Zâhid-i Bursevî Hazretleri'nin ruhu için;

Uzaktan yakından bu hadis-i şerifleri dinlemek üzere şu mescide cem olmuş olan siz kardeşlerimizin de, ahirete irtihâl eylemiş olan cümle yakınlarının ve sevdiklerinin ruhları için; biz yaşayan müslümanların da, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin rızasına uygun ömür sürüp, sonunda huzuruna sevdiği, razı olduğu kullar olarak çıkmamıza vesile olması için, bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerif okuyalım! Buyurun:

....

a. Devamlı Zikir Hali

Okuduğumuz hadîs-i şerîfler tekkemizin hadis kitabı olan *Râmûzü'l-Ehâdîs*'in 364. sayfasındaki 1. hadîs-i şerîf ve devamları olacak.

Peygamber SAS Efendimiz, Muaz ibn-i Cebel RA'dan rivayet edildiğine göre şöyle buyurmuş:[113]

لَيْسَ يَتَحَسَّرُ أَهْلُ الجَنَّةِ عَلَى شَيْءٍ إِلاَّ عَلَى سَاعَةٍ مَرَّتْ بِهِمْ لَمْ يَذْكُرُوا اللهَ عَزَّوَجَلَّ فِيهَا (طب. هب. عن معاذ)

RE. 364/1 (*Leyse yetehasseru ehlü'l-cenneti alâ şey'in illâ sâaten merret bihim lem yezkürü'llâhe fîhâ.*)

"Cennet ehli hiçbir şeye pişmanlık, hasretlik, üzüntü, teessüf çekmeyecekler. Ancak dünyadayken zikir yapmadan, Allah'ı zikretmeden geçirdikleri saatlere hayıflanacaklar."

Cennette başka bir üzüntüleri, mahzunlukları olmayacak. Ancak dünyada zikirsiz geçirdikleri saatlere iç yanıklığı, hasretlik, pişmanlık ve üzüntüleri olacak.

---

[113] Taberani, *Mu'cemü'l-Kebir*, c.XX, s.93, no:182; Beyhaki, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.392, no:512; Taberani, *Müsnedü'ş-Şamiyyin*, c.I, s.258, no:446; Deylemi, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.408, no:5244; Hakîm-i Tirmizi, *Nevadirü'l-Usül*, c.IV, s.106; Muaz ibn-i Cebel RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.I, s.422, no:1806; *Camiü'l-Ehadis*, c.XVIII, s.334, no:19551.

İşte bu hadis-i şerif ve emsâlinden dolayı bizim büyüklerimiz sevabı çok olduğundan ve bu hadis-i şeriflerde cennette bile olsa insanlar pişmanlık duyacak diye, bize devamlı zikri tavsiye edip, bizi devamlı zikir hâline ulaştırmaya çalışıyorlar. Dervişin derviş olduğu zaman aldığı zikirler alıştırma mahiyetinde, bunları yapa yapa sonunda *zikr-i müdâm* hâline geliyor. Olgun bir sûfi *zikr-i müdâm* hâline geliyor.

Zikr-i müdâm ne demek? Zikr-i dâimî demek.

Devamlı zikir hâline geliyor. Ve o zaman artık cennette pişman olmayacağı bir hayat sürmeye başlıyor. Çünkü her anında zikretmekte oluyor.

Zikir bizde, tasavvufî terbiyemizde, "İşte şöyle yapacaksın, şöyle yapacaksın, şöyle yapacaksın..." diye öğretilir. O zikirleri çekmeye başlar. Sonra o orada gelişir, birtakım mânevî derecelere ulaşır ve insanın her tarafı zikretmeye başlar. Yani saçı, parmağı, eli, ayağı, dizi, her şeyi zikretmeye başlar. Sonra öyle bir hâle gelir ki etrafındaki her şey zikretmeye başlar. Hani Kur'ân-ı Kerim'de anlatılıyor:

وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ وَلَكِنْ لَا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ

(الاسراء: ٤٤)

(*Ve in min şey'in illâ yüsebbihu bi-hamdihî velâkin lâ tefkahûne tesbîhahüm*) "Allah'ı tesbih etmeyen hiç bir şey yoktur ama, siz onların tesbihlerini anlayamazsınız." (İsrâ, 17/44) deniliyor.

İşte her şeyin zikrini tesbihini anlayacak hâle gelir.

Eyüp'te kabri olan bir mübarek mürşid-i kâmil var, Osmanlılar zamanında yaşamış, Abdul'ehad-i Nûrî Hazretleri. Padişahın huzurunda öteki alimlerle konuşuyorlar da:

"—Eşyadaki bu zikir nasıldır? Her şey zikrediyor; yastık zikrediyor, duvar zikrediyor, ağaç zikrediyor... Bu nasıldır? Lisân-ı hâl ile bir zikir midir, yani hâliyle zikrediyor gibi midir; yoksa bir

dille söylenmiş gibi mi zikrediyor?” diye sorulmuş.

Diyor ki;

“—Evet, dille söylenmiş gibi zikreder.”

Anlayan anlar, duyan duyar, duyamayan duyamıyor.

Nitekim Peygamber Efendimiz peygamber olmadan önce, yolda yürürken kendisine ağaçlardan, taşlardan “*Es-selâmü aleyke yâ Rasûlallah*!” diye ses gelirdi, o duyardı. Mesela eline çakıl taşı aldığında çakılın tesbihini duyuyordu. Allah duyurursa [duyar]. Hani -dün akşamki- hadîs-i şerîfte “Evliyâullahın, mü’minin güzel bir kokusu olur; âfaktan duyulur, kokusu koklanabilir.” denildiği gibi, eşyanın zikrini de duyan duyabiliyor. Mü’minin kokusunu da koklayan koklayabiliyor, duyan duyuyor.

“—Evet padişahım, dille söylenir gibi bayağı zikreder, tesbih eder. Duyan duyar.” demiş Abdulehad-i Nûrî hazretleri.

Hayatını okurken dikkatimi çekmişti. Çok büyük bir zât. Ayasofya’ya bir gecede 17 defa çağırılmış, Rasûlullah Efendimiz tarafından mâna âleminde kendisine 17 tarikatten hilafet verilmiş. Mâşaallah...

Ben fakir kardeşinize evvelki senelerde Mekke-i Mükerreme’de, rüyamda bir zât Mevlevîlik dersini verdi. Ben diyorum ki:

“—Ben Nakşîyim, Nakşî tarikatindenim.”

“—Olsun.” diyor.

Bana Mekke’de Mevlevîlik dersi verdi. “Herhalde Mevlevî de olduk.” dedim. Mesnevî’den okumamız lâzım, biraz Mevlânâ’dan vaaz vermemiz lâzım...

Sonra bir sene burada, yazmayınca insan unutuyor, rüyada:

“—Sana Ahmed Ziyâeddîn Gümüşhânevî Hazretleri’nin makamı verildi.” dediler.

Aziz Mahmud-ı Hüdâyî Hazretleri, Celvetiye tarikatinden; Süleymaniye gibi bir camide onun makamına bizi seçtiler. Tekkesi Ankara’daymış, bizi onun yerine seçtiler.

Rüyada bazen böyle şeyler oluyor. Bunlar bir işaret oluyor.

Ayasofya camiine 17 defa aynı gecede çağırılıyor, Peygamber Efendimiz tarafından kendisine tarikat hilafeti veriliyor. Yani

büyük bir zât, evliyâullahın büyüklerinden bir mübarek kimse. Ben şahsen kendisini çok seviyorum. O, duyulur demiş.

Kendi vücudunun bütün zerresi zikreder hâle geliyor, etrafın zikrini tesbihini duyacak hâle geliyor; o zaman bir başka türlü insan oluyor.

Mehmed Zahid Hocamız'la ilgili bir hatırayı anlatayım.

Ankara'da Ahmet Poyraz kardeşimizin evine davet olunduk. O kardeşimizin Çankaya'da çok manzaralı bir dairesi var. Bunun on misli büyüklükte bir salonu var, manzaraya hâkim, bütün Ankara ayağının altında, çok güzel, tam Çankaya'dan aşağıyı seyrediyor. Orada toplandık. Çok muazzam bir kalabalık birikti. Dost, ahbap çok, Hocamız'ı seven çok; toplandılar.

Ankara'nın vaizlerinden Osman Şevket Yardımedici Hoca, o da geldi. Osman Şevket Yardımedici, Sami Efendi dergâhındandır. Ama Hocamız'a geldi. Tabii büyüklüğünü görünce saygı gösteriyorlar. Geldi bir soru sordu.

Kendisi Bağdat'ta okumuş, Arapçası güzel, hafız, kıraatı güzel, doyurucu da kıraatı var. Bağdat'ta kendisine; "Sen burada imam olarak kal, Türkiye'ye gitme." demişler. Bağdatlılar'ın beğendiği bir hoca. Kendisi Maraşlı'dır.

Kalabalıkta o böyle bir soru sordu:

"—Hocam, insan mesela Medine-i Münevvere'de Mescid-i Nebevî'de namaz kılarsa başka yerde kılınan namazdan bin misli daha fazla oluyor. Kâbe'nin yanında Mescid-i Haram'da namaz kılarsa yüz bin misli sevap alıyor. Bunun gibi kârlı ibadetler var mıdır?" dedi.

Canlı bir insan, canlı bir soru sordu... Pehlivan gibi bir insan Osman Şevket Hoca...

Hocamız sanki o soruyu sormasını bekliyormuş gibi, soru biter bitmez hemen:

"—Evet, vardır!" dedi.

"—Nedir hocam o?" dedi.

Merak ediyor, kurnaz, çok sevap kazanacak...

"—Evet, vardır. Bir insan tarikatte zikre devam edince, kendisinde bir hâl hâsıl olur, *zikr-i sultânî, sultânî zikir* derler. O zaman her zerresi zikreder. Her zerresinin zikrettiğini kendisi

hisseder. Her zerresiyle zikreder. O zaman bir kere Allah dedi mi, vücudunun bütün zerreleri hepsi birden Allah dediğinden çok büyük bir rakamla, tarif edilmeyecek kadar çok fazla miktarda Allah demiş olur. İşte bunun sevabı çok fazladır.” dedi.

Bayıldık... Soruya da bayıldık, cevap da çok hoşumuza gitti...

Allah zikrinden gafil etmesin, zikrine devam etmeyi nasip eylesin.

Cennete girince insan; (*Lâ havfun aleyhim ve lâ hüm yahzenûn*) Cennette korku yok; mahzun olmak, üzülmek de yok.

Ama bir şeye pişmanlık duyacaklar; (*yetehasserû*) diyor, hasretlik duyacaklar. İçleri hafif cız edecek, yanacak; “Tüh!” diyecekler, “Hay Allah!” diyecekler, “Keşke o vakitleri zikirsiz geçirmeseymişiz.” diyecekler.

Nedir o? Dünyada Allah’ı zikretmeden geçirdikleri saatler.

İşimiz var, gücümüz var, uykumuz var, çalışmamız var; tarlada, bahçede, dükkânda, gecede gündüzde... Nasıl olacak bu iş?

İşte tasavvufta o zikre çalışınca zikr-i sultânî, zikr-i dâimî hâsıl oldu mu, o zaman bu mahzur ortadan kalkmış oluyor.

Büyüklerimiz hadisleri âyetleri tam okumuşlar, tam uygulamaya çalışmışlar; öyle kaval dinler gibi dinlememişler, bir âyeti dinleyince “Ben bunu nasıl yaparım? Nasıl uygularım?” diye kafa yormuşlar, üzerinde çalışmışlar.

Nur Sûresi’nde bir âyet-i kerîme var, buyuruluyor ki:

رِجَالٌ لاَ تُلْهِيهِمْ تِجَارَةٌ وَلاَ بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللهِ (النور:٣٧)

(*Ricâlün lâ tülhîhim ticâretün ve lâ bey’un an zikri’llâh*) “Öyle adamlar ki, ticaret, alış veriş, satış onları Allah’ı zikretmekten alıkoyamaz.” (Nur, 24/37)

Ticaretin, alış verişin Allah’ın zikrinden engelleyemediği insanlar...

“—Böyle insan nasıl olunur?” diye onu düşünmüşler.

Bizim Nakşî tarikatinde tarikatimizin prensipleri var, büyüklerimiz koymuş, prensiplerden birisi nedir: (*Halvet der*

encümen) "Halkın arasında, kalabalığın içinde, toplantıda Allah için halvete çekilmiş de tesbih çekiyormuş gibi, halvet hâlinde olmak."

Buna; "Halk içinde Hak'la olmak." diyorlar. Veyahut; "Eli kârda, gönlü yârda." diyorlar. Eliyle iş yapıyor, gönlü Allah'ta... Veya; "Eli işte, gönlü bilişte." diyorlar. Biliş, tanıdığı, Mevlâsı demek. Bunu tahakkuk ettirmek için çalışmışlar. Derviş böyle olacak diye tarikatın prensibi olarak koymuşlar.

Derviş hiçbir zaman Allah'ı unutmayacak; vakitlerini daima Allah'ı hatırlayarak geçirecek.

(*Hûş der dem*) prensibi var, ne demek? "Her nefes alış verişte şuurlu olmak, gafil olmamak."

Nakşibendî tarikati öyle laf değil... Külâhı başına geçir, cübbeyi sırtına geçir, eline tarikatin âletlerini al, asâsını al... Her tarikatin kendine göre sembolleri var, onları al; böyle değil. İşin aslı, özü olan şeyleri prensip olarak koymuşlar.

Onun için şairin birisi diyor ki;

Dervişlik olaydı tâc ile hırka;
Biz dahi alırdık otuza kırka...

Tâc, başa giyilen külâh çeşidi; her tarikatte değişik oluyor. Pazarlık ederdik, biz de alırdık otuza, kırka... "Şu külâhtan bir tane de bana ver, şu hırkadan bir tane de bana ver..." Alırdım, sırtıma hırkayı giydim mi, başıma külâhı geçirdim mi; oldum derviş!

Hayır! Dervişliğin prensibi ne?

Nakşî tarikatinin birinci prensibi: (*Hûş der dem*) "Her nefes alışta şuurlu olacak. Allah'ın kendisini gördüğünü, kendisinin Allah'ın huzurunda olduğunu, imtihanda olduğunu bilecek."

Ondan sonra ne olacak? Eli iş yapıyor bile olsa kalbi Allah'a bağlı olacak, aklı Allah'ta olacak. Bunlar büyük prensipler.

(*Nazar ber kadem*) "Gözleri ayağının ucunda olacak, etrafa bakmayacak, edepli olacak."

Ya edepli olacak, ya da tarikattaki kademelerine, yürüyüşüne dikkat edecek, onu aşmaya çalışacak demek. İki mânası olabilir.

Bunlar büyük prensipler. Allah tasavvufu tam anlayıp tam uygulamayı nasip etsin.

Dervişlik olaydı tâc ile hırka;
Biz dahi alırdık otuza kırka…

Ama hoş da oluyor, benim hoşuma da gidiyor.

İyi güzel de... Hepsi güzel... Mevlevîlik... İşte bizi de Mevlevîliğe kaydettiler. Mevlevîlik, Halvetîlik vesaire, hepsi güzel de, bu iş tâcla, hırkayla olmuyor. Huyların ve şuurun kuvvetli olması lazım. İnsan bir ânını boş geçirmemeli; asıl dervişlik o.

b. İmanın Tamam Olması

لَيْسَ بِمُؤْمِنٍ مُسْتَكْمِلِ الإِيمَانِ ، مَنْ لَمْ يَعُدَّ الْبَلاَءَ نِعْمَةً ، وَالرَّخَاءَ مُصِيبَةً ، قَالُوا : كَيْفَ يَا رَسُولَ اللهِ ؟ قَالَ: لأَنَّ الإِيْمَانَ لاَ يَتْبَعُهُ إِلاَّ الرَّخَاءُ ، فَكَذَلِكَ الرَّخَاءُ لاَ يَتْبَعُهُ إِلاَّ الْبَلاَءُ وَالْمُصِيبَةُ ، وَلَيْسَ بِمُؤْمِنٍ مُسْتَكْمِلِ الإِيْمَانِ مَنْ لَمْ يَكُنْ فِي غَمٍّ ، مَا لَمْ يَكُنْ فِي صَلاَةٍ ، قَالُوا : وَلِمَ يَا رَسُولَ اللهِ ؟ قَالَ: لأَنَّ الْمُصَلِّي يُنَاجِي رَبَّهُ ، وَإِذَا كَانَ فِي غَيْرِ صَلاَةٍ ، إِنَّمَا يُنَاجِي ابْنَ آدَمَ

(طب . عن ابن عباس)

RE. 364/2 (*Leyse bi-mü'minin müstekmili'l-îmâni men lem yeudde'l-belâe ni'meten, ve'r-rahâe musîbeten. Kàlû: Keyfe yâ rasûla'llah? Kàle: Li-enne'l-belâe lâ yetbeuhû ille'r-rahâu, ve kezâlike'r-rahâu lâ yetbeuhû ille'l-belâu ve'l-musîbetu, ve leyse bi-mü'minin müstekmili'l-îmâni men lem yekün fî gammin, mâ lem yekün fî salâtin. Kàlû: Ve lime yâ rasûla'llah? Kàle: Li-enne'l-musallî yünâcî rabbehû, ve izâ kâne fî gayri salâtin, innemâ yünâci'bne ademe*)

Sadaka rasûlü'llah, fî mâ kàl, ev kemâ kàl,..

Belki böyle bir hadisi ilk defa duyuyorsunuz, şaşıracaksınız. Peygamber Efendimiz diyor ki:

(*Leyse bi-mü'minin müstekmili'l-îmâni*) "İmanı tam kemâle ermiş bir müslüman değildir şu kimse ki; (*men lem yeudde'l-belâe ni'meten, ve'r-rahâe musîbeten*) belâyı nimet olarak bilmiyor, rehaveti de musibet olarak görmüyor." Yâni, "Belâyı nimet, bolluğu ve rahatlığı musibet saymayan kimse imanını kamil etmiş mü'min değildir."

(*Kàlû: Keyfe yâ rasûla'llah?*) Dediler ki: "Nasıl yâ Rasulallah?"

(*Kàle: Li-enne'l-belâe lâ yetbeuhû ille'r-rahâu, ve kezâlike'r-rahâu lâ yetbeuhû ille'l-belâu ve'l-musîbetu, ve leyse bi-mü'minin müstekmili'l-îmâni men lem yekün fî gammin, mâ lem yekün fî salâtin.*) Buyurdu ki: "Zira beladan sonra bolluk takip eder ve bolluğu da belâ ve musibet takip eder. Yine, namazın dışındaki zamanında gamlı olmayan, imanını kâmil etmiş mü'min değildir.

(*Kàlû: Ve lime yâ rasûla'llah?*) Dediler ki: "Niçin yâ Rasûlallah?"

(*Kàle: Li-enne'l-musallî yünâcî rabbehû; ve izâ kâne fî gayri salâtin, innemâ yünâci'bne ademe*) Buyurdu ki: "Zira namazda Rabbine münacaat eder. (*Ve izâ kâne fî gayri salâtin, innemâ yünâci'bne ademe*) Namazın dışında ise, ancak Ademoğlu ile hasbihal eder."

…………………

Helâl yoldan kazanmaya dikkat etmeli. Evine gündüzkü iş hayatının sıkıntılarını taşımamalı. Evindeki insanlara hayatı zindan etmemeli!

c. Kur'an-ı Kerim ve İlmin Hakikati

Enes RA'dan rivayet edildiğine göre, Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:[114]

[114] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.398, no:5214; Enes ibn-i Mâlik RA'dan Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.550, no:2462; Câmiü'l-Ehxadîs, c.XVIII, s.250, no:19334.

لَيْسَ الْقُرْآنُ بِالتِّلاَوَةِ ، وَلاَ الْعِلْمُ بِالرِّوَايَةِ ؛ وَلٰكِنَّ الْقُرْآنُ بِالْهِدَايَةِ ، وَالْعِلْمُ بِالدِّرَايَةِ (الديلمي عن أنس)

RE. 362/9 (*Leyse'l-kur'ânü bi't-tilâveti, ve le'l-ilmü bi'r-rivâyeh: ve lâkinne'l-kur'âne bi'l-hidâyeti, ve'l-ilme bi'd-dirâyeh.*)

"Kur'an, okumakla değildir; ilim de rivayet etmekle değildir. Kur'an hidayet iledir, ilim de dirayet iledir."

Şimdi bunun mânasını açıklayalım:

İnsan karşısına Kur'ân-ı Kerîm'i alıyor; çat pat, yavaş veya hızlı okuyor: (*Elif lâm mîm. Zâlike'l-kitâbu lâ raybe fîh*…)

"—Bir sayfa okudum, bir cüz okudum, iki cüz okudum..."

Kur'an okumakla iş bitmiyor, sadece okumaktan ibaret değildir; nedir?

Hidayettir. Kur'an seni doğru yola sevk edecek. Sevk ediyorsa, sana tesir ediyorsa, hareketlerini yönlendiriyorsa o zaman sen Kur'an'ı okuyorsun demektir.

Yönlendirmiyor; "Yalan söylemeyin!" diyor Kur'ân-ı Kerîm'de, "Gıybet etmeyin!" diyor.

وَلاَ يَغْتَبْ بَعْضُكُمْ بَعْضًا (حجرات:١٢)

(*Ve lâ yağteb ba'duküm ba'dâ*) "Biriniz ötekisini gıybet etmesin." (Hucurat, 49/12) diyor, gıybete devam ediyor. Demek ki Kur'an okumuyor.

Okudu demin. Okudu ama hidayete yönlenmedi, o okuduğuna göre doğru yolu bulmadı, okuduğunun gereğini yapmadı.

"Kur'an hidayettir"in mânası bu; okuduğunu uygulayacak.

Peygamber SAS Hazretleri Kur'ân-ı Kerîm'i okurken müjde âyetleri geldi mi elini açardı:

"—Yâ Rabbi, bu müjdeleri ben de isterim, beni cennetine dâhil et!" derdi.

Azap âyetleri geldiği zaman elini açardı:

"—Yâ Rabbi! Beni azabına uğratma, kavmimi azabına uğratma, ümmetime merhamet eyle!" diye dua ederdi.

Okunan ayetlere göre davranırdı.
Bir keresinde Hz. Ali Efendimiz Kur'an-ı Kerim okurken:

سَبِّحِ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى . الَّذِي خَلَقَ فَسَوَّى (الاعلى:١-٢)

(*Sebbihi'sme rabbike'l-a'lâ. Ellezî haleka fesevvâ.*) ayetlerini okurken, (*Sebbihi'sme rabbike'l-a'lâ*) "En yüce olan Rabbinin ismiyle onu tesbih eyle!" ayetini okuyunca, hemen demiş ki:

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى

(*Sübhàne rabbiye'l-a'lâ*) "En yüce olan Rabbimi tesbih ederim."
Orada *sebbih* diyor, tesbih et diyor, hemen "*Sübhâne rabbiye'l-a'lâ*" demiş.
Birisi de gelmiş, demiş ki:
"—Yâ Ali, Allah âyetini arttırdı mı, ziyade mi etti? Burada bir âyet vardı da yazılmamış mı Kur'an'a, sen bir şey ekliyorsun?"
Eklemiyor; Kur'an'ın emrini hemen uyguluyor.

Kur'an hidayettir. Tesir edecek, sevk edecek, doğru yola götürecek. O zaman Kur'an'ı okumuş oluyor.
"—Birisi baştan sonra Kur'ân-ı Kerîm'i hatmetmiştir, hatmi indirmiştir ama aslında Kur'an'ı okumamıştır." diyor Peygamber Efendimiz bir başka hadîs-i şerîfte.
Neden? Laflarını okumak bir şey değil ki... Avrupalılar da okuyor. Adamlar tilki gibi her şeyi araştırıyorlar, İslâmî ilimlerde mütehassıs yetiştiriyorlar. Domuz adam, pis gâvur ama Arapça'yı öğreniyor, hadis ilmini öğreniyor, tefsir ilmini öğreniyor; "Bakalım müslümanları buradan nasıl zarara uğratabilirim?" diye. Domuz gibi... Her şeyi biliyorlar; kıymeti yok. Öğrendiğini uygulayacak.
(*Ve'l-ilmu bi'd-dirâyeti*) "Bilgi de 'şu şöyle dedi, bu böyle dedi...' diye sözü nakletmek değildir; dirayettir." İnsanın kendisinin o ilmi kullanmasıdır. Aklını kullanarak, o ilmi hazmetmiş olarak yapmasıdır.

d. *Lâ ilàhe illa'llàh* Ehlinin Mükâfâtı

Bundan sonra Lâ ilâhe illa'llah demekle ilgili iki müjdeli hadis var. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[115]

لَيْسَ عَلَى أَهْلِ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ وَحْشَةٌ فِي قُبُورِهِمْ ، وَلاَ فِي مَحْشَرِهِمْ ، وَلاَ فِي مَنْشَرِهِمْ ، وَ كَأَنِّي أَنْظُرُ بِأَهْلِ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ ، وَقَدْ خَرَجُوا مِنْ قُبُورِهِمْ ، يَنْفُضُونَ التُّرَابَ عَنْ رُؤُوسِهِمْ ، وَ يَقُولُونَ : اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي أَذْهَبَ عَنَّا الْحَزَنَ (عد. كر. هب. عن ابن عمر)

RE. 362/10 (*Leyse alâ ehli lâ ilâhe illa'llàhu vahşetün fî kubûrihim, ve lâ fî mahşerihim, ve lâ fî menşerihim, ve keennî enzuru bi-ehli lâ ilâhe illa'llàh, ve kad haracû min kubûrihim, yenfudùne't-turâbe an ruûsihim, ve yekùlûne: El-hamdü li'llàhi'llezî ezhebe anne'l-hazen.)*

Abdullah ibn-i Ömer RA rivayet etmiş. Peygamber Efendimiz SAS diyor ki:

(*Leyse alâ ehli lâ ilâhe illa'llàh, vahşetün fî kubûrihim*) "*Lâ ilâhe illa'llàh*'ın ehli olan, onu söyleyen, ona inanan, ona bağlanan, kimselere kabirlerinde yalnızlık ve sıkıntı çekmek olmayacak."

(*Ve lâ fî mahşerihim*) "Mahşer günü haşroldukları yerde de sıkıntı olmayacak." İnsanlar sıkışacaklar, muazzam izdiham, ter kiminin ağızlarına kadar yükselecek. Ama ehl-i Lâ ilâhe illa'llah'a bu sıkıntısı olmayacak.

(*Ve lâ fî menşerihim*) "Dağılım yerlerinde, haşr ü neşir

---

[115] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.1, s.110, no:100; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.9, s.181, no:9478; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.3, s.386, no:5180; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.271; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.1, s.266; Cürcânî, *Târih-i Cürcan*, c.I, s.325, no:588; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.84; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.55, no:176; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.89, no:16807; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.170, no:2143; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.271, no:19383. (İskenderpaşa, 10. 04. 1993 hadis dersinde aynı hadis anlatılıyor.)

zamanında da bir sıkıntı olmayacak.”

Efendimiz buyuruyor ki:

(*Ve keeennî enzuru bi-ehli lâ ilâhe illa’llàh*) “Sanki ben şu anda, size bu sözlerimi söylerken, *Lâ ilâhe illa’llàh* ehli olan insanları sanki gözümle görüyor gibiyim.” Ne durumda? (*Ve kad haracû min kubûrihim*) “Kabirlerinden kalkmışlar, (*yenfudùne’t-turâbe an ruûsihim*) başlarından toprakları silkeliyorlar. Toprağın altındaydılar ya... (*Ve yekùlûne: El-hamdü li’llàhi’llezî ezhebe anne’l-hazen*) Ve diyorlar ki: “Bizim üzerimizden mahzunluğu, sıkıntıyı gideren Allah’a hamd olsun!” diyorlar.

Kabirlerinden neşeyle, Allah’a hamd ederek kalkacaklar. Çünkü mahzunluk yok, Allah içlerine ferahlık verecek.

Bu konuda ikinci hadîs-i şerîf:[116]

لَيْسَ عَلَى أَهْلِ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ وَحْشَةٌ فِي قُبُورِهِمْ ، كَأَنِّي أنظر إليهم إذا انفلقت الأرض عنهم ، يقولون: لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ ، والناس بِهَمٍّ (تمام ، خط. كر. عن ابن عباس)

RE. 362/11 (*Leyse alâ ehli lâ ilâhe illa’llàhu vahşetün fî kubûrihim*) “*Lâ ilâhe illa’llàh*’ın ehli olan, onu söyleyen, ona inanan, ona bağlanan, kimselere kabirlerinde yalnızlık ve sıkıntı çekmek olmayacak.”

Burada sadece, “Kabirlerinde yalnızlık çekmeyecekler.” diyor; ötekisinde “Mahşer yerinde de, dağılım yerlerinde de sıkıntı çekmeyecekler.” diyordu. Nereye gideceklerse mahşer yerinden... Orada üç yer söylüyor, burada sadece “Kabirlerinde sıkıntı çekmeyecekler!” cümlesi var.

(*Keennî enzuru ileyhim ize’nfelekati’l-ardu anhüm*) Yer

---

[116] Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.V, s.305, no:2814; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XI, s.44; Temmâmü’r-Râzî, *el-Fevâid*, c.I, s.14, no:13; Abdullah ibn-i Abbas RA’dan.

üzerlerinden ayrılıp, dağılıp, açıldığı zaman, onların kabirden kalktıklarını görüyor gibi oluyorum. (*Yekùlûne lâ ilàhe illa'llàh*) O zaman onlar, '*Lâ ilàhe illa'llàh*' diyerek kabirlerinden kalkarlar.

(*Ve'n-nâsu bühmün*) "İnsanlar feci şekilde kapkara iken, onları *Lâ ilâhe illa'llah* diyerek kabirden çıkıyor gibi görüyorum."

Bühmüm, faul vezni, ef'alin cem'idir. *Summün, bukmün, umyün. Sum*, *esam*'ın çoğuludur. Büküm, ebkem'in çoğuludur. Umyün, âmâ'nın çoğuludur. Yani kusur bildiren ef'al veznindeki sıfatların hem müzekkerleri hem müennesleri cemî olduğu zaman faul vezninde gelir.

Esam ne demek? Sağır demek.

Esam'ın müennesi *sammâ'u* gelir. *Fa'lâu* geliyor, sıfat-ı müşebbehelerin müennesi. *Ebkem*'in *bekmâu* gelir. Âmâ'nın *amyâu* gelir. Çoğulların ikisi birleşir, faul vezninde *umyün, bukmün, summün* şeklinde gelir.

Ahmer, müzekkeri; *hamra*, müennesi. Çoğulu *hımr* gelir. *Hımrun*, kırmızılar demek.

Ebhem de, siyahı çok şiddetli olan demek.

"İnsanlar kapkara durumda iken, kapkara halde iken onların topraktan *Lâ ilâhe illa'llah* diyerek kalktıklarını görüyor gibiyim." diyor Peygamber Efendimiz ikinci hadis-i şerifte.

Onun için, Allah'a hamd ü senâlar olsun, Allah bizi derviş eyledi, *Lâ ilâhe illa'llah* diyen insanlar eyledi. Vazifemiz bu, mesleğimiz bu; başka insanlardan bizi ayıran özelliğimiz bu. El-hamdü lillâh! *Allah* diyoruz, *Lâ ilâhe illa'llah* diyoruz. Çok şükür, el-hamdü lillâh! Bu hadîs-i şerîfleri kaynaklarıyla münkirlere göstermek lâzım.

e. Asıl Zenginlik Gönül Zenginliği

Sondan bir önceki hadis. Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:[117]

---

[117] Buhârî, *Sahîh*, c.XX, s.79, no:5965; Müslim, *Sahîh*, c.V, s.268, no:1741; Tirmizî, *Sünen*, c.VIII, s.377, no:2295; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XII, s.167, no:4127; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.243, no:7314; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.105, no:276; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.453, no:679; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.203, no:7274; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.290, no:10343; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.V, s.404, no3079; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.437, no:8464; Kudàî,

لَيسَ الْغِنٰى عَنْ كَثْرَةِ الْعَرَضِ ، وَلٰكِنَّ الْغَنَى غِنَى النَّفْسِ

(ع. طس. ض. عن أنس)

RE. 362/12 (*Leyse'l-gınâ an kesreti'l-aradi, ve lâkinne'l-gınâ gıne'n-nefs.*)

Bu da Enes ve Ebû Hüreyre RA'dan rivayet edilmiş, muteber kaynaklarda geçen bir hadîs-i şerîf:

(*Leyse'l-gınâ an kesreti'l-aradi*) "Zenginlik, malın mülkün, varlığın çokluğu demek değildir. (*Velâkinne'l-gınâ gıne'n-nefsi*) Asıl zenginlik, gönül zenginliğidir."

Asıl zenginlik mal zenginliği değildir. Malının, mülkünün, eşyasının, varlığının çok olması değildir; gönlünün zengin olmasıdır.

Bazı insanlar vardır, nadir ama var; çok ganî gönüllüdür; bir şeyi yoktur, yine de ikram edecek şeyler bulur. Bazı insanlar da vardır, bunların adedi çok; malı vardır, mülkü vardır, vermez, eli titrer. Ver be mübarek, ölmeden evvel ver de sevap kazan! Vermez. Zengin, eli titreyerek... Maydanozu alırken pazarlık yapar. Ya ver, adam biraz fazla kazansın, ne olacak, alt tarafı işte maydanoz satıyor, zavallı... Hamalla pazarlık yapar. Ya adamın burnundan ter akıyor, damlıyor; bırak, biraz fazla ver.

Bizim bir arkadaş vardı, ağabey, bizden büyüklerden; çarşıya gittik, alış veriş yaptık. Soruyor:

Müsnedü'ş-Şihâb, c.II, s.211, no:1207; Tahàvî, *Müşkilü'l-Asâr*, c.XIII, s.265, no:5283; Hàris, *Müsned*, c.I, s.487, no:310; İbn-i Asâkir, Mu'cem, c.I, s.48, no:77; Hünnâd, *Zühd*, c.I, s.339, no:624; Ebü'ş-Şeyh, *Emsâl fi'l-Hadîs*, c.I, s.114, no:74; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IV, s.99; Ebû Hüreyre RA'dan.

Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.341, no:7202; Ziyaü'l-Makdîsî, *Ehàdîsü'l-Muhtâreh*, c.III, s.96, no:2351; Ebü'ş-Şeyh, *Emsâl fi'l-Hadîs*, c.I, s.114, no:75; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.404, no:7159; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.171, no:2148; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.312, no:17758; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.249, no:19332.



“—Bu kaça?”

“—490’a...”

“—Öyle şey olur mu, 500 olmaz mı?” diyor.

Adam şaşırıyor, “Benimle alay mı ediyor?” diye. 500 veriyor;

“—Al, 500 lira…” diyor.

Tatlı insan. On kuruşun, beş kuruşun hesabında değil. “Ne demek 490; işte 500, üstü sende kalsın!” deyiveriyorlar, bahşiş oluyor.

Tabii insanın zengin olduğu zaman cömertlik yapması normal. Fakat yoklukta cömertlik yapması çok güzel bir şey. Zenginin cömertlik yapması olağan bir şey. Adam burada sofra kuruyormuş, şu kadar insanı doyuruyormuş... Allah vermiş. Ama ötekisi hiçbir şeyi yokken veriyor.

Tıp öğrencisi bana geldi, ben vaaz verdim böyle bir camide, mikroskopunu getirmiş.

“—Hocam, şunu kabul buyurun.” dedi.

“—Ne olacak?” dedim.

“—Bunu satın, hayrâta hasenâta harcayın!”

“—Evlâdım, sen doktor olacaksın. Bu şey sende kalsın. Sen bununla çalış, tıp ilmini güzel öğren. Sen mezun olduğun zaman hayrını hasenâtını yaparsın. Allah kabul etsin, al!” dedim, iade ettim.

Çocuğun bir mikroskopu var, para yerine getirmiş onu veriyor.

Yüzüğünü çıkartıyor kız, bileziğini gönderiyor:

“—Hocam alın bunu, vakıfta harcayın!” diye.

Gönlü güzel!

Kimisi de var; yanında konuşuyorsun, anlatıyorsun:

“—Şöyle ihtiyaç var, bu kadar fakir talebe var, şu iş olacak, bu iş olacak...”

Hiç anlar gibi görünmüyor. Anlıyor, anlar gibi görünmüyor, yanaşmıyor.

Bizim İskenderpaşa camiinin, kıbleye döndüğünüz zaman sağ tarafında sekiz-dokuz tane ev vardı. Arka tarafı arsaydı, çöplüktü; biz cemaat olarak binayı yaptık, evler kaldı. Bu evleri satın alacağız, camiyi büyüteceğiz. Ben vaazda söylüyorum:

“—Ey cemaat-i müslimîn! Bakın camimiz dolu, terliyorsunuz, sığmıyorsunuz. Hayır hasenât yapın, şu evleri satın alın, camiye katın. Ben sizden para istemiyorum, ben de yardım yapacağım...”

Hocalıktan istifa edeceğim geldiği zamanlar olmuştur...

Hiç hareket yok gibi... Geliyor zavallı fukarâ öğrenci, bursunun yarısını veriyor. Öbür tarafta çok zenginler var, hepsini bir seferde alır; almıyor!

……………………..

Allah hepinizden razı olsun…

Sübhâne rabbinâ rabbi’l-izzeti ammâ yasifûn. Ve selâmün âle’l-mürselîn. Ve’l-hamdü li’llâhi rabbi’l-àlemîn. el-fâtihah!

20. 04. 1996 - Medine (2)

13. DÜNYA, İMTİHAN DÜNYASI

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn... Seyyidinâ ve senedinâ muhammedin ve âlihî, ve sahbihî, ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Emmâ ba'd. Fa'lemû eyyühe'l-ihvân, feinne efdale'l-kitabi kitâbu'llàh, ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llahu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ, ve külle muhdesetin bid'ah, ve külle bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llahu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

لَيْسَ لِقَاتِلٍ شَيْءٌ مِنَ الْمِيرَاثِ ، فَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ وَارِثٌ ، يَرِثُهُ أَقْرَبُ النَّاسِ إِلَيْهِ ، وَلاَ يَرِثُ الْقَاتِلُ شَيْئًا (د. عن ابن عمرو)

RE. 365/2 (*Leyse li-kàtilin şey'ün mine'l-mirâsi, fein lem yekün lehû vârisun yerisuhû akrabu'n-nâsu ileyhi, ve lâ yerisu'l-kàtilu şey'en*)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl...

Çok aziz ve muhterem müslüman kardeşlerim!

Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin selâmı, lütfu, keremi, rahmeti, bereketi cümlenizin üzerine olsun...

Şurada Peygamber SAS Hazretleri'nin mübarek hadis-i şeriflerinden ki, dinimizin özü, esası hadis-i şeriflerdir; bir nebze, bir demet okuyup şeref ve feyiz kesb edeceğiz. Allah-u Teâlâ Hazretleri cümlemizi feyizyâb eylesin...

Bu hadis-i şeriflerin okunmasına başlamadan evvel, başta Efendimiz Muhammed-i Mustafâ SAS Hazretleri'nin ruh-u pâkine; sonra onun mübarek âl, ashàb ve etbàının ruhlarına; cümle sâdât ve meşâyıh-i turûku aliyyemizin ruhlarına; ve sair enbiyâ ve mürselînin, cümlesinin etbaının ve cümle Allah'a yakın

kulların ruhlarına;

Uzaktan ve yakından şu ilim meclisine, şu hadislerin okunduğu meclise, bu hadislere şevk, Peygamber Efendimiz'e muhabbetten dolayı teşrif etmiş, gelmiş bulunan siz kardeşlerimizin ahirete intikal eylemiş olan bütün sevdiklerinin ve yakınlarının ruhlarına hediye olmak üzere;

Şu biz yaşayan müslümanların da Cenâb-ı Mevlâ'nın rızasına uygun ömür sürüp, huzuruna sevdiği, razı olduğu kullar olarak varmamıza vesile olması dileğiyle, bir Fatiha, üç İhlâs-ı Şerif okuyup dersimize öyle başlayalım! Buyurun:

………………………..

a. Kàtilin Miras Hakkı

Mukkademede metnini okumuş olduğumuz hadis-i şerif kàtilin miras hakkı ile ilgili…

Peygamber SAS Hazretleri Abdullah ibn-i Amr ibnü'l-Âs RA'dan rivayet edildiğine göre, katilin miras hakkı ile ilgili şöyle buyurmuşlar:[118]

لَيْسَ لِقَاتِلٍ شَيْءٌ مِنَ الْمِيرَاثِ ، فَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ وَارِثٌ ، يَرِثُهُ أَقْرَبُ النَّاسِ إِلَيْهِ ، وَلاَ يَرِثُ الْقَاتِلُ شَيْئًا (د. عن ابن عمرو)

RE. 365/2 (*Leyse li-kàtilin şey'ün mine'l-mirâsi*) "Öldüren, katil için mirastan bir şey yoktur. (*Fein lem yekün lehû vârisun*) Eğer o kimsenin, öldürülenin vârisi yoksa, (*yerisuhû akrabu'n-nâsu ileyhi*) ona akrabasından en yakın olan kim ise o varis olur. Ama öldüren varis olamaz. (*Ve lâ yerisu'l-kàtilu şey'en*) Katil ondan hiçbir şey alamaz."

Eğer böyle bir şeye müsaade olunsa;

"—Eh ne yapalım, ölüm hak, miras helâl, bu adam öldü. Nasıl

---

[118] Ebu Davud, *Sünen*, c.XII, s.156, no:3955; Beyhaki, *Sünenü'l-Kübra*, c.VI, s.220, no:12020; Amr ibn-i Şuayb babasından, o da dedesinden.

Kenzü'l-Ummal, c.XI, s.15, no:30424; *Camiü'l-Ehadis*, c.XVIII, s.300, no:19473.

ölürse ölsün. Malını gel bölüşelim, şuna şu kadar, buna bu kadar…" denilse, o zaman herkes herkesi öldürür.

Öyle şey olmaz! Allah korusun. O bakımdan katil öldürme cürmü dolayısıyla bir suç işlemiştir ki, eğer kendisi hak sahibi olsa dahi, aslında normal bir vefat olsaydı miras alacak olsa bile, artık miras alma durumu olmaz. Çünkü öldürme durumu oldu, miras alamaz diye Peygamber Efendimiz bildiriyor.

b. Kölenin Ganimetten Hissesi

Hz. Ali Efendimiz, harp hukukuyla ilgili bir hususu Peygamber Efendimiz'den naklederek bize intikal ettirmiş. Peygamber SAS Hazretleri buyuruyor ki:[119]

لَيْسَ لِلْعَبْدِ مِنَ الْغَنِيمَةِ إِلاَّ خَرْثَى الْمَتَاعِ ، وَأَمَانُهُ جَائِزٌ ، وَأَمَانُ الْمَرْأَةِ جَائِزٌ ، إِذَا هِيَ أَعْطَتِ الْقَوْمَ الأَمَانَ (ق. عن علي)

RE. 365/3 (*Leyse li'l-abdi mine'l-ganîmeti illâ harse'l-metâ', ve emânühû câizün, ve emânü'l-mer'eti câizün, izâ hiye a'tati'l-kavme'l-emân*)

"Köleye ganimetten elde edilen metaın ancak zayıfları, artıkları olur; başka bir şey olmaz."

Mâlûm, İslâm'ın zuhuru devresinde ve ondan çok sonra, yakın zamanlara kadar ve belki bugün dahi bir kölelik meselesi vardı. İslâm köle hukukuna açıklık getirmiş, köleyi korumuştur. İslâm'dan önce Romalılar, Araplar, başka kavimler, başka insanları köle almışlardır, köle olarak kullanmışlardır. İslâm kölenin de, kadının da, herkesin insan olmak dolayısıyla hukukunu ortaya koymuş, insanî esaslar getirmiştir.

Köle; sofrasında oturtulup yemek yedirtilir. Hakkının üstünde kendisine yük yüklenmez. Bir anlaşma yapılırsa, çalışmak ve ödemek suretiyle kendisi hürriyetini alabilir. Bir müslüman

---

[119] Beyhaki, *Sünenü'l-Kübra*, c.IX, s.94, no:17951; Hz. Ali RA'dan. *Camiü'l-Ehadis*, c.XVIII, s.299, no:19469.

herhangi bir şekil ile bazı hatalar, suçlar işlemiş ise, dinimizce o suçların kefareti olmak üzere kendisinden köle âzad etmesi istenir. Böylece dinimiz kölelere yüz güldürücü hükümler getirmiştir.

Burada Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

"Müslümanlar kâfirlerle harp ettiler ve ganimet hâsıl oldu."

Mâlum harpte düşman tarafından ganimet alınır. Eski ümmetlere ganimet yasaktı, Allah-u Teàlâ tarafından bizim ümmetimize müsaade buyurulmuştur. Ganimet, İslâm'ın emrettiği şekilde, beşte biri beytü'l-mâl için ayrılarak, gaziler arasında taksim edilir.

Bu taksimde köleler ne olacak?

Gaziler gibi yani hür olan, asıl bu işi yöneten, yürüten insanlar gibi değil ama, kölelere de ganimetin harse'l-metâ', yani metaların zayıflarından bir şeyler, bir hak verilir. Dinimiz böyle bir ganimet hakkı tespit etmiş.

(*Ve emânühû câizün*) "Kölenin emân vermesi de caizdir."

O köledir, onun hukuku yok değil. O da düşmandan bir kimseye emân vermişse, "Tamam, ben bunu emânıma aldım, buna dokunmayın, bu benim emânım altındadır!" demişse onun da canı bağışlanır. Onun emânı da caizdir, mümkündür.

(*Ve emânü'l-mer'eti câizün*) "Kadının emân vermesi de caizdir."

Emân ne demek?

Karşı taraf çarpışmaya başlamış. Çarpışmaya başladığına göre seni öldürecek, senin de onu öldürmeye hakkın var. Harp hali bu... Gazilerden birisi birisine emân vermişse, o zaman o öldürülmez. "Ver onu, o bizimle çarpışmıştı, kafasını keseceğim." diyemez. Emân verilirse, o artık öldürülmez. Demek ki kölenin ve kadının da emân verme selahiyeti var.

(*İzâ hiye a'teti'l-kavme'l-emân*) "Eğer o kavme bir kadın bir emân vermişse, 'Şu kimseyi ben emânıma aldım, bunu öldürmeyin!' diye ilan etmişse, ona da bir şey yapılmaz." diye bildiriliyor.

c. Mü'min İçin Rahat Yok

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[120]

لَيْسَ لِلْمُؤْمِنِ رَاحَةٌ دُونَ لِقَاءِ اللهِ ، وَمَنْ أَحَبَّ لِقَاءَ اللهِ فَكَانَ قَدَّمَ

(خط. في المتفق والمفترق ، وابن المبارك ، حل. عن ابن مسعود

موقوفا)

RE. 365/4 (*Leyse li'l-mü'mini râhatün dûne likài'llâh, ve men ehabbe likàa'llàhi fekâne kaddem*) "Mü'min kul için, iman ehli kimse için Allah'la mülâki oluncaya kadar rahat yoktur."

Bu ne demek acaba?

İki türlü anlaşılması mümkündür. Mü'min kul, iman ehli insan Mevlâsını sever, Rabbini sever.

"—Bana hayatımı veren Rabbim… Beni bu hale getiren Rabbim… Beni rızıklandıran Rabbim… Kâinatı en güzel şekil ile yaratan Rabbim… Kıştan sonra şu ağaçları çiçeklerle bezeyen Rabbim… Rengârenk kelebekleri uçurtan Rabbim… Rüzgârları estiren Rabbim… Dağların tepelerine yukarıdan, bulutlardan suları döken Rabbim… Yazı, kışı getiren Rabbim… Geceyi, gündüzü getiren Rabbim… Geceyi istirahat vakti kılan, gündüzü aydınlık kılan Rabbim… Onun lütfunun, kereminin haddi, hesabı yoktur." diye sevgi hasıl olur insanda, Rabbine karşı…

Çünkü her iyilik yapılan kimse, iyilik yapan kimseye karşı medyun-u şükran olur, sevgi duyar. Bize yapılan iyiliklerin, bize yapılan lütufların da hepsinin sahibi Allah-u Teàlâ Hazretleri'dir. O halde kul Mevlâsını sever. Mü'minse sever.

Ama mü'min değilse, dünyadan haberi yok… Farkında değil işin, gözü kapalı çünkü… Yoksa görse, şu güzelliklerin hepsinin sahibi Allah-u Teàlâ Hazretleri'dir. Hepsinin hàlikı Allah-u Teàlâ Hazretleri'dir. Görse, kararı mı kalır? Aklı başında kalır mı? Aklı başından gider insanın…

O zaman ona rahat olmaz. Allah'a kavuşuncaya kadar rahat

---

[120] Abdullah ibn-i Mübarek, *Zühd*, c.I, s.7, no:17; Ebu Nuaym, *Hilyetü'l-Evliya*, c.I, s.136; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.XV, s.551, no:42137; *Camiü'l-Ehadis*, c.XVIII, s.301, no:19474.

olmaz. Aklı, fikri, zikri Allah-u Teàlâ Hazretleri olur; kavuşuncaya kadar…

(*Ve men ehabbe likàa'llàhi fekâne kaddem*) "Kim Allah'la mülâki olmayı sever, arzu ederse, ona iştiyak duyarsa, o muradına erer, ona vâsıl olur."

Bu, ibârenin izahı olarak şerhte buyurulmuş ki; (*ey temme murâduhû*) yani muradına erer. Kim Allah'a kavuşmak istiyorsa Allah da ona kavuşmayı ister, kendisine kavuşturur. İsteyeni isteğinden mahrum bırakmaz.

Bir hadis-i kudsîde:

"—Madem bu kulum beni istiyor. Kim bana kavuşmayı istiyor, seviyor ise, ben de onunla kavuşmayı severim." buyuruyor. O da onu sever.

İkinci tür anlayışa dair işaretler de vardır:

Mü'min kul Allah'a kavuşuncaya kadar çeşit çeşit sıkıntılara uğrar. Çeşit çeşit meşakkatler çeker. Evlâdından, canından, malından, işinden, gücünden, sıhhatinden yana çeşit çeşit üzüntülere ve sairelere uğrar. Bu sıkıntılar Allah'a kavuşuncaya kadar devam eder. İmtihan dünyasıdır. Yani Allah, mü'min kulunu, "Benim bu kulum mü'min kuldur, ben bunu dünya içinde her türlü âfetten mahfuz tutayım. Beyler, paşalar gibi yaşasın, bir eli yağda bir eli balda olsun." gibi bir muameleye tabi tutmaz.

Buyrulmuş ki:[121]

---

[121] Muhtelif lafızlarla:

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XII, s.30, no:4013; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.179, no:510; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.99, no:119; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.312, no:1045; Taberî, *Tehzîbü'l-Âsâr*, c.V, s.460, no:2476; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.142, no:9774; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.372, no:6325; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.VIII, s.417, no:2322; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.172, no:1481; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VII, s.160, no:2900; Hàkim, *Müstedrek*, c.III, s.386, no:5463; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.412, no:2783; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.143, no:830; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.352, no:7481; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.III, s.26; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.205, no:1159; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.29, no:215; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.78, no:146; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.V, s.189, no:1832; Sa'd ibn-i Ebî Vakkas RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.369, no:27124; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.448, no:8231; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXIV, s.244, no:626; Beyhakî,

أَشَدُّ الْبَلاَيَا عَلَى الأَنْبِيَاءُ

(*Eşeddü'l-belâyâ ale'l-enbiyâ*) "İmtihanların en şiddetlileri peygamberlere gelir. Ondan sonra evliyâlara, ondan sonra sàlihlere, ondan sonra da insanlara derecesine göre gelir."

Yâni, Allah dağına göre kar verir. Mertebesi, sabrı nispetinde çok olur. Kullara sıkıntılar, çeşit çeşit üzüntüler gelir. Büyük başın derdi büyük olur. Büyük sıkıntılar gelir. Onlara sabredince de, Allah-u Teàlâ Hazretleri ona ecir verir.

Bir hadis-i şerif hatırlıyorum:[122]

إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ ، يَجِيءُ بِأَهْلِ الْبَلاَءِ ، فَلاَ يُنْشَرُ لَهُمْ دِيوَانٌ ، وَلاَ يُنْصَبُ لَهُمْ مِيزَانٌ ، وَلاَ يُوضَعُ لَهُمْ صِرَاطٌ ، وَيُصَبُّ عَلَيْهِمُ الأَجْرُ صَبًّا

(ابن النجار عن عمر)

(*İzâ kâne yevmü'l-kıyâmeti, yecîü bi-ehli'l-belâ*) diye başlıyor. Buyuruyor ki Allah-u Teàlâ Hazretleri;

"Kıyamet günü herkesin hesabı görüldüğü zaman, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin emriyle belâlara müptela olmuş kullar ortaya getirilir."

Nereden belâya uğramış? Ya bir hastalığa tutulmuş; ya gözünü, kulağını, bir duyusunu, bir âzâsını kaybetmiş; ya malından, ya hanımından, ya çocuğundan yana bir sıkıntıya uğramış ya da daha başka dertler, üzüntüler çekmiş. İçi yanmış, yakılmış, dertli olmuş, dert ehli olmuş. Böyle kimseler getirilir.

Şuabü'l-İman, c.VII, s.142, no:9776; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.352, no:7482; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.V, s.259, no:2413; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.212, no:808; Ebû Ubeyde ibn-i Huzeyfe, halası Fatıma bint-i Yemân RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.III, s.12, no:3740; *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.326, no:6778-6784; *Keşfü'l-Hafâ,* c.I, s.130, no:371; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.420, no:3468-3473.

[122] *Kenzü'l-Ummal*, c.III, s.334, no:6814; *Camiü'l-Ehadis*, c.IV, s.3, no:2657.



(*Felâ yünşerû lehüm divânün*) “Onlar için amel defterleri açılıp hesaba kalkışılmaz.” Onlara, “Aç bakalım şu defterini, dünyada neler işlemişsin.” denmez.

(*Ve lâ yunsabu lehüm mîzânün*) “Onlar için terazi de kurulmaz.”

“—Getir bakalım, tartacağız amellerini. Ne kadar sevap işledin, ne kadar günah işledin?” denmez.

(*Ve lâ yûdau lehüm sırâtun*) “Ve onlar için cehennem üstünde sırat denilen köprü de kurulmaz.”

(*Yusabbu aleyhimü'l-ecrü sabben*) “Allah-u Teàlâ ecr ü sevabını, lütf u keremini onların üstüne bardaktan boşanırcasına döker.” Hesaba gelmez miktarda, demek.

Neden? Sabrettikleri için...

Ayet-i kerîme de öyle bildirmiyor mu;

إِنَّمَا يُوَفَّى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ (الزمر: ١٠)

(*İnnemâ yüveffe's-sàbirûne ecrahüm bi-gayri hisab*) [Yalnız sabredenlere mükâfâtları hesaba, kitaba sığmaz tarzda bol bol verilecektir." (Zümer, 39/10)

Onun için gama, derde, eleme, kedere uğrarsanız sakın feryadı basmayın! İstemeyiz gam, dert, keder, elem ama herhangi bir şekilde malınızda, canınızda, yakınınızda, işinizde, gücünüzde bir sıkıntıya uğradınız; feryad etmeyin, intihara, itiraza kalkışmayın, üzülmeyin!

Neden?

Ecri çok, sevabı çok... Allah-u Teâlâ Hazretleri onunla sana âhiretin ecirlerini verecek.

Sonra bu dünya imtihan dünyası değil mi?

Senin aklın da kabul etmiyor mu ki hep iyilikler olsa belki imansızlar da bu iyiliklere tamah edip mü'minlerin yanına gelirler. Mü'minler sıkıntı çekecek, üzüntü çekecek, tehlikelere mâruz kalacak, canından malından yana çeşit çeşit sıkıntılara uğrayacak da, imanın kadr ü kıymeti, halisliği anlaşılacak. Halis değilse adam yarı yolda bırakıp gidecek. "Aman, ben böyle sıkıntıya gelemem!" diyecek, gidecek.

Terk et bakalım rahatını da geceleyin kalk ibadete… Terk et bakalım paranın bir miktarını şu fakirin eline… Sen kendin kazandın ama ver, gibi şekillerle...

"—Ben seni fakir kılmamışım, yiyeceğin var, içeceğin var, buzdolabı ağzına kadar gıda dolu ama, hadi bakalım oruç tut!"

İmtihan işte. Allah, insanın sadıklığını, sıdk u sadâkatini anlamak için böyle imtihanlarla imtihan eder. Bu dünya imtihan dünyası olduğundan böyle şeyler gelir. Sakın ha, başınıza böyle bir sıkıntı geldiği zaman "üf" demeyin, "ah" demeyin, "vah" demeyin!

Kim gönderdi?

Allah celle celâlühû ve amme nevâlühû gönderdi. Allah'tan gayri cümle cihan halkı bir araya gelse, sana bir zerre zarar vermeye kâdir olamaz. Allah'tan başka cümle cihan halkı bir araya gelse, sana bir zerre fayda vermeye kâdir olamaz. Zarar da ondan, fayda da ondan!

"—Hocam biraz iyi düşün, bu sözlerin doğru mu?"

Doğru! Esmâü'l-Hüsnâ'da okumaz mısın her sabah? Hadis-i şerifte Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin isimleri zikredilirken *ed-Dârr, en-Nâfi'* denmiyor mu? Zarar veren de Allah, fayda sağlayan da Allah demiyor mu? Nasıl oluyor bu? Allah-u Teàlâ Hazretleri müsebbibu'l-esbâb'tır. Sen bu işi anlamak için üniversiteleri bitirmen, profesör olman lâzım! Bu işler çok incedir, ama hepsini Allah yapıyor.

Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî diyor ki:

"—Biz çömlekçinin elindeki bir tutam kil gibiyiz. Çömlekçi bize istediği şekli veriyor da biz gafletimizden, 'Acaba bizi çömlek haline getiren nerede?' diyoruz."

Onun elindeyiz. Hayatımızı takdir eden o... Bu hayatı böyle takdir eden o... Bize bu hadiseleri nasib eden o... Her şey ondan...

Bir insan bu hâle geldi mi, onu hiçbir şey deviremez. O ruhen en kuvvetli insan olur. Başına biraz sıkıntı geldiği zaman feryâd u figânı basıp morali bozulmaz. Askerde biraz sıkıntı çektiği zaman cepheden kaçmaz, komutanına âsî gelmez. Bir amansız hastalığa yakalandığı zaman, gidip Boğaz Köprüsü'nden, Beyazıt Kulesi'nden tepesi aşağı kendisini atmaz. İmanın faydası; insanın psikolojisini sapasağlam yapıyor.

Ama, "İman insanın psikolojisini sağlamlaştırıyor, öyleyse mü'min olalım!" diye düşünmek bezirgânlıktır. Öyle şey yok! Yahudi bezirgânlığı yok. Biz Allah'a iman ediyoruz, onlar imanımızın meyveleridir.

Biz Allah'a iman ediyoruz. (*Âmentü bi'llâh*) "Allah'a inandım. (*Ve melâiketihî*) Meleklerine inandım."

Göklere kadar melek dolu burası... Rasûlüllah bildirmiş. Ben acizim, görmem ama Rasûlüllah bildirmiş. Melekler, ilim ve zikir meclislerini arar bulurlar da göklere kadar yığılırlar, diyor. Hem senin yanında melekler var, her yaptığın kaydediliyor. Sen seni kimse görmez mi sanırsın? Yaptığın her iyilik, her kötülük...

Meleklerine de inandım. Peygamberlerine de inandım. Allah-u Teàlâ Hazretleri lütfundan, kereminden insanlar hakikatleri kolay bulamıyorlar diye has kullarından elçiler göndermiş de bize dünyayı ve âhireti tanıtmıştır.

Meleklerine de inandım, Peygamberlerine de inandım...

Kitaplarına da inandım. Allah peygamberlerine vahiyler indirip onları kitap halinde bizlere bırakmıştır ki biz onları okuyalım da Cenâb-ı Mevlâ'nın yolunca yürüyelim. Kimseye zulmetmeden, haksızlık etmeden insanca yaşayalım, kâmil insan olalım. Dünya ve âhirette mesut olalım; ferden ve cemiyet olarak düzenli, intizamlı bahtiyar insanlar olalım diye...

Şimdi şu hepimizin çırpınıp gönül birliği ile elde etmek istediğimiz şey kardeşlik değil mi? Hepimiz sevgi, kardeşlik istemiyor muyuz? Şimdi Sirkeci meydanında, Taksim meydanında bir anket yapın, herkesin birleştiği bir şey varsa, "İhtilafı bırakalım, kardeş olalım. Allah bize güzel bir memleket vermiş, nedir bu çekişmemiz? Sevelim birbirimizi." demez mi? Herkes bunu temenni eder.

Allah-u Teàlâ Hazretleri:

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ (حجرات: ١٠)

(*İnneme'l-mü'minûne ihvetün*) "Mü'minler birbirlerinin kardeşleridir, başka bir şey değil." (Hucurat, 49/10) buyurmuş.

Biz iyi mü'min olduk mu, kâmil insan olduk mu, Yunus Emre gibi, Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî gibi olacağız. Kâmil ve velî kullar gibi olacağız. İstemez misin cümle cihan halkı ârif, zarif, tatlı dilli, güleç yüzlü, başkasına hayır eden, hasenat eyleyen, fedakâr, sabırlı, tahammüllü, anlayışlı, yardımsever insanlar olsa... Tüccarlar vadeleri gelince borcunu verseler, kimse kimseyi aldatmasa, kandırmasa, paralar çarçur edilmese, hıyanet olmasa, hırsızlık olmasa, katil olmasa, vurma çarpma olmasa, kimse kimseyi üzmese, komşular birbiriyle güzel geçinse, kurt kuzuyla dost olsa istemez misin?

"—Hayal!"

Hayal değil! Bir ara bizim memlekette bu olmuş. Avrupalılar gelmişler, bizim diyarlarımızı dolaşmışlar, kitaplarına yazmışlar. Bu diyarlar ne mutlu günler görmüş.

Neden? İman sayesinde...

Seyyah öyle anlatıyor:

“—Aylar geçer mahkemeye bir dava gelmez. Çünkü bunlar birbirleriyle kavga etmezler. Hepsi hakkını, haddini bilir, hepsi fedakârdır, öbür tarafa daha hayır yapayım der. Onun için bir şey olmaz. Zaten bir şey olsa da mahallenin yaşlı başlı, güngörmüş, ak sakallı, nûranî ihtiyarları o ihtilafı halleder.” diyor.

Öyle mes’ud, bahtiyar günler geçirmişiz. Biz elimize parayı geçirmişiz de kaçırmışız, farkında değiliz.

Şimdi etrafımıza bakıyoruz, yok sanıyoruz.

“—Arkadaş, bugün babana dahi itimat etme.”

Felsefe bu!

“—Fırsatı buldun mu gözünün yaşına bakma.”

“—İnsan dünyaya bir defa gelir.”

“—Vur patlasın, çal oynasın, yaşa... Sen yaşa, istersen başkalarının cesetleri üzerinde dans et, yeter ki sen safa sür.”

Bu felsefe mi iyi, Yunus’un, Mevlânâ’nın felsefesi mi iyi?

İkisini de tanıyorsun, ikisini de yakın zamanda gördün. Birisini kitapta okuyorsun, ötekisini gördün.

İki kardeş beraber tarlayı ekmişler, harmanı yapmışlar, buğdayı samandan ayırmışlar, evlerine taşıyacaklar. Bir araba birisi götürüyormuş samanı, bir araba birisi... Bir araba birisi götürüyormuş buğdayı, bir araba ötekisi... Birisi gittiği zaman, geride kalan;

“—Bu benim küçük kardeşim daha evlenmedi. Buna çeyiz için, altın için para lazım! Her ne kadar malı ikiye bölüştükse de, biraz kendi malımdan onun tarafına ittirteyim, biraz fazla vereyim. Kardeşim yanımda olsa razı olmaz, yokken şuna biraz kendi malımdan vereyim. Ona para daha çok lâzım!” diyormuş.

Ondan sonra sıra ona geliyormuş. Araba köye gidip geldikten sonra, tekrar dolup bu sefer bu evine giderken öteki kardeş diyormuş ki;

“—Ben bekârım, bana çok para gerekmez ki... Bu kardeşim evli, kaç tane çocuğu var. Ben biraz malımdan buna vereyim de çoluk çocuğuna baksın, beslesin, rahat ettirsin.”

Hisseler ayrılmış olduğu halde samandan, buğdaydan bu tarafa kürek kürek itiyormuş.

“—Ağabeyim olsa buna razı olmaz, şu tarafa atayım da onunki çok olsun.” diyormuş.



“—Akşamlara kadar taşımışlar, taşımışlar, günlerce bitirememişler.” diye kitaplar yazıyor.

Neden? Allah bereket veriyor.

Bereket denilen bir mânevî şey var. Peygamber Efendimiz’in mucizeleri var. Yüzlerce kişiyi bir tas suyla doyurmuş, ordunun su ihtiyacını gidermiş. Manevi şeyler var. O sevgiden Allah bereket veriyor. O kardeş onu seviyor, o onu seviyor. Yüzüne karşı, “Nasılsın canım, ciğerim, kardeşim.” deyip arkasından hançerlemek değil. Yüzüne bir şey demiyor, arkasından iyiliği yapıyor.

Bizim âdetimiz öyleydi. Bizim babalarımız bizi yüzümüze karşı sevmezlerdi, uyurken severlermiş. Eskiden gösteriş yoktu, iman vardı. Şimdi gösteriş var, yaldızlı ama iman nerede? Birbirini yiyor millet, kimse kimseye itimat etmiyor. Aynı memleketin çocuklarısınız, aynı tarihi yaşamışsınız.

El-hamdü lillâh, Allah sana bir millete mensup olma şerefi vermiş ki, emsalsiz bir millet... Âdil, müslüman, mütedeyyin, gittiği yere hayır götürmüş, ayrıldığı yerden hasretle yâd

ediyorlar. Şimdi başka memleketlerin idaresine geçmiş yerler, "Ah o Türkler'in olduğu zaman!" diyorlar. Kaç arkadaştan duydum... Geçip geliyorlar onların içinden de, "Neydi o zaman, ne mes'ud zamanmış, kadrini kıymetini bilemedik." diyorlar.

Öyle sessiz, sedasız, gösterişsiz ama pırlanta gibi, altın gibi bir medeniyetin çocuklarıyız biz. İman medeniyetinin çocuklarıyız.

Onu bırakmışız, düşmüşüz dünya zevkine, derdine… Allah da bize ceza olarak aramızdan sevgiyi kaldırmış; hepimiz birbirimize Yunan gâvuruna bakar gibi bakıyoruz.

"—Ah benim elime bir fırsat geçse bak seni nasıl keserim!"

"—Ah senin eline bir fırsat geçse, bak beni nasıl sallandırırsın."

Öyle şey olur mu ya! Nerede kaldı bu sevgi?

Yaratılanı hoş gör
Yaradan'dan ötürü.

diyordu Yunus Emre. Ne oldu? Beğenmedin mi o terbiyeyi?

"—Beğenmedim."

Beğenmezsen böyle olur.

O terbiye güzeldi. O terbiye bir medeniyetti, bir dünya görüşüydü; o insanı insan yapıyordu, insanı sultan yapıyordu. Biz o sayede bir avuç insan geldik buralara... Buralar boş tarla değildi, buralarda insanlar, buranın ahalisi vardı; bize hayran olarak kucak açtılar.

Şimdi Avrupa'ya giden işçilerimize diyorlarmış ki:

"—Biz sizin kitaplarda methinizi duyuyoruz, siz ne biçim insansınız, sizin methedilecek tarafınız yok ki..."

Doğru, her ikisi de doğru. Hem kitapta okuduğu, hem gözünün gördüğü doğru... Kitapta okuduğu dedelerimiz, gördüğü biz... Biz dedelerimizin yolunda değiliz ki!

Gavur, "Buyur!" diyormuş, içkiyi ikram ediyormuş, ondan sonra da göz ucuyla bakıyormuş. İçince, yakaladı ya soruyormuş:

"—Sen müslüman değil misin?"

"—Müslümanım…"

"—E niye içki içiyorsun?"

Cevap veremiyor gavura...

Ol büt-i tersâ sana mey nûş eder misin, demiş
El aman ey dil ne müşkil-ter suâl olmuş sana.

Ver bakalım cevabını...

“—Sen nasıl müslümansın? Senin dininde içki içme yasağı yok mu?”

Var.

“—Niye içiyorsun? Ver bakalım cevabını...”

Veremiyor. Onun için diyorlarmış ki;

“—Siz ne biçim insansınız?”

Tarih kitaplarında, dedelerimiz geçtikleri yerlerden üzüm yemişler ama, üzümün parasını sapına bağlamışlar diye yazıyor. Çünkü adam, “Osmanlı ordusu geliyor, Türkler geliyor.” diye korkusundan dağların tepelerine kaçmış. Ordu geçip gidecek, kendisine gıda lazım! Gitmiş bağdan üzümü koparmış ama sahibini aramış, yok; oraya parayı bir çaputla bağlamış, yürümüş gitmiş. Gelmiş bakmışlar ki, üzüm kütüklerinin salkımları yerinde paralar bağlı duruyor. Haram yememişler.

O huy güzeldi. Kötüsü de varsa ayıklardık. Ne var yani, aklımız yok mu, Yirminci Yüzyıl’da değil miyiz? Kötüsünü ayıklar, iyi olanı teşvik ederdik. Sevmek kötü, fena bir şey mi? Ne diye bıraktık?

Sen misin bırakan? O zaman Allah-u Teàlâ bizi birbirimize düşürdü, birbirimizin cezasını birbirimize tattırıyor. Cümle cihan halkı bir araya gelse bize bizim kendi kendimize yaptığımız bu kötülüğü yapamaz.

Bunları, “Mü’minin başına çeşitli sıkıntılar gelir.” sözünden dolayı söyledik. Dert gelirse, gam gelirse üzülmeyin, sabredin, ecri çoktur. Ama dua ederken Allah’tan afiyet isteyin:

“—Yâ Rabbi! Sen bana dinimde, dünyamda, âhiretimde afiyet ihsan eyle, selâmet ihsan eyle... Hem vücudum dinç olsun, hastalıklardan uzak olayım, hem de ruhum, başım esen kalsın; gam, kasavet, keder olmasın.” diye isteyin!

Gelirse de korkmayın, sabredin! Sabrederseniz, ecir çok…

Yusuf AS peygamber olduğu halde hapse girmedi mi? Girdi.

Kardeşleri sattılar, köle oldu. Gittiği yerde bir müddet kölelik yaptı. İftiraya uğradı, hapse girdi. Ama sonunda Mısır'a sultan oldu.

Dünya hayatı bu, hepsi gelir geçer. Kölelik olur, efendilik olur, hapis olur, hürriyet olur. Hepsine sabredin, hepsi Allah'tan. Allah-u Teàlâ Hazretleri sabredenlere ecrini kat kat ihsan edecek. Ve kim Allah'ın likâsını, Allah'a kavuşmayı temenni ederse, Allah da ona kavuşmayı temenni eder. O muradına erer.

"Peki..." demiş Hz. Âişe Validemiz, Rasûlüllah Efendimiz'den böyle bir söz duyunca.

"—Yâ Rasûlallah! Hepimiz ölümden ürküyoruz, ölüm soğuk, ölmeden de âhirete gidilmiyor."

Peygamber Efendimiz, "Yok, o değil. Bu Allah'ın likâsını istemenin mânası..." demiş. Şöyle, iki izah var:

Bir izahta diyor ki:

"—Kim dünyayı terk ederse, yani gaye olarak dünyayı almazsa… O Allah'a kavuşmayı istiyor demektir."

Kim de:

"—Ben bu dünyayı hedef alayım, hiç âhireti, hesabı, kitabı hesaba katmayayım; burada yaşayayım. Epikür felsefesi, gününü gün etme felsefesi ile yaşayayım." derse, âhireti hiç hesaba katmazsa işte o Allah'ı istemiyor, demektir. Âhirette Allah'a mülâki olmayı istemiyor, demektir.

Kim de Allah'a kavuşmayı isteyip de, hayatını ona göre tanzim ediyorsa, işlerini ona göre yapıyorsa o istiyor, demektir.

Bir de Peygamber Efendimiz, Hz. Âişe Validemizin sözü üzerine buyurmuş ki;

"—Mü'min kimsenin ölüm vakti geldiği zaman Allah-u Teàlâ Hazretleri ona müjdeli şeyler gösterir. Cennetten gösterir, hoş şeyler, haller gösterir. O zaman rızasının olduğunu, ikramının olduğunu görünce kul ruhunu teslim etmeye can atar. Yani onu ister. O zaman Allah'ı isteyerek Allah'a kavuşur."

Kâfir de gözünden perde kalkıp da son nefeslerine doğru, kendisinin ehl-i cehennem olup da başına gelecekleri, işin iç yüzünü anlayıverdiği zaman, hiç ölmek istemez. Âhirete hiç

gitmek istemez ama, istemeye istemeye gider ve yine başına o gelecek cezalar gelir, diye izah etmiş.

Ölüm insana bir defa gelecek, hayatta bir tane ölüm var. Bir hayat var, ondan sonra bir de öleceğiz. Ne zaman öleceğimizi bilmiyoruz ama bu ölümün zamanı değişmez. Allah'ın takdir ettiği ömür uzamaz, kısalmaz. Ölüm insana bir defa gelecek. İnsan bunu bilirse rahat eder, o zaman korkmaz.

Ashâb-ı kirâmdan birisi vefat etmek üzere iken, Bilâl-i Habeşî RA için derler. Hanımları, "Vahh, yazık Bilâle..." demişler. O onlara:

"—Öyle demeyin, neresi yazık. Ben yarın sevdiklerime kavuşacağım! Ölüm fena bir şey değil ki… Sus, bana niye acınıyorsun, ben Rasûlüllah'a kavuşacağım!" diye cevap vermiş.

Rasûlüllah Efendimiz daha önce vefat etti ya... Rasûlüllah Efendimiz vefat etti, Bilâl-i Habeşî Medine'de ezan okuyamaz oldu. Boğazı tıkanıyordu, okuyamıyordu. Terk-i diyar etti, Şam taraflarına gitti. Sonra seneler senesi gezdi dolaştı, bir zaman hasreti galebe çaldı, kalktı Medine-i Münevvere'ye geldi.

"—Hadi kalk, bir ezan oku!" dediler.

Çıktı bir ezan okudu, ahalinin hepsi o ezanı duyunca sokaklara döküldü;

"—Rasûlüllah'ın zamanı geri mi geldi?" dediler.

Hani bazen Medine usulü ezanı duyuveriyoruz, burada da hatırımıza Medine, hac, umre geliyor ya... Onun gibi. Herkes ağlaştılar.

"—Bana hiç yazık deme, ben yarın Rasûlüllah'a kavuşacağım." diye nasıl can atıyor.

Mü'min ölümden korkmaz. Ölümden korkmak insanı küçültür. Bizim milletimiz ölümden korkmaz. Allah bize iman selâmetliği versin. Ölüm bir defa gelecek, ne zaman gelecekse..."Hoş geldi safa geldi."

Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî diyor ki:

"—Benim ölümümün vakti, şeb-i arus... Benim öleceğim gece, şeb-i arus... Düğün gecesi..."

Öyle yazmış kitaplarına: "Düğün gecem..."



Ne düğünü bu? Dünyayı terk edip âhirete gittiği gece...

“—Benim tabutum önünüzden geçerken, ‘El-firâk, el-firâk, vah senden ayrılıyor muyuz?’ demeyin. Ben ayrılmaya değil kavuşmaya gidiyorum.” diyor bir şiirinde. Ölümü böyle düşünmek lazım...

Bir hadis-i şerif var. O da bana tesir etmiş, zihnimde yer etmiştir, onu da size nakledeyim. Peygamber Efendimiz SAS bize olmuşlardan, geçmiş ümmetlerin başına gelenlerden bahsettiği gibi, geleceklerden de bahsetmiştir.

Öyle mi? Öyle, elhak öyle... Rasûlüllah Efendimiz asırlar sonrasından bahsetmiştir.

Nasıl bahsediyor? Allah’ın rasûlü de ondan... Dikkat et, Allah’ın elçisi, kâinâtın sahibinin, yaradanın elçisi...

“—İstanbul fetholunacaktır.” demiş.

Biz şimdi bu dersi nerede yapıyoruz? Medine’de mi yapıyoruz, Şam’da mı yapıyoruz? Bak, İstanbul’da yapıyoruz.

(*Sadaka rasûlü’llàh*) Rasûlüllah doğru söylemiş.

"—Roma da fetholuncak!" diyor, müjdeler olsun. "Roma da fetholacak ama, Roma'yı silahla fethetmeyeceksiniz, Lâ ilâhe illallah'la fethedeceksiniz." diyor.

Roma'yı da fethedeceğiz. Zaten Roma'ya camiyi kurduk, orada "*Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne muhammeden rasûlüllah*" diyoruz. Orada Roma Belediyesi çırpındı çırpındı, camiyi kurdu, el-hamdü lillâh...

Her dediği olacak.

d. Diğer Milletlerin Üzerimize Üşüşmesi

Rasûlüllah SAS Hazretleri buyurmuş ki:[123]

يُوشِكُ الْأُمَمُ أَنْ تَدَاعٰى عَلَيْكُمْ ، كَمَا تَدَاعَى الْأَكَلَةُ إِلٰى قَصْعَتِهَا ، قَالَ قَائِلٌ: وَمِنْ قِلَّةٍ نَحْنُ يَوْمَئِذٍ ؟ قَالَ: بَلْ أَنْتُمْ يَوْمَئِذٍ كَثِيرٌ ، وَلٰكِنَّكُمْ غُثَاءٌ كَغُثَاءِ السَّيْلِ ، وَ لَيَنْزِعَنَّ اللّٰهُ مِنْ صُدُورِ عَدُوِّكُمُ الْمَهَابَةَ مِنْكُمْ ، وَ لَيَقْذِفَنَّ اللّٰهُ فِي قُلُوبِكُمُ الْوَهْنَ ، فَقَالَ قَائِلٌ: يَا رَسُولَ اللّٰهِ ، وَمَا الْوَهْنُ ؟ قَالَ : حُبُّ الدُّنْيَا ، وَ كَرَاهِيَةُ الْمَوْتِ (د. عن ثوبان)

(*Yûşikü'l-ümemü en tedâà aleyküm*) "Kıyamete yakın zamanda, ahir zamanda başka ümmetler size hücum edecekler, üzerinize

---

[123] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.514, no:4297; Ahmed ibn-i Hanbel *Müsned*, c.V, s.278, no:22450; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VII, s.336; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.I, s.334, no:600; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.133, no:992; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XV, s.53, no:38402; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.V, s.527, no:8977; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.182; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XIII, s.46, no:2811; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXIII, s.330; Sevban RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.132, no:30916; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXIV, s.281, no:27158.

üşüşecekler; (*kemâ tedâa'l-ekeletü ilâ kas'atihâ*) Yemek yiyenlerin tabaktaki yemeğe üşüştükleri gibi, sizin üzerinize hücum edecekler. Tabaktaki yemeğe nasıl herkes elini uzatıp, herkes bir lokma, bir kaşık bir şey alıp tabağı bitiriyor ya, öyle hücum edecekler."

Öteki milletlere mensup insanlar Ümmet-i Muhammed'in üstüne çullanacak. Nasıl? Yemek tabağına yemek yiyicilerinin üşüştüğü gibi...

Nasıl üşüşürler, bilirsiniz. Anadolu'da sofra kurulur, ortaya kâse konulur. Herkes kaşıkları alır, kâseye hücum eder. Hele bir de iftar vaktindeyse hızlı hızlı yemek yerler, kâseye saldırırlar. İşte tabağa herkesin hücum ettiği gibi bütün ümmetler size saldıracak.

Ne demek? Sizi yiyip içecekler, sömürecekler, maddî ve mânevî zenginliklerinizi soyup soğana çevirecekler, yiyecekler...

Ama bu zillet neden? Ashâb-ı kîram anlayamamış. Öyle hor, zelil olur mu müslüman?

İzzet kimindir?

وَلِلّٰهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَلٰكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ

(المنافقون:٨)

(*Ve li'llâhi'l-izzetü ve li-rasûlihî ve li'l-mü'minîne ve lâkinne'l-münâfikîne lâ ya'lemûn*) "İzzet, celâl, azamet, şan, şevket Allah'ındır, Rasûlü'nündür, müslümanlarındır. Fakat münafıklar onu bilmiyorlar."

Kimdir aziz olan? Mü'mindir aziz olan.

(*Kàle kàilün*) Sormuşlar, demişler ki:

(*Ve min kılletin nahnü yevmeizin*) "Yâ Rasûlüllah, o zaman bizim adedimiz mi az olacak da böyle saldıracaklar?"

(*Bel entüm yevmeizin kesîrûn*) "Hayır, o gün belki bugünden de fazla olacaksınız. (*Ve lâkinneküm gusâün kegusâi's-seyli*) Fakat selin üzerindeki çer çöp gibi dağınık ve değersiz olacaksınız."



(*Ve leyenzianna'llàhü min sudûri adüvvikümü'l-mehàbete minküm*) "Allah düşmanınızın kalbinden sizin korkunuzu sökecek, (*ve leyakzifenne'llàhu fî kulûbikümü'l-vehn*) ve sizin kalbinize *vehn* bırakacak."

(*Fekàle kàilün*) Orada bulunanlardan birisi dedi ki:

(*Yâ rasûla'llàh, veme'l-vehnü*) "*Vehn* nedir ey Allah'ın Rasülü?"

(*Kàle*) Buyurdular ki:

(*Hubbü'd-dünyâ, ve kerâhiyetü'l-mevt*) "Dünya sevgisi, dünyayı sevmek ve ölümden hoşlanmamak, ölümden korkmak."

Yâni, eski ümmetlere gelmiş yerleşmiş olan iki hastalık size de bulaşmış olacak." Nedir onlar?

1. (*Hubbü'd-dünyâ.*) "Dünya sevgisi."

O deniz kenarındaki yalılar, o televizyonlar, renklisi, renksizi; otomobiller, bol gelir getiren ticarethaneler, zevkler, safâlar, izzetler, ikramlar, meyvalar, boşa giden bütün çeşitli her şeyler,

hanımlar, evlatlar, eylemler... İşte onları sevdin mi o zaman tabii düzenim bozulmasın diyorsun. “Bana dokunmayan yılan bin yıl yaşasın. Dokunmuyor bana. Ben bu rahatı süreyim.” diyorsun.

“—Parayı sever misin?”

“—Bayılırım.”

“—Köşkü?”

“—Ooo, sorulur mu?”

Yemek içmek, zevk u sefa, mevki makam, rütbe, şan şeref, rahat, otomobiller, Mercedes’ler… Hepsi güzel!

Onları esas alıp onları seversen, o zaman küçülüyorsun. Onları elinin tersiyle itip de, “Ben Allah’ı severim, Allah’ın yolunu severim!” dediğin zaman, azametli oluyorsun. Karşındakiler küçülüyor, sen büyüyorsun. Sen devleşiyorsun, onlar cüceleşiyor. Dünya sevgisi, hastalıklardan birincisi…

2. (*Kerâhiyetü’l-mevt*) “Ölümden korkmak...”

Sen ölümden korkarsan, düşman senden korkmaz. Sen ölümden korkmazsan, düşmanın ödü patlar. Peygamber Efendimiz’in özelliklerinden, kendisine mahsus hususiyetlerden biriydi ki, bir aylık mesafedeki düşmanına Rasûlüllah’ın korkusu tesir ederdi. Bir aylık mesafeden düşmanının kalbine Rasûlüllah’ın dehşeti, heybeti düşerdi de Rasûlüllah’tan korkardı:[124]

نُصِرْتُ بِالرُّعْبِ مَسِيرَةَ شَهْرٍ (خ. عن جابر)

(*Nusirtü bi’r-rub’i mesîrete şehrin*) “Bir aylık mesafeden düşmanıma korku salmak suretiyle Allah bana yardım eyledi.” diyor.

Mü’minlerin de öyledir. Bir müslümandan kâfirlerin ödü patlar. Hâlâ da patlar. Mü’min-i kâmil olsun, alimallah ödü patlar. Mümkün değil... Hakikaten de müslümandan korkulur,

---

[124] Buhàrî, *Sahîh,* c.II, s.58, no:323; Neseî, *Sünen,* c.II, s.204, nmo:429; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ,* c.I, s.212, no:958; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned,* c.I, s.349, no:1154; Câbir ibn-i Abdullah RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.XI, s.438, no:32062; *Câmiü’l-Ehàdîs,* c.V, s.74, no:3763.

müslümanın yapmayacağı şey yok.

İnsan neden küçülüyor? Dünya sevgisinden, ölüm korkusundan...

Pekiyi, dünyayı sevmezse?

Dû cihânı ehline verdim hemân… "İki cihan da ehlinin olsun, ben Allah'ı istiyorum." diyorsa, ne yapacak o kimseye? Düşmanlar ne yapacak? Rusya ne yapacak, Kızıl Çin ne yapacak? Amerika, İngiltere, Fransa ne yapacak?

Bir şey yapamaz, çaresiz kalır. Tekniği ve teknolojisi mü'minin karşısında durur.

İstiklal Harbi'nde öyle olmadı mı? Kıbrıs'ta öyle olmadı mı? Biz Kıbrıs'ı teknikle mi aldık?

İmanla aldık, "Allah, Allah!" diyerek aldık.

Çok kimseden duydum, kimisi menkabe gibi geliyor... Aklı başında, tahsilli bir insan geçen gün söyledi. Kıbrıs'ta vazife görmüş, orada vazife görürken bir papazla konuşmuş. Diyor ki;

"—Biz sizin bize hücum ettiğiniz zaman aranızda sarıklı, cübbeli insanlar görüyorduk, nerede onlar?"

Bunu çok kimseden duydum, siz de duymuşsunuzdur ama çok güvenilir bir kimse de tekrar söyledi. Papaz, "Nerede o sarıklılar?" diyormuş.

Kıbrıs'ı mânevî yardımla aldık. Bizim 50-60 yıldır toprak aldığımız var mıydı?

Hep biz vermeye alışmışız, karşı taraf da almaya alışmış. "Ver şurasını, ver burasını... Ver bilmem nereyi... Ver İzmir'i" dediler, ayakbastılar oraya...

Nasıl attık onları biz? Fabrikalarımız mı, tekniğimiz mi vardı? Askerin postalı mı, silahı mı vardı? Kırıkkale Fabrikası silah mı imal ediyordu?

"—İmanla! İman ile yendik."

İman silahların en üstünüdür. Bunu bugün modern askerler de bilir; "Moral, moral eğitimi…" derler. Moral eğitimi dansöz oynatmak değil... Moral eğitimi, insanın içindeki asalet duygusu... O duygu oldu mu, insanın önünde kimse duramaz.

Bu duyguyu geliştirmeliyiz. Halkımızı cüce insanlar yapmamalı, asil insanlar yapmalıyız. Halkımızın başı dik, göğsü

kabarık durmalı.

Fakir olabiliriz. Varsın Amerika'nın parası çok olsun. Ne yapalım?

Fuzûlî'nin dediği gibi:

Hakir bakma bana, kimseden sağınma kemem;
Fakîr-i padişah âsâ gedâ-yı muhteşemem.

"Beni hakir görme, herkesten aşağı olduğumu sanma! Fakirim ama, padişah gibi bi fakir, muhteşem bir yoksulum."

Benim kimseye ihtiyacım yok. Ben bir lokma yedim mi doyarım. Elim tuttuğu müddetçe çalışırım da... Sen bana makine vermezsen ben kazmayla, kürekle yolumu yaparım. Sen bana bir şey vermezsen bana Allah ilham eder, senin yaptığından daha âlâ fabrika, daha güzel silah yaparım.

O şuuru almalıyız. O şuuru almadık mı adamı yetiştiririz, münevver ederiz; iki dil öğrenir, kolej bitirir, yükselir tahsil yapar, iki fakülteden mezun olur; adamlar elde ederler, senin aleyhine çalışır. Yalan mı, yanlış mı söylüyorum? Böyle olmaz mı, böyle olmuyor mu? Ajan olmuyor mu, casus olmuyor mu? Bu anarşik hadiselerin en çoğu yüksek tahsil müesseselerinde olmadı mı arkadaşlar? Yanlış söylüyorsam birbirimizi düzelteceğiz. İşte iki kardeşiz, karşı karşıya geçmiş konuşuyoruz. Bu iş bu kadar önemli bir meseledir.

İman en önemli şeydir. Bu imanı hepimiz tesahüp edeceğiz. Kendimizi yoklayalım, bizde iman yoksa, biz de sahip olmaya çalışalım!

Bu Allah'ın bir lütfudur, herkese verir. Sende yoksa sen de çalış, sen de imanlı ol. Bir kimseye münhasır değil. Sonra ben, "Bende iman var, sende olmasın!" diye, sende iman olmasını kıskanmıyorum. Gel kardeşim, sen de mü'min ol! Sen geç imamlığa, ben cemaat olayım! Ben senin kölen olayım! Sen Allah de, ben senin ayağını öpeyim. Daha ne istiyorsun? Köle istemiyor musun? Al sana köle işte, daha ne istiyorsun? Vazifemden istifa edeceğim, kapında köle olacağım, Allah de, Allah'a kul ol!

Kendisinde iman yok, hayata bakışı, istikbali karanlık, imansız... İmansız yürek sinede yüktür. Paslı bir demir gibidir.

Kendisine faydası yok, ailesine faydası yok, milletine faydası yok... Aldığı işi güzel yapmaz ki... Rüşvet yer... Yemiyorlar mı? İmanlı insan gece uyku uyuyamaz. Bize iman lazım... Rüşvetin, hırsızlığın, tembelliğin, hırsın, adam öldürmenin, gaddarlığın tedavisi iman...

Niye bu ilaçtan kaçıyorsun? Küçük çocuğun acı ilaçtan kaçtığı gibi, ne diye kaçıyorsun? Niye ben söyleyince bana kızıyorsun?

Ben senin kardeşinim, ben senin iyiliğini istiyorum. Ben bir zaman sonra öleceğim. Ömrümün yarısını mı yaşadım, üçte ikisini mi yaşadım, yarın mı öleceğim bilmiyorum ki...

İki gün önce, bir hacı amcanın evine hasta ziyaretine gittik. Ertesi gün vefatını duyduk. Sapasağlam adamdı. Bana sıra gelmeyecek diye elimde kâğıt yok ki. Belki yarın ben öleceğim, belki şuradan çıkınca; belki kalp krizinden, belki bir otomobil çarpacak. Belki 150 yıl yaşayacağım, cümle âlem başıma üşüşüp, "Allah Allah! Bu kaç asırdan önce kalmış bir insan." diyecek. Bilemeyiz ki...

Sen eğer mü'min değilsen, benim iç huzuruma sahip değilsen... Benim iç huzuruma bak, benim iç huzurumu gör; gel, sen de al bu iç huzurunu... Ne istiyorsun yani? Ne diye çelme takıyorsun? Cümle âlemin ihtiyacı iman...

Amerikalı sanki bu imana muhtaç değil mi? Amerikalı senden benden muhtaç.

Kem dürür yoksulluktan nicelerin varlığı
Bunca varlık var iken, gitmez gönül darlığı.

Amerikalı'nın parası kasasında doludur, altında güzel otomobili, istediği yere gitmek için özel uçağı vardır; gönlünün darlığı gitmez. Arabasına biner, 200 kilometre süratle uçurumdan yuvarlar, kendi intihar eder. Arkasına mektup bırakır; "Bu hayattan bir tat alamadım." Kerata; paran vardı, pulun vardı, malın vardı, köşkün vardı, araban vardı...

Niye? İmanı yoktu da ondan... İmana, Amerikalı'nın da ihtiyacı var.

Fransa'da, İngiltere'de, Avrupa'da adam okumuş, profesör olmuş, yüksek mütefekkir olmuş. Sonunda inceliyor, müslüman

oluyor. Avrupa'nın hıristiyanı, komünisti müslüman oluyor da sen ne duruyorsun? Senin deden müslümandı. Ben seninle şöyle karşı karşıya bir kahve höpürdetsem, beraber çay içsek, sen bana, "Benim dedem de müftüydü, vaizdi. Ben de küçükken Amme cüzünü okumuştum. Benim de babam çok iyi bir insandı. Anam hacıydı, başörtüsünü hiç çıkartmazdı, tesbih elinden düşmezdi." demeye başlarsın.

Sen niye beni acayip bir hilkat garibesi olarak görüyorsun? Ben dedelerimin soyundan, yolundan gelmiş normal imâlâtım. Sen kendine bak! Sen nereden model aldın da nasıl oldun böyle?

e. Kabir Ehline Yerlerinin Gösterilmesi

Abdullah ibn-i Ömer RA rivayet ettiğine göre, Peygamber SAS Hazretleri buyurmuşlar ki:[125]

لَيْسَ مِنْ يَوْمٍ إِلاَّ وَيُعْرَضُ عَلٰى أَهْلِ الْقُبُورِ مَقَاعِدُهُمْ مِنَ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ

(حل. والديلمي عن ابن عمر)

RE. 365/5 (*Leyse min yevmin illâ ve yu'radu alâ ehli'l-kubûri makàidühüm mine'l-cenneti ve'n-nâr*)

"Hiçbir gün yoktur ki, o günde şu hadise cereyan etmesin; kabir ehline cennetteyse cennetteki yeri, cehennemlikse cehennemdeki yeri gösterilmiş olmasın."

Hiçbir gün yoktur ki, yani her gün gösterilir. Hatta bazı hadisler var, sabah akşam gösterilir demekte... İnsan kabre giriyor ya, ehl-i cennetse, oradan açık manzaralı yerden Boğaz'ın güzel manzarasını seyreder gibi cennetteki makamını seyrediyor. O kabir toprağın altı ama orada safalı, manzaralı, keyifte...

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[126]

---

[125] Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VII, s.137; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.382, no:5164; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.645, no:42547; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.315, no:19511.

[126] Tirmizî, *Sünen*, c.VII, s.500, no:2384; Deylemi, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.231, no:4682; Ebû Said el-Hudri RA'dan.

الْقَبْرُ رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ ، أَوْ حُفْرَةٌ مِنْ حُفَرِ النِّيرَانِ

(ت. عن أبى سعيد)

(*El-kabru ravdatün min riyâdı'l-cenneti, ev hufratün min huferi'n-nîrân*) "Kabir, mü'mine cennet bahçelerinden bir bahçedir veya kâfire cehennem çukurlarından bir çukurdur."

Cehennemlikse, cehennemdeki yeri gösterilecek. "Ah, keşke kabirde kalsam." diyecek. Orası ona daha safalı gelecek ama cehenneme gidecek. Oranın ateşlerini, azaplarını, ızdıraplarını her gün gördükçe elemlere gark olacak. Kederinden ayrıca kabrinde ölür gibi olacak. Mü'min de her gün sabah akşam cenneti gördükçe, cennetteki makamını gördükçe kabirde safadan safaya geçecek.

Peygamber Efendimiz böyle buyuruyor. Biz bilmeyiz, âciz nâçiz kullarız...

"Hiçbir gün yoktur ki o gün kabir ehline cennetteki veya cehennemdeki müstehak olduğu yer neresi ise oradaki oturma yeri, ikametgâhı gösterilmiş olmasın."

Herkese gösterilir, her zaman gösterilir. Ehl-i cennet cenneti görmekten şâd olur, ehl-i nâr cehennemi görmekten elemnâk olur, kederlere gark olur.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi iman sahibi eylesin… İman cevherimizi elimizden kaybettirmesin, zayi ettirmesin… İman-ı kâmil ile ruhumuzu teslim etmeyi nasip eylesin. Kabrimizi cennet bahçelerinden bir bahçe eylesin, cehennem çukurlarından bir çukur eylemesin.

f. Cuma Günü Kulların Affedilmesi

Hz. Enes ibn-i Malik RA'ın Peygamber Efendimiz'den nakledip Deylemî'nin de kitabında kaydettiğine göre, Peygamber Efendimiz

---

Taberani, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.271, no:8613; Ebu Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.546, no:42109; *Keşfü'l-Hafa*, c.II, s.90, no:1853; *Câmiü'l-Ehàdis*, c.XXVIII, s.432, no:41805.

bu hadis-i şerifinde cuma gününü methetmiş.

Cuma var ya, hani haftada bir dönüp dönüp de gelir bize cuma günü... O çok kıymetli, çok önemli bir gündür. Bakın, Peygamber SAS Efendimiz ne buyuruyor:[127]

لَيْسَ مِنْ يَوْمِ جُمُعَةٍ إِلاَّ وَ لِلّٰهِ فِيهِ عُتَقَاءُ مِنَ النَّارِ سِتُّمِائَةِ أَلْفٍ وَ نَيِّفٌ

إِلٰى عِشْرِينَ أَلفًا ، كُلُّهُمْ قَدْ اسْتَوْجَبُوا النَّارَ (الديلمي عن أنس)

RE. 365/6 (*Leyse min yevmi cumu'atin illâ ve li'llâhi fîhi utekàu mine'n-nâri sittü mieti elfin ve neyyifun ilâ ışrîne elfen, küllühüm kad istevcebü'n-nâr*)

"Hiçbir cuma günü yoktur ki o günde Allah'ın cehennemi yüzde yüz hak etmiş olan kimselerden 600 küsür bin veyahut 20 bine kadar cehennemden âzad ettiği insan olmasın."

Araplar'ın üslûbuna göre söylenmiş bu ifadenin düz şekli nedir: "Her cuma günü Allah-u Teàlâ Hazretleri büyük miktarda, cehennem ehli olmaya müstahak olmuş insanları cehennemden âzat eder yani affeder."

Ne miktar? (*Sittü mieti elfin*) "Her cuma günü 600 bin küsur kimseden, (*ilâ işrîne elfen*) 20 bin kişiye kadar..."

Demek ki miktar zamanına göre değişiyor. Bu kadar insanı cuma günü affeder.

g. Cuma Gününün Önemi

Cuma günü önemli bir gündür. Cuma gününün önemi hakkında bir hadis-i şerif daha var:[128]

---

[127] Deylemi, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.382, no:5163; Enes ibn-i Malik RA'dan.

Camiü'l-Ehadis, c.XVIII, s.316, no:19513.

[128] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.383, no:5166; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.719, no:21079; *Câmiü'l-Ehàdîs,* c.XVIII, s.305, no:19490.

لَيْسَ مِنْ أَعْيَادِ أُمَّتِي عِيدٌ أَفْضَلَ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ ؛ وَرَكْعَتَانِ فِي يَوْمِ الْجُمُعَةِ ، أَفْضَلُ مِنْ أَلْفِ رَكْعَةٍ فِي غَيْرِ يَوْمِ الْجُمُعَةِ (الديلمي عن أنس)

RE. 365/7 (*Leyse min â'yâdi ümmetî ıydün*) "Ümmetimin bayramlarından hiçbir bayram yoktur ki, (*efdale min yevmi'l-cumuati*) cuma günü bayramından daha üstün olsun."

Demek ki cuma günü, Kurban Bayramı'ndan da, Ramazan Bayramı'ndan da, diğer bayramlardan da daha üstünmüş. Cuma günü böyle her hafta gelen mübarek gündür işte.

Cuma müslümanın bayramıdır. Onun için süslen, ziynetlen, gusül abdesti al, tertemiz yıkan, tertemiz giyin kuşan, temiz ve güzel elbiselerini giy, güzel kokuları sürün camiye traşlı, hoş bir halde gel.

(*Ve rek'atâni fi yevmi'l-cumuati efdalü min elfi rek'atin fî gayri yevmi'l-cumuah*) "Cuma günü kılınan iki rekât namaz, cumanın gayrısında kılınan bin rekâttan daha üstündür."

Demek ki cuma günü insan biraz hayr u hasenâta gayret etmeli. Allah'ın kendisini affettiği kimselerin zümresinden olmaya çalışmalı. Biraz tevbe ve istiğfar etmeli. Önümüzdeki cumadan itibaren cumalara biraz daha bu gözle bakarak inşaallah gayret edin.

Sonra Üç Aylar; Receb, Şaban, Ramazan... Peygamber SAS Efendimiz, "Receb ayı Allah'ın ayıdır." buyurmuş, şehrullah... Şaban ayı Rasûlüllah'ın, Peygamber SAS Efendimiz'in ayıdır. Ramazan da bizim ayımızdır, biz günahkârların ayıdır. Bu aylarda Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne tevbe etmeye, yönelmeye kendimizi alıştıralım!

Ramazan'dan inşaallah günahlarımızdan tertemiz sıyrılıp çıkalım! Tozlu topraklı soğanın dış kabuğundan bembeyaz sıyrılıp çıktığı gibi inşaallah tertemiz, pak müslümanlar olarak çıkalım!

Bu mânevî mevsim, çok kıymetli mevsimdir. Bu aylarda ibadete, oruca, dua etmeye, hayr u hasenât yapmaya, sadaka

vermeye çokça dikkat edin! Cumaların da kadr u kıymetini gözetin, bilin!

Cuma günlerinde Rasûlüllah SAS Hazretleri'ne çokça salât u selâm edin! İnsan salât u selâm edince, Allah-u Teàlâ Hazretleri o salât u selâmı bir vazifeli melekle Rasûlüllah'a iletir.

"—Rasûlüllah'a nasıl iletirler o salevâtı?"

"—Yâ Rasûlallah! Sana İstanbul'dan filancanın oğlu filanca salât u selâm ediyor." diye senin isminle iletirler.

Senin isminle iletince de, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin lütf u keremi, kudreti her şeye yeter. Rasûlüllah Efendimiz onu yanındaki bir sahife-i beyzâya, yani nuranî bir sayfaya, "Bana selâm gönderen ümmetimden filanca." diye senin ismini kaydeder.

Rasûlüllah ile âşinâlık olmasını istemez misin? İstersin... Onun için salât u selâmı da çokça edersin.

İki rekât namaz da, başka zamanlarda kılınan namazlardan daha fazlaymış. Bakarsın Allah gönlüne bir yumuşaklık verivermiş. Bakarsın yoluna girmek, yolunda gitmek sana kolaylanıvermiş. Eskiden isteyip dururdun, şeytan mâni olurdu, gidemezdin. Şimdi mümkün oluyor. Bu cumada dene...

Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemizi cumaların, Receblerin, mübarek günlerin feyzinden feyizyâb eylesin. İki cihanda aziz ve bahtiyar eylesin.

Fâtiha-i şerife mea'l-besmele!

08. 05. 1983 – İskenderpaşa Camii

14. CUMA GÜNÜ VE CUMA NAMAZI

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn... Seyyidinâ ve senedinâ muhammedin ve âlihî, ve sahbihî, ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Emmâ ba'd. Fa'lemû eyyühe'l-ihvân, feinne efdale'l-kitabi kitâbu'llàh, ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llahu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ, ve külle muhdesetin bid'ah, ve külle bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llahu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

لَيْسَ مِنْ أَعْيَادِ أُمَّتِي عِيدٌ أَفْضَلَ مِنْ يومِ الْجُمُعَةِ ؛ ورَكْعَتَانِ فِي يومِ الْجُمُعَةِ ، أَفْضَلُ مِنْ أَلْفِ رَكْعَةٍ فِي غَيْرِ يَوْمِ الْجُمُعَةِ (الديلمي عن أنس)

RE. 365/7 (*Leyse min a'yâdi ümmetî iydün efdale min yevmi'l-cumuah, ve rek'atâni fî yevmi'l-cum'ati, efdalu min elfi rek'atin fî gayri yevmi'l-cumuah*)
Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Çok aziz ve muhterem müslüman kardeşlerim!

Şu mübarek güzel bahar gününde, şu mübarek mescitte hadîs-i şerîf dinlemek için toplandınız. Allah cümlenizden razı olsun. Allah-u Teâlâ hazretlerinin selamı, rahmeti, lütfu, bereketi cümlenizin üzerine olsun.

Peygamber SAS Hazretleri'nin hadis-i şeriflerini Hocamız'ın hocası Gümüşhaneli Ahmed Ziyaeddin Efendi Rh.A'in telif eylemiş olduğu *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli hadis mecmuasından, kolleksiyonundan size nakledeceğim.

Bu hadis-i şeriflerin okunmasına başlamadan evvel, başta

Efendimiz Muhammed-i Mustafâ SAS Hazretleri'nin ruh-u pâkine; sonra onun mübarek âl, ashàb ve etbàının ruhlarına; cümle sâdât ve meşâyıh-i turûku aliyyemizin ruhlarına; ve sair enbiyâ ve mürselînin, cümlesinin etbaının ve cümle Allah'a yakın kulların ruhlarına;

Uzaktan ve yakından şu ilim meclisine, şu hadislerin okunduğu meclise, bu hadislere şevkinden, Peygamber Efendimiz'e muhabbetinden dolayı teşrif etmiş, gelmiş bulunan siz kardeşlerimizin ahirete intikal eylemiş olan bütün sevdiklerinin ve yakınlarının ruhlarına hediye olmak üzere;

Şu biz yaşayan müslümanların da Cenâb-ı Mevlâ'nın rızasına uygun ömür sürüp, huzuruna sevdiği, razı olduğu kullar olarak varmamıza vesile olması dileğiyle, bir Fatiha, üç İhlâs-ı Şerif okuyup dersimize öyle başlayalım! Buyurun:

…………………………

a. Cuma Gününün Önemi

Mukaddimede metnini okumuş olduğum hadîs-i şerîf, cumanın faziletine dair. Bu hadîs-i şerîfi Peygamber SAS hazretlerinden Enes ibn-i Mâlik RA rivayet eylemiş. Deylemî hadis kitabında kaydetmiş. Peygamber SAS Hazretleri buyuruyor ki:[129]

لَيْسَ مِنْ أَعْيَادِ أُمَّتِي عِيدٌ أَفْضَلَ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ ؛ ورَكْعَتَانِ فِي يَوْمِ الْجُمُعَةِ ، أَفْضَلُ مِنْ أَلْفِ رَكْعَةٍ فِي غَيْرِ يَوْمِ الْجُمُعَةِ (الديلمي عن أنس)

RE. 365/7 (*Leyse min a'yâdi ümmetî iydün efdale min yevmi'l-cumuati*) "Ümmetimin bayramlarından cuma gününden daha

[129] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.383, no:5166; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.719, no:21079; *Câmiü'l-Ehàdîs,* c.XVIII, s.305, no:19490.

faziletli bir bayram yoktur.” El-hamdü lillâh…

(*Ve rek'atâni fî yevmi'l-cumuati efdalu min elfi rek'atin fî gayri yevmi'l-cumuati*) “Cuma gününde kılınan iki rekât namaz, cuma gününün dışında kılınan bin rekât namazdan daha faziletlidir.”

Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne hamd ü senâlar olsun… Cuma gününün kıymetini bilelim. Haftada bir geliyor; Ramazan bayramı gibi, Kurban bayramı gibi senede bir defa değil. El-hamdü lillah haftada bir geliyor. Ne mutlu, ne güzel! Madem Allah-u Teàlâ Hazretleri bize böyle bir cuma nasip eylemiş, böyle bir mübarek gün nasib eylemiş; bunun kadr ü kıymetini bilelim. Bu iki rekât namaz da, yani sevap olsun diye nafileten kılınan namaz demek oluyor. Demek ki başka zamanlarda kılınan namazlardan daha da kıymetli oluyor.

Şimdi, belki cuma namazının bu kıymeti başka hadîs-i şeriflerde de bildirilmiş. Arafe günü çok kıymetli. Hacıların hacca gittiği, o mübarek mahalde ibadet ettiği, el açıp dua ettiği o zaman çok kıymetli... Ama senede bir geliyor. Bu senede 52 defa geliyor. Yani tek olarak ötekisi bir bakıma üstün olsa bile, bir başka bakıma cumanın üstünlüğü zaten gözler önünde, aşikâr, hiç tereddüde mahal yok…

Bu üstünlük Allah-u Teàlâ Hazretleri tarafından bu güne verilmiştir.

b. Cuma Günü Salât ü Selâmı Çok Eylemek

Mişkât'ta rivayet edildiğine göre, Peygamber SAS Hazretleri bir hadîs-i şerîfinde buyurmuş ki:[130]

---

[130] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.342, no:1047; Neseî, *Sünen*, c.III, s.91, no:1374; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.345, no:1085; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.8, no:16207; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.445, no:1572; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.118, no:1733; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.III, s.190, no:910; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.413, no:1029; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.I, s.216, no:589; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.II, s.253, no:8697; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.17; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.109, no:3029; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.248, no:5789; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.519, no:1666; Şeybânî, *el-Ehad ve'l-Mesânî*, c.III, s.217, no:1577; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.IX, s.402; Evs ibn-i Evs RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.499, no:2202; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.188, no:501; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.IX, s.289, no:8441.

إِنَّ مِنْ أَفْضَلِ أَيَّامِكُمْ يومَ الْجُمُعَةِ ، فِيهِ خُلِقَ آدمُ ، وَ فِيهِ قُبِضَ ، وَ فِيهِ النَّفْخَةُ ، وَفِيهِ الصَّعْقَةُ ؛ فَأَكْثِرُوا عَلَيَّ مِنَ الصَّلاَةِ فِيهِ ، فَإِنَّ صَلاَتَكُمْ مَعْرُوضَةٌ عَلَيَّ . فَقَالُوا : يَا رَسُولَ اللهِ ، وَكَيْفَ تُعْرَضُ صَلاَتُنَا عَلَيْكَ وَ قَدْ أَرِمْتَ ؟ قَالَ : إِنَّ اللهَ حَرَّمَ عَلَى الْأَرْضِ أَجْسَادَ الْأَنْبِيَاءِ (د. عن أوس بن أوس)

(*İnne min efdali eyyâmiküm yevme'l-cumuati*) "En faziletli günlerinizden birisi cuma günüdür. (*Fîhî hulika âdem*) Âdem AS cuma günü yaratılmıştır, (*ve fîhî kubida*) ruhunu cuma günü teslim eylemiştir, ruhu bugün kabzolunmuştur. (*Ve fîhi'n-nefhatü*) Bu cuma gününde sûra üfürülecektir. Kıyamet cuma gününde böyle kopacaktır. (*Ve fîhi's-sa'katü*) Cuma gününde insanlar kabirlerinden kalkacaklardır."

(*Feeksirû aleyye mine's-salâti fîhi*) "Madem durum böyledir, cuma gününde bana salât ü selâmı çok eyleyin! (Feinne salâteküm ma'rûdatun aleyye) Çünkü sizin salât ü selâmlarınız bana arz olunur."

(*Fekàlû*) Dediler ki: (*Yâ rasûla'llàh, ve keyfe tu'radu salâtünâ aleyke ve kad erimte?*) "Yâ Rasûlallah! Hayattayken sana bildirileceğini anlıyoruz. Sen vefat ettikten sonra, kabrinde toprak olduktan sonra nasıl arz edilecek?"

(*Kàle*) Peygamber Efendimiz o zaman buyurmuş ki: (*İnna'llàhe harrame ale'l-ardı ecsâde'l-enbiyâi*) "Allah-u Teàlâ Hazretleri yeryüzüne, peygamberlerin vücutlarını toprak etmeyi haram kıldı."

Bu hususta başka hadîs-i şerîfler de vardır. Melekler siz salât ü selâm edince, biz salât ü selâm eyleyince, o salât ü selâmı Rasûlüllah'a arz ediyorlar. İsmiyle, salât ü selâm edenin cismiyle, memleketiyle arz ediyorlar. Hadîs-i şerîfin birisinde buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:



“—Ben yanımdaki nurdan bir sayfaya onun ismini kaydederim.”

Rasûlüllah’ın şefaatine ermek, muhabbetine ermek, iltifatına mazhar olmak öyle, o yolla olur.

Şimdi cuma gününün bu fazileti böyle durup dururken, insan cumayı nasıl lâlettayin bir gün olarak görür? Nasıl olur da cumayı terk eder?

Bazı kardeşlerimiz var; iyi müslümanlıklarından, yani sahip oldukları iman duygusunun tesiriyle “Cuma kılınmaz, cuma kılmayalım!” gibi noktalara geliyorlar.

Yanlış bir muhakeme tarzı…

Allah-u Teàlâ Hazretleri müslümanların toplanmasını seviyor, bir araya gelmesini seviyor. İnsan evinde namaz kılarsa sevap kazanır şüphesiz, vazifesini yapmıştır. Allah-u Teàlâ Hazretleri camide namaz kıldığı zaman, 27 kat sevap veriyor. Cuma gününde iki rekât kıldığı zaman, bin rekâta muadil oluyor. Yani sanki Mescid-i Nebevî’de kılmış gibi. Ne güzel bir şey!

Cuma gününü üstün kılan sebeplerden birisi de, cuma gününün toplanma günü olmasıdır. O toplantıyı nasıl ihmal ederiz? Müslümanlar bir araya geliyor. İki müslüman bir araya gelse, birbirinin elini tutsa, canım kardeşim dese, yüzüne tebessüm etse, günahları kuru ağacın yapraklarının döküldüğü gibi dökülüyor. Daha ne istiyorsun? Kolay temin edilebilir mi? Sen o insanları cuma kılmaktan men ediyorsun! Nasıl sağlayacaksın?

Bir keresinde Hz. Ömer'in oğlu Abdullah, abâdile-i erbaa'dan, ashâb-ı kirâmın bilgililerinden, fakihlerinden. Arkadaşlarından birisine demiş ki:

"—Kalk pazara gidelim."

"—Ey Ömer'in oğlu, ben senin huyunu bilirim, çarşıyı pazarı sevmezsin. Orada yalan yere yemin edilir, aldatmacalar olur. Neden çarşı pazara gitmeyi istiyorsun, söyle bakalım işin iç yüzünü." gibilerden anlamak için soruyor.

Diyor ki:

"—Orada insan çoktur; selam veririz, sevap kazanırız." diyor.

Bak kalabalığın bereketine. Şu topluluğun bereketi başka bir şeyle sağlanır mı?

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[131]

الْجَمَاعَةُ رَحْمَةٌ ، وَالْفُرْقَةُ عَذَابٌ (القضاعي عن النعمان بن بشير)

(*El-cemâatü rahmetün. ve'l-fırkatü azâbün*) "Toplanmak, bir araya gelmek rahmettir, ayrılık da azaptır."

Tek başına kalsan, balla börekle besleseler; gene ruhî

---

[131] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.278, no:18472; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.516, no:9119; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.43, no:15; Ebü'ş-Şeyh, *el-Emsâl fi'l-Hadîs*, c.I, s.149, no:111; İbn-i Ebî Àsım, *es-Sünneh*, c.I, s.104, no:81; Nu'mân ibn-i Beşîr RA'dan.

Ukaylî, *Duafâ*, c.IV, s.429, no:2058; Hz. Aişe RA'dan.

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.628, no:5962; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.V, s.392, no:9097; *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.934, no:20242; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.57, no:1074; *Câmiu'l-Ehâdîs*, c.XII, s.66, no:11451.

bunalıma düşersin. Bir müddet durursun, canın sıkılır, patlayacak hâle gelirsin. Çok safâlı bir köyde, bir dağın başında yayla evine oturtsalar; bir gün durursun, iki gün durursun, üç gün durursun; sonra insan istersin, sohbet istersin…

Bizim Fakülte'de bir ordinaryüs profesör vardı. Çok meşhur, şöhret yapmış bir kimse. Türkiye çapında, belki dünya çapında da bilinen bir kimse. Bizim Fakülte'nin sekreteri takılmış;

"Hocam" demiş, "ihtiyarladın, İstanbul'dan kalkıp buraya her hafta derse geliyorsun. Trene biniyorsun, tıngır tıngır tıngır geliyorsun, otelde, diyâr-ı gurbet, evin değil. Evinde otursana, rahatına baksana."

Çok dikkatimi çekti cevabı. Sekreter gülerek anlatıyor bana, diyor ki:

"—Pekiyi, ben o zaman kiminle konuşacağım?" demiş.

Konuşmak ihtiyaç… İnsanlar konuşa konuşa anlaşır.

c. Cuma Namazının Farz Oluşu

Onun için cuma gününün böyle bir toplanma imkânı var, günahların dökülme imkânı var. Eh imam efendi çıkacak, hutbe îrâd edecek, vaaz u nasihat edecek. İnsanın bilgisi artar, görgüsü artar, müslümanlardan bir şeyler öğrenir.

Haftada bir geliyor bayram, daha ne istiyorsun? Tertemiz giyin kuşan, yukarıdan aşağıya gusül abdesti al, güzel kokuları sür, dişini fırçala, tertemiz elbiselerini giy, beyazları, güzel elbiselerini, temiz pak camiye gel.

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin emri:

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلاَةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا

إِلَى ذِكْرِ اللهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ ، ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

(الجمعة:٩)

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenû*) "Ey iman edenler!" İmanımız varsa

bu hitaba hepimiz muhatabız. Ben de iman ediyorum, buyur yâ Rabbi!

(*İzâ nûdiye li's-salâti min yevmi'l-cumuati*) "Cuma günü vakit gelip de size namaz için nidâ olunursa." Hayye ale's-salâh diye ezan okunup namaza çağrılırsa; (*fes'av ilâ zikri'llâhi*) Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin zikrine koşa koşa gidin!"

Tembel tembel değil, ayaklarınız geri basa basa değil; seğirte seğirte gidin, koşa koşa gidin.

(*Ve zeru'l-bey'*) "Ticareti, alışverişi bırakın!" Kapatın dükkânı, alışverişi bırakın. Burada daha büyük alışveriş var, daha çok sevap var.

(*Zâliküm hayrun leküm*) Daha büyük sevabın sözü bana ait değil, Allahu Teâlâ hazretleri buyuruyor:

(Zâliküm hayrun leküm in küntüm ta'lemûn) "Eğer bilirseniz, akıl ederseniz böyle namaza koşmanız sizin için daha hayırlıdır." (Cuma, 62/9)

Biz bilmeyiz yâ Rabbi, sen bilirsin. Madem sen "daha hayırlı" diyorsun; demek ki alışverişten, para kazanmaktan daha hayırlıymış. İnandık, âmennâ ve saddaknâ, doğru…

Cuma günü geleceksin. Camiler müslümanın, Allah'ın evi, müslümanların kalesi. Şeytan dışarıda kaynar. Fısk u fücûr, fitne fesat dışarıda kaynar. Burası Allah'ın evi, burası ibadethâne… Burası Allah'ın rahmet nazarıyla baktığı yer. Bu yere gelirsin; huzur içinde, yeşil halıların içinde, o loşluğun içinde o lezzeti bir daha başka yerde bulamazsın. Dışarıdaki gürültünün patırtının içinde bulamazsın. Burası müslümanın mânevî kalesidir; buraya sığınıyor, emniyette oluyor.

"—Efendim, hocamız! İşte şöyleyse de böyleyse de."

Bazen hutbelere kızıyorlar. Yukarıdan tepeden inme hutbe olunca, "Diyanet şöyle yaptı, böyle yaptı" filan diye.

Canım, biraz da sabırlı ol. Tabi hocalar da biraz konuyu daha canlı, güzel hâle getirmeli, soğuk halden kurtarmaya çalışmalı.

Hâsılı, cuma günü güzel bir gündür. Haftada bir bayramınız, mübarek olsun. Günahlar affoluyor. Allah-u Teâlâ Hazretleri her cuma günü, cehennemi hak etmiş binlerce insanı cehennemden âzad ediyor. O rahmete kavuşmak için cumanın kadr ü kıymetini biliniz. Topluluğun, toplanmanın kadr ü kıymetini biliniz.

İftirakta fayda yok; kardeşlikte fayda var. Kinde, hınçta, kızgınlıkta, hırsta fayda yok; sevgide fayda var.

Sevgi insana vitamin gibi, et suyu gibi yarar. Nasıl yarar? Denemişler. Biz bunun lafını söylüyoruz ya. Büyük bir hastanede aynı günde doğan 20 tane çocuğu ayırmışlar. On tanesini şu tarafa ayırmışlar, on tanesini bu tarafa... Kiloları aynılarından seçmişler. Tipleri, çapları hepsi deneme. Hepsine suyu, gıdayı gramla veriyorlarmış. Yüzer gram mamadan, şu kadar sütten şöyle beslenecek. Hastanede böyle. Bir tanesine, bir gruptaki on tane bebeğe bakanlara demişler ki;

"—Bu çocuklara bakacaksınız ama hiç konuşmak yok. Bakacaksınız; karnını doyurun, altını temizleyin, yatırın, bitsin. Laf atmak yok, söz söylemek yok."

Başlarındaki tecrübeyi yapan alimler öbür gruba da demişler ki;

"—Siz de bu çocuklarla oynaşın; yanaklarını sevin, öpün, hoplayın, şaka yapın!"

Bir zaman geçmiş, artık kaç ay geçtiyse aradan, tartmışlar; sevilen çocuklar daha çabuk gelişmiş. Aynı gıdayı aldığı halde, sevilmeyip de bakılanlar ise cılız kalmış.

Sevgi görülmez bir şey; elle tutulmaz gözle görülmez ama insana yarar. Kızgınlık insanı kanser eder. Kızar, içinden sinirlenir; kanser olmasa bile -hep duymuşsunuzdur- mide hastalığı olur. Asabîlikten insanın midesine sancılar girer.

Neden miden sancıyor? Asabî. Mide sancısıymış; belli bir sebebi yok, kızgınlıktan. Yani insan sevmeyi, dostluğu öğrense öyle olmayacak.

Müslüman müslümana karşı dost olacak. Kızdığı zaman affedecek. Kızılacak bir şey yaptığı zaman da hoş görecek. Kızacaksan git bir sürü kâfir var, kâfirlere kız. Ona bir şey demiyoruz. Bir sürü düşman var. Düşmanlara kız kızabildiğin kadar. Bütün kızgınlık hünerini göster.

Ona bile zaten esas itibariyle acıman lâzım! "Acaba şunu kızmadan yola getirebilir miyim?" diye düşünmen lâzım! Yani insanî olan:

"—O da bizim Âdem babamızdan kardeşimiz, o da çok yabancı

değil, o da akraba… O da Âdem AS'dan kardeşimiz oluyor. Yazık; bu şimdi böyle kâfirliğinde, müşrikliğinde devam ederse cehenneme gidecek, yanacak. En iyisi ben bunu doğru yola çekmeye çalışayım!" diye ona da acımak lazım! Doğru yola çekmek için çalışmak lazım!

d. Ensar'ın Fazîleti

Bu ikinci hadîs-i şerîf, Peygamber Efendimiz'in Ensar hakkında buyurduğu bir sözdür. Hz. Aişe RA Validemiz rivayet eylemiş. Buyurmuş ki Peygamber Efendimiz:[132]

لَيْسَ مِنْ أَحَدٍ إِلاَّ وَقَدْ أَخَذَ ثَوَابَ عَمَلِهِ، إِلاَّ مَا كَانَ مِنَ الْأَنْصَارِ، فَإِنَّ ثَوَابَهُمْ عَلَى اللهِ عَزَّ وَجَلَّ (الديلمي عن عائشة)

RE. 365/8 (*Leyse min ehadin ve kad ehaze sevâbe amelihî, illâ mâ kâne mine'l-ensâr, feinne sevâbehüm ale'llàhi azze ve celle*)

(*Leyse min ehadin ve kad ehaze sevâbe amelihî*) "Hiçbir kimse yoktur ki işlediği sevabın karşılığını almış olmasın." Allah herkese işlediği amelin sevabını verecek.

"—Kulum sen oruç mu tuttun; buyur… Namaz mı kıldın; al... Tesbih mi çektin; al... Hayır mı yaptın; al…"

Bir şey verecek, sevap verecek. Karşılığı vardır. (*İllâ mâ kâne mine'l-ensâr*) "Ama o insan Ensar'dan ise o müstesna bir muameleye tâbi tutulacak." Nasıl bir müstesna muamele? (*Feinne sevâbehüm ale'llàhi azze ve celle*) "Çünkü onun sevabının verilmesi Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne aittir, o verecektir, onun üzerinedir."

Bu ne demek? "Çok verecek" demek. Allah özellikle "Ben vereceğim" dedi mi, o çok verecek demek.

Çünkü, bir başka hadis-i şeriften de biliyoruz ki, Allah-u Teàlâ

---

[132] İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.160; Hz. Aişe RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.19, no:33775; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.305, no:19488.

Hazretleri şöyle buyuruyor:[133]

اَلصَّوْمُ لِي ، وَأَنَا أَجْزِي بِهِ (خ. م. عن أبي هريرة)

(*Es-savmü lî, ve ene eczî bihî*) “Oruç tutmak benim içindir, onun mükâfâtını ben vereceğim!” buyuruyor. Çok vereceğim!” demek. Şeref.

Düşünün, bir yerden mezun oluyorsunuz; reisicumhur verse

---

[133] Buhàrî, *Sahîh*, c.XXIII, s.11, no:6938; Müslim, *Sahîh*, c.VI, s.19, no:1946; Tirmizî, *Sünen*, c.III, s.234, no:695; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.234, no:7194; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.II, s.45, no:1235; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.232, no:8492; İbn-i Amr eş-Şeybânî, *el-Âhàd ve'l-Mesânî*, c.III, s.269, no:1649; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.235, no:7898; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.IV, s.279, no:3285; Ebû Avâne, *Müsned*, c.II, s.164, no:2675; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.379, no:7723; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.288, no:921; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.VI, s.476, no:2507; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.III, s.5, no:8986; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.269, no:541; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.174, no:1120; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.273; İbn-i Hibbân, *Tabakàtü'l-Muhaddisîn*, c.III, s.66, no:254; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXIII, s.219; Ukaylî, *Duafâ*, c.III, s.99; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.345; Dâra Kutnî, *İlel*. c.X, s.162, no: 1955; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XI, s.371; Ebû Hüreyre RA'dan.

Müslim, *Sahîh*, c.II, s.806, no:1151; Neseî, *Sünen*, c.VII, s.397, no:2183; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.232, no:7174; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.232, no:8492; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.286, no:1005; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.273, no:8117; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.90, no:2523; Ebû Avâne, *Müsned*, c.II, s.164, no:2677; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.288, no:921; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.III, s.5, no:8986; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Neseî, *Sünen*, c.VII, s.394, no:2181; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.90, no:2521; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.167, no:915; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.177, no:4478; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IV, s.349; Hz. Ali RA'dan.

Neseî, *Sünen*, c.VII, s.395, no:2182; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.446, no:4256; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.X, s.98, no:10078; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.90, no:2522; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VII, s.213, no:3691; Dâra Kutnî, *İlel*. c.V, s.316, no:907; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXII, s.59, 141; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.IV, s.309, no:3391; Vâsile ibn-i Eska' RA'dan.

İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.1254; Ebû Meysere RA'dan.

İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.I, s.404; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.445, no:23576-23629 ve 24271-24290; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.416, no:5071-5080; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VIII, s.275, no:7293; 34004, 40317.

diplomanızı ne yaparsınız? Daha çok memnun olursunuz. Hatta birincilere yüksek vali verir, ikinciye valinin muavini verir, üçüncüye bilmem kim verir, geride kalanlara okulun müdürü verir, ondan sonra öğretmenleri verir. Yani dereceye göre. Veren şahsın yüksek olması bir ayrı iltifattır. Allahu Teâlâ Hazretleri "Ben vereceğim ecrini..." diyor.

Kimmiş bakalım böyle bu iltifata nâil olacak Ensar?

Bu Ensar, Rasûlüllah SAS Hazretleri'nin Medineli ashabıdır.

Mâlum-u âlileri, Peygamber SAS Hazretleri'nin kadr ü kıymetini Mekkeliler bilemedi. "Nasıl olur?" derseniz; oluyor, bu dünyanın işi biraz acaipçedir. İnsanın kadr ü kıymetini bilmezler. Rasûlüllah gibi kendilerinin "Muhammed el-Emîn, Güvenilir Muhammed" diye lakap taktıkları, "güvenilir, itimada şâyan kimse" diye lakap taktıkları kimseyi çok sıkıntılara düşürdüler, başına dar ettiler. Kâbe'de Namaz kıldırmadılar; önüne geçtiler, arkasına geçtiler, başına bir şeyler koydular, laf attılar, hakaret ettiler. Hepsini biliyorsunuz.

Hatta müslümanlara o kadar sıkıntılar yaptılar ki; kimisi o güzelim şehri bırakmak zorunda kaldı.

Demişler ki:

"—Ebû Bekir böyle alenen namaz kılmasın, asarız keseriz."

Tehdit ettiler.

"—Çıkmasın evinden dışarı!"

Güç kuvvet ellerinde ya şimdi, güç kuvvet ellerinde olduğu için çıkmasın dediler.

Ebû Bekr-i Sıddîk de lokum gibi bir kimse; ârif, bilgili, zarif, zeki, Arab'ın örfünü âdetini, tarihini mazisini, ilm-i ensâbını bilen bir zât-ı muhterem. Zengin, itibarlı, Kureyş'in itibar ettiği bir kimse, Mekke'nin ileri gelenlerinden bir kimse.

"—Yok efendim, çıkmasın evinden dışarı!"

Çıkmamış, avlusunda namaz kılmış. Tabi iman insanın içine geldi mi insanı başka türlü yapar; namaz kılarken gözyaşları dökermiş, ağlarmış. Kur'ân-ı Kerîm okurmuş. Mahalleli avluya toplaşırlarmış, ona bakarlarmış.

"—Bu nasıl haldir?" diye merak ediyorlar tabii.

"—Efendim böyle de yapmasın!"

Ya evinde dur dediniz işte, evinde duruyor ya.
Çeşitli sıkıntılar…

Bir kısmı “Bunlara gıda, yemek vermeyin. Bunlarla alışveriş yapmayın; mal vermeyin, mal almayın!” dediler.
Ambargo dediğimiz şey var ya hani, bazen Amerika bazı yerlere yapıyor. İşte öyle ambargo!
Başlarına dar geldi. Kimisi Habeşistan’a gitmek istedi.
“—Yok gitmeyin!”
Gitmek isteyenlere de bu sefer mâni oluyorlar. Hatta peşlerine düşüyorlar.
“—Kim gidiyor?”
“—Filanca kafile Mekke’den ayrılmış Habeşistan’a gitmek üzere.”
Haydi atlara atlayıp peşini takip ediyorlar. Yani böyle bir edepsiz tavır.

Peygamber Efendimiz’e Medine’nin ahâlisi yardımcı oldu.
“—Bize gel!” dediler.
Mekke-i Mükerreme’ye hac için gelmişlerdi, Akabe denilen yerde:
“—Yâ Rasûlallah! Biz sana inandık.” dediler, “Bize gel, biz sana bağrımızı açıyoruz, misafir ederiz seni.” dediler.
Rasûlüllah Efendimiz’e kucak açtılar. Rasûlüllah Efendimiz onu, o vefayı unutmadı. Yani vefası zâhir. Medine-i Münevvere’nin, o insanların hislerini, sevgisini hiç kaybetmedi.

Hatta Mekke-i Mükerreme fetholdu. Mekke-i Mükerreme fetholduğu zaman ne olacak?
Mekkeliler Peygamber Efendimiz’i çıkartmışlardı. Hani yatakta öldüreceklerdi, yerinde Hz. Ali Efendimiz vardı. Rasûlüllah Efendimiz onların arasından Allah göstermeden geçti gitti.
Şimdi Mekke’ye geldi. Mekke fetholdu. Eski düşmanların boynu hep öne eğildi, mahçup oldular. Onları cezalandırmadı da Rasûlüllah Efendimiz, af ile muamele etti. Büyük insan çünkü, hakikaten büyük insan!



Muzaffer vakt-i fırsatta adüvden intikam almaz.
Mürüvvet-mend olan nâ-kâmî-i düşmenle kâm almaz.

Büyük insan. İnsanların ızdırap çekip de cezalandırılmasına ihtiyacı yok ki.

Söz sözü açıyor. Peygamberliğini tebliğe gittiği zaman, Taif'te kendisini taşladılar. El açıp dua etti:

"—Yâ Rabbi! Sen bunları affet! Benim peygamber olduğumu bilmiyorlar. Aman yâ Rabbi, sen bunları affet!" diye dua etti.

Onlar taşlıyorlar. Şu kalbe bak!

Mekke-i Mükerreme fetholdu. Şimdi ne olacak? Onlar çıkartmışlardı, öldüreceklerdi neredeyse. Mekke fetholdu, ne olacak?

Normali: Madem Mekke fetholmuş, madem Kâbe de Mekke-i Mükerreme'de; insan orada oturur o zaman. Bitti, düşmanlık bitti. Ötekiler de mahçup oldular, hatalarını anladılar, çoğu imana geldi. Eman verdi hepsine:

"—Kim Kâbe'ye gelirse canı mahfuz." dedi.

“—Kâbe küçük...” dediler.

“—Kim evinde durursa canı mahfuz.” dedi.

Herkesi dâhil etti. Ashabına sıkı sıkı tembihledi:

“—Sakın ha ok atmayın, kılıç vurmayın!” diye.

Öyle güzel bir fetih oldu.

Rasûlüllah Efendimiz gene Medine’ye gitti.

Vefa! Vefa denilen bir şey var, vefa. *Vefa* demek; yapılan eski, güzel bir davranışı unutmamak, ona mukabele etmek demek.

Vefa denilen bir şey vardır arkadaşlar. İnsan hocasına vefa gösterecek, sözüne vefa gösterecek, ahdine vefa gösterecek, dinine vefa gösterecek, arkadaşına vefa gösterecek.

Vefa diye bir şey vardır.

Bugün biraz azaldı. Talebenin hocasına vefası yok, hasım. Dervişin şeyhine vefası yok. İnsanın sözüne, ahdine vefası yok.

“—Bana ne, o zaman öyle söyledim, şimdi başka türlü yaparım, iş değişti.” diyorlar.

Rasûlüllah Efendimiz öyle değildi. Ganimetleri Mekke’nin adamlarına dağıttı.

Savaşlar, cihadlar oldu, aşağı tarafta Huneyn gazvesi vs. oldu. Ganimetler oldu. Rasûlüllah Efendimiz eşit dağıtmadı. Çoğunu kime dağıtmıştır?

Hemen bizim şimdiki Yirminci Yüzyıl’ın mantığına, felsefesine göre çoğunu kendisi almıştır, sevdiği kimselere vermiştir, Medineliler’e vermiştir, madem onlara vefası var diye düşünürüz. Öyle değil mi?

Öyle yapmadı; yeni müslüman olanlara verdi, Mekkeliler’e verdi. Kendisine en son zamana kadar muhalefet edip kılıç üşürmüş, karşı gelmiş olan, en sonunda artık Mekke fetholduğu zaman çarnâçar müslüman olan kimselere verdi.

Tabi onlar da ashab, onlar da müslüman oldu, onlara bir söz söylemek istemiyorum ama Ensar gibi değiller.

Çok şeyi sonradan müslüman olanlara verdi. Ensara az verdi. Tabii bu işi anlayan oldu, anlamayan oldu.

Rasûlüllah’ın gözünde dünya malının kıymeti yok ki. Eline binlerce lira verseler, ertesi güne çıkarttırmazdı. Gece uykudan kalkar dağıtırdı. Mal biriktirmezdi ki. Malın kıymeti yoktu ki



yanında. Zenginliğin kıymeti yoktu ki. Zenginler zengini olan Allah-u Teâlâ Hazretleri'ne tevekkül etmiş, ertesi gün için korkmuyor.

Ganimetten bir sürü geldi. Bedevînin birisi çok beğendi:

"—Aman ne kadar güzel sürü!" dedi.

"—Çok mu beğendin?"

"—Çok güzel yâ Rasûlallah!"

"—Al, hepsini sana verdim." dedi.

Bedevi kavmine gittiği zaman dedi ki:

"—Rasûlüllah fakirlikten korkmayan insanın verişiyle veriyor."

Bizim elimiz titrer. Yüz bin tane liramız vardır; bin lirayı çıkarır veririz çünkü geride doksan dokuz bin tane liramız var. O bana keyfime, zevkime, safâma yeter diye bin lirayı veririz. Hepsini çıkartıp veremeyiz yani. Zevk için veririz. Bir gece için beş yüz bin lira veren var. Bir nişan için birkaç milyon veren var. Şöyle böyle ama dinî şeyler için veremez.

Rasûlüllah malın çoğunu yenilere, hamlara verdi. İçlerinden

bazısı bu taksimi anlayamadı. Bu başka çeşit bir taksim… Mırın kırın etmek isteyenler oldu. "Onlar akrabası da" diyenler bile çıktı. Bir güzel hutbe îrâd etti ki okurken insan gözleri yaşarmadan okuyamaz.

"—Ey Medineliler! Kendimi size ayırdım." dedi ve onlarla gitti. Mekke'de kalmadı.

"—Alın Mekke ahâlisi, buyurun yurdunuzda oturun! Benim davam, benim derdim Allah'a kul olmanızdı. *Lâ ilâhe illa'llàh Muhammedü'r-rasûlü'llàh* dediniz ya, benim maksadım fetih de değil; buyurun memleketiniz, tarlalarınız, evleriniz, dükkânlarınız sizin olsun." dedi, bıraktı gitti.

Medine'ye gitti. Ensar'a vefa gösterdi. Medine'de ikamet etti. Medine'de vefat etti, Medine'de defnolundu. Medine'ye teşrif etti, Medine'yi tercih etti. Çeşitli hikmetleri var, çeşitli sebepleri var.

İşte o Ensar; zorluk zamanında, sıkıntı zamanında Rasûlüllah'a hizmeti arz etmiş olan, "Emrindeyiz yâ Rasûlallah, buyur!" diyen, ona kucak açmış olan kimseler. Rasûlüllah ile ashâb-ı kirâm Medine'ye gittiler. Medine'ye gidince nasıl gittiler? Arkalarından kamyonlar mı geldi eşyalarıyla? Kendi canlarını kurtararak gitmişlerdi oraya. Malları mülkleri, bir şeyleri yok. Kimisinin aileleri Mekke-i Mükerreme'deydi. Oraya gittiler.

Nasıl gittiler? Fakir gittiler. Medine-i Münevvere'ye beş parasız gittiler. Medineli müslümanlar dediler ki:

"—Evlerimiz, tarlalarımız, her şeyimiz buyurun yarı yarıya…"

Peygamber Efendimiz gelen muhacirler ile oradaki Ensar'ı birbirine ikişer ikişer kardeş etti. Onlar da:

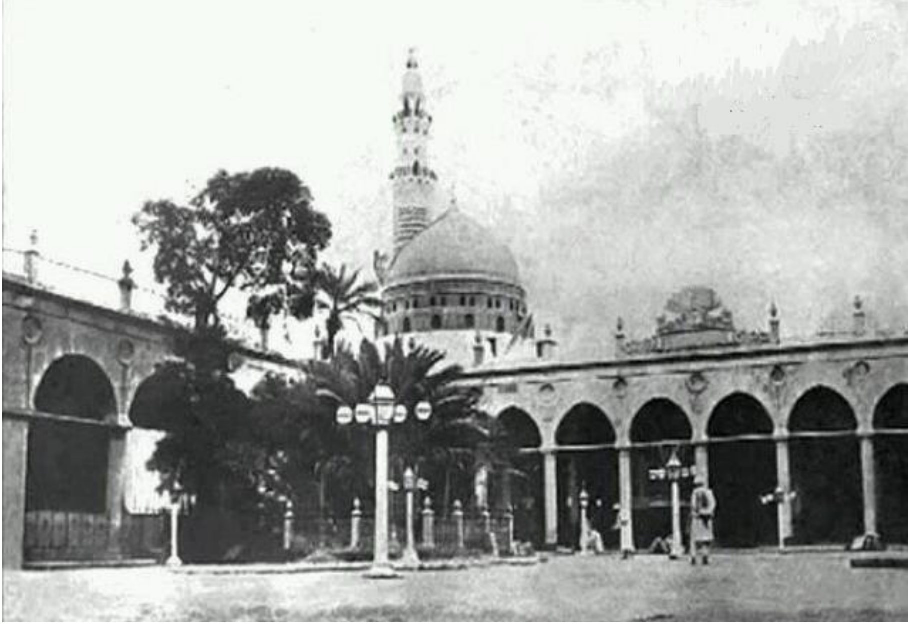
"—Kardeşim, buyur, malımın yarısı senin!" dediler.

Öyle kardeşlik gösterdiler. En geriye Hz. Ali Efendimiz kalmış, o kimseyle kardeş olmamış;

"—Yâ Rasûlallah, beni kimseyle kardeş etmedin." gibilerden boynunu bükmüş.

"—Ben de seninle kardeşim!" dedi.

İşte o Ensar'a Allah ecrini öyle verecek. Kendisi verecek. Bol verecek, memnun edecek tarzda verecek. Allah şefaatlerine nâil eylesin…



Burada bir incelik daha hatırıma geldi ki onu da söyleyeyim:

Ensar, Peygamber Efendimiz Medine-i Münevvere'ye gelmeden önce birbirleriyle ceng ü cidal ediyordu. Elleri birbirlerinin gırtlaklarında idi. *Evs* diye bir kabile vardı, *Hazrec* diye bir kabile vardı. Aralarında yılların husumeti vardı. Kan davası, kavga, gürültü, husumet, kızgınlık vardı. İslâm geldi; o giderdi o kızgınlığı. İslâm geldi; hınç, kızgınlık, kin, intikam, kan davası bitti; kardeş oldular.

İslâm böyledir işte... İslâm'ı anlamayanlar anlasın. Anlayanlar da anlamayanlara güzel bir tarzda anlatmak için elinden geleni yapsın. İslâm'ı çok kimse anlamıyor. İslâm böyle birbirlerinin elleri gırtlağında olan insanlara geldi de onları kardeş etti.

وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنتُمْ أَعْدَاءً فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا (آل عمران:١٠٣)

(*Ve'zkürû ni'meta'llâhi aleyküm iz küntüm a'dâen feellefe beyne kulûbiküm feasbahtüm bi-ni'metihî ihvânâ*) [Allah'ın size olan

nimetini hatırlayın: Hani siz birbirinize düşman kimselerdiniz de o, gönüllerinizi birleştirmişti ve Allah'ın nimeti sayesinde kardeş kimseler olmuştunuz. Siz birbirlerinizle düşmandınız, Allah kalplerinizi anlaştırdı, uyuşturdu, dost etti." (Al-i İmran, 3/103) diye âyet-i kerîmede bildiriliyor.

Yani benim sözüm delilsiz değil. Allah-u Teâlâ Hazretleri onların evvelce düşman olduğunu bildiriyor. Allah, onları dost ettiğini bildiriyor.

Yine dilerse yine dost eder. Bak bugün herkes gene birbirini yiyor. Neden? İslâm'dan uzak. Irak "Ben Müslümanım!" diyor, İran "Ben de Müslümanım!" diyor, "kâfirim" demiyor ki. Bırakalım elâlemi, kendi memleketimiz içinde de herkes birbiriyle can ciğer kuzu sarması mı? Biliyoruz ki değil. Olmasını temenni ederiz ama değil.

Neden? İslâm yok, eksik. Taş yaparsın, toprak yaparsın, köprü yaparsın, yol yaparsın ama gönül yapmanın ihtisası İslâm'dadır. Gönülleri birbirleriyle telif etme sanatı.

"—Kardeş olun, emrediyorum."

Sen istediğin kadar emret, sen çocuğuna söz dinletebiliyor musun? Kendi çocuğuna var mı bir söz dinletebilen? Var mı karısına söz dinletebilen?

Herkes kendi bildiğini yapıyor. Kimse kimseyi dinlemez. Allah dinlettirir. Allah kalplere bir yumuşaklık verir. İmanı yoksa istediği kadar aklı olsun; o aklı şeytanlıkta kullanır. Onu bütün emniyet tedbirlerini atlatıp bankayı soymakta kullanır. Bütün tedbirleri atlatıp karşısındaki adamdan kan davası intikamını almakta kullanır. Mâni olamazsın.

İman lazım. İmansız olmaz. Bu öyle bir ilaçtır ki onsuz mümkün değil. İman lazım, İslâm lazım!

Hem de nasıl olacak? İnsanın polisi kendi içinde olacak, müfettişi kendi içinde olacak, hâkimi kendi içinde olacak. Teraziyi kendisi tutacak. İcabında kendi aleyhine hükmedecek; "Sen haksızlık ediyorsun, otur oturduğun yerde." diyecek. Bunu başkası insana dedirtmez. Bu nefis terbiyesi, bu iman, bu İslâm olmazsa olmaz.

Meşhur hikâyedir:

“—Ben sana paşa olamazsın demedim ki, adam olamazsın dedim.” demiş.

Olmaz. İman lazım.

“—Efendim ben imansızlığımla iftihar ederim.”

Ya yazık; etme, hiç olmazsa cehaletini etrafa söyleme! Bir zaman gelir aklın başına gelecek, biliyorum. Bir zaman gelecek, sonra kendin söylediğin bu söze pişman olacaksın. Ben çok dinsizler bilirim; 65 yaşına, 70 yaşına gelince, işin iç yüzünü anlamaya başladığı zaman, benden ileride namaz kılmaya başladılar. İman bu; insanın ihtiyacı, ruhun ihtiyacı. Hayatın tabii parçası bu... İman olmadan hayat olmaz ki. Ebedî hayat var, bu işin arka tarafı var.

Ensar; Rasûlüllah’ın vefakâr dostları. Muhacirler de vefakâr dostlar. Onlar da terk-i diyar ettiler, terk-i emval ettiler. Bunlar da vefakâr; her şeyleriyle kucak açtılar, müslümanları barındırdılar. Allah cümlesinin şefaatine nâil eylesin… Onların hayatlarını bizlere nümune eylesin. O hayatlara bakıp, o salih kimselerin, o velî kimselerin, o Allah’ın sevgili kullarının hayatlarına bakıp, bizim de hayatımızdaki davranışlarımızı, hareketlerimizi onlara uydurmamızı bize nasib eylesin…

e. Allah Alimlerden Söz Almıştır

Kimi örnek alacağız? Kaytan bıyıklı filanca film artistini mi örnek alacağız?

Örnek işte onlar, Allah’ın sevgili kulları. Kur’ân-ı Kerim’de methediyor, daha ne istiyorsun? Kur’ân-ı Kerim’de methediyor, hadîs-i şerîfte methediyor. Allah’ın sevgili kulları… Bak bakalım neden sevgili kulu olmuşlar. Sen de onlara benzemeye çalış; o zaman sen de Allah’ın sevgili kulu olursun.

Peygamber SAS Efendimiz buyurdular ki:[134]

---

[134] Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.III, s.382, no:5161; Zehebî, *Mîzânü’l-İ’tidal*, c.III, s.610, no:7810; Abdullah ibn-i Mes’ud RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.X, s.173, no:28897; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.311, no:19501.

لَيْسَ مِنْ عَالِمٍ إِلاَّ وَقَدْ أَخَذَ اللهُ مِيثَاقَهُ يَوْمَ أَخَذَ مِيثَاقَ النَّبِيِّينَ ، يَدْفَعُ عَنْهُ مَسَاوِئَ عَمَلِهِ بِمَحَاسِنِ عِلْمِهِ ، إِلاَّ أَنَّهُ لاَ يُوحَى إِلَيْهِ

(أبو نعيم عن ابن مسعود)

RE. 365/9 (*Leyse min âlimin illâ ve kad ehaza'llàhu misâkahû yevme ehaze misâka'n-nebiyyîn, yedfau anhu mesavie amelihî bi-mehâsini amelihî, illâ ennehû lâ yûhâ ileyhi*)

Bu hadis-i şerîf de alimlerle ilgili müjdeli bir hadîs-i şerîf. Bu hadîs-i şerîfi Peygamber SAS Hazretleri'nden müfessirlerin üstadı, pîri Abdullah ibn-i Mes'ûd RA rivayet etmiş. Peygamber Efendimiz alimler hakkında buyurmuş ki:

(*Leyse min âlimin*) "Hiçbir alim yoktur ki, (*illâ ve kad ehaza'llàhu mîsâkahû*) Allah ondan ahd u mîsak almamış olsun."

Allah her alimden ahd almıştır, söz almıştır. Ne zaman almıştır bu sözü?

(*Yevme ehaze mîsâka'n-nebiyyîn*) "Peygamberlerden söz aldığı günde alimlerden de söz almıştır."Yedfau anhu mesaviye amelihî bi-mehâsini amelihî. "Allah-u Teàlâ Hazretleri alimin amellerinin güzelleriyle, amellerinin kötülerini def eder."

"O alimin yaptığı güzel, salih ameller dolayısıyla kötülüklerini affeder." demek.

Amellerinin kötülerini def etmek demek ne demek?

Demek ki alim iyi kötü şeyler yapabilir, kusurlu olabilir. O âlimin iyi yaptığı şeylerden iyilerini, kötülerini def etmeye vesile sayar, kötülükleri üstünden atar. Yani iltifat eder, suçuna bakmaz, suçunu siler. Böyle iltifat eder.

(*İllâ ennehû lâ yûhâ ileyhi*) "Şu kadar var ki kendisine vahyolmaz." Yani Allah'ın sevdiği kuludur ama kendisine vahiy gelmez. Vahiy peygamberlere mahsus. Yoksa alim böyle iltifatlara nâil olur.

Allah-u Teàâ Hazretleri peygamberlerden nasıl ahid aldı?

Kur'ân-ı Kerîm'de bir âyet-i kerîme vardır, Allah-u Teàlâ Hazretleri buyuruyor ki:

وَإِذْ أَخَذَ اللّٰهُ مِيثَاقَ النَّبِيِّينَ لَمَا آتَيْتُكُم مِنْ كِتَابٍ وَحِكْمَةٍ ثُمَّ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مُّصَدِّقٌ لِّمَا مَعَكُمْ لَتُؤْمِنُنَّ بِهِ وَلَتَنصُرُنَّهُ (آل عمران: ٨١)

(*Ve iz ehaza'llàhu mîsâka'n-nebiyyîn*) "Hani o demi, o çağı, o zamanı hatırla ki, Allah-u Teàlâ Hazretleri peygamberlerden ahd ü mîsak almıştı, peyman almıştı, söz almıştı. (*Lemâ âteytüküm min kitâbin ve hikmetin*) "Size bir kitap geldiği zaman, Allah tarafından bir peygamber geldiği zaman muhakkak ve muhakkak onu kabul edeceksiniz. O peygambere tâbi olacaksınız ve onu beyan edeceksiniz, onu gizlemeyeceksiniz." diye Allahu Teâlâ Hazretleri her peygamberden ahd ü mîsak aldı. (Al-i İmran, 3/81)

Bu ahd ü mîsâkın ucu nereye gidiyordu? Peygamber Efendimiz'e. Yani Allah-u Teâlâ Hazretleri Peygamber Efendimiz'in geleceğini eski ümmetlere müjdeledi.

"—Ona erişirseniz ona tâbi olun, kendi kitaplarınızda onun hakkındaki müjdeleri saklamayın, ketmetmeyin!" diye buyurdu.

Bu bir delildir. İslâm'ın hak din olması için deliller lazım değil miydi insanlara? Daha ne istiyorsun; Peygamber Efendimiz'in hak peygamber olduğuna, İslâm'ın hak din olduğuna Tevrat'ta delil var, İncil'de delil var, o zamandan müjde var. Allah-u Teâlâ Hazretleri o zamandan, "Adı Ahmed olan bir peygamber gelecek." diye bildirmiş. O zamandan o peygamberin ümmeti metholunmuş. O zamandan o peygamberin ümmeti, "Yüzlerinde secdeden nur izleri vardır." diye övülmüş, methedilmiş.

"—O geldiği zaman ona tâbi olun, ona itiraz etmeyin! Kendi kitaplarınızda onun hakkındaki delilleri insanlardan saklamayın!" diye hepsinden ahd u mîsak alınmıştır.

Hatta Peygamber Efendimiz kendisine bu ahd u mîsak bildirildiği için, Medine'ye gittiği zaman yahudilerin ibadethânesine, havrasına gitti. Dedi ki;

"—Ey yahudi cemaati, sizinle sözüm var, size bir şey bildireceğim. Sizin Tevrat'ınızda şu âyet yok mu, bu âyet yok mu, şu âyet yok mu, şu âyet yok mu? Bunlarda benim geleceğim bildirilmiyor mu? Bu âyetlerin mânası benim geleceğimi bildirmiyor mu size?"

Hiç ses çıkartmadılar. Rasûlüllah Efendimiz üç defa söyledi. Ondan sonra çıktı. Giderken arkasından onlardan bir tanesi koştu geldi, adı Abdullah ibn-i Selâm RA, dedi ki:

"—Yâ Rasûlallah! Senin söylediklerinin hepsi doğru. Haksın, gerçeksin. Seni Allah-u Teàlâ Tevrat'ta bize bildirdi. Biz senin geleceğini zaten bekliyorduk. Tevrat'ta bildirdi ama bunlar kıskançlıklarından sana evet demediler, sustular, yutkundular." dedi.

Abdullah ibn-i. Selâm RA müslüman oldu.

Hıristiyanlar Necran'dan papazlarını, piskoposlarını topladılar, 70-80 kişilik bir kalabalık grup halinde şatafatlı cübbeler, elbiseler, başlıklarla o mütevazı Medine-i Münevvere köyüne geldiler. Köy gibi orası. Rasûlüllah'ın hurma dallarıyla örtülmüş, hurma sırıklarıyla tutturulmuş, altı halı değil kum olan mütevazı mescidine geldiler. Günlerce konuşuldu. Rasûlüllah Efendimiz Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin birliğini onlara anlattı. Hz. İsa'nın Allah'ın oğlu olamayacağını anlattı. Allah'ın kulu olduğunu, peygamberi olduğunu anlattı. Delilleri söyledi, söyledi, söyledi; çeşit çeşit bahanelerle kabul etmediler, etmediler, etmediler. Dedi ki:

تَعَالَوْا نَدْعُ أَبْنَاءَنَا وَأَبْنَاءَكُمْ وَنِسَاءَنَا وَنِسَاءَكُمْ وَأَنْفُسَنَا وَأَنْفُسَكُمْ

ثُمَّ نَبْتَهِلْ فَنَجْعَلْ لَعْنَةَ اللهِ عَلَى الْكَاذِبِينَ (آل عمران:٦١)

(*Teàlev*) "Geliniz, (*ned'u ebnâenâ ve ebnâeküm*) sizin çoluk çocuğunuzu ortaya koyalım çağıralım, bizimkileri ortaya koyalım! (*Ve nisâenâ ve nisâeküm*) Sizin hanımlarınızı getirelim, bizim hanımlarımızı getirelim bir tarafa koyalım! (*Ve enfüsenâ ve enfüseküm*) Kendilerimizi de oraya koyalım. Çoluk, çocuk, hanım, erkek, bey iki taraf... (*Sümme nebtehil*) Ondan sonra, mübâhele yapalım, ibtihal yapalım!" Yâni, "Yâ Rabbi, hangimiz haksızsa onu kahret!" diye Allah'a dua etmek. (*Fenec'al la'neta'llàhi ale'l-kâzibîn.*) "Haksız olana, yalancılara Allah'ın laneti olsun diyelim!"

diye, bu noktaya geldi. (Âl-i İmran, 3/61)

Yani, "Gelin, madem öyle çocuklarınızı getirin, hanımlarınızı getirin, kendilerinizi koyun ortaya, siz bir tarafa biz bir tarafa; el açalım Allah-u Teâlâ Hazretlerine dua edelim; hangimiz haksızsak Allah onun belasını versin!"

Torunlarını bir tarafa çağırdı.

"—Ben şimdi dua edeceğim, açın elinizi." dedi.

Kendi evlatlarını, ailesini dizdi.

Karşı tarafta haçlarıyla, şatafatlı elbiseleriyle piskoposlar, papazlar, hıristiyanlar birbirlerine;

"—Bir peygamber bir insana beddua ederse, ebediyyen o insan iflah olmaz, o topluluk iflah olmaz, yeryüzünde hıristiyan kalmaz. Gelin biz bu lânetleşmeyi yapmayalım!" dediler.

Sonra Rasûlüllah'a geldiler, dediler ki;

"—Biz bu işte yokuz. Sen bize bir adam tayin et, biz sana vergi verelim."

İçlerinden bazısı müslüman oldu. O piskoposun kardeşi müslüman oldu. Birkaç kişi müslüman oldu. Bazısı olmadı. Ne yapalım, nasip... Nasibi yokmuş. Vah yazık, zavallı…

Âhirette hesabını nasıl verecek? O nur yüzlü peygamberi gördü de insan iman etmedi, ne oldu yani? Şu dünyanın iki paralık saltanatına insan onu değişir mi?

Allah-u Teàlâ peygamberlerden böyle ahd u mîsak almış. Doğru. O mîsak meyanında alimlerden de ahd u mîsak almıştır ki; onlar da hakkı saklamayacak, onlar da hakkı söyleyecek.

Biz işte, bir kürsüye Allah nasib etmiş, hiç liyakatimiz yokken mikrofonun karşısında size konuşuyoruz; hakkı söylemek zorundayız. Kızsanız da, dövseniz de, sövseniz de söyleyeceğiz. Ne yapalım. Yani bizim ahbaplığımız sizinle değil ki. Bizim sözümüz var, mecburuz; kusurunuzu görünce kusurunuzu söyleyeceğiz. Darılmayın bize. Siz de darılmayın, dışarıdakiler de darılmasın!

Siz darılmazsınız da, dışarıdakiler daha çok darılır.

"—Vay gerici, vay sakallı!" derler.

Biz onların kötülüğünü istemiyoruz ki. Ne yapalım, biz bunları söyleyeceğiz. Yani bu can bu tende durdukça, bu ağzın içinde bu dil durdukça, fırsat buldukça biz bu hadisleri, bu ayetleri

insanlara söyleyeceğiz.

Kusurları olabilir, alimler kusursuz insanlar değillerdir. Kusurları olabilir ama Allah onların iyiliklerine bakar, kötülüklerini iyilikleri ile defeder, affeder. Hatta bir başka hadîs-i şerîfte geçiyor ki;

“Kıyamet gününde Allah-u Teàlâ Hazretleri alimleri toplar, karşısına alır. Der ki; ‘Ben size hikmetimi, ilmimi, irfanımı size azap edeyim diye vermedim, haydi bakalım buyurun cennete!’ der.”

Onun için ne yapıp yapıp ya alim olmaya bakın, ya alim yetiştirmeye bakın, ya evlatlarınızı alim etmeye çalışın, ya ilim yolunda olun. Bir çaresini bulun, bu ilmin bir tarafından yapışın!

Eskiden bir ihtiyar adam gelmiş caminin imamına demiş ki;

“—Bana tecvid öğret, mahâric-i hurûfu öğret! *Ha* harfi nasıl çıkacak, *hı*’dan farkı nedir, *zel* nedir, *zı*’dan farkı nedir, *za*’dan farkı nedir. Ayın nasıl olacak, gayın nasıl olacak, *peltek se’* nasıl olacak. Bunları öğret!” gibilerden.

Birisi takılmış, demiş:

“—Amca sen ne yapacaksın, 80 yaşına gelmişsin, değneğini kaka kaka zor yürüyorsun, ayakta zor duruyorsun. Sen mehâric-i hurûfu öğrensen ne olacak, öğrenmesen ne olacak. Senin işin geçmiş yani, bitmiş.” gibilerden.

O da ârif bir kimseymiş, demiş ki:

“—Evlat biliyorum, biliyorum ama benim gayem başka; ben istiyorum ki gelip giderken, ilim yolundayken Allah canımı alsın, ruhumu o yoldayken teslim edeyim.”

Allah içimize öyle ilim sevgisini versin... Kur’ân-ı Kerîm’in ilimlerini öğrenmeyi nasib etsin... Hadîs-i şerîflerin ilimlerini öğrenmeyi nasib etsin…

İlim bir süstür, yetmez. Allah ilim ile amel etmeyi nasib etsin…

Bilip de yapmazsa olur mu insan?

“—Yalan söylemek çok fenadır arkadaşlar, yalan söylemeyin!”

Söylerse olur mu? Olmaz.

“—Arkadaşlar sigara içmeyin, çok fena, akciğer kanseri yapar,

nefes darlığı yapar, şunu yapar, bunu yapar."

Çıt bir kibrit, ondan sonra sigara tüttürüyor, doktor. Olmaz ki... Hastanede "Sigara içmeyin!" levhaları var. Doktor, kendi odasında kül tablası var, sigara içiyor. Olmaz.

Yani ilmiyle âmil olacak. İlmiyle âmil olmadıktan sonra ne anladım ben. Sen sarhoşa git, bak sana ne güzel içkinin aleyhinde vaaz u nasihat eder:

"—Ben hayatımı mahvetmişim arkadaş, sen sakın bu yola düşme. Bu içki fenadır, insanın yuvasını yıkar, hayatını perişan eder. Şu halime bak." diye söyler.

İçki içenlere gidin. Sigara içenlere bir sorun...

Biz bir gün gidiyorduk, delikanlının birisi böyle eşarpı boynuna bağlamış, güzel ütülemiş pantalonunu, elinde sigara içiyor. Saçlarını dalga dalga güzel taramış, o zamanın biryantiniyle saçlarını parlatmış. Biz de ortaokul talebesiyiz, yanından geçerken sigara içişine bakarak geçiyorduk.

"—Gelin buraya!" dedi.

Biz de korktuk. Şehzadebaşı'nda, kabadayıların olduğu yer, Vefa semti. Kaçamadık da. Yanına yavaş yavaş elimizde çanta geldik.

"—Durun!" dedi.

Cebinden bembeyaz bir mendil çıkarttı. Demek ki temiz bir ailenin çocuğu, varlıklı bir aile… Bembeyaz mendil. Bir sigaradan bir nefes çekti, bir huh yaptı, avuç içi kadar yer tabâ renkli oldu, yani kahverengi oldu. Kumral renk oldu, beyaz gitti kahverenkli oldu.

"—Bakın, bir nefes böyle yapıyor bu beyaz mendili!" dedi, "Siz sakın içmeyin, çok fena…" dedi.

Madem biliyorsun, sen de içmesene! Ama yapamıyorlar işte.

Yani insan ilmiyle âmil olacak. Bu hadisleri duyuyoruz, söylüyoruz. Bildiğini tatbik et. İlim güzel şey. İlim yoluna gir, öğren. Her gün bir hadis öğrensen, bir senede 365 tane hadis eder. Her gün bir âyet öğrensen, bir senede 360-400 tane âyet eder. Üç beş senede hafız olursun.

Hiç böyle bu işi sıkı tutup da, bu yolla hafız olan insan var mı içimizde? Yok.

İlmimizle âmil değiliz. Yani işi sıkı tutmuyoruz. Ama şuurlu münevver bir doktor Kadıköy tarafında oturuyormuş, iş yeri bu taraftaymış; gelirken giderken vapurda hafız olmuş. Vapurda hafız olmuş. Her gün üç tane, beş tane âyeti yanına alıyormuş, yarım saat vapur, okuya okuya okuya geliyormuş gidiyormuş. Her gün yarım sayfadan demek ki nasıl yaptıysa, bir zaman sonra hafız olmuş. Bak, damlaya damlaya göl oluyor. İlim böyle işte.

İlmi öğrenin. Ondan sonra da hanımınıza öğretin, çocuğunuza öğretin, komşunuza öğretin!

Yumuşak yumuşak söyleyin. Alime sertlik, vurmak, kırmak yakışmaz. Yumuşak yumuşak söyleyin. Allah kime nasib vermişse o doğru yola gelir. Vermeyenin daha zamanı gelmemiş, ne yapsan olmaz. Onun da bir zamanı gelecek, o da çok güneşler görecek, üstünden çok günler geçecek de bir tarafı kızaracak, bir tarafı sararacak, ondan sonra aklı başına gelecek.

Olmuyor ne yapalım, zamanı gelince olacak.



f. Büyüklere Hürmet, Küçüklere Merhamet

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[135]

لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يَرْحَمْ صَغِيرَنَا وَيُوَقِّرْ كَبِيرَنَا ، وَيَأْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَ

يَنْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ (حم. ت. غريب ، طب. هب. عن ابن عباس)

RE. 365/10 (*Leyse minnâ men lem yerham sağîrenâ, ve yüvakkir kebîrenâ, ve ye'mur bi'l-ma'rûfi, ve yenhe ani'l-münker*)

İbn-i Abbas RA'dan. Hz. Abbas, Peygamber Efendimiz'in amcasıdır. Onun oğlu Abdullah, o da genç müslümanlardandır.

---

[135] Tirmizî, *Sünen*, c.VII, s.157, no:1844; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.257, no:2329; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebir*, c.XI, s.449, no:12276; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.202,no:586; Begavî, erhü's-Sünneh, c.VI, s.282; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.164, no:5979; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.327, no:19535.

Pırıl pırıl zekâ ve müstesna bir yüz güzelliğine sahipmiş. Yani gören gözünden kıskanırmış. O kadar güzelmiş.

Peygamber Efendimiz'in sülâlesi yüz güzelliği ile tanınmış bir sülale. Birisi bu Abdullah ibn-i Abbas'ı görmüş de;

"—Ben bunun dedesini tanırım, dedesi de böyleydi. Tam dedesine çekmiş." demiş.

Yani Hz. Abbas da öyle, onun babası Abdülmuttalib de öyle, sülâleden yüzleri müstesna güzelmiş. Yani böyle erkek güzeli, kaşı, gözü, kirpiği, yüzü itibariyle çarpıcı bir güzelliği varmış. Rasûlüllah Efendimiz'in de öyle. Yani Rasûlüllah Efendimiz SAS'in de çehresi, siması bakanların eridiği bir güzel sima imiş. Allah-u Teàlâ Hazretleri o güzel simayı görmeyi cümlemize nasib etsin…

Hz. Abbas'ın oğlu Abdullah, Allah ikisinden de razı olsun, bizi de onların şefaatine nâil eylesin, nakletmiş. Ravi o. Söyleyen gene Peygamber Efendimiz. Peygamber SAS buyuruyor ki:

لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يَرْحَمْ صَغِيرَنَا وَيُوَقِّرْ كَبِيرَنَا ، وَيَأْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَ

يَنْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ (حم. ت. غريب ، طب. هب. عن ابن عباس)

(*Leyse minnâ*) "Bizden değildir, bizden sayılmaz." Allah Allah, kim acaba? (*Men lem yerham sağîrenâ ve yüvakkir kebirenâ*) "O kimse ki küçüğümüze merhamet etmez, acımaz; büyüğümüze hürmetkâr davranmaz, saymaz; o bizden değildir."

Yine bizden değildir. Kim? (*Ve ye'mur bi'l-ma'rûfi ve yenhe ani'l-münker*) "O kimse ki emr-i mâruf yapmaz, nehy-i münker yapmaz."

Yapıyor musunuz emr-i mâruf, nehy-i münker? Şimdi söyleyeceğim ne olduğunu... Eğer yapmıyorsanız, Peygamber Efendimiz, "Bizden değildir o kimse!" diyor.

Sen istediğin kadar uğraş, o reddediyor, "Ben kabul etmem, bizden değildir!" deyince ne yapacaksın? Mecburen bu çizgiye geleceksin. Mecburen onun istediği sıfata bürüneceksin. Rasûlüllah'ın istediği hâle bürüneceksin. Başka çaren yok.

Başka kapı var mı? Hangi kapıya gideceksin Rasûlüllah kabul etmezse? Yok, bu çizgiye geleceksin.

Neymiş? Küçüğe acımak. Mâlum, çok çeşitleri var. Siz de başkasına izah edebilirsiniz. Kendimizden küçüklere acıyacağız. Bu küçük, yaşça küçük olabilir. Daha büyüyecek, aklı başına gelecek. Yani öyle vurup kırıp, dövüp sövüp de hemen şey yapmayalım; acıyarak muamele edelim. Bu bir.

Mevki bakımından küçük olur. Yani yaşlı başlı olur da mevkisi küçük. Onun omuzunda bir yıldız var, bende üç yıldız var. Onun şurasında şöyle bir işaret var, benimkinde böyle bir işaret var. Küçük ama yaşı, büyük olsun isterse. Askerlikte çok görüyoruz ya. Mesela bir yıldızlı teğmen oluyor, genç delikanlı oluyor, sırım gibi delikanlı, Harbiye'den yeni çıkmış, cevval, atletik vücutlu bir kimse...

Öbür tarafta kolunda pırpırları olan bir başçavuş oluyor, çavuş sınıfından oluyor, saçı ağarmış oluyor, şakakları ağarmış, emekliliği yaklaşmış oluyor. Ama berikisi komutan, yıldızlı olan komutan… Böyle de olabilir. Yani mevki bakımından birisi yüksek, ötekisi küçük olur.

Yukarıdaki aşağıdakine merhamet edecek. Evet, mevki var. Askerlikte hele bir tokat vursa cevap bile veremezsin. İsterse daha kuvvetli olsun. Vurmaz da, vurmaması lazım da vursa bile karşılık veremez. Ama işte, "Küçüğüne acımazsa, bizden değildir." diyor.

Vali olur, paşa olur, reis-i cumhur olur, halife-yi rûy-i zemîn olur insan, mevkii öyle yüksek olur; kendinden aşağıdakine merhamet edecek. Çünkü kendisi güçlü, imkânı var, emrinde ordular var. İmkânı geniş. O bakımdan küçüğüne merhamet edecek. Etmezse bizden değildir diyor.

İkincisi; (*Ve yüvakkir kebirenâ*) "Büyüğüne de hürmet edecek." Büyüğün İslâm'da uzun senesi geçmiş, ibadet etmiş, sevabı senden çok. "Allah'ın yanında daha makbul kul" diye düşüneceksin. "Çok yaşamış, çok ibadet etmiş." diyeceksin. "Gün görmüş." diyeceksin. "Tecrübesi var." diyeceksin. Veyahut "Çok meşakkat çekmiş, yazık, bir de ben çektirmeyeyim." diyeceksin. "Hayatta neler görmüş!" diyeceksin. Bizden önceki nesil neler çekti. İstiklal harbini gördü, mahrumiyetler gördü. Reva mı?

Ona hürmet edeceğiz. Her çeşidiyle. Hürmetin şekli, sevgi yani. Severek onu saymak, ona bağlanmak, hizmetin çaresini aramak. Ayakkabısını mı çevirirsin, paltosunu mu tutarsın, yerini mi ona ikram edersin verirsin, hizmetine mi koşarsın, elindeki yükü mü taşırsın. Yani hürmet edeceksin. İfaden, konuşma tarzın itibariyle hürmetsizlik etmeyeceksin.

Ne dersiniz bu prensibe? Bak dinimizin, imanımızın prensibi işte. Bu prensibi yaymak iyi değil mi? İslâm kötü mü?

(*Ve ye'mur bi'l-ma'rûfi* ve *yenhe ani'l-münker*) "Emr-i mâruf yapmayan, nehy-i münker yapmayan da bizden değildir."

Ne demek emr-i mâruf, nehy-i münker? İyi, güzel olan şeyi emredeceksin, tavsiye edeceksin.

"—Arkadaş böyle yap!"

Kötü olan bir şeyi de görünce men edeceksin.

"—Arkadaş bunu yapma, bu fena!"

Mesela iki kişi kavga yolda ediyor, ayıracaksın:

"—Ne dövüyorsun bunu?" diyeceksin.

Veyahut birisi birisinin duvarına çıkmış, eriğini kopartmak istiyor:

"—İn aşağı bakayım! Utanmıyor musun sen başkasının bahçesinden erik çalmaya?" gibi yani.

Bu küçük misal de, daha büyük de olabilir.

Kötülüğü men edeceksin, iyiliği emredeceksin. İyilik hakim olsun cemiyette diye iyiliği teşvik edeceksin. Cemiyet iyileşsin, güzelleşsin diye iyiliği teşvik edeceksin, emredeceksin, yapmaya çalışacaksın, propaganda edeceksin, yaymaya çalışacaksın. Kötülüğü de bastırmaya, engellemeye, durdurmaya, yok etmeye çalışacaksın. Kötülüğü izale etmeye çalışacaksın. O karayı cemiyetin ak simasından silmeye çalışacaksın.

"—Bilmem hoca, ben öyle bir şey yapmadım." dersen; Rasûlüllah Efendimiz de *leyse minnâ* diyor, "Öyle yapmayan bizden değildir." diyor.

Müslüman aktif olacak. Müslüman iyi cemiyet adamı olacak. Cemiyet ile ilgilenecek, cemiyetin derdiyle dertlenecek.

Şu sokak yıllar yılı tozlu topraklı olur, yıllar yılı çukurlu olur,

gelen batar çıkar.

Olmaz. Müslümanın her şeyi güzel olur. Tertemiz olacak. Sokağa çöp atmayacak, sokağa çamurlu şey, pislik bırakmayacak, temizleyecek vs. Yani nereden tutturursan tuttur, şu cemiyetin güzelliğini isteyeceksin, güzelliği için çalışacaksın. Öyle yan gelip yatıp keyif çatarsan, televizyonun başında ömür geçirirsen olmaz.

Çalışacaksın, cemiyete faydalı olacaksın. İyiliği hakim kılacaksın. Rüşveti önlemeye çalışacaksın. Hırsızlığı önlemeye çalışacaksın. Namussuzluğu önlemeye çalışacaksın. Haksızlığı, gadri önlemeye çalışacaksın. Parayla, malla, mülkle, bedenle, dille, teşvik yoluyla iyi insanlara destek olacaksın.

"—İyi maşaallah, sen bunu yapıyorsun, ben de sana yardımcı olayım, al."

İyiliğin taraftarı olacaksın, kötülüğün hasmı olacaksın.

Sakın aldırma deme, aldırırım.
Çiğnerim, çiğnenirim, hakkı tutar kaldırırım.

demiş bizim şairimiz merhum Mehmed Âkif. Aldırmamak yok.

Bizim Osmanlı şeyhülislâmlarından Ebussuud Efendi'ye:

"—Kıyamet neden kopar?" demişler

"—Neme lazımcılıktan..." demiş.

Bu misaller hep Avrupa'dan bize naklediliyor.

İtalyan reis-i cumhuru böyle demiş, başbakanı böyle demiş. Ebussuud Efendi ondan önce yaşadı, ondan çalmışlar. Ebussuud Efendi'ye soruyorlar;

"—Kıyamet neden kopar?"

"—Neme lazımcılıktan kopar." diyor.

Bana ne, beni ilgilendirmez. Bana dokunmayan yılan bin yıl yaşasın. Benimle ilgili değil.

Bizim ağabeyimizin mahallesinde, ağabeyim sabah namazına kalkmış, bakmış ki aşağıda arabasının camıyla birisi uğraşıyor, kapısını açmaya çalışıyor. Hırsız. Otonun bir şeyini çalacak. Yukarıdan;

"—Hey, ne yapıyorsun orada!" demiş.



Adam çekmiş kamasını:

"—Neredesin?" demiş, "Öyle yukarıda konuşacağına, gel de aşağıya aşağıda konuşalım!" demiş.

Hiç pervası yok. Mahallenin kabadayısı demek ki veyahut o semtin haracını yiyen bir kimse anlaşılan.

"—Öyle yukarıdan yukarıdan ne konuşuyorsun, aşağı gel de öyle konuşalım!" demiş.

"—Aman benim hırsızlığımı anladı!" diye korkusu yok yani.

Ağabeyim anlatıyor: Komşulardan hepsi de bakıyormuş perdenin arkasından:

"—Tuh! Kaç tane adam var orada."

Kaç tane adam var, bir apartman dolusu insan. Neyse o aşağıya inmiş gene, "Ne yapıyorsun, ne ediyorsun?" derken yaralanmış tabii, bıçaklanmış. Adam da gitmiş elini kolunu sallayarak.

Böyle mi olur müslümanlık? Bir edepsiz, hırsız, haksız; ötekiler hakkından gelemiyor. İşte, "Emr-i mâruf, nehy-i münker yapmayan bizden değildir." diyor.

Müslüman aktif olacak. Bu cemiyet bizim malımızdır. Bu

cemiyet bir gemiye benzer. Bu geminin dibini birisi delerse hepimiz batarız. Bu cemiyetin iktisadı bozulursa, bu cemiyetin ahlâkı bozulursa, bu cemiyetin memurluğu bozulursa, bu cemiyetin memuru çalışmazsa, rüşvet alırsa, bu cemiyetin müesseseleri dejenere olursa, "Bana ne, beni ilgilendirmez. Benim ticaretim iyi. Bir de Boğaziçi'nde köşküm var." diyen insan kurtulur mu?

Herkes birden batar. Onun için ilgilenecek, en güzel yollarla, en güzel şekillerle gayret sarf edecek.

Çeşitli âyet-i kerimeler var:

ادْعُ إِلٰى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَجَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ (النحل:١٢٥)

(*Üd'u ilâ sebîli rabbike bi'l-hikmeti ve'l-mev'izati'l-haseneti ve câdilhüm billetî hiye ahsen*) [Rabbinin yoluna hikmet ve güzel öğütle çağır ve onlarla en güzel şekilde mücadele et!] (Nahl, 16/125) diyor.

Bir cemiyetin iyileri, hasları, halisleri, salihleri kötüler kadar aktif olmazsa ne olur o memleketin hali?

Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlenizden, cümlemizden razı olsun...

Fâtiha-i şerife mea'l-besmele!

15. 05. 1983 - İskenderpaşa Camii

15. HASTANIN MÜKÂFÂTI

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn… Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn… Muhammedin ve âlihi ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ecmaîn.

Emmâ ba'du, fa'lemû eyyühe'l-ihvân… Feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llah… Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem… Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ, ve külle muhdesin bid'ah, ve külle bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr… Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

لَيْسَ مِنْ عَمَلِ يَوْمٍ إِلاَّ وَهُوَ يُخْتَمُ عَلَيْهِ ، فَإِذَا مَرِضَ الْمُؤْمِنُ ، قَالَتِ الْمَلاَئِكَةُ: يَارَبَّنَا ، عَبْدُكَ فُلاَنٌ قَدْ حَبَسْتَهُ ، فَيَقُولُ الرَّبُّ: اخْتِمُوا لَهُ عَلَى مِثْلِ عَمَلِهِ ، حَتَّى يَبْرَأَ أَوْ يَمُوتَ (حم. طب. ك. عن عقبة بن عامر)

RE. 365/11 (*Leyse min ameli yevmin illâ ve hüve yuhtemü aleyhi, feizâ marida'l-mü'minü, kàleti'l-melâiketü: Yâ rabbenâ, abdüke fülânün kad habestehû, feyekulü'r-rabbü: İhtimû lehû alâ misli amelihî, hatta yebree ev yemût*)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Çok aziz ve muhterem müslüman kardeşlerim!

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, lütfu, bereketi cümlenizin üzerine olsun…

Peygamberimiz Efendimiz, nümûne-i imtisâlimiz Muhammed-i

Mustafâ SAS Hazretleri’nin mübarek hadis-i şeriflerinden bir nebze sizlere anlatacağız. Hocamız, üstadımız Gümüşhaneli Ahmed Ziyâeddin Efendi Hazretlerinin te’lif eylemiş olduğu *Râmûzü’l-Ehâdîs* isimli hadis mecmuasından…

Bu hadis-i şeriflerin okunmasına başlamadan evvel, başta Efendimiz Muhammed-i Mustafâ SAS Hazretleri’nin ruh-u pâkine; sonra onun mübarek âl, ashàb ve etbàının ruhlarına; cümle sâdât ve meşâyıh-i turûku aliyyemizin ruhlarına; ve sair enbiyâ ve mürselînin, cümlesinin etbaının ve cümle Allah’a yakın kulların ruhlarına;

Uzaktan ve yakından şu ilim meclisine, şu hadislerin okunduğu meclise, bu hadislere şevk, Peygamber Efendimiz’e muhabbetten dolayı teşrif etmiş, gelmiş bulunan siz kardeşlerimizin ahirete intikal eylemiş olan bütün sevdiklerinin ve yakınlarının ruhlarına hediye olmak üzere;

Şu biz yaşayan müslümanların da Cenâb-ı Mevlâ’nın rızasına uygun ömür sürüp, huzuruna sevdiği, razı olduğu kullar olarak varmamıza vesile olması dileğiyle, bir Fatiha, üç İhlâs-ı Şerif okuyup dersimize öyle başlayalım! Buyurun:

…………………………..

a. Hastanın Yapamadığı İbadetler

Mukaddimede metnini okumuş olduğum hadis-i şerif, hastanın sevap durumuyla ilgili bir hadis-i şeriftir.

Hastalık insana Allah tarafından gelir. Çünkü her şeyin takdiri Allah’ın elindedir. Her olay, hadise gibi hastalık da takdir-i ilâhi olarak insana gelir. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:[136]

إِنَّ اللّٰهَ أَنْزَلَ الدَّاءَ وَالدَّوَاءَ ، وَجَعَلَ لِكُلِّ دَاءٍ دَوَاءً ، فَتَدَاوَوْا ! وَلَا

[136] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.X, s.371, no:3376; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.X, s.5, no:19465; Ebü’d-Derdâ RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.X, s.53, no:28324; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.VII, s.475, no:6710.

تَدَاوَوْا بِحَرَامٍ (د. طب. ق. وابن السني ، وأبو نعيم في الطب عن أبى الدَّرْدَاءِ)

(*İnna'llàhe enzelet dâe ve devâe*) Hastalığı da, şifayı da Allah indirdi. (*Ve ceale li-külli dâin devâen*) [Her hastalığa deva yarattı.] (*Fetedâvev*) O halde tedavi olun, tedavi yolları, şifâ yolları arayın kendinize... (*Ve lâ tedâvev bi'l-haram*) Fakat haramla tedavi olmayın!" diye Peygamber Efendimiz'in bize nasihatı da var.

Hastalığı Allah indiriyor. Neden? Kötü kullara mı indiriyor?

Bütün insanlara indiriyor. İyisine de geliyor, kötüsüne de geliyor. Nedir? Bir imtihan sorusudur.

Dünya bir dâr-ı imtihan değil mi? Biz burada imtihan olmuyor muyuz? Sonunda burada yaptıklarımıza verdiğimiz karşılıklara göre, davranışlarımızın şekline şemailine göre, zihniyetimize göre ahirette ceza veya mükâfat görmeyecek miyiz? Göreceğiz, amennâ ve saddaknâ... Öyle olacak. İşte onun için bir soru bu. İmtihan sorusu, insanın başına geliyor. Bakalım kul buna karşı nasıl davranacak?

Hastalık temenni edilmez. Ama hastalık mü'mine çok sevap kazandırır. Çok sevap kazandırır. Çok hadis-i şerifler var ki insan o hadis-i şerifleri okudu mu, eğer yasak olmasa, "Keşke hasta olsam!" diye temenni edeceği gelir. Ama yasak. Allah'tan afiyet isteyeceğiz. Kötü şey istemeyeceğiz. İyilik isteyeceğiz, hoşluk isteyeceğiz. Sağlık, sıhhat, esenlik isteyeceğiz ama gelirse, sevabı çok.

Buna dair çok hadis-i şerifler var. Bir hadis-i şerifte buyrulmuş ki:[137]

---

[137] Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.II, s.191, no:613; İbnü'l-Cevzî, *İlel*, c.II,s.865, no:1449; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.311, no:6705; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.99, no:5891.

أَنِينُ الْمَرِيضِ تَسبِيحٌ ، وَصِيَاحُهُ تَهْلِيلٌ ، وَنَفَسُهُ صَدَقَةٌ ، وَ نَوْمُهُ عَلَى الْفِرَاشِ عِبادَةٌ ، وتَقَلُّبُهُ مِن جَنبٍ إِلَى جَنبٍ كَأَنَّما يُقَاتِلُ الْعَدُوَّ فِي سَبِيلِ الله ، يَقُولُ اللهُ لِمَلائِكَتِهِ: ا كْتُبُوا لِعَبدِي أَحسَنَ ما كَان يَعمَلُ فِي صِحَّتِهِ ! فَإِذا قامَ ثُمَّ مَشَى ، كَان كَمَن لاَ ذَنبَ لَهُ (الديلمي ، خط. عن أبي هريرة)

RE. 86/ (*Enînü'l-marîdı tesbîhun, ve sıyâhuhû tehlîlün, ve nefesühû sadakatün, ve nevmühû ale'l-firâşi ibâdetün; ve tekallübühû min cânibin ilâ cânibin, keennemâ yükatilü'l-abdü fî sebîli'llâh. Yekûlu'llâhü sübhânehû li-melâiketihî: Üktübû li-abdî ahsene mâ kâne ya'melü fî sıhhatihî! Feizâ kàme sümme meşâ, kâne kemen lâ zenbe lehû*)

Bu hadis-i şerifi Deylemî ve Hatib-i Bağdâdî, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler. Bu da müjdeli bir hadis-i şerif.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:

(*Enînü'l-marîdı tesbîhun*) "Hastanın iniltisi tesbihtir. Sanki eline teşbih almış da teşbih çekiyormuş gibi sevap kazanır.

(*Ve siyâhuhû tehlîlün*) Feryâdı, ah etmesi tehlildir. *Lâ ilâhe illa'llah* demek gibi sevaptır.

(*Ve nefesühû sadakatün*) "Her nefesi sadakadır."

(*Ve nevmühû ale'l-firâşi ibâdetün*) Yatağında uyuması, uykusu ibadettir.

(*Ve tekallübühû min cânibin ilâ cânibin keennemâ yükàtilü'l-abdü fî sebîli'llâh*) "Yatakta bir o tarafa, bir o tarafa dönmesi, sanki kul Allah yolunda cihad ediyor gibi sevaptır."

(*Yekùlü'llàhu sübhànehû li-melâiketihî*) Allah Sübhânehû ve Teâlâ Hazretleri meleklerine buyurur ki: (*Üktübû li-abdî ahsene mâ kâne ya'melü fî sıhhatihî*) "Şu kulumun sıhhatliyken yaptığı ibadetlerin en güzellerini yapıyormuş gibi, şimdi buna sevap yazın!"



Yapamıyor, baygın veya yorgun, yatıyor. Adeti olan ibadetleri yapıyormuş gibi melekler yazmaya devam ederler.

(*Feizâ kàme ve meşâ*) “Hastalığı geçip, iyi olup yataktan kalkar da yürürse; (*kâne kemen lâ zenbe lehû*) hiç günahsız insan gibi olur.” Günahları silinir, Allah hepsini siler.

Başka hadis-i şeriflere göre, Allah-u Teàlâ Hazretleri buyururmuş ki: (*Feste’ni fil amele*) “Günahlarının hepsi silindi, haydi işe yeniden başla! Eskiler silindi, bundan sonra günah işleme!”

Yani hastalık insanın afv u mağfiret olmasına sebep olur.

Bu konuda birçok hadis-i şerif vardır, kat’idir bu. O bakımdan bunları hatırınızda tutun. Kaidesi şudur: Hastalanırsanız feryad u figan edip isyan etmeyin! Allah’tan geldi takdir, imtihan sorusudur, aman dikkat edin! Yakınınız hastalanırsa da isyan etmeyin!

Sonra da hastalanmış kimselere, Rasûlüllah Efendimiz’in bu bilgilerini, hadis-i şeriflerin malumatını nakledin ki onlar da

müteselli olsunlar.

İşte bu hadis-i şerif de o hadis-i şeriflerden bir tanesi. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[138]

لَيْسَ مِنْ عَمَلِ يَوْمٍ إِلاَّ وَهُوَ يُخْتَمُ عَلَيْهِ ، فَإِذَا مَرِضَ الْمُؤْمِنُ ، قَالَتِ الْمَلاَئِكَةُ: يَارَبَّنَا ، عَبْدُكَ فُلاَنٌ قَدْ حَبَسْتَهُ ، فَيَقُولُ الرَّبُّ: اخْتِمُوا لَهُ عَلَى مِثْلِ عَمَلِهِ ، حَتَّى يَبْرَأَ أَوْ يَمُوتَ (حم. طب. ك. عن عقبة بن عامر)

RE. 365/11 (*Leyse min ameli yevmin illâ ve hüve yuhtemü aleyhi, feizâ marida'l-mü'minü, kàleti'l-melâiketü: Yâ rabbenâ, abdüke fülânün kad habestehû, feyekulü'r-rabbü: İhtimû lehû alâ misli amelihî, hatta yebree ev yemût*)

(*Leyse min ameli yevmin*) "Hiçbir günün amelleri, işleri, faaliyetleri, insanoğlunun yapmış olduğu sabahtan akşama işlerin hiçbirisi yoktur; (*illâ ve hüve yühtamu aleyhi*) o ona o gün akşam yazılır. O yaptığı işler kapanır, mühürlenir, o gün akşama tamam. Hayır yaptıysa ne mutlu, şer işlediyse tamam ne yazık. Teşcil olur. Sicillere geçer. Defterlere geçer, mühürlenir. O gün bitti mi o günün ameli de deftere geçer. Mührü yer, mühürlenir, tamam.

(*Feizâ maride'l-mü'minü*) Ama kul hastalandığı zaman hangi kul mümin kul. Kâfir de hastalanır, mü'min de hastalanır. Günahkâr da hastalanır, Allah'ın evliyası olan sevgili kul da hastalanır. Öyle hastalık ille kötüye gelir diye bir şey yok. İlle iyiye gelir diye bir şey de yok. Mümin kul hastalanırsa, imanı var,

---

[138] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.146, no:17354; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.344, no:7855; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XVII, s.284, no:782; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.III, s.22; Ukbetü'bnü Âmir RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.304, no:6666; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.313, no:19504.

kalbinde iman cevheri var. Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, ahiret gününe inanmış, pırıl pırıl cevher var kalbinde, iman cevheri var. Böyle bir kul hastalandı. Ne olur?

(*Kàleti'l-melaiketü*) Melekler derler ki:

(*Yâ rabbenâ*) Ey bizim Rabbimiz, Mevlâmız! (*Abdüke fülânün kad habestehû*) "Sen kulun filancayı men eyledin, hayırları yapamaz duruma geldi."

Hapsettin, ama hapis burada bir hapishaneye sokup da hapsetmek değil. İş yapamaz duruma düşürdün, faaliyet yapamaz duruma düşürdün. Hasta ettin. Yatağa esir ettin. Kıpırdayamaz duruma düştü. Hapis de bu yani iyi işleri yapmaktan men eyledin. Salih ameller işlemekten mahrum kaldı, yapamaz duruma düştü. Gerisi getirmiyor terbiyelerinden, edeplerinden, saygılarından, Allah-u Teàlâ Hazretlerinin melekleri. "Ya Rabbi bu kuluna imkân vermedin hayırları işleyemez duruma düştü" bekliyorlar ondan sonra. Arz ediyorlar yani sadece. Öyle fazla uzun bir şey değil.

(*Feyekùlu'r-rabbü*) Allah-u Teàlâ Rabbimiz de buyurur ki:

(*İhtimû lehû alâ misli amelihî*) "Evvelce yapmış olduğu ameli gibi onu mühürleyin akşam... E yapamadı sabahtan akşama bir şey ama yapmış gibi mühürleyin. Deftere öyle yazın öyle mühürleyin ve bunu bugünlük yapmayın; (*hattâ yebree ev yemûte*) bu hastalıktan şifa buluncaya kadar böyle yapın dâimâ... Veyahut da ölünceye kadar."

Hastalığın sonunda iki şey olur insan. Ya yaşar, ya ölür. Yaşayıp şifa bulursa, ne âlâ… Ölürse, eh o da takdir. Allah'ın takdiri. Yaşayıp şifa buluncaya kadar öyle hep yapıyormuş gibi yazın defterine hasenatını, ölünceye kadar da veyahut ölecekse o zamana kadar öyle yazın diye Allah-u Teàlâ Hazretleri emreyler. O bakımdan hastalara bu hadis-i şerifleri hatırınızda tutunuz, söyleyiniz. Hatırlarında olsun. Allah affına, mağfiretine sebep ediyor.

Eskiden geçmişti biliyorsunuz bir hadis-i şerifte:

Peygamber Efendimiz bir hasta sahabinin ziyaretine gitti. Peygamber Efendimiz peygamber, insanların en yükseği, Allah'ın en sevdiği kulu, Seyyidü'l-evvelîne ve'l-âhirin, ama bak ne ibretler

var. Hasta ziyaretine gidiyor. Kabir ziyaretine gider, hasta ziyaretine gider, çağırılırlarsa davete icabet eder. Bir basit yemeğe çağrılsalar bile, sirke koysalar bile önüne, "İşte sirke ne kadar tatlı bir gıdadır, ne kadar hoş gıdadır." diye ev sahibinin gönlünü alarak onu yer, gık demez.

Rasûlüllah Efendimiz'in adeti böyle. Herkese ilgi gösterip bize nümune oluyor. İnsanlara şefkat gösteriyor. İstese, makamı yüksek, hiç yüzlerine bakmaz, yanlarına uğramaz. Onlar gelsinler der ama ziyaretine gidiyor. Şeref bahşediyor gittiği kimselere.

Bir kimsenin ziyaretine gitmiş böyle. Bakmış o kimse hastalıktan erimiş, küçülmüş küçülmüş, kuş yavrusu gibi kalmış. Kuş yavrusu gibi. Ufalmış yani. Kemikleri erimiş, kasları erimiş, büzülmüş, kamburlaşmış, ufacık bir şey. Ona diyor ki Peygamber Efendimiz:

"—Ey filanca, sen Allah'a dua etmesini bilmez misin? Sen Allah'tan afiyet istemesini bilmez miydin? Niye böyle yaptın?"

Boynunu büküp o şahıs diyor ki:

"—Yâ Rasûlallah, hata ettim. Şöyle dua ettim: 'Yâ Rabbi bana ahirette çektireceğine, dünyada ver ne vereceksen!' dedim. 'Dünyada ne çekeceksem çekeyim de, ahirette başıma öyle bir kötü durum gelmesin!' diye böyle dua etmiştim."

Peygamber Efendimiz buyuruyor ki;

"—Allah'tan bir şey istediğiniz zaman afiyet isteyin! Çünkü afiyet hem hastalıklardan uzak olmayı ifade eden bir mânâyı taşır, hem de dertlerden, kederlerden, üzüntülerden uzak olmayı ifade eden bir mânâ taşır. Yani insanın hem aklı dinç, hem bedeni dinç. Hem içi huzurlu, hem vücudu sıhhatli… Afiyet böyle umumi bir şey."

"—Allah afiyet versin!" demek, "Şen ve esen kalınız." demekten daha iyi bir şeydir. Yani, mânâsı çok geniş. Allah bir kimseye afiyeti verdi mi, ne güzel…

Onun için biz duamızda da, yine hadis-i şeriflerden öğrendiğimiz üzere nasıl dua ediyoruz:[139]

---

[139] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.738, no:5074; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1273, no:3871; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.25, no:4785; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.III, s.241, no:961; Buhârî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.243, no:698; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.343, no:13296; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VI, s.35,

اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُكَ الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ ، وَالْمُعَافَاتِ الدَّائِمَةَ ، فِي الدِّينِ وَالدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ .

(*Allàhümme innâ nes'elüke'l-afve ve'l-àfiyeh, ve'l-muàfâte'd-dâimeh, fi'd-dîni ve'd-dünyâ ve'l-âhireh*) Cemî olarak söyledim ben, yâni: "Yâ Rabbi! Bize dinde, dünyada, ahirette afiyet ver ve dâimî bir esenlik ihsân eyle..." mânâsına.

Müfred olarak da:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ ، وَالْمُعَافَاتِ الدَّائِمَةَ ، فِي الدِّينِ وَالدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ .

(*A'llàhümme innî es'elüke'l-afve ve'l-àfiyeh, ve'l-muàfàte'd-dâimeh, fi'd-dîni ve'd-dünyâ ve'l-âhireh*) denilebilir.

O zaman, "Ya Rabbi, ben senden beni affetmeni istiyorum. İlk önce o affetmezse halimiz nice olur? Önce af. Ondan sonra afiyet istiyorum.

Dinde dünyada ve ahirette afiyet istiyorum. Dinde afiyet nedir? Dinini insanın güzelce yapması, sakat yapmaması, yalan yanlış yapmaması. İyi iş yapıyorum derken bid'atlarla, kötü işlerle işi yanlış tarafa götürmemesi, ters yol tutturmaması.

Dünyada afiyet nedir? İnsanın vücudunun sıhhatli olması, ruhunu hoş olması, kalbinin temiz olması, aklının salim olması. Ahirette afiyet nedir? Cehennemden azad olup cennete girip safa sürmek. Ne güzel dua. Aklınızda kalsın, afiyet isteyin Allah-u Teàlâ Hazretlerinden…

Ama o bilir, hüküm onun… Her yaptığı şey de hayırdır. Her şeyi hayırdır.

Mevlâm görelim neyler,
Neylerse güzel eyler.

---

no:29278; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.145, no:10401; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.264, no:837; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Hastalık gelince feryad u figanı basmayın! Hastalık ille kötü kula geliyor manasına gelmez, iyi kula da gelir. Sonra hastalığın sonunda sabrederse insan, mutlaka hayır vardır. Kendinize hastalık gelse, çoluk çocuğunuza aile efradınıza gelse üzülmeyin, sevabını umarak müteselli olun. Üzülmemek mümkün değil. İnsan tabi öyle bir iniltili üzüntülü bir durum görünce ister istemez mahzunlaşır ama sabredin, tutun kendinizi. Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne bağlılığınızı kesmeyin!



Geçenlerde, bir büyük evliyaullahın menkabesini okuyorduk da, Yahya ibn-i Muaz er-Razi Rh.A, Allah şefaatine nail etsin… O diyor ki:

"—Hakiki muhabbet, hakiki sevgi cevr ü cefa ile azalmaz, zevk ü sefa ile artmaz. Sen Allah'ı hakikaten seviyor musun? Seviyorum. O zaman ne takdir etmişse, o öyle veya böyle olunca azalmayacak. Zevk ü sefa olursa, günlük güneşlik, güllük sümbüllük olursa ortalık, Allah'a kullukta devam edeceksin. Biraz hastalık, sıkıntı, darlık, fakirlik bir şey gelince basacaksın itirazı… Olmaz, o hakiki sevgi değil. Hakiki sevgi zevk-ü sefa içinde olsa da, mihnet meşakkat içinde olsa da kesilmeyecek."

Bak şimdi el-hamdü lillâh huzur ve saadet içindeyiz. Dedelerimiz çok sıkıntı çekmişler. O İstiklal Harbi'ni düşünün. Evler yakılmış, köyler yakılmış, camilere insanlar tıkılmış, katliam edilmiş. Şimdi biz sâlim durumdayız ama başka ülkelerde buna benzer durumlar oluyor. Geçende okuduk Afganistan'ın Herat şehrinde gazeteler yazdı, üç bin sivili öldürmüşler Ruslar.

Assan eyaletinde okuduk, Hindular beş bin müslümanı öldürmüşler, toplu halde… Demek ki üzüntü durumları da olabiliyor.

Bir Iraklı talebem var, sordum:
“—Nasıl, ne halde hayat?” dedim.
“—Hocam, ailemizden dört fert askerde, hepsi cephede…” dedi.
“—Bir evden dört kişi asker olur mu?” dedim.
“—Olur, alıyorlar” dedi. “Gitmezsen, malını müsadere ediyorlar.” dedi.

Karşı tarafa kurşun atsan, o da müslüman. Atmazsan arka taraftan bu sefer seni dürtüyorlar veyahut “Çarpış, çarpışmazsan öldürürüz!” diyorlar. Bir zor durum, Allah korusun…

Bak bu afiyetin, huzurun, saadetin kadr u kıymetini bilin ve bunun korunması için elinizden gelen uyanıklığı gösterin! Allah başımıza böyle bir durum getirirse zor olur ama, zor olsa da dedelerimizin I. Cihan Harbi’nde, Trablusgarp’ta, Balkan Harbi’nde, bilmem İstiklal Harbi’nde, daha önceki harplerde, daha sonraki harplerde durumlarda çektiği sıkıntılar… Sıkıntı hali gelirse de sakın ha, İslam her zaman İslam’dır, iman her zaman imandır. Sakın ha ondan vazgeçmeyin!

فَإِنْ أُعْطُوا مِنْهَا رَضُوا وَإِن لَّمْ يُعْطَوْا مِنْهَا إِذَا هُمْ يَسْخَطُونَ

(التوبة:٥٨)

(*Fein u’tù minhâ radù ve in lem yu’tav minhâ izâ hüm yeshatùn.*) (Tevbe, 9/58) Peygamber Efendimiz’in etrafında bir kısım idraksiz insanlar varmış. Ganimetlerden fukaraya para pul dağıtılırken, yiyecek dağıtılırken bunlara da dağıtılırsa; “Oh, bedavadan pay geldi bize...” diye memnun olmuyorlarmış. Dağıtılmazsa, o zaman da, “Aaa, bize verilmedi, niye verilmedi?” diye kızıyorlarmış.

Olur mu Rasûlüllaha kızmak, o iman değil. Hakiki sevgi her zaman devam eder; iyilikte de kötülükte de, sefada da, cefada da…

Onun için sıhhatinize şükredin. Allah-u Teàlâ Hazretlerine sevginizi takviye edin gönlünüzde, sevgi, dolsun içiniz. Hastalığınıza sabredin, bu da Allah’tan arkasında büyük mükâfat var deyin, dişinizi sıkın, gene sevgi dolsun içiniz. Beni o hasta etti ben ona küstüm demeyin haşa sümme haşa.

b. Günde Yüz Kere Lâ ilâhe illa'llàh Demek

Bu hadis-i şerifte zikrullahla ilgili, *Allah* demek, *Lâ ilâhe illa'llàh* demekle ilgili; bunun faziletini bildiren bir sözüdür Efendimiz Muhammed-i Mustafa Hazretleri'nin… Peygamber Efendimiz bu güzel, bu şerefli, bu müjdeli hadis-i şerifinde bizlere bildiriyor, bizlere buyuruyor ki:[140]

لَيْسَ مِنْ عَبْدٍ يَقُولُ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ مِائَةَ مَرَّةٍ ، إِلاَّ بَعَثَهُ اللهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَوَجْهُهُ كَالْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ ، وَلَمْ يُرْفَعْ لأَحَدٍ يَوْمَئِذٍ عَمَلٌ أَفْضَلُ مِنْ عَمَلِهِ ، إِلاّ مَنْ قَالَ مِثْلَ قَوْلِهِ أَوْ زَادَ (طب. عن أبي الدرداء)

RE. 365/12 (*Leyse min abdin yekùlü lâ ilâhe illa'llàhu miete merreh, illâ beasehu'llàhu yevme'l-kıyâmeti ve vechuhû ke'l-kameri leylete'l-bedri, ve lem yürfa' li-ehadin yevmeizin amelü efdalü min amelihî, illâ men kàle misle kavlihî ev zâd.*)

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:

(*Leyse min abdin*) "Hiçbir kul yoktur ki, (*yekùlü lâ ilâhe illa'llàhu miete merreh*) yüz defa *Lâ ilâhe illa'llàh* der de sonunda şu mükâfata nail olmasın, mümkün değil. Yâni bunu diyen şu mükâfata nail olur. Neymiş o mükâfat?

(*İllâ beasehu'llàhu yevme'l-kıyâmeti ve vechuhû ke'l-kameri leylete'l-bedri*) "Böyle diyen kimseyi Allah muhakkak kıyamet gününde, yüzü dolunay gibi pırıl pırıl parlayan, mehtap gibi pırıl pırıl parlayan bir şekilde ba'seder. Yani kabrinden kaldırır, hesap yerine öyle getirir, mahşer halkına öyle gösterir, öyle mükâfata

---

[140] Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.II, s.103, no:994; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.8, no:6021; Ebü'd-Derdâ RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.67, no:179; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.96, no:16830; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.312, no19502.

erdirir. Yüzü ayın 14’ü gibi pırıl pırıl parlar bir şekilde ba’solunacak onlar. Yüz defa Lâ ilâhe illa’llàh demek. İşte bakın bu hadis-i şerif. Nerede bu hadis-i şerif? Ebü’d-Derda RA rivayet etmiş, Taberânî nakleylemiş.

Bunun emsali çok başka hadis-i şeriflerde var. Bütün bunlar gösteriyor ki insanın böyle mübarek sözleri, faziletli sözleri, zikirleri müteaddit defalar söylemesi dinimizin içinde, esasında var. Yani hocaların hacıların uydurması değil. Yani kusur kabahat değil. Yani imanın eseri, imanın gereği, ibadetin şekillerinden bir şekil. Bid’at değil, yanlış değil, eksik değil, kusur değil.

Demek ki bir insan *Lâ ilâhe illa’llàh* diyecek. Yüz defa de diyor. Bir defa derim, manasını düşünürüm olmaz. Yüz defa de dediği için, yüz defa diyeceksin. Emir tutmayı öğren bakalım!

“—Ne manası var müteaddit defa *Lâ ilâhe illa’llàh*, *Lâ ilâhe illa’llàh* demenin?”

Bir kere her seferinde sevabın artacak, daha ne istiyorsun? Bir tane altın lira kazanmak yerine yüz tane altın lira kazanmak aynı mı ticarette? Bir kere sevabın artacak.

İkincisi böyle vurdukça vurdukça kalbe, *Lâ ilâhe illa’llàh* diye kalp çarptıkça, demirin örs altında dövülüp, dövülüp şekil kazandığı gibi senin imanın kuvvetlenecek, çelikleşecek, perçinleşecek, için nur dolacak.

Sonra, bu *Lâ ilâhe illa’llàh*’ın çok esrarı vardır, tesirleri vardır. İnsan bunu böyle diye diye insanda bir vakar meydana gelir, bir heybet meydana gelir. Cümle cihan halkı ona saygı duyar, çekinir. Allah diyen, *Lâ ilâhe illa’llàh* diyenden. Öyle *Lâ ilâhe illa’llàh* diyen insanın hükümdarlar önünde eğilirler. Öyle bir heybet verir Allah-u Teàlâ Hazretleri. Ve o kimseler *Lâ ilâhe illa’llàh* diye diye, şu dünya gözlerinden silinir gider.

“—Nedir şu dünya dediğin iki günlük, bir göz yumup açıncaya kadar geçen bir alem. Ben buraya kapılmam!” der.

“—Şu para pul dediğin ne? Eh, bir vasıta... Hayır yapıp da insan Allah’ın rızasını kazanırsa kazanır. Yoksa benim nazarımda kıymeti yok!” der.

Onun için kardeşini öldürmez, gırtlaklamaz, canını yakmaz,

çelmelemez, kötülüklere rezaletlere bulaşmaz. Müstakim bir insan edasıyla Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne iyi kulluk eder. Şeytan, dünya ve nefis onu aldatamaz. Nereden olur bu? *Lâ ilâhe illa'llàh* dedikçe olur. *Lâ ilâhe illa'llàh*, Allah'tan gayri ilah yok! Allah'tan gayri mabud yok! Allah'tan gayri tapınacak yok. Allah'tan gayri ibadet edecek yok. Allah'tan başka gönül verilecek yok! Allah'tan başka sevilecek yok! Allah'tan başka itaat edilecek yok! Bu duygu insanın içine yerleşe yerleşe ne olur o? Halis kul olur, kâmil imanlı kul olur.

Onun için çok tenkit edenler var. Ama bilmediklerinden tenkit ediyorlar. Hem bilmiyorlar, hem de yapmıyorlar. Bir insan bilmediği bir şeyi duyunca, bir deneyeyim bakayım der. Ne deniyor, ne biliyor, ama böyle yapanın da karşısına dikiliyor:

"—Sen hatalı yoldasın, sen yanlışsın, ben bilgiliyim, sen cahilsin." diyor.

Allah akıl fikir versin. Şimdi kabahat gibi gösterilmiyor mu *Lâ ilâhe illa'llàh* demek, *Allah* demek, öyle gösteriliyor. Hepimiz yani korkarız, çekiniriz, başkaları da böyle şey yapar. Ama bak peygamber Efendimiz *Lâ ilâhe illa'llàh* deyin buyuruyor. Dinimizin esasıymış. Başkasını ayıplamaya da lüzum yok, ayıplamak da yanlış.

Dinimiz emrediyor. Dedelerimiz alıştırmış olduğu için hiç kimse itiraz etmiyor. Namazın arkasından 33 Sübhàna'llah, 33 Elhamdü lillâh, 33 Allahu ekber demeyi herkes kabul ediyor. Ama "Yüz defa Allah de!" diye emrettiğin zaman, hop tepesine dikiliyor:

"—Yapma böyle, etme böyle!"

Kim o diye bakıyorsunuz, sarıklı cübbeli, o da hoca.

"—Caiz değil, yanlış, hatalı…"

Olur mu? Biz dini kimden öğreneceğiz? Rasûlüllah Efendimiz'den öğreneceğiz. Ne buyrulduysa öyle yapacağız. Buyrulduğu gibi yaptığımız zaman sevap alırız.

Kendi aklımızdan yapsak kim bilir neler düşünürüz. İnsan kendi aklı başına güvenip de öyle gittiği zaman çok yanlış şeylere tapmış; kimisi ağaçlara tapmış, kimisi dağlara tapmış, kimisi seksen tane yüz tane elli tane otuz tane on beş tane tanrı düşünmüş. Kimisini taht üstünde oturuyor diye düşünmüş

kimisini denizde düşünmüş, kimisini denizde diye düşünmüş, akıl. Akla güvenilir mi? Herkesin aklı bir başka türlü. Kimisi öküze tapmış. Hindistan'da öyleleri var ki tenâsül cihazlarına tapmışlar.

Akıl böyle serbest bırakılırsa, kör akıl serbest bırakılırsa; motoru çalıştırdık, vites çalışıyor ama şoför yok... Araba çalışıyor gidiyor ama nereye gidecek, belli değil ki? Meydanda gidiyor bir yere toslayacak sonunda. Yoldan gider mi doğru düzgün? Gitmez. Yolun ezse bir insanı?

O çalışan makineye yolu ne gösterir? Şoför gösterir. İnsana yolu ne gösterir? İnsan aklına yolu ne gösterir? Din gösterir, iman gösterir, Peygamber gösterir. Allah'ın kitabı gösterir. Sen Allah'ın kitabını bir tarafa bırakırsan, Allah'ın peygamberini çöl bedevisi diye küçümsersen haşa, sümme haşa o faziletliler faziletlisi, hikmetliler hikmetlisi, alimler alimi efendiler Efendisi o güzel zat-ı muhteremi hor hakir görürsen, senin aklın şoförsüz arabaya benzer. Onun peşinden gideceksin, o yolu biliyor çünkü. O rehber, kılavuz peygamber, numune-i imtisalimiz, yol göstericimiz, efendimiz, hocamız, muallimimiz.

Onun için, "İnsan hadis-i şerifleri dinlediği zaman, hiç olmazsa bir defa dediğini yapmalı!" derler. Hiç olmazsa birkaç defa yapmalı! Bak peygamber Efendimiz *Lâ ilâhe illa'llàh* dememizi bize emrediyor. Siz de buyurun, *Lâ ilâhe illa'llàh* deyin. Günde yüz defa deyin. Bak *Lâ ilâhe illa'llàh* derse, yüzü ayın 14'ü gibi pırıl pırıl ba'solunacak kıyamet gününde. Yani çok şerefli, çok güzel, çok hoş bir şekilde kalkacak.

(*Ve lem yürfa' li-ehadin yevmeizin amelün efdalü min amelihî*) "Onun amelinden daha üstün bir amel Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin huzuruna yükseltilmez o gün; (*illâ men kàle misle kavlihî ev zâd*) Onun söylediği kadar diyenler ancak veyahut biraz daha fazla söyleyenler geçebilir." Yoksa onunla yarışabilecek, o sevaba erişebilecek başka bir şey yoktur. Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin huzuruna o kadar şerefli o kadar faziletli başka bir salih amel yükseltilmez. Ancak daha fazla birisi söylerse, onunki biraz daha yüksek olur. O da gene Lâ ilâhe illa'llàh.

Onun için *Lâ ilâhe illa'llàh* sözüne çok dikkat edin. *Lâ ilâhe illa'llàh*'ı dilinizden düşürmeyin. Söyleyin. *Lâ ilâhe illa'llàh*'ın gücü kuvveti tesiri vardır. Hasseleri vardır. Maddi manevi tesiri

vardır. Çok hünerli, çok feyizli, çok kuvvetli bir sözdür. Onun feyzinden kuvvetinden gücünden faydalanın!

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi bu güzel kelime üzerine yaşatsın... Onun manası üzere yürüyüp yaşayan kullardan eylesin... O güzel kelimeyle ruhunu teslim edenlerden eylesin... O güzel kelimeyle kabrinden ba's olanlardan eylesin… Onun o faziletine, onun o feyzine bereketine cümlemizi erdirsin… Onun nimetleriyle cümlemizi mütena'im eylesin…

Araştırıcı ruhu olması lazım insanda. 20. Yüzyılda değil miyiz? Herkes her şeyi araştırıyor. Bak gavurlar Avrupalılar araştırıyorlar, bir şeyler bulup ortaya koyuyorlar. Araştırıyor araştırıyor adam müslüman oluyor.

Bir de sen araştır. Deden yapmış sen dedeni ne hor görüyorsun? Deden aptal değildi ki? Deden üç kıtaya hükmetti, üç kıtayı adaletle idare etti. Sonra dedenin ayağını kaydırdılar. Cümle cihan halkı onun üstüne çullandı. Kopardılar kolunu bacağını. Gazi ettiler, şehid ettiler. Dünya üzerinde senin dedenin hâkim olduğu zaman huzur vardı. Onlar gitti, şimdi aslanların dolaştığı yerlerde topal tilkiler dolaşıyor.

O topal tilkiler dünyayı birbirine karıştırıyor. Benim fabrikamda ürettiğim, imal ettiğim silah satılsın diye kışkırtıyor, iki devleti birbirine harbe sürüklüyor. Benim işim yürüsün diye ihtilal yaptırtıyor. Benim işim yürüsün diye insanları öldürtüyor, mafya çeteleri kuruyor. Gazetelerde hep emsalini okuyorsunuz, biliyorsunuz. Neden? Aslanlar gitti, tilkiler kaldı ortada.

Sen dedelerini öyle hor hakir görme! Süleymaniye Camisi'ni yapabilir misin şimdi? Süleymaniye camisini yapmak için ta Halic'in seviyesine kadar temel kazmış. Süleymaniye Camii'nde ses ıhı dediği zaman, önden ta arkaya kadar ulaşıyor. O ses güzelce ulaşsın diye duvarların içine küp koymuş. Nargileyi alırmış, fokur fokur fokurdatırmış, dinlermiş. Ses nereye gidiyor, nereye gitmiyor. Adam deney yaparmış. Sesi dahi düşünüyor.

Senin eski dedelerin bir sözü söylediği zaman, sözün ardından seksen tane mânâ çıkardı. Bir şiir söyler, şiirin harflerini hesap edersin tarih çıkar. Şiir ölçülüdür, heceleri sıralanmıştır. Uzun

heceler, kısa heceler. Her şeyinde bir zerafet vardır.

Sen dedelerinin iplerini gördün mü? Sen dedelerinin dokuduğu kumaşları gördün mü? Sen dedelerinin sanat eserlerini gördün mü müzelerde? Sen yapabiliyor musun onların yaptığı şeylerin çoğunu? Sen dedeni ne diye hor görüyorsun?

Sen şimdi dedene düşmansın, dedenin düşmanlarına dostsun. Senin dedenin kolunu bacağını kopartmış olan, şehid etmiş, gazi etmiş olan insanlara dost olmuşsun; dedenin aleyhinde çalışıyorsun. Osmanlı deyince böyle hıncın boğazına geliyor, boğazından tepenin tası atacak hale geliyor. Ne oluyorsun? Osmanlı deden…

Aslını inkâr eden asaletli olmaz. Aslını inkâr eder mi insan? Onlar benim dedem. O zaman Osmanlı adını almış, şimdi başka ad almış. Aynı millet… Senin deden, amcan; benim dedem, amcam, dayım onlar. Onlara laf söyletmeli mi insan? Kendi kültürüne, kendi tarihine, kendi mazisine… Üstelik iyi insanlara kötü dedirtir mi?

Kötü olsalar o zaman belki, tabi adalet var şimdi. Dostumuzun lehine de olsa, aleyhine de olsa, bu söz doğru diyelim. Gittikleri yere insanlık götürmüşler, zulmetmemişler, haksızlık etmemişler, haram yememişler, yanlış iş yapmamışlar, cümle cihan halkına kendilerini sevdirmişler.

Şimdi inceleyenler, "Nerede o eski insanlar?" diye onun hasretini çekiyor. Hatta sana bakıyor da kızıyor. Puh diyor, nerede o ecdat, nerede sen diyor. Pakistan'da adam şiirler yazmış dedelerimiz için, ecdadımız için. "Ah o Türkler, onlar ne kahramandır, ne asildir, ne cömerttir, ne iyiliksever insanlardır. Ne kadar zarif insanlardır." diye kasideler yazmış.

Babasının öyle hayran hayran bahsettiği insanların bir diyarını göreyim diye, Pakistanlı adam kalkmış gelmiş Türkiye'ye... İstanbul'da bir dolaşmış. Ne olmuş bunun neticesi bir düşünün! Gazetecinin yanına gitmiş. Bakmış ki, bakmaya utanılacak çıplak resimler.

Yahu, müstehcen neşriyat yasak değil mi? Kalktı mı yasak? Anlamam. Çıplak çıplak resimler… Gazetecinin önünde beni görseler, utanırım ben. Hoca gazetecinin önüne gitmiş filan diye,

sanki bir şeye gitmiş gibi insan. Öyle bir acayip bir yer.

Gazetecinin önüne bakmış, babasının kasidesinde bahsettiği insanları düşünmüş, yıkılmış. Hayalleri yıkılmış. Çatır çutur harabeye dönmüş, öyle gitmiş Türkiye'den. "Nerede o ecdat, nerede siz?" diyor.

"—Biz iyiyiz, hoşuz, müslümanız!" filan deyince bizim yol arkadaşımız, müdür, orada kavga etti.

"—Neresi müslüman, neresi iyi?" dedi. "Ben dedi Türkiye'ye geldim hocam!" dedi, "Gelmeden uzaktan konuşan bir insan değilim!" dedi, anlattı bunları.

Ne yapalım, boynumuzu büktük. Gık diyemedik. Ama ecdadımız öyle değildi. Ecdadımızın mahallesine gelen, evine misafir olan, hanına konuk olan, lokmasını yiyen hayranlığını yazmış. Ticaret yapan hayranlığını yazmış.

Avrupalı seyyah diyor ki:

"—Sakın ha, ey benim hristiyan hemşerilerim, Türkiye'ye giderseniz sakın ha Ermeni'ye Rum'a misafir olmayın! Kendisi Hristiyan. Onlar da Hristiyan diye sakın onlara misafir olmayın. Hem pistir, hem sizi kandırır." diyor.

"Müslümanlara misafir olursanız pırıl pırıl tertemiz örtüler çıkartır sana. Çarşaflar yataklar şeyler. Tertemiz gıdalar yedirir. Haram yemeye, senin malına gadretmez, haksızlık etmez; berikilerle anlaşma yapsan mukavele yapsan bile güvenme, bu Müslümanlarla yazılı anlaşma yapmaya gerek yok sözü senettir." diyor.

Kitapları gösterebilirim, sayfalarını söyleyebilirim. 16. 17. Asırda böyleymiş, tertemiz bir hayat. Pis pasaklı mı? Hayır. Güllerle sümbüllerle böyle zarif bir hayat.

Şubat ayında galiba, kış aylarında gelmiş. Yedikule tarafından… Kervanı Edirne tarafından yola çıkmış, Yedikule'den İstanbul'a geliyor. "Allah Allah, bu mevsimde buraların çiçekli hali ne?" diye kitabına yazmış. Sümbül kokularından burnunun direği kırılacak gibi olmuş. Kokular içinde gelmiş, hoş kokular içinde böyle.

Şimdi Yedikule'de, Kazlıçeşme'de falan deri fabrikaları var. Burnunun direği kırılıyor insanın, ama deri kokusundan.

Dedelerimiz öyleydi.

Dedelerimiz bize bir Boğaziçi bırakmışlar, korular içinde yalılar, tertemiz. Biz şimdi betonla kiremitle dolduruyoruz.

Dedelerimiz bize mezarlıklar bırakmışlar mermer taşlardan selvi ağaçlarından, etrafı çevrilmiş güzel yazılar yazılmış. Taşlarına bile bakınca güzel. Biz şimdi taşları devirip, üstüne gecekondu yapıyoruz.

Dedelerimiz bize camiler bırakmışlar kullar ibadet etsin, çocuklar dinini öğrensin, hoca onlara kuran öğretsin, ilim irfan ahlâk öğretsin diye; yıkmışız hepsini, harap olmuş. Dedelerimiz bize vakıflar bırakmış, o hayrı hasenatı şey yapın hadi bakalım diye; vakıfları satmışız, Ermeni'nin, Rum'un eline geçmiş. Nur-u Osmaniye caminin etrafında camiye ait vakıflar var, hepsi Müslümanların elinde değil. Ermeniler satın almışlar, götürmüşler kiliseye vakfetmişler.

Cami Müslümanların ibadethanesi, etrafındaki müctemilatı Hristiyanların elinde… Yazıklar olsun bize! Biz bu memleketin sahibiysek yazıklar olsun. Öyle mi olacaktı o ecdada? Ondan sonra bir de onu beğenmiyoruz. Onlar bizi beğenmez! Onlar bizim yakamıza yapışacak. "Ben sana nasıl memleket bıraktım da ne yaptın?" diye.

Güllük gülistanlık deyince, eski eserleri incelemek üzere Gülşehire gittim. Gülşehir, Nevşehir'in bir ilçesi. Karaveziroğlu diye bir sadrazam yetişmiş oradan… Gitmiş kendi kasabasına kesme taştan kubbeli, kurşunlu Osmanlı camileri yapmış. Mükemmel medreseler yapmış. Mükemmel çeşmeler yapmış. Kullar yıkansın diye hamamlar yapmış. Yaldızlı, altınlı, gümüşlü, süslemeli, işlemeli ciltlerle yüzlerce cilt kitap bırakmış oraya…

Ben oraya gittim;

"—Ah hocam ah! Biz bu altın yaldızlı bu eski yazı şaheser kitapların üzerinde çocukların koşuşup oyun oynadıklarını biliriz." dediler. "Biz bu güzel, kıymetli, dünyada eşi emsali olmayan, paha biçilemeyen yazmaların sayfalarından leblebici külahı yapıldığını biliriz. Biz burada bu camideki altın yaldızlı, sadrazam parasıyla altın yaldızla yazdırmış şaheser hat tablolarının arkasındaki kurşun çivilerin gıcır gıcır, gıcır gıcır kör

testereyle kesilip indirildiğini, harap olduğunu biliriz.” dediler.

Şimdi sen mi kötüsün, o ecdat mı kötü, oradan kıyas yap!

Bir hikâyeyi de bu manayı zihnimize iyice yerleştirmek için söyleyeyim. Eski devirde Hint taraflarında bir padişah, canı sıkılmış sabahleyin ava gitmek istemiş. Hazırlayın atlarımı, oklarımı demiş. Hazırlamışlar. Adamlarını toplamış. Saraydan atlar üstünde süvari çıkmışlar.

Yolda giderken önlerinden bir eski kıyafetli, hırpani kılıklı bir ihtiyar, dilenci kılıklı birisi yolun o tarafından bu tarafına geçmiş. Sinirlenmiş padişah. Demiş:

“—Yakalayın şu herifi, önümüzden geçti. Yolumuzdan bu tarafa geçti, uğursuz. Şimdi biz gideceğiz, işimiz ters gidecek, av avlayamayacağız. Önümüzden geçti çünkü. Bâtıl bir inanç ama yakalayın, hapse atın!” demiş. Hapse atmışlar.

Neyse gitmişler ava… Uğursuzluk inancının aslı, esası yok. Oradan av avlamışlar. Kuşlardan, kekliklerden, tavşanlardan, geyiklerden. Avlamışlar, akşama keyifli dönmüşler. Tabii onları kızartmışlardır, çevirmişlerdir subaşlarında, yemişlerdir, içmişlerdir.

Akşama çok keyifli gelmiş hükümdar. Hatırına gelmiş:

“—Şu hapse attırdığım adamı çağırın huzuruma!” demiş.

Çağırmışlar, o hırpani kılıklı adamı getirmişler huzuruna iki tane muhafız. Karşısında titreyerek duruyor. Demiş ki:

“—Haydi hayatını kurtardın. Eğer ben ava gittiğim zaman av bulamasaydım, bugünüm iyi gitmeseydi, bu senin uğursuzluğundan dolayı diye senin kafanı kestirecektim. Şimdi kurtuldun, haydi serbestsin, git!” demiş.

Adam şöyle bir gidecek gibi olmuş, bir duraklamış, bir dönmüş.

“—Ne o, bir şey mi söyleyeceksin?” demiş.

“—Müsaade ederseniz söyleyeyim.” demiş.

“—E söyle bakalım!”

“—Efendim, beni azat ettiğiniz için teşekkür ederim, akşama kadar ecel terleri döktüm hapiste… Padişah gelince kafamı mı kesecek, halim ne olacak diye ecel terleri döktüm; kurtulduğuma şimdi seviniyorum. Şimdi, benim uğursuz olmadığım anlaşıldı demiş. Çünkü sen gitmişsin, avlanmışsın, yemişsin, içmişsin, zevk

ü sefa, keyif yapmışsın, akşam keyifli geldin. Demek ki ben uğursuz değilmişim. Önünden geçtiğim halde bunlar oldu.

Şimdi lütfen sen cevap ver! Ben seninle karşılaştım, akşama kadar hapiste ecel teri döktüm; acaba akşama ölecek miyim diye. Şimdi söyle bakalım, sen mi uğursuzsun, ben mi uğursuzum?" demiş.

Onun için, öyle bir insanı kötüleyeceğin zaman, ecdadı kötüleyeceğin zaman, bir ölç bakalım; o mu kötü, o mu yanlış, sen mi yanlışsın? O mu çok bilgili, sen mi çok bilgilisin? O mu çok yüksek, sen mi çok yükseksin? Onun ahlâkı mı güzel, senin ahlâkın mı güzel? Herkese hakkını ver, adaletliysen…

c. Denizin İzin İstemesi

Bu da bir esrarlı hadis-i şerif. Ahmed ibn-i Hanbel'den rivayet edilmiş. Hz Ömer RA nakletmiş. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:[141]

لَيْسَ مِنْ لَيْلَةٍ إِلاَّ وَالْبَحْرُ يُشْرِفُ فِيهَا ثَلاَثَ مَرَّاتٍ يَسْتَأْذِنُ اللهَ تَعَالَى

أَنْ يَنْتَضِحَ عَلَيْكُمْ ، فَيَكُفُّهُ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ (حم. عن عمر)

RE. 365/13 (*Leyse min leyletin illâ ve'l-bahrı yüşrifü fihâ selâse merratin yeste'zinu'llàhe teàlâ en yentadıha aleyküm, feyeküffuhu'llàhü azze ve celle*.)

(*Leyse min leyletin illâ ve'l-bahrı yüşrifü fihâ selâse merratin yeste'zinu'llàhe teàlâ*) "Hiçbir gece yoktur ki o gecede deniz 3 defa Allah'tan izin istemesin. (*En yentadıha aleyküm*) Sizin üzerinizi istila etmek için, size saldırmak için, sizi gark etmek için 3 defa Allah'tan izin istemiş olmasın. (*Feyeküffuhu'llàhü azze ve celle*) Allah da onu zapteder, tutar. Kulların üstüne karalara hücum etme diye."

Biliyorsunuz, bu dünya dediğimiz kürenin üstünde sular daha

---

[141] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.43, no:303; Hz. Ömer RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.5, no:43682; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.313, no:19505.



fazladır. Karalar azdır. Okyanuslarda o dalgaların boyları minarelerden fazladır. Gemi dayanmaz. Gemileri, koca tankerleri iki dalganın ortasına geldi mi çatırt diye ortasından böler. O koca ummanlar insanların üstüne saldırsa, o denizden istila etse bu insanlar nereye kaçacak? Nuh tufanı olduğu zaman ne yaptılar? Ne yapabildiler?

"—Hocam Nuh tufanı oldu mu, yoksa efsane mi?"

Kuran-ı Kerim'de zikrediliyor. Elbette oldu. Onunla ilgili bir şey hatırıma geldi. Onu nakledeyim de imanınız kuvvetlensin. Avrupalılar orta Mezopotamya'da Irak'ta kazı yapıyorlarmış. Arkeolojik araştırmalar yapıyorlar. Yani eski devirlerde buralarda ne olmuş, ne kalmış. Epey kazmışlar. Çanak çömlek, kemer çıkmış. Daha kazmışlar yine böyle kazma, balta, şunu bunu, yüzük, bilezik bir şeyler çıkmış. Hah bu milattan önce şu kadar bin yıl önce hah bu şu kadar önce filan diye böyle tabaka tabaka kaydediyorlar, yazıyorlar, bulduklarını da müzeye kaldırıyorlar. Aşağı kazmaya devam ediyorlar.

Kazmışlar, kazmışlar, nihayet artık kaç metre kazdığını şu anda hatırımda tutamayacağım. İşte şu milattan önce iki bin yıl

önce, şu iç bin yıl önce, bu dört bin yıl önce… Bulunan eşyaların özelliklerinden böyle hepsini tesbit etmişler.

Sonra bir sel toprağı çıkmış ortaya. Bakmışlar, çakıl kum vs. filan. Kazmışlar, çakıl kum. Kazmışlar, çakıl kum. Tamam. Yani yerleşen insanların yerleştiği şeyler bitti artık, asıl toprak başladı. Demek insanlar buraya yerleşmiş filan diye kaç metre kazmışlarsa kazmışlar. Dipsiz filan derken hadi biraz daha kazalım deyince, bir daha kazmışlar. Bakmışlar ki yine o kadar o kumun, milin altında yine evler, yine insan eserleri, yine yapılar çıkmış ortaya…

O zaman anlamışlar ki hakikaten o diyarlarda bir büyük su baskını oldu, her tarafı kumlar çakıllar sular istila etti, insanları örttü, insanların hepsini helak etti. Onlar nice zaman sonra yeniden o kumların üstünde yeni evler yaptılar, yeni köyler, şehirler yaptılar da yaşadılar. Nuh tufanına arkeolojik bakımdan isbat…

Bak buradan ne çıkıyor, ilim dini takviye ediyor. İnsan alim oldukça, ilmi arttıkça imanı artıyor. Bizim dinimiz böyle el-hamdü lillâh... Avrupalı demiş ki:

"—Avrupalı ilimde ilerledikçe dininden uzaklaşır."

E dini sağlam kalmadı da ondan. Onun diniyle bizim dinimiz aynı değil. Onlar bozdular dinlerini… Hz İsa peygamberken Allah'ın oğlu dediler. Allah'ın karısı var mı ki oğlu olsun? İhtiyacı var mı ki? Oğul evlat neden oluyor? İnsanın nesli devam etsin diye. Ona bu şeyleri nasıl yakıştırırsın? Bozdular dinlerini…

Şimdi bizim münevverlerimiz de Avrupa'ya gittiler 19. Yüzyıl'da. Fransa'ya gittiler, Paris'i gördüler, güzel; Viyana'yı gördüler, güzel; Berlin'i gördüler, güzel… Baktılar bu adamlar akıllı, ileri, çok şeyler yapmış. Adamlarla ülfet ettiler, tanıştılar, onların dillerini öğrendiler. Fransızca, İngilizce, Almanca öğrendiler, filozoflarının eserlerini okudular. Filozofları akıllı insanlar. Akıllı insanların hepsi tabii kıyıdan köşeden dine çatıyorlar. Papazlara çatıyorlar, dini tenkit ediyorlar, din adamlarını tenkit ediyorlar.

Onlar da baktılar oranın münevveri kendi din adamlarına çatıyor, bizim memlekete geldiler, bizde de dine çatmaya

başladılar. Oradan gördüler ya. Ama yer başka. Orası Avrupa, burası Türkiye. Orada Hristiyanlık var, burada İslâm var. Pırıl pırıl Hak din var, bozulmamış din var. Bozulmamış, özelliğini kaybetmemiş, insan tabiatına muvafık, akla mantığa hürmet eden, ilme ehemmiyet veren, ilme koşturan, ilmi esas alan ve ilme tamamen uygun olan, Allah'ın hak dini var. Sen aynı hükmü buna nasıl uygularsın?

Hırsızla ev sahibini aynı kefeye koymak olur mu? Birisi hırsız, ötekisi mağdur, evine hırsız girmiş. Polis ev sahibini alsa nezarethaneye atsa, kırbacı atsa, sopayı atsa olur mu? Olmaz. Biri der ki:

"—Yâ ne yapıyorsunuz? Hırsız bu, bunu dövecektin döveceksen! Söyleyeceğin bir şey varsa, yaptıracağın bir şey varsa tazyiki buna yap, mahkeme edeceksen bunu et, cezalandıracaksan bunu cezalandır. Bu mağdur, bunun evine girdi hırsız. İkisine aynı muamele olur mu?"

Olmaz. Bizde böyle yaptılar. Bizde dinsizliğin yayılması bundan oldu.

Avrupa'ya baktılar, Avrupa'nın münevverleri dine hücum ediyor. Modayı buraya getirdiler, onlar da hücum ettiler. Körü körüne, dinini bilmeden, kıymetini bilmeden…

Şimdi yeni yeni, yeni nesil ilim irfan ile inceliyor, öğreniyor. Avrupa'da da öyle… Avrupa eskiden müslüman deyince gıcır gıcır dişini gıcırdatan, ama inceleyip de İslam hak din, Kur'an Allah'ın hak kitabı, Rasûlüllah Allah'ın hak peygamberi diyenler de var… Volter bile, "Ey Muhammed, sana hayranlık duyuyorum!" diyor. O filozof.

Kadın dernekleri Peygamber Efendimiz'i birinci seçmişler. Neden? Kadın haklarına en eski devirde, en yüksek payeyi veren kimse olarak. Yeni yeni anlaşılıyor. Ama bu arada o esen küfür rüzgârından imanını zedeleyip de yanlış yola düşenler, sapıtanlar da gidiyor zavallılar.

Aman imanınıza sahip olun! Böyle küfür rüzgârlarından yıkılıvermesin sizin imanınız. El-hamdü lillâh Allah bizi hak din üzere yaratmış. Bakın, her şeyini okuyorsunuz, anlatıyoruz, dinliyorsunuz. Var mı bir eksiklik? Ne kadar güzel.

d. Her Günün İnsana Seslenmesi

Peygamber SAS, Ma'kil ibn-i Yesar RA'ın rivayet ettiğine göre, buyurdu ki:[142]

لَيْسَ مِنْ يَوْمٍ إِلاَّ وَهُوَ يُنَادِي : يَا ابْنَ آدَمَ ، أَنَا خَلْقٌ جَدِيدٌ ، وَأَنَا فِيمَا تَعْمَلُ فِيَّ عَلَيْكَ شَهِيدٌ ، فَاعْمَلْ فِيَّ خَيْرًا أَشْهَدْ لَكَ بِهِ فَإِنِّى لَوْ مَضَيْتُ لَمْ تَرَنِي ، وَيَقُولُ اللَّيْلُ مِثْلَ ذٰلِكَ (أبو نعيم عن معقل بن يسار)

RE.366/1 (*Leyse min yevmin illâ ve hüve yünâdî: Ye'bne âdeme, ene halkun cedîdün, ve ene fîmâ ta'melü fiyye aleyke şehîdün, fa'mel fîyye hayran eşhed leke bihi, lev madaytü lem teranî, ve yekùlü'l-leylü misle zâlike*)

Bak bu hadis-i şerif çok ikaz edici bir hadis-i şeriftir. Vaktimiz dolduğu için, bundan sonra bitireceğiz sözümüzü... Bu hadis-i şerifi de hatırınızda iyi tutun!

(*Leyse min yevmin*) Hiçbir gün yoktur ki, (*illâ ve hüve yünâdi*) hepsi ancak şöyle seslenir insanlara. Her gün insana şöyle seslenilir. Her bir gün ayrı ayrı sana sesleniyor. Duydun mu hiç? Duymadın ama bak nasıl sesleniyormuş.

(*Ye'bne âdeme*) "Ey Adem AS'ın evlatları, ey insanoğulları!" diye sesleniyormuş her gün insana. Peygamber Efendimiz öyle bildiriyor. Makıl ibn-i Yesâr'dan Ebu Nuaym el-Isfahânî'nin eserinde nakledilmiş.

Ey ademoğlu, (*ene halkun cedîdün*) ben yeni bir yaratığım. Allah beni gün olarak yeni yarattı. Pırıl pırıl güneş doğdu, yeni bir

---

[142] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.382, no:5162; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.II, s.303; Ma'kıl ibn-i Yesâr RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.795, no:43159; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.315, no:19512.

gün olarak sana geliyorum.

(*Ve ene fîmâ ta'melu fiyye aleyke şehîdün*) "Ben senin benim içimde yaptığın hakkında sana şahidim. Allah beni şahit olarak konuşturacak kıyamet gününde…

"—Senin içindeyken bu kulum ne yaptı?" diyecek.

Ben de söyleyeceğim. Aksini söylemek mümkün mü?

"—Yâ Rabbi, benim içimde bugün bu kul şunu yaptı." diye söyleyeceğim senin yaptığını. (*Fa'mel fiyye hayran*) Binaen aleyh, benim içimde bugün hayır işle, hayırlı ameller yap; (*eşhed leke bihî*) ben de onunla sana şahitlik edeyim: "Yâ Rabbi, bu kul benim içimde hayır yaptı, hasenat yaptı, insanların faydasına çalıştı. İbadet etti, günah işlemedi, günahlardan kendini korudu." gibi şeylerde şahitlik edeyim.

(*Lev madeytü lem teranî*) "Ben geçersem bir daha beni göremezsin." Geçtim mi gitti, gün geri gelmez. Geçen zamanın temini, telâfisi mümkün değildir. Giden gider. Geçen dakika geçer gider. (*Ve yekùlü'l-leylü misle zâlike*) "Gece de bunun gibi söyler." Her gece de böyle der, her gündüz de böyle der.

O halde bu hadis-i şerifi şöyle bir sabahları, akşamları göreceğiniz bir yere yazdırın ve hep gözünüzün önünde kalsın! Her gün demek ki bana şahit olacakmış içimde… Güzel amel etmem için bana seslenip duruyormuş:

"—Ey Ademin oğlu, etme eyleme de benim içimde güzel işler yap!" diye söylüyormuş.

Pekâlâ, hadis-i şeriflerden insan ayrılmak istemiyor, ne yapalım ki zamanımız doldu.

Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemizi Peygamber SAS Efendimiz Hazretleri'nin nurlu, mübarek yolundan ayırmasın… Hadis-i şeriflerine sımsıkı temessük eyleyip, Peygamber Efendimiz'e hüsnü ittiba eyleyip, dünya ve ahiret saadetine ermeyi nasib eylesin... O mübarek servere bizi ahirette komşu eylesin, iltifatına nail eylesin… Cennetiyle, cemâliyle cümlemizi müşerref eylesin…

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele!

22. 05. 1983 - İskenderpaşa Camii

16. PEYGAMBER SAS'İN ÖNCEDEN BİLDİRİLMESİ

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.
Ve's-salâtu ve's-selâmu alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîne Muhammedin ve âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ecmaîn.
Emmâ ba'dü fa'lemû eyyühe'l-ihvân fe-inne efdale'l-kitâbi kitâbullah ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin SAS. Ve şerre'l-umûri muhdesâtuhâ ve külle muhdein bid'atünve külle bid'atin dalâletün ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr. Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi SASe ennehû kàl:

لَيْسَ مِنَّا مَنْ حَلَفَ بِالأَمَانَةِ ، وَمَنْ خَبَّبَ عَلَى امْرِىءٍ زَوْجَتَهُ ، أَوْ مَمْلُوكَهُ ، فَلَيْسَ مِنَّا (حم. ع. حب. ك. ض. عن بريدة)

RE. 366/2 (*Leyse minnâ men halefe bi'l-emâneti, ve men habbebe ale'mriin zevcetehû, ev memlûkehû feleyse minnâ*)
Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Çok aziz ve muhterem müslüman kardeşlerim!
Allah_u Teàlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi, lütfu, keremi cümlenizin üzerine olsun…
Şurada Peygamber SAS Hazretleri'nin mübarek hadîs-i şeriflerinden bir demet sizlere sunacağız.
Bu hadîs-i şeriflerin okunmasından ve mânasının açıklanmasından önce, evvelen ve hâsseten Efendimiz Muhammed-i Mustafâ Hazretleri'nin ruh-i pâki için, ve sonra onun âl, ashâb ve etbâının ruhları için, ve sâir enbiyâ ve mürselînin, evliyâullahın, mukarreb kulların ruhları için, onlara tâbi olan sàlihlerin, mü'minlerin ruhları için;
Hâssaten eseri telif eylemiş olan Gümüşhâneli Hocamız rahmetu'llâhi aleyh'in ruhu için, onun hocalarının, talebelerinin

ruhları için, Hocamız Mehmed Zâhid-i Bursevî'nin ruhu için, bu kitabın içindeki bilgilerin bize kadar gelmesine emek sarf etmiş olan ulemânın ve râvilerin ruhları için;

Uzaktan ve yakından bu hadîs-i şerifleri dinlemek üzere şu mübarek mescide cem olmuş olan siz kardeşlerimizin de âhirete göçmüş olan bütün sevdiklerinin ve yakınlarının ruhları için bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerif kıraat eyleyip hediye edelim, ondan sonra başlayalım:

…………………

a. İnsanların Arasını Bozmak

Peygamber SAS Efendimiz Büreyde RA'dan rivayet edilmiş sahih bir hadîs-i şerifinde buyuruyor ki:[143]

لَيْسَ مِنَّا مَنْ حَلَفَ بِالأَمَانَةِ ، وَمَنْ خَبَّبَ عَلَى امْرِىءٍ زَوْجَتَهُ ، أَوْ مَمْلُوكَهُ ، فَلَيْسَ مِنَّا (حم. ع. حب. ك. ض. عن بريدة)

RE. 366/2 (*Leyse minnâ men halefe bi'l-emâneti, ve men habbebe ale'mriin zevcetehû, ev memlûkehû feleyse minnâ*)

Peygamber Efendimiz bu hadîs-i şerifinde, "Şu şu insanlar bizden değildir, bizim zümremizden değildir, ben onları bizim zümremizden kabul etmiyorum, bizim zümremizden hariç sayıyorum." mânasına iki hususa işaret eylemiş.

Birisi: (*Leyse minnâ*) "Bizden değildir; (*men hàlefe bi'l-emâneti*) emanet üzerine yemin eden bizden değildir."

(*Ve men habbebe ale'mriin zevcetehû*) "Ve kişiye karısını, (*ev memlûkehû*) yahut hizmetçisini, kölesini kötüleyen, kışkırtan;

---

[143] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.352, no:23030; Bezzar, *Müsned*, c.II, s.141, no:4425; İbn-i Hibban, *Sahih*, c.X, s.205, no:4363; Beyhaki, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.496, no:11116; Hakim, Müstedrek, c.IV, s.331, no:7816; Beyhaki, *Sünenü'l-Kübra*, c.X, s.30, no:19621; Tahavi, *Müşkilü'l-Asar*, c.III, s.355, no:1145; Deylemi, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.415, no:5267; Heysemi, *Mecmaü'z-Zevaid*, c.IV, s.607, no:7742; Büreyde RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.XVI, s.688, no:46339; *Camiü'l-Ehadis,* c.XVIII, s.318, no:19520.

(*feleyse minnâ*) bizden değildir."

(*Feleyse minnâ*) diye ikincide de zikrettiğine göre, birincisi bu ikinciye bağlı değil gibi görünüyor. Bağlı olursa hangi mâna olur, bağlı olmazsa hangi mânâ olur, onu söyleyeceğim.

"Emanete yemin eden, emanet ile yemin eden bizden değildir." Bu sözün mânâsı ne olabilir?

Bir; "'Va'llâhi, bi'llâhi, ben güvenilir bir insanım, bana itimat et, benim yalanım yok!' gibi, kendisinin emniyetli, güvenilir bir insan olduğunu ileri süren kimse bizden değildir."

"Tevâzu takınmalı, mütevâzı konuşmalı, Allah'tan gayri bir şeye yemin etmemeli." mânasına gelebilir.

Eğer ikinci cümle ile alâkalı olarak düşünürsek:

(*Leyse minnâ men halefe bi'l-emâneti, ve men habbebe ale'mriin zevcetehû ev memlûkehû*) "Bizden değildir o kimse ki hem, 'Ben emniyetli kimseyim.' diye yemin eder, hem de karıyı kocasına, köleyi, hizmetçiyi efendisine karşı kışkırtır." O bizden değildir. Bağlı olursa mâna böyle oluyor.

Her iki halde de mâna doğrudur.

İslâm'da insanların arasını bozmak çok büyük bir günahtır, suçtur. Aksine, insanların birbirleriyle muhabbetinin artmasına vesile olacak bütün şeyler, İslâm'da büyük mükâfatlar ile taltif edilmiş ve teşvik edilmiştir.

Selâm vermek... Meselâ, Peygamber Efendimiz buyuruyor ki;

"—Bildiğiniz bilmediğiniz herkese selâm verin."

Neden? Selâm verirsin, gülersin, tebessüm edersin; arada buzlar erir, yabancılıklar kalkar, birbirinizle tanışırsınız, konuşursunuz, görüşürsünüz, bilişirsiniz.

Öyle olmazsa; aynı apartmanda yıllar yılı oturduğu halde birbirini tanımayan insanlar oluyor. Alt kapıya zili çalıyorsun;

"—Ya sizin apartmanda Ahmet Bey oturuyor mu?"

"—Bilmem!"

Adamın komşularından haberi yok. Aynı kapıdan girip çıkıyorlar... Çok bu, yani mübalağa değil. Aynı apartmanda oturduğu halde birbirini bilmiyor. Neden? İçlerinde böyle bir duygu yok.

Halbuki iyi bir müslüman, sokakta giderken, karşılaştıkça, kapıdan girerken, çıkarken birkaç tatlı söz bulur, söyler. "*Selâmün aleyküm*. Nasılsın komşum, iyi misin? Bir hizmetim olabilir mi sana?" filan gibi. Arabasını yanaştırmış, bir şey boşaltıyor; "Ben de yardım edebilir miyim? Çıkartayım mı yukarıya?" Veyahut kapıdan geçecek, "Rica ederim, önce siz buyurun..." Yani insan bir vesile, bir şey bulur, aradaki bağlar kuvvetlenir.

Sonra, ziyafet çekmek; çok makbul bir şey. Peygamber Efendimiz Medine-i Münevvere'ye gittiği zaman teşvik etmişti. Zaten âyet-i kerîmede var:

وَيُطْعِمُونَ الطَّعَامَ عَلَى حُبِّهِ مِسْكِينًا وَيَتِيمًا وَأَسِيرًا. إِنَّمَا نُطْعِمُكُمْ لِوَجْهِ اللَّهِ لاَ نُرِيدُ مِنْكُمْ جَزَاءً وَلاَ شُكُورًا (الإنسان:٨-٩)

(*Ve yut'imûne't-taàme alâ hubbihî miskînen ve yetîmen ve esîrâ*) [Onlar kendi canları çekmesine rağmen yemeği yoksula, yetime ve esire yedirirler. (*İnnemâ nut'imuküm li-vechi'llâhi lâ nürîdü minküm cezâen ve lâ şükûrâ*) 'Biz sizi Allah rızası için doyuruyoruz; sizden ne bir karşılık, ne de bir teşekkür bekliyoruz.' derler.] (İnsan, 76/8-9)

Ziyafet çekiyorsun; birçok insan geliyor, senin malından sofranda yemek yiyor, tanışıklık kuvvetleniyor. Artık seni tanımaz mı o? "Haa, filanca Ahmet Efendi mi? Tamam, bildim canım; geçende bizi evine davet buyurdu, beraber güzel bir yemek yedik, çay içtik, sohbet oldu. İyi bir arkadaş, mâşaallah... Tanıdım, bizim hemşehriymiş, filancayla da yakınlığı varmış..." Böyle bir muhabbete vesile oluyor. Buna benzer şeyler makbul.

Sonra hediye vermek, hediyeleşmek... Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:[144]

---

[144] Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.208, no:594; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.9, no:6148; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.479, no:8976; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.169, no:11726; Ebû Hüreyre RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.190, no:7240; Hz.Aişe RA'dan.

تَهَادَوْا تَحَابُّوا (ع. هب. ق. عن أبي هريرة)

(*Tehâdev tehàbbû*) "Hediyeleşin, birbirinize muhabbetiniz artar."

Sen ona bir kalem ikram edersin. "Bir seyahate çıkmıştım, dönüşümde kalem almıştım. Senin de çok kalemle işin oluyor, buyur komşu..." bir kalem verirsin. O da alır, o da sana bir hediye verir, muhabbet artar. Buna benzer şeyler teşvik edilmiş. Birkaç misalle zikretmiş olduk.

Aksi de yasak. Mesela bir kimsenin kusurunu söylemek doğru değil.

"—Hocam hakikaten kusuru varsa da söylemeyecek miyiz?"

Söylemeyeceksin. Hakikaten kusuru varsa da söylemeyeceksin, kusurunu saklayacaksın.

"—Kim bir müslüman kardeşinin kusurunu örterse Allah da kıyamet gününde, onun çok muhtaç olduğu bir zamanda, başının dertte olduğu, işinin sıkışık olduğu zamanda onun günahını örter." diyor Peygamber Efendimiz.

"—Ama hakikaten öyle bir suçu var, yalan söylemiyorum, yanlış söylemiyorum."

Tamam. Mâlum, iki çeşit şey var: Bir, gıybet denilen kusuru zikretme hastalığı var. Bir de iftira denilen söz günahı hastalığı var. Gıybet denilen hastalık, olan bir şeyi söyleyince tahakkuk ediyor. Filanca arkadaşın bir kusur etmiş, sen onun olmadığı bir mecliste diyorsun ki;

"—Falanca Ahmet Efendi var ya, tüh yazıklar olsun, hem hacı hem de filanca gün ben onu şöyle yaparken gördüm, şöyle ederken gördüm."

Olan bir şeyi söylüyorsun; işte bu gıybet. Hakikaten olmuş bir şey. Yalan söylemiyorsun, olmuşu söylüyorsun. Ama o adam orada olsaydı ona razı gelmeyecekti, kusurunun açılmasından memnun

---

Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.381, no:657; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.IV, s.260, no:6716; *Kenzü'l-Ummâl*, c.VI, s.171, no:150055; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.4, no:1023.

olmayacaktı. Bu çeşit şeye “gıybet” derler.

Hatta Peygamber Efendimiz; “Gıybet etmeyin!” diye söylediği zaman sahabeden bazıları demişler ki;

“—Yâ Rasûlallah! Pekiyi söylediğimiz kusur hakikaten onda mevcutsa ne yapalım?”

“—Zaten kusur mevcut olduğu zaman, yapıldığı, söylendiği zaman gıybet olur. Olmayan bir şeyi ona söylersen o iftira olur!” diyor.

O adam kusurlu değil de sen onun olmayan bir şeyini söylüyorsan daha berbat… Buna “gıybet, dedikodu, iftira” derler.

Bir de söz taşımak vardır. Ahmet Efendi ile gidersin bir şeyi konuşursun, gelirsin burada Mehmet Efendi’ye dersin ki;

“—Geçen gün Ahmet Efendi ile konuşuyorduk, iyi güzel ama söz arasında bir şey söyledi, çok canım sıkıldı. Ona da bir şey diyemedim. Bilmiş ol ki senin aleyhinde şöyle diyor, böyle diyor...”

Olmadı! Buna söz taşıma, *nemîme* derler. Nemmamlık, Allah’ın sevmediği huylardan birisi.

Neden sevmiyor? O sözü o söylemedi mi; seninle konuşurken söylemiş de sen söylenmiş sözü bu tarafta naklediyorsun.

Neden sevmiyor Allah? Ara bozuluyor diye sevmiyor. Allah-u Teàlâ kulların aralarının bozulmasını istemiyor; kulların aralarının yapılmasını, düzeltilmesini istiyor.

Hatta bir hoş, zarif, latif hadîs-i şerifte geçer ki:

Allah-u Teàlâ Hazretleri kıyamet gününde kulların hesaplarını görürken iki kimse karşı karşıya gelecekler. Muhakeme oluyorlar.

“—Yâ Rabbi! Bu benim hakkımı çiğnemişti, ben bundan hakkımı isterim!” diyor.

Pekiyi, muhakemede haklı çıkıyor. Tamam, bu hakikaten bu tarafın hakkını çiğnemiş, üzerine bir hak geçirtmiş.

“—Al hakkını.” diyor.

Ama bu hak alan kimse onu alıyor, cehenneme gitmekten kurtuluyor, hesabı doğruluyor, cennete gidecek. Bu taraftaki ise öyle bir kritik noktaya gelmiş ki, hesaplar görülmüş görülmüş, elinde birazcık bir sermaye kalmıştı, sevap kalmıştı; bu adam da gelip “Hakkımı isterim!” deyince, o sermaye de alınınca zavallı

sermayesiz kaldı. Bu sefer onun da hesabı ters, menfî çıkıyor; o da cehenneme gidecek. Almasaydı kurtulacaktı ama alınca bu adamın sermayesi kalmadı; işi bitti, cehenneme gidecek, ceza çekecek.

O cennete giden sevine sevine giderken Allah gözünden perdeyi kaldırıyor... Cennetteki bazı köşkleri görecekmiş. Ama çok müstesna güzellikte...

"—Bunlar kimin yâ Rabbi? Çok güzel köşkler!" diyecekmiş.

"—Bunlar kardeşlerinin kusurlarını affeden, onlara suçlarını bağışlayan, hakkını helal eden kimselere bahşedilmiş köşklerdir." denilecekmiş kendisine.

Tabii o şahıs köşklere bakıp imrenecekmiş;

"—Yâ Rabbi! Ben de kardeşimi affedersem bana da var mı bu köşklerden?"

"—Evet, sana da var." deyince;

"—Peki, bu kardeşimi affettim!" diyecekmiş.

Affetmek sevabından o köşke sahip olup cennete gidecek. Berikisi de kendisinin alınmış olan sevabı geri geldiği için, o da kös kös, boynu bükük, hüzünlü cehenneme gidecekken, o da tekrar durumu düzeldiğinden hadi bakalım kardeşinin elinden tutup beraber cennete gireceklermiş. Mahkeme-i kübrâda iki hasımdı, beraber cennete gideceklermiş.

Rasûlüllah Efendimiz bunu anlatmış da arkasından da demiş ki;

"—Ey insanlar! Allah'tan korkun! Allah-u Teàlâ Hazretleri bile kulların arasını buluşturuyor. Arasını düzeltip de aralarını güzelleştirip, birbirine dost edip, el ele tutuşturup cennete öyle sokuyor. Siz de Allah'tan korkun da kardeşlerinizin arasını düzeltin!" diye söylemiş

Bunun aksine, işte buradaki günah:

"—Kim kişiye karısını kışkırtırsa veyahut kölesini kışkırtırsa..."

Öyle tipler vardır, mâlum. Ticarî hayatta da çok olur. Gidersin falancanın kalfasını, ustasını ayartırsın, kışkırtırsın. "Ya senin patron da sana şöyle yapıyor böyle yapıyor..." Arayı bozarsın. Maksat onu oradan çalıp kullanmaktır. Hayatın çeşitli

safhalarında oluyor. Bazıları da karıyı kocaya teşvik eder. Bazısı köleyi, hizmetçiyi efendiye teşvik eder. Kötü maksatlı, çeşitli şeyler düşünerek yapılmış olabilir.

"—Bunlar bizden değildir." diyor Peygamber Efendimiz. Böyle şey yok, ara bozmak yok.

Hatta yutkunup yutkunup söylemeyeceksin. Bu karıyla bu kocanın arası bozulmasın diye söyleyeceğin sözleri bile süzgeçten geçireceksin, söylemeyeceksin ki aralar bozulmasın. Sen o kabahati ona söylediğin zaman o orada akşam bir araba sopa yiyecekse mesela, olur mu?

Olmaz. İşte ona benzer şeyler...

b. Ehl-i Kitabın Emanete Riayet Etmemesi

Eğer cümleler ayrıysa; "Emanet üzerine yemin eden bizden değildir." sözünden anlaşılıyor ki, Allah'tan gayri bir şeye yemin etmek doğru olmuyor. Sonra insanın kendisinin böbürlenmesi doğru olmuyor.

Şerhte bir de izah edilmiş, bir hadis alimi demiş ki;

"—Bu ehl-i kitâbın aleyhine söylenmiş bir sözdür."

Ehl-i kitâb diye mâlum, kendilerine daha önce Allah tarafından mukaddes kitap indirilmiş kimselere denir. Mesela hıristiyanlara İncil indirilmişti, yahudilere Tevrat indirilmişti. Onlar kitap ehli, kitapsız değil. Allah onlara zamanında kitap indirmiş ama şaşırmış, sapıtmışlar. İtikadlarını sapıtmışlar, yani Allah'ın istemediği duruma getirmişler. Hz. İsa Allah'ın peygamberi, "Allah'ın oğlu" demeye kalkmışlar. Allah'ın zevcesi mi var, ailesi mi var? Nedir bu? Sen kendinle mi kıyas ediyorsun?

Yanlış. Bunun yanlışlığı Kur'ân-ı Kerîm'de açıkça beyan ediliyor.

Yahudilerin de böyle inançları var. Bu onlar aleyhine bir tehdit cümlesidir. Çünkü onlar, "Biz emniyetli, güvenilir kimseleriz!" dediler. Ama kendilerine emanet edilen şeyleri yapmadılar ki... Kendilerine tavsiye edilmişti; "Şu şu vasıfta bir peygamber çıkacak. Eğer onun zamanına erişirseniz hakkı saklamayın, onu destekleyin, ona yardımcı olun." demişlerdi. Nerede kaldı o bilgiye, o emanet olan bilgiye riayet? Çıkarıp söylemediler.

Peygamber Efendimiz, Medine-i Münevvere'de yahudilerin havrasına gitti. Şaşırıp kaldılar. Peygamber Efendimiz havraya çıktı geldi. İçeride alimleriyle cemaat olarak yahudiler var. Dedi ki;

"—Ey yahudi cemaati! Ben Allah'ın hak peygamberiyim. Tevrat'ta filanca âyet-i kerîmede şöyle denmiyor mu? Sizin kitabınızda şu sayfada, bu âyette böyle denmiyor mu? Filanca yerde böyle denmiyor mu?" diye o ümmî peygamber Allah'ın bildirmesiyle Tevrat'ın içindeki ayetleri onlara bir bir sıraladı, kendisiyle ilgili âyetleri onlara söyledi. "Bak şurada şöyle denmiyor mu, burada böyle denmiyor mu?" diye...

Şaşırıp kaldılar. Peygamber Efendimiz kendi kitaplarından delil getirdi. Hiç ses çıkmadı. Peygamber Efendimiz üç defa tekrarladı.

Neden? Kim iman ederse kendisi kâr eder, kim kâfir olursa kendisi zarar eder. Rasûlüllah'ın yaptığı sadece bildirmek.

Bizim yaptığımız da öyle. Biz söylüyoruz. Ulemânın yaptığı da öyle. Kitapların yaptığı da öyle. Kim iman eder hak yola girerse kâr eder. Girmeyen bana bir zarar vermez ki! Allah bana rızkımı vermiş, maaşımı vermiş, evim var, barkım var. İster o mü'min olsun, ister kâfir olsun. Bana bir zarar vermez. Kendisine zarar verir. Kendisi çok pişman olur.

Onun için, Peygamber Efendimiz üç defa tebliğ etti ki şahitlik olsun. Kıyamet gününde diyecek ki; "Tebliğ ettim yâ Rabbi! Sor onlara, bakalım o tebliğden sonra niye inanmadılar?"

"—Bana 'Tebliğ etmedin. Vazifeni yapmadın. Peygamberlik hizmetinde kusur ettin.' denmesin." diye Rasûlüllah üç defa söyledi, havradan çıktı.

O zaman hiç ses çıkartmadılar. "Yalan söylüyorsun, yanlış söylüyorsun, öyle değil!" diyemediler; çünkü doğru söylüyordu. Çıktılar, yürürken -Peygamber Efendimiz yanında bir iki kişiyle gitmişti- arkasından bir tanesi koştu geldi. Yahudilerin ulemâsından... Onlara ahbâr derler, yahudi ahbârı. Hibir, yani mukaddes kitaplarının inceliklerini bilen kişilerden birisi geldi. Adı Abdullah ibn-i Selâm'dı. Dedi ki;

"—Yâ Rasûlallah! Sen Allah'ın Rasûlüsün. Senin dediklerin doğrudur. Bizim kitabımızda o dediğin şeyler gerçekten vardır.

Bizim cemaat kıskandığından ‘evet’ diyemedi. Bunlar doğrudur, ben tasdik ediyorum.” dedi, müslüman oldu. Abdullah ibn-i Selâm RA.

Allah şefaatine nâil etsin…

İşte o emaneti yerine getirdi. Çünkü daha önceki haftalarda da geçmiş bir hadîs-i şeriften hatırlayacaksınız, Allah-u Teàlâ Hazretleri her ümmetten ahd ü misak aldı. “Kendinizden sonra, kendinizin yaşadığı devirde böyle bir peygamber gelirse ona iman edeceksiniz, ona yardımcı olacaksınız!” diye ümmetten ahd ü misak aldı. Rasûlüllah Efendimiz o kadar kıymetli bir peygamber… Ve hepsine müslümanların evsâfını bildirdi.

Mukaddes kitaplarda; hakiki bir peygambere Allah tarafından hakikaten indirilmiş vahiylerden meydana gelen eski kitaplarda Peygamber Efendimiz’le ilgili mâlumât var. Bunlara tebşirât, “müjdelemeler” derler. “İleride böyle olacak.” diye bir müjde var. Hatta Zerdüştîlerin kitaplarında var. Hintlilerin mukaddes kitaplarında var. Budistlerin mukaddes kitaplarında var. Yahudilerin mukaddes kitaplarında var. Hıristiyanların mukaddes kitaplarında var. Fotokopilerini çekmişler, birisi İngilizce olarak neşretmiş; (*The Prophecies in the Old Books*) “Eski Kitaplarda Peygamberlikle ilgili Haberler diye. Fotoğraflarını çekmiş, onların aslî yazılarıyla tercümelerini yan yana koymuş, bahisler yazmış.

Mesela, “Bir peygamber gelecek. İki tarafı dağlık olan bir şehirde yaşayacak. Peygamber olduğu halde kılıç da kullanacak. Savaş yapacak... Müşriklerle iki savaş yapacak...” diye savaşlarını bildiriyor. “Adı şu olacak.” diye bildiriliyor. Mesela İncil’de; “Adı Paracletus olacak.” diye bildirmiş. Tabii İncil’in asıl nüshası elimizde yok da, Yunanca tercümesi var; asıl nüshası bilinemiyor, bulunamıyor, tercümeleri var. Orada Paracletus diye bildiriliyor.

Mânası ne?

“—Çok övülen, methedilen, meth ü senâya layık” mânasına.

Ne oluyor o? Muhammed demek oluyor, Ahmed demek oluyor! Yâni mânası tam verilmiş. “Adı şu olacak.” denildiği önceden bildirilmiş.

Şimdi onlar diyorlar ki;

"—Yok, o Paracletus değil, Pericletus demek. O da 'mukaddes ruh' demek. Cebrail inecek de bizim kitabımız onu bildiriyor..." diye tevil ediyorlar, yani kıvırttırıyorlar.

Hayır, o öyle değil, o Peygamber Efendimiz!

c. Anselmo Turmeda'nın Müslüman Oluşu

Hatta meşhur, On dördüncü Yüzyıl'da bir Dominik papazı galiba, Anselmo Turmeda diye birisi... Mayorka adasında doğmuş. İspanya'da ve Fransa'da tahsil görmüş. Tarihî bir şahsiyet... Dominiken papazlardan birisi. Anselmo Turmeda Fransa'nın güneyindeki bir şehirde papazlık tahsilini ilerletirken, çok büyük bir alimin hizmetinde bulunuyormuş. Bir gün o alim hastalanmış, derse gelememiş. Onlar da kendi aralarında müzakerelerini yapmışlar. Akşam bu Anselmo Turmeda büyük- papazın yanına gitmiş;

"—Nasıl geçti bugün durum?"

"—Efendim bekledik sizi, fakat gelmeyince biz kitapları açtık, eski kitapları okumak sûretiyle vakit geçirdik."

Hasta papaz:

"—Hangi bahsi okudunuz?" diyor.

"—Efendim işte meşhur, İncil'de hani 'Paraklit gelecek' veya 'Periklet gelecek' diye bir âyet var ya, onu okuduk, onun üzerinde münâkaşalar cereyân etti."

"—Pekiyi ne dediniz?"

"—Bizim arkadaşlarımızdan falanca papaz şöyle şöyle bir izahta bulundu."

"—Öyle değil." demiş.

"—Başka?"

"—Şu papaz arkadaşımız da şöyle bir izahta bulundu; 'Cebrail'dir.' dedi."

"—Öyle değil." demiş.

"—Filanca papaz arkadaşımız şöyle bir izahta bulundu."

"—Eh biraz yaklaşmış ama değil..."

"—Kıyamette gelecek, âhir zamanda gelecek bir büyük zattır." dedi.

"—Yaklaşmış ama değil..." demiş.

“—Hiçbiriniz bilemedi...” demeye gelince iş, Anselmo Turmeda papazın eline ayağına sarılmış, demiş ki;

“—Efendim ben sana burada senelerce hâlisâne hizmet ettim. Dindar bir insanım. Bilmiyorum hizmetim sana makbul oldu mu? Bana bu âyetin esrârını ne olur, söyle. Madem o bilemedi, bu bilemedi; doğrusu neyse, esrârını, bu işin iç yüzünü bana bildir.”

Diyor ki;

“—Evlâdım, tahammül edemezsin ki, kaldıramazsın...”

“—Kaldırırım efendim, söz!”

Çok ısrar ediyor, and veriyor...

“—Peki, madem o kadar ısrar ediyorsun, mahrem olarak sana söylüyorum. Sakın gidip başka yerde açıklama! Açıklarsan, ben inkâr ederim. ‘Yok böyle bir şey söylemedim, bu uyduruyor!’ derim, sen cezaya uğrarsın, zarara uğrarsın. Kimseye açıklamamak şartıyla sırf sana söyleyeceğim. Kabul mu?” diyor.

“—Kabul.”

Diyor ki;

“—Evlâdım, bu âyet-i kerîmede bahsedilen müslümanların peygamberi Hz. Muhammed’dir.”

O zaman Anselmo Turmeda diyor ki;

“—Üstâdım, peki madem öyle, neden sen müslüman olmadın? Niye hâlâ papazsın?”

Diyor ki;

“—Evlâdım, bu bilgi bana ihtiyarlığımda geldi. Bu bilgiye ihtiyarlığımda eriştim. İş işten geçti, ben şimdi ihtiyarım. Genç olsaydım müslümanların diyarına göçer, orada müslüman olurdum, olurdu; ama şimdi ihtiyarım, gidecek hâlim yok, hastayım, elim ayağım tutmuyor, işte görüyorsun. Onun için burada böyle kalıyorum.”

“—Pekiyi ben ne yapayım efendim?” diyor.

“—Sana tavsiye ederim ki müslüman bir diyara git, müslüman ol, hak din İslâm’dır!” diyor.

Onun üzerine Fransa’nın güneyinden, o şehirden yola çıkıyor, İtalya’dan Roma’ya geliyor, Roma’dan aşağı iniyor, Sicilya’ya kadar geliyor. Oraları hıristiyan, vaazlar veriyor. Her geldiği yerde kendisine itibar ediyorlar:

“—Bizim alimlerimizden filanca zât şehrimizi teşrif eylemiş.

Buyursun...” diyorlar.

Ziyafetler, konuşmalar, konferanslar, dinî toplantılar; böyle gidiyor... Neticede Sicilya’dan bir ticaret gemisi buluyor, Tunus’a geçiyor. Tunus’ta da yine tüccar hıristiyanlar var, onların arasında kalıyor.

Ondan sonra zamanı, zemini gözetliyor, kolluyor. Tunus emiri, adı tarih kitaplarında var, bir zât var, onun yanına izin isteyip giriyor. Girince diyor ki;

“—Efendim ben müslüman olmak istiyorum.”

“—Pekâlâ, Allah mübarek etsin.” diyor. Ne desin emir?

“—Pekâlâ, ol!”

“—Yalnız sizden bir ricam var. Şimdi benim müslüman olmam üzere arkamdan çok iftiralar edebilirler, bana çeşitli karalar sürerler. Sen önce benim kim olduğumu sor öğren, ben ondan sonra müslüman olacağım!” diyor.

“—Peki, doğru. Sen Abdullah ibn-i Selâm’ın Rasûlüllah’tan istediği şeyi benden istedin.” diyor.

O da öyle demiş:

“—Ben müslüman olacağım yâ Rasûlallah ama bu yahudiler sonra ben müslüman oldum diye bana kızdıklarından aleyhimde konuşurlar, kötü sözler söylerler. Sen ilk önce beni bir tahkik et, ondan sonra benim hakkımda ne söylediklerini gör, ondan sonra ben müslüman olacağım.” demiş.

Yahudi cemaatini çağırmış;

“—Abdullah ibn-i Selâm kimdir?” demiş.

“—Bizim alimlerimizdendir.” demişler.

“—Nasıl bir insandır?”

“—Doğru, dürüsttür.” demişler.

“—Yalan söyler mi?”

“—Hayır.” demişler.

“—İlmi nasıldır?”

“—İyidir.”

Her şeyi methetmişler.

“—Müslüman olmak istese ne yaparsınız?” demişler.

“—Olmaz!” diye itiraz etmişler.

O da oradan perdenin arkasından çıkmış, kelime-i şehâdeti getirmiş;

“—Ey yahudiler! Hak din İslâm’dır! Bizim Tevratımızda bahsedilen peygamber bu peygamberdir. Gelin buna uyun, alâmetleri doğrudur.” demiş.

“—İşte, sen de öyle onun gibi istedin benden ey Anselmo Turmeda efendi!” diyor.

Onu bir perdenin arkasına saklıyor. Şehrin papazlarını, hıristiyan tüccarlarını huzuruna çağırtıyor. Geliyorlar. Diyor ki:

“—Sizin bir Anselmo Turmeda diye bir papazınız varmış, bugünlerde buraya gelmiş. Doğru mu?”

“—Doğru efendim.” diyorlar.

“—Nasıl bir adamdır bu?” diyor.

“—Efendim iyi adamdır. Biz kötülüğünü bilmiyoruz, dürüst bir insandır.” diyorlar.

“—Bilgisi nasıldır?” diyor.

“—Çok iyidir efendim, yüksek tahsil yapmıştır. Bizim muteber papazlarımızdan birisidir. Fransa’da, İspanya’da yetişmiş, İtalya’da gezmiş, bilgisi görgüsü çoktur.” diyorlar.

“—Dürüst müdür?” diyor.

“—Dürüsttür.”

“—Dünyaya meyleder mi?”

“—Etmez.”

“—Bir kusuru var mı, söyleyin.”

“—Yok efendim, hiçbir kusuru yoktur, mükemmel bir insandır...” diye söyleyince diyor ki;

“—Peki müslüman olursa?”

“—Yoo, asla! Kat’iyyen müslüman olmaz!” diyorlar.

O da saklandığı yerden bunların karşısına çıkıyor, diyor ki;

“—İşin gerçeği böyledir, böyledir, böyledir. Hak din İslâm’dır! Hıristiyanlık da hak dindi ama işte şöyle oldu böyle oldu... Şimdi din budur. Gelin müslüman olun, ben müslüman oldum.” diyor, kelime-i şehâdet getiriyor.

Onlar huzurdan çıkıp gidiyorlar. Sonradan bir iftira yayıyorlar, diyorlar ki;

“—Bizim hristiyanların dini mesleğinde evlenmek yoktur. Bu adam evlenmek istedi de ondan müslüman oldu.” diyorlar. Sonradan böyle bir iftira yapıştırıyorlar. İş böyle oluyor.

Bu adam sonradan bir eser yazmış. Kıymetli Arapça bir eserdir. Arapça öğrenmiş. Tunus emirliğinde, Latince de bildiği için İtalyanlarla ticaretlerinde, işlemlerinde tercüman olarak hizmet görmüş. Adını da Abdullah'la değiştirmiş. Ona Abdullah et-Tercüman derler. Bir eser yazmış, eserinin ismi (*Tuhfetü'l-erîb fi'r-reddi alâ ehli's-salîb*) "Put ehli olan, ehl-i salîb olanlara reddiye mahiyetinde bilgili insanlara bir hediye olmak üzere bu kitabı yazdım." diye bir eser yazmış. Bu eser de Türkçe'ye çevrildi. Büyük alimlerden Mehmed Zihni Efendi Osmanlıca'ya çevirdi, Osmanlıca'dan yeni harflere çevrildi. Olmuş bir hâdise.

Bugün de var. Bugün de pek çok kimse Hıristiyanlığı, papazlığı, İncil'i, Tevrat'ı inceliyor, müslüman oluyor.

Neden? Çünkü doğru bilgiler var. Çünkü onların kitaplarında da; "Böyle bir peygamber gelecek, ona uyun!" diye bilgiler var. Çünkü Allah evveli, ahiri bildiği için eski insanlara da geleceği bildirmiş, bize de...

Bizim dinimizde de istikbale ait bilgiler yok mu? Kıyameti bildirmemiş mi bize Peygamber Efendimiz? İstanbul'un fethedileceğini bildirmemiş mi? Bak, bugün İstanbul'un fethinin yıldönümü. Fethedildi işte...

Onun için, "Kendilerinin yanında bir bilgi emanet olarak verilmiş olduğu halde ona riayet etmeyen, ondan sonra da 'Biz emniyetli insanlarız.' diye yemin eden o ehli kitap aleyhindedir bu cümle." diye de söyleyenler var. Bunun izahını öyle yapanlar da var. Çünkü onlar o bilginin gereğini yerine getirmeyince emanete hıyanet etmiş oluyorlar. O bilgi onlara emanetti. Allah razı gelmez.

İnsan bildiği hak şeyi söyleyecek. Hakkı söylemekten geri durmayacak. Bir hâdise gördün; şu adam şu adamın cebine elini soktu çaldı, kavga çıktı, karakolluk oldular. Yanlış şey söylüyor. Şahitlik edeceksin. Şahitlikten kaçmak yok. Hakkı söyleyeceksin. Hakkın engellenmesine mâni olacaksın. Hakkın izhârına çalışacaksın. Yanında bir bilgi varsa onu söyleyeceksin. Yanında bir bilgi var, kimseye söylemeden öldün. Kıyamet gününde ateşten gemler ile insanların ağızları gemlenecek, cehennemde öyle azap olacaklar.

Neden?

"—Senin yanında dinî bilgi vardı, mâlumât vardı, niye öğretmedin?" diye...

Onun için, eskiden bazı kimseler hadîs-i şerif nakletmeye korkmuşlar. Neden?

"—Rasûlüllah Efendimiz'in tam ağzından çıktığı gibi söyleyemeyiz de cezaya uğrarız." diye.

Ama son zamanları yaklaşınca, hastalanınca adamları çağırmışlar;

"—Ben böyle bir hadis duymuştum, şöyledir böyledir..." diye söylemişler.

"—Niye şimdi söyledin?" denilince;

"—'Yanında ilim vardı da onu söylemeden gitti.' Öyle gidince cehennemde ağzıma ateşten gem vururlar diye korktum, öyle demesinler diye ondan söyledim." diyor.

Bazıları hadîs-i şerifleri ondan nakletmişlerdir. Kimin yanında hak bilgi varsa söyleyecek, her yerde hakkı söyleyeceğiz.

Biz hakkın şâhitleriyiz. Allah bizi şâhitler olarak gönderdi:

وَكَذٰلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ وَيَكُونَ

الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيداً (البقرة:١٤٣)

(*Ve kezâlike cealnâküm ümmeten vasaten li-tekûnü şühedâe âle'n-nâsi ve yekûne'r-rasûlü aleyküm şehîden)* [İşte böylece sizin insanlığa şahitler olmanız, Rasûl'ün de size şahit olması için, sizi mutedil bir millet kıldık] (Bakara, 2/143)

Pek çok âyet-i kerîme var... Biz şâhidiz. İnsanlara şâhit olacağız. Allah bizi mahkeme-i kübrâda şâhit gösterecek. Biz mahkeme-i kübrâda neyiz? Şâhidiz.

Hıristiyan gelecek, diyecek ki;

"—Yâ Rabbi! Ben bilemedim. Senin hakiki sıfatlarını bilemedim. Hz. İsa hakkındaki bu yanlış bilgileri bana hocalarım söyledi, papazlarım söyledi. Ben bilemedim."

O zaman biz şâhit olacağız. "Yok, bunlara tebliğ edildi, bu

inadından inanmadı!]diye bizim ümmet şâhit olacak.

İşte "Bu mânayadır." diyen alimler de var. Şimdi anladık.

Demek ki insan yanında bir bilgi varsa onu saklamayacak. İnsan ara bozmak için karıyı kocasına kışkırtmayacak, köleyi efendisine kışkırtmayacak.

Fakat maalesef geçenlerde -şimdi kendi kendimize yanlışları düzelteceğiz ya- bir yayın dinledim, o yayında boyuna karıları kocalara teşvik ediyordu, kışkırtıyordu. "Sakın kocanız şöyle yaparsa dinlemeyin de, şöyle yapmayın da, böyle yapmayın da..." diye.

Olmaz! Aile yuvasının huzuruna çok dikkat etmesi lazım. Yayın yapan insanların çok dikkat etmesi lazım. Karı kocanın arasına girmek, onları birbirine düşürmekten zevk alınır mı?

Şeytan sabahleyin bütün avanesini toplarmış, hepsini görevlendirirmiş; "Sen şuraya git, sen şuraya git, şeytanlık yapın, insanların arasında fesat çıkartın..." diye. Akşam da hepsinden rapor alırmış.

"—Sen ne yaptın?"

"—Ben şu adama hırsızlık yaptırdım."

"—Eh, iyi yapmışsın ama tam şeytanlık değil."

Ötekisine soruyor:

"—Sen ne yaptın?"

"—Ben bir adamı içki içirttim."

Ötekisine:

"—Sen ne yaptırttın?"

"—Ben o adamı anasına babasına âsi getirdim."

"—İyi hoş ama tam değil..."

Nihayet şeytan küçük şeytanlardan bir tanesine soracakmış:

"—Sen ne yaptın?"

"—Efendim ben bugün karıyla kocayı birbirine bir kızıştırdım, birbirine düşürdüm, kavga ettirdim."

Ente ente! Diyecekmiş; "Tamam, sen gözüme girdin! Asıl büyük şeytanlığı sen yaptın!" diye ona aferin verecekmiş.

Bu hadîs-i şeriften anlaşılıyor ki, karıyla kocanın arasını bozmak şeytan işidir, en kötü günahlardan biridir.

Öbür hadîs-i şeriflere geçelim!

d. Bizden Başkasına Benzeyen Bizden Değildir

Bu hadîs-i şerifi hepinizin kulağınıza küpe gibi mümkünse asmanız lâzım:[145]

لَيْسَ مِنَّا مَنْ تَشَبَّهَ بِغَيْرِنَا ، لاَ تَشَبَّهُوا بِالْيَهُودِ وَلاَ بِالنَّصَارَى ، فَإِنَّ

تَسْلِيمَ الْيَهُودِ الإِشَارَةُ بِالأَصَابِعِ وَتَسْلِيمَ النَّصَارَى الإِشَارَةُ بِالأَكُفِّ

(ت. عن ابن عمرو)

RE. 366/3 (*Leyse minnâ men teşebbehe bi-gayrinâ, lâ teşebbehû bi'l-yehûdi ve lâ bi'n-nasârâ; Feinne teslîme'l-yehûdi el-işâretü bi'l-esâbii, ve teslîme'l-nasârâ el-işâretü bi'l-eküffi.*)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Bu bize çok önemli bir tâlimat veren hadîs-i şeriftir. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

(*Leyse minnâ*) "Bizden değildir. Bizim zümremize dâhil saymam, o kimseyi bizim zümremizden def eder, atarım."

Kim o? (*Men teşebbehe bi-gayrinâ*) "Bizden gayrisine benzemeye çalışan... Bizden gayrisine benzemeye çalışan bizden değildir."

Sen bıyıklarını kime göre tanzim ediyorsun?

"—İngiliz artistlerinden, Amerikan artistlerinden Clark Gable var, bıyıkları çok güzel. Douglas var, bıyıkları ince, çok güzel. Tam ona benzetiyorum."

Yazıklar olsun! Bak, bu hadisi dinle!

Saçlarını kime göre yapıyorsun?

"—Marilyn Monroe var, bilmem kim var, işte filanca modası

---

[145] Tirmizi, *Sünen*, c.IX, s.317, no:2619; Kudai, *Müsnedü'ş-Şihab*, c.II, s.205, no:1191; Deylemi, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.415, no:5270; *Mecmaü'z-Zevaid*, c.VIII, s.79, nno:12779; Amr ibn-i Şuayb babasından, o da dedesinden.

Kenzü'l-Ummal, c.IX, s.128, no:25333; *Camiü'l-Ehadis*, c.XVIII, s.317, no:19518.

var...”

Yazıklar olsun! Senin şahsiyetin yok mu?

“—Bizden gayriye benzemeye çalışan bizden değildir.” diyor Peygamber Efendimiz.

Biz neyiz? Biz müslümanız. Bizim özel şahsiyetimiz var. Bizim özel kültürümüz var. Rasûlüllah bizi özel terbiye etmiş. Rasûlüllah’ı da Allah özel terbiye etmiş.

ادبنی ربی فاحسن تأدیبی

(*Eddebenî rabbî fe-ahsene te’dîbî*) “Beni Allah-u Teàlâ Hazretleri terbiye etti ve terbiyemi ne güzel yaptı!” diyor.

O güzel peygamber, seyyidü’l-evvelîne ve’l-âhirîn; gelmişin, geçmişin, geleceğin efendisi Peygamber Efendimiz bizi yetiştirdi.

Nasıl yetiştirdi? Ciltlere sığmayan bilgilerle... Ciltlere sığmaz. 20, 30, 50, 100 cilt... Başka mesleği yok ki, sabahtan akşama bizim gibi dünya peşinde koşmamış ki Rasûlüllah; insanları yetiştirmekle meşgul olmuş. Her gün bir şey söylemiş. Her gördüğü insanın bir kusurunu düzeltmiş. Onu bir hayra, fazilete teşvik etmiş. Onun için, ciltlerle Rasûlüllah Efendimiz’in hadisleri var, yüz binlerce hadis-i şerif var. Rasûlüllah Efendimiz’den milyonlarca söz var. Rasûlüllah Efendimiz 23 senede boyuna insanları hakka davet etmiş, hakkı tebliğ etmiş, onları yetiştirmiş.

Nasıl yetiştirmiş?

“—Tırnaklarınızı uzatmayın, altına kir birikir.” demiş.

“—Elinizi yıkamadan sofraya oturmayın!” demiş.

“—Yemek yedikten sonra dişlerinizi yıkayın, fırçalayın!” demiş.

“—Saçınız, sakalınız birbirine karışmasın, tarayın, tıraş olun!” demiş.

“—Sakalınızı kazımayın!” demiş.

“—Bıyığınızı kısaltın, sakalınızı uzatın.” demiş.

“—Elbiseniz şöyle olsun.” demiş.

“—Namaz kılarken şöyle davranın.” demiş.

“—Haftada bir hiç olmazsa cuma günü gusül abdesti alın, vücudunuzu yıkayın!” demiş.

“—Gusül icap ederse gusül abdesti alın! Namaz için namaz

abdesti alın. Elinizi yüzünüzü yıkayın, temiz giyinin, pak olun.” demiş.

“—Ananıza babanıza saygı gösterin! Büyüklerinize hürmet edin. Küçüklerinize şefkat besleyin, hoş görün.” demiş.

“—Gazaplanmayın!” demiş.

Yâni bizim tepemizden tırnağımıza kadar, ahlâkımıza kadar her hususta, aile geçimimize kadar, cemiyet içindeki vazifelerimize kadar, askerliğimize kadar her şeyde bize tâlimatı var.

Türkler savaşlarda neden muzaffer oluyor? Nasıl oldu da Kıbrıs o kadar tahkim edilmişken, Beşparmak dağları üzerinde altı-yedi katlı koridorlar, lüks buzdolaplı, kaloriferli, her türlü tertibat alınmış yığınla askerî malzeme varken, Türkler nasıl çıktılar oraya? Çıkabilir mi başkası?

“—Çıkamaz. İman lazım!”

İnsan ölüme gider mi? Yaşamak herkesin gayesidir. Herkes yaşam kavgası diyor. Sabah akşam gazetelerde şurada burada duyduğumuz ne?

“—Yaşam kavgası. Eskisi, hayat mücadelesi...”

Herkes yaşamak için çalışırken, bu adamlar niye ölmeye gidiyorlar? Bir gül bahçesine girercesine şu kara toprağa niye giriyor bu şehidler? Niye girmeye can atıyor? Niye giremediği zaman siperin içinde “Ben bugün şehid olamadım.” diye gözyaşı döküyor bu kahramanlar?

“—İmandan!”

Kâfirler bunu biliyorlar. Müslümanların gücünün kuvvetinin imandan geldiğini, İslâm’dan geldiğini biliyorlar.

Bunu her vesileyle söylüyorum. Neden?

Bizim memlekette de İslâm’ın kıymetini bilmeyen insanlar çoğaldı da ondan. İnsanları müslümanlıktan ayırınca onlara iyilik yapacaklarını sanan şaşkınlar var, aptallar var! Vay şaşkın vay!

Sen insanı imanından ayırırsan ne olur o? Psikopatolojik duruma düşer, rûhen hasta olur, ölür! Mânen ölür. Sen ona bir daha hudutta nöbet tutturabilir misin? Doğru düzgün askerlik yaptırabilir misin? “Yürüyün kahramanlar!” diyebilir misin?

“—Enayi miyim ben?” der.

Koşar mı ileriye? Koşmaz. “Başkası ölsün, ben yaşayacağım. Ben öldükten sonra başkası kıyılarda köşelerde safa sürecek, bana ne!” der.

Biz neden öyle demiyoruz? İmanımız var. Rasûlüllah bize her şeyi öğretmiş. İmanımızdan...

Niye kendimizi sıkıntılara sokuyoruz? Niye o kazandığımız sıcacık sıcacık, çil çil, güzel güzel altınları, paraları hayra sarf ediyoruz biz? Niye cami yaptırıyoruz, niye çeşme yaptırıyoruz?

“—Belediye yaptırsın efendim, bana ne! Yolu belediye yaptırsın. Çeşmeyi belediye getirsin. Vergi topluyor, bal gibi yapacak, mecbur.” demiş mi dedelerimiz?

Koşa koşa o biriktirdiği paraları götürmüş; çeşme yaptırmış, yol yaptırmış, ağaç diktirmiş. Paraları kazanmış kazanmış, getirmiş vakfetmiş. Her taraf vakıf mal dolu. “Bunlar hayra sarf edilsin, hayra kullanılsın.” demiş.

Bu adamlar bu paraları niye veriyor? Aptal mı ya? Herkes para kazanmak için koşup duruyor. O mu aptal, sen mi aptalsın?

İslâm’a muhalif insana hitaben soruyorum: O daha akıllı. Sen kendini akıllı sanıyorsun ama, o daha akıllı. Ölünce göreceksin.

Onun için, büyüklerimiz demişler ki:

الناس نيام ، واذا ماتوا ، انتبحوا.

(*En-nâsu niyâmü ve izâ mâtû intebehû*) “İnsanların hepsi uykudadır, ölünce akılları başlarına gelecek.” Gözlerinden perde kalkacak.

Sen Firavun’un hikâyesini duymadın mı? Firavun boğulurken ne dedi:

حَتَّى إِذَا أَدْرَكَهُ الْغَرَقُ قَالَ آمَنْتُ أَنَّهُ لا إِلَهَ إِلاَّ الَّذِي آمَنَتْ بِهِ

بَنُو إِسْرَائِيلَ وَأَنَاْ مِنَ الْمُسْلِمِينَ (يونس: ٩٠)

(*Hattâ izâ edrekehü’l-garaku kàle:*) “Tam boğulma geldiği

zaman, boğulma vakti geldiği zaman dedi ki: (*Âmentü ennehû lâ ilàhe ille'llezi âmenet bihi benû isràîle ve ene mine'l-müslimîn*) Gerçekten Benî İsrail'in inandığı Allah'tan gayri bir mâbud olmadığına ben de iman ettim. Ben de müslümanlardanım!" (Yunus, 10/90) dedi ama iş işten geçti.

Neden? Ölürken gözünden perde kalktı.

Kâfirliği öğretmek için bedava çalışan yüzlerce kurum var. Dünya kadar kurum var. Mümkün mü öğrenmemek? Küfrü sağır sultana duyurdular! Küfrün öğrenilmedik tarafı mı var?

Biz biliyoruz. Avrupa'da hangi filozof ne demiş, falanca yerdeki hangi kâfir nasıl konuşmuş, filanca adam hangi bakımdan iman fukarâsı, ne laflar, herzeler yuvarlamış, hepsini biliyoruz. İstersen sayalım, hepsini söyleyelim. Hepsinin cevabını da biliyoruz.

Pekiyi sen imanı biliyor musun?

O bilmiyor imanı; ama bizi zavallı sanıyor, aptal sanıyor. "Vah zavallılar vah! Parasını veriyor..." diyor." Ben para kazanmaya çalışıyorum; rüşvetle para toplamaya çalışıyorum, adamları aldatıp, zulmedip, haksızlık edip para yığmaya çalışıyorum, günümü gün etmeye çalışıyorum; şu aptallara bak, parasını saçıyor!" diyor.

Görürsün...

Yarın göreceksin. O bugünden anlaşılmaz. Anlayan anlıyor. Biz anlıyoruz. Allah bize gösteriyor. Sana da gösterir. Sen de gözünü aç, insaf ile gel, sana da gösterir. Bu dünya öyle kör dövüşü değil, bir karanlık gidiş değil... Allah bu dünyada kendisine bağlanan kimseye hakikatleri gösteriyor, gösterir. Göstermemesi mümkün değil, adaletine uymaz. Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin hidayet sıfatına yakışmaz, Hadîliğine yakışmaz, Erhamü'r-râhimînliğine yakışmaz. Her kula delil gösteriyor.

Adam inadından gelmiyor. O yahudi hristiyanlığın, yahudiliğin yanlış olduğunu biliyor ama, bıraksa menfaati gidecek diye bırakamıyor. Bu adam arada duyuyor, yakını öldüğü zaman, camiye geldiği zaman, hastalandığı zaman, amansız hastalığa yakalandığı zaman arada içinden bir cız ediyor:

"—Acaba müslümanlar mı haklı?" diyor.

Ama içindeki duyguyu bastırıyor:

“—Sus! İmana dair bana bir şeyler söyleme ey vicdanım!” diyor, vicdanının tepesine çıkıyor, onu susturuyor, konuşturmak istemiyor.

Neden? Keyfi kaçacak sanıyor.

Yahu bu tarafın daha başka, daha hoş lezzetleri var... Bir yetimin başını okşamak, bir dula yardım etmek, bir fakiri giydirmek, bir yoksulu doyurmak; malı “Arkadaşlara feda olsun!” ziyafet çekip onlarla hoşça yemek daha tatlı yahu! İnsanları aldatıp aldatıp, gadredip, haksızlık edip de gayri kânunî, dine, imana, ahlâka, vicdana sığmaz şekilde, herkesin ölmesi pahasına, herkesin cesetleri üstünde safa sürmekten daha güzel bu...

Biz onu da biliriz. Duyuyoruz, çünkü bildiriyorsunuz, bilmememiz mümkün değil. Bir köşede cahil kalmamız mümkün değil. Bize küfrün en ince detayını öğretiyorsunuz. Felsefecilerden tanımadığımız kalmadı yahu! Yunanlılar’ın taptıkları tanrıların hepsinin adını bize öğrettiniz. En büyükleri, kocamanları, büyük putları Zeus’muş, bilmem Baküs varmış, şarap tanrısıymış, bilmem Venüs varmış, bilmem denizin içinde istiridyenin içinden çıkmış da bilmem ne tanrısıymış, tanrıçasıymış. Hepsini bize öğrettiniz! Neyimize lazımdı bunlar? İncir çekirdeğini doldurur muydu?

Ne oldu?

“—Yunan felsefesini öğrensinler de müslümanların kafaları yontulsun.” diyorlar.

Sanıyorlar ki bizim kafalarımız yontulmuş değil.

Sen hurafenin karşısında değil misin? Hurafâtla uğraşmak senin şiârın değil mi? Öyle demiyor musun? Pekiyi bize niye Yunan safsatalarını öğrettin?

Zeus bilmem kime kızmış da, kavga etmiş de ona yıldırımlar göndermiş. Öteki tanrı Zeus’e karşı gelmiş de onun üzerine şu şöyle olmuş böyle olmuş... Bunlar safsata değil mi ya? Bu safsataları, bu masalları, bu efsaneleri bu millete ne diye öğrettin?

“—Efendim akılları doğrulsun.”

Yanlış şey öğretmekle akıl doğrulur mu?

“—Arkadaşlar bunların hiç aslı esası yoktur.”

Aslı esası yoksa ben hiç bilmeyeydim, ne olurdu yani? Aslı

esası olmayan bir şeyi bilmeyince bana ne gerekir?

"—Tefekkür efendim, tefekkür tarihi iyidir."

Yahu İslâm tefekküre en büyük pâyeyi vermiş. Sana Yunan filozoflarını tanıtan da İslâm alimleri... Onlar nakletmeselerdi Yunan felsefesini de doğru düzgün kimse bilemeyecekti. Sen bize Yunan felsefesinin işe yarar tarafını söylemiyorsun ki... Oku Nedim el-Cisr'in kitabını, bak... "Sen bu lafları niye söylüyorsun ya, bizim putlarımıza ne çatıyorsun?" diyorlar, Yunanlılar'ın filozofu Sokrates'e soruyorlar.

Ama mektepte bunu bize öğretmediler. Ben üniversiteden sonra kendim okurken öğrendim. Orasını vurgulamıyorlar, göstermiyorlar.

"—Sen bu lafları niye söylüyorsun, bizim putlarımıza niye çatıyorsun?" diyorlar. Sokrates demek ki onların putlarına çatmış. "Böyle şey olmaz!" demiş. Zeus, Venüs, bilmem şunu bunu... Bir sürü put, seri halinde put... Futbol takımı gibi put, bir sürü ilahlar... "Olmaz böyle şey!" demiş.

"—Aleyhinde ne konuşuyorsun?" diyorlar.

"—Bunları bana Allah emrediyor." diyor.

"—Bir insana gelen bilgilerin her çeşidiyle bu bilgiler bana geliyor da ben ondan söylüyorum." diyor.

Bu tarafını söylemiyorlar.

Yani orada da güzel şeyler var. Ama güzel şeyi bulmak için güzellikten anlayan insan lazım. Güzellikten anlamayan insan şapı şekerden ne ayıracak, elması camdan ne ayıracak?

Yunan Felsefesi diyor, geliyor bize safsatayı öğretiyor. Latin Felsefesi diyor, geliyor bize safsatayı öğretiyor. Müfredâtta İslâm felsefesinden bir bahis yoktur. Yeni yeni başladı. İslâm felsefesi yokmuş gibi adam müslümanların felsefesini hiç bahis konusu etmiyor, anlatmıyor. Olur mu ya; hani felsefe, hani tefekkür?

Herkesin fikrini bize öğretiyorsun... Tarih boyunca ne kadar şüphe varsa hepsini öğretiyor; insanı şüphelerle baş başa bırakıyor, kenara çekiliyor, karşısına geçip kah kah gülüyor.

Neden? Adamın başına bir sürü şüpheyi sardı. Adamın kafasının içinde yılan çıyan kıvranır gibi bir sürü şüphe kıvranıyor, hakikati de öğretmedi. Deli olacak adam!

Ne oluyor? Deli olmuyor ama anarşist oluyor. Daha beter! Deli olsa zincire bağlarlar. Anarşisti bağlayamıyorsun çünkü öbür tarafta normalmiş gibi duruyor.

İslâm felsefesi, İslâm mütefekkirleri yok mu?
Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî ne diyor?

چند و چند از حکمت یونانیان ؟

حکمت ایمانیان را هم بدان

Çend ü çend ez hikmet-i Yunâniyân,
Hikmet-i imâniyân ra hem bidân.

"Hey şaşkın! Madem Yunan felsefesini okuyorsun, gel imanlıların felsefesini de bir oku da, gör!" diyor, kitabında bahsediyor.

Sen iman felsefesini hiç müfredâtına almadın, seneler senesi anlatmadın, sakladın. Benim dedemdi onlar ya... Benim kendi kültür tarihimi anlatmadın. Bana Amerika'nın her şeyini öğrettin, İtalya'nın her şeyini öğrettin, hasmım, düşmanım Yunanistan'ın her şeyini bana öğrettin ya! Hiçbirisi bana lazım değildi, hiç istemezdim. Her şeyini bana öğretti, bütün Yunan isimlerini... Neredeyse Yunanca da öğrenecektik. Her şeyi öğretti.

Allah akıl fikir versin. Bir insan tek başına deli olursa deliliği kendisine olur. Ama bir de idarî mevki sahibi olur da birçok insanlara da yanlış şeyler yaparsa ne olur?

Çok fena olur. Bir sürü anarşist, bir sürü imansız, bir sürü mâneviyatsız içi boş insan...

Vebali kimde? Onları yetiştirenlerde... O kafaları o tarzda yetiştirenlerde...

Eğitim, kültür, bir insanın insan olması onun yetişme tarzıyla ilgili. Adı Ali olur; adam papaz olur, senin aleyhinde çalışır. Adı Veli olur, Hasan olur, Hüseyin olur, Amerikalı ailenin yanında yetişir, Amerikalı olur, Amerikalı olarak sana gelir, aleyhinde

çalışır. Çalışabilir, çalışıyor, çalışanlar var. İnsanı insan yapan kültürdür.

Birisi:

"—Bir sene sonra mahsul almak istiyorsan yere tohum ek. On sene müddetle hep mahsul almak istiyorsan ağaç dik. Yüz sene mahsul almak istiyorsan insan yetiştir." diyor.

İnsan yetiştirirsen, yüz sene o adamdan istifade edeceksin. Ama insan yetiştirmezsen al başına yüz senelik belâ! Yani hayatı bir belâ, ölümü bir belâ... İşin yoksa uğraş. İşi gücü yıkıcılık; eline kazmayı küreği almış, milli kültürümüzü, tarihimizi, örfümüzü, dinimizi, imanımızı, mâneviyatımızı, aile yapımızı, her şeyi yıkmakla meşgul bir sürü insan... Yıkımcı! Kazma kürek, dinamit saldırıyor. Nesine saldırıyor?

Dünyanın en muhteşem medeniyetine, mânevî medeniyetine saldırıyor. En insânî, en faziletli medeniyetine saldırıyor, farkında değil. Kendi dedesine saldırıyor, farkında değil. Kendi ailesine, kendisine, kendi bindiği dalı kesiyor, Nasreddin Hoca fıkrası gibi, farkında değil.

Hadis-i şerifimize dönelim:

لَيْسَ مِنَّا مَنْ تَشَبَّهَ بِغَيْرِنَا ، لاَ تَشَبَّهُوا بِالْيَهُودِ وَلاَ بِالنَّصَارَى ؛ فَإِنَّ تَسْلِيمَ الْيَهُودِ الإِشَارَةُ بِالأَصَابِعِ ، وَتَسْلِيمَ النَّصَارَى الإِشَارَةُ بِالأَكُفِّ (ت. عن ابن عمرو)

(*Leyse minnâ men teşebbehe bi-gayrinâ*) "Bizden gayriye benzeyen bizden değildir."

Bizim kendi öz kültürümüz var. Biz biziz! Herkes bize benzesin, benzeyebilir. Allah'ın benzemesini istediği tipte insanlarız biz. Ne varmış, ne kusurumuz var? Ne eksiğimiz var?

Amerika'nın 250 yıllık tarihi var. Bizim binlerce yıllık tarihimiz var; örfümüz var, âdetimiz var, nezaketimiz var, ev dekorasyon şeklimiz var, giyim özelliğimiz var. Her şeyimiz var. Kimden ne eksikliğimiz var?

Gelsin onlar bizden alsınlar. Kimsenin karşısında bir eksikliğim yok, alnım açık, başım dik el-hamdü lillah, müslüman olarak, Türk olarak... Ne eksikliğim var?

Benim dedelerim kuşları bile düşünmüş de evlerinin kenarlarında kuşlara köşk yapmış.

(*Ve lâ teşebbehû bi'l-yehûdi, ve lâ bi'n-nasârâ*) "Yahudilere ve nasranîlere de benzemeye çalışmayın!" diyor Peygamber Efendimiz. O zamandan diyor.

Şimdi sen kendini bir ölç bakalım; benzemeye çalışıyor musun, çalışmıyor musun?

Haydi sen benzemeye çalışmıyorsun, sen camiye geliyorsun, biraz hadîs-i şerif kültürü almışsın, Kur'ân-ı Kerîm kültürü almışsın. Bir git bakalım şu Kadıköy tarafına... Bir git bakalım, Adalar vapuruna bir gir... Bak bakalım; kafa yapılarını, zihniyetlerini, giyimlerini, kuşamlarını, anlayışlarını vesairelerini incele. 50 yıl, 100 yıl önceki kültürümüzle bir ilgisi var mı? Kime benzemişiz?

Yemede, içmede, konuşmada, el sıkmada, diğer hususlarda kime benzemişiz, bir bak. Ben hiçbir şey demeyeyim. Yeter ki mukayese et.

Ama Müslümansan, mukayesede şu zihniyeti tercih etmeye mecbursun: Yahudilere, hıristiyanlara benzemek yok. Peygamber Efendimiz; *leyse minnâ*. "O insan bizden değildir." buyuruyor.

Kime benzeyeceğim?

Rasûlüllah'ın tarif ettiği insan olmaya çalışacaksın, o tavırda olacaksın.

Tabii bu bizim temel prensibimiz. Ama bir sürü adam da Rasûlüllah'ın sünnetine saldırıyor. Kur'an'a 'gık' diyemiyorlar. Kur'an'a saldıranlar da var, onlar dışarıda... "Kur'ân-ı Kerîm de neymiş canım, çöl kanunu!" diyenler de var. O ayrı da... Ekseriyet saldıramıyor; çünkü zor. Ama Peygamber Efendimiz'in sünnetine saldıran saldırana... Hatta sarıklı, cübbeli, hoca kılıklı insanlardan bile bir sürü saldıran var.

Ne diyor?

"—Her hadis sağlam mı ki?"

"—Kimisi zayıf, kimisi uydurma hadis olabiliyor."

Onu kimden öğrendin sen? Onu kim söyledi sana?

Yine bizim hadis alimlerimiz söylemedi mi?

Bozguncu adamın birisi bir ters laf söylemiş de hadis diye bir yerde bir laf söylemişse hadis alimleri yakalamışlar:

"—Bu söz doğru değildir. Rasûlüllah böyle bir şey söylemedi. Bunu bir yabancı adam aramızda bozgunculuk yapmak için uydurmuş. Mevzu hadistir." demişler.

Beyler mâşaallah ne akıllı! Bizim hadis alimlerimizden duydukları şeyi söylüyorlar; ama sağlamları da çürüğe çıkartmaya çalışıyorlar, "Arasında çürükler var..." diye.

Pekiyi, ben sana bir şey söyleyeyim. O misal hatırında iyi kalsın: Yirminci Yüzyıl'ın insanları olarak altını nasıl elde ediyorsunuz acaba beyler? Demiri nasıl elde ediyorsunuz?

Bloklar halinde, doğrudan doğruya demir olarak toprağın altına depo edilmiş de kapısını açıyorsunuz, oradan mı alıyorsunuz? Altın birer kiloluk bloklar halinde yerin altında kesme som altınlar var, kazdığın zaman kazmana takılıyor, alıyorsun, merkez bankasına götürüyorsun, üstü de damgalı. Öyle mi alıyorsun? Bakırı öyle mi çıkartıyorsun? Daha başka madenleri öyle mi çıkartıyorsun?

"—Hocam bırak, lafı uzatma, öyle olmadığı mâlum..."

Ne yapıyorsun? Biraz saflaştırma çalışması yapıyorum. Çeşitli metotları var; alüminyumun, demirin, bakırın, kömürün kaynatması var, eritmesi var, saflaştırma yolları var.

Madem bu dünya işlerinde bu kadar çalışıyorsun, uğraşıyorsun; dininin çok önemli olan meselelerinde ulemâmız zaten onu yapmış; "Bu hadisler doğrudur, sahihtir. Bu hadisler de uydurmadır." diye kitaplarda hepsini bildirmişler.

Sen ne diye bozgunculuk yapıyorsun? Saf, çil çil altına "Bu kalp olabilir." diyorsun?

Altın, demir, kömür madeninde yaptığın işi burada da yapmış. Sen de yapacaksın.

Ben sana hiç "Çürük hadisleri öğren de onun yolunda git." der miyim? Deli miyim ben? Âhiretimi tehlikeye sokar mıyım? Ne niye öyle bir şeyi diyeyim? Aklımı mı kaçırdım?

Ben sana diyorum ki;

“—Rasûlüllah’ın pırıl pırıl, saf, tertemiz sünnet-i seniyyesine sarıl.”

Ben sana “Mevzu hadislere sarıl.” mı diyorum?

Mevzu hadisleri tahkik et! Mevzu olduğunu anlarsan peşinden gitme. Hiç kimse gitmesin, hiç kimse gitmiyor zaten.

Giden kim? Ulemâmız zaten bildirmiş.

Ama biz Ehl-i sünnet ve’l-cemaat olarak hadîs-i şerife sımsıkı sarıldığımız zaman, karşımıza geçiyor birtakım insanlar, mızıkçılık ediyorlar.

“—Efendim hadislerin bir kısmı bozukmuş.”

Ya biz onu senden iyi biliyoruz, merak etme. Bizim Hocamız’ın bu hususta kitapları var. Bizim ulemâmızın kitapları var. “Şunlar sahih hadistir, bunlar sağlam hadistir.” Bu hadislerin rivayetçilerinin hepsinin hayatlarını incelemişler. Hayatlarındaki devreleri incelemişler. “Bu adam bir zaman iyiydi ama 60 yaşından sonra zihninde hadisleri karıştırmaya başladı, müdellistir.” diye yazıyorlar. Onu dahi dikkate alıyorlar. “Bundan gelen hadisleri ihtiyatla karşıla.” diyorlar.

Onun için, hiçbir şey gizli kalmamıştır. Hiçbir şey eksik değildir. Siz onların o saldırmasına aldırmayın. Adam bizi biz olmaktan çıkarmak istiyor. Bizim dayandığımız temelleri sökmek istiyor da hadise ondan çatıyor.

Yahudiye benzemeyeceğiz. Nasrânîye benzemeyeceğiz. Rasûlüllah’a benzeyeceğiz. Rasûlüllah’a benzemek demek, hadise sarılmak demektir. Hadîs-i şerife sarılmak bahis konusu olduğu zaman senin yoluna dinamit koyuyor.

Sonra da Peygamber Efendimiz nümune olsun diye buyuruyor ki:

(*Feinne teslîme’l-yehûdu bi’l-işâreti bi’l-esâbii*) “Yahudilerin selâmları parmaklarıyla işaret etmekti.” Nasıldıysa yahudilerin selâmı, parmaklarıyla işaretti. (*Ve teslîme’l-nasârâ el-işâretü bi’l-eküffi*.) “Nasrânîlerin selâmı da elleriyle işaret etmekle idi.”

Onların da selamları öyleymiş.

“—Selamlarının şeklini bile taklit etmeyin.” diyor Peygamber Efendimiz. Bizim selâmımız başka türlü.

Selâmımıza da çatarlar; “Vay efendim ne lüzum varmış,

Arab'ın selamıymış...”

Yani dikkat ederseniz her yerden tenkit var. İyi öğreneceğiz. Cevaplarını öğreneceğiz. Kendi şahsiyetimize sahip olacağız. Müslümanca yaşayacağız. İslâm'ın öz, görünüşü, huyu, ruh yapısı, kafa yapısı bizde mücessem görülecek.

Bu adam ne?

“—Müslüman.”

Nereden belli?

“—Canım işte kıyafetine baksana; İslâmî bir kıyafet. İşte sakal, işte tavır, saç sakal birbirine karışmış değil, işte elbisesinin şekli şemâili, işte huyu, işte davranışı, işte temizliği paklığı...”

Her şeyinden belli olacak.

e. Cennette Gece Yoktur

Öbür hadîs-i şerife geçtik. Herhalde sözü biraz uzattık... Bunu da söyleyelim, keselim:[146]

لَيْسَ هُنَاكَ يَعنِى فِي الْجَنَّة لَيْل ، وَإِنَّمَا هُوَ ضَوْءٌ وَنُورٌ ، يرد الغدو

عَلَى الرَّوَاحِ ، وَالرَّوَاحَ عَلَى الْغُدُوِّ ؛ وَتَأْتِيهِم طَرَفُ الْهَدَايَا مِنَ اللهِ ،

لِمَوَاقِيتُ الصَّلاَةِ الَّتِي كَانُوا يُصَلُّونَ فِيهَا فِي الدُّنَيَا وَتُسَلِّمُ عَلَيْهِمْ

الملائكة (الحكيم عن الحسن ، وأبى قلابة معا مرسلا)

(*Leyse hünâke ya'nî fi'l-cenneti leylün.*) “Orada...” diyor Peygamber Efendimiz, (*Ya'nî fi'l-cenneti*) Cenneti kasdederek söylüyor.- “Gece yok.”

Cennette gece var mı? Ortalık kararması var mı? Yok.

Peki nasıl? (*Ve innemâ hüve dav'un nurun*) “Cennet hep ışık ve nur.' Cennetin her tarafı ziya, ışık, nur, pırıl pırıl...

(*Yerüddü'l-ğuduvve ale'r-ravâhi. ve'r-ravâha ale'l-ğuduvvi*) “Sabahı akşama, akşamı sabaha Allah orada iade etmiş.”

---

[146] *Camiü'l-Ehadis*, c.XVIII, s.334, no:19550.

Yani her taraf, akşamı yok, gecesi yok, hep böyle hoş... Yani sabahı ikindi vakti gibi, ikindi vaktini sabah vakti gibi yapıyor. Gece yok demek. Karaltı yok. Her taraf hep nur...

(*Ve te'tîhim tarafu'l-hedâyâ mina'llàhi*) "Cennet ehline Allah tarafından çeşit çeşit hediyeler gelir. *(Li-mevâkîti's-salâti*) Dünyadaki namaz vakitlerine isabet eden zaman parçalarında gelir."

Öğlenin vakti geldi, Allah tarafından nimetler... İkindi vakti geldi, nimetler... Akşam geldi, nimetler... Sabah geldi... O vakitlerde hediyeler gelir, zamanın değişmesini öyle anlarlar. Yeni bir vaktin geldiğini Allah tarafından kendilerine ihsan olunan çeşit çeşit o ikram ve hediyelerden anlarlar.

(*Elletî kânû yusallûne fîhâ fi'd-dünyâ*) "Dünyadayken namaz kılmış olduğu o vakitlere isabet eden zamanlarda kendilerine hediyeler gelir. (*Ve tüsellimü aleyhimü'l-melâiketü*) O hediyeleri kendilerine melekler teslim ederler."

f. İlmin Önemi

Bir hadîs-i şerif daha söyleyelim, dersimizi burada bitirelim:[147]

لَيْسَ مِنِّي إِلاَّ عَالِمٌ أَوْ مُتَعَلِّمٌ (ابن النجار، والديلمي عن ابن عمر)

RE. 366/5 (*Leyse minnî*) "Benden değildir."

Rasûlüllah söylüyor, ben söylemiyorum.

(*İllâ âlimün ev müteallimün*) "Ancak alim olanlar veyahut öğrenici olanlar... Öğreticiler ve öğreniciler bendendir, gayrisi benden değildir." diyor Peygamber Efendimiz.

Yani, Rasûlüllah zümresinden olmak için iki şık var, Rasûlüllah tarafından kabul edilmek için iki yol var: Ya öğretici olacaksın, ya öğrenici olacaksın.

El-hamdü lillah, şurada öğrenme öğretme var, bu durum

[147] Deylemi, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.419, no:5279; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.X, s.156, no:28804; *Camiü'l-Ehadis*, c.XVIII, s.331, no:19543.

olacak. Ya öğretici olacaksın, ya öğrenmekte olacaksın.

"—Bunun dışında olan benden sayılmaz, ben onu reddediyorum, benim zümremden saymıyorum." diyor Rasûlüllah SAS.

Böyle bir tavsiyeyi alan insan cahil kalır mı? Ulûmun envâını öğrenir, maârifin envâını öğrenir, irfânın çeşitlerine sahip olur.



Geçen gün Süleymaniye Kütüphanesi'ne gittik. Hattat Necmeddin Hoca için ayrı bir oda ayırmışlar... Meşhur hattat Necmeddin Okyay Efendi... Nur gibi yüzü, resmini de koymuşlar oraya, bembeyaz sakalları var, hem de çember sakal…

Ne yapacağız şimdi? Ne olacak şimdi? Bizim ilericiler çember sakallılara hücum edip duruyorlardı. O adamcağızın da bembeyaz çember sakalı var.

Ama sanatkâr, emrine oda tahsis etmişler. Adamın güzel sanatlar sahasında buluşları var. Hattatlıkta bir tane. Yazdığı yazıların binlerce lira kıymeti var. Yaptığı ebruların binlerce lira kıymeti var. Dehâ! Hat üstâdı, şâheserler sahibi bir insan.

Haydi gel bakalım, şimdi çık işin içinden... Bu zavallı devrimcilerin işleri harap... İşte bir çember sakallı...

Ama ârif... Elinde bir gül var... "400 çeşit gülü Latince adlarıyla bilirdi ve yetiştirirdi." diyor.

İşte bizim sanatkârlarımız böyledir. Senin çember sakallılar böyledir işte...

Allah bizi ilmiyle âmil eylesin. İlim yolunda eylesin.

Bi-hürmeti esrâr-ı sûreti'l-fâtihah!

29. 05. 1983 - İskenderpaşa Camii

17. ÖLÜMÜ TEMENNİ ETMEYİN!

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.
El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîne muhammedin ve âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ecmaîn…
Emmâ ba'du, fa'lemû eyyühe'l-ihvân, feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh, ve efdale'l-hedyi hedyu seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem… Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ… Ve küllü muhdesin bid'ah, ve küllü bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sâhibihâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

لَيْسَ لأَحَدٍ أَنْ يَتَمَنَّى الْمَوْتَ ، لاَ بَرٌّ وَلاَ فَاجِرٌ ؛ إِمَّا بَرٌّ فَيَزْدَادُ بِرًّا ، وَإِمَّا فَاجِرٌ فَيَسْتَعْتِبُ (ابن سعد عن أبي هريرة)

RE.366/6 (*Leyse li-ehadin en yetemenne'l-mevte, lâ berrun ve lâ fâcirun; immâ berrun feyezdâdu birren, ve immâ fâcirun feyestağtibu*)
Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Çok aziz ve muhterem müslüman kardeşlerim!
Allahu Teâlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, lütfu, bereketi cümlenizin üzerine olsun… Hocamız Gümüşhaneli Ahmed Ziyâeddin Efendi Hazretleri'nin *Râmûzü'l-Ehàdîs* isimli hadis kitabından, Peygamberimiz Efendimiz Muhammed-i Mustafâ SAS Hazretleri'nin mübarek hadislerinden bir miktarını size okuyup anlatacağız.
Bu hadis-i şeriflerin okunmasına ve anlatılmasına geçmeden önce evvelen ve hâssaten nümûne-i imtisâlimiz, rehberimiz, Peygamberimiz, Efendimiz Muhammed-i Mustafâ SAS Hazretleri'nin ruh-u pâki için ve onun âl, ashàb ve etbàının ruhları için; ve cümle sàdât ve meşâyıh-ı turûk-u aliyyemizin

ervâhı için; eserin müellifi Gümüşhâneli Hocamız'ın ruhu için, hocamız Mehmed Zâhid-i Bursevî Hazretleri'nin ruhu için ve sâir enbiyâ ve mürselîn ve evliyâ ve sâlihînin ervâhı için; eserin içindeki bilgilerin bize kadar gelmesine emek sarf etmiş olan ulemânın ve râvilerin ruhları için;

Ve uzaktan ve yakından bu hadis-i şerifleri dinlemek üzere şu tatil ve zevk gününde şu mescide cem olmuş olan siz kardeşlerimizin de ahirete intikàl ve irtihâl eylemiş olan bütün sevdiklerinin ve yakınlarının ruhları için, kabirlerinin pür nûr olması, ruhlarının mesrûr olması için;

Bizlerin de Cenâb-ı Mevlâ'nın rızasına uygun ömür sürüp, huzuruna sevdiği, razı olduğu kullar olarak varmamıza vesile olması için; bir Fatiha üç İhlâs-ı Şerif okuyup öyle başlayalım; buyurun:

....

a. Kimse Ölümü İstemesin!

Ebû Hüreyre RA'dan rivayet olunduğuna göre, Peygamber SAS Efendimiz metnini az önce okumuş olduğum hadis-i şerifinde bize ölümü temenni etmememizi tavsiye buyuruyor. İfade şöyle:[148]

لَيْسَ لأَحَدٍ أَنْ يَتَمَنَّى الْمَوْتَ، لاَ بَرٌّ وَلاَ فَاجِرٌ؛ إِمَّا بَرٌّ فَيَزْدَادُ بِرًّا،

وَإِمَّا فَاجِرٌ فَيَسْتَعْتِبُ (ابن سعد عن أبي هريرة)

RE.366/6 (*Leyse li-ehadin en yetemenne'l-mevte*) "Hiçbir kimse için ölümü temenni etmek olmaz, yoktur." Kimse ölümü temenni etmesin, ölümü istemesin! Hiçbir kimse, "Ah öleyim, Allah canımı alsın!" filan gibi bir temenni izhar etmesin!

Kimse deyince, izah sadedinde buyuruyor ki devâmen: (*Lâ berrun*) "İyi kul da temenni etmesin; (*ve lâ fâcirun*) fısk u fücur

---

[148] İbn-i Sa'd, *Tabakàt*, c.IV, s.337; EbûHüreyre RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.555, no:42157; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.297, no:19460.

içindeki günahkâr, kusurlu kul da temenni etmesin!”

Ne iyisi ne kötüsü… Efendimiz iki uç tarafı söylüyor ki, kimsenin temenni etmemesi gerektiği daha iyi anlaşılsın diye.

İzahını yapıyor, buyuruyor ki:

(*İmmâ berrun*) “İyi kula gelince, (*feyezdâdu birren*) yaşar, iyiliği daha artar, sevabı çoğalır.” Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin huzuruna daha çok sevapla gider, daha büyük mükâfatları alacak sàlih amelleri işleyerek öyle gider.

Ne diye istesin? Ömür sermayemiz değil mi? Sermaye… Sermayenin çok olması iyi değil mi? İyidir. O halde çok yaşar, çok kazanır, çok yüksek derece alır. Allah indinde makbul, daha makbul, daha yüksek bir kul olur.

(*Ve emme’l-fâciru*) “Fısk u fücur içinde günahkâr kimseye gelince, (*feyestağtibu*) Allah’ın kendisinden razı olmasını sağlar belki...”

Önünde fırsat var. Her insan için bir fırsat… İstikbal bizim için meçhul. Şu andaki durumu kötü ama, umulur ki ileride belki iyi olur. Belki tevbe eder. Belki Allah’ın rızasına uygun bir iş yapar, düzelir. Şimdiye kadar olan olmuş, mâzi geçti. Mâzi için tevbeden başka yapacak bir şeyimiz yok. Bitti.

Hatalarımızdan, kusurlarımızdan ibret alırsak, bir daha yapmamak üzere kendi azmimizi bilersek, kendi kendimize mâziden ders çıkartırsak, tamam... İbret alırsak, tevbe edersek; mâzi için yapabileceğimiz budur. Başka elimizden gelmez.

Geçti mâzi, hiçbir kimse bir dakikamızı geri getiremez. Onun boş geçtiğine üzülüyorsan, bundan sonra boş geçirmemeye çalış. Onun günahla geçtiğine kàni isen, bundan sonra sevap işle. Onun gafletle geçtiğine kàni isen, bundan sonra acele et; ne zaman ölümün geleceği belli olmaz. Arabaya binersin, evine varamazsın.

Allah hayırlı ömür versin… Ölümü hiç temenni etmiyoruz ama ölüm etrafımızda dolaşıp duruyor. Ölüm okunu germiş, kalabalığımıza bir ok atıyor; kime isabet ederse alıp gidiyor. Yunus Emre’nin halk tabiriyle sözü:

Halkı bostan edinmiştir,
Dilediğin üzer ölüm.

“Halkı bostan tarlası gibi edinmiştir, dilediğini kopartır.” diyor. *Üzmek*, kopartmak demek o devrin dilinde. Dilediğini kopartır. Bostan tarlasına gireriz bakarız, hangi karpuz, hangi kavun olgunlaşmışsa, kopartır alır gideriz.

Halkı bostan edinmiştir,
Dilediğin üzer ölüm.

Umulur ki, Allah’ın rızasını kazanır. Madem şu an kötü, ilerisi belki iyi olabilir. O bakımdan kimse ölümü temenni etmesin. Yani bu hayat imtihanından kaçmak yok.

Bu sportmenlikte bir kaide vardır. Sporu yarım bırakmak yok... Koşuya başladın, sonuncu olacağını anlasan bile koşacaksın. Yarıda bırakmak ayıp, öyle şey yok… Bu meydanı, bu minderi, bu mücadele sahasını bırakmayacaksın. Çalışacaksın. Hata ettin, umulur ki bundan sonra düzeltirsin.

Ne güzel, ne yapıcı, görüyor musunuz İslâm’ı? Var mı karamsarlık? Var mı bezginlik? Var mı ümitsizlik?

Ümitsizlik haram! İçki gibi, kumar gibi, zina gibi ümitsizlik haram! Ümitsizliğe düşemez bir müslüman…

Ne demek? Allah-u Teâlâ Hazretleri bizim Rabbimiz’ken, Ekremü’l-ekremîn’ken, gayb hazineleri elindeyken, dünya ve âhiretin lütf u keremi ona aitken, biz nasıl ümitsizliğe düşeriz? Elbette ümit besleyeceğiz.

Ama zayıf kullarız. Ümit tarafını fazla gösterirsen, ümit tarafına fazla bel bağlarsa, kullar gevşer. Keşke gevşemeseler ama gevşerler. Gevşedikleri için de, bakarsın bu sefer iyi iş yapmaktan geri dururlar. Onun için İslâm, denge dini olduğu için diyor ki:

“—Ümitsizliğe düşmek haram!”

Tamam, ümitsizliğe düşmeyeceksin ama korkusuzluk da yasak…

“—Allah beni mi atacak cehenneme canım? Bu kadar kötü kul var, onları atıncaya kadar bana sıra gelmez. Ben gene ne de olsa hiç olmazsa şöyleyim, böyleyim...”

Öyle cesurluk da yok.

Hatta büyüklerden birisi diyor ki;

"—Kul korku ile ümit arasında olacak."

Nasıl olacak?

"—İki aslanın arasındaki tilki gibi olacak."

Allah Allah, iki aslanın arasındaki tilki nasıl olur?

Tilki aslandan korkar. Aslan da tilkiyi gördü mü heves eder, yemek ister. Zincirle bağlı olmasa bir pençe atıp pençesi içine almak, altına almak, parçalamak, yemek ister. Şimdi aslan bu taraftan kükrediği zaman tilki korkacak.

Nereye kaçsın?

Biraz geri kaçması lazım ama o da bağlı, çok uzağa gidemiyor. Bu tarafa kaçsa. bu tarafta da bir başka aslan var. Bu da oradan gürler. Onun da yanına fazla yanaşamaz. O halde tam orta yeri öyle bir bulur ki. Kurnaz tilki orta yeri o kadar güzel bulur ki; ne bu aslana yakın olur, ne diğer aslana yakın olur. Yakın olsa pençesini uzatır, belki dokunur diye, tam ikisi arasındaki mesafeyi tam bulur.

Müslüman da öyle olacak. Ne fazla ümit, ne fazla ümitsizlik…

Ümit tarafı galip olacak, çünkü Allah Erhamü'r-râhimîn'dir. Ama güvenmeye gelmez.

ذَلِكَ لِمَنْ خَشِيَ رَبَّهُ (البينة:٨)

(*Zâlike li-men haşiye rabbehû*) "O cennetler, o nimetler Rabbinden korkanlar içindir." (Beyyine, 98/8) diyor Beyyine Sûresi'nin sonunda…

Korkmayıp pervasız gezenler için, böyle tedbirsiz davrananlar için, iş yapmayanlar için değil. Korkan için, iman edip de sàlih amel işleyenler için… İman edeceksin, imanının eseri görülecek, çalışacaksın.

"—Pekiyi Allah bizim amellerimize muhtaç mı?"

Hayır, sen muhtaçsın. Allah senin hiçbir şeyine muhtaç değil. Çünkü sen de onunsun. Allah senin hiçbir şeyine muhtaç değil. Ne sadakana muhtaç, ne zekâtına muhtaç, ne haccına, namazına, orucuna, ne ibadet u taatine, hiç birine muhtaç değil. Sen muhtaçsın. Muhtaç olan sensin.

وَاللّٰهُ الْغَنِيُّ وَأَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ (محمد :٣٨)

(*Va'llàhu'l-ganiyyü ve entümü'l-fukarâ'*) [Allàh-u Teàlâ zengindir, siz ise fakirsiniz.] (Muhammed, 47/38)

Allah ganiyyün anî'l-àlemîn'dir; fakir olan, muhtaç olanlar bizleriz.

فَإِنَّ اللّٰهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ (آل عمران:٩٧)

(*Feinne'llàhe ganiyyün ani'l-àlemîn*) [Muhakkak ki Allah, bütün alemlerden müstağnidir.] (Âl-i İmrân, 3/97)

Korkacağız çünkü büyük bir makamın, sonsuz bir gücün, kuvvetin sahibi.

Sen şimdi "Fatih kaymakamından korkmuyorum. Fatih emniyet amirinden korkmuyorum. İstanbul Sıkı Yönetim komutanından korkmuyorum. Türkiye reis-i cumhurundan korkmuyorum." diyebilir misin?

Diyemezsin. Diyemezsin çünkü denmez, olmaz. Makam sahibidir, olmaz. Allah-u Teâlâ Hazretleri o makamların sahiplerinin de rabbi. Her şeyin rabbi, her şeyin sahibi, hâlıkı.

Bilmiyoruz ki. Biz bilmiyoruz; Mevlâ bize nasıl muamele edecek? Bizim için meçhul. Bize söylemeye mecbur değil ki. Allah-u Teâlâ Hazretleri nasıl muamele edecekse edecek, bilmiyoruz.

Günah işledin mi?

Ne kadar çok… Çok günah işledim."

Affedildiğine dair bir kâğıt geldi mi öbür taraftan?

"—Ey kulum, şu kadar günah işlemiştin ama şimdi ben seni bağışladım, müsterih ol." diye altı imzalı bir pullu yazı geldi mi?

"—Öyle bir şey gelmedi. Ama biraz namaz kıldım, ibadet ettim, biraz hayr u hasenât yaptım."

Pekiyi yaptığın o hayr u hasenâtın, namazın kabul olduğuna dair bir pullu, imzalı yazı geldi mi öbür taraftan?

"—Ey kulum sen namazlar kılmıştın, kabul ettim. İbadetler

yapmıştın, kabul ettim.” filan diye bir garantin var mı?

“—Hocam doğrusunu istersen onu da bilmiyorum. Kabul edildi mi, edilmedi mi ne bileyim? İyi mi yaptım, kötü mü yaptım? Niyetim has mıydı, halis miydi? Yaptığım helâlden miydi? Bir hayr u hasenât yaptım ama, kazandığım helâl miydi, değil miydi, yerinde miydi değil miydi onu da bilmiyorum.”

Peki, günahların mâlum, günahlarını biliyorsun. Hiç şek şüphe yok… Sevapların, biraz ibadetlerin var ama, onun da kabul edildiğini bilmiyorsun.

Nasıl emin olabilirsin?

Yüksek makamın sahibi, en büyük makamın sahibi Allah-u Teâlâ Hazretleri... Korkacaksın, içinde bir korku olacak. Öyle olunca insan tedbirli olur, ona göre hareket eder.

Hoca güleryüz gösterse talebesine, iltifat eylese; derse çalışır mı? Çalışmaz. Onun için, “*Cevrü üstaz bih ki mihri peder*.” demişler. “Hocanın cevr ü cefâsı babanın şefkatinden, sevgisinden daha iyidir.”

Kaşını çatar, biraz bağırır çağırır, korkutur, bilgi vermiş olur; sene sonunda da geçirir.

İmtihan da lâzım! İmtihan da olmalı ki, çocuk ondan korkup çalışsın. Yoksa, evi içinde duran insan, babasından anasından korkup da yetişmiyor, çalışmıyor. Mektebe gidince okuyup, çalışıp yetişebiliyor.

O imtihanlar olmasa, talebeyi oturtamazsın. Ya sinemaya gider, ya futbola gider, ya gezmeye gider, ya yüzmeye gider; çalışmaz. Korkutursun, bağırırsın çağırırsın, tehlikeler olunca ona göre hareket eder.

Onun için korku ile ümit arasında olacağız. Yarışı bırakmak yok. Hayatı biz vermedik ki hayatı biz kendimiz sona erdirelim.

“—Bayezid Kulesi’nden kendimi aşağı atarım kurtulurum, bıktım bu hayattan! Her tarafı zehir! Eti zehir, balı zehir, bilmem nesi zehir. Bıktım.”

Öyle şey yok! Hayat senin mi?

Hayat senin mi ki, sen onu Bayezid Kulesi’nden atıp Akıntı Burnu’ndan veyahut Sarayburnu’ndan kendini dalgaya atıp da yok ediyorsun?

Bu vücut sana emanet. İslâm'ın felsefesindeki güzelliğe bakın! Bu vücut senin değil, sana emanet.

Sana sevdiğin bir arkadaşın bir güzel pırıl pırıl, gıcır gıcır Mercedes verse nasıl kullanırsın?

Ödün patlar. Gelinceye kadar şakaklarından ter damlar, "Aman bir yerini çizdirmeyeyim!" diye… Mahallenin çocuklarına dik dik bakarsın, geçerken ellerini sürmesinler diye, çizmesinler kenarını diye...

Vücut da emanet… Bu vücuda bakacaksın. Bu vücudu uykusuz helâk edemezsin, gıdasız bırakamazsın. İçkiyle, kumarla, sigarayla telef edemezsin.

"—Efendim bazı büyüklerimiz sigara içmiş..."

Bu sigarayı içtiğin zaman, ciğerinin içi —ben susayım doktorlar söylesin— zift doluyor. Her çeşit hastalık bundan oluyor. Senin bunu bozmaya, bu ciğeri işlemez hâle getirmeye hakkın yok. Ondan sonra nefes darlığı başlayacak, tıkanmak başlayacak, öksürmek başlayacak, aksırmak başlayacak, merdiven çıkamayacaksın. Bu vücut senin değil, bu vücut emanet.

Onun için intihar edemezsin, kendini aşağıya atamazsın. Hayatına son veremezsin, çünkü hayatı sen kendin kazanmadın, Allah verdi. Bir zaman gelecek, alacak.

Ölümü de temenni edemezsin. Neden?

İki ihtimal var: İyiysen daha çok iyilik yaparsın, sermayen artar. Ne güzel felsefe! İslâm ne kadar güzel! Ne kadar mükemmel! Müslüman olan insanın nasıl insan olması gerekiyor, bakın hadîs-i şerîflere! Hiç ölümü temenni etmeyen bir insanın şöyle kararlılığını düşünün. Ayağını yere basış tarzındaki kuvveti düşünün.

"—Günahkârsa da temenni etmesin." diyor.

Rasûlüllah Efendimiz onu da düşünüyor. Onu bırakmıyor, o da ümmeti… Var mı bugün dünya üzerinde yaşayıp da, insan olup da Rasûlüllah'ın ümmeti olmayan? Yok…

Bizim felsefemize, inancımıza, dinimize, kitaplarımızın bize bildirdiği ahkâma göre insanlar iki gruptur:

Bir; İslâm'ı bulmuştur, İslâm'ın güzelliğini anlamıştır, imanın

tadını tatmıştır, İslâm'a girmiştir. Bu güzel dairenin içine, bu gülistanın bahçeden içeri girip bu gül bahçesine dahil olmuş safa sürmektedir.

İkincisi; dışarıdadır ama ola ki gire... Bakarsın girer, o da girer. Nereden bilelim girmeyeceğini?

Çağırırız; "Yahu gelin, dışarıda isin pasın içinde durmayın, çamurda durmayın; burada gül bahçesi var. Ağaçların üstünde bülbüller ötüyor. Güller mis gibi kokuyor; yaseminler, hanımelleri, filbahriler, fuller her tarafını güzel kokular sarmış. Neresine baksan bir güzel manzara var, gelin buraya... Orada karanlıkta kalmayın, çamurda kalmayın, çorakta kalmayın diye sesleneceğiz. Onlar da ümmet-i icabet… Muhtemeldir, kendilerinde bi'l-kuvve ihtimal var ki müslüman olalar. Olurlarsa olurlar.

İki şeye bağlı: Bir, bizim gayretimize bağlı... İki, onların gayretine bağlı...

Biz güzel müslüman olursak, biz İslâm'ı güzel tebliğ edersek, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin yoluna bir güzel kulu daha çekmiş oluruz. Bir kulu daha çamurdan çıkartmış oluruz.

Ama biz kendimiz adam olamamışsak, adam bize bakar, sanır ki Müslümanlık biziz. Halbuki biz değiliz, müslümanlık çok daha yüksek bir şey… Biz de ermeye çalışıyoruz. Tırmanıyoruz böyle ama, biz de ermeye çalışıyoruz, bizim de kusurlarımız var senin gibi… Bizim senden farkımız yok. Biz de kusurluyuz ama, oraya ermeye çalışıyoruz. Bize bakma, yukarıya bak! Başını kaldır, yukarıya bak! O nümune pırıl pırıl orada; Rasûlüllah SAS nur saçıyor.

b, Tanışmanın Usûlü

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[149]

لَيْسَتْ هٰذِهِ بِمَعْرِفَةٍ حَتَّى تَعْرِفَ اسْمَهُ ، وَاسْمَ أَبِيهِ ، وَقَبِيلَتَهُ ؛ إِنْ مَرِضَ

[149] Taberani, *Mu'cemü'l-Kebir*, c.XII, s.321, no:13237; Heysemi, Mecmaü'z-Zevaid, c.VIII, s.339, no:13666; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.IX, s.36, no:24812; *Camiü'l-Ehadis*, c.XVIII, s.337, no:19557.

عُدْتَهُ ، وَإِنْ مَاتَ اتَّبَعْتَ جَنَازَتَهُ (طب. عن ابن عمر)

RE. 366/7 (*Leyset hâzihî bi-ma'rifetin hattâ ta'rif'esmehû, ve'sme ebîhi, ve kabîletehû; in marida uddethu, ve in mâte itteba'te cenâzetehû*) [Yolda rastlaşıp musafaha etme ile tanışma olmaz. İsmini, babasının ismini, kabilesini bilmedikçe. Hastalanırsa ziyaret edersin, ölürse cenazesine katılırsın.]

Rasûlüllah SAS bizlerin birbirimizi iyi tanımamızı istiyor. Bu hadis-i şerifinde de o tavsiye var.

Sen beni tanır mısın?

"—Vallahi bilmem hocam, adını bilmiyorum. Görüyorum arada, pazar günleri gelirsin şu kürsüye çıkarsın ama bilmem."

Ben seni tanır mıyım?

"—Bilmem… İşte karşıma gelir oturur bir güleç yüzlü, hoş arkadaş. Ama bilmiyorum işi ne, mesleği ne, nerede oturur, ne yapar?"

Olmaz. Biz kardeşiz. Hem de nasıl kardeşiz?

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ (حجرات: ١٠)

(*İnneme'l-mü'minûne ihvetün*) "Müslümanlar başka bir şey değil, sadece kardeştir." (Hucurat, 49/10)

Başka türlü bir sıfat mümkün değil. Birbirimizle hasım olamayız, düşman olamayız, mahkemelik olamayız. Biz birbirimize Allah tarafından kardeş edilmişiz.

İnnemâ edât-ı tahsisi ile geliyor. *İnnemâ* ile geldi mi dikkat edin.

(*İnneme'l-mü'minûne ihvetün*) "Müslümanlar başka bir şey değildir, ancak ve ancak, sadece ve sadece kardeştir. Başka şeylerin hepsini reddediyorum." diyor Allah-u Teâlâ Hazretleri.

"—Şimdi sen benim kardeşim misin?"

Ben senin kardeşinim... Hadi bakalım yapacağın işi ona göre yap. Ayağıma karpuz kabuğu mu koyacaksın, sırtıma hançer mi saplayacaksın, boynuma kement mi takacaksın, göğsüme tabanca mı dayayacaksın? Hadi bakalım ne yapacaksan yap!

لَئِنْ بَسَطتَ إِلَيَّ يَدَكَ لِتَقْتُلَنِي ، مَا أَنَا بِبَاسِطٍ يَدِيَ إِلَيْكَ لأَقْتُلَكَما أَنَا بِبَاسِطٍ يَدِيَ إِلَيْكَ لأَقْتُلَكَ ، إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ (المائدة:٢٨)

(*Lein basatte ileyye yedeke li-taktulenî, mâ ene bi-bâsıtın yediye ileyke li-aktuleke*) “Sen beni öldürmek için bana elini uzatsan da, ben seni öldürmek için sana elimi uzatmam! (*İnnî ehafu’llàhe rabbe’l-àlemîn*) Çünkü ben âlemlerin Rabbi olan Allah’tan korkarım.” (Mâide, 5/28) diyor.

Hz. Âdem’in oğlu, öteki kardeşine öyle diyor. “Sen beni öldürmeye elini uzatıyorsun ya, ben elimi sana uzatmam!” diyor. O ârif, o mü’min… Ötekisinin canına elini uzatmaz. Öldürürse de uzatmaz, kardeş çünkü…

Bu insanlar arasındaki ihtilafı ben anlayamıyorum. Bilmiyorum, bunca yaş yaşadım anlayamadım. Bu insanların arasında temelli bir ihtilaf yoktur. Hatta çok kere aynı şeyi söylerler. Aynı şeyi isterler. Sözleri, kelimeleri farklıdır da çok kere gönülleri birdir. Ama ihtilaf, ihtilaf, ihtilaf…

Milletler arasında ihtilaf vardır. Aynı dinin mensupları arasında ihtilaf vardır. Dinler arasında ihtilaf vardır. Mezhepler arasında ihtilaf vardır. Şehirler arasında ihtilaf vardır. Mahalleler arasında, mahalleli arasında ihtilaf vardır. Evin içinde fertler arasında ihtilaf vardır.

İllallah! İhtilaf, ihtilaf, ihtilaf…

Neden? Hepimizin bir yerden emir almamız lâzım!

Herkes bir başka yerden emir alırsa, o tabur muntazam adımlarla gider mi?

c. Nereye Tâbî Olacağız?

Herkes bir başka kafaya, felsefeye hizmet ediyor.

“—Gelin bu tarafa gidelim!” diyor birisi, ötekisi “Hayır, bu tarafa gidelim!”, ötekisi “Hayır, bu tarafa...”

“—Hayır öyle yapmayalım, böyle yapalım!”

“—Hayır oturmayalım, kalkalım!”

“—Hayır kalkmayalım, oturalım!”

Tek bir sözü dinlesene, tek bir yere tâbi olsana…

“—Hocam nereye tâbi olacağız? Benden üstün var mı?”

Senden üstün Allah var… Kabul ediyor musun?

Senden üstün Rasûlüllah SAS var. Allah-u Teâlâ Hazretleri çölün içinden bir cevher çıkarmış. Eğer İstanbul’dan çıksaydı:

“—Acaba eski Bizans kitaplarını, Yunan eserlerini okudu da mı bu kadar yüksek hikmete, bu kadar yüksek düşünceye, bu kadar güzel fikirlere sahip oldu?” derlerdi. O zaman onlara bağlarlardı.

Eğer okumuş olsaydı, “Kim bilir Hint felsefesinden mi aldı, Yunan felsefesinden mi aldı, Mısır felsefesinden mi aldı?” derlerdi. Allah ümmî bir insan gönderiyor ki, kudretini görsünler diye.

Hiçbir şey okumamış!

وَمَا كُنْتَ تَتْلُوا مِنْ قَبْلِهِ مِنْ كِتَابٍ، وَلاَ تَخُطُّهُ بِيَمِينِكَ، إِذًا لاَرْتَابَ الْمُبْطِلُونَ (العنكبوت:٤٨)

(*Ve mâ künte tetlû min kablihî min kitâbin*) “Sen bundan evvel hiçbir kitap okur değildin. (*Velâ tehuttuhû bi-yemînike*) Elinle de onu yazmadın. (*İzâ lertâbe’l-mubtilûn*) Böyle olsaydı, batıl söyleyenler elbet şüphelenirlerdi.” (Ankebut, 29/48)

Eliyle yazı yazmamış, okumamış bir ümmî şahıs gönderiyor. İşte kitaplarda sözlerini görüyorsunuz, benden dinliyorsunuz. Onun sözleri. Bu delil sana yetmez mi? 1400 yıl önce, ekin bitmez bir çölde yetişmiş bir insan. Üniversite yok. Yirminci yüzyıl değil. Teknik yok. İlim irfan gelişmemiş. Kütüphaneler gelişmemiş. Elektronik beyinler çıkmamış. Kompüterler çıkmamış. Entegre devreler, şunlar bunlar yok.

Yetmez mi sana?

Dinimiz bizim birbirimizle kardeş olmamızı istiyor. Kardeş etmiş ve böyle diyor. “Aksine hareket edersen mes’ul tutarım.” demek, arkasından o var.

Allah-u Teâlâ Hazretleri “Siz kardeşsiniz, başka bir şey değilsiniz” demişse, ben de ona göre hareket etmemişsem nedir bunun arkası?

Bunun arkası yakama yapışılmak ve hesap sorulmaktır. Sen

bana kardeşçe davranacaksın, ben sana kardeşçe davranacağım. Hepimiz o çizgiye geleceğiz, mecburuz.

Hepimiz bir şeyimizi bırakacağız, fedakârlık edeceğiz.

Neyi bırakacağız? İslâm'a uymayan şeyi bırakacağız, İslâm'da birleşeceğiz. Allah'ın iradesinde birleşeceğiz. Kâinâtı yaratan, şu yıldızları birbirlerine çarptırmadan, şu nizamı birbirleriyle çatışmadan bu mükemmellikte götüren, bu kâinâtın, bu nizamın sahibi Allah'a tâbi olacağız. O zaman cemiyetimiz de o nizama girecek.

Nasıl oluyor da saniyesiyle metresiyle hesaplayıp da füzeyi atıp Ay'a yerleştirebiliyorlar. Nasıl olduğunu uzun izah etmeyeceğim, bir tek söz söyleyeceğim: O kadar muntazam ki Ay'ın, Dünya'nın hareketleri, o intizama dayanarak bir hesap yapıyorlar, oraya atıyorlar.

Ya muntazam olmasaydı? Sahipsiz şeyde intizam olur mu? Yalpalar, zikzak yapar, düşer, kalkar. Şu kâinâtın sahibi var, nizamı var.

Coğrafya kitaplarında okuyoruz; Dünya Güneş etrafında dönüyor.

"—Efendim muntazam daire şeklinde dönse daha iyi değil mi?"

O senin aklın… Daire şeklinde olursa her zaman aynı mevsim olur. Güneşe bir yaklaşıyorsun, bir uzaklaşıyorsun. Kışın en uzak yerde bulunuyorsun. Yumurtanın dışı gibi eliptik bir böyle değirmi hareket yapıyor, bir uzaklaşıyor Güneş'ten. Güneş tam orta yerde değil, dairenin ortası gibi değil; biraz köşemsi bir tarafta, elipsin bir odağında. Sen bir uca gidiyorsun, kışın uzaklaşıyorsun. Havalar soğuyor, havalar çatır çatır soğuyor, mikroplar ölüyor, sular buz tutuyor, tohumlar toprağın altında kalıyor. Yağmurlar yağıyor, karlar dağların tepesinde depo ediliyor, birden erimiyor.

Mevsim yavaş yavaş değişiyor. O dağların üstünden o sular şarıl şarıl akmaya başlıyor. Hava ısınıyor, tohumlar yerden başlarını çıkarıyorlar, filizleniyorlar, havanın güzelliğinden neşeleniyorlar, yemyeşil yeşeriyorlar. Tepeden tırnağa ağaçlar çiçek açıyor, bakmaya doyamıyorsun.

Yaptırabilir miydin sen bir ağaca? Kaç tane usta tutsaydın yaptırabilir miydin, o ağacı tepeden tırnağa çiçekle süsleyebilir miydin? Gelinini o kadar süsleyebiliyor musun sen?

Tepeden tırnağa her ağacı süslüyor; kimisi pembe, kimisi beyaz. Şeftalinin hâli başka, ayvanın hâli başka, elmanın hâli başka... Süslüyor, bir güzellik geliyor. Kış soğuk, yaz sıcak, bahar orta mevsim.

Bak, demek ki daire olsaydı bunların hiçbirisi olmayacaktı.

Sonra duyuyoruz ki, Dünya kendi etrafında dönüyormuş. Dönmeseydi felâketti.

"—Dönmese olur mu hocam, yuvarlak şey döner."

Ay dönmüyor. Yani senin mantığına göre. Öyle mantık yok ya. İncelersin anlarsın. Öyle mantıkla, kafadan uydurma şeyle olmaz. Ay dönmüyor. Ayın bir tarafı bilmem kaç yüz derece sıcak, bir tarafı bilmem kaç yüz derece soğuk. Dönmüyor, aynı duruyor.

Ya Dünya da dönmeseydi? Hayat olmazdı.

"—Efendim biz dünyada olmasaydık da bir önceki gezegende olsaydık, bir sonraki gezegende olsaydık."

Bir önceki gezegen daha sıcak, yaşamana elverişli değil; bir sonraki gezegen daha soğuk, yılları daha uzun. O kadara tahammül edemezsin. Ölçmüş Mevlâ. Dünya dönerken, kendisinin bir ekseni var, dönüyor böyle. Farz edelim ki bir şişi geçirmişsin yün topuna böyle döndürüyorsun, dönüyor. O şiş böyle eksen. O eksen böyle dik dönse ya Güneş'in etrafında. Dik dönmüyor, meyilli dönüyor. Meyilli dönünce Adana kebapçısının kebabı gibi dünyanın her tarafı, bir tarafı yaz oluyor, öbür tarafı kış oluyor, mevsimler oluyor. 23 derece o yörüngesinin değişik olmasından ne hayırlar çıkıyor! Hesapsız değil. Hesapsız gibi gördüğün şeyde bile ne hesap var.

Sonra benim aklımın almadığı bir şey var: Biz şimdi fizikte açtık kitabı okuduk lisedeyken; her şeyin umumiyetle katı hâli var, sıvı hâli var, gaz hâli var; bir iki madde müstesna… Gazı sıkıştırırsan sıvı oluyor. Sıvıyı soğutursan, dondurursan katı oluyor. Katıyı ısıtırsan sıvı oluyor. Daha ısıtırsan gaz haline geliyor. Demir bile buhar oluyor. O kadar sıcaklığı verirsen demir

bile buhar oluyor.

Her şeyin katısı sıvısından daha ağır, su müstesna...

Suyun katısı daha hafif... Buz daha hafif... Su artı dört derecede, yani sıfırın üstünde dört derecedeyken en ağır halini alıyor.

Ne demek yani? En ağır olunca suyun dibine gidiyor. Artı dört derece sıcaklıktaki şey alta gidiyor. Öbür taraf üstte kalıyor. Kış oldu mu suların üstüne Allah buzdan bir elbise giydiriyor, aşağıda hayat artı dört derece ile devam ediyor. Balıklar yaşıyor, canlılar yaşıyor, hayat devam ediyor.

Eğer buz sudan daha ağır oluverseydi, bütün öteki o maddeler gibi bu sefer yukarıdan soğuğu görüp de suyun üst tarafı buz tuttu mu buz aşağı gidecekti, dibe oturacaktı. Yukarıdaki gene aşağı oturacaktı, oturacaktı, oturacaktı... Denizlerin on bin metre derinliğine kadar, göllerin ta diplerine kadar bütün sular çatır çatır buz olacaktı.

"—Balıklar ne oldu?"

Sizlere ömür. Hepsi öldü.

"—Hücreler?"

Hepsi öldü.

"—Canlılar?"

Hepsi öldü.

Bir dahaki sene sen bekle de, Güneş çıksın da üst tarafı ısıtsın. Güneş üst tarafını ısıtır ama ta on bin metre derinliğe, suya nüfuz edemez ki... Bak, bir mevsimlik canı vardı hayatın, giderdi gümbürtüye. Hiç kimse bir mevsim sonra sağ kalmazdı. Gördün mü suyun istisnaî durumunu, artı dört derecede ağır olmasını?

Bunu kim bilir?

"—Alim olanlar bilir."

إِنَّمَا يَخْشَى اللّٰهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ (فاطر:٢٨)

(*İnnemâ yahşa'llàhe min ibâdihi'l-ulemâ'*) [Kulları içinden ancak alimler, Allah'tan gereğince korkar.] (Fâtır, 35/28)

İşte bir *innemâ* daha geldi. (*İnnemâ*) "Ancak, (*yahşa'llàhe*) Allah'tan korkar, (*min ibâdihi'l-ulemâ*) alim kulları..."

Hepsi değil, bazı alimler korkar. Bazıları da kafa gezdirir. "Ben

alimim, bilgiliyim!" diye sağa sola çalım satar. Ama bazı alimler vardır ki, işin esrârını mantık gözüyle, akıl gözüyle bir inceler, zeki insan anlar. "Bu tesadüf olamaz!" der, "Böyle şey olur mu?" der. Reddeder onu. Şu kâinâtın sahibine teslim olur. Parmağını kaldırır, kelime-i şehadet getirir, "Allah" der, "Allah bu kâinâtın sahibi" der, teslim olur.

Aklın varsa, ilmin varsa, eğer bir de o alimlikten nasibin varsa, o zümredensen, gel sen de…

"—Hocam ben inandım. Bu benim inancım benim subjektif kendi içime ait bir şey mi?"

Değil. Öyle şey değil. İman, ilim, irfan, İslâm, din; subjektif tarafı da var, objektif tarafı da var.

Gel iman et, bak neler göreceksin. Gel bakalım bir iman et, bir teslim ol, Allah-u Teâlâ Hazretlerinin önünde bir burnunun kibrini kır. Bir tevazu, bir edep haline bürün, huzurunda bir secde et; bak sana neler gösterecek.

Aciz mi Allah-u Teàlâ Hazretleri?

Allah-u Teàlâ Hazretleri her insana delil gösteriyor. 1400 yıl önce Kur'an'ı indirdi, artık delile lüzum yok diyebilirdi. Yarın hüccet olsun diye her şahsa ayrı ayrı delil gösteriyor.

"—Ey kulum ben sana filanca akşam, filanca gece şu hakikati göstermedim mi? Filanca kul geldi sana şunu şunu söylemedi mi?"

"—Söyledi yâ Rabbi."

Haydi bakalım, kaç bakalım o zaman nereye kaçacaksın?

Hiçbir yere kaçamazsın. Allah her kula, iman etmesi için delil gönderir. Bunun hiç istisnası yoktur.

Sen de kendi hayatından dene bakalım! Sana kıyamet gününü göstermedi mi Allah-u Teâlâ Hazretleri? Rüyanda görmedin mi? Korkmadın mı? Kıyametin koptuğunu görüp de "Eyvah, benim halim nice olacak!" diye kan ter içinde yataktan kalkmadın mı?

Çoğu kalkmıştır. Gösteriyor Allah, "İşte bak böyle olacak, ayağını şimdiden denk al!" diye. İşte o şahsî delil…

Sen daha edebini takın, neler olur. Allah seni durduğun yerden rızıklandırır. Gözünden perdeyi açar; görünmeyen şeyleri görürsün, bilinmeyen şeyleri bilirsin. Allah-u Teâlâ Hazretleri kâinâtı yarattıktan sonra, kâinâttan çekilmiş de seni yalnız bırakmış değil ki. Her an tecellîde…

d. Kardeşliğin Gereği

Biz kardeş olacağız.

"—Bu kardeşlik değil!" diyor, demin metnini okumuş olduğum hadîs-i şerîfte. İşte "sen benim kardeşimsin, ben senin kardeşinim."

Öyle şey yok. (*Leyset hâzihî bi-ma'rifetin*) "Bu bilişme değildir."

"—Ya nasıl olacak bilişme?"

Tarif ediyor Efendimiz: (*Hattâ ta'rif'esmehû*) "İsmini bileceksin." İsmini bilinceye kadar o bilişme sayılmaz.

Sonra nesini bileceksin? (*Ve'sme ebîhi*) "Babasını bileceksin."

Araplar'da "filan oğlu filanca" diye geçerdi isim. Ona işaret ama biraz da soyunu sopunu bileceksin demek, kimlerden olduğunu bileceksin.

"—Ahmet Efendi ama nereli bilmem, kimlerden bilmem."

Olmaz, biraz geniş tanıyacaksın.

(*Ve'sme ebîhi ve kabîletehû*) "Kabilesini bileceksin."

"—Efendim Türkiye'de kabile yok."

Şehrini bil, kasabasını bil.

Bu tanışmadan, bu ahbaplıktan gayeyi bildirmek için de bizim anlayacağımız dilde kısaca izah ediyor.

Rasûlüllah Efendimiz kolay anlatacak tarzda çok güzel söylerdi, herkesin anlayacağı gibi konuşurdu. Çünkü okuma yazma bilen insan parmaklar adedince azdı. Onlara anlatacak, 1400 yıl sonraki insana da dokunduracak mânâyı...

Yapabilir misin sen? Allah-u Teâlâ Hazretleri teyit, takviye etmese mümkün mü? Çölün adamına söylediğin söz burada tuz gibi, yavan ekmek gibi gelir insana. Ama öyle gelmiyor. Lezzetinden tadına doyamıyorsun.

Neden? İlahî kudret ile takviye edilmiş. Rasûlüllah'ın sözleri lâlettayin söz değil ki.

(*İn marida uddethû*) "Hastalanırsa ziyaret edersin." diyor.

Yani kardeşlik kuru kardeşlik değil. İlgi göstereceksin. Hastalanırsa gidip ziyaretine:

"—Sen çalışıyordun, çalışamaz oldun. Yatıyorsun yatakta.. Bir

ihtiyacın var mı?" diye soracaksın.

"—'Geçmiş olsun kardeşim!' dedim, vazifemi yaptım."

Öyle şey yok.

"—Hocam ziyaret ettim işte 'Geçmiş olsun!' dedim."

İyi ama biraz düşünsene… Şekil dini olsaydı adını bilmekle kâfi derdi. Öyle demiyor.

"—Hastalanırsa ziyaret edersin. Ölürse cenazesine gidersin!" diyor, "Cenazesinin peşinden gidersin, son vazifeni yaparsın!" diyor.

Demek ki biz kardeşiz. Kardeşliğimiz sıradan olmayacak. Sen beni bileceksin, ben seni bileceğim.

Nasıl bileceğim? Memleketinle, baba adınla, işinle, gücünle bileceğim. Kardeşimsin çünkü.

Bizim Hocamız [Mehmed Zahid Efendi] rahmetullâhi aleyh derdi ki;

"—Bir insanın bir şehirde arkadaşı var da otele gidiyorsa, onlar kardeş arkadaş değildir."

Halbuki şimdi biz "aman zahmet olmasın, nasıl olsa cebimde paralar var." diyoruz. Paramıza güveniyoruz. Kardeşliği çiğniyoruz. "Otelde daha rahat ederim." diyoruz. Git bakalım o kulübeye de o kardeşinin ne çektiğini biraz gör.

Tabii Hilton'da rahat edersin. Stad Hotel'de rahat edersin. Ankara Palas'da hoş olur. Otelinde çarşaflar yeni değişmiştir, bitişiğinde banyo vardır, garsonlar güzel papyon kravatla gelirler hizmet ederler. Para var ya ucunda. Ne istersen aldırtırsın, yaptırtırsın. Telefon emrinde, telgraf emrinde…

Gel bakalım şu kulübeye biraz tenezzül buyur. Zengin kardeşin yoksa fakir kardeşin var. Fakirin kulübesine git, biraz da onun sıkıntısını çek bakalım. Biraz da onun derdiyle dertlen. Tabi biz zenginiz, o tarafa gitmeyiz; onlar fakir, bu tarafa gelmek istese gelemez. O zaman anarşi başlıyor.

Anarşiyi nasıl önleyeceğiz?

"—Anarşistlerin hepsini hapse tıkarız, biter."

Vah zavallı vah! Vah zavallı vah! Sen böyle mi öğrendin

Yirminci Yüzyıl'da ilmi irfanı? Yazıklar olsun sana!

Sen dünyanın bütün insanlarını hapse tık o zaman. Hapse tıkmakla iş bitmez ki. Temelinden hallet bakalım. Temelinden hallet bakalım. Bir sevgiyi yerleştir bakalım. O onu sevsin, o onu sevsin.

Yapabilir misin?

"—Hocam o elimden gelmez. Ben kalplere karışmam. Ben kanun adamıyım."

Kalplere karışan var bak. Kalplere hükmeden var. Onun yolunu kapatma. Bu cemiyetin, bu milletin, bu insanların yaşaması bununladır. Bu bir gıdadır. Sen bu gıdayı engellersen, bu yolu kapatırsan cemiyetler ölür, insanlar ölür.

Osmanlı İmparatorluğu'nu parçaladın, ne oldu?

Yerini bir Rusya tuttu, bir Amerika tuttu. Uçak fabrikaları, silah fabrikaları çalışsın diye adamları birbirleriyle çarpıştırıyorlar.

Yapar mıydı deden? Yaptı mı? Yedi asır hakim oldu şuralara, yaptı mı?

Hizmet etti, alnından ter damladı. "İyilik yap denize at, balık bilmezse Hâlık bilir." dedi. İnsanlar için yapmadı ki.

Herkes Osmanlı'ya çatıyor. Sen de çat! Sen de dedene söv bakalım. Sen de söv. Herkes sövsün. Nasıl olsa kendisi yok. Söv sövebildiğin kadar bakalım. Hizmet götürdü, insanlık götürdü, medeniyet götürdü. İstismar etmedi.

Bugün Bulgar arıyor: "Vallahi Osmanlıyı arıyorum!" diyor. "Evim vardı, barkım vardı, emniyet içindeydim. Irzım namusum yerli yerindeydi." diyor. Yaşlı, o devri bilenler bunu söylüyorlar. Ama bilen bilir, bilmeyen bilmez.

Sonra bizim dedelerimiz de hata etmiş olabilir. O da bizim gibi… Sanki biz hatasız mıyız? Bizim torunlarımız bizim hakkımızda ne diyecek?

Osmanlı çekildi, ne oldu? Adamlar birbirlerini kesiyor. Afrika kaynıyor. Asya kaynıyor. Orta Asya kaynıyor. Güney Amerika kaynıyor. Orta Amerika kaynıyor. Her yerde bir gerilla, her yerde bir cephe, her yerde bir çatışma, her yerde silahlar…

Nereden geliyor? Yüzde yirmi yedisi Amerika'dan, yüzde yirmi

dördü Rusya'dan... Amerika'nın, Rusya'nın silah fabrikaları çalışsın. Ama bunun attığı kurşun orada bir cana batıyor, bir kanı akıtıyor.

Varsın akıtsın. Çok para ediyor, bir uçak şu kadar para... Ne âlâ.

Lânet ola ol mâle ki tahsiline ânın,
Ya din ola, ya ırz ola, ya namus ola alet…

Böyle para para mı ya? Bizim dedelerimiz bu paraya para mı demişler? Öyle şey mi olur?

Sen gül götürebildin mi? Huzur götürebildin mi? Rahat götürebildin mi?

Osmanlı çekildi, her yer zulüm içinde… Biz bir süper güç olsaydık böyle mi olurdu, yapar mıydık? Yapamazdık, yapmazdık.

Birbirimizi bileceğiz, iyi bileceğiz. Birbirimize yardım edeceğiz. Bu dünya fâni... Hepsi gelip geçecek.

Dün Ankara'dan buraya geliyordum arabayla. "İşte şuradan arsa alalım." diyorduk. Hocamız sağdı.

"—Şuradan arsa alalım da, işte şu akademiye devam ederiz, hocalık yaparız, burada da sakin sakin otururuz." diyorduk.

İşte göle nâzır, manzarası var, sakin yer diyorduk. Eh şimdi Hocamız gitti, biz de gideceğiz. Tam oralara, o manzaralı, göle nâzır tarlalara bakarken, bir de baktım ki önümdeki kamyonun arkasında bir yazı, "Hepsi yalan!" yazıyor. Şoför yazmış ama tam benim o düşünceme denk düştü. "Hepsi yalan!" diyor.

Biz de gideceğiz. Kalacak mıyız? Biz de gideceğiz. Ne götüreceğiz âhirete?

Ne olacak yani? Ne anladık şu hayattan? Ben 45 yıl yaşadım, sen 50 yıl yaşadın, 70 yıl yaşadın.

Ne anladın şu dünyadan? Ne oldu?

Birisine bir iyilik yapabilmişsek, içimizde o huzur var. Birisine bir ziyafet çekebilmişsek, cân u gönülden "Allah senden razı olsun!" dedirtebildiysek, ne mutlu!

Hep gerisi pişmanlık olacak. O nefisler, o çekişmeler, o çatışmalar, o kibirler, o gururlar, o birbirimizle vuruşmalar,

kırışmalar, hepsi yarın pişmanlık olacak.

Bir de zorlanacağız. Bir büyük mahkeme kurulacak, "Gel bakalım!" diyecekler.

يَوْمَ يَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ أَخِيهِ. وَأُمِّهِ وَأَبِيهِ. وَصَاحِبَتِهِ وَبَنِيهِ. لِكُلِّ امْرِئٍ مِنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُغْنِيهِ (عبس:٣٤-٣٧)

(*Yevme yefirrü'l-mer'ü min ahîh. Ve ümmihî ve ebîh. Ve sàhibetihî ve benîh. Li-külli'mriin minhüm yevme izin şe'nün yuğnîh.*) [O gün kişi kardeşinden, annesinden ve babasından, hanımından ve çocuklarından kaçar. O gün herkesin kendine yetip artacak bir derdi vardır.] (Abese, 80/34-37)

Öyle bir gün, sıkışacaksın. Neden sıkışacaksın?

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nden bir şey saklayamayacaksın ki. Hiçbir şey saklaman mümkün değil. O zaman bütün adaletsizlikler, bütün zulümler, bütün haksızlıklar her şeyi bilen ve tam âdil olan, âdil-i mutlak olan Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin mahkemesinde görülecek. Buradaki mahkemelerde avukata para verirsin, karşı tarafın avukatını da kandırırsın, rüşvet de verirsin.

O zaman kadı Allah-u Teàlâ Hazretleri olacak. Suçlular o zaman tir tir titreyecek. Mücrimler amel defterlerinde yazılan her şeyin böyle detaylı, teferruatlı olduğunu görünce tir tir titreyecekler.

Allah-u Teàlâ bizim kardeş olmamızı istiyor. Nasıl kardeş olmamızı istiyor? Kardeşimizin adını bileceğiz, babasının adını bileceğiz, kabilesini, soyunu, sopunu, kime mensup olduğunu bileceğiz.

Ona karşı ödevlerimizden iki nümune hatırlatıyor:

"—Hasta olursa ziyaret edersin." diyor.

"—Ölürse son vazifeni yaparsın, cenazesinin peşinde gidersin." diyor.

E ille hasta olmasını mı bekleyeceğim? Bu o demek mi? Öyle bir mâna mı anlıyorsun bu hadîs-i şeriften?

Sağlığında da zevk u safa ile, şenlikle, esenlikle kardeşlik edeceksin. Sen ona bir şey hediye edeceksin, o sana bir şey hediye

edecek. Sen onu ziyaret edeceksin, o seni ziyaret edecek. Düğünde bayramda beraber olacaksınız. Seyahatte beraber olacaksınız. Gül gülistan olacak ortalık.

Bunu bu insanlara parayla yaptıramazsın. Bu parayla olmaz. Ne kadar para döksen olmaz. Allah-u Teâlâ Hazretleri buyuruyor ki;

لَوْ أَنفَقْتَ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مَا أَلَّفْتَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ أَلَّفَ بَيْنَهُمْ (الأنفال:٦٣)

(*Lev enfakte mâ fi'l-ardı cemîan mâ ellefte beyne kulûbihim, ve lâkinna'llàhe ellefe beynehüm*) "Ey Rasûlüm! Ey Habibim! Ey benim âlemlere rahmet olarak gönderdiğim peygamberim! Sen yeryüzünün bütün malını, parasını sarf etmiş olsan bu insanların gönüllerini bir araya getirip birbiriyle uzlaştıramazdın. (*Ve lâkinna'llàhe ellefe beynehüm*) Bunların kalplerini Allah uzlaştırdı." (Enfal, 8/63)

Biz Allah'a kulluğu bırakınca, uzlaşma da kalkıyor. Ondan sonra uğraşıyoruz. Hâlâ hınçla halletmeye çalışıyoruz işi. Olmaz ki…

İmana gel. Kökünden hallet işi. Bu imana senin de ihtiyacın var, benim de ihtiyacım var. Amerikalı'nın da ihtiyacı var, Rus'un da ihtiyacı var. Bu imana insanlığın ihtiyacı var.

Ne diye duruyorsun önünde? Ne çırpınıyorsun? Allah'ın iradesine ne karşı geliyorsun? Kötü bir şey mi emrediyor? İnsanlar kardeş olursa fena mı olurmuş? Şurada dinlediğin üç tane hadîs-i şerîften hangisini kötü gördün? Nedir çırpınman?

"—Müslümanlık gericilik..."

Neresi geri, göster bakalım! Ben bir kere âhireti düşünüyorum, senden çok daha ilerisini düşünüyorum. Sen benim ilericiliğim kadar ilerici olabilir misin?

Köküm mâzide ama gönlüm istikbalde… Bak hâlet-i ruhiyeme, ruh yapıma bak! Ölümü temenni etmem, korkmam, çekinmem, cümle cihan halkı bana düşman olsa, ama Allah-u Teâlâ

Hazretleri "Şöyle yap!" dese, yaparım.

"—Canını alırlar."

Canı Allah alıyor. Allah-u Teâlâ alıyor canı, sen mi alıyorsun?

Vay şaşkın vay! Sen kendine gücün yeterse, felç olduğun zaman elinden felci kaldır bakalım. Madem o kadar gücün kuvvetin var, Allah sana bir felç versin, kaldır bakalım!

Allah sana bir kuvvet vermiş, kulluk yapsın, imtihan diye. İmtihanda kağıda soruların cevaplarını versin diye kabiliyet vermiş, kudret vermiş; zulümde kullanıyorsun onu... Hakkın var mı?

İmtihan diye serbestsin. Yoksa Allah-u Teâlâ Hazretleri senin başına taş yağdırır. Kur'ân-ı Kerîm'den misal verelim:

"—Hani nerede Lût kavmi?"

"—Hocam bilmiyoruz, bir yer varmış, Sodom Gomore denilen şehirler varmış. Şimdiki Lût Gölü denilen yerde, Ürdün'le İsrail'in oralarda. Şimdi gölün kenarı seziliyor ki, işte varmış bir zamanlar ama gölün dibine batmış."

İşte Kur'ân-ı Kerîm'de Allah-u Teâlâ Hazretleri Lût kavminin yaptıkları kötülüklerden, nefse uymalarından, zinalarından, livatalarından dolayı ceza olarak yerin dibine batırdığını söylüyor. Âd kavmini, Semud kavmini ceza olarak helâk ettiğini söylüyor.

Sana gelmez mi sanırsın? Senden korkar mı sanırsın Allah-u Teâlâ Hazretleri? Vardır bir hikmeti, bilemeyiz ki… Biz onun hangi işine akıl erdirebiliriz? Bilmeyiz. Nasıl isterse öyle yapar. Seni şaşırtmak için sana ceza vermiyor gibi durur. Şaşır da inadını artır, artır, artır da ta tepeden tepetaklak düş diye…

Firavun ne yaptı? Firavun rüya gördü. Bir rüya üzerine, Benî İsrail'in erkek çocuklarının hepsini öldürmeye başladı. Bir rüya üzerine... Neymiş? Saltanatını bir başkası devirecekmiş, sarayını yıkacakmış diye.

Pekiyi o zavallı, mâsum yavrucuk, kadife gibi teni olan, o cıyak cıyak bağıran, o ağzı süt kokan o yavrucuğu sen nasıl öldürürsün? Zalim, gaddar, firavun! Öldürdü.

Neden? Sarayı, mülkü devam etsin diye. Sonra ne oldu?

Musa AS ile karşı karşıya geldikleri zaman, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin emirlerini söyledi Musa AS…



Firavun da, dedi ki:

“—Ben size benden başka rab bilmiyorum.”

Bütün ahâli toplanmış, büyük bir meydanda Mûsâ AS ile konuşmalarını dinliyor.

أَلَيْسَ لِي مُلْكُ مِصْرَ وَهٰذِهِ الأَنْهَارُ تَجْرِي مِنْ تَحْتِي (الزخرف:٤٣)

(*E leyse lî mülkü misra ve hâzihi’l-enhâru tecrî min tahtî*) “Şu benim sarayımın aşağı taraflarından akıp giden nehirler, tüm Mısır’ın mülkü benim değil mi?” (Zuhruf, 43/51)

“—Ben size benden başka bir rab bilmiyorum, bana tapın!” dedi.

Kendisine taptırıyor. Bak nasıl istismarcı.

Ne oldu? O zaman başına taş mı yağdı?

O zaman yağmadı. O zaman Allah, Musa ve Harun Aleyhisselâm’ı şu benim söylediğim sözler gibi sözleri söylemek için gönderdi.

O zaman o dinledi.

İnanmayabilir. İnsanoğlunun içinde şüphe denilen bir kurt vardır, kemirir insanı… İnanmayabilir. İnanmayanlar için mucize gösterdi. Mucizeleri gördüler. O zamanın sihirbazlarıyla münazara, münakaşa, mübahese, müsabaka, yarış yapıldı. Sihirbazlar birtakım şeyler hazırladılar, yaptılar. Musa Aleyhisselam şaşırdı kaldı. Korktu kendi kendine.

"—Allah Allah, bu kadar göz boyayıcılık, bu kadar hünerler karşısında ben ne yapacağım?" dedi.

وَاَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً (هود: ٧٠)

(*Ve evcese minhüm hîfeten*) "Mûsâ AS korktu içinden..." (Hûd, 11/70)

Âyet-i kerîmede böyle diyor. Sonra Allah-u Teâlâ Hazretleri:

"—At elindeki âsâyı yâ Musa!" dedi.

Bütün o sihir yaptıkları şeyin hepsini o elindeki âsâ iptal etti, hepsini yuttu.

O zaman sihirbazlar anladılar, baktılar ki bu iş beşer işi değil, bir müstesna şey.

وَجَاءَ السَّحَرَةُ فِرْعَوْنَ قَالُوا اِنَّ لَنَا لَاَجْرًا اِنْ كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبِينَ

(الأعراف: ١١٣)

(*Ve câes-seharatü fir'avne kàlû inne lenâ leecran in künnâ nahnü'l-gàlibîn*) "Sihirbazlar Firavun'a gelmişler ve: 'Eğer üstün gelen biz olursak, bize kesin bir mükâfat var mı? demişlerdi.

Bütün o sihirbazlar, Firavun'un tarafını tutanların hepsi, o zaman Musa AS'ın huzurunda secde ettiler.

وَاُلْقِىَ السَّحَرَةُ سَاجِدِينَ (الأعراف: ١٢٠)

(*Ve ulkiye's-seharetü sâcidîn*) "Sihirbazlar secdeye kapandılar." (A'raf, 7/120)

قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ . رَبِّ مُوسٰى وَهَارُونَ (الأعراف:١٢٢-١٢١)

(*Kàlû âmennâ bi-rabbi'l-àlemîn. Rabbi mûsâ ve hârûn*) "Âlemlerin Rabbi olan Allah'a inandık. Musa'nın ve Harun'un Rabbi olan, onları peygamber gönderen Allah'a inandık." dediler. (A'raf, 7/121-122)

قَالَ فِرْعَوْنُ آمَنْتُمْ بِهِ قَبْلَ أَنْ آذَنَ لَكُمْ (الأعراف:١٢١-١٢٢)

"Firavun kızdı, dedi ki: Ben izin vermeden siz nasıl iman edersiniz?" (A'raf, 7/121-122)

Sen kalplere, vicdanlara, akıllara da mı hakim olursun?

Delilleri gördü, iman etti işte… "Keserim" dedi, hem de nasıl keserim dedi?

لأُقَطِّعَنَّ أَيْدِيَكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ مِنْ خِلاَفٍ ثُمَّ لأُصَلِّبَنَّكُمْ أَجْمَعِينَ

(الأعراف:١٢٤)

(*Le-ükattıanne eydiyeküm ve ercüleküm min hilâfin*) "Mutlaka ellerinizi ayaklarınızı çaprazlama keseceğim." Sağ elinizi kesersem sol ayağınızı keserim, sol ayağınızı kesersem sağ elinizi keserim. Çaprazlama…

(*Sümme le-usallibenneküm fî cüzûi'n-nahli*) "Sonra hurma ağaçlarına hepinizi asacağım." dedi. (A'raf, 7/124)

Dediler ki;

لاَ ضَيْرَ إِنَّا إِلَى رَبِّنَا مُنقَلِبُونَ (الشعراء:٥٠)

(*Lâ dayra innâ ilâ rabbinâ münkalibûn*) "Sen ne yaparsan yap, biz senden korkmuyoruz, biz Mevlâmız'a döneceğiz." dediler. (Şuarâ: 26/50)

İman geldi mi, böyle…



فَاقْضِ مَا اَنْتَ قَاضٍ (طه: ٧٢)

(*Fa'kdı mâ ente kàdın*) "Neye hükmedersen hükmet, bizi ilgilendirmiyor, biz gerçeği gördük." dediler. (Tâhâ, 20/72)

O zaman da yola gelmedi. Ondan sonra daha seneler geçti. Bak Allah-u Teàlâ Hazretleri ne kadar halim, ne kadar hilim sahibi. Biz olsak kızarız, hemen ezeriz. Sivrisineğin üstüne patlatır gibi patlatırız. Ne kadar halim… Gene, belki yola gelir diye seneler geçti.

Allah-u Teàlâ Hazretleri Musa AS'ın kavmine kıtlık verdi. Dediler ki;

"—Yâ Mûsâ, bu senden oluyor. Sen dua et, şu kıtlık geçsin, inanacağız."

Dua etti Mûsâ AS, kıtlık geçti. O istedikleri oldu, öteki istedikleri de oldu. Gene yola gelmediler, gene yola gelmediler, gene yola gelmediler.

Sonra ne oldu? Sonra Allahu Teàlâ Hazretleri artık kahrıyla tecelli etti, Firavun'u ve ordusunu denizde boğdu.

Nasıl boğdu? Mazlumları, mâsumları, mü'minleri katletmek için peşlerinden at sürüp giderken boğdu. Suç üzere, ceza üzere boğdu. Ama gene ibretli bir şey var ki, tam boğulurken Firavun dedi ki:

لاَ إِلَهَ إِلاَّ الَّذِي آمَنَتْ بِهِ بَنُو إِسْرَائِيلَ وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ

(يونس: ٩٠)

(*Lâ ilâhe ille'llezî âmenet bihî benû isrâîle ve ene mine'l-müslimîn*) "Benî İsrail'in inandığı Allah'tan başka ilâh olmadığını ben de kabul ettim, ben de müslümanlardanım." dedi. (Yunus, 10/90)

Firavunluk etme, sonunda oraya varacak iş... Ben çok dinsizler biliyorum. Çok dinsizlerin de hayatını okudum. Firavunluk etme, bak Firavun bile sonunda "Ben de müslümanlardanım!" diyor. Çünkü ölüm korkusu geldi mi, insan hayata menfaat gözü ile değil de iz'an ile, irfan ile baktığı zaman gerçeği görür. Görmemesi mümkün değil. Allah'tan başka ilâh yok. Bu kâinâtın bir tek sahibi var: Allah celle celâlüh.

Şimdi iman et! Ne diye inat ediyorsun? Niye iş işten geçtikten sonra, kendini perişan ettikten sonra, niye öyle olsun?

Bak ne kadar merhametli Mevlâ, ondan taş yağdırmıyor. İsterse yağdırır. Affediyor, affediyor, affediyor... Senin cürmün böyle bir kan çıbanı gibi baş verip de adam akıllı irin toplayınca, o zaman patlatıyor. İflah olmaz hâle gelince, o zaman cezayı sen yapıyorsun kendine... Allah-u Teâlâ Hazretleri kullarına zulmetmiyor.

وَمَا أَنَا بِظَلاَّمٍ لِلْعَبِيدِ (ق: ٢٩)

(*Ve mà ene bi-zallâmin li'l-abîd*) "Ben kullarıma zulmedici değilim." (Kaf, 50/29) buyuruyor.

وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلٰكِنْ كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ (النحل:١١٨)

(*Ve mâ zalemnâhüm ve lâkin kânû enfüsehüm yazlimûn*) "Ben kullarıma zulmedici değilim, fakat kullar kendi kendilerine zulmediyorlar." (Nahl, 16/118)

Pekçok âyet-i kerîme var: Kullar kendilerine zulmediyorlar. Allahu Teâlâ zalim değildir.

Adını bileceksin. Baba adını bileceksin. Kabilesini bileceksin. Hoş arkadaşlık edeceksin. Hastalanırsa ziyaret edeceksin. Ölünce son vazifeni yapacaksın. Arkadaşlığı kesip koparmayacaksın. Gördüğün bir kusurdan dolayı darılmayacaksın. Olmaz öyle şey. Arkadaşlık bir kere teessüs etti mi kopmaz. Allah yolunda arkadaşlık bir kere teessüs etti mi kopmaz.

"—Neden kopmaz hocam? Yolu bozmuşsa, günahlı insan olmuşsa, yanlış yola gitmeye başlamışsa?"

O zaman daha iyi ya işte, tut elinden, kurtar! Cehenneme gidiyor. Yanlış yola gidiyor, helâk olacak. Sen şimdi o dostunun yanlış yola gitmesine razı mısın?

Yalvar yakar, elinden tut, anlat, izah et! Akıl için yol bir. Sonunda gelir düzelir. Doğru yola girmesi için çalış!

Allah-u Teâlâ Hazretleri gönlümüze yumuşaklık versin, feyiz versin. Gözümüzün üstünden gaflet perdesini kaldırsın...

Aklına güvenme! Dünyada hiç akılsızım diyen insan yok. Deliler bile deliliğini kabul etmez; kimisi kendisini dâhi sanır, kimisi profesör sanır, kimisi Peygamber sanır, kimisi Mehdi sanır... Aklına güvenme! Şu kâinatın sahibi Allah'a iltica et! Ona teslim oldun mu, o sana yardım eder, elinden tutar.

Fâtiha-i şerife mea'l-besmele!

05. 06. 1983 – İskenderpaşa Camii

18. SELÂMLAŞMANIN ÖNEMİ

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn… Seyyidinâ ve senedinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ecmaîn...

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân! Feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh, ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve selem… Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ, ve külle muhdesin bid'ah, ve külle bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sàhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi's-sahîhi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve sellem, ennehû kàl:

لِيُسَلِّمِ الرَّا كِبُ عَلَى الرَّاجِلِ ، وَالرَّاجِلُ عَلَى الْجَالسِ ، وَالأَقَلُّ عَلَى الأَ كْثَرِ ، فَمَنْ أَجَابَ الْمُسَلِّمَ كَانَ لَهُ ، وَمَنْ لَمْ يُجِبْ فَلاَ شَيْءَ لَهُ

(حم خد عن عبد الرحمن بن شبل)

RE. 366/8 (*Liyüsellimi'r-rakibu ale'r-râcil, ve'r-râcilü ale'l-câlisi, ve'l-ekallü ale'l-ekseri, femen ecâbe'l-müsellime kâne lehû, ve men lem yücib felâ şey'e lehû.*)

Sadaka rasûlü'llah, fi mâ kàl, ev kemâ kàl.

Çok aziz ve muhterem Müslüman kardeşlerim,

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi hepimizin üzerine olsun. Hulûliyle müşerref olduğumuz Ramazan-ı Şerifin feyzinden bereketinden Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemizi faydalananlardan eylesin. Şu mübarek ayda kendisine tevbe edip günahlardan arınıp rızasına vasıl olmayı cümlemize nasib eylesin… Ümmet-i Muhammed'e hayırlar fetheylesin, hayırlar ihsan eylesin... Her türlü şerlerden hıfz u himaye ve vikàye eylesin, berî eylesin…

Peygamber SAS Efendimiz Hazretleri'nin mübarek hadis-i şeriflerinden bir demet, burada okuyup izah edeceğiz.

Bu hadis-i şeriflerin okunması ve izahına geçmeden önce evvelen ve hâsseten Efendimiz Muhammed-i Mustafa Hazretleri'nin ruh-u pak-i için ve sonra onun âlinin, ashabının, etbaının ruhları için, ve sair embiya-i mürselinin ervâhı için, din büyüklerimizin ruhları için, cümle sadât-ı meşayih-i turuku aliyyemizin ervahı için, bu eseri yazan Gümüşhaneli Hocamızın ruhu için, onun hocalarının talebelerinin ruhları için, hocamız Mehmed Zahid-i Bursevi Hazretlerinin ruhu için, bu eserin içindeki bilgilerin bize kadar gelmesi için emek sarfetmiş olan alimlerin ve ravilerin ruhları için;

Uzaktan yakından bu hadis-i şerifleri dinlemek üzere bu mescide cem olmuş olan siz kardeşlerimizin de ahirete intikal eylemiş olan bütün sevdiklerinin ve yakınlarının ruhları için, ruhları şad olsun kabirleri pürnur olsun diye, memnun ve mesrur olsunlar diye ve biz yaşayan müslümanların da rıza-i ilahiye uygun ömür sürüp, onun huzuruna sevdiği razı olduğu kullar olarak varmamıza sebep ve vesile olsun diye buyurun bir Fâtiha üç İhlas-ı Şerif okuyalım öyle başlayalım.

………………..

a. Selâmın Veriliş Şekli

Bu hadis-i şerif Peygamber SAS Efendimizin, bize selâm vermekle ilgili tavsiyelerini bildiriyor.

Biliyorsunuz müslümanların müslümanlar üzerindeki haklarından, müslümanın müslümana karşı vazifelerinden birisi de ona karşı iyi niyet besleyip, gördüğü zaman bunu da diliyle ifade etmek üzere selâm vermesidir. Bu selâmın çok sevabı vardır.

Peygamber SAS Hazretleri'nin huzuruna bir keresinde birisi geldi. Böyle kalabalık bir cemaat vardı.

"*—Es-selâmü aleyküm*" dedi.

Peygamber Efendimiz, "*Ve aleyküm selâm…*" dedikten sonra yavaşça, (*aşrun*) dedi. Yâni, "Bir selâm verdi, on sevap aldı." dedi.

Sonra bir zaman geçti, bir başka şahıs geldi, o da:

"*—Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàh*" dedi.

Onun da selâmını aldı Peygamber Efendimiz, ona (*işrûne*) dedi.

İşrûne, Arapça yirmi demek. "Yirmi sevap aldı." dedi.

Demek ki, "*Es-selâmü aleyküm ve rahmet'ullàh*" dedi diye, sadece "*Es-selâmu aleyküm*" diyenin iki misli ecir alıyor. Yâni birisi on, birisi yirmi sevap kazandı.

Sonra bir zaman geçti aradan, bir üçüncü şahıs geldi. O da:

"—*Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû*" dedi.

Yani, "Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi de sizin üzerinize olsun!" diye temennisini çok söyleyince, ona da Peygamber Efendimiz, (*Selâsûne*) "Bakın, bu da otuz ecir aldı." diye işaret buyurdu selâmdan sonra. Selâmın sevabı çok.

Hatta bir vesile ile söylemiştik ki, Abdullah ibn-i Ömer RA ashab-ı kiramın ilmiyle amil, fıkhı meşhur, bilgisi kavi olan bir muhterem siması. O dedi ki bir gün, bir kimseye:

"—Gel çarşıya, pazara gidelim seninle!"

Öbürü dedi ki

"—Ey Abdullah, ben senin huyunu bilirim, sen çarşı pazarı pek sevmezsin. Orada aldatmacalar olur, yalan yere yeminler edilebilir, daha başka sıkıntılar olabilir. Sen onun için çarşı pazardan pek hoşlanmazsın ama niye şimdi gitmek için kendin teklif ediyorsun? Niye beni alıp da oraya götürmek istiyorsun?" deyince, o da dedi ki yavaşça:

"—Yahu orada insan çoktur, selâm veririz, selâm alırız." dedi.

Yani çarşı pazar kalabalık diye, orada çok insan göreceğiz diye gidiyor. Gidecek, "*Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàh!*" diyecek, ecir kazanacak; "*Es-selâmu aleyküm ve rahmetu'llàh!*" diyecek, ecir kazanacak. Yani pazara gidiyor ama bir başka pazarlık var içinde, başka bir niyet var; sevap kazanmak için gidiyor demek ki.

Hasılı işte böyle, selâm böyledir, sevaplı bir şeydir.

Bir *"Es-selâmu aleyküm ve rahmetu'llàh*" dersiniz, sevabı vardır. Daha fazla söylerseniz daha başka sevap kazanırsınız. Bizim selâmımız böyledir.

Bizim selâmımız derken, müslümanların selâmı demek istiyorum. Biz müslüman müslümana selâmet dilemek istiyoruz ama nasıl bir selâmet bu? (*Es-selâmu aleyküm*) "Allah'ın selâmı üzerinize olsun!" Yâni, "Allah-u Teàlâ Hazretleri seni dünyada, ahirette her türlü sıkıntıdan, üzüntüden, gamdan, kederden uzak

eylesin, berî eylesin!" demek. Yâni, selâmın bir dua mânası var; dünyaya da ait, ahirete de ait…

Onun için, "Günaydın!" demeye falan benzemez. "Günaydın!" diyorsun, tamam gün aydın; güneş çıkmış, ortalık aydınlanmış mânâsına geliyor; veyahut "Senin de günün aydınlık olsun, başına dünya kararmasın, başına çökmesin!" mânâsını da kasdetmiş oluyoruz. Ama selâmda ahiret de var. Yani dünya ve ahiretin hayırlarını dilemiş oluyor insan.

Sonra Allah'ın rahmetini diliyor, Allah'ın rahmeti değil mi hep peşinde koştuğumuz? Bu ay da, Ramazan ayı da rahmet ayı değil mi? Ümmeti Muhammed'in rahmete gark olduğu ay.

"Cehennemin kapıları kapanıyor, cennetin kapıları açılıyor." buyuruyor Peygamber Efendimiz. "Şeytanların muannidleri, reisleri, ilerileri bağlanıyor zincirlerle…" buyuruyor.

Demek ki şerri yapmayacak insanlar, aldanmayacak şeytana, hayrı çok yapabilecek. Yedi kat sema bezeniyor, çok hayırlara nail oluyor insan…

Nereye rahmet inerse, orası sana ne mutlu! İnsan Allah'ın rahmetine mazhar olursa, ne mutlu. Onun için "*Es-selâmu aleyküm ve rahmetu'llàh*" diyorsun, Allah'ın rahmetini istiyorsun.

Allah'ın rahmeti geldi mi, bitti! Ölümüze rahmet istiyoruz, dirimize rahmet istiyoruz. Daha ne isteriz? Birisi öldü mü ne deriz? "Allah rahmet eylesin!" deriz. Onun için bizim selâmımız çok kıymetli, manası derin…

Bizim sözlerimiz, bizim inancımızdan çıktığı için, mânâlarında derinlikler vardır. Onu tercüme ettiğiniz zaman sığlaştırırsınız, derinliği kalmaz.

Meselâ, başarı ve muvaffakiyet kelimesi. Allah muvaffak etsin veya başarılar dilerim. Başarı muvaffakiyet demek mi? Hayır. Muvaffakiyetin çok derin bir manası vardır dinimizde. Muvaffakiyet demek, Allah'ın sana tevfikini refik etmesi demek. Allah'ın tevfiki sana refik olacak. Yani sen Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin te'yidine mazhar olacaksın. Allah-u Teàlâ Hazretleri sana lütfeyleyecek, kerem eyleyecek. Hayırları sana ihsan eyleyecek. Sen o te'yide, takviyeye, kuvvetlendirmeye, desteklemeye mazhar olacaksın, ondan sonra her şeyi yaparsın.

Muvaffakiyet bu. Allah'ın tevfiki sana refik olacak demek.

Başarı, işte baştan mı geliyor, başarmaktan mı geliyor, başarmak da baştan geliyor zaten. Başarmak, bir işi alıp başından öteki ucuna kadar götürmek, tamamlamak filan mânâsına. Öteki ucuna götürürsün ama sonu kötü gelebilir. Mühim olan muvaffakiyettir. Yani başarmak bir şey ifade etmiyor.

Bu bakımdan bizim sözlerimizin dinî bir derinliği var. Dinî manası var. İmanımıza gelip dayanıyor sonunda her sözümüz. Selâmımız imanımıza dayanıyor. Temennimiz imanımıza dayanıyor.

Ne deriz bir insandan ayrılırken?

"—Allah'a ısmarladık."

Ne demek? "Good by" desen, "By by" desen veya hoşça kal desen yetmez. Allah'a emanet ediyorum seni diyorsun. Allah'a ısmarladım ne demek, ısmarlamak ne demek? Havale etmek, yani "Seni Allah'ın hıfz u himayesine bırakıyorum, Allah seni hıfz ü himaye etsin, korusun!" diyoruz. Bak Allah'a ısmarladık deyişimizde, ayrılmamızda bile bir mânâ var. Bu mânâ "Haydi hoşça kal!" demekte yok, "By by"da da yok.

"—By by!" diyorlar. Yani, bu sadece İngilizce bilenlere mahsus bir şey değil. "Haydi by by!" diyor, gidiyor. Yani, o sözlerin mânâsı yok, bu sözlerde çok derinlik var. Bizim her şeyimizde bir derinlik var. İman, bizim imanımız her şeyin içine iliğine işlemiştir, bizim her hareketimizde o vardır.

Ecdadımızdan biz takliden yapıyoruz, bizde ilim kalmamış. İslâm'ı bilmiyoruz biz, takliden yapıyoruz. Adam gayri ihtiyari Allah sözünü söylüyor, gayri ihtiyari Allah'tan bahsediyor. İnşallah diyor, maşallah diyor, fakat şuurunda değil işin.

İnşallah ne demek? İnşallahın çok büyük manası var. Allah-u Teàlâ Hazretleri izin verir de dilerse, ben o işi yapacağım demek. Dilemezse, yapamam demek, bak imanla ilgili.

"—Yarın bize gelir misin?"

"—İnşallah."

Ben şimdi inşallah dedim mi, bu sefer adam sanıyor ki gitmek istemiyorum kendisine, "Yahu kat'i söz ver!" diyor.

Ben nasıl kati söz verebilirim, Allah'ın aciz naçiz bir kuluyum.

Ben sana gelirim desem, gelebilecek miyim? Ayağıma bir felç gelse, arabama bir arıza gelse, başka bir bilmediğim mani olsa, ben her şeye malik değilim ki. Ben Allah'ın naçiz bir kuluyum. İnşallah gelirim, Allah dilerse gelirim. Dilemezse, gelemem.

Meşhur Nasreddin Hoca'nın hikâyesi var. Sabahleyin hanıma demiş ki:

"—Hatun, ben karşıdaki koruya gideceğim, oradan bir eşek yükü odun keseceğim, yükleyeceğim, öğleden önce eve geleceğim." demiş.

"—Efendi, inşallah de!" demiş hanım.

"—Canım inşallahı filan mı var, işte karşıdaki koru! Yakındaki yer, biliyoruz. Görünen bir yer." demiş.

Fıkra tabi hatırda kalsın diye söylenen bir şey.

"—Bilmem!" demiş. "Hani sen vaazlarında söylerdin ya hep, inşallah demek iyidir diye, ben ondan onu hatırlatıyorum, sen bilirsin." demiş kadın, kenara çekilmiş.

Hoca da, "Fesubhanallah, sabah sabah insanı kızdırırlar." filan diye söylene söylene bineği almış, gitmiş koruya… Hakikaten çarçabuk kesmiş odunları, iki tarafa iple sarmış, tamam; dehlemiş hayvanını eve doğru geliyor ve bir taraftan da düşünüyormuş, diyormuş ki;

"—Ya işte sabahleyin kadın benim damarıma bastı, sanki bana hocalık taslayacak, ben onun kadar bilmez miyim sanki?" filan gibilerden. "Eh işte bak bitti, daha öğleye de bir saat var, iki saat daha önce geleceğim. Varacağım evime…" filan derken, dönemeçte üç tane Moğol askeri karşısına çıkmış, karşılaşmışlar. Dönemeçte, dur demişler.

"—Buyurun!" demiş, durmuş; "Bir şey mi istiyorsunuz ağalar?" demiş.

"—Evet!" demişler, "Bize Konya'nın yolunu tarif et!" demişler.

Akşehirli ya hoca… Onlara demiş ki:

"—Ağalar, işte şu yolu tuttururersunuz, yol çatallaşınca sağa saparsınız. Oradan şöyle olur, oradan şuraya gidersiniz, bir önünüze çeşme gelir…" filan deyince, askerlerin aklı karışmış. Demişler ki:

"—Düş önümüze…"

"—Etmeyin, eylemeyin! İşim var, gücüm var, hayvanım yüklü."



"—Geç, önümüze düş!" demişler.

Dinletememiş sözünü, ta Konya'ya kadar götürttürmüşler. Tabi kaç günde gitmiş, kaç günde gelmiş. Artık hanım da beklemiş evde, gece olmuş, hoca gelmemiş. Arka tarafını dayaklamış kapının… Neden sonra hoca gelmiş kapıyı çalmış. Yukarıdan seslenmiş hanım:

"—Kim o?" demiş.

Aşağıdan hoca:

"—Hanım, kapıyı aç, inşallah ben geldim!" demiş.

Bizim inşallahımız bu yani. İmanımızdan doğuyor. Yoksa biz hani gelmeyeceğiz diyemiyoruz da, inşallah gelirim diyoruz, o manaya değil.

Birisinde bir şey görüyoruz, "*Mâşallah, bâreka'llah…*" diyoruz. Bir şeye şaşırırız, hatta kızarız, "*Sübhàna'llah…*" deriz.

Sübhàna'llah ne demek? Allah her türlü noksandan münezzehtir demek. Ne güzel, bak, kızdığımız zaman, sevindiğimiz zaman, temenni ettiğimiz zaman, buluşurken, ayrılırken hep Allah CC... Neden? Bunu biz yapamazdık, biz şimdi

kurmaya kalksaydık tangır tungur yapardık bu işi. Mahvederdik. Dedelerimiz, inançlı oldukları için, hayatı da böyle yaşadıkları için başından sonuna kadar sözleri bile böyle olmuş.

Kızar, "*Lâ ilâhe illa'llah*" der. Bak nasıl kendi kızgınlığını söndürecek söz söylüyor? Ne güzel. "Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh der. Hani çaresiz kaldığı zaman Allah'tan başka güç kuvvet yoktur manasında. İşte onun için selâm da böyle. Bizim selâmımız lâlettayin bir selâm değil, derin manası var. İmanımızın tercümanı bizim sözlerimiz. Bizim seçtiğimiz kelimelerde, bizim giyimimizde kuşamımızda, davranışımızda, her şeyimizde bir edep vardır.

Peygamber Efendimizin huzuruna birisi gelmiş, kapıyı çalmış. Enes ibn-i Malik, ashaptan. Kapıyı çalmış. Peygamber Efendimiz de çıkmış karşısına, demiş ki:

"—Bir daha böyle kapıya yüzünü dönme! Ya sağını dön, ya solunu dön! Yani kapıya direk bakma!" demiş.

Çünkü belki kadın çıkar, kimmiş o diye, bakarsın namahrem birisi çıkar.

Onun için, ben büyüklerimizden görürdüm, apartman dairesine gidip de kapıyı çaldıkları zaman, bir tarafa dönüp de öyle dururlardı. Nereye dayanıyormuş? Hadis-i şerife dayanıyormuş. Hangi maksada dayanıyormuş? Eh evin kapısını açacak insan, belki benim olduğumun farkında değildir. Belki biraz önce sokağa çıkmış olan çocuğu döndü sanmıştır, kapıyı o çaldı sanmıştır.

Bazen hani dokuz defa çalar çalar, eh filan diye belki azarlamağa çıkar. Hani böyle şeyler oluyor. Belki yanlışlıkla açık kıyafetle filan çıkar diye şöyle yan dönecek.

Her şeyimizde bir adab var, her kelimemizde bile… Bizim değil, dedelerimizin. Bize Allah şu mübarek Ramazan hürmetine hayırlarını ihsan eylesin...

Bizim çok acınacak halimiz var. Neden acınacak halimiz var?

Biz varlıktan sonra darlığa düşmüşüz. Eğer biz dağdan inme olsaydık, çölden çıkma olsaydık, yabani olsaydık da sonra bu hale gelseydik, medenilik olurdu. Ama medeniliğin en yüksek seviyesinden, insanlığın en yüksek seviyesinden bu hale

düşmüşüz, biz düşkün insanlarız. Yukarılardan paldır küldür yuvarlanmış buraya düşmüşüz. Başka yere bakarsan, burası bir seviye ama yukarıdan düştük buraya, kolumuz kanadımız kırıldı bizim.

Dedelerimizin her şeyi ayrı bir güzeldi. Her yaptığı şey güzeldi.

"—Nereden biliyorsun, onların zamanında yaşadın mı sen de biraz fazla methediyorsun dedeleri?"

Hayır, kitaplardan okuyoruz. Sonra onların zamanında buralara gelmiş, gezmiş seyyahlar filan var; onların kitaplarından okuyorum. Hep bu fikrimi te'yid edici fikirler, müşahedelerle karşılaşıyorum.

Adam, babamın dostu değil, hasım, düşman. Dindaşı değil, Hristiyan. Avrupa'dan gelmiş, kendisi kitabına yazmış. Ben de zorlamadım, Kanuni devrinde gelmiş, burayı gezmiş gitmiş. Türkleri methediyor. Gördüğü şeyleri methediyor. Temiz diyor, sakin diyor, dürüst diyor, aldatmaz diyor methediyor. E benim de hoşuma gidiyor.

Gitmesin mi dedem? Osmanlı deyince yabancı değil ki, dedem... Dedemin babası, dedemin dedesi… Yani biz böyle bir sel gibi akıp geliyoruz ta eski zamanlardan beri. Bir zaman Selçuklu demişler, bir zaman Gazneli demişler, bir zaman Osmanlı demişler, bir zaman şimdi de Türkiye deniliyor ama aynı milletiz. Şecerelerimiz var ellerimizde, kaç bin seneye kadar gidiyor kimisinin şeceresi. İşte onlar el-hamdü lillâh güzel yapmışlar. Allah bize de güzel edepleri nasib etsin…

b. Kim Kime Selâm Verecek?

Peygamber Efendimiz buyuruyor ki onun için, selâm vermeyi öğretiyor bize bak. Peygamber Efendimiz hem muallim hem mürebbi. Hem öğretiyor hem eğitiyor. Terbiye ediyor. Her şeyimizi gösteriyor. Bak diyor ki selâm vermek güzel, sevap ama kim kime selâm verecek:[150]

---

[150] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.444, no:15704; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.452, no:8867; Buhârî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.344, no:992; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.129, no:314; Abdürrezzak, *Musannef*, c.X,, s.387, no:19444; Abdurrahman ibn-i Şibl RA'dan.

لِيُسَلِّمِ الرَّا كِبُ عَلَى الرَّاجِلِ ، وَالرَّاجِلُ عَلَى الْجَالسِ ، وَالأَقَلُّ عَلَى الأَ كْثَرِ ، فَمَنْ أَجَابَ الْمُسَلِّمَ كَانَ لَهُ ، وَمَنْ لَمْ يُجِبْ فَلاَ شَيءَ لَهُ

(حم خد عن عبد الرحمن بن شِبْلٍ)

RE. 366/8 (*Liyüsellimi'r-râkibu ale'r-râcil, ve'r-râcilü ale'l-câlis, ve'l-ekallü ale'l-ekseri, ve men ecâbe'l-müsellime kâne lehû, ve men lem yücib felâ şey'e lehû*)

(*Li-yüsellim*) Selâm versin, (*er rakibu ale'r-râcil*), atlı olan yayaya selâm versin! Kendisi daha şerefli mevkide, yukarda. O selâm versin aşağıya.

Sonra, (*ve'r-racilü ale'l-câlis*) geçen oturana selâm versin! Bazen hani yolun kenarında oturmuş insanlar olur, tarlada şurada burada… Sen geçiyorsun, sen selâm vereceksin, usül öyle. Orada duran sana selâm vermeyecek. Yani sıra bahis konusu olduğu zaman sen vereceksin.

(*Ve'l-ekallü ale'l ekser*) "Az olan, çok olan gruba selâm verecek." Üç kişi buradan gidiyor, karşıda otuz kişi toplaşmışlar orada, onlar selâm verecek. O otuz kişi üç kişiye vermeyecek selâm. Evet ne olacak,

(*Femen ecâbe'l-müsellime kâne lehû*). Kim selâm veren kimseye mukabele ederse, birisi selâm verdi, ötekisi mukabele ederse ne olur? Allah tarafından ecri, mükâfatı kazanır. Kendisinin lehine olur. O selâma karşılık verdiği zaman kendisi kâr eder. O selâmdan bir ecir kazanır. Ama selâm veren selâm alandan daha çok kazanır. O ayrı. Yani onun için selâmda da biraz acele etmekte de fayda vardır. Selâma mukabele eden ecrini alır.

(*Ve men lem yücib*) Ötekisi selâm vermiş, berikisi selâmı almamış, aldırmamış. O zaman, (*felâ şey'e*) onun eline hiçbir kâr geçmez. Veren kazanır da, öteki cevap vermeyen kimsenin eli boş kalır.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.124, no:25304; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.340, no:19565.

Onun için, selâma mukabele etmek lâzım. Hatta selâm vermek sünnet ama selâmı karşılamak mutlaka gerekiyor. Çünkü ayet-i kerimede Allah-u Teàlâ Hazretleri buyuruyor ki:

وَإِذَا حُيِّيتُمْ بِتَحِيَّةٍ فَحَيُّوا بِأَحْسَنَ مِنْهَا أَوْ رُدُّوهَا (النساء:٨٦)

(*Ve izâ huyyîtüm bi-tahiyyetin*) "Bir selâmla selâmlandığınız zaman ey mü'minler, (*fehayyu biahsene minhâ*) o selâmdan daha güzel bir karşılıkla selâmı karşılayın! Cevabını verin selâmın..." Meselâ, "*Es-selâmü aleyküm!*" demişse, "*Ve aleyküm selâm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû*..." deyin. Şöyle bir güleç yüz ekleyin, tatlı dil ekleyin, bir kaç kelime daha ilâve edin!

(*Ev ruddûhâ*) "Veyahut da hiç olmazsa, '*Ve aleyküm selâm*...' deyin. Hiç olmazsa misliyle mukabele edin, dengi ile karşılık verin! Öyle sırtınızı dönüp, cevapsız bırakmayın!" (Nisâ, 4/86)

Hikâyesi vardır. Mehmet Akif mübarek, mecliste çalışırmış ya Ankara'dayken… Meclisten Tâceddin Dergâhı'na gelirken bir yoldan geçermiş. O yolda da bir bakkal dükkânı varmış. Dükkân bakkal dükkânı ama bakkalın kendisi medresetü'l-kuzatta okumuş. Yani bilgili bir kimseymiş. Kadı olacak kadar dini tahsili olan bir kimseymiş. Demek ki o zaman öyle oldu. Şartlar öyle gerektirdi Mehmet Akif'in o zamanlar, bakkallık yapmağa dönmüş adam. Yüksek tahsili var, dini bilgisi var, Arabiyatı var.

Mehmet Akif onun yanından geçerken, "*Es-selâmü aleyküm*!" demiş. Ne yapacaktı? Geçen, oturana selâm verecekti.

"—*Es-selâmü aleyküm!*" demiş.

O da çuval mı düzeltiyormuş, eğilmiş böyle arkasını dönüp, kim selâm verdi diye bakmadan:

"—*Ve aleyküm selâm*…" demiş.

Böyle bir baştan savma selâm vermiş. Mehmet Akif yürümüş, beş on adım, meğerse o selâmı alıncaya kadar. Böyle bir acaip selâm olunca geriye dönmüş merhum. Ta kadı Efendinin yanına kadar gelmiş, omuzundan tutmuş. O çuvalla meşgul ya, çuvalı düzeltmekle meşgul, şöyle omuzundan tutmuş, çevirmiş kendisine, hey Efendi demiş,

وَإِذَا حُيِّيتُمْ بِتَحِيَّةٍ فَحَيُّوا بِأَحْسَنَ مِنْهَا أَوْ رُدُّوهَا (النساء:٨٦)

(*Ve izâ huyyîtüm bi-tahiyyetin fehayyu bi-ahsene minhâ ev ruddûhâ*) ayet-i kerimesini bilmez misin demiş, dükkânın önünde okumuş yüzüne, yürümüş gitmiş.

Çünkü kadı o, onun bilmesi lazım! Ya onun kadar güzel selâm verecek, ya ondan daha güzel selâm verecek. E ben geçerken sana dönmüşüm, "*Es-selâmü aleyküm!*" demişim, sen de bir dön, doğrul, bir güzel tebessüm eyle, bir "*Ve aleyküm selâm*" de. Ya ve ekle, ya bir güleç yüz ile mukabele et, yani biraz daha bir muhabbete sebep olacak bir şey yap. Baştan savma, yâni selâm verdiğine pişman eder gibi yapma!" mânâsına, onu terbiye etmek için öyle söylemiş mübarek.

c. Küçük Büyüğe Selâm Verecek

Arkasından gelen hadis-i şerif de yine bu selâm vermekle ilgili, hadis-i şerif:[151]

لِيُسَلِّمْ الصَّغِيرُ عَلَى الْكَبِيرِ ، وَالْمَارُّ عَلَى الْقَاعِدِ ، وَالْقَلِيلُ عَلَى الْكَثِيرِ (خ. حم. عن ابي هريرة)

RE. 366/9 (*Li-yüsellimü's-sağirü ale'l-kebir, ve'l-mârru ale'l-kàidü, ve'l-kalîlü alel-kebir*)

Burada yukardakinden farklı bir sınıf sayıyor:

(*Li-yüsellimü's-sağirü ale'l-kebir*) "Küçük olan büyüğe selâm versin! Yaşça küçük olan büyüğe selâm versin. Mevki bakımından

[151] Buhàrî, *Sahîh*, c.XIX, s.243, no:5763; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.314, no:8147; Abdürrezzak, *Musannef*, c.X, s.388, no:19545; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VI, s.179; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.V, s.489, no:8851; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.127, no:25325; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.340, no:19567.

küçük olan, mevki bakımından büyüğe selâm versin!”

(*Ve’l-mârru*) “Mürur eden, yani geçen, yürüyen, (*ale’l-kàid*) oturana selâm versin! Yürümekte olan oturana selâm versin.”

(*Ve’l-kalîlü ale’l-kesîri*) “Az olan da çok olanlara selâm versin!” diye bunu böyle bildirmiş.

Selâmla ilgili iki hadis-i şerif böylece geçti. Siz de bildiğinize bilmediğinize selâm verin; zarar etmezsiniz. Şöyle tavrına haline bakarsınız, selâm verdiniz mi, buzlar çözülür. Bazen insana gittiği yerde sakallı filan diye, sakal da kara olursa kaşları çatık falan bakıyorlar. “*Selâmün aleyküm!*” diyorsun, buzlar çözülüyor. “*Aleyküm selâm…*” diyorlar, iyi oluyor yani.

Bildiğinize bilmediğinize selâm verin, sevabı çok. Muhabbete vesile olur. İslâm’da muhabbete vesile olan her şeye sevap verilmiştir. Kırgınlığa, dargınlığa vesile olan her şey de yasaklanmıştır. Muhabbet olsun, biz insanlar birbirlerini sevsin.

İnsanlar birbirlerine kızmasını çok güzel öğrendiler, sevmesini de öğrensinler inşallah.

c. Namazı Dinç İken Kılın!

Bu da namaz kılmakla ilgili bir hadis-i şerif. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[152]

لِيُصَلِّ أَحَدُكُمْ نَشَاطَهُ، فَإِذَا كَسِلَ أَوْ فَتَرَ فَلْيَقْعُدْ

(حم. ق. د. ن. ه. عن أنس)

RE. 366/10 (*Liyusalli ehadüküm neşatuhû, feizâ kesile ev fetera felyak’ud*) “Sizden biriniz namazını keyfi yerindeyken kılsın, keyifliyken kılsın. Neşeliyken, şen şatır iken, dinç iken kılsın.

---

[152] Buhàrî, *Sahîh*, c.IV, s.324, no:1082; Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.190, no:1306; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.IV, s.77, no:1117; Neseî, *Sünen*, c.VI, s.124, no:1625; İbn-i Mâce, Sünen, c.IV, s.277, no:1361; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.101, no:12005; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.III, s.37, no:5357; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.343, no:19576.

Tembellik geldiği zaman, fütur geldiği zaman; bezginlik, bıkkınlık, yorgunluk geldiği zaman otursun!" demiş.

Allah Allah, bunu niye dedi Peygamber Efendimiz? Sebeb-i vürud-u hadiste zikrediliyor ki: Enes ibn-i Malik rivayet etmiş bu hadis-i şerifi, diyor ki:

Peygamber Efendimiz mescide girmiş bir gün. Bir de bakmış ki iki direk arasında bir uzun ip bağlanmış.

"—Bu ip ne oluyor, niye buraya gerilmiş?" diye sormuş.

"—Bu ip Zeynep RA'nın demişler. O bağladı bu ipi buraya. Namaz kılarken dayanamaz hale gelirse yorgunluktan, bitkinlikten, o zaman bu ipe yapışıyor da öyle duruyor ayakta." demişler.

Demek ki mübarekler ne kadar namazlar kılıyorlar da ayakta kalmaya halleri kalmıyor. Onun için o ipi oraya bağlamış ki, tutsun da ibadetine öyle devam edebilsin diye.

Onu beğenmemiş Efendimiz:

"—Çözün bunu buradan!" demiş.

Ondan sonra da bu hadis-i şerifi söylemiş. Demiş ki:

"—Sizden biriniz namazı şen şatır, güçlü kuvvetli, dinç bir şekildeyken kılsın! Eğer ayakta duramayacak kadar yorgunsa, otursun o zaman."

Onun için, ibadetin sevilerek yapılması lazım!

Namaz müminin Mi'racı, çok kıymetli bir ibadet. Namazda Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin huzuruna çıkıyorsun, konuşuyorsun onunla... Onun huzurundasın. Sen onu görmüyorsun ama o seni görüyor. Çok kıymetli bir ibadet. E yorgun argın bezgin olursan, olmaz. O huzura çıkmanın kadr ü kıymetini bilen bir insan olarak, dinç, kuvvetli olarak çıkacaksın. Değilsen, dinlen, namazı öyle kıl. Bir güzel misal bize.

Bizim bu vücudumuzun bizim üzerimizde hakkı vardır. Yani bu vücut bizim kendi mülkümüz değildir. Emanettir bize bu.

"—Bu benim malımdır. İstersem kırarım, istersem dökerim. İstersem zayıflatırım, istersem şişmanlatırım!" diyemezsiniz.

Emanettir bu vücut. Bu vücudun insan üzerinde hakkı vardır. Bu vücudun hakkı neyse, onu vermek lazım.

Allah-u Teàlâ Hazretleri buyurmuş ki:

وَجَعَلْنَا نَوْمَكُمْ سُبَاتًا. وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ لِبَاسًا. وَجَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا

(النبأ: ٩-١١)

(*Ve cealnâ nevmeküm sübâtâ. Ve cealne'l-leyle libâsâ. Ve cealne'n-nehâra maàşâ.*) [Uykunuzu bir dinlenme kıldık. Geceyi bir örtü yaptık. Gündüzü de çalışıp kazanma zamanı kıldık.](Nebe',78/9-11)

Gecenizi istirahat zamanı kıldık sizin için. Gece uyuyacaksın, gündüz çalışmana gideceksin. Vücudunun gıdasına dikkat edeceksin. Sıhhatli müslüman zayıf müslümandan hayırlıdır.

Şimdi bazı kardeşlerimiz oluyor duyuyoruz. Bazısı bizim karşımıza kadar geliyorlar. Hastalanmış. Neden? Üç gece uyumamış. Şöyle ibadet edeceğim, böyle yapacağım.

Yahu hiçbir kimse yoktur ki ibadet ile böyle dinin hakkından gelsin. Mümkün değil. Yani Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne ne yapsak nasıl ödeyebiliriz Allah'ın hakkını? Ödeyemeyiz. Hiçbir şekil ile ödememiz mümkün değil. O halde yapabileceğimiz, ölçülü şekilde ibadet edeceğiz. İşin çokluğunda değil, kıymet işin kalitesinde…

Bir ikindi namazı kılarsın el-hamdü lillâh, oturursun; güzel kılarsın ama şuurlu kılarsın, akşamı kılarsın ondan sonra ikindi ile akşam arasındaki günahlara kefaret olur. Yatsıyı kılarsın, cemaatle kılarsın, ne güzel tamam biter. Evine gittiğin zaman bir gece namazı kılıp yatıverirsin.

Yani ölçülü müslüman olmak ve vücudun da hakkını vermek çok önemli. Ölçüyü kaçırırsan, zayıflarsan, elin ayağın titremeye başlarsa, iki kişi senin koltuğuna girip de gezdirmeye başlarsa; o zaman sen bak iki kişiye daha yük oldun bu sefer. Hem kendini kurtaramadın, bu sefer iki kişiyi de senin yanına bağladılar. Sen onları bağladın ister istemez. Bu durum iyi değil. Kuvvetli müslüman, zayıf müslümandan hayırlıdır.

Onun için hepimiz nasıl olacağız? Güçlü kuvvetli müslüman olacağız. Hem pazusu yerinde, hem vücudu sağlam, hem aklı dinç, hem zihni dinç, hem hafızası yerinde, gözleri ışıl ışıl, pırıl pırıl, dikkatli, uyanık müslüman olacağız. Böyle bitkin, halsiz, kıpırdamaya mecali yok. Müslümanlar mı yahu, o elli tanesi bir

araya gelse bir kişi onu devirir demeyecek yani. Müslüman her bakımdan güçlü kuvvetli olacak. Sıhhatli olacağız.

Şimdi güzel manzaralı temiz havalı bir yere gittik. İki saat üç saat yattık. Baktım, dinç kalktık yani, deniz havalı çok güzel bir yer. Sabahleyin geliyoruz. O gün Ramazan değil mi? Adam kocaman, bir karış boyunda tütünü sarmış, ağzına sokmuş. Ramazan ya bugün, hiç Ramazan ona gelmemiş. Ağzına tütünü sokmuş, fosur fosur fosurdatıyor bir taraftan, bir taraftan da elinde elektrikli testere var, önünde bir kütük var, onu kesmeye uğraşıyor. Ayağında da sadece bir şort var, üstü çıplak. Giyinmeye ihtiyacı yok. Üstü çıplak, ayakları da çıplak şorttan aşağısı…

Doğrusu, çok güzel havalı bir yer diye hayran kalmıştım ben havasının güzelliğine… Allah orada ona temiz hava nasib etmiyor. O güzel havalı yerde o adam, ağzına sokmuş sigaranın bütün dumanını içine çekip duruyor. Güzel havadan onun nasibi yok. Ramazan'dan da nasibi yok. Rahmetten de nasibi olmayacak, ne kadar yazık. Ne kadar yazık. Allah hidayet etsin, ne diyelim. Allah akıl fikir versin.

Yani hani bu adamlar bize şey diyorlar ya ilericilik, 20. Yüzyıl, ilim fen filan. Bunların ilimle, fenle bir ilgisi yok kat'i karar verdim artık. Yani ilimse işte bizim dediğimiz ilim. Bak bizi ilimden yanayız. Biz diyoruz ki sigara zararlıdır. Bunun dumanını çekersen şöyle olur, böyle olur diyoruz, söylüyoruz biz; adam tutmuyor.

Adam doktor, sigara tiryakisi… Tabip doktor ki halkı tedavi ediyor, kendisi hasta. Hak bizim tarafımızda ama, hakkı filan tutan yok. Onların hepsi laf. Yani hakkı tutmak, hakkın peşinden gitmek filan bunların hepsi hikâye... Bizim tenkit bahis konusu olduğu zaman diyorlardı, şimdi iş değişti. İlim filan mühim değil onlar için, yine de onlar makbul. Yine de biz hor hakir kenardayız, ne yapalım. Allah yanında aziz eylesin. Allah o kardeşlerimize de akıl fikir versin, kurtarsın…

Bu vücut, şimdi bir şey olmaz. İnsan bir sigara içer, on sigara içer; şu anda bir şey olmaz. Ama elli beş yaşından sonra merdiven çıkamaz. Altmış yaşına geldiği zaman, uyku uyuyamazsın öksürükten… Sabahleyin kalktığın zaman bir hal olursun. Altmış

yaşında pişman olursun artık bu sigara içtiğine ama, *ba'de harabi'l-Basra…* Basra şehri harap olduktan sonra pişman olursun sen. İş işten geçtikten sonra, artık o doktora gidersin, bu doktora gidersin.

Var benim böyle tanıdıklarımdan. Yanımda namaz kılıyor. O öksürürken benim de içim parçalanıyor üzüntüden. Nefes alamıyor, nefesi daralıyor, öksürüyor, aksırıyor. Zamanında içmiş, ciğerlerine zifti doldurmuş, şimdi o zift çıkmıyor, orayı bırakmıyor. Öldürmüş şeyleri, orada müteharrik şeyler var böyle hareket eden, insanın içindeki akciğerindeki tozu toprağı dışarı atan deri parçaları var, dışarıya doğru devamlı hareket edip de içerdekini dışarı atan; onları öldürmüş, ziftler yapışmış, ciğer çalışmıyor şimdi.

İşte böyle olmayacağız. Ciğerimiz sağlam olacak. Kalbimiz sağlam olacak. Pazumuz sağlam olacak. Gözümüz sağlam olacak. Kaşımız sağlam olacak. Sağlam insan olacağız, her bakımdan sağlam olacağız.

"—Efendim ben istediğimi yaparım, sen bana karışma!"

"—Yâhu ben sana karışmayayım ama yanlış yola gidiyorsun! Sonra bu vücut da sana verilmiş bir emanettir. Sen bu emaneti harab etme!

Sonra bu emanetin sahibi sana bunu sorar. Sen benim verdiğim emaneti ne yaptın nerede harcadın diye sana sorar. Sıhhatten sorulmayacak mı? Demedi mi peygamber Efendimiz? İnsanın sıhhatini nerede kaybettiği sorulacak diye. Kumarhanede, meyhanede, orada burada kaybederse olur mu? Onu da söyleyeceğiz, bak onu da söylüyoruz biz ama bir Beyoğlu'na git bakalım, bir deniz kenarına git; hiç ilim erbabını dinleyen insan var mı?

Millet dolu dizgin sıhhatini bozmaya gidiyor. Ruhunu tahribe gidiyor, kalbini tahribe gidiyor. Dolu düzgün, hiç dinleyen yok. Hiç dinleyen yok yani dinleyen yok mesabesinde az. Kaç milyonuz, el-hamdü lillâh elli milyon… Kaç tanesi şöyle şuurlu, aklı başında, vücuduna dikkat eden, cemiyetine faydalı olmağa çalışan, aklı başında insan, sen ondan haber ver! Kaç tanesi doğru düzgün insan? Hepsi hasta, hepsini tedavi etmek zorundasın. Hepsinin

peşinde on tane adam var. Öyle, o durumda olunca kıymeti olmuyor.

Yani ölçülü hareket edeceğiz sözünden çıktı burada. İbadetleri ölçülü yapın da kendinizi tahrip etmeyin. Hanımlar bunu çokça yapar. Rahmetli, yakınlarımızdan da böyle zaman zaman yapanlar olmuştu. İbadetini sevince insan ibadete çok düşer, aşırılıktan sıhhatini kaybeder. Olmayacak öyle. Ölçülü olacak.

Peygamber Efendimiz'in sünnet-i seniyyesi bize ölçüyü getirmiştir. Peygamber Efendimiz'in yaptığı kadar yaparız, dur dediği yerde dururuz, o zaman çok sıhhatli oluruz. Şimdi Kuran-ı Kerim'de emredilmiş, Peygamber Efendimiz de buyurmuş, Ramazan'da oruç tutulacak değil mi?

"—Eh işte hoca şimdi seni yakaladım! Bak, Ramazan'da oruç tutulacak; yemek yemeyeceksin, su içmeyeceksin, meşrubat içmeyeceksin yemek yemeyeceksin, aç duracaksın. Bak vücudun zayıflıyor."

Yok, o senin dediğin gibi değil. Bak burada yine yanıldın. Şimdi sen on bir ay yiyorsun, yiyorsun; senin vücudunda yağ birikiyor, fazla maddeler birikiyor. Miden yoruluyor, damarlarında kanlar birikiyor, kollesterol miktarı artıyor, şöyle oluyor, böyle oluyor. Sen bir ay perhize çekildiğin zaman, depodaki malları tasfiye etmiş oluyorsun. Yağını, pasını atmış oluyorsun. Bir ay sonra dinç, sapasağlam, çakı gibi müslüman olacaksın!

Hiç doktorlar perhiz vermez mi? Kimi kandırıyorsun sen? Doktorlar hastaları yakaladılar mı, ilk işleri perhizdir. Onu yeme, bunu yeme…

"—Doktor bey, benim midem ağrıyor!" dersin. Hemen şunu yeme, bunu yeme derler.

"—Başımda ağrı var!" dersin; şunu yapma, şunu etme derler.

"—Şuram ağrıyor!" dersin; aman şunlara bunlara dikkat et derler.

"—Filanca yerim kaşınıyor!" dersin; aman ekşi turşu yeme derler.

Demezler mi? Yâni yine yanıldın sen…

Peygamber Efendimiz öyle taklitle gitmiyor, Allah'tan aldığı

için bilgiyi güzel söylüyor. Her şeyin bir temizlenmesi vardır, vücudun temizliği de oruçtur diyor. Vücudun da oruçla temizlenecek. Fazlalıklar gidecek, dinçleşeceksin. Ne faydaları var?

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[153]

صُومُوا تَصِحُّوا (ابن السني ، وأبو نعيم في الطب عن أبي هريرة)

(*Sùmû tasihhù*) “Oruç tutun ki, sıhhat bulasınız.” Yâni, oruç tutun, sıhhat bulun.

Orucu biz neden tutuyoruz? Allah’ın sevabını kazanmak için, rızasını kazanmak için. Ama arkasında sıhhat de var. O halde ölçülü olacağız. Hadis-i şerife uyacağız, sünneti seniyyeye uyacağız.

Ne mutlu, bak gelmişsiniz buraya, Peygamber Efendimiz’in hadislerini okuyorsunuz, İslâm’ın adabını öğreniyorsunuz, İslâm kültürüyle kültürleniyorsunuz, başka kültürlerden zihninizi yıkıyorsunuz. Ne güzel! Ölçü bu işte.

Bak her şeyi bildirmiş. Daha bir iki hadis-i şerif, sonra neler gelecek bak. Sanacaksınız ki, günlük bir gazeteden bir haber. O kadar canlı hadis-i şerifler. O kadar insanla ilgili, o kadar yakından ilgili. Çünkü Allah’tan geliyor.

Bilgi nereden geliyor? Kim öğretiyor? Rasûlüllah’a kim öğretmiş? Anası yok, babası yok, yetim olarak büyümüş, küçük yaşta amcası bakmış, dedesi bakmış. Kim öğretti? Mektep görmemiş, medrese görmemiş, orada üniversite yokmuş, okuma yazma bilen azmış. Allah, Allah… Kim öğretti? Kâinatın sahibi, her şeyi bilen, bilgililer bilgilisi, mühendisler mühendisi, sanatkârlar sanatkârı, ustalar ustası Allah-u Teàlâ Hazretleri.

---

[153] Taberânî, *Mucemü’l-Evsat*, c.VIII, s.174, no:8312: Ukaylî, *Duafâ*, c.II, s.92, no:549; Ebû Hüreyre RA’dan.

Rebi’, *Müsned*, c.I, s.122, no:291; Ebû Ubeyde RA’dan.

Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.II, s.393, no:3745; İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.II, s.357; Ali ibn-i Ebî Tàlib RA’dan.

İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.VII, s.57; Abdullah ibn-i Abbas RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.VIII, s.450, no:23605; *Keşfü’l-Hafâ*, c.I, s.445, no:1455; *Mecmaü’z-Zevâid*, c.V, s.584, no:9657; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.V, s.149, no:3891.

Her şeyi bilen o…

Dün akşam güzel bir fıkra anlattılar. Bakalım hatırlayabilecek miyim? Padişahın birisi bir yerde birisine hizmet etmek istiyor da, neyse etmiş hizmeti falan, tebdil-i kıyafet geziyormuş, Fatih Sultan Mehmet için anlattılar. Orada bir ihtiyar adam varmış, aksakallı bir ihtiyar. Onu tebdil-i kıyafetle ziyaret etmiş. Onu, fakir fukara durumunda görmüş, yardım etmek istemiş, gitmiş suyunu döküvermiş, abdest aldırıvermiş filan. Biraz öyle perişan görünce demiş ki:

"—Yarın padişahın yanına gitsen de senin ihtiyaçlarını görüverse, nasıl olur?" demiş.

Yani kendisi tebdil-i kıyafet gezdiği için, sanki padişahı başka bir şahıs gibi söylemek istiyor, o yaşlı sakallı kimseye. Demiş ki:

"—Yarın padişahın yanına gitsen de, halini arz etsen, fakirliğini söylesen. O sana yardım etse, senin ihtiyaçlarını gideriverse, bak çok muhtaç görünüyorsun.

Adam zeki zeki bakmış gözünün içine, demiş ki:

"—Zamanın padişahını bana şu anda hizmet ettiren padişah varken, ben başka yere kulak asar mıyım? Zamanın padişahını bana şu anda hizmet ettiren padişah varken, ben başkasına gider ihtiyacımı arz eder miyim?" demiş.

Demek ki, işte öyle bir kimseymiş.

d. İleride İslâm Güçlenecek

Bu hadis-i şerifi çok dikkatle dinleyin! Sonuna kadar okuyayım mübarek kelimeleri, sonra izahına geçelim:[154]

لَيَظْهَرَنَّ الاِيمَانُ حَتَّى يَرُدَّ الْكُفْرَ إِلَى مَوَاطِنِهِ ، وَلَيُخَاضَنَّ الْبِحَارُ فِي

[154] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.250, no:13019; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXV, sb.27, no:43; Ümmü'l-Fadl RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.212, no:29123; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.345, no:19581.

الْإِسْلاَمِ ، وَلَيَأْتِيَنَّ عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ يَتَعَلَّمُونَ فِيهِ الْقُرآن ، فَيُعَلِّمُونَهُ وَيَقْرَأُونَهُ ، ثُمَّ يَقُولُونَ: قَدْ قَرَأْنَا وَعَلَّمْنَا ، فَمَنْ ذَا الذِّي خَيْرٌ هُوَ مِنَّا ؟ فَهَلْ فِي أُولٰئِكَ مِنْ خَيْرٍ ؟ قَالُوا : يَا رَسُولَ الله ، وَمَنْ أُولٰئِكَ ؟ قَالَ: أُولٰئِكَ مِنْكُمْ ، وأُولٰئِكَ هُمْ وَقُودُ النَّارَ (ط . عن ابن عباس ؛ طب. عن امه أم الفضل)

RE. 366/11 (*Leyazharnel-îmânü, hattâ yerüdde'l-küfre ilâ mevâtınihî, ve leyühàdıne'l-bihâru fi'l-islâmi. ve leye'tiyenne ale'n-nâsi zemânün yeteallemûne fihi'l-kur'âne feyuallemûnehû ve yakraûnehû. Sümme yekùlûne: Kad karaehâ ve allemnâ, femen ze'llezi hayrun hüve minnâ. Fehel fî ülâike min hayr? Kàlû: Yâ rasûla'llah, ve men ülâike? Kàle: Ülâike minküm, ve ülâike hüm vekùdü'n-nâr.*)

Bu hadis-i şerifte Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

(*Leyazharne'l-îmânu, hattâ yerüdde'l-küfre ilâ mevâtınihî*) "Korkmayın ashabım, bu iman mutlaka galip gelecek, zahir olacak, üste çıkacak, galebe çalacak, yerleşecek." Yâni, "Şu anda azız, zayıfız ama" demek istiyor. Müslümanlar az, Mekke'den kovulmuşlar, Medine'ye sığınmışlar, zulüm, tazyik ve işkence görüyorlar.

"Korkmayın, bu iman muhakkak ve muhakkak galip gelecek. Zahir olacak, pırıl pırıl görünecek, yerleşecek; (*hattâ yerudde'l-küfre ilâ mevatınihî*) küfrü de çıktığı deliğe kadar sürecek, itecek, kendi yurduna tıkacak. Küfrün çıktığı yere kadar itecek onu, tıkacak. Doğduğu, çıktığı yere gerisi geriye itecek."

(*Ve leyühàdıne'l-bihâru fi'l-islâm*) "Ve denizler İslâm'da dalgalanacak."

"—Denizler İslâm'da dalgalanacak!" diyor Peygamber Efendimiz. Ne zaman diyor?

Şimdi sen Osmanlıyı görmüşsün, Abbasiyi görmüşsün, Emevileri görmüşsün, koca İslam imparatorluklarını görmüşsün

de sana tabii bir söz gibi gelir. Düşün, Peygamber Efendimiz küçücük bir grup müminle konuşurken bu sözü söylemiş. Daha ortada bir şey yokken, bak nasıl dediği çıkmış? Mûcize-i peygamberi, nasıl çıkmış? Ne diyor bak.

"—Bu iman mutlak galip gelecek, korkmayın!"

İşkence yaparlar, baskı yaparlar. Mekke'den sürdüler, Medine'ye saldırdılar, Medine'ye asker çektiler, orada yok etmeye çalıştılar. "Korkmayın! Bu iman yerleşecek!" diyor.

Yerleşmedi mi? Yerleşti. Sonra ne diyor:

(*Ve leyühàdıne'l-bihâru fi'l-islâm*) "Denizler İslâm'da çalkalanacak!"

Dalgalanmadı mı? Akdeniz Türk denizi, müslüman denizi olmadı mı? Karadeniz müslüman denizi olmadı mı? Kızıldeniz müslüman denizi olmadı mı? Okyanuslar, Hint okyanusları, denizler dalgalanmadı mı?

Ukbetü'bn-ü Nâfi, Fas'a kadar gidip de devesini Atlas Okyanusu'na sürmedi mi? Denize kadar sürmüş atını o komutan, İslam ordularının komutanı, denize kadar sürmüş, ondan sonra da ellerini kaldırmış:

"—Yâ Rabbi, önüme uçsuz bucaksız şu denizi çıkardın. Uçsuz bucaksız okyanus çıktı. Eğer imkânım olsaydı oraya da götürürdüm İslâm'ı… Adını buraya kadar getirebildim yâ Rabbi!" demiş.

Atlas Okyanusu'na dayanmadı mı? Cebel-i Tàrık'tan geçmediler mi? Fransa'nın Prene dağlarını aşıp Fransa'ya kadar gelmediler mi? Avrupa'dan duymayan kaldı mı İslâm'ı? Akdeniz bir ara bir bizim gemilerimizin dolaştığı bir yer olmadı mı? Karadeniz'in her tarafı bir ara bizim olmadı mı? Oldu.

O halde Rasûlüllah'ın o dediği de çıktı. Denizler İslâm'da dalgalanacak dedi, dalgalandı. Bundan sonra inşaallah yine dalgalanır. Allah Ekremü'l-ekremindir. İnsanlar birer ikişer müslüman olurken, topluca müslüman olmağa başlarlar.

Şimdi çok akıllılar müslüman oluyor. Bakıyorsun, büyük mütefekkir, bakıyorsun büyük alim, bakıyorsun büyük müdekkit; inceliyor, inceliyor, inceliyor, müslüman oluyor. Bakarsın toptan müslüman olurlar.

Türkler de öyle olmadılar mı? Arap orduları geldiler, önce onlarla biraz çarpıştılar, sonra yüz bin kişilik çadır ahalisi müslüman oluverdi. Bilmem elli bin kişilik, otuz bin kişilik ahali müslüman olu oluverdiler. Allah kerim… Biz güzel müslüman olalım, biz İslâm'a çalışalım, biz güzel nümune olalım, Biz İslâm'ın yüz karası olmayalım!

"—Bunlar mı Müslüman, hıı?" demesinler.

Gene, belki gene olur.

e. Cehennemin Odunu Olacak Kimseler

Neyse, bakın o dediği de çıktı. Gelelim hadis-i şerifin öbür tarafına. Çok dikkatle dinleyin!

(*Ve leye'tiyenne ale'n-nâsi zemânün*) "İnsanların üzerine öyle bir zaman gelecek, İslâm galip gelecek, denizler İslâm'da çalkalanacak, iman yayılacak… Ondan sonra insanların başlarına bir zaman gelecek; (*yeteallemûne fîhi'l-kur'ân*) o zaman Kuran-ı Kerim'i öğrenecek insanlar, okuyacaklar. *El-hamd*'den başlayacaklar, *meliki'n-nâs*'tan çıkacaklar, öğrenecekler.

(*Feyuallemûnehû*) "Kendileri öğrenecekler, başkalarına da öğretecekler. (*Ve yakraûnehû*) "Ve o Kur'an-ı Kerim'i okuyacaklar." Hatimler, cüzler okuyacaklar.

Hepsi güzel değil mi? Dikkat edin arkasına şimdi:

(*Sümme yekùlûne*) Sonra da diyecekler ki: (*Kad karaehâ ve allemnâ, femen ze'llezi hayrun hüve minnâ*) "İşte Kur'an-ı Kerim'i okuduk, öğrendik ve öğrettik. (*Femen ze'llezi hayrun minnâ*) "Bizden daha hayırlı kim olabilir?" diyecekler. "Kuran-ı Kerimi hem okuduk, hem başkalarına öğrettik. Var mı bizden daha iyisi? Kim olabilir bizden daha iyisi?" diyecekler. "Biz her türlü hayrı, güzelliği yapıyoruz!" gibi bir söz söylüyorlar.

Sonra, (*Fehel fî ülâike min hayr?*) "Bunlarda hiç hayır var mı?" diyor Rasûlüllah Efendimiz. "Bunlarda hiç hayır var mı ashabım? Böyle diyen, bu Kuran-ı Kerim'i okuduk öğrendik öğrettik diyenlerde bir hayır olacak mı ki?

Hiçbir hayır yok. Bakın, hayır olmadığı nasıl anlaşılıyor?

(*Kàlû: Yâ rasûla'llah, ve men ülâike?*) "Bunlar kim yâ Rasûlallah?" diye sordular.

“—Bunlarda hiçbir hayır var mı?” deyince meraklanmışlar. Hem Kur’an okuyorlar hem öğreniyorlar, hem öğretiyorlar. Ondan sonra da, “Bizden daha hayırlı kim olabilir?” diye böbürleniyorlar, ama onlarda hiçbir hayır yok.

Olmadığını Peygamber Efendimiz soru sigasıyla belirtiyor; (*Fehel fî ülâike min hayr?*) “Bunlarda hiç hayır var mı?” diyor. Yani yok demek istiyor. Bunun üzerine soruyorlar:

(*Kàlû: Yâ rasûla’llah, ve men ülâike?*) “Bunlar kim yâ Rasûlallah?”

(*Kàle: Ülâike minküm*) “Onlar sizden, yabancı değil… Dışarıdan ithal malı gelmiş değil, sizden… (*Feülâike hüm ve kùdü’n-nâr*) Onlar cehennemin odunlarıdır.” diyor. “Sizden ama cehennemin odunları…”

Hiç kimsenin garantisi yoktur. Aklımızı başımıza toplayalım. Şu mübarek aydan istifade edelim. Hiç garantimiz yoktur.

Allah-u Teàlâ Hazretleri’nin dergâhı çok ulu, çok azametli bir dergâhtır. Burada övünmeğe gelmez. Burada insan boynunu bükecek, edebini takınacak. Terbiyesizliğe gelmez. Su-i edebde bulunmağa gelmez. Aklını başına topla. Hiçbir şeyle övünecek halimiz yoktur. Hiçbir şeyimizle övünemeyiz. İlmimiz; bizden daha nice bilginler vardır. Amelimiz; onu biz biliriz nasıl amel olduğunu. Ne eksikleri vardır, ne kusurları vardır.

Oruç tutuyoruz bak şimdi oruç tuttuk, akşama oruç tuttuk diyeceğiz. Orucun esrarı var, hikmetleri var, incelikleri var. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki bir kimse yalan söylemeyi, yalancı şahitlik etmeyi bırakmadıktan sonra Allah’ın onun aç susuz kalmasına ihtiyacı yoktur.

Yalan söylemeyeceksin. Gözünü haramdan sakınacaksın. Kötülüklerden sakınacaksın. Dilinle kimseyi incitmeyeceksin. Güzel huylarla beraber olacaksın. Yoksa kârı faydası olmuyor insanın.

Demek ki sen, “Oruç tuttum!” diyeceksin ama hiçbir şey yok. Bunlar da nitekim, “Kur’an-ı Kerim okuduk, öğrendik, öğrettik!” diyorlar da, bak cehennemin odunu diyor Allah Rasûlü…

Onun için ne yapacağız? Allah’a sığınacağız:

“—Yâ Rabbi, senin azabından, ikàbından, gazabından sana

sığınırız. Başka kimden, ne medet gelir? Gelmez. Senden sana sığınırız yâ Rabbi. Senin afv u merhametin çoktur. Kusurlu olduğumuzu itiraf ediyoruz. Hatamız kusurumuz çoktur. Sen lütfunla bize hidayet eyle... Kusurlarımızı düzeltmeyi bize nasib eyle… Sana güzel kulluk etmeyi bize nasib eyle... Zikrinde, şükründe, hüsn-ü ibadetinde bize tevfıkini refik eyle... Muvaffakiyet ver, hidayet ver bize... Senin istediğin gibi kulluk etmeye muvaffak olalım!" diye yalvaracağız.

Bunun için gözyaşı dökeceğiz. Medet ederse, hidayet ederse öyle olabilir. Aksi takdirde, insanın kendisini doğru yolda sanıp da yanlış yolda olması kadar büyük zarar yoktur.

Nitekim Kehf Sûresi'nin sonunda Allah-u Teàlâ Hazretleri buyuruyor ki:

قُلْ هَلْ نُنَبِّئُكُمْ بِالْأَخْسَرِينَ أَعْمَالاً. اَلَّذِينَ ضَلَّ سَعْيُهُمْ فِي الْحَيَاةِ

الدُّنْيَا وَهُمْ يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ صُنْعًا (الكهف:١٠٣-١٠٤)

(*Kul hel nünebbiüküm bil'l-ahserîne a'mâlâ. Ellezîne dalle sa'yühüm fî'l-hayâti'd-dünyâ ve hüm yahsebûne ennehüm yuhsinûne sun'à.*) [De ki: Size yaptıkları işler bakımından en çok ziyana uğrayanları bildirelim mi? Bunlar, iyi işler yaptıklarını sandıkları halde, dünya hayatında çabaları boşa giden kimselerdir.] (Kehf, 18/103-104)

(*Kul hel nünebbiüküm bil'l-ahserîne a'mâlâ.*) Rasûlüm, onlara de ki, o insanlara de ki: Ben amelce en çok ziyanda olanları sizlere bildireyim mi, de onlara. En çok ziyanda olanları, en çok zarara uğramışları sana bildireyim mi diye sor onlara. Tabi bildir arkasından da. Nedir kimlerdir onlar?

(Ellezîne dalle sa'yühüm fî'l-hayâti'd-dünyâ) O kimselerdir ki en çok zarara uğrayan kişiler, yaptıkları çalışmalar, faaliyetler, sa'y u gayretler sapıktır, yanlış yöndedir. Allah'ın rızası istikametinde değil, ters istikamettedir.

(*Ve hüm yahsebûne ennehüm yuhsinûne sun'à*) "Halâ o aptallar sanırlar ki, iyi bir şey yapıyorlar."

Yanlış, sapık! Sabahtan akşama uğraşman boşuna… Ters! Allah'ın rızasını düşünmedin, kendi aklına gittin. Yanlış yola gidiyorsun. İnsanlara güya hizmet edeceğim, işin doğrusu bu diyorsun, yanlış.

Bize akıl öğretmeğe kalkıyor:

"—Yâhu, gel biraz dünyadan kâm almaya bak!" diyor, "İnsan dünyaya bir defa geliyor." diyor.

Biz de biliyoruz dünyaya bir defa geldiğini insanın. Ondan zaten korkuyoruz ya. Bir kere daha gelmek olsa, o zaman hani telafi imkânı olur. Bir gitti mi insan yandı! Bir gafil gitti mi öbür tarafa, mahvoldu. Biz de biliyoruz, senden ala biliyoruz. Biz insanların dünyaya bir defa geldiğini bilmiyor muyuz yani. Biz de biliyoruz.

İnsanın kendisini doğru yolda sanıp da yanlış yolda olması çok büyük zarara uğratır insanı.

"—Pekiyi yanlış yolda olup da yanlış yolda olduğunu bilmesi?"

O bir derece iyidir. Adam içki içiyor, ama içkinin kötü olduğunu biliyor. Bir zaman gelir, ıslah olur. Kumar oynuyor ama kumarın kötü olduğunu biliyor. Bir zaman gelir ıslah olur. Rüşvet alıyor, yanlış olduğunu bilirse bir zaman gelir, ıslah olur.

Ama:

"—Bunu ben yapacağım, bu benim hakkım, şimdiye kadar başkaları yemiş, şimdi de ben yiyeceğim, insan bu kadar maaşla geçinemez." derse, o zaman değişmez.

Geçinemezsen başka memuriyete git. Bu memuriyeti o maaşla, rüşvet almadan yapacak insanlar var. Çok kazançlı başka işe gir, fabrikada çalış, bilmem ne yap... Ne yaparsan yap, ama rüşvet almayı kendi muhakemenle haklı görüyorsun ama hakkın yok. Bunun çok daha misalleri bulunabilir.

Onun için kendimizi böyle Allah'a sığınıp korumağa gayret edelim. Çok edepli olalım. Her an kendimizi kontrol edelim acaba doğru yolda mıyız yanlış yolda mıyız diye. Tek öyle aklına güvendi mi insan, bir edepsizlik yaptı mı, Allah tevfikini çekerse, hidayetini kaldırırsa insanın üzerinden, önüne ışık tutmayıverirse, sapıtır insanlar. Doğru yapıyorum sanır.

Şimdi bak dünya üzerinde şuradan anlayın ki pek çok insan

var, hepsi doğru yapıyorum sanıyor. Amerikalılara sen eğri yapıyorsun der misin? Kabul ettirebilir misin? Ruslara kabul ettirebilir misin? Niye Afganistan'a girdin desen ikna edebilir misin? Herkes benim ayranım tatlı diyor, ekşi diyen yok. Herkes kendisini haklı görüyor. Ama birbiriyle çatıştığı zaman birisi haklı birisi haksız veyahut ikisi de haksız. Çok dikkat etmek lazım.

f. Ben Alimim Diyen Kimse

Burada çok güzel şeyler nakletmiş Rh.A Gümüşhanevî Hocamız, bu hadis-i şerifin izahında. Demiş ki: İbn-i Ömer RA'dan naklen şöyle demiş: Rasûlüllah SAS'dan duydum, buyurdu ki:[155]

مَنْ قَالَ إِنِّي عَالِمٌ ، فَهُوَ جَاهِلٌ (طس. عن ابن عمر)

(*Men kàle innî àlimün, fehüve câhilün*) "Kim ki, ben alimim derse, o cahildir."

Kim diyor bu sözü? Rasûlüllah söylüyor.

"—Ben alimim, bu işi ben bilirim. Ben bu işin bir numaralı adamıyım. Mutahassısıyım, benden üstünü yoktur, bu benim sahamdır."

Cahilsin sen.

"—Nereden bildin?"

Rasûlüllah söyledi. Bak işte bir daha okuyayım:

(*Men kàle innî àlimün, fehüve câhilün*) "Kim ben alimim derse, o cahildir." Neden? İlmin hudutsuzluğunu anlayamamış, biliyorum diyor! Senin bildiğin ne?

Biz şimdi 19. Yüzyıl'daki alimlerin bilgisine gülüyoruz 20.Yüzyılda. 20. Yüzyıl'ın ortalarında yapılmış otomobilleri yolda gördüğümüz zaman gülüyoruz şimdi. "Şu arabalara bak!" diyoruz. Tabii şimdi 1983 model öteki arabaları görünce, otuzların kırkların arabalarına gülmüyor muyuz? Şu komik vasıtaya bak

---

[155] Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.59, no:6846; Heysemî. *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.443, no:879; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.243, no:29290; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.125, no:23128.

diyoruz. Eski bisikletleri filan gördüğümüz zaman ansiklopedilerde, gülmüyor muyuz?

Bilginin hududu yok. Bak Japonlar nasıl saat yaptılar? Nasıl saatler yaptılar? Görmüyor musunuz işte rakamlı söylüyor. Biz eskiden akrebi öğreneceğiz, yelkovanı öğreneceğiz diye uğraşırdık. "Akrep şurayı gösteriyor, yelkovanı şöyle yapıyor, bunu buna eklersen, işte saat beşi çeyrek geçiyor falan derdik." diyoruz.

Şimdi adam 5.25 diyor, 5.15 diyor, saniyesini söylüyor. Ne hünerler koymuş bir saatin içine. İlim ilerliyor bak küçücük bir toplu iğne başı kadar bir şeyin içine bir elektronik beyin yerleştiriyor adam. Kalemin içine saat koymuş. Alarmları var, şunları var, bunları var. her türlü şey. Sen yazarken dırt dırt dırt dırt hee zamanım gelmiş diyorsun kalkıyorsun. Böyle şey, bunlar küçük şeyler daha. Nice incelikler var. Demek ki ben biliyorum diyen insan ilmin hudutlarını anlayamamış. Hakikaten cahil. Mütevazı olacak. Benim bildiğim bir nebze bilgi var ama haddini bilecek insan.

Bakalım daha başka ne demiş Peygamber Efendimiz. Tamamlayalım bari o sözünü. Rasûlüllahın hadisi o kadarmış.

İslam alimlerinden birisi de buyurmuş ki:

"—Bir kimsenin her sorularına cevap verdiğini görürsen, her gördüğünü tabir ettiğini, izah ettiğini, açıkladığını görürsen ve her bildiği şeyi diline döküp de söylediğini görürsen, anla ki bundan, o kimse cahildir."

Demek ki hakiki alim, icabında "Ben burasını bilmiyorum!" diyecek. Mert olacak, bilmediğini söyleyecek. Çünkü insan her şeyi bilemez. Her bildiğini de söylemek de gerekmez. İnsanın dilinden dolayı neler gelir başına… Ondan sonra, her gördüğünü de ille izah etmesi gerekmez. Biraz aklını başına toplaması lâzım!

Hasılı burada çok daha güzel sözler var. Demek ki insan haddini bilirse daha iyi olacak. Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi bu hadis-i şerifte anlatılan durumdaki insanlardan etmesin…

Bu ahir zaman alâmetidir. Kuran-ı Kerim'i biliyor, öğreniyor, öğretiyor, okuyor; "Bizden daha hayırlı kim var?" diyor ama cehennemin odunu oluyor. O duruma düşürmeyelim kendimizi… O duruma düşmeyelim!

İhlâslı mümin olalım. Kâmil, takvâ ehli müslüman olalım.

Edepli, terbiyeli müslüman olalım. Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin sevdiği, razı olduğu kul olmanın çaresine bakalım!

"—Gel benim sevgili kulum!" dediği kullardan olmaya çalışalım!

يَاأَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ . ارْجِعِي إِلَى رَبِّكِ رَاضِيَةً مَرْضِيَّةً . فَادْخُلِي فِي عِبَادِي . وَادْخُلِي جَنَّتِي (الفجر: ٢٧-٣٠)

(*Yâ eyyetühe'n-nefsü'l-mutmainneh. İrcıî ilâ rabbiki radıyeten merdıyyeh. Fe'dhulî fî ibadî. Ve'dhulî cenneti*) [Ey mutmain olan nefis! Sen ondan râzı, o senden râzı olarak Rabbine dön! Seçkin kullarımın arasına katıl ve cennetime gir!] (Fecir: 89/27-30) diye, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin hitabına mazhar olan kullardan olmaya çalışalım.

Bu edep ile olur, terbiyeyle olur. Allah'ı çok zikretmekle olur. Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne çok iltica etmekle olur. Tevekkül eylemekle olur. Bu güzel hasletleri Allah şu mübarek Ramazan hürmetine cümlemize ihsan eylesin...

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele!

12. 06. 1983 - İskenderpaşa Camii

19. ANA BABAYA İTAATIN KARŞILIĞI

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.
El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîne muhammedin ve âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ecmaîn…
Emmâ ba'du, fa'lemû eyyühe'l-ihvân, feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh, ve efdale'l-hedyi hedyu seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem… Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ… Ve küllü muhdesetin bid'ah, ve küllü bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sâhibihâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

لِيعْمَلِ الْبَارُّ مَا شَاءَ أَنْ يَعْمَلَ فَلَنْ يَدْخُلَ النَّارَ: وَلِيعْمَلِ الْعَاقُّ مَا شَاءَ أَنْ يَعْمَلَ فَلَنْ يَدْخُلَ الْجَنَّةَ (الحا كم في تاريخه عن معاذ)

RE: 367/1 (*Li-ya'meli'l-bârru mâ şâe en ya'mele felen yedhule'n-nâr; ve liya'melil-âkku mâ şâe en ya'mele felen yedhule'l-cennete*)
Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Çok aziz ve muhterem müslüman kardeşlerim!

Allah-u Teàlâ Hazretlerinin selamı, rahmeti, lütfu, bereketi cümlenizin üzerine olsun. Allah-u Teàlâ Hazretleri şu mübarek ayın feyz ü bereketinden cümlenizi, cümlemizi müstefîd eylesin. Oruçlarınızı, ibadetlerinizi makbul ibadetler eylesin.

Peygamber SAS Hazretlerinin mübarek hadislerinden bir nebze okuyup izah edeceğiz. Hocamız'ın hocası Gümüşhâneli Ahmed Ziyâüddin Efendi Hazretlerinin *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli hadis kitabından ve onun tarafından yazılmış olan şerhinden faydalanarak…

Bu hadis-i şeriflerin okunmasına ve izahına geçmeden önce evvelen ve hâssaten nümûne-i imtisâlimiz, rehberimiz, Peygamberimiz, Efendimiz Muhammed-i Mustafâ SAS

Hazretleri'nin ruh-u pâki için ve onun âl, ashàb ve etbàının ruhları için; ve cümle sàdât ve meşâyıh-ı turûk-u aliyyemizin ervâhı için; eserin müellifi Gümüşhâneli Hocamız'ın ruhu için, hocamız Mehmed Zâhid-i Bursevî Hazretleri'nin ruhu için ve sâir enbiyâ ve mürselîn ve evliyâ ve sâlihînin ervâhı için;

Ve uzaktan ve yakından bu hadis-i şerifleri dinlemek üzere şu mescide cem olmuş olan siz kardeşlerimizin de ahirete intikàl ve irtihâl eylemiş olan bütün sevdiklerinin ve yakınlarının ruhları için, kabirlerinin pür nûr olması, ruhlarının mesrûr olması için;

Bizlerin de Cenâb-ı Mevlâ'nın rızasına uygun ömür sürüp, huzuruna sevdiği, razı olduğu kullar olarak varmamıza vesile olması için; bir Fatiha üç İhlâs-ı Şerif okuyup öyle başlayalım; buyurun:

……………………………

a. Ana Babaya İtaat Etmek

İlk hadis-i şerif ana babaya mutî olmak ve iyilik yapmakla ilgili... Peygamberimiz SAS Hazretleri Muaz b. Cebel RA'ın bize naklettiğine göre buyuruyor ki:[156]

لِيَعْمَلِ الْبَارُّ مَا شَاءَ أَنْ يَعْمَلَ فَلَنْ يَدْخُلَ النَّارَ: وَلِيَعْمَلِ الْعَاقُّ مَا شَاءَ أَنْ يَعْمَلَ فَلَنْ يَدْخُلَ الْجَنَّةَ (الحا كم في تاريخه عن معاذ)

RE. 367/1 (*Li-ya'meli'l-bârru mâ şâe en ya'mele felen yedhule'n-nâr*) "Ana ve babasına mutî olup onlara evlatlık hizmetini güzel yapanlar, iyilik yapanlar ne isterse yapsınlar; çünkü cehenneme girmeyecekler."

(*Ve li-ya'melil-âkku mâ şâe en ya'mele fe-len yedhule'l-cennete*) *Hafazana'llah*... "Ana ve babasına karşı gelip âsî olan, itaatsizlik eden, onları üzen, onlara kötülük eden kimseler de ne isterlerse yapsınlar; çünkü cennete girmeyecekler."

---

156 *Kenzü'l-Ummal*, c.XVI, s.476, no:45528; *Camiü'l-Ehadis*, c.XVIII, s.347, no:19585.

Dinimizde ailenin çok mühim bir mevkii vardır. Bizim dinimizde iyilik yapanın iyiliğine karşı çok büyük bir saygı vardır. Anne ve babanın da iyiliği hiçbir iyilikle ölçülmez. Annenin fedakârlıkları, babanın sıkıntılara fedakârlıkları hiçbir şeyle ödenmez. Ve o iyilikler çiğnenmez. O iyilikler herhangi bir sebeple bir tarafa atılmaz. Dinimiz, "İnsanlara şükretmeyen Allah'a şükretmesini yapamaz, bilemez." buyuruyor. Yani Peygamber Efendimiz'in hadis-i şerifinden çıkan hüküm bu!

Allah-u Teàlâ Hazretlerine şükretmek lazım ama Allah-u Teàlâ Hazretleri sana o hayrın, o bereketin, o güzelliğin, o iyiliğin, o lütfun, o keremin gelmesinde kimi vasıta etmişse ona da şükran borcun var. Ona da teşekkür edeceksin. Allah vasıta etmiş, senin için zahmet çekmiş, o da ondan ecir kazanıyor; ona da teşekkür edeceksin. Evet, her şeyi takdir eden Allah-u Teàlâ fakat O'na şükredeceksin. O'na şükretmezsen, O'na teşekkür etmezsen vazife tam yapılmamış oluyor.

Bu iyiliklerin de en başta geleni ana babanın insana iyiliğidir. Yapılan iyilikler seneler geçince unutulur ama anne babanın şefkati, himmeti ve gayreti olmasa evlat büyüyemez. Çünkü insanoğlu şu dünyaya son derece aciz bir mahlûk olarak geliyor. Hiç bir şey yapmaya muktedir değil bir durumda geliyor. Sonra yavaş yavaş, seneler geçerek gelişiyor, gelişiyor... Sinirleri, uzuvları, hareketleri, refleksleri, kabiliyetleri seneler içinde terbiye oluyor. Yavaş yavaş elini kaldırmayı, gözünün önünden geçen ışıklı şeyleri takip etmeyi, hareket etmeyi, emeklemeyi, ayakta durmayı öğreniyor. Ayakta durunca çok büyük bir iş yapmış gibi gülüyor, seviniyor. Yavaş yavaş bir, iki, üç adım atmayı öğreniyor derken eğitimi, yetişmesi için seneler geçiyor. Küçük bir gayretle olacak şey değil.

Civciv yumurtadan çıkar çıkmaz anasının peşinden koşup, gösterdiği yiyeceği gagalamaya başlar. Öyle değil. Balıklar evlatlarının sayısını bilmezler. Yumurtalarını dökerler suyun içine, yumurtadan çıkar. Belki önüne rastlarsa evladını yer. Ama insanoğlu öyle değil. İnsanın evladı çok güç yetişiyor ve anne baba çok fedakârlık çekiyor. Çok zahmetler, meşakkatler çekiyorlar.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bu zahmet ve meşakkati çeksinler, isyan etmesinler, terk etmesinler diye anne ve babanın kalbine bir

büyük şefkat ve sevgi koymuş. O sevgi uğruna anne kendisini ateşe atar, evladını korumak ister. Öyle bir şefkat, öyle bir ibretli durum...

Evladın ne yapması lazım?

Dinimiz vefa ve fedakârlık dinidir. Dinimiz iyiliğe mukabele etmek, iyiliği anlamak, iyilik yapana şükretmek, teşekkür etmek dinidir. Adalet ve ölçü dinidir. O halde ana babasına iyi muamele edecek, sözünü dinleyecek.

"—Evladım sen küçükken ben, sen bana kaldır da böyle tokat vur, yumruk at, beni merdivenden aşağı yuvarla diye mi büyüttüm?"

"—Çıkart parayı, benim içki paramı vermezsen seni asarım, keserim!' de, diye mi büyüttüm ben seni? Salıncakta onun için mi salladım? Onun için mi geceleri uykusuz kaldım? Keşke bakmasaydım da ölseydin. Ölseydin de bu halleri görmeseydim. Sen de görmeseydin, çünkü senin için de fena..."

Ana babaya yumruk vurmak, onu merdivenden yuvarlamak? Gazetelerde ne misallerini duyuyoruz.

Ana babaya iyilik etmek âyet-i kerimede bize emredilmiş. Buyuruyor ki Allah-u Teàlâ Hazretleri;

وَقَضٰى رَبُّكَ اَلاَّ تَعْبُدُوا اِلاَّ اِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ اِحْسَانًا (الإسراء:٢٣)

(*Ve kadà rabbüke ellâ ta'büdû illâ iyyâhu ve bi'l-vâlideyni ihsânâ*) [Rabbin, sadece kendisine kulluk etmenizi, ana-babanıza da iyi davranmanızı kesin bir şekilde emretti.] (İsrâ, 17/23)

Ayet-i kerimeye çok dikkat edin! Allah'ın kelamı, her sözünün ayrı bir hikmeti var.

"Allah-u Teàlâ Hazretleri hükmetti ki kendisinden gayrısına tapmayasınız." Başkasına boyun eğmek, başkasına itaat, başka şeye tâbi olmak yok. Allah'a tâbi olacaksın. Allah'tan gayrıya tapmayacaksın.

İnsan başka şeye tapar mı?



Tapmış tabi... Her şeye tapmış; yıldıza, aya, güneşe, öküze, ağaca, taşa, puta, paraya, nefse, zevke... Bazıları tapmışlar, tapmaktalar ve tapacaklar. Allah ıslah etsin.

Başta; “Allah-u Teàlâ Hazretleri hükmeyledi ki kendisinden gayrıya ibadet etmeyesiniz.” diyor.

Allah’ın bizden ilk istediği ne? Ona şükrü ve kulluk vazifemizi yapmak...

Neden? O da bize en büyük iyiliği yapmış. Bize şu varlığı, bu emanetleri vermiş; gözümüz görüyor, elimiz tutuyor, kulağımız işitiyor, sağız, sâlimiz... Dünyanın başka yerlerinde insanlar birbirlerini katır katır kesip doğrarken, elhamdülillah huzur ve sükûn içindeyiz.

İçinde bulunduğumuz nimetler… İklim bakımından güzel bir iklimdeyiz; sıcağı var, soğuğu var. Manzara bakımından enfes bir yerdeyiz; dağı var, denizi var. Balık var, buğday var. Kıtlık çekmeyiz, gıdasızlık çekmeyiz, sebze sıkıntısı çekmeyiz. Yani dünyanın şâhane bir yerini Allah-u Teàlâ Hazretleri bize nasib

etmiş.

Lâyık mıyız? Hiç bir şeye liyakatimiz yok. İki para etmeyiz ama lütf u kereminden lütfeylemiş, buraları ihsan eylemiş. Bizim de değilken, dedelerimizin O'nun yolunda çalışması, gayretiyle... Dedelerimiz, "Ben bu dine hizmet edeceğim." diye kefeni boynuna dolamış, başına sarık diye sarmış, buraya gelmiş. Diyâr-ı gurbette, "Allah yolunda müslümanları koruyacağım." derken Allah da, "Gel kulum, sen bana böyle hizmet arzu ettin, ben de sana bu güzel diyarları vereyim." demiş.

إِنَّ الْاَرْضَ لِلّٰهِ يُورِثُهَا مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ (الأعراف:١٢٨)

(*İnne'l-arda li'llâhi yûrisuhâ men yeşâü min ibâdih*) "Yeryüzü Allah'ındır. Allah kullarından kime dilerse ona verir." (A'raf, 7/128)

Sen kul ol, sana versin. Dedelerin kul olmuşlar, vermiş. Sen kulluğu terk ettin, aldı. Sen isteseydin Belgrad'dan Hicaz'a, Kırım'dan Cebel-i Tarık'a pasaportsuz gidip gelebilirdin. Kıymetini bilmedin, Allah-u Teàlâ Hazretleri elinden aldı. Kıymetini bil, ona kulluk et, yine olur. Her şeye kâdir, Allah-u Teàlâ Hazretleri...

İlk vazifemiz, ona kulluk etmek. Çünkü bütün iyiliklerimiz ondan. Neyimiz varsa ondan. Her şeyimiz Mevlâ'dan.

"—Yâ Rabbi! Çok şükür verdiğin nimetlere..."

Her şeyi yerli yerinde; hastalığı yerinde, belası yerinde, cezası yerinde... Kahrı güzel, lütfu güzel, her şeyi güzel... Hepsi yerinde.

Emin olun kahrı olmasa şu dünyada nizam olmaz. Kahrı da lazım... Lâzım değil mi? Bazı insanların kahrolması gerekmez mi? Kahrı da lâzım, lütfu da lazım...

Sana da arada lâzım... Hiç sıkıntı gelmese, sen aklını başına toplamazsın ki... Hiç sıkıntı gelmese, hiç imtihan olmasa, hiç başın dara gelmese, sen kolay kolay bu yola mı gelirsin?

Hatırına gelmez... Gafil gafil, ot gibi, nebat gibi yaşar, geçer gidersin. Allah arada sırada dert, sıkıntı veriyor ki onda da hikmet var. O dertlerden, sıkıntılardan kurtulmak için büyük bir iltica yeri arıyorsun da, "Aman yâ Rabbi!" diyorsun.

Allah'ı bildirten, "Aman yâ Rabbi!" dedirten hastalığa da merhaba... O da hoş!

Ya insan hiç Allah'ı bilmeden böyle gitse, ahireti fena olsa?

Günah bile hoş!

"—Allah Allah, hoca bugün şaşırdı." diyeceksiniz.

Hadis-i şeriften, Peygamber Efendimiz'in sözlerinden söylüyorum:

"—Bir günah ki insana haddini bildirir. Kendisinde kalp kırıklığı, boyun büküklüğü meydana getirir. Burnunu kırar, edebini takındırır, boynunu büktürür de Mevlâ'ya yönelttirir. O günah; kendisini kibirli, azametli, kendini beğenmiş, mağrur bir insan haline getiren ibadetten daha hayırlıdır."

Namaz kılıyorsun, biraz hayr u hasenât yapmışsın, biraz şöyle olmuş, böyle olmuş; çalımından yanına yaklaşılmıyor. Bu fena!

Günah işlemiş, boynu bükük; haddini biliyor, sesi çıkmıyor kenarda… Bu daha iyi! Böyle bir gönül kırıklığı, Allah'a dönme meydana getiren günah, Allah'ın sevmediği kibir ve ücub durumuna düşüren ibadetten daha hayırlıdır, diyor.

Her şeyde hikmet var. Onun için her şeyi güzel. Bu dünyanın her şeyi güzel...

Meşâyih-i kirâmdan bir zâtın dervişleri etrafına toplanmış. Vaaz esnasında, sohbet esnasında demiş ki;

"—Ey talebelerim, müridlerim! Söyleyin, sizin elinizde imkân olsaydı dünyayı nasıl yapardınız?"

Kimisi demiş ki:

"—Ben hiç kış yapmazdım, hep yaz olurdu."

Kimisi demiş ki:

"—Ben hiç gece yapmazdım, hep gündüz olurdu."

Kimisi şöyle kimisi böyle... Yani hayal ya! "Elinizde imkân olsaydı ne yapardınız?" deyince herkes bir şey söylemiş.

Bir tanesi kenarda duruyor, hiç ses çıkartmıyor, boynu bükük. Söz ona gelmiş, demiş ki;

"—Sen konuşmuyorsun, söyle bakalım fikrini."

"—Efendim! Yazını, kışını, baharını; gecesini, gündüzünü düşündüm... Elimde imkân olsa, hiçbir şeyini değiştirmem. Kâinâtın bu hâli, her şeyi güzel." demiş.

Gece olmasa nasıl istirahat edersin? Allah-u Teàlâ Hazretleri elektrikleri söndürüyor ki herkes uyusun. Yanık olsa herkes bir gürültü patırtı peşinde koşar, rahatın kaçar. Kâinâtın, dünyanın elektriklerini söndürüyor; herkes rahat ediyor. On ikiden sonra gazinolar da seslerini kesiyor, gürültü patırtı kalmıyor, herkes istirahate çekiliyor. Yoksa o ışık sönmese bu haşarı insanları tutabilir misin?

Herkes bir tarafta gürültü patırtı yapar, sana uyku uyutmazlar. Sokaklar çocuklarla dolu, oynarlar... Sen yorgun argın işten gelirsin, istirahat edemezsin... Gecesi güzel demek ki...

'—Kışı?'

Kışı da güzel... Kış olmasa bahar olmaz, yaz olmaz. Yazın bereketi olmaz, meyveler olmaz, mikroplar ölmez, dünya mahvolur.

Yazı da güzel... Meyveler olgunlaşıyor, başaklar olgunlaşıp sarkıyor. Nesine baksan hepsi güzel, her şeyi mükemmel...

İnsanın kaşı güzel; gözü koruyor, terler geliyor aşağı akıyor. Kirpiği güzel, gözünün kapağı güzel... Burnu güzel, burnunun içindeki kılı güzel... Ağzı güzel, dili güzel, dişi güzel; ön dişlerin keskin, yan dişlerin öğütücü ve yaygın olması güzel... Her şeyi güzel işte... Daha ne istiyorsun? İbretle bakarsan hepsini görürsün. Şükretmek lazım...

Âyet-i kerimede de buyuruyor ki:

وَقَضَى رَبُّكَ أَلاَّ تَعْبُدُوا إِلاَّ إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا (الإسراء: ٢٣)

(*Ve kadà rabbüke ellâ ta'büdü illâ iyyâhu*) "Allah hükmetti ki, Allah'tan gayrıya ibadet etmeyesiniz."

İlk iş o! Tamam... Çok mühim bir şey, en önemli şey... Kabul ettik, âmennâ ve saddaknâ… Âyet-i kerimeye boyun verdik, boyun büktük. Tamam! Ama bakın hemen arkasından ne diyor:

(*Ve bi'l-vâlideyni ihsânâ*) "Allah ana babaya iyilik etmeyi emretti, hükmetti."

Kendisine şirk koşmayacaksın, ibadet edeceksin; hemen arkasından ana babaya iyilik etmeyi emrediyor.

Hey evlatlar hey! Peygamber Efendimiz: “Annesi babası sağken âhireti, cenneti kazanamayanlara yazıklar olsun!” demiş. Kazanacaksın!

Bir hadis-i şerif var, ne kadar güzel bir hadis-i şerif:

“—Bir evlat; babasına, anasına hoş, gönlünü alacak bir şeyler yapar da onları kendisine güleç yüzle, sevgiyle, içinden, yüzünün hatları güleç, gözleri gülerek baktırtırsa, bir köle âzat etmiş gibi olur.” diyor Peygamber Efendimiz. Evlat için köle âzat etmiş gibi sevap olur.

Neden? Annesine gözleri gülerek baktırttı. Anne babasını, “Ah benim evlâdım, mâşâallah...” diye gözlerinin içi gülerek baktırttı, öyle dedirtti ya... Al sana bir köle âzad etmiş gibi sevap, diyor.

Peygamber Efendimiz’in etrafındaki ashâb-ı kirâmından (*Rıdvânu’llàhi teàlâ aleyhim ecmaîn*) bir tanesi demiş ki:

“—Yâ Rasûlallah! Çok bakarsa ne olacak?” Günde 360 defa bakar. Evlat ana babayla sık sık karşılaşır.

Rasûlüllah Efendimiz:

“—Allàhu ekber!” demiş.

Her seferinde Allah-u Teàlâ Hazretleri köle âzad etme sevabını vermeye kàdir değil mi? Allah-u Teàlâ Hazretleri mükâfatı vermekten aciz mi? Kâdir-i mutlak... Her bakışına bir köle âzad etmiş gibi sevap veriyor.

Allah cümleye akıl fikir versin. Bir öyle, bir de İslâm’ı engellemeye çalışanlara akıl fikir versin ki İslâm, evlatları böyle evlat etmek istiyor. Sen İslâm’ı çeşitli şekillerle, “Eski devrin fikriyatıymış, çöl kanunuymuş, hurafeymiş, bilmem neymiş.” filan diye engelliyorsun. Yeni nesli kendi kafana göre yetiştirdin.

Nasıl yetiştirdin? Tam Avrupalı gibi... Onların kafasınca yetiştirdin. Dünya var; dünya hayatı, zevki var...

“—Âhiret?”

Ne bileyim, onun nazarında yok. Hiç! Çünkü hepsi açıkgöz herifler. Hiç kanarlar mı, öyle cennet diyeceksin, cehennem diyeceksin de... Açıkgöz! Gözleri çok kocaman açılmış. Onun için hiç şey yapmıyor, hiç bir şeye inanmıyor.

İnanmıyor ama arkasından anarşi, haydutluk, adam kesmek,

asmak, banka soymak, karakol basmak, askere saldırmak...

Neden oluyor? Tek tek şahısları bırak, temelini bir araştır. Neden bu hadise oluyor?

Bu hadisenin temelinde Allah inancının olmaması var. Adamlar muhakeme ediliyor; “Adın ne, soyadın ne, sanın ne, dinin ne?” deyince, “Benim dinim yok!” diyor. Küstah! Benim ona iftiram değil! Ben kimseye iftira etmem. Bana ne! Ben isterim ki cümle cihan halkı müslüman olsun, hepsi benden daha ileri gitsin. Allah-u Teàlâ Hazretleri’nin rahmeti çok, bitecek değil ki ona da verir, bana da verir. Hiç korkmam, onun da müslüman olmasına memnun olurum.

Kendisi; “Ben müslüman değilim, Türk de değilim!” diyor. Olabilir, insan başka ırktan olabilir. Bir başka ırktan olan insanı kınamaya kimsenin hakkı yoktur, çünkü insanın dünyaya gelirken “Ben şu ırkı seçeyim!” diye seçmeye hakkı yok. Rum olur, Ermeni olur, Yahudi olur, Rus olur, Romen olur, Bulgar olur... İman sahibi olursa insan olur, insanların insanı olur, insan-ı kâmil olur, çok yüksek şahsiyet olabilir.

Bizim ırka sözümüz yok, ırka ne diyelim? Adamın boyuna posuna ne diyelim? Allah yaratmış; öyle yaratmış, öyle ana babadan yaratmış...

Bizim kafaya; söze ve fikre sözümüz var.

Adam diyor ki:

“—Ben Türk de değilim.”

“—Falanca ırktanım.” demek istiyor yani kızıyor. “Türk de değilim, müslüman da değilim.” diyor. “Bana öyle deme. Beni mahkeme kayıtlarına müslüman, Türk diye geçirme.” diyor. Cesaretle bunu böyle söylüyor.

Kim getirdi bunu bu hâle? Sen onun içindeki imanını yıktın. Hem de hak olan, pırıl pırıl imanı yıktın. Bugün Avrupalı İslâm’a gelirken, aklı başında alimler, tetkik eden insanlar İslâm’a gelirken, papazlar müslüman olurken sen bu memleketi hıristiyan yapmaya çalışıyorsun.

Allah Allah! Herkes gider Mersin’e bu adam gider tersine. Avrupa müslüman oluyor, sen ne diye beni hıristiyan etmeye çalışıyorsun? Kıyıdan köşeden, gazetede mecmuada, radyoda televizyonda Hıristiyanlık propagandası yapacak... Vah zavallı

vah, vah zavallı vah! Hangi asırda yaşıyorsun? Allah birken üç olur mu? Senin gibi yeryüzünde yürüyen insan Allah'ın oğlu olur mu be hey şaşkın? Onu mu öğreteceksin insanlara?

"—Onu öğreteceğim."

Neden?

"—Orada içki var, kumar var, zevk var, sefa var, tesettür yok. Bu Müslümanlık zor yahu... Plaja gitsen olmaz, içki içsen olmaz, zevk ü sefa yapsan olmaz... Rüşvet almak istersin aldırtmaz, faiz yemek istersin yedirtmez. İllallah" diyor.

Geçen gün bizim arkadaşlardan birisi üniversiteden bir beynelmilel toplantıya gitmiş, çok acı bir şey anlattı. Bir şey söylesem zülf-i yâre dokunur, bir şey demeyeceğim ama, bizim Türkler'den birisi Pakistan'da;

"—Bana içki ver!" demiş.

Garson;

"—Efendim kimsiniz siz? Biz herkese içki vermiyoruz, yabancıların pasaportunu görmemiz lâzım!" demiş.

Bu da çıkartmış pasaportunu vermiş;

"—Al, yabancıyım işte. Bana içki ver!" demiş.

Pasaportu almış garson, bakmış Ali mi, Hüseyin mi, Mehmet mi yazıyor... Demiş;

"—Size veremem."

"—Neden?"

"—Senin ismin müslüman ismi... Müslümana yasak. Benim memleketimin kanununa göre ben sana içki veremem, beni işimden atarlar." demiş.

"—Yahu ben müslüman değilim. Bizim memlekette bazı dinlerden insanlar vardır. Onlar mecburen vaziyeti idare etmek için müslüman ismi alırlar. Dönmeler vardır, akidesi başkadır. Ben öylelerdenim." demiş.

"—Olmaz! Ben onu kabul etmem, beni işimden atarlar. Adın müslüman ismi..."

Kavga gürültü... Adam lanet ederek gitmiş, içkisini getirmiş. Bir içki içecek, dinden imandan gidiyor. Akla bak... Akıl mı yani bu şimdi? Muhakeme mi, bilim mi? Bilim zihniyeti mi bu?

İnsan ana babasına iyilik edecek. İyiliğin önemini belirtmek

için âyet-i kerimeyi okuduk. Allah-u Teàlâ; “Bana ibadet edin.” diyor, arkasından, “Ana babaya iyilik edin.” demiş oluyor. O kadar önemli... İslâm, evlatları ana babalara mutî ediyor.

Şimdi burada askerlikle ilgili hadis-i şerifleri anlatmaya başlasam, bütün askerler buraya toplanır, memnun olurlar. Ama benim kimsenin iltifatına ihtiyacım yok da önüme hangi hadis-i şerif geliyorsa onu söylüyorum. Seni kızdıracak bir hadis gelse onu da söylerim. Çünkü söylemezsem korkarım, tir tir titrerim; söylemem lazım. Yani ben de aciz, Allah’ın bir kuluyum, burada ne yazıyorsa onu söyleyeceğim.

Dinimiz her şeyi gayet güzel ölçüler içinde yapmış. Bu dini engellersen bu memlekete de zarar verirsin. Biz her zaman, her vaazda döndürüp dolaştırıp neticede lafı buraya getirip bunu da söylüyoruz. Etmeyin, eylemeyin... Biz bu işin mütehassısıyız. Biz üniversitede okuduk, teknik tahsil gördük, teknik yüksekokullarda hocalık yaptık. Bu tarafı da, o tarafı da biliyoruz. Sen bu tarafı bilmiyorsun. Gel bana itimat et. Ben senin bildiğin her şeyi biliyorum. Batı’yı da biliyorum, Doğu’yu da biliyorum. Ama sen Batı’yı da bilmiyorsun, Doğu’yu da bilmiyorsun. Batı’yı bilsen!

Geçen gün gazeteler yazdı. Askerî tatbikat oluyor ya, Amerikalı general tatbikata gelmiş, karargâh çadırına girmiş. Komutanımız ona çay ikram etmiş ama, kendisi içmemiş. Misafir Amerikalı general;

“—Niçin siz içmiyorsunuz?” demiş.

“—Ben oruçluyum. Bizim ibadet zamanımız, Ramazan...”

Maşaallah, Allah razı olsun. O zaman general demiş ki;

“—Ben başkasının inancına saygılıyım. Başkası dinî inancından dolayı çay içmezken, ben onun karşısında çay içemem. Götür bu çayı!”

Avrupa bu işte! Sen bunu da olamıyorsun. Ne Avrupalı, ne Asyalı; ne müslüman, ne gavur! Allah-u ekber! Sen ne biçim insansın? Haydi bu dinden çıktın, bu milletin tarihinden, örfünden, âdetinden koptun... Amerikalı ol bari. Git, şu Amerikalı’nın yanına diz çök, ondan saygıyı öğren bari.

Bizim memleketimizde geçtiğimiz senelerde Ramazan’da

Ermeniler çocuklarına sokakta ekmek vermezlerdi;

"—Müslümanların oruç zamanıdır. Gel buraya terbiyesiz. Dışarıda yemek yeme, erik yeme!" diye çocuklarını çağırırlardı.

Bu bir örf, terbiye... Ne güzel şey! Ecdadımız ne güzel terbiye etmiş her şeyi.

Ama işte, sen onu da olamadın. Sen bir şaşkın adamsın. Ne Batı'yı, ne Doğu'yu biliyorsun. Batı'da din ve vicdan hürriyeti var, başkasının inancına saygı var. Bizimki olsa bir sürü laf söyler:

"—Oruç tutmak doğru mu yanlış mı? Vücudun zayıflar, sen askersin. Şimdi ne yapacaksın, tatbikattasın, seferî iken oruç tutulmaz…"

Otobüste, "Namaz kılacağım." diyorsun, muavin efendi müftü kesiliyor. "Gittiğin yerde kıl, oturduğun yerde kıl, seferdesin, bilmem ne..." diyor, bir sürü laf söylüyor. Ben sana onların hepsini öğretebilirim! Ben burada namaz kılmak istiyorum, çek kenara otobüsü, kılalım. Ne olur yani? Tekerin patlasa zaten 45 dakika beklemeyecek misin? Yine bekleyeceksin. Herkes müftü kesiliyor.

Ama Batılı öyle demiyor, "Ben senin inancına saygılıyım." diyor. Alman fabrikatörlerden birisi kendi işçilerini toplamış, demiş:

"—Müslümanların Ramazan'ı geldi. İçinizde oruç tutacaklar ayrılsın."

Bizim işçiler, "Acaba oruç tutuyoruz desek mi demesek mi?" diye düşünmüşler, taşınmışlar. "Bu Alman kim bilir ne yapacak. 'Ben sizi işten ayırıyorum çalışamazsınız. Oruçtan dolayı vücudunuz zayıf düştüğü için verimli ve sıhhatli çalışamazsınız.' mı diyecek..." filan diye kimisi dememiş. Kimisi de bir adım öne çıkmış, cesaretle:

"—Ben oruç tutacağım." demiş.

Üç-beş kişi ön tarafa çıkmış.

"—Pekiyi, siz şöyle ayrılın!" demiş.

Fabrikanın personel müdürüne demiş ki:

"—Bunlara bir ay maaşlı izin... İbadetlerini kolay yapsınlar. İbadet için hem maaşını, parasını ver hem de izinli sayılsınlar..."

Ötekilerden de başlamışlar:

"—Efendim, biz de tutacaktık..."

"—Yok, geçti, geçti..." demiş.

İşte Avrupalı böyle! Yani saygı gösteriyor. Sen saygı göstermiyorsun. Ona karışıyorsun, buna karışıyorsun. Her zaman cedel, her dairede… Ben çocuğumu mektebe gönderdim. Kızım başörtülü. Her akşam geliyor, yüzü bir karış asık.

"—Ne oldu evladım, nedir derdin?"

Münakaşa, münakaşa, münakaşa... Çocuk dikiş nakış dersine gidiyor, asabı bozulup öyle geliyor. Efendim ne lüzum varmış örtünmeye, senin kalbin temiz olmalıymış...

Biz temiz kalplileri filan biliyoruz, dışarıda gezmemiş insan değiliz ki... Yani biz camekânda yetişmedik ki, bu cemiyeti biliyoruz. Biz bu kızların, erkeklerin kalplerinin ne kadar temiz olduklarını biliriz. Ben şöyle külahımı koyuvereyim, onun içine o lafları istediğin kadar anlat! Külahıma anlat! Bana lüzum yok, ben biliyorum.

Kalbi temizmiş, bilmem neymiş, şuymuş buymuş… Çıkar çıkmaz sağa sola göz kaş işaretine başlıyor.

Böyle bir cedel... Ya bırak, müsaade et. Hiç olmazsa, "Benim inancım böyle, seninki öyle." de. Onu da demiyor. Ne Avrupa'nın müsamahası, centilmenliği var; ne bizim dedelerimizin dindarlığı var. İki cami arasında beynamaz... Ne oradan ne oradan! Halbuki bir sisteme tabi olması lazım.

Ben Avrupalıyla, Amerikalıyla konuştuğum zaman ikna edebiliyorum. Anlatıyorum, adam, "Haklısın." diyor, kelime-i şehadet getiriyor müslüman oluyor. Bizimkine konuşuyorsun, konuşuyorsun; "He he, he he" diyor, ondan sonra bildiğini okuyor. İstediğin kadar konuş. Üstüne yüklendin mi 180 derece öbür tarafa yatıyor, çekiliyorsun 180 derece bu tarafa geliyor. Fikir yok, sistem yok, muhakeme kabiliyeti yok. İstediğin kadar anlat.

"—Sen neyi seversin?"

"—Ben müslümanım, müslümanlığı severim."

"—O halde işte şu müslüman, bunu sev."

"—Hayır, onu sevmem." diyor.

Allah İslâm'la uğraşanlara akıl fikir versin. İslâm'la uğraşanlar, İslâm'ı kötü din gibi göstermek isteyenler kendilerini mahvediyorlar.

Bunu neden ciğerim yanık yanık söylüyorum?

Gelirken yolda okuyayım, kendisinden biraz istifade edeyim diye yanıma bir kitap aldım. İlim eseri... Yazan bir tıp profesörü, tıbbı biliyor. Adam bir şeyler yazmış; işi psikolojiye, ruhiyata getirmiş. İçinde ruh çağırma vesairelerle ilgili bahisler var. Ondan sonra baktım; ne müslümanlığı, ne hristiyanlığı, ne yahudiliği beğeniyor... "Allah elçi göndermez." diyor, "Cebrail diye bir şey yoktur." diyor...

Bunlar senin ihtisas sahan değil, sen bunları bilmezsin ki...

Bir sürü küfür. Her cümlesi insanın dinden, imandan çıkmasına sebep olacak bir sürü şey yazmış. "Bırak, bu geçmiş şeydir, masaldır." filan diye başkalarını da kendi yoluna çekmeye çalışıyor. Ama bu hem kendisini hem cemiyeti yıkıyor, temelinden taş alıyor, farkında değil. Kendisi mahvoldu, gitti. İmansız olunca Allah perdeyi kapatıyor, gözüne perde iniyor. Hakikatlerin görünmesi mümkün değil, kalbini mühürlüyor.

طَبَعَ اللّٰهُ عَلٰى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لاَ يَعْلَمُونَ (التوبة:٩٣)

(*Tabea'llàhu alâ kulûbihim fehüm lâ ya'lemûn*) [Allah da kalplerini mühürledi. Artık onlar bilmezler.] (Tevbe, 9/93) Hakikati görmesi mümkün değil, anlatamazsın.

İlâ cehenneme zümerâ… Kendisi gitti, başkalarını da götürüyor. Tek tek gitse, başkalarını götürmese…

E ne yapalım?

Hani trafik kazası oluyor, yangın oluyor, zelzele oluyor; yüzlerce insan ölebiliyor ama geride cemiyet kalıyor. Fakat bu, bir de cemiyeti yıkıyor. Cemiyetin prensiplerini, taşlarını kökünden ala ala... Bakıyorsun koskoca, sağlam, dünyanın hayret ettiği ve hayran kaldığı İslâm cemiyeti, müslüman Türkiye'nin sosyal yapısı çatır çatır çatırdıyor. Bakıyorsun duvarları yıkılmaya başlamış.

İsveç'ten adam geliyor, anlatıyor:

"—Bizim memleketimiz sosyal güvenlik, sosyal refah denilen şeyi, garanti denilen şeyi en son noktasına getirmiş. Hiç kimse işsiz kalsa da aç kalmaz. Hastaneler parasız tedavi eder. Tıp

sosyalizasyonu sağlanmıştır. İnsan hayatı garantilidir. Yani adam ölmek istese ölmesi mümkün değil, her türlü tedbir alınmıştır. Hastaysa bakarlar, açsa doyururlar, parasızsa cebine para koyarlar. Her türlü imkân sağlanmıştır. Sosyal hakların hepsi sağlanmış; garantiler, sigortalar vesâireler... İşsizlik sigortası var, sıhhat sigortası var, şunu var, bunu var... Adamın orada aç kalması mümkün değil. 'Bırakın, aç kalmak istiyorum.' dese, mümkün değil. Öyle sağlam her şey..."

Ama dünyada en yüz kızartıcı suçlarda İsveç birinciymiş. Cinsî cinayetlerde şu kadar, bilmem nelerde bu kadar, bilmem nelerde bu kadar... Birinci geliyormuş.

"—Her türlü şeyi tamam da bu adam niye böyle? Niye bunlar sapıtıp dünyada suçta birinci oluyorlar?" diye adamlar kara kara düşünmeye başlamışlar. Genel müdürleri, emniyet müdürleri kalkmış, buraya gelmiş de:

"—İstatistiklerden inceledik. Sizin memlekette bu çok az oluyor. Siz ne yapıyorsunuz da az oluyor, biz ne yapmıyoruz da bizde bu çok oluyor?" diye bize danışmış.

Onun bir tek cevabı var:

"—Biz müslümanız da ondan… Sen de İslâm'dan uzaksın da ondan…"

Bana arkadaşım anlattı. Adam; "Ben gemiyle üç aylık seyahate gidiyorum. Al evimin anahtarı, karım yalnız kalmasın." diye anahtar veriyor. Kafası o kadar bozukmuş. O cemiyetten hayır gelir mi?

İnsanlar intihar ediyor. Bakıyor, hayatın tadı tuzu yok, atıyor kendisini kayadan aşağıya. Kayalarda parçalanıyor, intihar ediyor. Veya karşısındakini kesiyor. İçi rahatlasın diye 30 kişi, 50 kişi kesiyor.

Neden? Deli adam! İslâm olmayınca, gönül mâmur olmayınca mahvoluyor.

Biz? Biz dünyanın en mesut ülkesiyiz. Ruhî bakımdan en kuvvetli ülkesiyiz. Gelirken gazetede okudum; Rusya'nın en çok korktuğu ordulardan birisi Türk ordusudur.

Neden Türk ordusundan herkes bu kadar korkuyor? Silahlarımız çok mu modern, çok mu mükemmel?

Hayır. İmanımız var! Biz ölümden korkmayız. Bizim kafamızı biri kızdırdı mı mahvoldu, tamam... Yani bizi kızdırmasın kimse. Dünya bir tarafa…

Ölümden korkmamak nereden geliyor? İmanımızdan geliyor. Ölüm bizim için bir bahar ülkesidir, hayattan bir terhistir. "Vazifeleri tamam, seni emekliye ayırdım." demek gibi bir şey. "Hadi gel yoruldun, istirahat et." demek...

Bilâl-ı Habeşî Hazretlerinin vefatı yaklaşmış da yanında kızları, hanımları; "Vah babacığım! Nedir senin şu başına gelen... Nedir şu çektiğin sıkıntı, yazık sana..." filan diye acınıyorlar. "Sus! Öyle deme. Bana acıma. Ben, yarın sevdiklerime kavuşacağım. Sevdiklerim öbür tarafta. Rasûlüllah âhirete göçtü, ashâb-ı kirâm göçtüler. Ben de biraz sonra ruhumu teslim edince onların yanına gideceğim." diyor.

Ölüm daha tatlı… İmandan dolayı daha tatlı...

Niye biz ölümü temenni etmiyoruz?

Peygamber Efendimiz, "Ölümü temenni etmeyin. Müslümanın yaşaması iyidir." diyor da ondan. Çok yaşar, çok sevap kazanır, büyük işler yapar, ecri çok olur. Böyle emir olduğu için ölümü temenni etmiyoruz, edemiyoruz yoksa ölümden korkmayız.

Biz ne kadar kötü olsak, yani bizi katranın içine batırsalar çıkarsalar, siyah yapsalar yine içimiz beyazdır. Bizim kalbimiz temiz. Bizim sarhoşumuzda bir felsefe vardır, şaşarsın. Yanına sokul, dinle! "Allah Allah" der, hayret edersin. Bir fedakârlık vardır, gözlerin yaşarır. Canını vermeye kalkar sana. Bir arkadaşlık vardır, emsali görülmemiş bir şey. Sosyal bünyesi bozulmamış Anadolu kasabalarında bir komşuluk vardır, hayran kalırsın. Herkes herkesle ilgilenir, herkes herkese yardımcı olur.

İşte adam bu yapıyı bozuyor, haberi yok. Çünkü dünyadan haberi yok. Öteki cemiyetleri incelese, o cemiyetlerin nasıl yangınlar içinde olduğunu, ne kadar sıkıntı çektiğini bilse o zaman yapmayacak ama bilmiyor.

"—Avrupa'ya benze!"

Avrupa'ya gittik, gördük işte, Avrupa'nın neresine benzeyeceğiz? Söyle bakalım neresine benzeyelim? Adamlar intihar etmek için çare arayıp duruyorlar. Onlar memnun değiller

ki...

Onlar bize hayran, “Ah şu Türklerin kardeşliği!” diyorlar, “Ne güzel ahbaplıkları, arkadaşlıkları var. Biz burada iki komşu birbirimizle arkadaş olamıyor, ahbaplık edemiyoruz.” diyorlar. Babanın evlada, evladın ana babaya sevgisi, bağlılığı yok. Adam babasına yemek çıkartıyor, arkasından “Parası şu kadar!” diye fatura çıkartıyor. Bu mu yani?

Âyet-i kerime; “Anaya babaya hayırlı evlat olun!” diyor. Hadis-i şerif, “Çünkü anaya babaya iyilik yapmakta olan bir kimse, ne işlerse işlesin cehenneme girmeyecek.” diyor. Bu, biraz cesaretle söylemek gerekirse; ne yaparsa yapsın, ne kadar suç işlerse işlesin öteki büyük sevap olduğundan dolayı, o sevabıyla Allah onu cennete sokar demek. Ama sakın, “Ben anama babama itaat ediyorum, binâen aleyh şu günahı işleyeyim.” demeyin. O mânaya değil!

Buradan ne çıkıyor?

Anaya babaya iyilik etmek sonunda döndürür dolaştırır, o insanı cennete sokar, cehennemden uzaklaştırır, demek. Ama nasıl cennete sokar? Allah o kimsenin kalbine hidayet verir, kötülükleri ve yanlış işleri yaptırmaz, zulüm ve haksızlık ettirmez. Döner dolaşır, sonunda cennete gider.

Geçen gün hadis-i şerifte okuyorum, ne kadar hoşuma gitti. Bedevînin birisi gelmiş. Bedevî, çöl adamı, dağlı, köylü yani incelikleri bilmez kimseler demek... Ama Peygamber Efendimiz’e iman etmiş, mü’min, başımızın tâcı, sahâbe-i kirâmdan (*Rıdvanu’llahi teàlâ aleyhim ecmaîn*) demiş ki;

“—Yâ Rasûlallah! Bana bir şey söyle, haber ver, bildir ki onu yapınca cehennemden kurtulayım, cennete gireyim. Nedir, ne yaparsam böyle olurum?”

Diyor ki Peygamber Efendimiz;

“—Seni cehennemden kurtulmak, cennete girmek arzusu mu buraya getirdi? O mu seni harekete geçirdi?”

“—Evet yâ Rasûlallah.”

“—Pekiyi, o halde adaletli, doğru, dürüst konuş ve malının fazlasını hayr u hasenâta sarf et!” diyor.

Düşünüyor, taşınıyor, samimi olarak diyor ki;

“—Yâ Rasûlallah, ben bunu nasıl yaparım? Yapamam. Kendi ihtiyacımı göreceğim, ondan sonra malımın fazlasını dağıtacağım... Bu zor gelir, yapamam. Bu dilim de durmaz, her zaman belki adaletli konuşamam. Bunu kolay yapamam.”

Peygamber Efendimiz de o zaman buyuruyor ki;

“—O halde ziyafet ver, açları doyur. Önüne gelene, bildiğine bilmediğine selam ver.”

Düşünüyor taşınıyor; her zaman insanları toplayacak ziyafet verecek ve herkese selam verecek...

“—Bu da bana ağır, bunu da kolay yapamam.” diyor.

O zaman diyor ki Rasûlüllah Efendimiz:

“—Senin hayvanların var mı? Develerin, deve sürülerin var mı?” Bedevî ya, köylü ya;

“—Var.” diyor.

“—Onlardan sütlü bir deveyi ayır. Bir de kendine bir süt tulumu edin. O tuluma sütü sağarsın, iki günde ancak içebilen bir yoksul aileye o sütü ikram edersin, onun gönlünü şen edersin.” diyor.

Hani bazı insanların devesi, malı mülkü, bir şeyi yoktur. O zaman buzdolabı da yok tabi. Sütü her zaman içemiyor zavallı. Hurma bulursa bir hurma alacak... Onlar sütü içtiler mi, “Tamam, karnımız doydu, el-hamdü lillah.” diye kalkarlardı. Biz, yemeği tıka basa yeriz, ondan sonra üstüne keyif olarak sütlü kahve içeriz. Neyse…

Peygamber Efendimiz; “Umarım ki deven helâk olmadan, süt tulumun yırtılıp parçalanmadan, eskimeden cennetlik olursun inşaallah.” diyor.

Peygamber Efendimiz öyle dedi mi olur! Hakikaten daha devesi helak olmadan, süt tulumu yırtılmadan şehid oluyor. Şehidler cennete gidecek, işte cennetlik oldu.

Allah esbâbını ihsan eder. Onun için ana babaya iyilik etmek lazım mânası çıkıyor. Öteki kısmı da:

“—Anaya babaya âsî, karşı gelici, itaatsiz kimse de istediği işi yapsın. Cennete girmeyecek.” O da cennete girmeyecek. Ana babayı hoşnut ve razı etmek lazım, başka çare yok.

Peygamber Efendimiz’in zamanında bir iyi çocukcağız,

delikanlı kimse hastalanmış, ölecek. Fakat ne ruhunu teslim edebiliyor, "kelime-i şehadet getir" filan diye telkin ediyorlarmış ama ne de kelime-i şehadet getiriyor. Getiremiyor, söyleyemiyor.

Sen *Lâ ilâhe illla'llah* demeyi kendinden mi sanıyorsun? Sen şu camiye gelebilmeyi kendinden mi sanıyorsun? Sen de plaja, eğlence yerlerinden bir eğlence yerine giderdin... Sen kendinden mi sanıyorsun? Allah'ın hoşuna gidecek, bir edebe uygun iş mi yaptın; tevbe mi ettin, istiğfar mı ettin, anan mı dua etti, baban mı dua etti de şu hayırlı yerde bulunabiliyorsun, şu Lâ ilâhe illa'llah'ı diyebiliyor, şu ibadeti yapabiliyorsun. Yoksa yapamazsın.

O şahıs da *Lâ ilâhe illa'llah* diyemiyormuş. Herkes hayret etmiş, gelmişler Rasûlullah'a bildirmişler. Demişler ki;

"—Yâ Rasûlallah, bu kardeşimiz *Lâ ilâhe illa'llah* da diyemiyor, canını da veremiyor."

Yanına varmış da anlaşılmış; anası ona biraz kırgınmış. Anası kırgın olduğu için *Lâ ilâhe illa'llah* diyemiyor. Onun üzerine demiş ki;

"—Ateş toplayın!"

Anası;

"—Ne olacak?" demiş.

"—Oğlunu çatır çutur yakacağız." demiş.

"—Aman! Yok yakmayın, ben razı oldum."

Zaten Rasûlüllah Efendimiz'in maksadı yakmak değil. Yani demek istiyor ki; sen bundan hoşnut, razı olmaz, hakkını helal etmezsen bu cehenneme gidecek. Gözünün önünde yanmasına razı değilsin, orada ebedî yanmasına razı olur musun? Anasından hoşnutluk alınca, o zaman kelime-i şehadet getiriyor, iman ile ruhunu teslim ediyor.

Allah büyüklerimize karşı saygılı, ana babamıza karşı hürmetkâr eylesin…

Eskiler demişler ki:

Cevr-i üstaz bih ki mihr-i peder.

"Hocanın sopası, ana babanın okşamasından daha iyidir."

Hoca, ana babadan da önde gelir. Artık insan hocasına karşı

gelirse onun durumu ne olur, bilmiyorum.

b. Kur'an Okuduğu Halde Dinden Çıkanlar

İnsanı hüzne ve korkuya düşüren hadis-i şeriflerden bir tanesi. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[157]

لَيَقْرَأَنَّ الْقُرْآنَ نَاسٌ مِنْ أُمَّتِي ، يَمْرُقُونَ مِنَ الإِسْلاَمِ ، كَمَا يَمْرُقُ السَّهْمُ مِنَ الرَّمِيَّةِ (حم. ه. عن ابن عباس)

RE. 367/2 (*Leyakraenne'l-kur'âne nâsun min ümmetî, yemrukùne mine'l-islâmi, kemâ yemruku's-sehmu mine'r-remîyyeh*)

"Ümmetimden bir kısım insanlar var ki, onlar Kur'ân-ı Kerim'i okuyacaklar. Muhakkak okuyacaklar, okuyup duracaklar ama, okun yaydan fırlayıp gittiği gibi İslâm'dan fırlayıp çıkıp gidecekler. Kur'an okuyacaklar ama, dinden çıkıp gidecekler.

İşte bu da işin tehlikeli tarafı... İnsanın gözünü dört açması, yaptığı işe, söylediği söze, yürüdüğü yola dikkat etmesi lazım! Kur'ân-ı Kerim'i okuyunca mânasını düşünmek, mânasına uygun hareket etmek ve titremek; Allah'ın azabından, gazabından, "Acaba cezasına ben uğrayabilir miyim? Uğrar mıyım? Beni cezasından kurtaracak bir garanti aldım mı?" diye korkmak lazım! Korku olmadan olmaz! Ümidi de kesmemek lazım, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin rahmeti çoktur diye... Ortada duracak işte.

Burada, biz kendimiz Kur'an okuyalım, kendimize dikkat edelim, takvâ ile yürüyelim, yüreğimiz titreye titreye her yaptığımız işe bakalım, diye bir mâna çıkıyor. Tamam!

İkinci mâna da; bazı kimseler vardır, Kur'an okur ama okun yaydan fırlayıp çıkıp gittiği gibi dinden çıkıp gitmişlerdir. Aman

---

[157] İbn-i Mace, *Sünen*, c.I, s.202, no:167; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.256, no:2312; Taberani, *Mu'cemü'l-Kebir*, c.XI, s.280, no:11734; İbn-i Ebi Şeybe, *Musannef*, c.XV, s.321, no:39074; Ebu Ya'la, Müsned, c.IV, s.242, no:2354; Heysemi, *Mecmaü'z-Zevaid*, c.VI, s.347, no:10428; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.XI, s.142, no:30957; *Camiü'l-Ehadis*, c.XVIII, s.348 no:19591.

onlara dikkat edin mânası da çıkmıyor mu? Peygamber Efendimiz buyuruyor ki;

"—İlim dindir. Dininizi kimden aldığınıza bakın."

Kimden öğreniyorsun sen İslâm'ı? Çok önemli!.

Geçenlerde bir tüccar arkadaşımız anlattı. Bir hoca varmış; hoca değil, hoca denmez... Bir şeyh varmış, şeyh denmez... Adamlarına namaz kıldırmıyormuş. Abdest alıp namaz kılanla da alay ediyormuş, diyormuş ki;

"—Ben 20-30 sene önce bir kılmıştım."

"Sen ne yapıyorsun be herif?" deyince diyormuş ki;

"—Ben muhabbetullah veriyorum."

Sus, yalancı! Muhabbetin en güzel nümunesi Allah-u Teàlâ Hazretlerinin huzurunda el pençe divan durup, onunla münâcât etmek... Onunla söyleşmekten güzel ibadet mi olur?

Allah-u ekber! "Her şeyi bir tarafa attım, sen en büyüksün yâ Rabbi, huzuruna geldim." diyorsun. Elini bağlıyorsun huzurunda; gözün yerde edeple, terbiye ile huzûr-ı ilâhîde duruyorsun.

Tesbih ediyorsun: (*Sübhâneka'llàhümme*) "Yâ Rabbi! Seni her türlü noksan sıfattan tenzih ederim. (*Ve bi-hamdike*) "Sana hamd ü senâ ederim. (*Ve tebâreke'smüke ve teâla ceddüke*) "Senin ismin mübarektir, pâktır, şânın yücedir. (*Ve lâ ilâhe gayrüke*) Senden başka ilâh yoktur, sadece sana ibadet ederim." diyorsun.

(*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn, er-rahmani'r-rahîm, mâliki yevmi'd-dîn*) "Hamd, her çeşit övgü Allah-u Teàlâ Hazretlerinindir. O Rahman ve Rahim'dir. Merhameti, şefkati, lütf u keremi çoktur ama âhirette ceza gününün de sahibidir. İnsanları hesaba çekip de cezasını da verecektir." diyorsun.

Ondan sonra doğrudan doğruya hitabı doğrultup;

(*İyyâke na'büdü*) "Yâ Rabbi, sana ibadet ederiz." diyorsun.

İnsan karşısındakine "sana" der.

(*İyyâke na'büdü*) "Ancak sana ibadet ederiz." (*Ve iyyâke nestaîn*) "Ve ancak senden yardım isteriz yâ Rabbi!" diyorsun, konuşuyorsun. Mevlâyla konuşuyorsun.

"—E, ben görmüyorum."

Güneşe bakabilir misin?

Güneşe bakmaya gözün tahammüllü değil.



Musa AS da istedi;

رَبِّ أَرِنِي أَنْظُرْ إِلَيْكَ (الأعراف:١٤٣)

(*Rabbi erinî enzur ileyke*) " Yâ Rabbi, müsaade et de seni göreyim!" (A'raf, 7/142) dedi.

Göremezsin! O gönül gözüyle görülür, normal gözle gözün yanar. Radyoaktif saldırıya ait sivil savunma tavsiyelerinde, "Radyoaktif ışık gördüğünüzde, bir devamlı parıltı gördüğünüz zaman gözlerinizi kapayın." yazıyor.

Neden? O radyoaktif ışıma insanın gözünü kör eder. 30 kilometre, 50 kilometre uzakta bir atom bombası patlamış; sen oradan gelen ışığa baktın mı gitti gözün... E atoma bakamazsın, güneşe bakamazsın, oraya bakmayı ne istersin?

Hadis-i şerifte buyrulmuş ki:[158]

---

[158] Buhàrî, *Sahîh*, c.I, s.27, no:50; Müslim, *Sahîh*, c.I, s.39, no:9; Neseî, *Sünen*, c.VIII, s.101, no:4991; İbn-i Mâce, Sünen, c.I, s.25, no:64; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.426, no:9497; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.IV, s.5, no:2244;

فَإِنْ لَمْ تَكُنْ تَرَاهُ ، فَإِنَّهُ يَرَاكَ (خ. م. ن. ه. حم. خز. حب. ش. حل.

عن أبي هريرة ؛ م. د. ت. ن. ه. حب. ق. عن عمر)

(*Fein lem tekün terâhu, feinnehû yerâke*) "Sen onu görmüyorsun ama, o seni görüyor."

فَأَيْنَمَا تُوَلُّوا فَثَمَّ وَجْهُ اللهِ (البقرة:١١٥)

(*Feeynemâ tüvellû fesemme vechu'llàh*) "Yönünüzü nereye dönerseniz dönün, Cenâb-ı Hak Mevlâ'nın vech-i pâki oradadır. Yâni, her yerde Cenâb-ı Hakk'ın âsârını, kudretini, sanatını müşahede edersiniz." (Bakara: 2/115)

Konuşuyorsun... Bu ibadetten güzel ibadet mi olur? Aptal adam! Namazdan haberi yok ki! Sonra ne cesarettir; Allah "namaz kıl" demiş, bu zât "kılmayın" diyor. Sübhânallah! Rasûlüllah "namaz kıl" demiş, "gözümün bebeği, gözümün serinliği namaz" demiş, bütün ömrü boyunca kılmış, bu kılmıyor... O halde Allah onu ıslah etsin. Layıksa verir, yoksa bu sözden dolayı mahveder.

İnsanın ilmi, dini kimden aldığına bakması lazım... Kimden öğreniyorsun bu dini?

Kur'an okuyan filanca adam... Hangi yolda yürüyor? Yoluna bak, işine bak, biraz dikkat et. Kur'an okuyor ama bak, bazı Kur'an okuyanlar okun yaydan fırlayıp gittiği gibi dinden çıkıp

---

İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.375, no:159; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VI, s.157, no:30309; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.528, no:117222; Ebû Hüreyre RA'dan.

Müslim, *Sahîh*, c.I, s.36, no:8; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.6, no:2610; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.635, no:4695; Neseî, *Sünen*, c.VIII,s.97, no:4990; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.24, no:63; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.389, no:168; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.203, no:20660; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.528, no:11721; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.383; Beyhakî, *el-Erbaûne's-Suğrâ*, c.I, s.61, no:23; Hz. Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.44, no:5249; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.57, no:140; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.X, s.494, no:10108.

gidiyorlarmış. Peygamber SAS buyurmuş ki;

“—İleride karanlık gece parçaları gibi fitneler olacak.”

Bunu bildirmiş. O kadar canlı ve bugünün hadiselerine öyle cevaplar veriyor ki... Sanki Rasûlullah Efendimiz zamane insanlarımızın yanlış işlerini görmüş de kalkmış, “Onlara haber verin, selamımı söyleyin, öyle yapmasınlar.” der gibi bugünün hadiselerine cevaplar veriyor. O kadar canlı!

Peygamber SAS Efendimiz; “Büyük fitneler olacak.” diyor.

“—O fitnelerden kurtuluş nedir yâ Rasûlallah?” diyorlar.

“—Allah’ın kelâmına, Kur’an’ına ve benim sünnetime sarıl!” diye tavsiye ediyor. Peygamber Efendimiz’in hayatını oku, yolunu oku; o hayatı nasıl geçirmişse sen de onu kendine nümune al.

İslâm’ı en iyi o bilmez mi? En iyi o bilir. En doğru yolu o gösterir.

“—Efendim, Rasûlüllah gerekmez...”

Yandın sen! Rasûlüllah gerekmez mi? Allah-u Teàlâ Hazretleri, “Allah’ı seviyorsanız Rasûlüllah’a tâbi olacaksınız.” buyuruyor:

قُلْ إِنْ كُنتُمْ تُحِبُّونَ اللّٰهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللّٰهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ (آل عمران: ٣١)

(*Kul in küntüm tuhibbûna’llàhe fe’ttebiùnî yuhbibkümü’llàhu ve yağfir leküm zunûbeküm, va’llàhu gafûru’r-rahîm*) “Onlara de ki Rasûlüm: ‘Eğer siz Allah’ı seviyorsanız, bana uyunuz ki Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın! Allah son derece bağışlayıcı ve esirgeyicidir.” (Âl-i İmran, 3/31)

Size Allah’ın sizin neyinizden hoşlandığını Rasûlüllah bildirecek. Onun için, insanın İslâm ile bağlılığı, sünnet-i seniyyeye saygısı olup olmadığından anlaşılır. Okur, Kur’an’ı yanlış tefsir eder.

Papazın birisi Allah-u Teàlâ Hazretleri’nin birliğini bildiren âyet-i kerimeyi tutup, Allah’ın üçlüğüne delil getirmeye çalışıyor. Çevirip çevirmiş, kitabında öyle yazmış. Yani Kur’an âyetini döndürüp döndürüp “Allah üçtür” diye delil getirmek istiyor. Hadis olmazsa Kur’ân-ı Kerim’i anlayamazsın ki... Nasıl

anlayacaksın Kur'ân-ı Kerim'i?

Onun için, iyi Müslümanlık, Kur'ân-ı Kerim'e uygun, sünnet-i seniyyeye bağlı Müslümanlıktır. Sünnet çiğnenerek iyi Müslümanlık olmaz ve işin doğrusu anlaşılmaz. İşte o ölçüye sahip olan bir insanı bulursan, bir de takvâ ehli olduğunu görürsen, söylediklerini yapan bir kimseyse onun sözünü dinle. Yoksa özü başka sözü başka insanlar çoktur.

İnsanı aldatmak için yankesici yanına yanaşsa, "Ben yankesiciyim." diyecek mi? Kartını mı gösterecek? Eski mahkûmiyetlerini mi gösterecek? "Bak, yemin ederim ki ben yankesiciyim, işte resmim burada, birkaç defa da filanca hapishaneye girdim, çıktım." mı diyecek? Yoo, aksine en güzel şekilde yanına sokulacak. Maksat, seni kandırmak...

Onun için:

"—Altından kendini sakın, zehiri hiçbir zaman teneke kupa içinde sunmazlar." diyor.

Altından kendini kolla, zehiri teneke kupanın içinde sunmazlar. Seni aldatıp kandırmak için dışı yaldızlı şeyin içine koyarlar. Sen onu içersin, "hop" gidersin. Dışı yaldızlı şeylere dikkat et. Dini kimden öğrendiğine, yolu kimden aldığına, hangi yola gittiğine dikkat et.

Sonra itimat et! 1400 yıl hiç akıllı insan geçmemiş mi? Hepsi yanılmış da şimdi bu adam mı doğru yolda?

1400 yıl bunca kitaplar, ciltlerle eserler yazılmış... Öyle kitaplar ki caminin içini doldurur. Öyle alimler geçmiş ki yanına 20-30 tane adam gelince bir defa ismini, memleketini, baba adını soruyor, sonra sıradan hepsini sayıyor. Hafızası böyle güçlü kuvvetli insanlar geçmiş. Dini bilgisi kuvvetli insanlar geçmiş.

Onlar bilmiyor da sen mi biliyorsun? Senin hadisten, âyetten haberin yok.

Ondan sonra, dinde reform yapmaya kalkıyor, diyor ki;

"—Bu böyle olacak efendim... Bana kalırsa şu şöyledir efendim..."

Biraz, "Onlara aldırmayın!" mânası çıkmıyor mu, "Bazıları Kur'an okur da, dinden okun yaydan fırlayıp çıkıp gittiği gibi gider." derken…



O halde birisi İslâm hakkında konuşuyorsa kimdir, neyin nesidir, ne kadar salahiyetlidir, onu ölçmek lazım. Senin bu işte yetkin, salahiyetin nedir? Bunu aslında hükümet de yapıyor. Bir insan doktorluk yapmaya kalksa. hükümet yakasına yapışıyorÇ

"—Gel bakalım, senin tıp fakültesinden diploman var mı?" diye soruyor.

Neden? Çünkü Tıp Fakültesi'nde okumadan doktorluk yapmaya kalkarsa adamların canlarını yakabilir, hayatlarına mâni olabilir. Yarım doktor candan eder. Peki, yarım hoca dinden eder; yarım hocaların yakasına yapışıp da kim soracak? Soramıyorsun...

Gözünü açacaksın, Allah'a dua edecek, yalvarıp yakaracaksın; başka çare yok. Kimseye bir şey soramazsın. Memlekette hürriyet var, demokrasi var. Herkes fikir bakımından hürdür. Her şeyi de uzun boylu söyleyemiyorsun ama şunu rahatlıkla söyleyebiliriz. Zaten başkalarıyla uğraşmanın da sonu gelmez. Bütün kötüleri düzeltmeye çalışsan bir tanesini düzeltemeden ömrün biter. En iyisi doğruyu söylemek...

Doğrusu Kur'ân-ı Kerim'i oku, Rasûlüllah'ın sünnet-i seniyyesini oku, o yoldan git. Allah'a iltica et. Gözün yaşlı olsun. Geceleri tenhalarda Allah-u Teàlâ Hazretlerine iltica et:

"—Yâ Rabbi! Ben sana iyi kulluk etmek istiyorum. Ola ki hatalı işler yapmakta olabilirim. Mümkündür, muhtemeldir. Ben şu aciz aklımla bir şey yapıyorum ama, yanlışsa düzelt yâ Rabbi!" de.

Vallahi düzeltir! Düzeltir, âmennâ ve saddaknâ.

Allah-u Teàlâ Hazretleri Hâdî'dir, hidayeti kullara o veriyor. Yanlışın varsa Allah düzeltir, düzeltiyor, misalleri var. Rüyalarıyla gösteriyor.

Geçen Erzurum'da genç bir arkadaşımızı anlattılar. Bir yere müdavim imiş, bir gruba bağlı imiş. Temiz kalbi var, Rasûlüllah SAS Hazretlerini görmüş. Demiş;

"—Yâ Rasûlallah! Bu zümre hakkında ne dersin?"

Efendimiz; "İş yok, hayır yok." demiş. O zümreyi bırakmış. Bak, Allah-u Teàlâ Hazretleri insana böyle gösterir. Kalbini pâk eyle, Allah-u Teàlâ Hazretlerine mütevazıyâne, menfaat hissi ve art niyet olmadan yalvar, yakar. Mutlaka Allah-u Teàlâ Hazretleri insanın elinden tutar, insanı bırakmaz.

c. Yatarken Okunacak Dua

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[159]

لِيقُلْ أَحَدُكُمْ حِينَ يُرِيدُ أَنْ يَنَامَ: آمَنْتُ بِاللهِ وَكَفَرْتُ بِالطَّاغُوتِ، وَعْدُ اللهِ حَقٌّ وَصَدَقَ الْمُرْسَلُونَ . اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ طَوَارِقِ هذَا اللَّيْلِ، إِلاَّ طَارِقًا يَطْرُقُ بِخَيْرٍ (طب. عن أبي مالك الأشعري)

RE. 367/3 (*Liyekul ehadüküm hîne yürîdu en yenâme: Âmentü*

[159] Taberani, *Mu'cemü'l-Kebir*, c.III, s.297, no:3454; Taberani, *Müsnedü'ş-Şamiyyin*, c.II, s.447, no:1676; Ebu Malik el-Eş'ari RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.XV, s.336, no:41287; *Camiü'l-Ehadis*, c.XVIII, s.349, no:19592.

bi'llâhi ve kefertü bi't-tagût vaada'llàhu hakkun ve sadaka'l-mürselûn. Allahümme tübtü ileyke ve ene mine'l-müslimîn. Allahümme innî euzû bike min tavârike hâze'l-leyli illâ târikan yetrukü bi-hayrin.)

Hadis-i şerifte Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

"Sizden biriniz desin." Ne zaman? "Uykuya varmak murat ettiği zaman, yatacağı zaman şöyle desin."

Bakalım ne diyecekmişiz... Diyeceğimiz sözü de Rasûlüllah öğretiyor:

"—Ben Allah'a iman ettim. Allah'ın varlığına, birliğine inandım, iman ettim. Allah'ın mü'min kuluyum." Sonra; "Şeytana da küfrettim, yani şeytanın da karşısındayım. Şeytana da uymamaya söz vermişim, onun karşısındayım. Allah'a kulluk edeceğim, şeytana uymayacağım. Şeytanın düşman olduğunu, yanlış yola götürdüğünü biliyorum. Onun karşısındayım. Allah'ın kuluyum. Allah'a iman ettim."

"Allah'ın vaadi haktır, olacaktır. Muhakkak bir zaman gelecek, dedikleri bir bir tahakkuk edecektir. Onun söylediği şeyler gelecektir. Allah mü'minlere cennetini, cemalini ihsan edecek; kâfirlere de cezasını tattıracak, ukubetini cehennemde gösterecektir. Vaadi haktır. Bunda 'hulf', vaadinden dönmek yoktur. Bu iş olacak. Kâfir cezasını çekecek, mü'min safasını sürecek." diyecek.

Sonra; "Allah'ın gönderdiği elçiler, gönderilmiş olan o mübarek peygamberler doğru söz söylemişlerdir, doğrudur." Bak, duanın içinde bile nasıl Rasûlüllah'a bağlanıyoruz.

Devamında, "Yâ Rabbi! Ben sana yöneldim, sana tevbe ettim. Yanlış yolu bıraktım, senin yoluna girdim, o tarafta gidiyorum. Ben müslümanlardanım. Kendimi sana, senin yoluna teslim etmişim. Sana kul olmaya razıyım. İrademi sana bağlamışım. Yâ Rabbi! Ben bu gece başa gelecek musibetlerden sana sığınırım. Başıma gelip çatacak olaylardan sana sığınırım. Hayır ile gelen olay müstesna, ötekilerin hepsinden sana sığınırım." diye Allah'a sığınacak.

Yatarken bu duayı ediniz. İster mânasını söyleyin, ister bu duayı yazın. Mânasıyla beraber Arapça aslını söylemek daha iyi olur. İstersen Arapça'sını söyle. Şöyle:

(*Amentü bi'llâh, ve kefertü bi't-tâgût*) "Allah'a inandım, şeytana karşı geldim." (*Vaada'llàhu hakkun ve sadaka'l-mürselûn*) "Allah'ın vaadi haktır, peygamberler doğru söylemişlerdir." (*Allahümme tübtü ileyke ve ene mine'l-müslimîn*) "Yâ Rabbi! Ben sana döndüm, sana tevbe eyledim ve ben müslümanlardanım, nefsimi sana teslim etmiş kişilerdenim."

(*Allàhümme innî eûzu bike min tavârike hâze'l-leyl*) "Bu gece başa gelip çatacaklardan ben sana sığınırım yâ Rabbi! (*İllâ târikan yetrukü bi-hayrin*) Hayırla gelip çatan şeyler müstesna, ötekilerin hepsinden sana sığınırım yâ Rabbi!"

İnsan geceleyin yatarken Allah'a sığınacak. Böyle Allah'a sığınırsa onun da mutlaka karşılığı olur. Mutlaka Allah-u Teàlâ Hazretleri insanı o gecenin felaketinden, sıkıntısından, üzüntüsünden hıfzeder. O geceyi ve o sabahı ona hayreyler. O gün ve o gece hayra kavuşur.

Allah-u Teàlâ Hazretleri imanımızı kalbimizde canlı eylesin. Sözde, dilde, dilin ucunda olmasın. Pamuk ipliğiyle bağlı olmasın. İmanımız kalbimizin içine girmiş, yerleşmiş, orasını pırıl pırıl aydınlatmış olsun ve bizim önümüze de ışık versin.

Yolumuz da karanlık yol... Karanlık yolumuzu da imanımız pırıl pırıl ışıtsın. O nurlu yolda imanın nuruyla yürümeyi Allah cümlemize nasip etsin… Cümlemizi, kendisine güzel tevbe edip, yönelip, teslim olan ve onun nimetine nâil olan bahtiyarlardan eylesin…

Allah cümlenizden razı olsun.

19. 06. 1983 – İskenderpaşa Camii

20. DÜNYA MALINA ÖNEM VERMEMEK

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîne muhammedin ve âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ecmaîn…

Emmâ ba'du, fa'lemû eyyühe'l-ihvân, feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh, ve efdale'l-hedyi hedyu seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem… Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ… Ve küllü muhdesetin bid'ah, ve küllü bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sâhibihâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

لِيَكُنْ بَلاَغُ أَحَدِكُمْ مِنَ الدُّنْيَا مِثْلَ زَادِ الرَّاكِبِ حَتَّى يَلْقَانِي

(حم. وابن سعد ، وهناد ، ع. وابن أبي الدنيا ، والروياني ، والبغوي طب. حب. حل. ك. هب. كر. ص. عن سلمان)

RE. 367/4 (*Li-yekün belâğu ehadiküm mine'd-dünyâ misle zâdi'r-râkibi hattâ yelkànî*)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Çok aziz ve muhterem müslüman kardeşlerim!

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selamı, rahmeti, bereketi cümlenizin üzerine olsun. Allah-u Teàlâ Hazretleri Ramazan'ın feyz ü bereketinden cümlemizi müstefid eylesin… Cümlenizi iki cihanın saadetine nâil eylesin…

Peygamber SAS Hazretleri'nin mübarek hadislerinden bir demet üzerinde mütealâlarda bulunacağız, mânasını anlayacağız. Hocamız'ın hocası Gümüşhâneli Ahmed Ziyâüddin Efendi Hazretlerinin *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli hadis kitabından ve onun tarafından yazılmış olan şerhinden faydalanarak…

Bu hadis-i şeriflerin okunmasına ve izahına geçmeden önce evvelen ve hâssaten nümûne-i imtisâlimiz, rehberimiz,

Peygamberimiz, Efendimiz Muhammed-i Mustafâ SAS Hazretleri'nin ruh-u pâki için ve onun âl, ashàb ve etbàının ruhları için; ve cümle sàdât ve meşâyıh-ı turûk-u aliyyemizin ervâhı için; eserin müellifi Gümüşhâneli Hocamız'ın ruhu için, hocamız Mehmed Zâhid-i Bursevî Hazretleri'nin ruhu için ve sâir enbiyâ ve mürselîn ve evliyâ ve sâlihînin ervâhı için;

Ve uzaktan ve yakından bu hadis-i şerifleri dinlemek üzere şu mescide cem olmuş olan siz kardeşlerimizin de ahirete intikàl ve irtihâl eylemiş olan bütün sevdiklerinin ve yakınlarının ruhları için, kabirlerinin pür nûr olması, ruhlarının mesrûr olması için;

Bizlerin de Cenâb-ı Mevlâ'nın rızasına uygun ömür sürüp, huzuruna sevdiği, razı olduğu kullar olarak varmamıza vesile olması için; bir Fatiha üç İhlâs-ı Şerif okuyup öyle başlayalım; buyurun:

………………………

a. Dünyada Bir Yolcu Gibi Olmak

Hadîs-i şerif zühd hakkındadır. Peygamber SAS Hazretleri Selmânü'l-Fârisî RA'ın bize naklettiğine göre buyurmuş ki:[160]

لِيَكُنْ بَلاَغُ أَحَدِكُمْ مِنَ الدُّنْيَا مِثْلَ زَادِ الرَّاكِبِ حَتَّى يَلْقَانِي

(حم. وابن سعد ، وهناد ، ع. وابن أبي الدنيا ، والروياني ، والبغوي طب. حب. حل. ك. هب. كر. ص. عن سلمان)

RE. 367/4 (*Li-yekün belâğu ehadiküm mine'd-dünyâ misle zâdi'r-râkibi hattâ yelkànî*)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

---

[160] Beyhakî, *Şuabü'l-İmân*, c.VII, s.305, no:10394; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.353, no:7891; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.438, no:23762; Ahmed ibn-i Hanbel, Zühd, c.I, s.152; İbn-i Sa'd, Tabâkat, c.IV, s.91; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXI, s.452; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.195; Taberî, *Tehzîbü'l-Âsâr*, c.V, s.467, no:2483; Selmân-ı Fârisî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.223, no:6260; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.351, no:19597.

(*Li-yekûn*) "Olsun!" Ne? (*Belâğu ehadiküm*) "Sizden birinizin eline geçen, elindeki yiyeceği, tutup eline aldığı, sahip olduğu mal, mülk, dünya metaı olsun… (*Mine'd-dünyâ*) Dünyalıktan, dünyadan sizden birinizin elde ettiği, elinde tuttuğu şey olsun."

Ne kadar olsun? (*Misle zâdi'r-râkibi*) "Bir süvarinin, bir yolcunun, bir ata veya deveye, bineğe binip de yola çıkan kimsenin yanına aldığı azık misâli, onun kadar, onun gibi olsun! (*Hattâ yelkànî*) Bana kavuşuncaya kadar!"

İlk önce hadisin râvisi ile ilgili hususu nakledelim: Selmânü'l-Fârisî… Fârisî ne demek? Farslı, İranlı demek.

İran neresi, Hicaz neresi? O zamana göre çok büyük, uzak mesafeler... Bu şahıs İranlı olduğu halde Peygamber Efendimiz'in ashabından olmuş. Nasıl olmuş? Uzun, güzel, ibretli bir hikâyesi vardır ki onu kısaca anlatalım:

Selmânü'l-Fârisî kendi memleketinde bir ağanın oğluymuş. *Dihkan* derler; babası bir çiftlik ağası, bir köy ağası, bir hatırlı şahıs imiş; onun oğluymuş. Babası oğlunu çok severmiş ve çok korur kollarmış. Dışarıda kendisine bir zarar gelmesin diye dışarıya bırakmazmış.

Ateşe taparlarmış. Zerdüştîler, ateşperestler ateşe taparlar. İran'da, Azerbaycan'da hiç sönmeyen ateşleri varmış. Demek ki o zaman devamlı yanan doğalgaz kaynakları varmış.

Babası ateşe tapan bir dindeymiş. Bir gün nasıl olmuşsa, bir yerden babasının evine gelirken bir kilisenin önünden geçmiş. O devirde, o zaman daha İslâm gelmiş değil. Hristiyanların papazlarının kilisede ibadet edişini görmüş. Bakmış, hiç görmediği bir şey; hayran kalmış ve onlarla irtibat kurmuş. Onların ibadetlerini beğenmiş. Ateşe tapmaya benzemediğini anlamış. Hak din, Hz. İsa AS'ın tebliğ etmiş olduğu din! Beğenmiş, kendisinden daha üstün olduğunu anlamış. Sonunda ahbaplık ede ede, onlarla ünsiyet peyda etmiş. Bu dinin, o devir için hak din olan Hristiyanlığın daha uygun bir din olduğunu anlamış. Ateşperestliği bırakmış, ailesini, memleketini terk etmiş, hristiyanların yanına gitmiş. Kiliselerde ibadetle meşgul olmuş.

Bir papaz vefat ettikten sonra, onun vefatı sırasında sorarmış:

"—Siz vefat ediyorsunuz efendim, bana kimi tavsiye edersiniz?

Bu hak dini güzelce yaşayıp takvâ üzere ömür süren kim var, kimi tavsiye edersiniz?"

O da dermiş ki:

"—Bu devirde artık iyi insanlar, Allah'a iyi kulluk eden insanlar azaldı. Ama filanca memlekette, şehirde bir arkadaşım vardı, o iyi bir kimsedir. Sana onu tavsiye ederim. Git onun yanında yaşa!"

Böylece Selmânü'l-Fârisî diyar diyar gezmiş. Rivayete göre Bursa'daki Uludağ'ın karşı tarafında bir yer var, tavsiyelerle oraya kadar gelmiş, Bursa civarına da gelmiş. Hâlâ oralarda Selmânü'l-Fârisî Hazretlerinin menkıbeleri söylenir. Ben o köylere, Bursa'nın biraz Marmara tarafına yakın köylerine gittim. İki hörgüç gibi tepe bir yer var. "İşte burası Selmânü'l-Fârisî'nin makamıdır." dediler. Oraya geldiği zaman bir papazla yağmur duasına çıkmışlar. Dua etmiş, yağmur yağmış. Oradan bunun hak, doğru yol üzere olduğu anlaşılmış.

Neticede bir papaz Peygamber Efendimiz'in Hicaz'da zuhur edeceğini kendisine bildirmiş.

Müteaddit defalar söyledim. Çünkü Kur'ân-ı Kerîm'de âyet-i kerîmeler de var. Herkes de bunu biliyor. Bazı hristiyanlar da kendi kitaplarının izahlarında yazmışlar. Müslüman olmuş papazlar da zikrediyorlar ki; müslümanlık hakkında Allah-u Teàlâ Hazretleri hem yahudilere, hem hristiyanlara hem başka ümmetlere bilgi vermiş:

"—İleride böyle bir peygamber gelecek. Onun zamanına yetişeniniz olursa ona tâbi olun, ona yardımcı olun, ona karşı gelmeyin!" diye tavsiyelerde bulunmuş.

"—Böyle bir peygamber gelecek, böyle bir peygamberin vasıfları şöyle şöyle olacak..." diye beklerlermiş.

Hakikaten de ben eski kitaplardan, İslâmlıktan önce yazılmış kitaplardan çekilmiş fotoğraflar, onların aslî yazılarıyla yazılmış yazılar gördüm, onların tercümelerini okudum:

"—İki tarafı taşlık, kayalık olan bir şehirden çıkacak, iki defa, üç defa harp edecek..." diye eski kitaplarda Peygamber Efendimiz'i anlatan kayıtlar var.

Kur'ân-ı Kerîm de buna şahit. Kur'ân-ı Kerîm'in sûrelerinde

de, Tevrat'ta ve İncil'de bizim Peygamberimiz'den ve bizim ümmetimizden bahsedildiği söyleniyor. Meselâ Fetih Sûresi'nin ayetlerinde, Saff Sûresi'nin ayetlerinde buna benzer yerlerde bildiriliyor.

Neticede onlar, o zamanlar böyle bir peygamber çıkacak diye bekliyorlardı. En son yanında çalıştığı, beraber bulunduğu, ilim öğrendiği kimse demiş ki:

"—Artık tavsiye edeceğim bir kimse kalmadı, kime seni tavsiye edeyim? Yalnız âhir zaman peygamberinin çıkması yaklaştı. Sen Hicaz'a git, o taraflarda olacak!"

Neticede Hicaz'a geliyor. Onun alâmetlerini de, vasıflarını da:

"—Arkasında keklik yumurtası kadar bir beni olacak. Kendisi sadaka almayacak ama hediye kabul edebilecek..." diye bilmiş, kitaplarda okutmuşlar, öğrenmiş.

Peygamber Efendimiz Medine'ye geldiğini duyunca, bir gün; "Bakalım bu bizim beklediğimiz zât-ı muhterem mi?" diye bir tabak hurma almış, Peygamber Efendimiz'in huzuruna götürmüş. Demiş ki;

"—Bu sadakadır, buyurun!"

Ondan sonra ne yaptığına dikkat etmiş. Peygamber Efendimiz kendisi yememiş, etrafındaki fukara kimselere, sahabeden kimselere:

"—Buyurun, yiyin!" demiş, kendisi hiç almamış.

Bakmış ki denilene uygun. Bir başka sefer bir tabak hurma götürmüş:

"—Yâ Rasûlallah, bu hediyemdir." demiş.

Efendimiz teşekkür etmiş, hem kendisi yemiş hem başkalarına yedirmiş.

Sonra, "Nasıl görürüm, acaba sırtında bir alâmeti var mı, bizim kitaplarda yazan alâmet bu zatın sırtında var mı, bu o zât mı?" diye merak edermiş. Meclisinde sırtına sırtına dolanırmış; arka tarafa doğru döner, bakmak istermiş.

O zamanlar dikişli elbiseler yok; üste bir örtü, alta bir örtü... Terzilik, iplik iğne hangi fabrikada imal edilecek? Tabii öyle şeyler yok. Üst taraf var, alt taraf var. Üste *rida* deniliyor, alta *izar* deniliyor. Bazen hafif bir dikişli de olabiliyor ama bizim

anladığımız mânâda değil.

Peygamber Efendimiz, bir seferinde bakmış fazla arkasında dolanıyor, arka taraftan ille bir şey görmek istiyor; üstündeki ridâsını mübarek omuzundan aşağı kaydırıvermiş.

Tabii peygamber, Allah'ın hak rasûlü, onun niyetini biliyor. Sonra onun müslüman olacağı Allah-u Teàlâ tarafından kendisine bildirilmiştir. İki küreği arasındaki keklik yumurtası gibi o beni görünsün diye kaydırıvermiş.

Selmânü'l-Fârisî; eskiden beri iyi niyetle ömrünü geçirmiş, çok mübarek, muhterem bir zât. Allah şefaatine nail etsin... Selmânü'l-Fârisî RA bizim silsilemizin de bağlı olduğu kimsedir.

Bu zât-ı muhterem rahatsızlanmış. Rahatsızlanınca Sa'd b. Ebî Vakkâs olsa gerek, babasının adı zikredilmiyor, sadece Sa'd deniliyor. O zât-ı muhterem Selmânü'l-Fârisî hastalandı diye onun ziyaretine gelmiş. Şöyle devam ediyor:[161]

أن سعدا قدم على سلمان يعوده فبكى فقال سعد : ما يبكيك توفي رسول الله صلى الله عليه وسلم وهو عنك راض ، وترد عليه الحوض ، وتلقى أصحابك. فقال: ما أبكي جزعا من الموت ، ولا حرصًا على الدنيا ، ولكن رسول الله صلى الله عليه وسلم ، عهد إلينا لتكن بلغة أحد كم من الدنيا كزاد الرا كب ، وحولي هذه الأساود أي الشخوص. قال: وإنما حوله إجانة ، وجفنة ، ومطهرة .

(*Enne sa'den kadime alâ selmâni yeûduhû*) "Sa'd ibn-i Ebî Vakkas RA, Selman RA'ı hastalığında ziyaret etmeye geldi. (*Febekâ*) Selmânü'l-Fârisî ağladı."

Selmânü'l-Fârisî hasta; gözyaşı dökmüş, ağlamış. Onun üzerine, (*Fekàle sa'dün: Mâ yübkîke*) "Sa'd dedi ki; ne sebep seni ağlatıyor? Neden ağlıyorsun, ortada hangi sebep var?"

(*Tüvüffiye rasûlü'llàh SAS ve hüve anke râdın*) "Rasûlüllah

---

[161] Münâvî, *Feyzü'l-Kadîr*, cV, s.502, no:7718.

âhirete göçtü, vefat etti; senden razıydı, daha ne istiyorsun? Rasûlüllah senden hoşnuttu. (*Ve teridü aleyhi'l-havdâ*) İnşaallah sen de ahirete göçersen, Havz-ı Kevser'inin başına gideceksin, Rasûlüllah'ın yanına gideceksin. (*Ve telkà ashàbeke*) Orada dostlarına kavuşacaksın, Rasûlüllah'la, ashâb-ı kiramın senden evvel vefat etmiş olanlarıyla kavuşacaksın; ne ağlıyorsun, ne korkuyorsun?" diye soruyor.

Onun üzerine Selmânü'l-Fârisî buyurmuş ki;

(*Mâ ebkî cezaan ani'l-mevti*) "Ölümden korktuğumdan, çekindiğimden ağlamıyorum. Derdim o değil, ölümden korktuğumdan ağlamıyorum. (*Ve lâ hırsen âle'd-dünyâ*) Dünya hayatına da çok merakım var da, ona hırsla bağlıyım da, ondan da ağlıyor değilim." Dünya hayatına da bir hırsım, hevesim yok. Ölümden de korkmuyorum. Ağlayışımın sebebi ne ölümden korkmak, ne de dünyaya sımsıkı hırsla bağlılığım; ikisi de değil!

(*Velâkinne rasûla'llàh ahide ileynâ li-yekûn bulgate ehadiküm mine'd-dünyâ kezâdi'r-râkîb*) "Fakat Rasûlüllah bizimle ahd ü peyman eylemişti ki sizden birinizin yiyimi, içimi, elindeki varlığı dünyadan bir binekli yolcunun yanında taşıdığı yol azığı kadar olsun. Fazla şeye heves etmeyin, demişti. Ona ağlıyorum!"

(*Ve havlî hâzihi'l-esvâdâ*) "Şu etrafımdakilere bak." dedi..

(*Kàle*) "Ravi diyor ki: (*Ve innemâ havlehû*) Etrafında dediği neler var? (*İnnemâ havlehû icânetün*) Bir leğen var. (*Ve cehnetün*) Bir tencere var. (*Ve matharatün*) Bir de su kabı var." Başka bir şey de yok. Gözyaşı döktüğü bu.

فقال سعد : أعهد إلينا ؟ فقال: يا سعد ، اذ كر الله عند همك إذا

هممت ، وعند يدك إذا قسمت ، وعند حكمك إذا حكمت !

(*Fekàle sa'dün: E ahide ileynâ*) "Rasûlüllah hakikaten böyle ahd ü peyman etmiş miydi, böyle demiş miydi? 'Çok mal edinmeyin, heves etmeyin! Yanınızda bir süvarinin yol azığı kadar olsun, fazlasını aldırmayın!' demiş miydi?" diye soruyor.

Onun üzerine Selmânü'l-Fârisî ona bakıp diyor ki:

(*Yâ sa'd, üzküru'llàhe inde hemmike izâ hememte*) "Ey Sa'd! Bir

şeye himmet edip gayret edip giriştiğin zaman Allah'ı an, yaptığın işe dikkat et!"

(*Ve inde yedike izâ kasemte*) "Bir şeyi taksim ettiğin zaman, elini uzattığında Allah'ı an! (*Ve inde hükmike izâ hakemte*) Bir şey hakkında hüküm verdiğin zaman Allah'ı hatırla, an; yaptığın işi Allah'ı düşüne düşüne yap!" diye tavsiyede bulunmuş.

Uzun bir rivayet. Ahmed Ziyâüddin Gümüşhanevî Hocamız uzun konuşmaların bu kadar kısmını almış.

Demek ki kendisinin yanına gelince o mübarek ağlamış. Ama dünyaya bağlılığından, ölümden korktuğundan değil! "Etrafımda mal mülk çoktur. Ben Rasûlüllah bize ahdetmişti: 'Dünyaya çok heves etmeyin, pek mal toplamayın!' demişti de şimdi benim yanımda da bu kadar mal var…" diye ona ağlamış.

Biz ne yapacağız, bizim hâlimiz ne olacak?

İhtiyaç tamamdır. Depolarımız doludur, bir yıllık yiyecek vardır. Herkesin evinde buzdolabı vardır, en aşağı bir haftalık gıdası vardır. Kilerde pirinçler, fasulyeler, nohutlar… Her şey boldur. El-hamdü lillâh, eş-şükrü lillâh. İyi, güzel, bol olmasına haydi bir şey demeyelim.

"—Malının fazlasını sarf et, infak eyle!"

Hayrı yapmaz. Hayra elini uzatmaz.

Peygamber SAS bir hadîs-i şeriflerinde buyurmuşlar ki;

"—Herkes hakkında Allah-u Teàlâ Hazretleri aralarında tercüman bulunmadan yüz yüze gelip hükmedecek! Hiç tercümana hacet olmadan her kul hakkında hükmedecek!

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin huzuruna herkes çıkacak, yüz yüze Allah-u Teàlâ Hazretleri onun hakkında hükmedecek." diyor.

"—Kişi sağına bakacak, dünyada işlediği amellerden başka bir şey görmeyecek. Soluna bakacak, dünyada işlediği amellerden başka bir şey görmeyecek. Önüne bakacak, karşısında bütün dehşetiyle, haşmetiyle cehennemi görecek! Cehennem karşısında; sağında, solunda işlediğinden başka bir şey yok! Kendisine bir medet yok, başka bir şey yok; yalnız işlediği ameller var!"

b. Kendinizi Ateşten Koruyun!

Rasûlüllah SAS bunları anlattıktan sonra diyor ki:[162]

اتَّقُوا النَّارَ وَلَوْ بِشِقِّ تَمْرَةٍ (خ. م. حم. عن عدي بن حاتم)

(*İtteku'n-nâr velev bi-şikkı temretin*) "Yarım hurmayla bile olsa, cehennem ateşinden kendinizi koruyun!" Cehennem ateşinden kendinizi koruyun, yarım hurma vererek bile olsa!

Onların hurmaları filan azdı da ondan yarım hurma bile olsa diyor.

"—Fakir de olsan, zengin de olsan, bir hurmanın tamamını vermesen bile yarısını bile versen yine bir hayır hasenât yapın, sadaka verin, iyilik yapın, cömert olun da şu cehennem ateşinden kendinizi koruyun!" diyor.

Cömertlik çok önemli, fevkalâde mühim!

Cömertliğin faydası ne? Öteki insanların derdi diniyor. Afganistan'da binlerce aç var. Afrika'da binlerce insan var, açlıktan ölüyor. Bizim memleketimizde binlerce muhtaç insan vardır. İnsan arasa bulur. Nice derdini söylemeyen, iffetli,

---

[162] Buhàrî, *Sahîh*, c.V, s.230, no:1328; Müslim, *Sahîh*, c.V, s.196, no:1689; Neseî, Sünen, c.VIII, s.326, no:2505; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.256, no:18279; İbn-i Hibbân, Sahîh, c.VII, s.43, no:2804; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.176, no:7532; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.39, no:2333; Dârimî, Sünen, c.I, s.478, no:1657; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.III, s.110, no:9900; Adiy ibn-i Hàtim RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.137, no:25101; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.395, no:678; Hz. Aişe RA'dan.

Dâra Kutnî, Sünen, c.II, s.125, no:10; Ebû Hüreyre RA'dan.

Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.V, s.97, no:85; Câbir RA'dan.

Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.26, no:82; Câbir RA'dan, o da Hz. Ebû Bekir RA'dan.

Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.I, s.86, no:2707; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.163, no:12771; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.299, no:6619; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IV, s.73, no:3644; Enes RA'dan.

Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.483, no:3226; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.398, no:683; Nu'man ibn-i Beşir RA'dan.

Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.396, no:679; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XVIII, s.161, no:354; Umran ibn-i Husayn RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.339, no:15938; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.I, s.325, no:515.

namuslu, haysiyetli, şerefli insan vardır ki ne kadar muhtaçtır kim bilir! Açlıktan çoluk çocuğu verem oluyordur. Onun için onlara yardım elini uzatmak lazım. Çok hizmet etmek, kesenin ağzını açmak lazım. Paraları depo etmekle, biriktirmekle bu işlerde iyi netice alınmaz!

Peygamber Efendimiz bir hadîs-i şerifinde buyurdular ki:

"—Sizden hanginiz mirasçısının malını kendi malından daha çok sevmekte?"

Tabii böyle bir soru sorulunca anlayamıyorlar. Diyorlar ki;

"—Yâ Rasûlallah! Hepimiz kendi malımızı daha çok severiz. Daha çok koruruz, kollarız. Kendi malımızı daha çok severiz, mirasçınınkiyle ilgilenmeyiz. Önce kendi malımıza bakarız, bu sözü anlayamadık." diyorlar.

Diyor ki:

"—Hayır öyle değil! Siz umumiyetle mirasçının malını daha çok seversiniz!"

"—Kendi malınızı sevmezsiniz." demek istiyor.

"—Nasıl?" diyorlar.

Diyor ki:

"—Senin infak edip, sadaka verip, tasadduk edip, hayatında hayr u hasenât yaptığın senin malındır. O parayı sarf ettin mi, o senin oldu. Çünkü sevabını kazandın, senin defterine işlendi, bitti.

Beklettiğin, depo ettiğin, kasada, sandıkta, bankada, hesapta kitapta sakladığın mirasçıya kalmayacak mı? Harcamıyorsun, hayır yapmıyorsun; mirasçıya kalacak! Demek ki sen mirasçının malını daha çok seviyorsun."

Ne kadar güzel anlatıyor!

Bir gün de eve gelmiş. Sabahleyin bir koyun veya bir kuzu kesmişler. Rasûlüllah Efendimiz validelerimizden birisine soruyor:

"—Kestiğimizden ne kaldı?"

"—Bir ön kol kaldı, kürek. Her tarafını fukaraya, muhtaçlara, dostlara dağıttık. Bir ön kol] kaldı."

"—Hayır, demek ki bir ön kol hariç hepsi bizim olmuş! Hepsi bize kalmış!" diyor.

Demek ki insanın sarf ettiği, infak ettiği, dağıttığı kendisinin

oluyor. Yiyip içtiği veya harcamadığı artık kendisinin sayılmıyor.

Haşr Sûresi'nin sonundaki âyet-i kerîmeleri her sabah okuruz. Allahu Teàlâ Hazretleri ne buyuruyor, *Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*:

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللهَّ وَلْتَنْظُرْ نَفْسٌ مَا قَدَّمَتْ لِغَدٍ ، وَاتَّقُوا اللهَّ إِنَّ اللهَّ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ (الحشر:١٨)

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenü't-teku'llàhe ve'ltenzur nefsün mâ kaddemet ligad, ve'tteku'llahe inna'llàhe habîrun bimâ ta'melûn.*) [Ey iman edenler! Allah'tan korkun ve herkes, yarına ne hazırladığına baksın! Allah'tan korkun, çünkü Allah, yaptıklarınızdan haberdardır.] (Haşr, 59/18)

(Yâ eyyühellezîne âmenû ittekullâh ve'l-tenzur nefsün mâ kaddemet ligad) "Ey iman edenler! Allah'tan korkun, sakının. İnsan yarına buradan ne gönderdiğine, şimdiden ne hazırlayıp o tarafa sevk ettiğine baksın! (*Vetteku'llàh*) Allah'tan korkun, Allah'tan sakının, çekinin; elim azabı, ikabı vardır! (İnna'llàhe habîrün bimâ ta'melûn. Allah sizin yaptıklarınızdan hakkıyla haberdardır. Hiçbir şey gizli kalmıyor!" buyuruyor.

Cömert olacağız. Cenneti istiyorsak Allah'ın rızasını istiyorsak bu sıkılıkla, bu el sıkılığıyla, bu cimrilikle olmaz. Cömert olacaksın, vereceksin!

Dürüş kazan, ye yedir!
Bir gönül ele getir!

Kendin çalış çabala, kendin de ye, başkasına da yedir! Eşe dosta ziyafet çek. Yakınlarına, çoluk çocuğuna, akrabana yardım et. Kendine lazım olanı al, fazlasını başkasına ver.

Dinimiz çok fazla depo etmeyi sevmemiş, bizim dinimizde öyle şey yok. Efendimiz infak etmeyi, dağıtmayı tavsiye etmiş. Hatta bir gece yanında eğer para kalmışsa, sabaha çıkmasın diye kalkıp geceleyin dağıttığı bile olurmuş.

Biz öyle yapmıyoruz, hep depo ediyoruz! Kendi zâtımdan, kendi nefsimden, kendi zalim nefsimden başlayarak söylüyorum ki biz cömert değiliz! Çok depo etmeye meraklıyız. Bir evimiz vardır, bir tane daha alırız: "Bunun kirası gelsin..." Bir tane daha alırız: "Bunun da kirası, bir kira yetmez..." Bir tane daha alırız. Boğazda evimiz vardır, adada ev isteriz...

Niye? Bu manzaralı dağ başında, ötekisi deniz kenarında olsun diye!

Hayra sarf etmiyoruz.

Çok sevdiğim bir talebem, hocaefendi geldi, Diyanet'ten de bana kâğıt getirmiş. Bu arkadaşımızı Tunceli'ye vazifelendirmişler.

Tunceli neresi? Doğu Anadolu'nun ortasında bir yer. Tunceli, mâlum yanından demiryolu filan geçiyor. Genç diye istasyonu filan var. Erzurum'a gidenler filan bilirler.

Tunceli'de vazifeye gitmiş:

"—Hiç cami yoktu hocam, şimdi beş tane cami yapmaya giriştik." diyor.

Allah razı olsun. Mü'min ne yapıyor, nasıl gayretli oluyor! Bir gitti; oraya bir Ramazanlığa gitti, Ramazan'da vaaz etmeye gitti. Şimdi pürtelaş kalkmış buraya gelmiş:

"—Beş tane camiye başladık hocam, yardım etmeleri için cemaate söyler misiniz?" diyor.

Memnuniyetle tabii.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[163]

---

[163] Müslim, *Sahîh*, c.XIV, s.250, no:5298; Tirmizî, *Sünen*, c.II, s.135, no:319; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.70, no:506; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.167, no:11712; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.I, s.351; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.II, s.268, no:1291; Hz. Osman RA'dan.

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.243, no:737; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.313, no:3259; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.II, s.180; Hz. Ali RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.20, no:126; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.432, no:304; Hz. Ömer RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXIII, s.231, no:437; Ümm-ü Habîbe RA'dan.

Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.IV, s.411, No:2534; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan. Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.81, no:2939; Ukaylî, *Duafâ*, c.VII, s.305, no:1703; Hz. Aişe RA'dan.

مَنْ بَنَى لِلّٰهِ مَسْجِداً ، بَنَى اللهُ لَهُ بَيْتاً فِي الْجَنَّةِ (ت. خز. عن عثمان ؛ ه. طس. حل. عن علي ؛ حم. والبزار عن عمر)

(*Men benâ li'llâhi mesciden, bena'llàhu lehû beyten fi'l-cenneh*) "Kim Allah rızası için bir mescid yaparsa, Allah ona cennette bir köşk ihsân eder."

Peygamber Efendimiz mescid yapımını teşvik eylemiş.

Bu paralar ne olacak?

"—Evlâda bırakalım, rahat etsin!"

Yahu baban sana bıraktı mı? Sen kendin kazandın, çabaladın, zengin oldun… Harca biraz, âhireti kazan! Allah evlâdına da verir, merak etme! Zaten sen tasadduk ettin mi, senin malın budanmış ağaç gibi oluyor. Daha çok mahsul verir, merak etme!

Rasûlüllah; "Vallahi tasadduktan, infaktan mal azalmaz!" diyor, yemin ediyor. Ben etmiyorum, Rasûlüllah yemin ederek söylüyor. Okuyunca benim çok dikkatimi çekti: "Vallahi tasadduk etmekten, infak etmekten mal azalmaz!" diyor. Biraz cömert olalım. Vermeyi öğrenelim. Hepimiz hep almaya alışmışız: "Herkes bize versin, ceplerimiz dolsun, ihtiyaç fazlası cebimizden taşsın…"

Hiç unutmuyorum, bir kere Beyazıt Camii'nden çıktım. Meczup gibi bir adam vardı ama meczup muydu, değil miydi, neydi bilmiyorum, paraları nereye sarf ediyordu. Herhalde biraz içkiye, kumara da sarf edilebilir. Cemaatten para istiyor. Ben de çocuğum, vaazı dinledim, dışarıya çıktım. Cemaatten birisi, demek ki durumunu biliyor:

"—Ya utansana, şu cebine bak!" dedi.

Ben de bir cebine baktım; ceketinin cebi para, o kadar dolu ki ağzı kapanmıyor, açık kalmış! Hâlâ bizden para istiyor, edepsizlik!

Şeybânî, *el-Âhàd ve'l-Mesânî*, c.II, s.123, no:912; Vâsile ibn-i Eska' RA'dan.
Buhàrî, *Târih-i Kebîr*, c.V, s.330, no:1047; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.
Cürcânî, *Târih-i Cürcan*, c.I, s.131, no:135: Muaz ibn-i Cebel RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.649, no:20728, 20753; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.124, no:21678.

Halbuki Medine-i Münevvere'de anlattılar: İki misâli mukayese edin! İnsandan insana ne fark var:

Medine-i Münevvere'de birisi; "Burada hayır yapmak sevaptır." diye gitmiş eline paraları destelemiş, bir fakire gelmiş, vermiş. Fakir diyor ki;

"—İstemem, paranı geri al."

"—Niye?" diyor.

"—Az önce birisi bana verdi, bugünlük rızkım tamam. İstemem, başkasına ver." diyor.

Hey mübarek toprak! Fakirine bile bak, fakirine bak! "Bugünlük tamam!" diyor, yarına Allah Kerîm.

"—Bugünlük tamam. Başkasını bul, başkasına ver!"

"—Parayı verecek insan buluncaya kadar zorluk çektim." diyor.

Biz de depo ediyoruz. Ceplerimiz o Beyazıt'ın önünde dilenen insan gibi para doludur. Vermiyoruz!

Ramazan, mübarek, sevabı çok; ver, ver hayra gitsin, sarf olsun, paralar hayra sarf olsun!

Tunceli'de hiç cami yokmuş. Bizim memleketimize yakışır mı? Müslüman olan bir memlekette bir şehirde cami olmasın, köylerinde hiç cami olmasın; olur mu?

Cami olmayınca ezan olmaz, ezan olmayınca bereket olmaz, hayır olmaz. Oradaki insanlar cahil kalır. Cahil kalınca birbirlerini yerler. O, anarşinin kaynağıdır!

Sen bu camileri sadece taş toprak mı sanıyorsun? Bütün bu memlekette hayr u hasenâtı bu camilerin içindeki sizin gibi bizim gibi insanlar, Allah'tan korkan insanlar yapıyor. Ada'da, Moda'da, plajda eğlenenler mi yapıyor?

Camiyi yine bunlar yapıyor, bu fukara yapıyor; 50-100 lira kendi alnının teriyle kazandığı parasından yaptığı hayırlarla yapıyor. Hacca gidiyor. Biraz parası oldu mu hemen aklı fikri hacca gitmek. Birazcık parası oldu mu hemen bir hayır yapayım, bir çeşme yapayım, köyüme bir şey getireyim…

Neden? İmandan… İman oldu mu hayır oluyor! Cömert olacağız. Çok fazla mal mülk depo etmeye bakmamamız lazım.

Yapıyoruz, yapmıyoruz; ayrı!



Tenbîhü'l-Gàfilîn kitabında Emr-i mâruf nehy-i münker bâbında okudum ki:

"—Bir insan kendisi yapmıyorsa bile hakkı söylesin!"

Ben sizin hepinizden daha kusurlu bir insanım ama dinimiz cömert olmayı emrediyor. Ben yapıyorum, yapamıyorum; ayrı! Ben nasihatleri tutuyorum tutamıyorum, siz tutun! Allah size yüksek dereceler versin. Sizin duanızla bize de inşaallah dereceler verir, iyi oluruz, hepimiz iyi oluruz. Yalnız cömert olacağız, cömert olacağız. Allah yolunda malımızı infak edeceğiz, sarf edeceğiz, tasadduk edeceğiz.

Selmânü'l-Fârisî; Rasûlüllah Efendimiz'in ridasını açıp da. üstüne örtüp de:[164]

---

[164] Hàkim, *Müstedrek*, c.III, s.691, no:6539, 6541; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VI, s.212, no:6040; Isfahànî, *Ahbâr-ı Isfahan*, c.I, s.136, no: 125; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXI, s.408; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XI, s.251; İbn-i Sa'd, *Tabâkàt*, c.IV, s.83; İbn-i Hibbân, *Tabâkàtü'l-Muhaddisîn*, c.I, s.203; Küseyr ibn-i Abdullah el-Müzenî Rh.A babasından, o da dedesinden.

Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.293, no:6534; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.337, no:3522; Hz. Ali RA'dan.

سَلْمَانُ مِنَّا أَهْلَ الْبَيْتِ (ك. طب. عن كثير بن عبد الله المزني عن أبيه عن جده)

(*Selmânü minnâ ehle'l-beyti*) "Selman bizden, benim aile efradımdan!" dediği bir mübarek zât. Bu Selmânü'l-Fârisî öyle iltifat ettiği zât.

Ağlamış. Etrafında da bir leğen var bir tencere var. Eşyası yine çok değil. Bir leğen var, bir tencere var, bir de su koyacak matarası, testisi var veyahut abdest alacak ibrik gibi bir şeyi var. Onları da çok sayıyor mübarek!

Rasûlüllah da âhirete öyle göçtü. Yanında çok şey bir şey yoktu. Öyle büyük mal mülk bırakmadı. İsteseydi dünyayı alırdı. İsteseydi İran şahından zengin olurdu. İstemedi. Malı yanında tutmadı. Birisine sürüyü verdi: "Sürünün tamamı bize kalsın da bir koyun versem yeter." demedi.

Bedevinin birisi bir kabileden gelmiş, geçerken bakıyor; bir sürü, güzel hayvanlar…

"—Aman ne kadar güzel sürü yâ Rasûlallah!" demiş.

"—Çok mu beğendin?" diyor.

"—Çok beğendim."

"—Al, sana verdim hepsini, hepsini sana verdim."

"—Hepsini mi yâ Rasûlallah?"

"—Hepsini verdim."

Sürüyü önüne katmış. Sabahleyin çıplak çıktığı kabilesinden akşam gürül gürül sürüyü süre süre kabileye gelmiş.

"—Ya ne bu?" demişler.

Demiş ki:

"—Muhammed SAS, fakirlikten korkmayan insanın verişiyle veriyor!"

Allah'ın Rasûlü tabii, Allah'a imanı tam! Cömertliğin ne kadar kıymetli şey olduğunu biliyor. Bize numune oluyor. Önce kendisi

---

Mecmaü'z-Zevâid, c.VI, s.189, no:10137 ve c.IX, s.154, no:14688, 14689; *Kenzü'l-Ummâl*, c.XI, s.690, no:33440; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.490, no:1505; *Câmiu'l-Ehâdîs*, c.XIII, s.284, no:13125.

veriyor. Onu diyen insan tabii böyle de der.

“—Sizden birinizin yanında olacak para pul, yiyecek içecek, mülk bir yolcunun yanında taşıdığı azık kadar olsun!” der. Biz diyemeyiz. Korkarız.

Nasıl diyelim? Kendimiz yapamıyoruz ki! O der. Çünkü hayatında tatbik etmiş, numune-i imtisal olmuş.

Geçenlerde bir alimin kitabını okuyorum, biraz gülesim geldi. Allah hepimizi ıslah eylesin:

Peygamber Efendimiz dünyadan i’raz eylemiş. Dünyaya itibar etmemiş. Dünya malına da bakmamış. Eline geçeni vermiş. Allah’a iyi kulluk etmeye çalışmış ve Allah-u Teàlâ Hazretleri’nin yoluna malını mülkünü harcamaya çalışmış ve bizi de teşvik etmiş:

“—Zâhid olun, dünyaya itibar etmeyin! Mal mülk toplamaya bakmayın! Allah yolunda çalışmaya bakın, Allah yolunda hayr u hasenât yapmaya bakın!” diye hep herkesi hayr u hasenata teşvik etmiş.

Nerede, “Dünyaya değer vermeyin, çok mal toplamaya bakmayın!” filan diye bir ifade varsa aşağıya bir dipnot yazmış, sayfanın altına bir not düşmüş: “İşte bunun mânası şudur da budur da…” filan. Kıvırttırıyor, kıvranıyor!

Yahu Rasûlüllah malı sevmiyor işte, bunun ötesi yok! Kaç tane delille çıkıyor. Sen istediğin kadar tevil etmeye uğraş. Rasûlüllah malı sevmiyor. Bize de, “Sevmeyin, şu dünyayı gönlünüzden atın!” diyor.

“—Hiç mal mülk sahibi olmayacak mıyız?” diyor.

Ol ama hayr u hasenâtını yap, vazifeni bil!

Adam çocuğunun sünnet düğününe milyonlar harcıyor. Bir bak, Tunceli’de cami yok! Yahu çocuğunu hastanede sünnet ettir, hiç kimseyi çağırma, caiz. Sana fetva vereyim: Olur! Ama şu Tunceli’de cami yaparsan sen ölürsün, senden sonra sevaplar sana gelir.

Neden gelir? Cami yaptırmışsın, içinde ibadet edildikçe gelir. Hayra sarf etmesini bilmeliyiz. Hayra sarf ettikçe Allah-u Teàlâ Hazretleri yine verir.

Ölçüsünü koymuş. Cömertliğin ölçüsü nedir? Cömertliğin

ölçüsü bir kere insanın zekâtını verebilmesidir! Cömertliğin ölçüsü odur. Zekâtını vermeyen insan cimridir, pintidir, nekestir.

Zekâtın ölçüsü kırkta birdir. Nisaba bağlı olduktan sonra kırkta birini zekât verecek. Ama dikkat edin, o asgarî hudududur. “Daha fazla veremezsin, yasak!” mânasına değil. “Bundan aşağı verme yasak!” demek. Ondan çok verebilirsin ve verdiğin sana yarayacak. Vermediğin, tembellik ettiğin, kusur ettiğin şeyden Allah hesap soracak. Bu zekâttan insana hesap sorulacak!

Onlar kendi hayatlarında dünyaya değer vermemişler.

Düşünün, elinizi vicdanınıza koyun: Bizim bu devirde yaşayan ulema mı İslâm’ı daha iyi bilir -Allah aşkına doğru söyleyin- Rasûlüllah’ın ashâbı mı İslâm’ı daha iyi bilir?

Rasûlüllah’ın yanında yaşayanlar daha iyi bilir!

Selmânü’l-Fârisî’yi Irak’ta bir şehre vali gönderiyorlar. Konak gösteriyorlar: “Efendim, buyurun…”

“—Bana öyle yer gerekmez.” diyor. Sakin küçük bir kulubeciğe yerleşiyor. Abdullah b. Mes’ûd, daha başka sahabe-i kirâm, hepsi böyle, hepsi mütevazı yaşamışlar.

[Mehmed Zahid Kotku] Hocamız bir menkabe anlatmıştı. Bir tanesi, şehrin valisi ama çok sade giyiniyor, demek ki gösterişsiz giyiniyor. Adamın birisi o şehre Şam’dan mal getirmiş. Diyelim ki Kûfe şehri veya o devirde Basra şehri. Herhalde o zaman Basra vardı, daha Kûfe yoktu. Basra şehri, Basra valisi. Adam mal getirmiş. Etrafına bakınmış, çuvalları taşıyacak bir kimse yok. Bakmış, kenarda bir mütevazı kılıklı bir kimse var.

“—Gel buraya!” demiş.

Yanına gitmiş.

“—Sırtlan şu çuvalı…” demiş.

Der, adam zengin, parasını verecek. Parası olan insan tepeden konuşur.

“—Sırtlan!” demiş.

“—Pekiyi…” demiş, sırtlamış.

“—Şuraya kadar götüreceğiz.” demiş.

Yolda giderken, gelen geçen çuvalın altındaki adama:

“—*Es-selâmü aleyküm yâ emire’l-mü’minîn!*” diyor.

Adam bir duymuş, iki duymuş. “Yanlış mı duydum…” filan. Bir

de sonradan işin farkına varmış ki, vay, şehrin valisine çuval taşıttırıyor!

Kim taşıttırabilir, hangi valiye kim taşıttırabilmiş?

Muhtara bile taşıttıramazsın. Taşıyor. Taşıttırmak değil, kendisi taşıyor. Mütevazı olduğu için taşıyor.

"—Aman efendim, elinizi bırakıp ayağınızı öpeyim. Ben bir hata ettim, sizin vali olduğunuzu bilemedim,; aman rica ediyorum çuvalı bırakın…"

"—Yok, aldığım işi bitireyim, yerine kadar götüreyim." demiş.

Mütevazı insanlar. Hayatı böyle anlamışlar. Dünya malına kıymet vermemiş, üstüne başına önem vermemiş. Allah'ın rızasına önem vermiş!

Hz. Ömer RA bir yere vali göndermiş. Ne kadar hizmet gördüyse dönmüş. Döndüğü zaman valiye bakıyor, ne kadar malı ne kadar mülkü var? Giyimine kuşamına bakıyor: Gönderdiği gibi!

"—El-hamdü lillâh, valilikten, idarecilikten, başkanlıktan bozulmamış!" diyor.

Ellerinin altından hazineler akıyordu. Beldeleri fethediyorlardı, ganimetler akıyordu. Hazineler paylaşılıyordu. Ona rağmen öyle gelmiş, öyle göçmüşler.

Halifenin birisi bir tanesine, "Bunları ihtiyaçlarınızda kullanırsınız." diye bilmem kaç bin altın göndermiş. O altınları alan sahabe hemen hizmetçisini, kölesini çağırmış:

"—Al şu kadarını şu eve götür, şu kadarını şu eve götür, şu kadarını şu eve götür, şu kadarını şu eve götür…"

Bu parayı gönderen halife de bakalım o paraları ne yapacak diye tahkike bir adam göndermiş. O da gitmiş bakmış ki para akşama bitmiş. Her şeye tevzi edilmiş.

Başka bir sahabeye göndermiş. O da aynı şekilde; "Bunu şunun evine gönderin, hadi bakalım oğlum, gel, yine, tekrar, hadi bunu şunun evine gönder…" Gelen paraları üç bin altın, beş bin altın, dirhem dinar… Hemen tevzi edivermişler.

Hz. Ömer; "El-hamdü lillah." demiş, sevinmiş. Adam; "Bana Hz. Ömer kayıtsız şartsız para gönderdi, ben bunu cebime depo edeyim." demiyor. Hemen tevzi ediyor. O devirde anlayışları öyleymiş.

Allah aç mı bırakmış, açık mı, muhtaç mı bırakmış?

Hâşâ, sümme hâşâ! Allah-u Teàlâ Hazretleri Ekremü'l-ekremîn. Sen bir iyilik yapacaksın, altında mı kalır?

İnsanlar kalmak istemez. Sözümü mâzur görün: Bir insan bir insanın yaptığı iyiliğinin altında kalmak ister mi?

İnsan, bir iyilik yapana iyilik yapmak ister. O Allah-u Teàlâ Hazretleri, kâinatın sahibi! Sen onun için tasadduk ediyorsun, O seni mahrum bırakır mı? Sen tasadduk edince, malının azalacağına hiç aklın kesiyor mu?

İşte onları bildikleri için ağlamış.

"—Ölümden korkumdan ağlamıyorum yâ Sa'd veya dünyaya hırsımdan da!"

Ne olacak; iki paralık dünya, hepimiz bırakıp gideceğiz! Allah bize akıl fikir versin. Bırakıp gideceğimiz yere öyle sıkı sarılıyoruz ki tırnaklarımızı geçirmişiz, dişlerimizi geçirmişiz. Ayırmak istiyorlar, ayrılmıyoruz. Kene gibi yapışmışız…

Ne olacak? Bırakıp gideceksin, o tarafa şimdiden hazırlık yap! Ne götüreceksen, orada sana ne lazımsa! Sağına bakacaksın, yaptığın amelden başka bir şey göremeyeceksin. Soluna bakacaksın, yaptığın amelden başka bir şey göremeyeceksin. Karşında cehennem… Buyur bakalım!

İşte Rasûlüllah söylüyor. Başına o zaman geleceğine şimdiden duydun, ona göre hareket et! Yabancıya vermekten çekiniyorsan akrabana ver, çocuğuna ver. Çocuğun yoksulluk çekiyor, sen burada para depo ediyorsun. Umumiyetle böyle oluyor da, ben böyle sen diye söylüyorum, benim kusuruma bakmayın.

Allah-u Teàlâ Hazretleri hepimize gönül cömertliği versin. Vermenin, cömertlik etmenin kıymetine, tadına cümlemizi erdirsin. Etrafa hayr u hasenât yapıp da sevap kazanan, âhirete büyük azıklarla giden kimselerden eylesin.

Ramazan, sadakanın çok sevaplarla mukabele gördüğü bir aydır. İnsan başka ayda yaptığı hayırların karşılığını alacak. Ama Ramazan'da kat kat fazla alır. Aman gözünüzü açın, gafil olmayın da Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin rızasını kazanmaya muvaffak olun! Bir dahaki Ramazan'a çıkamayız belki, diye düşünün!

İnşaallah çok Ramazanlar görürsünüz, görürüz sıhhatle, afiyetle, saadetle, selametle, iyi günler olarak, müslümanlara hoş hâlli olarak hep görürüz. Ama sen yine çıkmayacağım bil! Bir dahaki Ramazan'a ya yetişemezsem diye bu Ramazan'da iyi, kâmil bir insan olmayı sağlamaya çalış!

c. Cuma Gününün Fazileti

Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet olunmuş. Cumayı metheden bir hadîs-i şerif:[165]

لَيلَةُ الجُمُعَةِ ويومُ الجُمُعَةِ أَربَعٌ وعِشرُونَ سَاعَةً ، للهِ تَعَالَى فِي كُلِّ سَاعَةٍ مِنهَا سِتُّمِائَةِ أَلْفِ عَتِيقٍ مِنَ النَّارِ ، كُلُّهُمْ قَدِ استَوجَبُوا النَّارَ

(الخليلي عن أنس)

RE. 367/5 (*Leyletü'l-cumuati ve yevmü'l-cumuati erbaun ve ışrûne sâaten, li'llâhi teàlâ fî külli sâatin minhâ sittu mîeti elfi atîkın mine'n-nâri, küllühüm kad istevcebü'n-nâr.*)

Cuma kıymetli bir zamandır. Peygamber SAS buyuruyor ki;

"—Cuma gecesi ve cuma günü yirmi dört saattir." diyor.

"—Allah Allah, niye cuma gecesini önce söyledi de cuma gününü sonra söyledi acaba?"

Ne diyor? (*Leyletü'l-cumuati ve yevmü'l-cumuati.*) Niye geceyi önce söyledi acaba?

Çünkü cuma gecesi, perşembe akşamı ezan okunduğu zaman başlar, Cuma gecesi başladı. Perşembe akşamüstü *Allahu ekber Allahu ekber* dedi mi bizim şeriatimize göre perşembe bitti. Perşembe bitti; cuma başladı, cumanın gecesi başladı. Cumanın yatsısını kılacağız. Sonra cumanın sabahı olacak, sabahını kılacağız. Cumanın öğlenini kılacağız. Cuma namazını o zaman kılacağız. İkindisini kılacağız. İkindiden sonra da cuma bitecek. Cuma günü akşam ezan okundu mu artık cumartesi başlayacak.

---

[165] *Kenzü'l-Ummal*, c.VII, s.709, no:21044; *Camiü'l-Ehadis*, c.XVIII, s.357, no:19607.

Onun için hadîs-i şerifte ilk önce leyletü'l-cumuati dedi.

"—Cumanın gecesi ve gündüzü, ikisi beraber, yirmi dört saattir."

Günün yirmi dört saat olması meselesi nereden çıkmış?

Hadise dayanıyormuş. El-hamdü lillâh. Her şeyin menşei okudukça ortaya çıkıyor. İlim ne kadar güzel! Peygamber Efendimiz, "Yirmi dört saattir!" diyor.

(*Li'llâhi tàlâ fî külli sâatin minhâ sittü mîeti elfi atîkın mine'n-nâri küllühüm kad istevcebü'n-nâr*.) "Bu yirmi dört saatin her birinde Allahu Teàlâ Hazretleri cehennemden altı yüz bin kimseyi hepsi cehennemi hak etmişken âzad eder!"

Cuma günü böyle kıymetli bir gündür. Cumaya dair çok hadîs-i şerifler var. Hani bir tanesinin senedine ta'n eylesen; "Canım bunun senedinde şu zayıf şahıs var, bu hadis kuvvetli mi zayıf mı?" desen bile çok hadîs-i şerifler var ki, cuma günü kıymetli bir gündür. Cuma gününe hürmet edin!

Cuma günü haftada bir gelen mü'minlerin bayramıdır. Giyinin, kuşanın, gusül abdesti alın, tertemiz; cuma namazına itibar edin! Bayram günümüz bizim; lalettayin bir gün, sıradan bir gün değil! Gecesi gündüzü rahmetin saçıldığı, hayırların kazanıldığı bir zaman! Hürmet edin! Mânevî bir şey. Hürmet ederseniz siz de karşılığını görürsünüz. Rasûlüllah Efendimiz'e Salât u selâmı çok edin!

Namazları cemaatle kılmaya çalışın; yatsısını, sabahını kaçırmamaya çalışın! Neden?

Peygamber Efendimiz; "Bir insan yatsı namazını cemaatle kılarsa geceyi ibadet etmiş gibi sevap verecek!" diyor. Allah böyle sevap verir. "Sabahı kılarsa gündüzü ibadetle geçirmiş gibi ecir verecek!" diye bildiriyor. Yani bizimki kurnazlık. Hiç olmazsa o vakitleri cemaatle kılalım da Yani bizimki kurnazlık. nasıl olsa bütün gün ibadet edemiyoruz, etmiş gibi ecir alalım diye hadîs-i şeriflerden faydalanarak bu hayrı elde edelim.

İnsan gece abdestli yatarsa gece abdestli yatan bir insan sanki bütün gece sabaha kadar hiç uyumamış, ibadet etmiş gibi sevap kazanır! Abdest alın, dört rekât namaz kılın, öyle yatın! Madem böyledir.

Sabaha kadar uyumadan ibadet etmeyi Hiç denediniz mi acaba? Belki içinizde deneyenler vardır tabii, hüsn-ü zan edeceğiz. Ama zordur, kolay değil. İnsanın uykusu gelir, başı önüne düşmeye başlar, kıldığı rekâtları şaşırmaya başlar. Ama böyle kolaydan abdest alır yatarsa öyle oluyor, o sevap kazanılıyor. Onun için bu gibi şeylerden istifade edin. Cumaya hürmet edin, hayrını bereketini görürsünüz!

d. İçkinin Başka İsimle İçilmesi

Bu hadis-i şerif-i şöyle can kulağıyla bir dinleyin:[166]

لَيَشْرَبَنَّ أُنَاسٌ مِنْ أُمَّتِي الخَمْرَ يُسَمُّونَهَا بِغَيْرِ اسْمِهَا ، وَيُضْرَبُ عَلَى رُؤُوسِهِمْ بِالمَعَازِفِ وَالْقَيْنَاتِ ، يَخْسِفُ اللهُ بِهِمُ الأَرْضَ ، وَيَجْعَلُ مِنْهُمْ قِرَدَةً وَخَنَازِيرَ (ه. حب. طب. هب. عن أبي مالك الأشعري)

RE. 367/6 (*Le-yeşrebenne ünâsün min ümmetî el-hamra, yüsemmûnehâ bi-gayri'smihâ, ve yudrabu alâ ruûsihim bi'l-meâzifi ve'l-kaynâti, yahsifu'llàhu bihimü'l-arda, ve yec'alü minhümü'l-kıredete ve'l-hanâzîr*.)

Peygamber SAS peygamberdir, Allah'ın rasûlüdür; nasıl bizim zamanımıza ait şeyleri de söylüyor. Kendi zamanına ait şeyleri söylese de istikbale ait şeyleri bilmeseydi sıradan bir insan olurdu. Dikkat edin, Rasûlüllah Efendimiz buyuruyor ki:

(*Le-yeşrebenne ünâsün min ümmetî el-hamra*) "Ümmetimden bir grup insan, mutlaka ve mutlaka içkiyi içecek!"

Nasıl içecek? Allah Allah! Kur'ân-ı Kerîm'de içki yasak değil mi, haram değil mi, nasıl içecek?

---

[166] İbn-i Mace, *Sünen*, c.XII, s.26, no:4010; İbn-i Hibban, Sahih, c.XV, s.160, no:6758; Taberani, *Mu'cemü'l-Kebir*, c.III, s.283, no:3419; Beyhaki, Şuabü'l-İman, c.IV, s.292, no:5114; Beyhaki, *Sünenü'l-Kübra*, c.VIII, s.295, no:1710; Taberani, *Müsnedü'ş-Şamiyyin*, c.III, s.192, no:2061; Ebu Malik el-Eş'ari RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.V, s.347, no:13167; *Camiü'l-Ehadis*, c.XVIII, s.342, no:19573.

Sebebini de söylüyor: (*Yüsemmûnehâ bi-gayri'smihâ*) "İsminden gayri bir isim takıp içecekler!"

"—Şarap" desen;

"—Ha, şarap haram!"

"—Bira?"

"—O helâl, o zikredilmemiş."

Öyle uyduracaklar.

Halbuki Peygamber Efendimiz oradan da hiç kaçacak nokta bırakmamış:[167]

كُلُّ مُسْكِرٍ خَمْرٌ ، وَكُلُّ مُسْكِرٍ حَرَامٌ (م. حم. عن ابن عمر ؛ طب. عن قيس بن سعد ؛ كر. عن أنس)

(*Küllü müskirün hamrun*) "İnsana sarhoşluk veren her şey içkidir, (*ve küllü müskirün harâmün*) ve insana sarhoşluk veren şeylerin hepsi haramdır." diyor, adı ne olursa olsun. Başka hadîs-i şerifleri var.

---

[167] Müslim, *Sahîh*, c.III, s.1587, no:2003; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.352, no:3679; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.290, no:1861; Neseî, *Sünen*, c.VIII, s.297, no:5585; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.16, no:4645; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XII, s.188, no:5366; İmam Şâfiî, *Müsned*, c.I, s.284, no:1362; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.IV, s.248, no:11-17; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.260, no:1916; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.294, no:13157; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IV, s.195, no:3954; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.I, s.329, no:546; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.IX, s.470, no:5621; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ,* c.VIII, s.288, no:17118; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.212, no:5095; Tahàvî, *Şerhü'l-Maànî*, c.IV, s.215, no:5957; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.II, s.38, no:876; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Zemmü'l-Müskir*, c.I, s.57, no:14; Ahmed ibn-i Hanbel, *el-Eşribe*, c.I, s.6, no:7; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.654; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XVIII, s.427, no:3569; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.IV, s.5, no:1584; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VII, s.211, no:2111; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXVII, s.5; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XVIII, s.352, no:898; Kays ibn-i Sa'd ibn-i Ubâde Rh.A'ten.

İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LV, s.128; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.V, s.83, no:8106; *Kenzü'l-Ummâl*, c.V, s.555, no:13277; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.987, no:1992.

İçtiğin zaman aklın gidiyor mu, sarhoş oluyor musun, arabayı devirebilir misin, direksiyonda şaşırır mısın, yolda yalpalar mısın? Ne içersen iç, üzüm suyu bile deseler…

"—Efendim bu üzüm suyu, üstünde damgası var!"

İçtiğin zaman sarhoş oluyorsan, o bozulmuş demektir. Sarhoşluk veren her şey içkidir ve haramdır!

Peygamber Efendimiz:

"—Adını başka koyacaklar da öyle içecekler!" diyor.

Bak nasıl zamanımızın hastalığını söylüyor.

"—Efendim alkolsüz bira çıkmış da, bilmem şunuymuş da bunuymuş da…"

Geçenlerde askerî bir hastanede, Gülhane'de ulemâ, profesörler, "Bira büyük bir afettir, memleketimizi sardı, gençleri alkolik yapıyor!" diye toplandı.

Biz uğraştık didindik, önünde duramadık. "Bira içkidir, gazoz gibi değildir!" diye büfelerde satılmamasına çok uğraştık. Engel olamadık. Şimdi büfelerde gazoz gibi satılıyor.

Otomobil tamirine gidiyorum. Çocuk çırak, öğle tatilinde gidiyor, iki tane sandviç alıyor, bir tane de bira şişesi alıyor, lıkır lıkır onu içiyor.

"—Adını değiştirip içecekler!"

Bizim köyde bir söz vardır:

"—Kedi enciğini yiyeceği zaman fareye benzetir." derler.

Bunlar da içkiyi içecekler, adını değişik koyuyorlar, öyle yapıyorlar.

Sonra; (*Yudrabu alâ ruûsihim bi'l-meâzifi ve'l-kaynâti*) "Başlarının üstünde de tefler çalınacak ve şarkıcı kadınlar da şarkı okuyacaklar."

Bak gazinoların manzarasını ne güzel tasvir ediyor.

Rasûlüllah zamanında gazino var mıydı? Yoktu ama insanın gözünden perde kalkmış olursa, Allah'ın Rasûlü olunca olacakları böyle bildirir. Yaa işte böyle!

(*Yahsifu'llàhi bihimü'l-arz*) "Allah onları yere geçirecek, yerin içine batıracak!" Yere geçirmekten maksat yerin dibine batıracak.

Hiç böyle şey olmuş mu? Olmuş.

Lût Gölü'nün kenarında, Lût AS'ın zamanında, eski tarihlerde

iki tane büyük şehir vardı, tarih kitapları yazar: Sodom şehri, Gomore şehri.

Git bakalım şimdi Lut Gölü'nün kenarında o şehirler var mı?

Tarih kitapları yazıyor, Lut Gölü'nün kenarında iki tane şehir: Sodom, Gomore… Ama Lut kavminin o kötü amelini işliyorlarmış. Allah yerin dibine geçirdi.

Geçende bir mecmuada, bir makale okudum: "İşte şurada bir burun var, izleri var, şöyle olabilir böyle olabilir, şuradan batırılmış olabilir…" diyor Yerini aşağı yukarı tahmin ediyorlar.

Allah-u Teàlâ Hazretleri batırır mı?

Hiç batmış şey duymadın mı, görmedin mi? Elbet batırır. Evini, barkını yerin dibine maddeten de batırabilir. Haliç kenarında bizim babamızın dükkânının önünde bir han vardı. Bir sabah gidiyorlar, han yok!

Ne oldu? Haliç'in içine devrilmiş gitmiş. Koca han! Bereket geceleyin devrilmiş. Gündüzleyin devrilseydi, içindekilerle beraber ne facialar olacaktı.

Allah yapar mı? Yapar!

Maddeten böyle insanları yerin dibine geçirebilir mi? Eviyle de geçirir, kendisini de geçirir.

Cezalandırmaya kàdirdir. Azîzü'n-züntikâm; intikam sahibi, dilediğini yapmaya kudretli Allahu Teàlâ Hazretleri, dilerse yapar.

Sonra; (*Ve yec'alü minhümü'l-kıredete ve'l-hanâzîr*) "Onları yeryüzüne geçirecek ve onlardan maymunlar ve hınzırlar yapacak!"

"—Allah Allah! Şekli değişip de insan maymun mu olacak, domuz mu, hınzır mı olacak?"

O da olur, bilmeyiz. Bu söz böyle, o da olur. Huyu da öyle olur; maymun gibi, domuz gibi olur. Öyle yapınca öyle olur. O da mümkün. Bilmeyiz ki!

Bir keresinde Peygamber Efendimiz buyurmuş ki;

"—Yetmiş yıldır cehenneme yuvarlanan bir taş şimdi dibini buldu."

İnsan; "Haa demek ki cehennem ne kadar derin ki yukarıdan bir taş atıyorsun, taş yetmiş yıl aşağı doğru gidiyor, şimdi dibini

buldu, tangırdadı demek ki…" diye düşünüyor.
Biraz sonra bir haber gelmiş:
"—Yetmiş yıllık bir müşrik kâfir ölmüş."
Demek ki hayatı boyunca cehenneme doğru yuvarlanan bir taş gibiymiş. Kalbi taş gibi, demek ki kendisi de taş gibiymiş, cehenneme doğru yuvarlanıyormuş.
Buna teşbih, benzetme, remiz; o da olabilir. O içkiyi içenler, başlarında çalgı çaldıranlar, kadın şarkıcıları dinleyenleri Allah yerin dibine geçirecek. Belki alçaltacak mânasına. Ondan sonra onlardan maymunlar ve domuzlar yapacak. Belki maymun gibi huylara sahip olacaklar. Taklitçi olacaklar, güzel huyları bırakacaklar. Ondan sonra domuz gibi karısını kıskanmaz, yağlanıp semirir. Başka müslümanların, başka insanların derdiyle dertlenmez. Gamsız, odun gibi, odundan taştan beter insan! O mânaya da gelebilir, bilemeyiz. Belki de şekli de değişir. Her şeye kàdir, hiçbir şeye itirazımız yok!
İltica edip yalvarır yakarırız:
"—Yâ Rabbi affet! O kardeşlerimizi ıslah et, akıl fikir ver…"

Ne olacak, Allah'ın bir sürü helâli varken ne diye harama dalıyorsun? Hiç meşrubat kalmadı mı?
Ben hiç içki aramıyorum. El-hamdü lillâh çeşit çeşit meyve suları, meyveler, sebzeler, gıdalar, tatlılar, tuzlular…
Bu kadar helâli var da, ne diye gelip illa Allah'a âsi olursun behey zalim, behey şaşkın! Bu kadar helâl gıda var, memleketimiz bolluk içinde yüzüyor; ne diye ille harama saparsın, niye ille Allah'a âsi olursun? Akıl mı?
Yâ Rabbi akıl ver, bu kardeşlerimizi ıslah eyle! Bu kardeşlerimizin anaları-babaları müslümandı. Bunlar o ana-babalar kimisinin adına "Nureddin" demiştir, kimisinin adına "Seyfeddin" demiştir. Anası-babası güzel temennilerle kimisine "Ahmed" demiştir kimisine "Hüseyin" demiştir, güzel isimler koymuştur. Belki kulaklarına ezan okuyarak büyütmüştür. Belki küçükken, çoğunun yanına yanaşıyorsun, adam dinsiz, biraz bastırıyorsun, söyleyecek sözü kalmıyor; "Ben de müslümandım." diyor, "Benim durumum fena değildi. Küçükken Âmme cüzünü hatmettim, dedem müftüydü, babam vaizdi…" diyor. O bakımdan Allah ıslah etsin!

Kimseye bir şey demiyoruz, günahı ayıplamıyoruz. Günahkâra da hayır dua ediyoruz. Ama siz bu günahlara düşmeyin, böyle şaklabanlık etmeyin! İçki içkidir, insanın aklını aldı mı adı ne olursa olsun dinimizde yeri yoktur. Adına ne derlerse desinler; likör, viski, bira, şarap, konyak, votka, cin, rom vs. bildiğimiz bilmediğimiz. Öyle müptelaları var ki!

Askerlikte içki içmek yasak! Yedek subay okulunda, yassı şişeleri arka cebine saklamış, geliyor yine orada da içiyor. Allah kurtarsın… Allah akıl fikir versin! Bize de İslâm için çalışma şevki versin; duyuralım, anlatalım…

Biz haklıyız, biz güzeliz, biz sıhhatin tarafını tutuyoruz. Biz aklın, mantığın, nizamın tarafını tutuyoruz. Allah bize de çalışma şevki versin. Allah bizi maymun, domuz suretine getirtmesin... Gazabına, azabına uğratmasın…

Hatalarımızı lütf u keremiyle ıslah eylesin. Bize hidayet eylesin... Rızasına uygun yolda, rızasına uygun edepli kullar eylesin… Böyle güzel güzel ömür sürmeyi nasip etsin…

e. Cuma Namazının Terk Edilmesi

Sanki gazete haberi gibi bir hadîs-i şerif. Sanki Rasûlüllah SAS Efendimiz aramızda sağ da, filanca şehirden bize haber göndermiş. Bizim bir kusurumuzu duymuş da bir haber göndermiş gibi, hadîs-i şerife dikkat edin:[168]

---

[168] Müslim, *Sahih*, c.IV, s.355, no:1432; Taberani, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.129, no:406; Taberani, *Müsnedü'ş-Şamiyyin*, c.IV, s.107, no:2865; Beyhaki, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.103, no:3008; Begavi, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.242; Beyhaki, *Sünenü'l-Kübra*, c.III, s.171, no:5360; Abdullah ibn-i Ömer ve Ebu Hüreyre RA'dan.

Nesei, *Sünen*, c.V, s.201, no:1353; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.239, no:2132; Tayalisi, *Müsned*, c.I, s.263, no:1952; Tahavi, *Müşkilü'l-Asar*, c.VII, s.198, no:2691; İbn-i Ebi Şeybe, *Musannef*, c.II, s.154, no:5557; Ebu Ya'la, *Müsned*, c.X, s.143, no:5765; Nesei, *Sünenü'l-Kübra*, c.I, s.516, no:1658; Abdullah ibn-i Ömer ve Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.VII, s.730, no:21141; *Camiü'l-Ehadis*, c.XVIII, s.365, no:19625.

لَيَنْتَهِيَنَّ أَقْوَامٌ عَنْ وَدْعِهِمُ الْجُمُعَاتِ ، أَوْ لَيَخْتِمَنَّ اللهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ ، ثُمَّ لَيَكُونُنَّ مِنَ الْغَافِلِينَ (حم. طس. ق. ه. حب. عن ابن عباس وابن عمر معا ؛ خز. كر. عن أبي هريرة وأبي سعيد معا ؛ كر. عن ابن عمر وأبي هريرة معا)

RE. 367/7 (Le*yentehiyenne akvâmun an ved'ihimü'l-cumuâti ev leyahtimenne'llàhü*) "Kavimler, birtakım insanlar, gruplar muhakkak ve muhakkak son verecekler, vazgeçecekler, bırakacaklar, terk edecekler, nihayete erdirecekler!" Neyi terk edecekler? (*An ved'ihimi'l-cumû'âti*) "Cuma namazlarını terk edecekler!"

"—Onlar bu yanlış işi bıraksınlar, cumayı terk etmesinler!"

(*Ev leyahtimenna'llâhü alâ kulûbihim*) "Ya bırakacaklar veyahut da Allah kalplerini mühürleyecek! Mutlak ve mutlak mühürleyecek!"

(*Ev leyahtimenne*) Buna nûn-u te'kîd-i sakîle derler; "Mutlaka ve mutlaka, hiç şek şüphe yok, muhakkak böyle olacak." demektir. Aksi takdirde, Allah onların kalplerini mühürleyecek. "Ya bu yolu, yanlışlığı bırakırlar, nihayet verirler veyahut da Allah kalplerini mühürleyecek!"

(*Sümme leyekûnenne mine'l-gàfilîn*) "Sonra muhakkak ve muhakkak gàfil kimselerden olacaklar, gafletten kurtulmaları mümkün olmayacak, hakkı göremez duruma düşecekler!"

Cumayı terk etmeyin!

Şimdi bir kısım arkadaşlar, bir kısım dostlar, bir kısım müslümanlar bu kanaatteler:

"—Cumaları kılmayalım; şartları yok…" vs.

Sorduk. Olabilir ya belki onlar haklı olur diye ulemamıza gittik, sorduk. Belki onlar haklıdır. Ben her hâli, her sözü hata olan bir insanım, belki ben hata etmişimdir, mümkündür. Belki o kardeşlerim doğru söylüyordur diye seksen tane ulemaya sorduk. Saçını sakalını ağartmış, İslâm'da yetişmiş, gelişmiş hocaefendilere, ömrünü ilim yolunda sarf etmiş bilgin, alim

kimselere sorduk:

“—Cumayı terk etmeyin!” dediler.

Zaten onlar terk edin dese bile, şu hadîs-i şerife bakın! Rasûlüllah SAS Efendimiz ne diyor?

“—Cumayı terk etmeyin!”

Cuma önemli bir ibadettir. Müslümanlar bir araya geliyor, kardeşlik var, muhabbet var. Topluca ibadetin faydası, sevabı var. Allah birliğimizi beraberliğimizi seviyor. Hepimiz dağ başına gidersek iş daha iyi olmuyor. Beraberliği seviyor, kalabalığı seviyor.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[169]

يَدُ اللهِ عَلَى الجَمَاعَةِ (ن. طب. عن عرفجة بن شريح الأشجعي)

(*Yedu'llàhi ale'l-cemâah*) “Allah'ın nusreti, yardımı, feyzi, bereketi, lütfu, rahmeti topluluk üzerinedir.” Tek başına yana çekilen değil, sen topluluk içinde ol!

Mehmet Akif Ersoy ne güzel söylemiş:

Girmeden tefrika, bir millete düşman giremez;
Toplu vurdukça yürekler, onu top sindiremez!

Sen toplu toplu, bir gönülden el ele gönül birliği yaparsan top tüfek sindiremez. Topun karşısına gidersin, topun başındaki adamı devirir geçersin. Sen birlik beraberliği niye bozuyorsun?

Müslümanların birliğini beraberliğini sağlayan ibadetlerin en başında, garbın şarkın hayran olduğu, Avrupalı'nın hayran olduğu

---

[169] Neseî, *Sünen*, c.XII, s.374, no:3954; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XVII, s.145, no:368; Urfecete'bni Şüreyh RA'dan.

Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.488; Hz. Ömer RA'dan.

Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.202, no:399; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.167, no:239; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.199, no:391; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.447, no:13623; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.206, no:1031; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXIV, s.97, no:26712; RE. 15/11.

ibadettir cuma namazı!

Allah-u Teàlâ Hazretleri, “Haftada bir, işini gücünü bırak! Ticaretini de bırak, o saatte kazanma, istemez. Bırak ticaretini, alışverişini de gel bu ibadete! Cuma günü namaza davet olunduğun zaman koşa koşa gel!” diyor. Emretmiş:

إِذَا نُودِيَ لِلصَّلاَةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْاْ إِلَى ذِكْرِ اللّٰهِ (الجمعة:٩)

(*İzâ nûdiye li’s-salâti min yevmi’l-cumuati fes’av ilâ zikri’llâh.*) [Cuma günü namaz için çağrıldığınız zaman, hemen Allah’ı anmaya koşun!] (Cuma, 62/9) diye.

“—Allah’ın zikrine yürüyerek gelin.” demiyor; “Koşarak, seğirterek gelin!” diyor.

Allah öyle diyor, bazı kardeşlerimiz de “Kılmayın!” diyorlar. “Kılın!” diyenlere de, “Cumanın şartları yok!” diye kızıyorlarmış.

Ben bir şey bilmiyorum, işte hadis-i şerifi okudum, ayet-i kerimeyi okudum. Allah akıl fikir versin…

Fâtiha-i şerife mea’l-besmele!

26. 06. 1983 - İskenderpaşa Camii

21. ZEMZEM SUYU

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.
El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn, muhammedin ve âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ecmaîn.
Emma ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve selem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ, ve külle muhdesin bid'ah, ve külle bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sàhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl…

مَاءُ زَمْزَمَ لِمَا شُرِبَ لَهُ: فَإِنْ شَرِبْتَهُ تَسْتَشْفِي بِهِ ، شَفَاكَ اللهُ ؛ وَإِنْ شَرِبْتَهُ مُسْتَعِيذاً ، أَعَاذَكَ اللهُ ؛ وَإِنْ شَرِبْتَهُ لِتَقْطَعَ ظَمَأَكَ ، قَطَعَهُ اللهُ

(قط. ك. عن ابن عباس)

RE. 368/5 (*Mâü zemzem limâ şüribe lehû: Fein şeribtehû testeşfî bihî*, *şefâke'llàh*; *ve in şeribtehû müsteizen mine'ş-şeytàn*, *eàzeke'llàh*; *ve in şeribtehû liyaktaa zameeke, kataahu'llàh*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

Çok aziz ve muhterem müslüman kardeşlerim!
Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi cümlenizin üzerine olsun… Allah-u Teàlâ Hazretleri şu mübarek ayın feyzinden, bereketinden cümlemizi, cümlenizi müstefîz ve müstefid eylesin… İki cihanın hayırlarına vesile eylesin…
Peygamber SAS Hazretleri'nin mübarek hadislerinden bir miktarını, *Râmûz el-Ehàdîs* isimli hadis mecmuasının 368.sayfasından okumaya devam edeceğiz.
Bu hadis-i şeriflerin okunmasına ve izahına geçmeden önce, evvelen ve hàssaten efendimiz Muhammed-i Mustafa SAS

Hazretleri'nin ruh-u pâki için ve onun mübarek âl, ashab ve etba'larının ruhları için; cümle sadat-ı meşâyih-ı turuk-u aliyyemizin ervahı için; sair enbiyâ ve mürselînin ve evliyâullahın ruhları için;

Bu eserin müellifi Gümüşhànevî Hocamız'ın ruhu için, Mehmed Zâhid-i Bursevî Hocamız'ın ruhu için; bu eserin içindeki hadis-i şeriflerin ve mâlûmatın bize kadar intikaline emek sarf etmiş olan bütün râvîlerin ve alimlerin ruhları için;

Uzaktan, yakından bu hadis-i şeriflere şevk duyarak, onları dinlemek iştiyakıyla şu mescide cem olmuş, gelmiş olan siz kardeşlerimizin de ahirete göçmüş olan bütün yakınlarının ve sevdiklerinin ruhlarının şâd olması için;

Biz hayattaki müslümanların da Mevlâmızın rızasına uygun ömür sürüp, sıhhat ve afiyet üzere yaşayıp, huzuruna sevdiği razı olduğu kullar olarak çıkmamıza vesile olsun diye, buyurun bir Fatiha, üç İhlâs-ı Şerif okuyup, ondan sonra başlayalım:

……………………………………

a. Zemzem Suyu'nun Özellikleri

Sözün başında metnini okumuş olduğum ilk hadis-i şerif, zemzem suyu ile ilgili. Mâlûmunuz olsun ki, Zemzem suyu dünya üzerindeki suların en şereflisidir. Ondan daha şerefli bir su yoktur. En şerefli su Zemzem suyudur. Hadis-i şerif ile sabittir şerefi… Bu zemzem suyu çok şayan-ı dikkat bir sudur, çok garip bir sudur, çok acaip bir sudur. O şerefi yanı sıra kendisine mahsus hususiyetleri, başka sularda bulunmayan halleri vardır. Bu hadis-i şerifte Peygamber Efendimiz onlardan bahsediyor.

İbn-i Abbas RA rivayet eylemiş ki, Peygamber Efendimiz bir keresinde buyurmuşlar:[170]

مَاءُ زَمْزَمَ لِمَا شُرِبَ لَهُ: فَإِنْ شَرِبْتَهُ تَسْتَشْفِي بِهِ، شَفَاكَ اللهُ ؛ وَإِنْ

[170] Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.646, no:1739; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.II, s.289, no:238; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.152, no:6470; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.224, no:34775; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.176, no:2168; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIX, s.344, no:20926.

شَرِبْتَهُ مُسْتَعِيذاً ، أَعَاذَكَ الله ؛ وَإِنْ شَرِبْتَهُ لِتَقْطَعَ ظَمَأَكَ ، قَطَعَهُ الله

(ك. عن ابن عباس)

RE. 368/5 (*Mâü zemzem limâ şüribe lehû*) "Zemzem suyu, kendisi ne maksat ile içilmiş ise, o işe yarar." Sonra izah ediyor bu sözü. (*Fein şeribtehû testefşî bihî*) Eğer sen onu ondan şifa umarak, hastalığıma deva olsun; derdim, sıkıntım, hastalığım veya vücudumdaki rahatsızlığım geçsin diye şifa umarak içersen, (*şefâke'llàh*) şifayı veren Allah, ondan şifa verir sana... O zemzem suyundan şifa bulursun.

(*Ve in şeribtehû müsteizen mine'ş-şeytàn*) "Eğer şeytandan Allah'a sığınarak; şeytan beni aldatamasın, günahlara düşüremesin diye Allah'a sığınarak öyle içersen, (*eàzeke'llàh*) Allah seni hıfz u himayesine alır, korur. Şeytan sana tesir edemez."

(*Ve in şeribtehû liyaktaa zameeke*) "Eğer sen onu susuzluğun gitsin diye içersen, (*kataahu'llàh*) Allah susuzluğunu giderir, keser."

Şimdi gelelim birincisinin olmuş misaline:

Benim yakınımdan bir zât, adını söylesem sizin de bileceğiniz bir kimse... Şu kulağının üstünde şöyle bir cilt rahatsızlığı çıktı. Derisi kabarıyor, pütür pütür patlıyor, kabuk bağlar gibi. Gitmedik doktor bırakmadı. Yapmadık çare bırakmadı. Kaşınıyor da, kaşınınca sulanıyor. Abdest alan bir insan için böyle bir sulanan yara, çok büyük eza verici bir şeydir. Çünkü ibadetlerinde insanın ağzının tadını kaçırır. Geçmedi, geçmedi, geçmedi…

Bir zaman sonra gördüm, baktım hiç bir şey yok… Çünkü eli oradan gitmezdi, ikide birde orasını kaşırdı. Baktım bir şey yok.

"—Kulağınızın üstünde geçmeyen bir rahatsızlığınız vardı, ne oldu?" dedim.

Güldü:

"—Onu Hicaz'da bıraktık." dedi.

"—Nasıl bıraktınız?" dedim.

"—Zemzem suyunu ona şifa olsun diye, o niyetle sürdüm,

içtim; geçti, orada kaldı." dedi.

Seneler senesi geçmeyen şey, geçmiş. Bakın, dikkat ederseniz, hadis-i şerifte (*şefâke'llah*) diyor. Allah veriyor şifayı.

Şifa kimden? Dert de, deva da Allah'tan. Başkasından sanırsan, daha çok çok okuman lâzım! Daha çok cahilsin demek. Her şey Allah'tan; şifa da Allah'tan, dert de Allah'tan, deva da Allah'tan, üzüntü de Allah'tan, sevinç de Allah'tan, hepsi Allah'tan… Hepimiz de Allah'ın işte böyle aciz naçiz varlıklarıyız, kullarıyız.

Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî'nin dediği gibi, "Çömlekçinin elindeki çömlekçi çamuru, kili gibiyiz. O bize şekil veriyor. Hâlâ, 'Nerede bize bu şekli verenimiz?' diye arayıp duruyoruz."

Her şey ondan…

يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَيُحْيِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا (الروم:١٩)

(*Yuhricü'l-hayye mine'l-meyyiti*) "Ölüden diri çıkartır; (*ve yuhricü'l-meyyite mine'l-hayyi*) diriden ölü meydana getirir. (*Ve yuhyi'l-arda ba'de mevtihâ*) Yeryüzünü ölümünün ardından o canlandırır." (Rum, 30/19)

Şu yeryüzü kupkuru olur. Dallarda kuru odun gibi hiç hal kalmaz, hayat kalmaz. Ondan sonra envai çeşit türlü çiçeklerle bezer. Yeryüzü takır takır olur, kar, buz olur. Ondan sonra yemyeşil çimenlerle halı gibi döşer ortalığı… Her şey ondan...

Hâfız ve Râfi'dir. İnsanları yükselten de odur, alçaltan da odur.

وَتُعِزُّ مَنْ تَشَاءُ وَتُذِلُّ مَنْ تَشَاءُ (آل عمران:٢٦)

(*Tuizzü men teşâü ve tüzillü men teşâ*) "Ya Rabbi, dilediğini aziz kılarsın, dilediğini hor, zelil kılarsın!" (Âl-i İmran, 3/26)

Allah bir kimseyi aziz kıldı mı, kimse onu zelil kılamaz. Cümle cihan halkı bir araya gelse, zelil kılamaz. Cümle cihan halkı bir araya gelse, Allah'ın zelil kıldığı bir kimseyi aziz edemez. İsterse İran Şahı olsun, isterse dünyanın mülkünün yarısı kendisinin

olsun, isterse tamamı kendisinin olsun...

Safvan ibn-i Ümeyye ile Ümeyr ibn-i Vehb konuşuyorlar. Müşriklerin azılıları ikisi de… Konuşuyorlar Harem-i Şerif'te. Ümeyr diyor ki:

"—Eğer aile derdim olmasa, bir de ödemem gereken borç olmasa... Bir başımda aile efradı var, hanım var, çoluk çocuk var; bir de ödemem gereken borçlar var. Onlar olmasa, gider şu Muhammed'i öldürürdüm." diyor.

Ötekisi de fırsatı ganimet biliyor. Kureyş'in zenginlerinden, Emevî sülâlesinden meşhur Safvan ibn-i Ümeyye… O da diyor ki:

"—Merak etme, ben senin ailene bakarım senden sonra... Yeter ki öldür. Ben senin ailene bakarım, bütün borçlarını da ödemeyi tekellüf ediyorum. Git hazırlığını yap!" diyor.

Ümeyr ibn-i Vehb'in çocuğu da esir düşmüş, müslümanların elinde, Medine'de…

"—Oraya gitmek için bahane de var. Çocuğumu bahane ederim, esirdir çocuğum diye, ona şefaat etmek bahanesiyle giderim." diyor.

"—Yap bu işi, senin ailene bakacağım, senin borçlarını da ödeyeceğim! Arkandan kefil olacağım, hiç merak etme!" diyor.

Ümeyr evine gidiyor, kılıcını güzelce biliyor, keskinleştiriyor, iyi kessin diye. Kesmesi kâfi değil, bir de üstüne zehir sürüyor. Kestiği zaman zehir de ayrıca oradan tesir edecek, kime dokunduysa öldürecek. Atlıyor devesine, gidiyor Medine-i Münevvere'ye…

Hz. Ömer, devesinden inerken Umeyr'i görmüş. Bakmış, belinde kılıç var. Kılıcı kuşanmış öyle gelmiş oraya…

"—Kılıcını kuşağından sımsıkı tutuyor bu Allah düşmanı, buraya hayra gelmez. Kılıcını da kuşanmış." diyor Hz. Ömer.

Hadis-i şerifte bildiriliyor ki:[171]

---

[171] Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.298, no:3127; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.23, no:7843; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.V, s.351, no:1154; Buhàrî, *Târih-i Kebîr*, c.VII, s.354, no:1529; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.III, s.191, no:1234; Ukaylî, *Duafâ*, c.IV, s.129, no:1688; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XİV, s.67; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

اِتَّقُوا فِرَاسَةَ الْمُؤْمِنِ ، فَإِنَّهُ يَنْظُرُ بِنُورِ اللهِ (ت. عن أبي سعيد)

(*İttekù firâsete'l-mü'min, feinnehû yenzuru bi-nuri'llâh*) "Müslümanın ferasetinden sakının! Çünkü o Allah'ın nuru ile bakar."

Hz. Ömer, cemaate sesleniyor, diyor ki:

"—Bu hain buraya boş yere gelmemiştir. Rasûlüllah'ın etrafından alın, zarar gelmesin!" diyor.

Umeyr'in kemerinden tutarak, hakaret ederek mescide getiriyor. "Sen niye geldin buraya?" diyor, ilk önce kendisi sorgu sual soruyor.

Peygamber SAS Efendimiz diyor ki:

"—Yâ Ömer, bırak onu!

Sonra, öldürmeye gelen kimseye diyor ki:

"—Yaklaş, gel buraya!"

Yanına yaklaşınca soruyor:

"—Niçin geldin ya Ümeyr? Niçin geldin buraya?"

"— Çocuğum sizde esir, biliyorsunuz, ondan geldim." diyor.

"—Değil! Neden geldin yâ Ümeyr?"

"—Söyledim ya, çocuğum esir de, onun için geldim." diyor.

"—Niye kılıcını kuşandın ya Ümeyr?"

"—Bir işe yaramaz ki... Zaten Ömer tutmuş, mümkün mü bir şey yapmak." diyor.

"—Ya Ümeyr, sen ve Safvan ibn-i Ümeyye, ikiniz Kâbe'de oturuyordunuz. Sen dedin ki: 'Eğer evde karım olmasa ve borçlarım olmasa, gider Muhammed'i öldürürüm!' dedin. O da, 'Ben sana kefil olurum. Senden sonra ailene de bakarım!' dedi. 'Bahane de var!' dedin, onun için geldin buraya..." diyor.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.102, no:7497; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.312, no:3254; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.118; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.III, s.183, no:2042; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.387, no:663; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.V, s.99, no:2500; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.207; Ebû Ümâme RA'dan.

Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IV, s.94; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.X, s.473, no:17940; *Kenzü'l-Ummâl*, c.XI, s.130, no:30730; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.41, no:80; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.I, s.334, no:531.

Ümeyr allak bullak oluyor, diyor ki:

“—Yâ Rasulallah, bunu böyle konuştuğum zaman, Safvan ile benim aramda başka hiç kimse yoktu. Anladım ki, Allah sana bildiriyor, sen Allah’ın hak rasûlüsün!” diyor. Kelime-i şehadet getiriyor, müslüman oluyor.

Elinde mi öldürmek? Allah’ın diriltiği insanı bir aciz beşer öldürebilir mi? İstediği kadar kılıcını bilesin, istediği kadar zehir sürsün. Allah dilemiş, o Rasûlüllah hükmünü icra edecek, İslâm’ı öğretecek insanlara… Allah’ın ahkâmını bildirecek. Vazifesi bitince, Allah-u Teàlâ Hazretleri “Gel kulum!” diyecek de öyle gidecek. Ötekiler göndermek istedikleri için değil.

Müslüman oluyor, ondan sonra diyor ki Peygamber Efendimiz:

“—Bunun çocuğunu da serbest bırakın!” diyor.

Çocuğunu da serbest bırakıyorlar. Diyor ki:

“—Yâ Rasûlallah, müsaade buyur Mekke’ye gideyim! Müslümanlara çok eza cefa etmiştim; gideyim de İslâm’ı orada tebliğ edeyim!” diyor.

Öbür taraftan Safvan ibn-i Ümeyye, Kureyşlilere demiş ki:

“—Size Bedir harbinden sonra çok müthiş, mühim bir havadisim var, yakında bekleyin!”

Sonra, her gelen kervandan soruyor:

“—Umeyr nerede? Aranızda Umeyr var mı?”

Nihayet, Umeyr geliyor Mekke-i Mükerreme’ye. İslâmını ilan ediyor, “Ben müslüman oldum!” diyor. Safvan ibn-i Ümeyye’nin yanına çıkıyor:

“—Yahu, elle yapılmış taşlara, putlara tapılır mı?” diyor.

İslâm’ı tebliğ ediyor ve birçok kimsenin müslüman olmasına sebep oluyor.

Her şeyi yapan Allah-u Teàlâ... Şifa da ondan… Zemzem de öyledir. Bak hayatımıza sadece kitaplardan misal getirmiyorum. Yakınlarımdan misal veriyorum size. Geçmeyen hastalık geçti.

Geçenlerde bir hadis-i şerifte okudum, onu da anlatayım şifa deyince, şifanın Allah’tan olduğunu…

Hani, okuyana falan da kızarlar bazı kimseler. Bir Op. Dr arkadaşımız var. Onunda bulunduğu mecliste onun gözüne baka

baka, latife ederek söyledim. Hadis okurken bir münasebetle geçmişti de, o bilgiyi ona naklettim.

Ashabdan bir zat diyor ki:

“—Yâ Rasûlallah, benim annem öldü, hiç vasiyette yapmadı. Şöyle yap, böyle yap diye vasiyette bulunmadı. Acaba onun namına hayr u hasenat yapsam faydası olur mu?”

“—Olur.” diyor Peygamber Efendimiz.

O da onun üzerine bir çeşme yaptırmış annesinin adına, o hayr u hasenatı annesine göndermiş.

Bu hadisin izahında geçiyor da… Abdullah ibn-i Mübarek diye bir muhterem alim var. Hem hadis alimi hem tasavvuf erbabından evliyaullahtan bir zatı muhterem. Abdullah ibn-i Mübarek isimli o muhterem zata birisi gelmiş demiş ki:

“—Benim yedi senedir dizimde bir yara var. Akıntı yapıyor, kan irin akıyor. Ne ilaç yaptıysam kar etmedi. Hangi tabibe, hekime gittiysem faydasını bulamadım. Yedi senedir bu derdi çekiyorum. Sen ne tavsiye edersin?” diyor.

Abdullah ibn-i Mübarek de diyor ki:

“—Git, insanların suya çok muhtaç olduğu bir yerde bir kuyu kaz! Umulur ki su çıkar, insanların susuzluğu gider, sen de şifa bulursun.” diyor.

Hakikaten o da aramış, taramış, çok susuz bir yer bulmuş. Kazmış, su çıkmış. Dizinin yedi senedir geçmeyen akıntılı yarası geçmiş.

Bizim operatör arkadaşa baktım:

“—Bu da başka bir tedavi işte…” dedim.

Hadis alimi Beyhakî yazmış kitabında.

Zemzemi de şifa niyeti ile içersen şifa bulursun. Şeytandan sığınarak içersen şeytandan korur Allah. Seni her türlü şerlerden korur. Susuzluğun gitsin diye içersen, susuzluğun geçer.

Ayrıca, bu rivayette yok, başka rivayetlerde var:

وَإِنْ شَرِبْتَهُ لِشِبَعِكَ أَشْبَعَكَ اللهُ (قط. والديلمي عن ابن عباس)

(*Ve in şeribtehû li-şibeike eşbeake'llàh*) “Eğer onu açlığın geçsin

diye içersen, Allah seni doyurur.”

Ebû Zerri'l-Gıfârî RA, İslâm'ın ilk devirlerinde Mekke-i Mükerreme'de müslüman olmuş. Peygamber Efendimiz'i dinlemiş. Doğru bu söz, kelime-i şehadet getirmiş müslüman olmuş. Başka yerde de İslâmını söylemeye başlayınca, Mekkeliler onu dövmüşler. Kendisi zaten ufak tefek bir kimse, iri değil, babayiğit de değil. Kavmi, kabilesi de kalabalık değil demek ki, dövmüşler. O kadar dövmüşler ki, ancak Kâbe'nin örtüsüne sığınmış, öyle kurtulmuş.

Kabe'nin örtüsünün altına girip sığındı mı, o zaman dokunmuyorlar. Onlar Kâbe'ye hürmet ediyorlar, muhterem yer diye, dokunmuyorlar.

Oraya sığınmış, bir ay orada kalmış. Yani dışarı çıksa dövecekler, orada kalmış mecburen. Peygamber Efendimiz soruyor. Demek ki geceleri de kapatıyorlardı herhalde. Yani açık olduğu zaman var, kapalı olduğu zaman var herhalde.

Peygamber Efendimiz diyor ki:

“—Ne yedin, ne içtin?”

“—Sadece zemzem suyu içtim.” diyor.

Kilo da almış, şişmanlamış. Zemzem böyle bir su işte...

Zemzem'i münafıklar doya doya içemezlermiş. Ağır mı gelirmiş, nasıl oluyorsa… Mü'minler doya doya içermiş. Münafıklar böyle içemezler diye de hadis-i şeriflerde vardır. Açsa açlığı gider, susuz ise susuzluğu gider. Bir mübarek sudur.

Allah gidip, ondan içmeyi bizlere nasip eylesin. Başından kana kana içmeyi… Kanmak da mümkün olmuyor bir acaip su... Bir gün boynumu büktüm, merdivenlerden indim zemzem suyunun olduğu yere. O zaman böyle yeni inşaat yok, kalabalık, giren çıkan çok… Yerler sırılsıklam, ıslak. İndim aşağıya, yanaştım parmaklıklara… Hortumu tutuverdi adam, ben de avucumu tuttum, içtim, içtim, içtim, içtim... Yani ne kadar içtim bilmiyorum. Çok içtim, utandım artık. Arkamda bekleyenler var, kalabalık var, utandım. Kandığımdan değil de utandığım için bıraktım. Ama çok fazla içtim.

Merdivenlerin yarısına geldim, baktım hiç içmemiş gibiyim. Tekrar dönme ihtiyacı hissettim. Tekrar geriye dönme ihtiyacı

duydum. Yani ne şişirdi, ne rahatsızlık verdi. Bir mübarek su… Allah orada içmek nasip etsin. Şöyle sıcakta tavafı yapıp yapıp, ter döküp, ondan sonra gidip, Zemzem kuyusundan kana kana içmeyi nasip etsin.

b. Zemzem Her Hastalığa Şifâdır

İkinci hadis-i şerif de yine zemzem suyu ile ilgili:[172]

مَاءُ زَمْزَمَ شِفَاءٌ مِنْ كُلِّ دَاءٍ (الديلمي عن صفية)

RE. 368/6 (*Mâü zemzem şifaün min külli dâin*) "Zemzem suyu her hastalığa karşı şifadır." Her deyince, maddî hastalık da giriyor, mânevî hastalık da giriyor.

Onun için, biliyorsunuz Zemzem ikram edildiği zaman, hürmeten ayakta içmek vardır. İçerken de diyecek ki:[173]

اَللّٰهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ عِلْمًا نَافِعًا ، وَرِزْقًا وَاسِعًا ، وَشِفَاءً مِنْ كُلِّ دَاءٍ وَسَقَمٍ (قط. ك. عن ابن عباس)

(*Allàhümme innî es'elüke ilmen nâfian*) "Ya Rabbi, sen bana faydalı ilim ihsan eyle… (*Ve rizkan vâsian*) Geniş rızık ver. Açlık, sıkıntı, üzüntü, gam, keder çekmeyeyim. (*Ve şifâen min külli dâin ve sekam*) Her çeşit hastalıktan şifa ihsan eyle…" diye. Duası da öyledir.

Şimdi tabii, herkes gitsin diyoruz ama, bir giden içinden diyordur ki:

"—Bir daha nasıl gideyim?"

Yasaklandı. Orada vize meselesi var. Allah'a ibadeti

---

[172] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.152, no:6471; Safiyye RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.225, no:34777; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.176, no:2168; *Câmiü'l-Ehadis*, c.XIX, s.343, no:20923.

[173] Son kelimesi hariç: Dâra Kutnî, *Sünen*, c.II, s.288, no:237; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.V, s.113, no:9112; Fâkihî, *Ahbâr-ı Mekke*, c.II, s.256, no:676; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

engellemek çok tehlikeli… Hac ibadettir, umre ibadettir. Engellemek çok tehlikelidir.

Ben bu Suudlulara çok acıyorum. Bir müslüman ibadet etmeye oraya gitmek istiyor da, müsaade etmiyorlar, vize vermiyorlar, gidemiyor.

Kur'an-ı Kerim'de ayet-i kerimede buyuruluyor ki

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ مَنَعَ مَسَاجِدَ اللّٰهِ أَنْ يُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ وَسَعَى فِي خَرَابِهَا (البقرة:١١٤)

(*Ve men azlemu mimmen menea mesâcida'llàhi en yüzkera fihe'smühû ve seà fî harâbihâ*) "Mescidlerde Allah'ın adını anmaktan insanları men eden ve mescidleri harabeye çevirmeye gayret edenlerden daha zalim kim vardır?" (Bakara, 2/114)

Ayet-i kerime böyle bildiriyor. Manası ne? "Bundan daha zalim kimse olamaz. Mescidlerde namaz kılmayı engellemek ve onları harabeye çevirmeye çalışmaktan daha büyük zulüm olmaz!" diyor.

Namaz her yerde kılınır. Mescidde kılmazsan toprakta, toprakta kılmazsan asfaltta kılarsın, taşta kılarsın. Duvarın üstünde kılarsın. Temiz her yerde kılınır. Yeryüzünün her yerinde insan kılar. Ama hac bir yerde yapılır. Umre bir yerde yapılır. Oraya gitmeyi engellemekten daha büyük hangi zulüm olur? En büyük zulüm…

Bak, oraya gitti mi insan hastalıklara şifa bulacak. Mânevî rahatsızlıkları geçecek. Maddi rahatsızlıkları geçecek. Terbiye olacak. İmanı kâmil olacak. İhlâsı artacak. İçi nurlanacak. Dönecek, pırıl pırıl gelecek. Ondan sonra dünyaya hırsı kalmayacak. Kazandığı paralardan çeşme yaptıracak, han yaptıracak, hamam yaptıracak. Etrafına hayrı, faydası dokunacak. "Çoluklarım, çocuklarım, yakınlarım, akrabalarım sıkıntı çekmesin!" diyecek. "Al bakalım, sen dulsun, sen yetimsin!" filan diyecek. Kafası düzelecek adamın. Hırsı kalmayacak.

Daha ne istiyorsun? O engellenir mi? Çok yazık. İstediği kadar parası olsun adamın. Gelmesi için, her türlü kolaylığı göstermekle

vazifeli hizmetçi onlar.

Ne dedi Yavuz Sultan Selim? O celaletli padişah, burma bıyıklı padişah. Kulağına bir halka takmış. Erkek halka takar mı? Takmaz. Yavuz Sultan Selim kulağına halka takmış. "Niye taktın?" demişler.

"—Ben hàdimü'l-harameyni'ş-şerîfeynim! Ben Mekke ve Medine-i Münevvere'nin hizmetçisiyim, kölesiyim de ondan…" demiş.

Osmanlı padişahı ama, "Mekke'nin, Medine'nin, Hicaz'ın kölesi olduğumdan bu kölelik alâmetini buraya taktım." demiş. Tarih kitapları öyle yazarlar. Zihniyet bu.

Hacılar kim? Hacılar, Allah'ın misafirleri. Oradakiler kim? Allah'ın misafirlerini ağırlamakla vazifeli hizmetliler. Allah akıl fikir versin. Allah ıslah eylesin.

Bizim de ne kusurumuz ne kabahatimiz var ki de, ta oralara kadar Konya'ya gider gibi gidebilecek iken, elimizden çıktı. O gümrükte uğraş, bu gümrükte uğraş. Suriye'den mi çekersin, Lübnan'dan mı Ürdün'den mi çekersin? Ne olurdu bizim olsaydı oralara kadar…

Haydi ben bu hafta biraz Medine'de kalmayı istedim, işte Hicazı dolaştım, Taif'e gittim, Yemen'e uğradım falan diye, gidip geliyor olsaydık. Ne kusurumuz vardı ki, o nimetler elimizden alındı. Allah kusurlarımızı affetsin... Cezalarımızı kaldırsın… Suçlarımızın cezalarını kaldırsın… Yeniden lütfu keremini ihsan eylesin… Keremi çoktur.

c. Mücâhidler İçin Cennetteki Yüz Derece

Bu hadis-i şerif de Allah yolunda cihad edenler ile ilgili bir hadis-i şeriftir. Peygamber SAS Hazretleri, Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan rivayet edilmiş bu hadis-i şerifte buyurmuşlar ki:[174]

مِائَةَ دَرَجَةٍ فِي الْجَنَّةِ ، مَا بَيْنَ كُلِّ دَرَجَتَيْنِ كَمَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالأَرْضِ

[174] Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.288, no:922; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.310, no:10646; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIX, s.345, no:20928.



أَوْ أَبْعَدُ لِلْمُجَاهِدِينَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ (عبد بن حميد عن أبي سعيد)

RE. 368/7 (*Mietü derecetin fi'l-cenneti, mâ beyne külli dereceteyni kemâ beyne's-semâi ve'l-ardı; ev eb'adu li'l-mücâhidîne fî sebîli'llâh*)

"—Cennette yüz derece vardır. Cennetteki dereceler yüz tane demek değildir. Çok fazladır da yüz derece vardır ki, (*mâ beyne külli dereceteyni*) her derecenin arası, (*kemâ beyne's-semâi ve'l-ard*) yer ile göğün arası kadar geniştir. Yüz derece vardır, her derecenin arası yer ile göğün arası kadar geniştir. (*Ev eb'adu*) yahut daha da geniştir. Yer ile gök arasından da daha geniştir, daha uzaktır mesafesi. O kadar araları mesafelidir.

Kimin içindir bunlar? (*Li'l-mücâhidîne fî sebîli'llâh*) "Allah yolunda cihad edenler içindir bu dereceler."

Bu ne demektir? Bir kere her muhakeme sahibinin hemen çıkartacağı gibi Allah yolunda cihad eden insan cennete girecek bir, garanti. Girecek de, bir de onlara mahsus yüz derece var. Ve bu derecelerin arası da öyle kolay değil. Hani bir merdiven çıkar gibi şıp şıp çıkıp da ulaşabileceğin dereceler değil. Yer ile gök arası gibi büyük mesafeler. Yani başkasının ulaşması mümkün

olmayan böyle yüksek yüksek farklar, dereceler ile yüz derece vardır. Bu derecelere kimler nail olur.? Allah yolunda cihad edenler.

Şimdi Allah yolunda cihad etmek sözünün biraz açıklanması icab eder. Açıklaması şöyledir ki, cihad Arapça'da cehd sözünden gelir. Ne deriz?

"—Cehd et!"

Ne demek? Gayret göster, çalış, çabala demek.

"—Cehd et efendim haydi bakalım sınıfını geç. Cehd et haydi şu işi başar. Cehd et, biraz daha sabret, şunu elde et!" deriz.

Cihad o kökten geliyor. Uğraşmak, cehd etmek manasından geliyor. Ama onun manası karşılıklı cehd etmek, müşâreket mânâsı var. Yani, karşında birisi var o cehdi sarf edecek, bir de sen varsın. Sen ona karşı cehd sarf edeceksin.

Karşındaki kim? Düşman... Yani, bir düşmanın var. O seni İslam'dan uzaklaştırmaya cehd edecek, para sarf edecek, kuvvet sarf edecek, uğraşacak, bastıracak, sıkıştıracak. Bir de sen de ona karşı kuvvet sarf edeceksin. Karşı koyacaksın, koruyacaksın kendini. Karşılıklı cehd sarf etmek, uğraşmak... Çabalamak, karşılıklı çekişmek...

Bu düşman kim olabilir? Birincisi ilk akla gelen işte Yunanlı, işte bilmem kim... Yani, memleketimize kasdeden, malımıza kasdeden, "Bu topraklardan bunlar gitsin, ben alayım! Buralar bizim olsun!" diyen insanlar ilk akla gelenler. Gâvurdan dost, domuzdan post olmaz derler.

اَلْكُفْرُ مِلَّةٌ وَاحِدَةٌ

(*El-küfrü milletün vahideh*) [Küfür tek bir millettir.] derler. Hepsi birbirine benzer. Hepsinin gözü bizim topraklarımızdadır.

Bizim topraklarımız ta Viyana'ya dayanıyordu. İşte Yemen'e dayanıyordu, işte bilmem Basra'ya dayanıyordu. Bağdat bizim eyaletimizdi, vali tayin ederdik. Efendim Mısır bizimdi, Libya bizimdi, Tunus, Cezayir, Fas bizimdi. Hepsi elden gitti. Kim istismar ediyor? Şimdi Amerika istismar ediyor. Bilmem Fransız istismar ediyor. Yani zahirde bir başka şey görülüyor ama İsrail

istismar ediyor. Başkaları şey yapıp gidiyorlar netice itibariyle.

Şimdi birincisi bu düşmanlar. Bunlarla uğraşmak. Bunlarla uğraşmak nasıl olur? Çeşitli şekillerle olur. Bir kere saldırırsa sende karşı koyarsın. İşte İstiklal Harbi… Yunanlı asker çıkarttı. Bizde uğraştık, didindik. Paramız yoktu, harplerden çıkmış yorgunduk. Babalarımız, dedelerimiz yiğitler harplerde şehid olmuşlardı. Kimisi Yemen'de, kimisi Galiçya'da kimisi bilmem nerde.

Efendim böyle güçsüz gördüler, çıktılar. "Artık burada savaşacak adam kalmadı!" dediler ama, ahalinin yaşlısı, genci, ak sakallısı, nenelerimiz çarpıştı, çocuklar çarpıştı. Allah yardım etti. Allah'ın yardımıyla zafer kazanıldı.

O zafer de Allah'ın yardımıyla... Onu da kendinden bilirsen, yazıklar olsun sana. O da Allah'tan. O gene bize acıdı, buraları bize ihsan etti, kazandık.

Bazen de düşman içerden çökertmeye çalışır. Kolaydır çünkü… O zaman kendisinin canı yanmaz. Bizim karşımıza geldiği zaman, korkuyor. Bakarsın diyor, bu adamlardan korkulur. Bunlar asker millettir, çarpışırsak şöyle olur. En iyisi bunları masada devirelim. Veyahut usül olarak bir şeyler yapalım bunları içeriden çökertelim. Veyahut içlerinden dönmeleri, şunları bunları para verelim. Onlar bizim adamlarımız. Onlara şöyle yapalım, böyle yapalım.

Bu memlekete içten hakim olalım. Veyahut bunları İslam'dan ayıralım kafalarını bozalım. Zihniyetlerini bozalım, eski şuurlarını ihsan edelim. Kafalarını karıştıralım, artık bize düşmanlık etmesinler. Bizim kulumuz kölemiz olsunlar. Ne yapalım? Gazete ile mecmua ile çıplak resimler, müstehcen yayınlar vesaire ile eğlence göstererek, zevk göstererek, afyon göstererek, içki göstererek bilmem ne göstererek; çürütelim bu milleti. Kafası çürüsün, vücudu çürüsün. Hakim olalım. Bunlara da karşı koyacağız. Bunlara da uğraşacağız.

Adam bizim nüfusumuzun artmasından bile korkuyor. Kaç milyon nüfusunuz? Kırk beş milyon. Ne yaparım ben diyor kırk beş milyon nüfuslu bu adamlar sonra şuurlanıverirse? Benim halim nice olur diyor.

Kendisi çocuk yapmak ve çocuk büyütmekten tiksinmiş, çocuğa bakmak zor geliyor. Köpek beslemek daha iyi geliyor. Köpeğe bir tasma yanına alıyor. Simidi bir ona ısırtıyor bir kendi ısırıyor. Dondurmayı bir ona yalatıyor, bir kendisi yalıyor. Yatağına alıyor, odada gezdiriyor. "Köpeğe bakmak daha iyi!" diyor. Çocuk yetiştirmiyor. Nüfusu artmıyor.

Bizim memlekette de çoluk çocuk herkesin yedi, sekiz, dokuz çocuğu. Nüfus böyle çığ gibi büyüyünce aman bilmem şöyle yapalım böyle yapalım.

Her şeyden bir çare düşünüyor düşman. Her düşman hilesine bir tedbir lazım. Oda cihaddr. Cihad sadece hudutta bekleyip de kurşun atmak değil. Düşman sana nerden nasıl zarar vermek istiyorsa, onun karşısında duracaksın. Seni İslâm'dan ayırmak istiyor. İslâm'a hizmet edeceksin. İslâm'ı öğreneceksin, inadına öğreneceksin! Bir de kâfirin inadına, rağmına, burnu sürtsün diye iyi müslüman olacaksın. Kâfir senin zayıf insan olmanı istiyor. İyi müslüman olacaksın.

Kâfir senin sadece kendi kendine ibadet etmeni istiyor. Evinde namaz kıl, tesbih çek. Bak hürriyet var, daha ne istiyorsun? Hiç başka bir şeye karışma... Ben burayı istediğim gibi sömüreyim.

Terleye terleye orakla buğdayı biç. Harman yap uğraş, çuvallara doldur. Gemiler dolusu çuvalla buğdayı bana gönder. Ben onu yiyeyim, zıkkımlanayım. Ben sana üç tane elektronik cihaz, bir tane uçak göndereyim. Hepsinin parasını telafi etsin. Öyle istiyor adam. Bizim gelişmemizi istemiyor.

Hiç düşündünüz mü bir savaş uçağı kaç para? Milyarlar. Yani Konya Ovasının buğdayı kadar şeye bize bir uçak veriyor, bitiyor. Bir otomobil veriyor bilmem ne veriyor beş milyon yirmi milyon, otuz milyon. Bir tıbbi cihaz veriyor. Yok bu bilmem nereye iyi gelirmiş bu bilmem nereye. Uğraşacaksın, o aleti kendin yapacaksın. İcabında sabredeceksin bunlara para vermemek için ben bunun şeyini almayacağım. Şu aletini şu cihazını almayacağım diyeceksin. Yani her sahada uğraşacaksın. Ne yapmak istiyorsa karşılığında ter dökeceksin. Şuurlu olacaksın.

İşte böyle uğraşmanın şekli bu. Cihadın bir şekli bu: Düşmanın oyununa oyunla mukabele, kendini kollamak... Yani iki güreşçinin

karşı karşıya geçip de onun bir oyun yaptığı, berikinin o oyuna mukabele ettiği gibi uğraşacaksın. O seni sıkıştırır boyunduruğa alır. Ter döktürür, ıhlatır. Sen onun boynuna bacağına dalarsın falan. Neticede Allah'a dayanırsan yenersin de tabi.

Dün akşam radyoyu dinliyoruz. Güzel bir söz söyledi arkadaş, dedi ki:

"—Biz İslâm'ı yükseltmeye çalıştıkça, İslâm bizi yükseltti." dedi.

Sözün güzelliğine bak! "Biz İslâm'ı yükseltmeye, Allah'ın dinini, kelimesini yaymaya çalıştıkça Allah bizi yükseltti." Bizi üç kıtaya hàkim kıldı. Biz o arzudan vazgeçince, keyfe zevke sefaya düşünce, Allah bizim şeyimizi bıraktı. Bize nusret etmedi bak ne feci duruma düştük.

Dünkü vilayetlerimize, eyaletlerimize gidemiyoruz. Adam müsaade etmiyor. Giremezsin diyor hadi kalıyorsun. İbadet edeceksin, gidemiyorsun. Gelme diyor, istemiyorum diyor. "Pis Türk, gelme istemem!" diyor. Kulağımla duydum. Araba ile gidiyoruz.

"—Ne arıyorsunuz burada? Gidin memleketinize!" diyor.

Riyad'dan çıktık Mekke'ye geliyoruz arabayla böyle. Yolda böyle bağırıyor bize. Ben ibadet etmeye gidiyorum. Allah'a ibadet etmeye gidiyorum. Bak ne hale düştük.

Bir cihad böyle düşmanla uğraşmak. İkinci cihad şeytanla uğraşmak. Şeytan da büyük düşman... Şeytan seni kandırmaya çalışır. Senin damarına girer, damarlarının içinde dolaşır aldatmaya çalışır şeytana uyma. Şeytanla uğraş.

Nefis, insanın en büyük düşmanı... Nefis ile uğraş. Nefis ile uğraşmak için, bak bir ay bize Allah nefsi yenmeyi öğretiyor. Karşımızda karpuz var, kesmişler böyle kıpkırmızı. Simsiyah çekirdekleri var, kan gibi koca bir araba karpuz… Alamıyorsun, yiyemiyorsun. Başının üstünde güneş, tepen kaynıyor. Neden? Oruçluyum diyorsun. Yemem diyorsun. Nefsin istiyor, canın çekiyor, bir şey yapmıyorsun.

Ama cahiller de ağzına sigarayı sokmuş, direksiyonun başında. Ramazan'dan falan haberi yok. O da sigara ile tüttüre tüttüre gidiyor işte. Allah akıl fikir versin, ne diyelim. O da bir zavallı…

Böyle böyle nefsimizi yenmeyi öğreniyoruz. Öğrenirsek, ne mutlu… Kendimize hakim olmayı, iradeli olmayı öğrenebilirsek bu Ramazan'da, tamam, orucun mânâsını kavramışız. (*Leallekûm tettekùn*) Takvâ ehli olabilmişiz. Kendimizi sakındırabiliyoruz, korunabiliyoruz günahlardan, suçlardan, yapılmaması gereken işlerden...

Onu yapamadık, para etmedi daha. Daha bizim bu Ramazan orucumuz para etmedi. Ramazan'dan sonra belli olacak. Yine kızıyor musun? Yine kendini tutamıyor musun? Yine gafil misin? Yine cahil misin? Yine şeytana uyar mısın? Yine nefsine uyar mısın? Namaz gidecek mi? Sürecek mi, devam edecek mi? Kalacak mı? Bakalım göreceğiz. İki gün kaldı işte. İki gün sonra ak ile kara belli olacak.

Cihadın bir şekli de —*fî sebîli'llâh* diyor ya— Allah yolunda hac etmektir der kitaplarımız. Hac, umre yapmaktır. Zahmetlere katlanıyorsun, tozlara topraklara bulanıyorsun. Allah rızası için baş açık, yalın ayak oraları ziyarete gidiyorsun. Allah yolunda... O da öyledir. Çok çeşitleri var.

Allah bize şuur versin, benimseyelim İslâmı… Öyle ucundan tutmak değil. "İslâm benim dinim, imanım, inancım, dünya ahiret sermayem, varlığım, her şeyim!" deyip İslâm'ı benimseyelim. İslâm'a nasıl yardım edeceksek öyle edelim.

Emin olun İslâm'ı küçücük bir eşyamız kadar bile tutmuyoruz. Arabamıza baktığımız kadar bile baktığımız yok İslâm'a… İslâm'ı sadece yemeğin üstündeki biber gibi, o kadar. Yani ağzımızın tadı daha iyi olsun diye müslümanız. Yemeğin üstünde tarçın, biber ekersen, tuz ekersen daha tatlı oluyor ya… Bir yaşayış yolu tutturmuşuz. Müslüman olmasak içimiz rahat etmeyecek, vicdanımız içeriden bizi dürtecek, rahatsız edecek. Onun için birazcık da müslümanız.

Ama aslında 20. Yüzyıl'ın tam dünyaya tapan, maddeye tapan insanlarıyız. Ama vicdanımız ikide birde dürtüp de bizi huzursuz etmesin, uykumuzu kaçırmasın diye, hafifcik hafifcik, ucundan kenarından müslümanlık yapıyoruz.

Öyle şey olmaz. İslâm kale gibi sağlam bir şeydir. İçine girersin, her şeyi ile müslüman olursun. Öyle ucundan, kenarından yarım yamalak tutmak ile olmaz. Olmaz ama, işte

fiilen böyle değil. Burası müslüman diyarı mı? Gez bir dolaş bakalım dışarıyı… Gez bir dolaş. Biz bunları, bu zavallıcıkları Avrupa'dan mı ithal ettik? Hepsi bizim akrabamız, kardeşimiz.

Biz müslüman olsak, bak Avrupa'dan adamlar müslüman oluyor. İyi müslüman olsak, şöyle eski ecdadımız gibi temiz, pak, ciddi, vakur, İslâmı bilen, karşı tarafa cevabı verebilen, iyi müslümanlar olsak, adam müslüman olacak, arıyor kendisi. Bizi görünce yapışacak eteğimize, müslüman olacak. Niceleri müslüman oluyor.

Öyle iyi müslüman olalım inşallah. Yani biz size yalvarıyoruz kürsülerden:

"—Etmeyin, eylemeyin, ne olur müslüman olun! İyi müslümanlık yapın! İhlaslı olun!" bilmem ne.

Yahu ne kadar nazlısınız? Bırakın bu kadar yalvartmayı… Kendiniz iyi müslüman olun da, başkasına da İslâm'ı öğretin! Yani kendisine tedavi yapılan, uğraşılan insan olmaktan çıkın; başkalarına faydanız olsun! Başkalarını hak yola çekin, başkalarına öğretin! Kendiniz öğrenin, başkalarını da müslüman edin! Allah'ın dininin yardımcıları olun!

Allah yolunda cihad edenlere, bak cennette ne dereceler var. Cehd sarf edin, terleyin biraz. Sabahtan akşama yoruluruz, ne yaptın? Para kazanmak için. Sabahtan akşama yoruluruz, gezeriz. Ne yaptın? Tatil yapıyorum işte eğlenmek için. Filanca dağ başlarını, dere kenarlarını, piknik yerlerini hepsini biliriz. Hepsini dolaşmışızdır. Allah için de biraz, biraz ne? Tamamen öyle, Allah için yapmamız lazım. Böyle nazlı müslüman olmamak lâzım! Sağlam, kavi müslüman olmak lâzım! Arslan gibi olmak lâzım. Tilki gibi başkasının böyle yakaladığı taze avın kenarından köşesinden, kemik kırıntılarından et yemek değil de, arslan gibi avını alıp da, "Al ben bu kadarını yedim, gerisini de sen ye!" diye başkalarına da faydası dokunması lazım insanın... Kükremesi lazım, dolaşması lazım!

Müslümanlar, kimisi ruhen hasta kimisi bedenen hasta, kimisi ihtiyar, kimisi şöyle, kimisi böyle… Adam bakıyor:

"—Ya bu Müslümanlardan ne olur diyor? İki buçuk milyon İsrail meydan okuyor. Ben Türkiye'den de korkmam diyor.

İcabında onunla da çarpışırım diyor. Gık çıkmıyor yani bizden de. Bir acayip şey...

Gazeteler böyle yazıyor. Anlayamadım ben. Biraz kafam karışıverdi yani.

d. Peygamberlerin Sayısı

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[175]

مِائَةُ أَلْفٍ وَأَرْبَعَةٌ وَعِشْرُونَ أَلْفًا ، الرُّسُلُ مِنْ ذَلِكَ ثَلاثُ مِائَةٍ وَخَمْسَةَ عَشَرَ جَمًّا غَفِيرًا (حم . طب . حب. ك . وابن مردويه ، والبيهقي في الاسماء عن أبي أمامة . قَالَ ، قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، كَمْ عِدَّةُ الْأَنْبِيَاءِ ؟ قَالَ: فَذَكَرَهُ)

RE. 368/8 (*Mietü elfin ve erbaatün ve işrûne elfen, er-rusulü min zâlike selâsu mietin ve hamsete aşera cemmen gafîrâ*)

Ebu Ümâme isimli zat Peygamber Efendimiz'e demiş ki, ama Ebu Ümâme el-Bahilî değil diyor şerhte, bir başkası:

(*Yâ rasûla'llah, kem iddetü'l-enbiyâ*) "Peygamberlerin sayısı ne kadar, yâ Rasulallah?" diye sordum diyor.

Peygamber Efendimiz de buyurmuş ki:

(*Mietü elfin ve erbaatün ve işrûne elfen*) "Yüz yirmi dört bin tane peygamber. (*Er-rusulü min zâlike selâsu mietin ve hamsete aşera cemmen gafîrâ*) Bunlardan üç yüz on beş tanesi rasûldür. Ötekiler nebidir. Yüz yirmi dört bin nebidir, üç yüz on beş tanesi rasûldür; yâni kendisine kitap indirilmiş kimsedir." diye Peygamber Efendimiz bildirmiş.

---

[175] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.265, no:22342; Heysemi, *Mecmaü'z-Zevaid*, c.I, s.393, no:725; Hakim, *Müstedrek*, c.II, s.288, no:3039; Ebû Ümâme el-Bâhilî RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.II, s.482, no:32277; *Camiü'l-Ehadis*, c.XIX, s.344, no:20927.

E biz kaç tanesinin adını biliyoruz? Çok az. Kur'an-ı Kerim'de adı zikredilen yirmi küsür. Ötekilerin adlarını bilmiyoruz ama, Kur'an-ı Kerim'de bir ayet-i kerime var buyuruyor ki:

وَإِنْ مِنْ أُمَّةٍ إِلاَّ خَلاَ فِيهَا نَذِيرٌ (فاطر:٢٤)

(*Ve in min ümmetin illâ halâ fihâ nezîr*) "Kendisine peygamber gönderilmemiş, haberci gönderilmemiş, böyle yaparsanız cehenneme gidersiniz diye korkutucu gönderilmemiş hiçbir topluluk yoktur. Her topluluğa Allah kendi yolunu gösterecek, öğretecek insanlar göndermiştir." (Fâtır, 35/24) Hiç şekkiniz, şüpheniz olmasın. Ayet-i kerime böyle bildiriyor.

Çin'e de gönderdi mi? Gönderdi. Hind'e de gönderdi. İran'a da gönderdi. Bizim bilmediğimiz Aztekler'e İnkalar'a da gönderdi. Meksika'ya da gönderdi, her tarafa gönderdi Allah. Yüz yirmi dört bin peygamber. Ama biz bunların bir kısmının ismini biliyoruz.

مِنهُمْ مَنْ قَصَصْنَا عَلَيْكَ وَمِنهُمْ مَنْ لَمْ نَقْصُصْ عَلَيْكَ (مؤمن:٧٨)

(*Minhüm men kasasnâ aleyke ve minhüm men lem naksus aleyke*) "Bir kısmının adını size zikrettik, sana anlattık; bir kısmını zikretmedik." (Mü'min, 40/78) buyuruyor Allah-u Teàlâ Hazretleri Kur'an-ı Kerim'de. Ancak bizim muhitimizle ilgili olanların isimlerini zikretmiş.

Onun için, bak bundan ne çıkıyor biliyor musunuz? Bakıyorsunuz Hintlilerin eski mukaddes kitaplarını karıştırıyorlar dinler tarihi mütehassısları. Allah Allah… Bizim inancımıza uygun düşen bazı cümleler var. Çin'in eski bilmem Budizm'in, Konfiçyüs'un, bilmem kimin kitaplarına bakıyorlar, bizim kitaplarımızda olan bazı bilgiler var. Nereden? Menşei aynı da ondan... Allah onlara da göndermiş, onlara da bildirmiş. Yarısı bozulmuş, yarısı bozulmamış, öyle eğri doğru gelmiş.

e. Ahirete Göre Dünyanın Durumu

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[176]

مَا الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ ، إلاَّ كَمَا يَمْشِي أَحَدُكُمْ إِلَى الْيَمِّ ، فَأَدْخَلَ إِصْبَعَهُ فِيهِ ، فَمَا خَرَجَ مِنْهُ ، فَهُوَ الدُّنْيَا (ك. عن المستورد)

RE. 368/9 (*Me'd-dünya bil ahireti, illâ kemâ yemşî ehadeküm ile'l-yemmi, feedhale isbaahu fîhi, femâ harace minhü, fehüve ed-dünyâ*)

Dünya'yı anlatıyor Peygamber Efendimiz bu hadis-i şerifinde. Dünya ne kadardır? Ne kadar büyüktür? Kıymeti ne kadardır? Onu anlamamıza yardım edici bir hadis-i şerif. Buyurmuş ki:

(*Me'd-dünya bil ahireti*) "Dünya ahirete kıyas edilirse şuna benzer. (*İllâ kemâ yemşî ehadeküm ile'l-yemmi*) Sizden biriniz denize gider. (*Feedhale isbaahu fîhi*) Parmağını denize sokar. (*Femâ harace minhü fehüve ed-dünyâ*) O parmağına ne kadar su geldiyse, ahirete nisbetle dünya o kadardır işte..."

Bakın bizim cahilliğimize, şaşkınlığımıza ki bu kadar değersiz bir şey için ömür tüketiyoruz. Birbirimizi yiyoruz, asıyoruz, kesiyoruz. Zulümler ediyoruz, haksızlıklar, gadirler ediyoruz. Ahireti ihmal ediyoruz. Hiç akıl işi değildir.

Dinsizlik hiç akıllı işi değildir. Cünûndur, deliliklerin deliliğidir. Çok şaşkınlıktır. Dünya ehli olmak, dünyaya tapmak çok büyük şaşkınlıktır. Dünyaya yönelip de ahireti unutmak çok büyük şaşkınlıktır. Ama ekseriyet dünyaya tapıyor şimdi. Anlatamazsın. Biraz şöyle sayfiye semtlerini gezsen, biraz Fatih semtinden başka yerlere gitsen öyle... Siz Allah'a çok şükredin! Allah size nasib etmiş, işte camiye gelmişsiniz hadis dinleyebiliyorsunuz. Onlar da dinlese, belki onlar da yola gelir ama dinlemez ki...

---

[176] Hakim, *Müstedrek*, c.IV, s.355, no:7898; Taberani, *Mu'cemü'l-Kebir*, c.XX, s.302, no:717; Şeybani, *el-Âhad ve'l-Mesani*, c.II, s.60, no:837; Beyhaki, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.324, no:10460; Müstevrid RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.III, s.195, no:6136; *Camiü'l-Ehadis*, c.XVIII, s.431, no:19818.

Gidip diskolardan, şuralardan buralardan bantlar almıştır, plaklar almıştır. Nerede Avrupalı delinin, zır delinin çalgısı var, bilmem nesi var onları dinler. Sabahtan akşama toplanırlar, tepinirler, uğraşırlar. Bu tarafı dinleyecek vakti yok. Siz şükredin halinize, onlara da dua edin!

Ama herkes ölecek. Bakın, arkasından da ölümle ilgili hadis-i şerif geldi…

Şimdi ya biz haksızız, ya onlar haksız. Ya biz şaşkınlık ediyoruz, dünyadan kâm almıyoruz, fırsatı kaçırıyoruz. Onlar vur patlasın, çal oynasın değerlendiriyorlar zamanlarını, kâr ediyorlar. Veyahut onlar ahiretlerini mahvetmek suretiyle mahvoluyorlar. Çok pişmanlık duyacaklar.

Bak hadis-i şerifte ne diyor Peygamber Efendimiz, göreceğiz. Şimdi ne desek, adam bize gülüyor. Bizi de böyle sakallı falan gördü mü, bir şey bilmez sanıyor. Yani onların bildiklerini bilmeyiz sanıyor. E onlarla beraber okuduk. Onlar ne okuduysa hepsini okuduk. Hatta bir kısmını ders olarak da verebiliriz onlara… Hocalık da yaptık onların dünya mekteplerinde… Matematik dersen, Fen dersen hepsini anlatabiliriz. Ama onlar bunları okumuyor zavallılar.

Okuyan adam Fransa'da sosyalistken, komünistken müslüman oldu işte geçende… Moskova'nın belini çökertti. Roce Garudi isminde birisi, büyük mütefekkir, büyük alim, yazar, profesör… Birçok yerde müdürlükler falan yapmış, sosyalistlerin fikir babalarından... İnceledi, inceledi, müslüman oldu adam… "Kapitalizm insanı paraya esir ediyor." dedi, "Komünizm de insanı devlete köle ediyor." dedi. "İnsana insanlık haysiyetini veren İslâm imiş meğerse…" dedi, müslüman oldu. Kelime-i şehadet getirdi, müslüman oldu adam. Hem komünizmi çok güzel biliyor, Karl Max'ı, Lenin'i, şunu, bunu… Bizimkiler bilemez o kadar. Onun kitaplarını tercüme ediyorlar ancak. Müslüman oldu.

f. Ölü İçin Yapılan Dua



Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[177]

مَا الْمَيِّتُ فِي قَبْرِهِ إِلاَّ شِبْهُ الْغَرِيقِ الْمُتَغَوِّثِ يَنْتَظِرُ دَعْوَةً مِنْ أَبٍ، أَوْ
أُمٍّ، أَوْ وَلَدٍ، أَوْ صَدِيقٍ ثِقَةٍ؛ فَإِذَا لَحِقَتْهُ كَانَتْ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنَ الدُّنْيَا
وَمَا فِيهَا؛ وَإِنَّ اللهَ عَزَّوَجَلَّ لَيُدْخِلُ عَلٰى أَهْلِ الْقُبُورِ، مِنْ دُعَاءِ أَهْلِ
الدُّنْيَا أَمْثَالَ الْجِبَالِ، وَ إِنَّ هَدِيَّةَ الْأَحْيَاءِ إِلَى الْأَمْوَاتِ، اَلْإِسْتِغْفَارُ
لَهُمْ، وَالصَّدَقَةُ عَنْهُمْ (الديلمي عن ابن عباس)

177 Deylemi, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.103, no:6323; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.XV, s.694, no:42783; *Camiü'l-Ehadis*, c.XVIII, s.434, no:19826.

RE. 368/10 (*Me'l-meyyitu fi kabrihî illâ şibhu'l-garîki'l-mütegavvisi yentaziru da'veten min ebin, ev ümmin, ev veledin, ev sadîkın sıkatın; feizâ lahiktühû kânet ehabbe ileyhi mine'd-dünyâ vemâ fihâ; ve inna'llàhe azze ve celle leyüdhilu ala ehli'l-kubûri min duài ehli'd-dünyâ emsâle'l-cibâli; ve inne hediyyete'l-ahyâi ile'l-emvâti el-istiğfâru lehüm, ve's-sadakatü anhüm*)

Bu hadis-i şerifi çok dikkatle dinleyin! Biraz firaklı, acıklı, hasretli bir hadis-i şerif. İbn-i Abbas RA' den rivayet olunmuş. Peygamberimiz, Efendimiz SAS Allah'ın bildirmesiyle bizim başımıza gelenleri de bilen, bildiren, gelmeyenleri de bilen, bildiren gelecekleri de ilerde olacakları da söyleyen Rasûlümüz buyuruyor ki:

(*Me'l-meyyitu fi kabrihî illâ şibhu'l-garîki'l-mütegavvisi*) "Kabrinin içindeki ölü, denize düşmüş, batmış ve imdat isteyen, boğulmak üzere olan insan gibidir. Kabrin içine konulan insan, denize düşmüş imdat isteyen, yüzme bilmeyen, boğulmak üzere olan, çırpınan bir insan gibidir. (*Yentaziru da'veten min ebin, ev ümmin, ev veledin*) Babasından dua bekler, anasından dua bekler, oğlundan dua bekler. (*Ev sadîkın sikatin*) Samimi arkadaşından dua bekler.

(*Feizâ lahiktühû*) "Umdukları kimseler ona dua eder de, o dua ona erişirse, (*kâne ehabbe ileyhi mine'd-dünyâ vemâ fihâ*) dünyadan da, dünyanın içindeki şeylerden de ona daha sevimli gelir o dua... O ölüye yapılan o dualar, dünyadan ve dünyanın içinde ne varsa hepsinden daha sevimli gelir."

(*Ve inna'llàhe azze ve celle leyedhilu ala ehli'l-kubûri min duài ehli'd-dünyâ emsâle'l-cibâli*) Allah-u Teàlâ Hazretleri kabirdeki insanlara, ehli dünyanın, hayatta olan yaşayan insanların dualarından dağlar gibi rahmet ihsan eder. O dualar üzerine, o ölüye dağlar gibi ecir, sevap, rahmet ihsan eder."

Ölülere yaşayanların hediyesi nedir? (*Ve inne hediyyete'l-ahyâi ile'l-emvâti el-istiğfâru lehüm*) "Muhakkak ki ölülere yaşayanların hediyesi, onlara istiğfar etmektir. 'Yâ Rabbi sen bunların günahlarını affediver!' demektir. (*Ve's-sadakatü anhüm*) Onların namına sadaka vermektir, hayır yapmaktır." Para vermektir, çeşme yaptırmaktır demin söylediğim gibi.



Ne kadar güzel teşbih etmiş Efendimiz. Denize düşmüş yardım bekleyen, boğulmak üzere olan insan gibi. Onun için, geçmişlerinize iyilik etmek istiyorsanız, bu hadis-i şerife çokça dikkat edin!

g. Alimlerin Görevi

Ebu Hüreyre RA'dan. Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:[178]

مَا آتَى اللهُ عَالِماً عِلْمًا ، إِلاَّ أَخَذَ عَلَيْهِ المِيثَاقَ ، أَنْ لاَ يَكْتُمَهُ

(ابن نظيف في جزئه وابن الجوزي في العلل عن أبي هريرة)

RE. 368/11 (*Mâ âta'llàhu teàlâ àlimen ilmen, illâ ehaze*

[178] İbnü'l-Cevzi, *İlelü'l-Mütenahiyye*, c.I, s.104, no:141; Ebu Hüreyre RA'dan. *Camiü'l-Ehadis*, c.XVIII, s.376, no:19656.

aleyhi'l-mîsâka, en lâ yektümehû)

"Allah bir alime bir ilim verdiyse, mutlaka ondan bu ilmi saklama diye söz de almıştır. 'İlmi gizleme, saklama, ehlinden esirgeme, bu bildiğini başkasına anlat, söyle!' diye ahd almıştır. Kime ilim verdiyse, o verdiğinden ahd ü misak almıştır."

Onun için, alim bildiği şeyi söyleyecek. Acı da olsa, insanlar hoşlansa da, hoşlanmasa da söyleyecek. Bu hadis-i şeriflerin bir kısmı size, bana dokunur. Ben okurum bana dokunur, siz dinlersiniz size dokunur. Bir kusurumuzu ifade ediyordur, bizi azarlıyordur. Ama ne ise onu söylememiz lâzım! Hakkı söylemek lâzım!

اَلسَّا كِتُ عَنِ الْحَقِّ شَيْطَانٌ أَخْرَسُ

(*Es-sâkitü ani'l-hakkı şeytànün ahrasü*) "Hakkı söylemeyen alim, hakkı söylemek gerektiği zaman bilip de söylemeyen kimse dilsiz şeytandır." diyor Peygamber Efendimiz. Hakkı söyleyeceğiz.

Ne kadar da çok dilsiz insan var. Söylemiyorlar, saklıyorlar ifade etmiyorlar gerçekleri… Bir zarar gelmesin diye güya kurnazlık yapıyorlar ama, en büyük zarara susmakla uğruyorlar. Hakkı söyleyeceksin, hak yayılacak; bâtıl def olup gidecek. Güzellik, adalet hâkim olacak. Zulüm kalkacak.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[179]

---

[179] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.527, no:4344; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.471, no:2174; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1329, no:4011; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.19, no:11159; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.551, no:8543; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.352, no:1101; Hàmidî, *Müsned*, c.2, s.331, no:752; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.247, no:1286; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.358, no:1448; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXIII, s.305; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1330, no:4012; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.282, no:8081; Taberânî, *Mu'cemü'l*-Evsat, c.II, s.166, no:1596; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.93, no:7581; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.248, no:1288; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.480, no:3326; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.V, s.176; Rûyânî, *Müsned*, c.III, s.337, no:1161; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.370; Ebû Ümâme RA'dan.

Neseî, *Sünen*, c.VII, s.161, no:4209; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.314, no:18850; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.435, no:7834; Ziyâü'l-Makdîsî, *el-Ehàdîsü'l-Muhtâre*, c.III, s.230, no:123; ed-Dûlâbî, *el-Künâ ve'l-Esmâ'*, c.I, s.238,

أَفْضَلُ الْجِهَادِ ، كَلِمَةُ حَقٍّ عِنْدَ سُلْطَانٍ جَائِرٍ (د. ه. عن أبي سعيد ؛ حم. ه. طب. عن أبي أمامة ؛ ن. عن سمرة ؛ حم. ن. هب. ض. عن طارق مرسلا)

RE. 76/11 (*Efdalü'l-cihâd, kelimetü hakkın inde sultànin câir*.) "Cihadın en üstünü, zâlim sultanın huzurunda hak sözü söylemektir." buyurmuş Zalim sultan, celladı çağırır, insanın kafasını uçurtturur. Korksan da hakkı söyleyeceksin!

h. Sultandan Gelen Hediye

Ebü'd-Derdâ RA'dan bir hadis-i şerif. Buyurmuş ki Peygamber SAS Efendimiz:[180]

مَا آتَاكَ اللهُ مِنْ أَمْوَالِ السُّلْطَانِ ، مِنْ غَيْرِ مَسْأَلَةٍ وَلاَ إِشْرَافٍ ، فَكُلْهُ وَتَمَوَّلْهُ (حم. عن أبي الدرداء)

RE. 368/11 (*Mâ atâke'llàhu min emvali's-sultàni, min gayri mes'eletin ve lâ işrâfin, fekülhü ve temevvelhü*)

"Sultanın mallarından Allah sana bir şey nasip etmiş, vermiş ise, sen istemeden veya ona yönelmeden gelmiş ise, onu ye ve onu al, ona sahip ol! Yani ben istemem falan deme. İstemeden gelmiş, onu kabul et!" diye Ebü'd-Derdâ RA rivayet ediyor. Böyle buyurmuş Peygamber Efendimiz. İstemek, peşine düşmek doğru

---

no:427; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXIV, s.421, no:2939; Tàrık ibn-i Şihab Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.64, no:5511 ve c.XV, s.923, no:43588; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.172, no:457; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.V, s.198, no:3981.

[180] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.452, no:27597.

Kenzü'l-Ummal, c.VI, s.524, no:16829; *Camiü'l-Ehadis*, c.XVIII, s.375, no:19651.

değil ama, istemeden gelirse; o hediye ediyor, ikram ediyor, alınabilir mânâsına…

i. Peygamber SAS Efendimiz'in Yapmayacağı İşler

Bir hadis-i şerif de öbür sayfanın başından okuyacağım:[181]

مَا أُبَالِي مَا أَتَيْتُ إِنْ أَنَا شَرِبْتُ تِرْيَاقًا ، أَوْ تَعَلَّقْتُ تَمِيمَةً ، أَوْ قُلْتُ الشِّعْرَ مِنْ قِبَلِ نَفْسِي (حم. د. طب. عن ابن عمرو)

RE. 369/1 (*Mâ ebâlî mâ eteytü in ene şeribtü tiryakan, ev teallaktü temîmeten, ev kultu'ş-şi'râ min kıbeli nefsî*)

Abdullah ibn-i Amr ibni'l-Âs RA'dan rivayet eylemiş. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

"—Hiç önemi kalmaz, eğer ben şu işleri yaparsam; eğer ben tiryak içersem, eğer ben nazar boncuğu takarsam, eğer ben kendi içimden şiir uydurup söylersem…"

Hiç önemi kalmaz; yani artık ne yaparsam yapayım kötü bir iş yapmış olurum. Zarardan kurtulmak için elimden hiçbir şey gelmez artık. Mutlak bir kötü iş yapmış olurum, yanlış iş yapmış olurum mânâsına… Bu üç yanlış şeyi söylüyor:

Birincisi, tiryak içmek... Tiryak; yılan eti gibi haram etlerden, yasak maddelerden yapılan tedavi malzemesi. Yani haram olan şeylerden tedavi caiz değil.

Bilmem domuzun kılından dokuz tane alacaksın da, bilmem ne ile şöyle karıştıracaksın, böyle şey yok. Veyahut yılanın etinden şöyle olacak. Şunu şöyle karıştıracaksın, suyunu çıkartacaksın, şu

---

[181] Ebu Davud, *Sünen*, c.X, s.365, no:3371; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.157, no:6565; Beyhaki, *Sünenü'l-Kübra*, c.IX, s.355, no:19417; Beyhaki, *Sünenü's-Suğra,* c.VIII, s.272, no:3137; Deylemi, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.96, no:6300; Taberani, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.59, no:7959; İbn-i Ebi Şeybe, *Musannef*, c.VII, s.436, no:24131; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.III, s.574, no:7958; *Camiü'l-Ehadis*, c.XVIII, s.374, no:19648.

kadar kalacak. Çok acayip şeyler vardır böyle. Yani yazar kitaplar, adamlar kimden duymuşlar da birbirlerine söylerler duydukları şeyleri. Böyle acayip şeyler.

Böyle şey yok. Haram ile tedavi yok. Haram olan şeyleri içmek yok. Helal ile olursa tabi helal tedavi serbest. Allah-u Teàlâ Hazretleri hastalığı da devasını da indirmiştir. Tedavi olunuz, tedaviden kaçmayınız. Tedavi yasak değil ama, haram ile tedavi olmayınız.

"—Efendim çok kansız kalmış, vah zavallıcık, beti benzi solmuş, kemikleri zayıflamış. Bu konyak içsin, şişmanlar." diyor bazı doktorlar.

Ya konyak alkol, dinimizde yasak... "Günahı bana!" diyor. Kur'an-ı Kerim'i bilsek, hiç bu lafların altında kalmayız. Allah-u Teàlâ Hazretleri buna dair, buna benzer şeyi bildiriyor Kur'an-ı Kerim'de:

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا اتَّبِعُوا سَبِيلَنَا وَلْنَحْمِلْ خَطَايَاكُمْ وَمَا هُمْ بِحَامِلِينَ مِنْ خَطَايَاهُمْ مِنْ شَيْءٍ (عنكبوت:)

(*Ve kàle'llezîne keferû li'llezîne âmenû*) "Kâfirler iman edenlere derler ki, (*ittebiû sebîlenâ velnahmil hatâyâküm*) 'Bizim yolumuza tabii olun; biz sizin günahlarınızı, veballerinizi, hatalarınızı yükleniriz!' (*Ve mâ hüm bi-hàmilîne min hatâyâhüm min şey'*) Onlar onların hatalarını yüklenemezler aslında..." Ama böyle dedikleri için, hem kendilerinin, hem de onların hatalarını Allah onların defterine yazar. Yani yapmadığı halde, sen iç, ben yüklenirim. İçen de günaha girer, iç deyip teşvik edene de Allah o vebali verir.

Onun için haram ile tedavi yok. Allah'ın bir sürü helâli var. Kanyak içeceğine pekmez iç. Daha çok şişmanlatır. Bal ye, bal şerbeti iç. Çörekotu ye. O kadar helalleri bırakıyor, bırakıyor ille bir olmadık haram ile ille Allah'a asi gelecek. Öyle şey yok.

İkincisi, (*ev teallaktu temimeten*) *Temime* dediği şey nazar değmesin diye boyna takılan şeylerdir deniliyor şerhte. Bu da yasak… Bu da yasak sakın öyle şey yapmayın. Öyle boyna bir

takım parçalar, şunlar bunlar şekiller takmak falan nazar değmesin diye yok. Okursunuz, (*Kul eùzu bi-rabbi'l-felak, Kul eûzu bi-rabbi'n-nas*) Allah korur.

Şiir söylemek. Şiir de Peygamber Efendimize gerekmez. Bize de gerekmez tabii kendi şeyinden. Öyle şiir pek makbul değildir. Ama şiir iki çeşittir: Birisi hikmettir, güzel sözlerdir. Birisi uydurmadır, yalandır, hayaldir. Şehvete, içkiye, kadına, şaraba teşvik edici şeydir.

İyi olanları Kur'an-ı Kerim de istisna etmiş. Çünkü Peygamber Efendimizin zamanında da şiir söyleyen kimseler vardı ve Peygamber Efendimiz şu manaları şöyle şiir haline getirin diyordu. O imkânı var. O bakımdan şiir iki çeşittir eğer içinde kötü manalar var ise, flörte, içki içmeye daha gayri meşru münasebetlere, Allah'a isyana, imansızlığa vesaireye dair ise o zaman olmaz. Ama ilahiler gibi insanı hak yola gelmeye çekenlere olursa onlar caizdir.

j. Komşusu Açken Tok Yatan Kimse

Bir hadis-i şerif daha söylüyorum, bitiriyorum:[182]

مَا آمَنَ بِي ، مَنْ بَاتَ شَبْعَانَ وجَارُهُ جَائِعٌ إِلَى جَنْبِهِ ، وَهُوَ يَعْلَمُ بِهِ

(البزار ، طب. عن أنس)

RE. 369/2 (*Mâ amene bî, men bâte şeb'àne ve câruhû câiun ilâ cenbihî, ve hüve ya'lemü bihî*)

(*Mâ amene bî*) "Bana inanmış olmaz, bana inanmış değildir." Kim? (*Men bâte şeb'àne ve câruhû câiun ilâ cenbihî*) "O kimse ki kendisi tok yatar ve komşusu açtır yan tarafında... (*Ve hüve ya'lemü bihî*) O da onun aç olduğunu bilmektedir."

---

[182] Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.II, s.274, no:1329; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.356, no;7429; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXIV, s.405; Zehebî, *Tezkiretü'l-Huffâz*, c.III, s.815; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.978, no:20371; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.377, no:19660.

Demek ki, “Komşusunun aç olduğunu bildiği halde, kendisi karnını doyurup da tok tok yatan kimse bana iman etmiş olmaz!” diyor Peygamber Efendimiz.

O halde ne yapması lazım? İman etmiş ise, merhamet edecek, o aç kardeşine de lokmasını bölüştürecek. Onun da karnını doyuracak, onun da derdine çare bulmaya çalışacak.

Tabii burada açlık zikredilmiş. Açlık da olur, çıplaklık da olur, daha başka şeyler de olur. Yani hangi ihtiyacı var ise komşusunun, yakınının, kardeşinin ihtiyacını gidermeye çalışması lazım insanın.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizleri İslam’ın emirlerini iyi bilen kimselerden eylesin… Namaz kılarız da kendimizi müslüman sayarız. Demek ki komşuya iyi muamele etmeyince, o zaman çok büyük hata etmiş oluyoruz. Her şeyi böyle iyi bilip de, iyi iş yapıyormuş sandığı halde kötü duruma düşenlerden olmayalım inşâallah...

Fatiha-i şerife mea’l-besmele!

10. 07. 1983 - İskenderpaşa